

SLUŽBENI GLASNIK

BOSNE I HERCEGOVINE

Izdanje na hrvatskom, srpskom i bosanskom jeziku

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК

БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Издање на хрватском, српском и босанском језику

Godina XXV

Petak, 8. listopada/oktobra 2021. godine

Broj/Број

62

Година XXV

Петак, 8. октобра 2021. године

ISSN 1512-7494 - hrvatski jezik

ISSN 1512-7508 - srpski jezik

ISSN 1512-7486 - bosanski jezik

MINISTARSTVO OBRANE BOSNE I HERCEGOVINE

836

Temeljem članka 13. stavak (1) točka r) Zakona o obrani Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 88/05) i članka 33. stavak (3) Zakona o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12, 41/16 i 38/18), ministar obrane donosi

ПРАВИЛНИК О ВОЈНОЈ СТЕЗИ И СТЕГОВНОМ ПОСТУПКУ ПОГЛАВЉЕ I - ОПĆE ODREDBE

Članak 1.

(Predmet Pravilnika)

Ovaj pravilnik uređuje vojnu stegu u Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: MO BiH) i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: OS BiH), povrede vojne stegе, nadležnosti pokretanja stegovnih postupaka, procedure raspravljanja o laksim povredama vojne stegе, težim povredama vojne stegе i pravila stegovnog postupka po kojemu je dužno postupati Vojnostegovno vijeće (u dalnjem tekstu: VSV), zastupnik prijave i drugi sudionici u stegovnom postupku, te način izricanja i izvršenja stegovnih sankcija.

Članak 2.

(Rodna ravnopravnost)

Izrazi koji se koriste u ovom pravilniku u jednom gramatičkom rodu, bez diskriminacije, odnose se i na muškarce i na žene.

Članak 3.

(Vojna stega)

Vojna stega je točno, potpuno i pravodobno vršenje vojne službe, odnosno obveza i zadaća djelatnih vojnih osoba i osoba u pričuvnom sastavu dok su na službi (u dalnjem tekstu: vojne osobe), kadeta i kandidata na obuci, propisanih Zakonom o službi

u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Zakona o službi) i drugim propisima, zapovijedima nadležnih osoba, te poštivanje pravila i principa ponašanja u vojnoj službi i izvan nje.

Članak 4.

- (Princip zakonitosti, pretpostavka nevinosti i in dubio pro reo)
- (1) Nema povrede vojne stegе ako takvo ponašanje nije Zakonom o službi propisano kao povreda vojne stegе.
 - (2) Nitko ne može biti sankcioniran stegovnom mjerom ili stegovnom kaznom ako ta mjera ili kazna nije propisana Zakonom o službi kao stegovna mjera ili kazna.
 - (3) Svatko se smatra nevinim za povredu vojne stegе dok se konačnom zapovijedi nadređenog ili odlukom vojnogstegovnog vijeća ne utvrdi njegova krivnja.
 - (4) Sumnja glede postojanja činjenica koje čine obilježja stegovne greške ili stegovnog prijestupa ili o kojima ovisi primjena neke odredbe Zakona o službi i ovoga pravilnika, nadređeni ili vojnogstegovno vijeće rješenjem ili odlukom rješava na način koji je povoljniji za osobu protiv koje se vodi postupak.

ПОГЛАВЉЕ II - СТЕГОВНА ОДГОВОРНОСТ

Članak 5.

(Povreda vojne stegе)

- (1) Za povredu vojne stegе vojne osobe, kadeti i kandidati na obuci podliježu stegovnoj odgovornosti.
- (2) Povredom vojne stegе smatra se svako postupanje vojne osobe koje je suprotno obvezi vršenja vojne službe propisanog Zakonom o službi i drugim propisima, zapovijedima nadležnih osoba, te poštivanju pravila i principa ponašanja u vojnoj službi i izvan nje.
- (3) Osobe iz stavka (1) ovoga članka, u operacijama potpore miru i drugim aktivnostima u inozemstvu, za povrede vojne stegе odgovaraju po zakonima BiH, međunarodnim propisima i ovome pravilniku.

Članak 6.

(Temeljne odredbe o stegovnom postupku)

- (1) Stegovni postupak provodi se sukladno odredbama Zakona o službi i ovoga pravilnika.
- (2) Stegovni postupak mora biti pravičan i transparentan. Osoba koja odgovara u stegovnom postupku (u dalnjem tekstu: osoba u postupku) ima slijedeća temeljna prava:
 - a) pravo da bude na vrijeme obaviještena o navodima optužbe za povredu vojne stege i dokazima kojima se navodi optužbe potkrepljuju, te pravo da pisano odgovori na navode optužbe ili da se njena usmena izjava zapiše,
 - b) pravo na fer i javno saslušanje u razumnom roku, pravo da ne daje izjavu protiv sebe, pravo nazočnosti na svakom saslušanju i pravo obrane protiv navoda optužbe uz stručnu pomoć branitelja po svom izboru,
 - c) pravo na javno izricanje odluke,
 - d) pravo na žalbu protiv odluke.

Članak 7.

(Prijavljivanje povrede vojne stege)

- (1) Svatko može podnijeti stegovnu prijavu za povredu vojne stege, a svi pripadnici MO BiH i OS BiH dužni su prijaviti svaku povredu vojne stege.
- (2) Nadležna tijela mogu pokrenuti stegovni postupak i po službenoj dužnosti.
- (3) Stegovna prijava ima karakter inicijative za pokretanje postupka utvrđivanja stegovne odgovornosti.
- (4) Prijavljanje povrede vojne stege može se izvršiti pisanim prijavom ili usmeno.
- (5) Prijavljanje se vrši nadređenom zapovjedniku zapovjedništa/postrojbe u kojoj je počinjena povreda vojne stege ili nadređenom zapovjedniku postrojbe u kojoj se nalazi osoba koja se prijavljuje.
- (6) Prijava se uzima u razmatranje i, ukoliko nije izravno podnesena osobama iz stavka 5. ovoga članka, nego nadređenom zapovjedniku zapovjedništa/postrojbe u kojoj se nalazi prijavitelj ili drugim zapovjednicima ili postrojbi Vojne policije, oni imaju obvezu da u roku, ne duljem od 5 dana, proslijede prijavu zapovjedniku iz stavka (4) ovoga članka.
- (7) Osim prijave dostavljene od pripadnika MO BiH i OS BiH, i dokumenata koja se po svojoj prirodi mogu smatrati prijavom povrede vojne stege, a koja su dostavljena od trećih osoba, uzeti će se u razmatranje, te će se sa istim postupati sukladno stavku (4) ovoga članka.
- (8) Stegovna prijava treba da sadrži podatke koji se odnose na djelo povrede vojne stege, kao i na osobu protiv koje se prijava podnosi, a koje je podnositelju prijave poznato i da, po mogućnosti, sadrži slijedeće: osobu protiv koje se podnosi prijava, šta se desilo, gdje se desilo, kada se desilo, svjedočike i materijalne dokaze.

Članak 8.

(Povrede vojne stege)

- (1) Povreda vojne stege može biti lakša i teža.
- (2) Lakša povreda vojne stege je stegovna greška. Teža povreda vojne stege je stegovni prijestup.
- (3) Za povredu vojne stege odgovaraju vojne osobe i kadeti u vojnoj školi, ako su, tijekom obavljanja službe ili izvan nje, vojnu stegu povrijedili s umišljajem ili iz nehata.
- (4) Vojne osobe i kadeti u vojnoj školi odgovaraju za povredu vojne stege dok su na službi u OS BiH.
- (5) Kandidati na temeljnoj obuci, tijekom trajanja ugovora o temeljnoj obuci, za vrijeme boravka u središtima za obuku Oružanih snaga i izvan njih, odgovaraju za lakšu i težu povredu vojne stege učinjenu s umišljajem ili iz nehata.

- (6) Za težu povredu vojne stege, za vrijeme boravka u središtima za obuku Oružanih snaga i izvan njih, s kandidatom na temeljnoj obuci raskida se ugovor o temeljnoj obuci.

Članak 9.

(Stegovne greške)

- (1) Stegovne greške su:
 - a) nepravodobno ili nepotpuno izvršavanje zapovijedi, odluka ili zapovijedi nadređenog,
 - b) učestalo kašnjenje na službu ili na dužnost ili raniji odlasci sa službe ili dužnosti,
 - c) neopravdani izostanak sa službe ili sa dužnosti u trajanju od jednog dana,
 - d) neobavještavanje nadređenog o sprječenosti dolaska na službu ili na dužnost u roku od 24 sata,
 - e) povreda propisa o nošenju vojne odore, vojničkom izgledu i osobnoj higijeni,
 - f) neuljudan odnos prema suradnicima, podređenima i nadređenima,
 - g) povreda propisa o pozdravljanju, obraćanju, predstavljanju i javljanju,
 - h) konzumiranje alkohola na službi ili tijekom obavljanja dužnosti,
 - i) spavanje na dužnosti,
 - j) prikrivanje ili neprijavljivanje počinitelja stegovnih grešaka,
 - k) drugo postupanje suprotno propisima iz oblasti obrane, kojim se ne nanosi šteta imovini Bosne i Hercegovine ili drugih javnopravnih tijela.

Članak 10.

(Stegovni prijestupi)

- (1) Stegovni prijestupi su:
 - a) neizvršenje ili odbijanje izvršenja zapovijedi, odluka ili zapovijedi nadređenog,
 - b) samovoljno napuštanje ustroja ili ustanove,
 - c) samovolja u obavljanju službe ili dužnosti,
 - d) nesavjesno ili nemarno obavljanje službe,
 - e) zlouporaba položaja ili prekoračenje službenih ovlaštenja,
 - f) uporaba sile ili vatrene oružja suprotno Zakonu o službi i drugim propisima donesenim temeljem Zakona o službi,
 - g) povreda propisa o stražarskoj službi,
 - h) opijenost ili stanje pod utjecajem alkohola, narkotika ili opijata prilikom dolaska na službu ili dužnost ili za vrijeme službe ili obavljanja dužnosti,
 - i) neovlaštena uporaba sredstava dodijeljenih ili povjerenih radi izvršenja zadaća ili dužnosti,
 - j) nanošenje štete vojnoj imovini ili drugoj imovini u svezi s obavljanjem službe,
 - k) nepoduzimanje ili nedovoljno poduzimanje mjera iz okvira vlastite dužnosti, nephodnih za sigurnost postrojenja, sredstava, osoba ili povjerenih ili dodijeljenih predmeta,
 - l) prikrivanje od ovlaštenih vojnih osoba činjenica o načinu izvršenja službene radnje ili uporabe sile,
 - m) povreda propisa o tajnim ili povjerljivim podacima ili informacijama,
 - n) neopravdani izostanak sa službe ili s dužnosti u trajanju duljem od jednog dana,
 - o) zlouporaba bolovanja,
 - p) krivotvorene izvješća ili podnošenje lažnih izvješća, krivotvorene, uništenje ili prikrivanje službenih dokumenata, službenih knjiga ili predmeta,

- s) nepoduzimanje propisanih, zapovijedениh ili drugih mјera potrebnih za očuvanje života i zdravlja ljudi, ili za očuvanje ispravnosti postrojenja, objekata i tehnike, te sredstava za rad,
- t) postupak kojim se vrijeda dostojanstvo podređenih ili mladih ili koje je diskriminirajuće po spolu, rasi, boji kože, vjeroispovjeti ili nacionalnosti, a osobito seksualno zlostavljanje ili uznemiravanje, odnosno bilo koji postupak kojim se krše prava koja im po propisima pripadaju,
- u) nedolično ponašanje koje nanosi štetu ugledu MO BiH ili OS BiH, osobito narušavanje javnog reda i mira, posebno nepristojnim ponašanjem ili sukobljavanjem na javnom mjestu, ili bilo koji drugi postupak koji remeti javni red i mir, bez obzira na mjesto i vrijeme dogadaja,
- v) sprječavanje, izbjegavanje ili odgađanje internog postupka prema sebi,
- z) prikrivanje ili neprijavljanje počinitelja stegovnih prijestupa,
- aa) obavljanje djelatnosti suprotno odredbama Zakona o službi i Zakona o obrani ili bez prethodnog odobrenja ministra obrane,
- bb) povreda propisa o političkoj djelatnosti ili sindikalnom organiziranju u OS BiH,
- cc) ponavljanje stegovnih grešaka, počinjenjem najmanje dvije stegovne greške tijekom jedne kalendarske godine,
- dd) počinjenje kaznenog djela ili postojanje osnovane sumnje da je kazneno djelo počinjeno,
- ee) ostali postupci suprotni propisima iz oblasti obrane, kojima se nanosi šeta imovini Bosne i Hercegovine ili drugih javnopravnih tijela.

POGLAVLJE III - STEGOVNE MJERE I KAZNE

Članak 11.

(Stegovne sankcije)

- (1) Za povredu vojne stege počiniteljima se izriču sljedeće stegovne sankcije:
 - a) stegovne mjere
 - b) stegovne kazne
- (2) Za stegovne greške izriču se stegovne mjere, a za stegovne prijestupe stegovne kazne.
- (3) Izuzetno od odredbe stavka (2) ovoga članka, za stegovne prijestupe kadeta i pričuvnih vojnika izriču se stegovne mjere.
- (4) Za jednu ili više povreda vojne stege o kojima se istodobno odlučuje izriče se samo jedna stegovna mјera ili jedna stegovna kazna.

Članak 12.

(Svrha, izbor vrste i mјere izricanja stegovnih sankcija)

- (1) Stegovne mјere i stegovne kazne za povrede vojne stege izriču se u cilju odgojnog djelovanja na počinitelja stegovne greške ili stegovnog prijestupa, kao i u cilju odgojnog djelovanja na druge pripadnike MO BiH i OS BiH, zaštite interesa vojne službe i jačanju vojne stege.
- (2) Pri izboru vrste i mјere stegovne sankcije uzima se u obzir: vrsta povrede vojne stege, povrede vojne stege, stupanj krivnje osobe protiv koje se vodi stegovni postupak, pobude iz kojih je povrijedena vojna stega, okolnosti u kojima je povrijedena vojna stega, dotadašnje obavljanje službe i ponašanje osobe protiv koje se vodi postupak, priroda njene službe i dužnosti, njen odnos prema oštećenom i naknadni štete prouzročene povredom vojne stege, te druge olakšavajuće i otežavajuće okolnosti.

Članak 13. (Stegovne mјere)

- (1) Stegovne mјere su:
 - a) opomena,
 - b) ukor,
 - c) prekoredna služba u trajanju do tri smjene,
 - d) zabrana izlaska iz vojarne u trajanju do 10 dana,
 - e) smanjenje plaće od 5% do 20% u trajanju od jednog do tri mjeseca,
 - f) vojnički pritvor u trajanju do 15 dana.
- (2) Stegovna mјera prekoredne službe iz stavka (1) točke c) ovoga članka, može se izreći samo kadetima i pričuvnim vojnicima.
- (3) Stegovna mјera zabrane izlaska iz vojarne iz stavka (1) točke d) ovoga članka može se izreći kadetima, pričuvnim vojnicima i profesionalnim vojnicima.
- (4) Stegovna mјera vojničkog pritvora iz stavka (1) točke f) ovoga članka, može se izreći kadetima, pričuvnim i profesionalnim vojnicima.
- (5) Stegovna mјera smanjenja plaće iz stavka (1) točke e) ovoga članka ne može se izreći kadetima i kandidatima na temeljnoj obuci.

Članak 14. (Stegovne kazne)

- (1) Stegovne kazne su:
 - a) zaustavljanje u napredovanju u službi i promaknuću, u trajanju od jedne do četiri godine,
 - b) smanjenje plaće od 21% do 33%, u trajanju od četiri do 12 mjeseci,
 - c) vojnički pritvor u trajanju do 30 dana,
 - d) prevođenje čina u neposredno niži čin,
 - e) oduzimanje čina,
 - f) smjenjivanje sa dužnosti, uz raspored na ustrojbeno mjesto neposredno nižeg čina u trajanju od jedne do tri godine,
 - g) smjenjivanje sa zapovijedne, odnosno rukovodne dužnosti, uz zabranu imenovanja na takvu dužnost u trajanju od jedne do pet godina,
 - h) gubitak djelatne službe.
- (2) Stegovna kazna zaustavljanja u napredovanju u službi i promaknuću iz stavka (1) točke a) ovoga članka, može se izreći samo djelatnim vojnim osobama, pričuvnim časnicima i dočasnicima.
- (3) Stegovne kazne prevođenja u neposredno niži čin iz stavka (1) točke d) i oduzimanje čina iz stavka (1) točke e) ovoga članka, mogu se izreći samo vojnim osobama.
- (4) Stegovna kazna smjenjivanja sa dužnosti, uz raspoređenje na ustrojbeno mjesto neposredno nižeg čina iz stavka (1) točke f) ovoga članka, može se izreći svim osobama na službi u OS BiH, s tim, da časnik ne može biti raspoređen na ustrojbeno mjesto dočasnika, a dočasnik na ustrojbeno mjesto vojnika.
- (5) Stegovna kazna smjenjivanja sa zapovijedne, odnosno rukovodne dužnosti, uz zabranu imenovanja na takvu dužnost iz stavka (1) točke g) ovoga članka, može se izreći svim osobama na službi u OS BiH raspoređenim na zapovijedne odnosno rukovodne dužnosti.
- (6) Stegovna kazna gubitka djelatne službe iz stavka (1) točke h) ovoga članka, može se izreći djelatnim vojnim osobama.

Članak 15.

(Izricanje stegovnih mјera i kazni)

- (1) Ako VDV utvrdi da povreda vojne stege predstavlja stegovnu grešku, izreći će stegovnu mјeru.
- (2) Postupak pred VDV-om se vodi neovisno o tijeku i ishodu kaznenog postupka.

- (3) VDV može odrediti prekid postupka ako se odluka o predmetu u stegovnom postupku ne može donijeti prije nego što bude donesena odluka u kaznenom postupku.
- (4) Za istu povredu vojne stege, ovlašteni zapovjednik i VDV ne mogu počinitelju istodobno izreći stegovnu mjeru i stegovnu kaznu.
- (5) Odgovornost vojne osobe za počinjeno kazneno djelo i prekršaj ne isključuje odgovornost i temeljem povrede vojne stege, ako ta djela prema ovome pravilniku predstavljaju i povredu vojne stege, a posebni interesi službe nalažu da počinitelj odgovara i stegovno.

Članak 16.

(Stegovni postupak)

- (1) Postupak za povrede vojne stege provodi se shodno odredbama ovoga pravilnika. Na sva pitanja koja nisu uređena ovim pravilnikom primjenjivati će se pravila Zakona o kaznenom postupku BiH.
- (2) Postupak zbog povrede vojne stege provodi se žurno i odgovornost se raspravlja u što je moguće kraćim rokovima.
- (3) Stegovni postupak se provodi sa što manje troškova i gubitka vremena i to na takav način da se izvedu svi dokazi koji su potrebni za pravilno i potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i donošenje zakonite i pravilne odluke.

POGLAVLJE IV- ZASTARJELOST

Članak 17.

(Zastarjevanje pokretanja i vođenja stegovnog postupka)

- (1) Pokretanje stegovnog postupka zbog stegovne greške zastarjeva nakon protoka tri mjeseca od dana kada je nadređena osoba, postavljena na dužnost zapovjednika satnije, njoj ravna ili više razine dužnosti, saznala za izvršenu povredu i počinitelja, ali najkasnije u roku od šest mjeseci od dana izvršenja povrede, a postupak se mora završiti u roku od šest mjeseci od dana pokretanja.
- (2) Pokretanje stegovnog postupka zbog stegovnog prijestupa zastarjeva nakon protoka 12 mjeseci od dana kada je nadređena osoba, postavljena na dužnost zapovjednika brigade, njoj ravna ili više razine dužnosti, saznala za stegovni prijestup, ali najkasnije u roku od dvije godine od izvršenog prijestupa, a postupak se mora završiti u roku od dvije godine od dana pokretanja.
- (3) Zastarjevanje pokretanja i vođenja stegovnog postupka zbog stegovnog prijestupa koji ima obilježe kaznenog djela, te je povodom tog kaznenog djela u tijeku postupak pred nadležnim tužiteljem ili sudom ili je kazneni postupak završen pravomoćnom osudujućom presudom, nastupa istodobno kad i zastarjevanje kaznenog gonjenja.

Članak 18.

(Zastarjevanje izvršenja stegovne sankcije)

- (1) Zastarjevanje izvršenja stegovne mjeru nastupa nakon protoka dva mjeseca od dana kada je odluka o stegovnoj mjeri postala izvršna.
- (2) Zastarjevanje izvršenja stegovne kazne nastupa nakon protoka od četiri mjeseca od dana kada je odluka o stegovnoj kazni postala izvršna.
- (3) Izuzetno od odredbe iz stavka (2) ovoga članka, zastarjevanje izvršenja stegovne kazne prestanka djelatne službe nastupa nakon protoka šest mjeseci od dana kada je odluka o stegovnoj kazni postala izvršna.
- (4) Zastarjevanje izvršenja stegovne kazne prekida se svakom radnjom usmjerrenom na izvršenje kazne.
- (5) Zastarjevanje izvršenja stegovne kazne nastupa u svakom slučaju kada protekne dvostruko onoliko vremena koliko je propisano u stavku (1), (2) i (3) ovoga članka.

POGLAVLJE V - OVLAŠTENJE ZA RASPRAVLJANJE O ODGOVORNOSTI ZA POČINJENE STEGOVNE GREŠKE

Članak 19.

(Ovlaštenja i odlučivanje o odgovornosti)

- (1) Nadređeni utvrđuju stegovnu odgovornost svojih podređenih i izriču stegovne mjere za koje su ovlašteni ovim pravilnikom.
- (2) Odlučivanje o odgovornosti za stegovnu grešku počinitelju koji je premješten ili privremeno upućen iz jedne u drugu postrojbu nadležan je zapovjednik postrojbe u kojoj se počinitelj nalazi kada se utvrđuje njegova odgovornost.
- (3) Nadređeni pri raspravljanju o stegovnoj odgovornosti, izricaju stegovne mjeru i njenom izvršenju, mora voditi računa o počiniteljevom osobnom dostojanstvu i časti.

Članak 20.

(Rok za pokretanje stegovnog postupka za stegovnu grešku)

- (1) Nadređeni zapovjednik obvezan je odmah pokrenuti stegovni postupak za stegovnu grešku svog podređenog i odlučiti o njoj u roku od pet dana od dana saznanja.
- (2) Stegovni postupak pokreće se zaključkom o pokretanju stegovnog postupka, koji se dostavlja osobi koja odgovara u stegovnom postupku.
- (3) Zaključak iz stavka (2) ovoga članka sadrži: ime i prezime osobe protiv koje se pokreće stegovni postupak, dužnost, zanimanje, adresa stanovanja, činjenični opis povrede vojne stege, vrijeme, klasifikacija povrede vojne stege, mjesto i način izvršenja stegovne greške, pravna kvalifikacija, posljedice nastale učinjenom greškom, podatak o nastaloj šteti, okolnosti pod kojima je učinjena stegovna greška, dokaze za iznesene navode i druge podatke neophodne za vođenje stegovnog postupka i odlučivanje o stegovnoj odgovornosti.
- (4) Protiv zaključka o pokretanju stegovnog postupka nije dozvoljena žalba.
- (5) Osobu iz stavka (2) ovoga članka treba ispitati i o tomu sastaviti zapisnik, a kada se isto ne može ispitati, pribavlja se njen pisana izjava.
- (6) Ako je osim ispitivanja iz stavka (5) ovoga članka potrebno prikupiti i druge dokaze, rok iz stavka (1) ovoga članka računa se od dana kada su pribavljeni potrebni dokazi.
- (7) Nadređeni zapovjednik koji nije ovlašten za izricanje odgovarajuće stegovne mjeru, dužan je, u roku od dva dana od dana saznanja za stegovnu grešku svog podređenog, predmet dostaviti svom nadređenom zapovjedniku za odlučivanje.

Članak 21.

(Izricanje stegovnih mjeru)

- (1) Opomenu i ukor, prekorednu službu u trajanju do tri smjene i zabranu izlaska iz vojarne u trajanju do pet dana, izriče nadređeni zapovjednik na položaju zapovjednika desetine, njemu jednakog ili višeg položaja.
- (2) Ostale stegovne mjeru izriču:
 - (a) zapovjednik satnije - zabranu izlaska iz vojarne u trajanju do 10 dana i vojnički pritvor u trajanju do 3 dana,
 - (b) zapovjednik bojne i zapovjednik samostalne satnije - zabranu izlaska iz vojarne u trajanju do 10 dana i vojnički pritvor u trajanju do 10 dana,
- (3) Zapovjednik brigade, samostalne bojne i zapovjednike njemu ravnog ili višeg položaja - zabranu izlaska iz vojarne u trajanju do 10 dana i vojnički pritvor u trajanju do 15 dana i smanjenje plaće od 5% do 20%, u trajanju od jednog do tri mjeseca.
- (4) Opomenu, ukor i smanjenje plaće od 5% do 20%, u trajanju od jednog do tri mjeseca za djelatnu vojnu osobu

- raspoređenu u MO BiH, na prijedlog voditelja organizacijske cjeline, izriče ministar obrane.
- (5) Mjera vojničkog pritvora se može izreći samo za vrijeme ratnog stanja, izvanrednog stanja, za vojne osobe koje se nalaze u operacijama potpore miru i drugim aktivnostima u inozemstvu, za vrijeme angažiranja za pomoć civilnim tijelima u reagiranju na prirodne i druge katastrofe i nezgode, te kada se postrojba nalazi na izvedbi vojnih vježbi izvan lokacije razmještaja postrojbe.
- (6) Sve stegovne mjere izriču se pisanim zapovijedi.

POGLAVLJE VI - POKRETANJE I VOĐENJE STEGOVNOG POSTUPKA ZA STEGOVNE GREŠKE

Članak 22.

(Sadržaj zapovijedi o stegovnoj mjeri)

- (1) Zapovijed o izrečenoj stegovnoj mjeri sadrži:
- broj zapovijedi, datum i mjesto;
 - čin, ime i prezime počinitelja stegovne greške, službu, postrojbu i dužnost koju obavlja u postrojbici;
 - ranije izrečene stegovne sankcije - ako nisu brisane;
 - činjenični opis stegovne greške i njenu pravnu kvalifikaciju;
 - mjeru koja se izriče za stegovnu grešku;
 - odredbe propisa o ovlaštenju za izricanje stegovnih mjeri;
 - obrancu počinitelja stegovne greške;
 - dokaz o stegovnoj grešci;
 - činjenice i okolnosti koje su uzete u obzir pri izricanju stegovne mjeri;
 - pouka o pravnom lijeku;
 - potpis ovlaštenog nadređenog zapovjednika koji je donio zapovijed.
- (2) U ovisnosti od ishoda postupka, zapovijed o izrečenoj stegovnoj mjeri, zapovijed o oslobođanju od stegovne odgovornosti i zaključak o obustavljanju postupka, dostavlja se osobi u postupku redovitim putem, s tim da se osigura dokaz o urednoj dostavi.
- (3) Stegovni postupak u utvrđivanju odgovornosti za lakšu povredu vojne stege može se okončati:
- zaključkom o obustavi postupka,
 - zapovijedi o izricanju stegovne mjeri,
 - zapovijedi o oslobođanju od odgovornosti,
 - inicijativom za pokretanje stegovne odgovornosti za težu povredu vojne stege.

Članak 23.

(Izjavljivanje žalbe na zapovijed o stegovnoj mjeri)

- (1) Protiv zapovijedi o izrečenoj stegovnoj mjeri, osoba kojoj je izrečena stegovna mjeru može izjaviti žalbu nadređenom zapovjedniku u roku od tri radna dana od dana prijama zapovijedi.
- (2) Žalba se izjavljuje pisano.
- (3) O žalbi, rješenjem odlučuje nadređeni zapovjednik neposredno nadređen zapovjedniku koji je izrekao stegovnu mjeru.
- (4) Zapovjednik koji nije ovlašten za odlučivanje o žalbi, dužan je odmah po prijemu, s cijelim predmetom spisa, proslijediti nadležnom zapovjedniku ovlaštenom za odlučivanje o žalbi.
- (5) Zapovjednik ovlašten za odlučivanje o žalbi dužan je odlučiti o žalbi u roku od osam dana od dana prijama žalbe ili pribavljanja novih dokaza.

Članak 24.

(Odlučivanje o žalbi)

- (1) Ovlašteni zapovjednik ispituje zapovijed u onom dijelu koji se pobija žalbom, ali mora uvijek ispitati jesu li ispunjeni uvjeti za poništenje zapovijedi.

- (2) Zapovjednik iz stavka (1) ovoga članka, kada odlučuje o žalbi, može:
- odbaciti žalbu ako utvrdi da nije podnesena u propisanom roku ili je podnesena od neovlaštene osobe,
 - odbiti žalbu kao neutemeljenu i potvrditi zapovijed, ako utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih se zapovijed pobija žalbom,
 - uvažiti žalbu i poništiti zapovijed i predmet vratiti na ponovni postupak, ako utvrdi da u prvostupanjskom postupku nije potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje i radi toga nije pravilno primijenjen odgovarajući pravni propis i izrečena stegovna mjeru, ili su učinjene bitne povrede pravila stegovnog postupka koje utječu na pravilno donošenje zapovijedi, uvažiti žalbu i preinačiti zapovijed, ako utvrdi da je u prvostupanjskom postupku potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje, ali nije pravilno izrečena stegovna mjeru ili nisu pravilno primijenjeni odgovarajući propisi temeljem kojih je donesena zapovijed.
- (3) Žalitelju se po žalbi ne može izreći teža stegovna mjeru od one protiv koje je izjavio žalbu.

Članak 25.

(Rješavanje po žalbi)

- (1) Nadležni zapovjednik, rješavajući po žalbi, poništiti će zapovijed o izrečenoj stegovnoj mjeri ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
- ako osoba kojoj je izrečena stegovna mjeru nije počinila stegovnu grešku;
 - ako je stegovna greška počinjena u okolnostima koje isključuju odgovornost osobe u postupku;
 - ako je u trenutku izricanja stegovne mjeri nastupila zastara pokretanja i vodenja stegovnog postupka;
 - ako je stegovnu mjeru izrekla osoba koja nije nadležna za vodenje stegovnog postupka;
 - ako osoba u postupku nije ispitana, odnosno nije pribavljenja njena pisana izjava;
 - u slučaju pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja;
 - ako je učinjena bitna povreda postupka;
 - zbog pogrešne primjene materijalnog prava.
- (2) Zbog razloga iz stavka (1) točke e), f), g) i h) ovoga članka, nadležni zapovjednik poništava stegovnu mjeru svojim rješenjem i cijeli predmet vraća na ponovno odlučivanje.
- (3) Zbog razloga iz stavka (1) točke d) ovoga članka, nadležni zapovjednik poništiti će stegovnu mjeru rješenjem i dostaviti predmet zapovjedniku ovlaštenom za izricanje odgovarajuće stegovne mjeru.
- (4) Rješenja po žalbi su konačna i izvršna.

POGLAVLJE VII - IZVRŠENJE STEGOVNE MJERE

Članak 26.

(Konačnost i izvršnost stegovne mjeri)

- (1) Zapovijed o izrečenoj stegovnoj mjeri izvršava se kada postane konačna.
- (2) Zapovijed o izrečenoj stegovnoj mjeri postaje konačna kada protekne rok za žalbu, a žalba nije podnesena i danom dostavljanja rješenja donesenog po žalbi.
- (3) Zapovijed o izrečenoj stegovnoj mjeri po konačnosti i izvršnosti evidentira se u Glavnu evidenciju personala (GEP).

Članak 27.

(Izvršenja stegovne mjeri)

- (1) Izvršenje stegovne mjeri prekoredna služba u trajanju od tri dana i zabrana izlaska iz vojarne u trajanju do deset dana, u

- pravilu, provodi neposredno nadređeni zapovjednik počinitelju, a može i zapovjednik kojega on ovlasti.
- (2) Stegovna mјera saopćava se osobi kojoj je izrečena u postrojbi/organizacijskoj cjelini u kojoj se počinitelj stegovne greške nalazi u trenutku konačnosti zapovijedi o izricanju stegovne mјere.
 - (3) Stegovnu mјeru smanjenja plaće izvršava Sektor za financije i proračun MO BiH.
 - (4) Odgadjanje odnosno prekid izvršenja stegovne mјere, prekida rok zastarjevanja izvršenja stegovne mјere.

POGLAVLJE VIII - NADLEŽNOST ZA ODLUČIVANJE O ODGOVORNOSTI ZA STEGOVNE PRIJESTUPE

Članak 28.

- (Podnositelj zahtjeva za pokretanje stegovnog postupka i zastupnik podnositelja zahtjeva za pokretanje stegovnog postupka)
- (1) Zahtjev za pokretanje stegovnog postupka radi utvrđivanja teže povrede vojne stege podnosi zapovjednik brigade ili zapovjednik istog ili višeg ranga gdje je osoba postavljena (u dalnjem tekstu podnositelj zahtjeva), načelniku ZS OS BiH.
 - (2) Za djelatne vojne osobe koje se nalaze postavljene na dužnostima u Ministarstvu obrane BiH podnositelj zahtjeva iz stavka (1) ovoga članka je voditelj organizacijske cjeline Ministarstva obrane BiH.
 - (3) Izuzetno, podnositelja zahtjeva tijekom cijelog postupka, uz ovlaštenje, može zastupati časnik za pravne poslove postrojbe/organizacijske cjeline (u dalnjem tekstu zastupnik podnositelja zahtjeva).
 - (4) U postrojbi /organizacijskoj cjelini u kojoj nije predviđeno ustrojeno mjesto časnika za pravne poslove, za zastupnika podnositelja zahtjeva može se odrediti časnik iz sastava postrojbe/organizacijske cjeline koji je bachelor prava, diplomirani pravnik, magistar prava ili doktor pravnih znanosti.
 - (5) U postrojbi i /organizacijskoj cjelini u kojoj nema časnika iz sastava postrojbe /organizacijske cjeline koji je bachelor prava, diplomirani pravnik, magistar prava ili doktor pravnih znanosti, za zastupnika podnositelja zahtjeva, podnositelj zahtjeva odrediti će odgovarajućeg časnika iz sastava svoje postrojbe/organizacijske cjeline.
 - (6) Zastupnik podnositelja zahtjeva ima obvezu da tijekom čitavog postupka, za svaku odluku vezanu za izmjenu zahtjeva, odustajanje od zahtjeva, prijedlog za izricanje kazne i ulaganje žalbe na izrečenu kaznu, mora pribaviti ovlaštenje podnositelja zahtjeva za narečenu radnju.

Članak 29.

(Vojnostegovna vijeća)

- (1) VSV raspravljuju o težoj povredi vojne stege.
- (2) Prvostupansko VSV imenuje načelnik ZS OS BiH.
- (3) Drugostupansko vojnóstegovno vijeće imenuje ministar obrane BiH na razdoblje od šest mjeseci.
- (4) VSV se sastoje od tri člana, od kojih je jedan predsjedatelj vijeća. Najmanje jedan član VSV-a mora biti diplomirani pravnik, bachelor prava, magistar prava ili doktor pravnih znanosti, čije je temeljno akademsko zvanje stećeno na nekom od pravnih fakulteta.
- (5) Prvostupanska stegovna vijeća imenjuju se iz reda časnika i dočasnika OS BiH.
- (6) Predsjedatelj i članovi VSV-a ne mogu biti iz istog naroda.
- (7) Predsjedatelj VSV-a mora biti istoga ili višeg čina od osobe protiv koje je pokrenut stegovni postupak.

Članak 30.

(Sastav prvostupanskih vojnóstegovnih vijeća)

- (1) U sastav prvostupanskih VSV-a imenjuju se osobe sa liste časnika i dočasnika, a na prijedlog zapovjednika brigade ili zapovjednika iste ili više razine.

- (2) Listu iz stavka (1) ovoga članka objedinjava načelnik ZS OS BiH i dostavlja ministru obrane BiH, koji odobrava listu imenovanih kandidata časnika i dočasnika za prvostupanska VSV.
- (3) Osobe iz stavka (2) ovoga članka, prije početka svoga rada, obvezno potpisuju izjavu o nepristrasnosti i neovisnosti u radu VSV-a, koja se odlaže u spis predmeta o imenovanju.
- (4) Lista časnika i dočasnika za imenovanje u sastav prvostupanskih VSV-a određuje se za jednu kalendarsku godinu i sadrži najmanje 30 osoba, od kojih su najmanje 10 osoba diplomirani pravnici, bachelor prava, magistar prava ili doktor prava, čije je temeljno akademsko zvanje stećeno na nekom od pravnih fakulteta, najmanje tri osobe sa osobnim činom brigadira, najmanje tri osobe dočasnici i najmanje tri osobe spola koji je manje zastupljen u OS BiH.
- (5) U sastavu prvostupanskih VSV-a ne mogu biti osobe iz postrojbe/organizacijske cjeline iz koje je osoba protiv koje je pokrenut stegovni postupak.
- (6) Predsjedatelj prvostupanskog VSV-a određuje zapisničara.
- (7) Prilikom odabira časnika i dočasnika, ZS OS BiH će voditi računa o ravnomjernoj opterećenosti članova vijeća.

Članak 31.

(Sastav drugostupanskih vojnóstegovnih vijeća)

- (1) U sastav drugostupanskih VSV-a imenjuju se osobe sa liste časnika osobnog čina pukovnik- brigadir, koje određuje ministar obrane BiH.
- (2) Lista časnika za imenovanje u sastav drugostupanskih VSV-a se određuje za jednu kalendarsku godinu i sadrži deset osoba, od kojih su najmanje dvije diplomirani pravnici, bachelor prava, magistar prava ili doktor prava, čije je temeljno akademsko zvanje stećeno na nekom od pravnih fakulteta, namanje tri člana sa osobnim činom brigadira i najmanje jedna osoba spola koji je manje zastupljen u OS BiH.
- (3) U sastav VSV-a ministar obrane BiH određuje zapisničara.

POGLAVLJE IX - PRVOSTUPANSKI STEGOVNI POSTUPAK ZA STEGOVNE PRIJESTUPE

Članak 32.

(Donošenje rješenja o pokretanju stegovnog uviđaja)

- (1) Zapovjednik brigade ili zapovjednik njemu jednakoga ili višeg položaja, nakon što razmotri stegovnu prijavu, donosi rješenje o pokretanju stegovnog uviđaja, a protiv ovoga rješenja žalba nije dopuštena.
- (2) Rješenje iz stavka (1) ovoga članka sadrži: sastav uviđajnog tima, koji čine najmanje 3 člana i čijim radom koordinira časnik za pravne poslove, podatke o osobi protiv koje se provodi stegovni uviđaj, činjenični opis i temelj sumnje i kvalifikacija djela, zadaću uviđajnom timu, rok za provedbu stegovnog uviđaja i obrazloženje.
- (3) Po završenom uviđaju, osoba iz stavka (1) ovoga članka može, ovisno od rezultata uviđaja, rješenjem obustaviti postupak, zapovijedi počinitelju izreći mјeru ili dostaviti zahtjev za pokretanje stegovnog postupka za težu povedu vojne stege načelniku ZS OS BiH.
- (4) U slučaju donošenja rješenja o obustavi postupka od nadležnog zapovjednika, isto, zajedno sa kompletним spisom predmeta, dostaviti načelniku Zajedničkog stožera na odobrenje i potvrdu.
- (5) U slučaju neodobrenja i potvrde, predmet se vraća nadležnom zapovjedniku uz upute za postupanje u postupku donošenja rješenja.

Članak 33.

(Donošenje rješenja o pokretanju stegovnog postupka)

- (1) Po prijemu prijedloga za pokretanje stegovnog postupka, načelnik ZS OS BiH, u roku od sedam dana, donosi rješenje o pokretanju stegovnog postupka.
- (2) Rješenje iz stavka (1) ovoga članka sadrži: ime i prezime osobe protiv koje se pokreće stegovni postupak, dužnost, zanimanje, adresa stanovanja, činjenični opis povrede vojne stuge (vrijeme, mjesto i način izvršenja stegovnog prijestupa), pravna kvalifikacija, posljedice nastale učinjenim prijestupom, podatak o nastaloj šteti, okolnosti pod kojima je učinjen prijestup, dokaze, mjesto rada VSV-a i druge podatke neophodne za vođenje stegovnog postupka i odlučivanje o stegovnoj odgovornosti.
- (3) Rješenjem iz stavka (1) ovoga članka, imenuje se prvostupanjsko VSV koje se dostavlja strankama u postupku.

Članak 34.

(Prvostupanjsko vojnóstegovno vijeće)

- (1) Prvostupanjsko VSV radi u punom sastavu i donosi odluke većinom glasova.
- (2) Imenovani članovi prvostupanjskog VSV-a dužni su, najkasnije u roku od pet dana od dana prijama rješenja iz članka 33, održati sjednicu na kojoj će se odrediti termin javne rasprave o čemu se sačinjava zapisnik.
- (3) Predsjedatelj prvostupanjskog VSV-a zakazuje javnu raspravu i upućuje poziv za javnu raspravu.
- (4) Poziv se, uz dostavnicu, upućuje osobi protiv koje je pokrenut stegovni postupak, podnositelju zahteva za pokretanje postupka, kao i svjedocima.
- (5) U slučaju neopravdanog izostanka uredno pozvane osobe protiv koje je pokrenut stegovni postupak, javna rasprava se odlaže, a predsjedatelj nalaže postrojbi Vojne policije (u ovisnosti od mesta rada VSV-a) njeno privodenje na sljedeću raspravu.
- (6) Poziv sadrži: ime i prezime osobe koja se poziva i u kojem svojstvu se poziva, predmet, mjesto i vrijeme održavanja javne rasprave, pouku osobi protiv koje se vodi stegovni postupak da ima pravo uzeti branitelja, kao i natuknicu o posljedicama neodazivanja pozivu.
- (7) Osobi protiv koje je pokrenut stegovni postupak se mora ostaviti rok od najmanje sedam dana od dana prijama rješenja iz članka 33, da pripremi obranu.

Članak 35.

(Podnošenje zahtjeva za izuzeće člana prvostupanjskog vojnóstegovnog vijeća)

- (1) Osoba protiv koje je pokrenut stegovni postupak, kao i podnositelj zahtjeva za pokretanje stegovnog postupka mogu, u roku od prijama rješenja o pokretanju stegovnog postupka do prijama poziva za javnu raspravu, podnijeti prvostupanjskom VSV-u zahtjev za izuzeće predsjedatelja ili nekog od članova prvostupanjskog VSV-a. Zahtjev mora biti obrazložen.
- (2) O zahtjevu za izuzeće, načelnik ZS OS BiH je dužan odlučiti prije otvaranja javne rasprave, o čemu se donosi rješenje.
- (3) Protiv rješenja kojim se usvaja ili odbija zahtjev za izuzeće žalba nije dopuštena.

Članak 36.

(Razlozi za izuzeće člana prvostupanjskog vojnóstegovnog vijeća)

- (1) Predsjedatelj, odnosno član prvostupanjskog VSV-a, biti će izuzet u slijedećim slučajevima:
 - a) ako je u istom predmetu sudjelovao u svojstvu svjedoka, vještaka ili podnositelja stegovne prijave;
 - b) ako postoje temelji sumnje da se član vijeća, čije se izuzeće traži, nalazi u posebnom odnosu prema osobi

protiv koje je pokrenut stegovni postupak pa zbog toga postoji sumnja u objektivan i nepristrasan rad člana vijeća čije se izuzeće traži;

- c) ako je protiv člana vijeća podnesena stegovna prijava ili je doneseno rješenje o pokretanju stegovnog postupka.
- (2) Načelnik ZS OS BiH će, u roku od tri dana od dana donošenja rješenja o izuzeću predsjedatelja ili člana prvostupanjskog VSV-a, imenovati novog.

Članak 37.

(Javnost rasprave)

- (1) Rasprava pred prvostupanjskim VSV-om je javna.
- (2) Izuzetno, javnost se može isključiti u pojedinim fazama postupka ili tijekom cijelog postupka u slučajevima ako to zahtijevaju interesi službe ili dužnosti, javnog reda i državne sigurnosti demokratskog društva ili ako je to u interesu maloljetnika ili zaštite privatnog života ili kada bi javnost ometala interese pravde prema mišljenju tijela koje vodi stegovni postupak. O isključenju javnosti donosi se rješenje protiv kojega nije dozvoljena žalba.

Članak 38.

(Vođenje javne rasprave)

- (1) Javnu raspravu vodi predsjedatelj prvostupanjskog VSV-a koji daje i oduzima riječ, postavlja pitanja i traži objašnjenja od svih sudionika u postupku.
- (2) Uz prethodno odobrenje predsjedatelja prvostupanjskog VSV-a, pitanja mogu postavljati i ostali članovi prvostupanjskog VSV-a.

Članak 39.

(Tijek javne rasprave)

- (1) Prvostupanjsko VSV utvrđuje procesne pretpostavke za održavanje javne rasprave.
- (2) Rasprava pred prvostupanjskim VSV-om počinje čitanjem rješenja o pokretanju stegovnog postupka. Rješenje čita podnositelj zahtjeva za pokretanje postupka ili osoba koju on ovlasti, a nakon toga predsjedatelj prvostupanjskog VSV-a poziva osobu protiv koje je pokrenut stegovni postupak da se izjasni o povredi vojne stuge koja mu se stavlja na teret i da iznese svoju obranu.
- (3) Svjedoci nisu nazočni javnoj raspravi dok osoba protiv koje je pokrenut stegovni postupak daje izjavu. Svjedoci svoje izjave iznose pojedinačno, i to nakon što se sasluša osoba protiv koje je pokrenut stegovni postupak. Svjedok koji nije saslušan ne može nazočiti saslušanju drugih svjedoka.
- (4) Ako prvostupanjsko VSV ocijeni potrebnim, može se izvršiti suočenje između osobe protiv koje je pokrenut stegovni postupak i svjedoka, a mogu se izvršiti i druge neophodne radnje.
- (5) Poslije svjedoka, saslušavaju se vještaci i druge osobe ukoliko su pozvani, čitaju se spisi, dokumenti i izjave svjedoka koji nisu nazočni javnoj raspravi.
- (6) Na kraju javne rasprave, poziva se podnositelj zahtjeva za pokretanje postupka ili osoba koju on ovlasti, kao i osoba protiv koje je pokrenut stegovni postupak ili njen branitelj da iznesu završnu riječ.

Članak 40.

(Vođenje zapisnika)

- (1) O tijeku javne rasprave vodi se zapisnik.
- (2) Zapisnik sadrži podatke o sastavu prvostupanjskog VSV-a pred kojim se održava rasprava, mjesto, dan i vrijeme održavanja rasprave (početak i završetak), osobne podatke osobe protiv koje je pokrenut stegovni postupak, njenog eventualnog branitelja i podnositelja zahtjeva za pokretanje postupka ili osobe koju on ovlasti, te naznake da li je rasprava javna ili je javnost isključena.

- (3) U zapisnik se unose podaci o svim izvedenim dokazima, načinu izvedbe, izjavama svjedoka, vjestaka, osobe protiv koje je pokrenut stegovni postupak i njenog branitelja, podnositelja zahtjeva za pokretanje postupka ili osobe koju on ovlasti i sve druge izvedene dokaze i način izvedbe.
- (4) Izjave svih osoba iz stavka (3) ovoga članka, unose se u zapisnik skraćeno, a, ako je potrebno, pojedini dijelovi zapisnika ili cijeli iskaz unose se u zapisnik doslovno.
- (5) Zapisnik potpisuju predsjedatelj prvostupanjskog VSV-a i zapisničar.

Članak 41.

(Prekid javne rasprave)

- (1) Javna rasprava se može prekinuti i nastaviti istog radnog dana. Ukoliko je to opravdano, rasprava se može prekinuti, a njen nastavak odložiti za prvi naredni radni dan. Podaci o prekidu, odlaganju i nastavku javne rasprave unose se u zapisnik o tijeku javne rasprave.
- (2) U slučaju iz stavka (1) ovoga članka, prvostupanjski VSV radi u istom sastavu.
- (3) Ukoliko prvostupanjski VSV nastavi rad u promijenjenom sastavu, javna rasprava mora početi iznova.

Članak 42.

(Branitelj okriviljenog)

- (1) Osoba protiv koje je pokrenut stegovni postupak, može imati branitelja tijekom cijelog stegovnog postupka.
- (2) Branitelj osobe iz stavka (1) ovoga članka, može biti svaka osoba na službi u OS BiH, a ako nije na službi, branitelj može biti samo advokat ili advokatski pripravnik.

Članak 43.

(Donošenje odluke)

- (1) Kada predsjedatelj prvostupanjskog VSV-a zaključi javnu raspravu, prvostupanjski VSV se povlači na vijećanje i glasanje.
- (2) Vijećanje se vrši bez nazočnosti javnosti, a o njemu se sastavlja poseban zapisnik koji se stavlja u poseban omot. Zapisnik potpisuju svi članovi vijeća.
- (3) Odluka se donosi većinom glasova članova prvostupanjskog VSV-a i to neposredno po zaključenju javne rasprave, a ukoliko to iz opravdanih razloga nije moguće onda naredni radni dan.

Članak 44.

(Vrste stegovnih odluka)

Prvostupanjsko VSV može donijeti jednu od slijedećih odluka:

- a) o obustavljanju postupka,
- b) da osobu osloboди od odgovornosti,
- c) da je osoba odgovorna za povredu vojne stege i izrekne stegovnu kaznu ili mjeru.

Članak 45.

(Obustavljanje postupka)

Prvostupanjsko VSV će rješenjem obustaviti postupak u slijedećim slučajevima:

- a) ako je nastupila zastara pokretanja ili vodenja stegovnog postupka,
- b) ako je osobi protiv koje je pokrenut stegovni postupak prestala služba u OS BiH,
- c) odustajanjem od zahtjeva za pokretanje postupka.

Članak 46.

(Oslobađanje od odgovornosti)

Prvostupanjsko VSV će donijeti rješenje o oslobođanju od odgovornosti u slijedećim slučajevima:

- a) ako radnja zbog koje je pokrenut stegovni postupak nije predviđena kao povreda vojne stege,

- b) ako utvrdi da osoba protiv koje je pokrenut stegovni postupak nije učinila povredu vojne stege zbog koje je pokrenut stegovni postupak,
- c) ako postoje okolnosti koje isključuju stegovnu odgovornost.

Članak 47.

(Izricanje stegovne kazne)

- (1) Ako prvostupanjsko VSV utvrdi da je osoba protiv koje je pokrenut stegovni postupak počinila težu povredu vojne stege i da je odgovorna za njeno izvršenje, izriče jednu od stegovnih kazni.
- (2) Pri izricanju stegovne kazne za počinjenu povredu vojne stege ocjenjuje se težina povrede i njene posljedice, stupanj odgovornosti, nastala šteta i sve otežavajuće i olakšavajuće okolnosti utvrđene u stegovnom postupku.

Članak 48.

(Sadržaj rješenja)

- (1) Rješenje iz članka 45., 46. i 47. ovoga pravilnika sadrži: zagлавље, uvod, dispozitiv, obrazloženje i pouku o pravnom licu.
- (2) Zaglavljje sadrži: memorandum ZS OS BiH i prvostupanjskog VSV-a, broj predmeta i datum.
- (3) Uvod sadrži: sastav prvostupanjskog VSV-a, pravnu kvalifikaciju povrede vojne stege, rješenje o pokretanju stegovnog postupka, datum održavanja javne rasprave i objave o izrečenoj stegovnoj kazni, ime i prezime osobe protiv koje je proveden stegovni postupak i njenog branitelja ako ga ima.
- (4) Dispozitiv sadrži: osobne podatke osobe protiv koje je proveden stegovni postupak, odluku o stegovnoj odgovornosti, nadležnost za izricanje stegovne kazne, činjenični opis radnje i pravnu kvalifikaciju povrede vojne stege i vrstu izrečene stegovne kazne.
- (5) Obrazloženje sadrži: sve bitne činjenice na kojima je odluka utemeljena, a osobito kratak sadržaj rješenja o pokretanju stegovnog postupka, kratak sadržaj iznesene obrane, ocjena izvedenih dokaza i utvrđeno činjenično stanje, olakšavajuće i otežavajuće okolnosti koje su cijenjene prilikom donošenja rješenja, kao i druge odlučujuće činjenice.
- (6) Pouka o pravnom licu upućuje se osobi koja je pokrenula stegovni postupak i osobi kojoj je izrečena stegovna kazna ili mjeru da mogu izjaviti žalbu na rješenje drugostupanjskom VSV-u.
- (7) Rješenje se ovjerava pečatom ZS OS BiH, sukladno propisima o uporabi pečata.

Članak 49.

(Dostavljanje rješenja o stegovnoj odgovornosti)

Rješenje prvostupanjskog VSV-a dostavlja se osobi protiv koje je proveden stegovni postupak i osobi koja je podnijela zahtjev za pokretanje stegovnog postupka, a, po konačnosti, i osobi odnosno tijelu nadležnom za izvršenje stegovne kazne ili mjeru.

POGLAVLJE X - DRUGOSTUPANJSKI STEGOVNI POSTUPAK

Članak 50.

(Rok za žalbu)

- (1) Protiv rješenja VSV-a donesenih u prvostupanjskom stegovnom postupku, dozvoljena je žalba drugostupanjskom VSV-u.
- (2) Žalba se izjavljuje u roku od 15 dana od dana prijama rješenja.

Članak 51.

(Predaja žalbe)

- (1) Žalba se predaje u ZS OS BiH, a može se predati i u postrojbi u kojoj se osoba nalazi, kao i putem pošte.
- (2) Ako je žalba predata neposredno prvostupanjskom VSV-u, to je vijeće dužno odmah, a najkasnije u roku od tri dana od dana prijama žalbe, žalbu sa kompletnim spisom dostaviti drugostupanjskom VSV-u.
- (3) Ako je žalba predata drugostupanjskom VSV-u, predsjedatelj tog vijeća odmah, a najkasnije u roku od tri dana od dana prijama žalbe na prvostupanjsko rješenje, upućuje žalbu prvostupanjskom VSV-u.
- (4) Prvostupanjsko VSV je dužno da u roku od tri dana od dana prijama žalbe drugostupanjskom VSV-u dostavi kompletan spis.

Članak 52.

(Ispitivanje žalbe)

- (1) Prvostupanjsko VSV po dobijanju žalbe a prije dostavljanja drugostupanjskom VSV-u ispituje da li je ista podnesena u roku i da li je izjavljena od ovlaštene osobe.
- (2) Pravodobnost žalbe utvrđuje se od dana predaje žalbe prvostupanjskom VSV-u ili neposredno drugostupanjskom VSV-u.
- (3) Nepravodobnu ili od neovlaštene osobe izjavljenu žalbu, prvostupanjsko VSV odbaciće svojim rješenjem.

Članak 53.

(Razmatranje žalbe)

- (1) Drugostupanjsko VSV, u pravilu, žalbu razmatra na zatvorenoj sjednici, ali može odlučiti da zakaže javnu raspravu.
- (2) Drugostupanjsko VSV na zatvorenoj sjednici razmatra žalbu i cijeni osobito da li je u prvostupanjskom stegovnom postupku potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje, da li je izrečena odgovarajuća stegovna kazna i da li je pravilno primjenjeno materijalno pravo.

Članak 54.

(Zakazivanje javne rasprave)

Javna rasprava zakazuje se ako drugostupanjsko VSV ocjeni potrebnim da ponovno sasluša okrivljenog ili nekog od svjedoka i drugih osoba koje su dale iskaz u prvostupanjskom postupku ili da pozove nove svjedoke ili vještake ili neposredno izvede druge dokaze.

Članak 55.

(Odlučivanje o žalbi)

- (1) Prilikom odlučivanja o žalbi, drugostupanjsko VSV može donijeti slijedeće odluke:
 - a) odbaciti žalbu ako utvrdi da nije podnesena u propisanom roku ili je podnesena od neovlaštene osobe, ukoliko je prvostupanjsko VSV propustilo da utvrdi,
 - b) odbiti žalbu kao neutemeljenu i potvrditi prvostupanjsko rješenje, ako utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih se rješenje pobjija žalbom,
 - c) uvažiti žalbu i poništiti prvostupanjsko rješenje i predmet vratiti na ponovni postupak prvostupanjskom VSV-u, ako utvrdi da je u prvostupanjskom postupku pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, da nije pravilno primjenjeno materijalno pravo, ili su učinjene bitne povrede postupka,
 - d) uvažiti žalbu i preinačiti prvostupanjsko rješenje, ako smatra da su odlučujuće činjenice u prvostupanjskom rješenju pravilno utvrđene i da se, s obzirom na utvrđeno činjenično stanje, po pravilnoj primjeni Pravilnika ima donijeti drugačije rješenje.

Članak 56.

(Rješenja drugostupanjskog vojnogstegovnog vijeća)

- (1) Odluke drugostupanjskog vojnogstegovnog vijeća kojima se odlučuje o žalbi donose se u formi rješenja.
- (2) Rješenje iz stavka (1) ovoga članka je konačno i protiv njega nije dozvoljena žalba.

Članak 57.

(Sadržaj rješenja)

- (1) Rješenje iz članka 57. ovoga pravilnika sadrži: zaglavje, uvod, dispozitiv, obrazloženje i pouku o pravnom lijeku.
- (2) Zaglavje sadrži: memorandum MO BiH i drugostupanjskog VSV-a, broj predmeta i datum.
- (3) Uvod sadrži: sastav drugostupanjskog VSV-a, pravni temelj nadležnosti drugostupanjskog VSV-a, pravnu kvalifikaciju povrede vojne stege, datum održavanja zatvorene sjednice ili javne rasprave ukoliko je ona održana.
- (4) Dispozitiv sadrži: osobne podatke osobe kojoj je izrečena stegovna kazna, odluku o odgovornosti sa posebnom kvalifikacijom i vrstom stegovne kazne, odnosno ako je osoba protiv koje je proveden stegovni postupak oslobođena od odgovornosti ili je obustavljen stegovni postupak, podatke o tim rješenjima.
- (5) Obrazloženje sadrži: sve bitne činjenice na kojima je odluka utemeljena, a osobito kratak sadržaj rješenja prvostupanjskog VSV-a, kratak sadržaj žalbe, ocjenu izvedenih dokaza i utvrđeno činjenično stanje, olakšavajuće i otežavajuće okolnosti koje su cijenjene prilikom donošenja rješenja, kao i druge odlučne činjenice.
- (6) Pouka o pravnom lijeku sadrži konstataciju da je rješenje konačno i da se protiv njega ne može izjaviti žalba.
- (7) Rješenje se ovjerava pečatom MO BiH, sukladno propisima o uporabi pečata.

Članak 58.

(Dostavljanje odluke)

Drugostupanjsko VSV svoje rješenje, sa spisima predmeta, dostavlja prvostupanjskom VSV-u, koje je dužno odmah, a najkasnije u roku od pet dana drugostupanjsko rješenje dostaviti osobi kojoj je izrečena stegovna kazna i osobi koja je pokrenula stegovni postupak, te tijelu nadležnom za izvršenje stegovne kazne.

POGLAVLJE XI - IZVRŠENJE RJEŠENJA O IZREČENIM STEGOVNIМ KAZNAMA

Članak 59.

(Izvršenje i konačnost rješenja)

- (1) Rješenje o izrečenoj stegovnoj kazni i mjeri izvršava se kad postane konačno.
- (2) Rješenje o izrečenoj stegovnoj kazni i mjeri postaje konačno:
 - a) kad protekne rok za žalbu, a žalba nije izjavljena,
 - b) danom dostavljanja rješenja donesenog po žalbi.

Članak 60.

(Osobe ovlaštene za izvršenje stegovnih kazni)

- (1) Stegovnu kaznu zaustavljanja napredovanja u službi i promaknuću u trajanju od jedne do četiri godine izvršava osoba, odnosno tijelo nadležno za promaknuće osobe kojoj je izrečena stegovna kazna.
- (2) Stegovnu kaznu smanjenja plaće od 21% do 33% izvršava Sektor za finansije i proračun MO BiH.
- (3) Stegovnu kaznu vojničkog pritvora u trajanju od 30 dana izvršava neposredno nadređeni zapovjednik osobe kojoj je izrečena stegovna kazna.
- (4) Stegovnu kaznu prevođenja čina u neposredno niži čin izvršava osoba, odnosno tijelo nadležno za reguliranje stanja

- u službi osobe kojoj je izrečena stegovna kazna, donošenjem nove zapovijedi o činu.
- (5) Stegovnu kaznu oduzimanja čina izvršava ministar obrane posebnim aktom.
 - (6) Stegovnu kaznu smjenjivanja sa dužnosti, uz raspored na ustrojbeno mjesto neposredno nižeg čina u trajanju od jedne do tri godine, izvršava osoba, odnosno tijelo nadležno za reguliranje stanja u službi osobe kojoj je izrečena stegovna kazna, donošenjem novog akta o postavljenju.
 - (7) Stegovnu kaznu smjenjivanje sa zapovijedne, odnosno vodeće dužnosti, uz zabranu imenovanja na takvu dužnost u trajanju od jedne do pet godina, izvršava tijelo nadležno za reguliranje stanja u službi osobe kojoj je izrečena stegovna kazna.
 - (8) Stegovnu kaznu gubitka službe izvršava ministar obrane posebnim aktom.

Članak 61.

(Pomilovanje za vojnostegovne sankcije)

- (1) Pomilovanje za izrečene stegovne sankcije može dati ministar obrane, uz suglasnost Predsjedništva Bosne i Hercegovine.
- (2) Pomilovanjem se može odrediti potpuno ili djelomično oslobođanje od izvršenja stegovne sankcije ili zamijeniti izrečenu stegovnu sankciju blažom stegovnom sankcijom.
- (3) Pomilovanje se može dati samo temeljem molbe za pomilovanje.
- (4) Pomilovanje nema utjecaj na prava trećih osoba.
- (5) Predsjedništvo Bosne i Hercegovine obavještava Parlamentarnu skupštinu Bosne i Hercegovine do 31. ožujka svake godine o suglasnostima za pomilovanje za stegovne sankcije date tijekom prethodne kalendarske godine.

Članak 62.

(Brisanje iz vojnostegovne evidencije)

- (1) Stegovna mjera briše se iz vojnostegovne evidencije nakon protoka dvije godine od dana kada je stegovna mjera izvršena, pod uvjetom da osoba nije počinila novu povredu vojne stege u roku od jedne godine od dana kad je stegovna mjera izvršena.
- (2) Stegovna kazna briše se iz vojnostegovne evidencije nakon protoka četiri godine od dana kada je stegovna kazna izvršena, pod uvjetom da osoba nije počinilo novu povredu vojne stege u roku od dvije godine od dana kad je stegovna kazna izvršena.
- (3) Brisanje iz vojnostegovne evidencije vrši nadležna organizacijska cjelina koja vodi personalnu evidenciju po službenoj dužnosti, a evidencija o brisanju stegovnih mjeru i kazni se arhivira u istoj.

POGLAVLJE XII - IZVJEŠĆIVANJE, ADMINISTRATIVNA I FINANSIJSKA POTPORA

Članak 63.

(Izvješćivanje)

- (1) Zapovjednici bojni i zapovjednici istoga ili višeg ranga dostavljaju izvješća nadređenim zapovjednicima o izrečenim mjerama i kaznama za podredene osobe prema obrascu Izvješća o izrečenim stegovnim mjerama i kaznama svaka tri mjeseca i jednom godišnje.
- (2) Načelnik ZS OS BiH dostavlja ministru obrane BiH godišnje izvješće o izrečenim stegovnim mjerama i kaznama za podredene osobe prema obrascu Izvješća o izrečenim stegovnim mjerama i kaznama jednom godišnje.
- (3) Tijelo nadležno za vodenje evidencije o izrečenim stegovnim sankcijama temeljem dostavljenih

zapovijedi/ješenja o izrečenim stegovnim mjerama/kaznama priprema pojedinačne sažetke za tekst Biltenu stegovne prakse u OS BiH i dostavlja ZS OS BiH na kraju kalendarske godine.

- (4) Sažetak za tekst Biltena sadrži slijedeće podatke: navođenje inicijala svih osoba u postupku raspravljanja stegovne odgovornosti, kratak činjenični opis djela, pravnu kvalifikaciju, izrečenu mjeru/kaznu, olakšavajuće i otežavajuće okolnosti, te isticanje posebnih okolnosti vezanih za taj postupak.
- (5) Načelnik ZS OS BiH daje suglasnost na tekst Biltena stegovne prakse u OS BiH i dostavlja ministru obrane BiH na odobrenje.
- (6) Odobreni Bilten stegovne prakse u OS BiH objavljuje se na Intranet domeni MO BiH.

Članak 64.

(Administrativna potpora)

- (1) Predsjedatelj i članovi VSV-a, podnositelji zahtjeva za pokretanje stegovnog postupka i zastupnici podnositelja zahtjeva, na javnim raspravama dužni su nositi službenu odoru.
- (2) Na svakoj javnoj raspravi, predsjedatelj VSV-a naložiti će nazočnost vojne policije u cilju osiguranja održavanja javne rasprave.
- (3) Zapovjednik lokacije na kojoj je određeno mjesto rada VSV-a dužan je osigurati adekvatnu prostoriju i tehnička sredstava za održavanje javne rasprave.

Članak 65.

(Finansijska potpora)

- (1) Naknada za rad u stegovnim postupcima za stegovne prijestupe utvrđuje se po predmetu za predsjedatelja, članove, zapisničara VSV-a i zastupnika podnositelja zahtjeva.
- (2) Pravo na naknadu ostvaruje se u iznosu kojega će utvrditi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine posebnom odlukom.
- (3) Pravo na naknadu osoba iz stavka (1) utvrđuje se posebnim rješenjem kojega donosi ministar obrane BiH.

Članak 66.

(Primjeri za izradu akata)

Primjeri za izradu temeljnih akata iz ovoga pravilnika, nalaze se u privitku i čine njegov sastavni dio.

POGLAVLJE XIII - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 67.

(Započeti stegovni postupci)

Svi započeti stegovni postupci okončati će se prema odredbama Pravilnika koji su bili na snazi u vrijeme pokretanja stegovnog postupka, osim ako odredbe ovoga pravilnika nisu povoljnije za osobu protiv koje se vodi postupak.

Članak 68.

(Stupanje na snagu)

- (1) Stupanjem na snagu ovoga pravilnika stavlja se izvan snage Pravilnik o vojnoj stezi i stegovnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 96/10 i 17/13).
- (2) Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH."

Broj 10-02-3-1460-8/21

23. kolovoza 2021. godine
Sarajevo

Ministar
Dr. Sifet Podžić, v. r.

Privitak 1 (*članak 66. Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku*)

PRIMJERI ZA IZRADU AKATA

1. *Zaključak za pokretanje stegovnog postupka za stegovne greške*
2. *Zapovijed o izricanju stegovne mjere*
3. *Rješenje o pokretanju stegovnog uviđaja*
4. *Rješenje o pokretanju stegovnog postupka*
5. *Zapisnik sa javne rasprave*
6. *Zapisnik o vijećanju i glasanju*
7. *Rješenje o izrečenoj stegovnoj kazni*
8. *Sporazum o priznanju krivnje*
9. *Poziv na javnu raspravu okrivljenom*
10. *Poziv na javnu raspravu podnositelju zahtjeva/zastupniku*
11. *Poziv na javnu raspravu svjedoku*

NATUKNICA: Primjere koji su dati treba shvatiti isključivo kao usmjerenje za izradu nekih od važnijih akata koja su predviđeni Pravilnikom o vojnoj stezi i stegovnom postupku.

1. Zaključak za pokretanje stegovnog postupka za stegovne greške

**Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH**

**Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ**

Broj: _____
Mjesto, _____

Temeljem članka 33. stavak 2. Zakona o službi u OS BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 88/05, 53/07, 59/09 i 74/10) i članka 20. Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku, broj: _____ od _____.20___. godine, d o n o s i m:

**ZAKLJUČAK
o pokretanju stegovnog postupka**

1. Pokreće se stegovni postupak,

Protiv:

vojnika _____, sina _____, rođenog _____._____. godine u _____, Općina _____, stalno nastanjen u _____, Ul. _____, Općina _____, sa JMBG _____, do sada stegovno ne/kažnjavan, na dužnosti _____ – 3. _____ – 1. vod – 2. satnija – 1. pješačka bojna, sa mjestom službe u _____.

Što je : (primjer)

dana _____.20__. godine oko ___. sati, samovoljno napustio SM2 na koje je od _____. sati, sukladno Planu angažiranja straže razveden od razvodnika straže, _____, na način da se bez ičijeg znanja udaljio sa stražarskog mjesta odlazeći kod susjednog stražara na SM3 (KPS), gdje je zatečen od kontrole straže iz sastava _____. / _____. ujedno i nepropisno odjeven i opremljen (bez šljema, puška nije bila na ramenu ili rukama), sa uporabom mobilnog telefona i zapaljenom cigaretom u ruci, kojom prilikom je postupio suprotno odredbama točaka 26., 450. i 451. Pravila službe OS BiH, čime je počinio lakšu povredu vojne stege – stegovnu grešku opisanu u članku 5. stavak 1. točka a) „neizvršenje ili odbijanje izvršenja zapovijedi, odluka ili zapovijedi nadređenog“ i točka g) „povreda propisa o stražarskoj službi“ Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku, broj: _____ od _____.20__. godine.

(činjenični opis povrede vojne stege, vrijeme, mjesto i način izvršenja stegovne greške, pravna kvalifikacija, posljedice nastale učinjenim prijestupom, podatak o nastaloj šteti, okolnosti pod kojima je učinjen prijestup, dokaze za iznesene navode i druge podatke neophodne za vođenje stegovnog postupka i odlučivanje o stegovnoj odgovornosti)

1. Stegovni postupak protiv osobe iz točke 1. ovoga zaključka o stegovnoj grešci okončati u roku od pet dana od dana pribavljanja svih potrebnih dokaza.

O b r a z l o ž e n j e

(Navesti temeljem kojega akta se pokreće stegovni postupak, koji materijalni dokazi su dostavljeni, šta se osobi protiv koje je pokrenut postupak stavlja na teret, detaljno opisati povredu vojne stege, prikupljene materijalne dokaze o počinjenoj stegovnoj grešci, okolnosti pod kojima je učinjena stegovna greška, prijedlog izvedbe materijalnih dokaza, vrijeme i mjesto počinjenja, postojanje umišljajnih radnji, povreda propisa, kvalifikacija počinjenog prijestupa)

Pouka o pravnom lijeku: Protiv ovoga zaključka nije dozvoljena žalba.

Dostaviti:

- Imenovanom ,
- a/a

ZAPOVJEDNIK
Čin
ime i prezime

2. Zapovijed o izricanju stegovne mjere

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH

Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ

..... 20

Z A P O V I J E D

ZAPOVJEDNIKA _____
Broj: _____
Mjesto: _____ godine

ZAPOVJEDNIK
čin
Ime i prezime

(čin, ime i prezime, sin _____, rođen _____.godine u _____, Općina _____,
JMBG: _____, na dužnostि _____ - _____ - _____).

Imenovanom do sada (jesu ili nisu) izricane stegovne mjere za povredu vojne stege.

Temeljem izjašnjenja/izjave na zapisnik imenovanog, dostavljenog temeljem akta
zapovjedništva, broj: _____ od _____.20_. godine, na okolnosti,

Ovakvim postupkom

(opis na koji način je imenovani počinio stegovnu grešku koja mu se stavlja na teret, koji propisi su narušeni i koja povreda vojne stege mu se stavlja na teret)

imenovani je počinio povredu vojne stege iz članka 5. stavak 1. točka
"Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku, broj: _____ od _____.20_. godine.

Stegovna greška dokazuje se izjašnjanjem imenovanog od _____.godine dostavljeno
(zapovjedniku) i materijalnih dokaza _____ što je služilo kao temelj za formiranje
zaključka i utvrđenja stegovne odgovornosti.

Imenovan je, između ostalog, u svom izjašnjenju/ svojoj obrani naveo da je

(navodi se obrana osobe protiv koje se vodio postupak, iznesena na saslušanju ili u izjašnjenju)

pa mu temeljem članka 171. Zakona o službi u OS BiH („Službeni glasnik BiH“, broj:88/05, 53/07, 59/09 i 74/10), te članka 21. Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku, broj: _____ od _____.20___.godine :

I Z R I Ć E M:

stegovnu mjeru " _____ ".

Prilikom izricanja stegovne mjere kao olakšavajuću okolnost u obzir sam uzeo činjenicu da imenovanom do sada jesu/nisu izricane stegovne sankcije, te njegovo priznanje odgovornosti, dok otežavajućih okolnosti nisam našao.

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove zapovijedi dozvoljeno je izjaviti žalbu. Žalba se podnosi u roku od 3 (tri) radna dana od dana prijama zapovijedi, neposredno pretpostavljenom zapovjedniku postrojbe koji je izrekao stegovnu mjeru, a predaje se zapovjedniku koji je izrekao stegovnu mjeru.

Stegovnu mjeru saopćiti imenovanom sukladno članku 25. stavak 1. Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku, a podatke o izrečenoj stegovnoj mjeri po konačnosti evidentirati u personalni dosje imenovanog.

ZAPOVJEDNIK

čin

Ime i prezime

Dostavljeno:

- Imenovanom,
- GEP (po konačnosti)
- a/a

Zapovijed mi je saopćena i dostavljena

(datum i potpis)

3. Primjer Rješenja o pokretanju stegovnog uvidaja

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH

Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ

Broj: _____
Mjesto: _____.201___. godine

Temeljem članka 33. Zakona o službi u OS BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 88/05, 53/07, 59/09 i 74/10) i članka 32. Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku, broj: _____ od _____.20___. godine, d o n o s i m :

R J E Š E N J E
o pokretanju stegovnog uvidaja

1. Pokreće se stegovni uviđaj od (naziv zapovjedništva koje donosi rješenje), protiv :

- čin, ime i prezime sina _____, rođenog _____.godine u _____, Općina _____, JMBG _____, stalno nastanjen u _____, Ul. _____, Općina _____, na dužnosti _____, zbog temelja sumnje da je imenovani

_____,
(opisati temelj sumnje, dakle opis događaja počinitelja)

čime bi počinio težu ili lakšu povredu vojne stege – stegovnu grešku ili prijestup iz članka 5. ili 6. stavak 1. točka

(kvalifikacija djela)

Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku, broj: _____ od _____.20___. godine.

2. Tijekom provedbe stegovnog uviđaja ispitati sve okolnosti, prikupiti sve pravno relevantne činjenice i materijalne dokaze, kao i druge podatke značajne za utvrđivanje postojanja odgovornosti osobe iz točke 1. ovoga rješenja, kako bi se mogla donijeti zakonita i pravilna odluka.

3. Ukoliko se tijekom ovoga postupka utvrdi postojanje odgovornosti drugih osoba, stegovni uviđaj proširiti na iste.

4. Za vođenje stegovnog uviđaja određujem:

1. čin, ime i prezime, predsjedatelj povjerenstva,
2. čin, ime i prezime, član povjerenstva,
3. čin, ime i prezime, član povjerenstva,

Za pružanje stručne i tehničke pomoći u radu povjerenstva, odobravam angažiranje i drugih osoba na zahtjev predsjedatelja povjerenstva.

5. Nakon završenog uvidaja, a sve u roku od 8 (osam dana), dostaviti mi pisano izvješće sa prijedlogom mjera i prikupljenim materijalnim dokazima.

O b r a z l o ž e n j e

(detaljno obrazložiti dogadjaj i eventualne materijalne dokaze koji doprinose izvršenju detaljnog stegovnog uvidaja, obrazloženje treba da upozna povjerenstvo sa dogadjajem i da mu da ulazne parametre u kojem smjeru će otpočeti stegovni uvidaj i prikupljanje materijalnih dokaza)

(Dati kratke zaključke da li postoji temelj sumnje da je počinila stegovni prijestup, koje procedure su narušene, eventualne zapovijedi, otuđenja itd.)

Pouka o pravnom lijeku: Protiv ovoga rješenja nije dozvoljena posebna žalba.

ZAPOVJEDNIK
Čin
ime i prezime

Dostavljeno:

- predsjedatelj i članovi povjerenstva,
- imenovanim putem dostavnice,
- a/a.

4. Rješenje o pokretanju stegovnog postupka

**Босна и Херцеговина
Ministarstvo odbrane/обране
Zajednički štab/stožer OS BiH**

**Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ**

Broj: _____
Mjesto, _____

Temeljem članka 33. stavak 2. Zakona o službi u OS BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 88/05, 53/07, 59/09 i 74/10) i članka 33. Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku, broj: _____ od _____.20__. godine, d o n o s i m:

**R J E Š E N J E
o pokretanju stegovnog postupka**

1. Pokreće se stegovni postupak pred Vojnostegovnim vijećem,

Protiv:

vojnika _____, sina _____, rođenog _____._____. godine u _____, Općina _____, stalno nastanjen u _____, Ul. _____, Općina _____, sa JMBG _____, do sada stegovno ne/kažnjavan, na dužnosti _____ – 3. _____ – 1. vod – 2. satnija – 1. pješačka bojna, 5.pbr sa mjestom službe u _____.

Što je :

dana _____.20__. godine oko ____ sati, samovoljno napustio SM2 na koje je od ____ - ____ sati, sukladno Planu angažiranja straže razveden od razvodnika straže, _____, na način da se bez ičijeg znanja udaljio sa stražarskog mjesta odlazeći kod susjednog stražara na SM3 (KPS), gdje je zatečen od kontrole straže iz sastava ____/____ ujedno i nepropisno odjeven i opremljen (bez šljema, puška nije bila na ramenu ili rukama), sa uporabom mobilnog telefona i zapaljenom cigaretom u ruci, kojom prilikom je postupio suprotno odredbama točaka 26., 450. i 451. Pravila službe OS BiH, čime je počinio težu povredu vojne stege - stegovni prijestup opisan u članku 6. stavak 1. točka a) „neizvršenje ili odbijanje izvršenja zapovijedi, odluka ili zapovijedi nadređenog“ i točka g) „povreda propisa o stražarskoj službi“ Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku, broj: _____ od _____.20__. godine.

(činjenični opis povrede vojne stege, vrijeme, mjesto i način izvršenja stegovnog prijestupa, prava kvalifikacija, posljedice nastale učinjenim prijestupom, podatak o nastaloj šteti, okolnosti pod kojima je učinjen prijestup, dokaze za iznesene navode i druge podatke neophodne za vođenje stegovnog postupka i odlučivanje o stegovnoj odgovornosti)

2. Za Prvostupansko vojnostegovno vijeće Zapovjedništva logistike, a sukladno odredbi članka 29. i članka 33. stavak 3. Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku, u ovom postupku određujem slijedeće osobe:

1. Čin, ime i prezime, predsjedatelj vijeća
 2. Čin, ime i prezime, član vijeća (dipl.pravnik)
 3. Čin, ime i prezime, član vijeća
3. Za zapisničara u ovom postupku određujem čin, ime i prezime, a u slučaju njegove sprječenosti zapisničara će odrediti predsjedatelj Vojnostegovnog vijeća.
4. Rješenje sa predmetom spisa dostaviti predsjedatelju Vojnostegovnog vijeća i podnositelju zahtjeva za pokretanje stegovnog postupka.
 5. Imenovani članovi Vojnostegovnog vijeća iz točke 2. ovoga rješenja će, sukladno članku 34. stavak 2. Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku, odrediti termin javne rasprave.

O b r a z l o ž e n j e

(Nавести temeljem kojega prijedloga se pokreće postupak, koji materijalni dokazi su dostavljeni, šta se osobi protiv koje je pokrenut postupak stavlja na teret, detaljno opisati povredu vojne stege, prikupljene materijalne dokaze o počinjenom stegovnom prijestupu, okolnosti pod kojima je učinjen stegovni prijestup, prijedlog izvedbe materijalnih dokaza na javnoj raspravi, vrijeme i mjesto počinjenja, postojanje umišljajnih radnji, povreda propisa, kvalifikacija počinjenog prijestupa, zaključak)

Pouka o pravnom lijeku: Protiv ovog rješenja nije dozvoljena žalba. Osobe iz točke 1. dispozitiva ovog rješenja, mogu podnijeti zahtjev za izuzeće predsjedatelja ili nekog od članova vijeća. Zahtjev sa obrazloženjem podnosi se putem Prvostupanjskog vojnostegovnog vijeća, do dana prijama poziva za javnu raspravu.

Dostaviti:

- predsjedatelj Vojnostegovnog vijeća ,
- članovi vijeća ,
- Podnositelju prijedloga/ovlaštenoj osobi ,
- okrivljeni (kovertirano uz dostavnici)
- a/a

ZAPOVJEDNIK

Čin
ime i prezime

5. Zapisnik sa javne rasprave

Broj: _____ /
Mjesto, _____.20__.godine

ZAPISNIK O JAVNOJ RASPRAVI

Sačinjen _____.2018. godine u Zapovjedništvu 5.pbr u Vojarni Zračna luka „Dubrave“ Živinice, u stegovnom postupku protiv _____, zbog stegovnog prijestupa iz članka 6. stavak 1. točka a) „neizvršenje ili odbijanje izvršenja zapovijedi, odluka ili zapovijedi nadređenog“, točka c) „samovolja u obavljanju službe ili dužnosti“, točka d) „nesavjesno ili nemarno obavljanje službe“ i točka g) „povreda propisa o stražarskoj službi“ Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku.

Započeto : ____:_ sati

Predsjedatelj vijeća: Otvara javnu raspravu pred Vojnostegovnim vijećem po predmetu pokrenutim rješenjem o pokretanju stegovnog postupka, broj: _____ od _____.20__ godine, protiv _____ kao osobe protiv koje je pokrenut stegovni postupak temeljem prijedloga za pokretanje stegovnog postupka zapovjednika ___, zbog stegovnog prijestupa iz članka 6. stavak 1. točka a) „neizvršenje ili odbijanje izvršenja zapovijedi, odluka ili zapovijedi nadređenog“, točka c) „samovolja u obavljanju službe ili dužnosti“, točka d) „nesavjesno ili nemarno obavljanje službe“ i točka g) „povreda propisa o stražarskoj službi“ Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku, broj: _____ od _____.20__ godine.

Predsjedatelj vijeća: Provjerava da li su na javnu raspravu došle sve pozvane osobe, pa potvrđuje da su na raspravu pristupili:

- _____ – u svojstvu okrivljenoga
- _____ - u svojstvu zastupnika rješenja
- _____ – u svojstvu svjedoka

Predsjedatelj vijeća: Upoznaje stranke sa sastavom Vojnostegovnog vijeća :

1. _____, predsjedatelj vijeća,
2. _____, član
3. _____, član
4. _____, zapisničar

Predsjedatelj vijeća: Nakon upoznavanja sa sastavom Vojnostegovnog vijeća pita stranke da li imaju opaski na sastav vijeća i pri tomu konstatira da do održavanja javne rasprave nije zaprimljen zahtjev o izuzeću nekog od članova vijeća, kao i da su stranke izjavile da nemaju opaski na sastav vijeća.

Predsjedatelj vijeća: Kako su ispunjene sve pretpostavke za održavanje javne rasprave, Vijeće donosi:

Z A K L J U Č A K

Današnja javna rasprava će se održati i ista je javna.

Predsjedatelj vijeća: Poziva okrivljenoga i od njega uzima osobne podatke;

_____, sina _____, rođen _____. godine u ____, Općina _____, stalno nastanjen u mjestu _____ bb, Općina _____, sa JMBG _____, neoženjen, po zanimanju _____, do sada stegovno kažnjavan, stegovnom mjerom „_____“ zapovijedi zapovjednika _____ broj: _____ od _____. 20. godine, na dužnosti _____ – 1. Desetina – _____ bojna, sa mjestom službe u _____, vojarna _____.

Predsjedatelj vijeća: Predsjedatelj vijeća upoznaje okrivljenoga da se na stegovni postupak za težu povredu vojne stege primjenjuju pravila ZKP-u BiH, pa se okrivljeni, sukladno odredbi članka 259. ZKP BiH, upozorava na potrebu pažljivog praćenja tijeka javne rasprave, da ima pravo izjasniti se o svim činjenicama i dokazima koji ga/je terete i iznijeti sve činjenice i dokaze koji mu/joj idu u korist, ali da nije dužan iznijeti svoju obranu niti odgovarati na postavljena pitanja, da može postavljati pitanja svjedocima i vještacima i davati obrazloženja u svezi s njihovim iskazima.

Predsjedatelj vijeća: Poziva okrivljenoga da se izjasni da li su mu jasne pravne upute vezano za njegova prava i obveze tijekom postupka.

Okrivljeni: Izjašnavajući se o gornjim pravima, izjavljuje da je razumio pouku o pravima.

Predsjedatelj vijeća: „Dužan sam na početku da vas upozorim da ste dužni govoriti istinu u ovome postupku.“

Okrivljeni: Izjavljuje da će govoriti istinu u ovome postupku.

Predsjedatelj vijeća: Poziva _____ da se izjasni da li se brani sam.

Okrivljeni : „Da, braniti ću se sam u ovome postupku/ imam branitelja _____,“ punomoće se prilaže u spis.

Predsjedatelj vijeća: Vrši provjeru da li je okrivljenome dostavljeno rješenje o pokretanju stegovnog postupka, te konstatira da je dostavnica za osobno dostavljanje u omotu spisa.

Okrivljeni: „Da, uručeno mi je rješenje o pokretanju postupka i upoznat sam sa težinom počinjenog djela koje mi se stavlja na teret.“

Predsjedatelj vijeća: Konstatira da je okrivljenome uručeno rješenje o pokretanju vojnogstegovnog postupka i poziva podnositelja zahtjeva za pokretanje stegovnog postupka/ njegovog zastupnika _____ da pročita rješenje o pokretanju stegovnog postupka protiv okrivljenog.

Podnositelj zahtjeva: Čita rješenje o pokretanju stegovnog postupka, broj: _____ od _____.20___. godine i ukratko iznosi dokaze na kojima temelji rješenje o pokretanju stegovnog postupka.

Predsjedatelj vijeća: Nakon čitanja Rješenja o pokretanju stegovnog postupka provjerava da li je okrivljeni _____ razumio navode koji mu se stavljaju na teret i da li je potrebno dodatno objašnjenje Rješenja.

Predsjedatelj vijeća: Poziva okrivljenoga da se izjasni o svojoj eventualnoj krivnji po navodima koji mu se stavljaju na teret.

Okrivljeni izjavljuje: „Razumijem navode iz rješenja o pokretanju stegovnog postupka i osjećam se krivim.“

Okrivljeni izjavljuje:

Predsjedatelj vijeća: daje uvodne riječi zastupniku rješenja.

Podnositelj zahtjeva izjavljuje: „Nemam ništa za dodati.“

Predsjedatelj vijeća : Vojnostegovno vijeće donosi:

ZAKLJUČAK

OTVARAM DOKAZNI POSTUPAK

Predsjedatelj vijeća : Dokazi u ovome postupku izvoditi će se redoslijedom utvrđenim pravilima ZKP BiH, tako što će se najprije izvoditi dokazi optužbe-zastupnika rješenja, potom dokazi obrane, dokazi optužbe-zastupnika kojima se pobijaju navodi obrane i dokazi obrane kao odgovor na pobijanje.

Podnositelj zahtjeva: Izjavljuje da su u rješenju o pokretanju stegovnog postupka predloženi slijedeći dokazi, i to:

Predsjedatelj vijeća: Vijeće prihvata prijedloge podnositelja zahtjeva i pristupa se izvedbi predloženih dokaza zastupnika rješenja, uvidom u iste i njihovim čitanjem.

Podnositelj zahtjeva: „U ovome dijelu, kao podnositelj zahtjeva mislim da nema potrebe da čitam izjave svjedoka, već bih predložio da svjedoci iznesu svoje izjave. Natuknuo bih

zaključak povjerenstva da je povjerenstvo utvrdilo propuste u radu i da se isti mogu okarakterizirati kao prijestup u radu.“

**Okrivljeni
izjavljuje**

Predsjedatelj vijeća: „Izvode se ostali dokazi, te se izvodi zapisnik o obavljenom razgovoru. Da li treba da se pročita izjava i da li se slažete?“

Okrivljeni: „Da, slažem se, i ostajem pri izjavi.“

Okrivljeni nakon izvedbe dokaza nema materijalnih dokaza koje bi izveo na javnoj raspravi, ali u svojoj obrani izjavljuje slijedeće:

Podnositelj zahtjeva: „Nemam ništa posebno dodati na obranu okrivljenog.“

Pristupa se saslušanju svjedoka;

Predsjedatelj vijeća:

Pristupio pozvani svjedok _____ koji je na dan počinjene povrede vojne stegе, koja je predmet ovoga postupka, obavljao dužnost _____, te se pristupa uzimanju općih podataka za imenovanog. Isti se upozorava da je dužan govoriti istinu u ovome postupku i iznijeti samo ono što mu je poznato u ovom predmetu, te se upozorava i da lažno svjedočenje predstavlja težu povredu VS;

Osobni podaci svjedoka

; _____

Pa izjavi slijedeće:

Podnositelj zahtjeva i okrivljeni izjavljuju da imaju/nemaju pitanja za svjedoka.

Predsjedatelj vijeća: „Kako su podnositelj zahtjeva i okrivljeni izjavili da nemaju više pitanja, VSV donosi:

Z A K L J U Č A K

Dokazni postupak je završen.“

PRELAZI SE NA ZAVRŠNE RIJEČI

Predsjedatelj vijeća: Poziva zastupnika rješenja i okriviljenoga da iznesu svoje završne riječi.

Podnositelj zahtjeva izjavljuje:

Okriviljeni:

Predsjedatelj vijeća: Nakon iznesenih završnih riječi upoznaje okriviljenoga i podnositelja zahtjeva da imaju pravo čitanja zapisnika po zaključenju rasprave ili da im se ovaj zapisnik pročita, a nakon pouke stranke izjavljuju da ne žele čitati zapisnik, jer su slušali jasan diktat, te na zapisnik nemaju opaski.

Predsjedatelj vijeća: Objavljuje da je javna rasprava završena u ____ : ____ sati, pa VSV donosi:

ZAKLJUČAK

VSV se u ____ : ____ h povlači na vijećanje i glasanje, a odluka o ovoj pravnoj stvari biti će objavljena istog dana u ____ : ____ h.

Nakon vijećanja i glasanja, u nazočnosti podnositelja zahtjeva i okriviljenoga, Vojnostegovno vijeće U IME BOSNE I HERCEGOVINE, donosi i javno objavljuje:

R J E Š E N J E

_____, sin _____, rođen _____. godine u ____, Općina _____, stalno nastanjen u mjestu _____ bb, Općina _____, sa JMBG _____, neoženjen, po zanimanju _____, do sada stegovno kažnjavan, stegovnom mjerom „_____”, zapovijedi zapovjednika ____ broj: _____ od _____.20___. godine, na dužnosti _____ – 1. Desetina – _____ bojna, sa mjestom službe u _____, vojarna _____.

KRIV JE

Što je:

dana _____.20___. godine oko ____ sati, samovoljno napustio SM2 na koje je od ____ - ____ sati, sukladno Planu angažiranja straže razveden od razvodnika straže, _____, na način da se bez ičijeg znanja udaljio sa stražarskog mjesta odlazeći kod susjednog stražara na

SM3 (KPS), gdje je zatečen od kontrole straže iz sastava ____/____ ujedno i nepropisno odjeven i opremljen (bez šljema, puška nije bila na ramenu ili rukama), sa uporabom mobilnog telefona i zapaljenom cigaretom u ruci, kojom prilikom je postupio suprotno odredbama točaka 26., 450. i 451. Pravila službe OS BiH, čime je počinio težu povredu vojne stege - stegovni prijestup opisan u članku 6. stavak 1. točka a) „neizvršenje ili odbijanje izvršenja zapovijedi, odluka ili zapovijedi nadređenog“ i točka g) „povreda propisa o stražarskoj službi“ Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku, broj: _____ od _____.20__ godine,

pa mu Vojnostegovno vijeće primjenom članka 47., a u svezi sa člankom 14. i 15., Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku,

I Z R I Č E

Stegovnu kaznu: „Smanjenje plaće od 25% u trajanju od četiri mjeseca“ (primjer)

Po izradi rješenja, isto će biti otpremljeno i dostavljeno strankama.

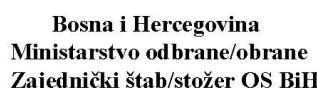
Protiv ovog rješenja, okrivljeni i podnositelj zahtjeva o pokretanju stegovnog postupka mogu podnijeti žalbu drugostupanjskom vojnostegovnom vijeću u roku od 15 dana od dana prijama ovoga rješenja. Žalba se predaje neposredno Prvostupanjskom vojnostegovnom vijeću.

Rasprava završena u ____ : ____ sati.

ZAPISNIČAR
VIJEĆA

PREDSJEDATELJ

Privitak 6. Zapisnik o vijećanju i glasanju

**Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ**

Broj: _____
Miesto, godine

ZAPISNIK O VIJEĆANJU

Sačinjen u Zapovjedništvu (navesti koje brigade) u vojarni _____ dana: _____. godine, a po rješenju o pokretanju stegovnog postupka, broj: _____ od _____. godine po završenoj usmenoј raspravi protiv _____;

Vojnostegovno vijeće:

1. _____, predsjedatelj vijeća,
2. _____, član,
3. _____, član
4. _____, zapisničar

Predmet vijećanja je odlučivanje o odgovornosti i visini mjere,

1. Odlučivanje o odgovornosti:

I član vijeća glasa:

II član vijeća glasa:

Predsjedatelj vijeća glasa:

2. Odlučivanje o stegovnoj kazni

I član vijeća glasa:

II član vijeća glasa:

Predsjedatelj vijeća glasa:

Odluka o odgovornosti okriviljenoga za počinjenu povredu vojne stege - stegovni prijestup iz članka 6. stavak 1. točka a), c), d) i g) donesena je jednoglasno, pa Vojnostegovno vijeće okriviljenome izriče;

stegovnu kaznu „

ZAPISNIČAR

ČLANOVI VIJEĆA

PREDSEDATELJ VIJEĆA

7. Rješenje o izrečenoj stegovnoj kazni

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH

Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ

Broj: _____ /
Mjesto: _____. godine

Vojnostegovno vijeće u sastavu, _____, predsjedatelj vijeća, _____ i _____ kao članovi vijeća, uz sudjelovanje _____, kao zapisničara u stegovnom postupku protiv _____, zbog povrede vojne stege - stegovne greške iz članka 6. stavak 1. točka a), c), d), i g) Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku, broj: _____ od _____. godine, a temeljem Rješenja o pokretanju stegovnog postupka, broj: UP I _____ od _____. godine, nakon održane javne rasprave dana _____. godine, u nazočnosti podnositelja zahtjeva/zastupnika podnositelja o pokretanju stegovnog postupka _____ i okrivljenog _____, donijelo je i istog dana objavilo:

R J E Š E N J E

_____, sin ____, rođen _____. godine u ____, Općina ____, stalno nastanjen u mjestu ____ bb, Općina ____, sa JMBG ____, neoženjen, po zanimanju _____, do sada stegovno kažnjavan, stegovnom mjerom „_____“, zapovijedi zapovjednika ____ broj: _____ od _____. godine, na dužnosti ____ – 1. Desetina – ____ bojna, sa mjestom službe u ____, vojarna _____.

KRIV JE

Što je :

dana _____. godine oko ____ sati, samovoljno napustio SM2 na koje je od ____ - ____ sati, u skladu sa Planom angažiranja straže razveden od strane razvodnika straže, _____, na način da se bez ičijeg znanja udaljio sa stražarskog mjesta odlazeći kod susjednog stražara na SM3 (KPS), gdje je zatečen od kontrole straže iz sastava ____ /____ ujedno i nepropisno odjeven i opremljen (bez šljema, puška nije bila na ramenu ili rukama), sa uporabom mobilnog telefona i zapaljenom cigaretom u ruci, kojom prilikom je postupio suprotno odredbama točaka 26., 450. i 451. Pravila službe OS BiH, čime je počinio težu povredu vojne stege – stegovni prijestup opisan u članku 6. stavak 1. točka a) „neizvršenje ili odbijanje izvršenja zapovijedi, odluka ili zapovijedi nadređenog“ i točka g) „povreda propisa o stražarskoj službi“ Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku, broj: _____ od _____. godine, pa mu Vojnostegovno vijeće, primjenom članka 47., a u svezi sa člankom 14. i 15., Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku,

I Z R I Č E

STEGOVNU KAZNU: „_____“
O b r a z l o ž e n j e

Podnositelj zahtjeva/zapovjednik _____ dostavio je zahtjev za pokretanje stegovnog postupka protiv _____, broj: _____ od _____. godine, zbog teže povrede vojne

stege – stegovnog prijestupa iz članka 6. stavak 1. točka a) „neizvršenje ili odbijanje izvršenja zapovijedi, odluka ili zapovijedi nadređenog“, točka c) „samovolja u obavljanju službe ili dužnosti“, točka d) „nesavjesno ili nemarno obavljanje službe“ i točka g) „povreda propisa o stražarskoj službi“ Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku, broj: _____ od _____._____. godine.

Uz zahtjev za pokretanje stegovnog postupka dostavljeno je Izvješće povjerenstvu za stegovni uviđaj, broj: _____ od _____._____. godine, fotopreslike izvoda dnevnika straže od _____._____. godine i _____._____. godine, fotopresliku evidencije opažanja dežurnog _____ od _____._____. godine, zapisnik o obavljenom razgovoru, broj: _____ od _____._____. godine, zapisnik obavljenom razgovoru, broj: _____ od _____._____. godine i zapisnik o obavljenom razgovoru, broj: _____ od _____.

U dostavljenom Izvješću uviđajnog povjerenstva koje je provelo stegovni uviđaj, sukladno Rješenju zapovjednika _____ broj: _____ od _____._____. godine, utvrđeno je da postoji utemeljena sumnja da je _____, počinio težu povredu vojne stegove stegovni prijestup iz članka 6. stavak 1. točka a), c), d) i g) Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku, te se temeljem takvog izvješća i pokreće stegovni postupak protiv imenovanog.

Kako je postojala utemeljena sumnja da je _____ počinio stegovni prijestup iz članka 6. stavak 1. točka a), c), d) i g) Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku, to je zahtjev za pokretanje stegovnog postupka dostavljen na daljnje postupanje iz nadležnosti Zajedničkog stožera OS BiH, temeljem kojega je načelnik donio svoje rješenje o pokretanju stegovnog postupka protiv imenovanog pred Vojnostegovnim vijećem _____.

Javna rasprava po Rješenju o pokretanju stegovnog postupka, broj: UP I _____ od _____._____. godine, zakazana je i održana dana _____._____. godine u objektu zapovjedništva (brigade) na lokaciji vojarne _____.

U provedenom postupku, podnositelj zahtjeva/zastupnik o pokretanju stegovnog postupka (u dalnjem tekstu zastupnik Rješenja) na javnoj raspravi predložio je i izveo slijedeće dokaze:

Izvedba dokaza izvršena je pojedinačno, uz navođenje činjenica na okolnosti počinjene povrede vojne stege, odnosno preciziranja načina na koji je postupio okriviljeni _____, dok su pojedini dokazi, kao što su zapisnici o obavljenom razgovoru sa svjedocima pročitani prilikom saslušanja predloženih svjedoka u ovome postupku. Okriviljeni se ovakvom načinu izvedbe materijalnih dokaza nije protivio, te je svojom izjavom pristao, s obzirom da je u prethodnom izjašnjenju izjavio da se osjeća krim. Na javnoj raspravi saslušani su i predloženi svjedoci, stariji _____ koji je u vrijeme počinjenja stegovnog prijestupa bio angažiran kao zapovjednik straže i svjedok _____ koji je u vrijeme počinjenja stegovnog prijestupa bio angažiran kao razvodnik straže.

Saslušani svjedoci ostali su kod svojih izjava datih na zapisnik, koji su na zahtjev okriviljenog pročitani na javnoj raspravi, na koje isti nije imao prigovora, osim što je potvrdio da

izjavljeno odgovara stvarnoj situaciji, odnosno načinu, vremenu i mjestu počinjenja povrede vojne stege.

U završnoj riječi, podnositelj zahtjeva/zastupnik izjavljuje, da je nedvosmisleno utvrđeno da je počinjen stegovni prijestup, da ne bi ulazio u posebne detalje, s obzirom da je svjestan počinjene povrede vojne stege, da je rasprava odgadana dva puta iz razloga korištenja bolovanja, te napominje činjenicu da je dobra okolnost da okrivljeni nije ulazio u sukob s razvodnikom i da se nakon kraćeg vremena uputio na stražarsko mjesto, ali bez obzira na to, imajući u vidu ozbiljnost obavljanja jedine borbene zadaće u miru, ukazujući i ostalim vojnicima na ozbiljnost propusta u radu, smatra da bi istom trebalo izreći stegovnu kaznu „smanjenje plaće u visini 25% u trajanju od 5 mjeseci“.

Kako okrivljeni nije imao materijalne dokaze koje je predložio zastupnik rješenja, to je javna rasprava prekinuta, te naloženo zapisničaru Vojnogstegovnog vijeća da izvrši preslike spisa, kako bi okrivljeni mogao pratiti tijek postupka. Isti se u postupku branio sam i prema vlastitoj izjavi nije mu bilo potrebno vrijeme kako bi se upoznao sa omotom spisa, pa je javna rasprava nastavljena.

U svoju obranu okrivljeni, _____, izjavljuje da se osjeća krivim, te da za vrijeme boravka na straži njegov tadašnji zapovjednik straže, nikoga ništa nije pitao, da su ga svi tapšali po ramenu smatrajući ga, kako navodi, „zemom“, dalje navodi svoje opažanje da se ljudi bukvalno ponašaju kao da je došao kod njih kući da radi, da nije imao konkretnih problema, osim što su mu čizme bile mokre, te ih je stavio da se suše, da je krenuo neobrijan što smatra svojom greškom. Između ostalog, navodi da je bilo ljudski da mu osoba koja mu je prišla na kapiji, koja je iste vjeroispovijesti, kada ga je vidjela da je mokar trebala reći da zamijeni čizme, ali ne negira svoju grešku.

Obrana okrivljenog koncentrirana u završnoj riječi, usmjerena je na svjesnost počinjenja povrede vojne stege, izraženo kajanje, te smatra da odbijanje od njegove plaće od koje živi nije pametna solucija, jer bi prije otisao da radi nešto drugo od čega će moći da živi, s obzirom da je kreditno zadužen.

Cijeneći obranu okrivljenog kao i sve provedene dokaze, kako pojedinačno, tako i u njihovoj međusobnoj povezanosti, ovo vijeće smatra da se u radnjama okrivljenog opisanim u izreci oglašavanja krivim stječu sva bitna obilježja stegovnog prijestupa opisanog u članku 6. stavak 1. točka a), c), d) i g) Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku, broj: _____ od _____. godine, pa ga je za iste Vijeće oglasilo krivim iz slijedećih razloga:

Naiime, nesporno je utvrđena odgovornost okrivljenog _____, vezano za izrek rješenja, te da je isti počinio stegovni prijestup počinjen dana, _____. godine, također prilikom obavljanja dužnosti u sastavu stražarskog osiguranja lokacije _____ kada je u 04,00 sati odbio da kao stražar bude razveden na SM- 3, odnosno, da je nakon što je izvršena smjena stražara na SM-1 odbio nastaviti kretanje prema SM-3, te se na krajnje nekorektan način obraćao razvodniku straže na dužnosti riječima _____ i da su mu _____, ignorirajući prijedlog razvodnika straže da se kompletna smjena straže vrati u stražaru kako bi isti _____, ponovno nevojničkim odnosom, izjavljujući _____. Za ovakav postupak Vijeće ne vidi bilo kakvo opravdanje, bez obzira na _____, jer Vijeće smatra da je okrivljeni imao postupati sukladno pravilu službe OS BiH, SOP-a za osiguranje lokacije _____ i zapovijedima

prepostavljenih osoba, a posebnu težinu ovakve povrede vojne stege Vijeće vidi u činjenici da je okriviljeni povredu vojne stege počinio za vrijeme obavljanja stražarske službe.

Tako utvrđeno nesporno činjenično stanje u izreci rješenja proizilazi iz ocjene predloženih dokaza izvedenih od podnositelja zahtjeva/zastupnika koji je u dokaznom postupku u potpunosti dokazao počinjenje povrede vojne stege iz članka 6. stavak 1. točka a), c), d) i g.) , a što proizilazi i iz same izjave okriviljenog koji je u potpunosti priznao krivnju i da je povredu vojne stege počinio svjesno.

Cijeneći sve narečeno, te izraženo kajanje i svjesnost za učinjeni stegovni prijestup okriviljenog. Vojnostegovno vijeće utvrdilo je, da je okriviljeni, _____, počinio stegovni prijestup „ neizvršenje ili odbijanje izvršenja zapovijedi, odluka ili zapovijedi nadređenog“, „samovolja u obavljanju službe ili dužnosti“, „nesavjesno ili nemarno obavljanje službe“ i „povreda propisa o stražarskoj službi“.

Vojnostegovno vijeće nije našlo opravdanje po bilo kojem temelju, jer je okriviljeni trebao znati i biti svjestan da takvim postupkom mogu nastupiti štetne posljedice i unatoč tomu takvu posljedicu prihvatio.

Nakon što je okriviljeni oglašen krivim za stegovni prijestup, Vojnostegovno vijeće je primjenom članka 47., a u svezi sa člankom 14. i 15. Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku izreklo stegovnu kaznu „Smanjenje plaće od 25% u trajanju od 4 (četiri) mjeseca“, te da će se ovakvom stegovnom sankcijom ostvariti svrha kažnjavanja, kako sa aspekta generalne tako i sa aspekta specijalne prevencije.

Odlučujući se za primjenu instituta ublažavanja kazne, Vojnostegovno vijeće cijenilo je da na strani okriviljenoga postoje olakšavajuće okolnosti koje Vijeće prvenstveno vidi u činjenici da okriviljeni nije u dobrim finansijskim prilikama zbog otplaćivanja kredita, da doprinosi izdržavanju svoga oca, dok je od otežavajućih okolnosti ovo Vijeće uzelo do sada izrečenu, konačnu i izvršnu stegovnu mjeru „_____,“ izrečenu zapovijedi zapovjednika _____ broj: _____ od _____. godine, težinu počinjenih povreda vojne stege, odnosno da su povrede počinjene za vrijeme obavljanja stražarske službe, a takva dužnost zahtijeva maksimalnu posvećenost i stegu.

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ovoga rješenja, okriviljeni i zastupnik rješenja o pokretanju stegovnog postupka mogu podnijeti žalbu Drugostupanjskom vojnostegovnom vijeću u roku od 15 dana od dana prijama ovog rješenja. Žalba se predaje neposredno Prvostupanjskom vojnostegovnom vijeću.

Dostavljeno:

VIJEĆA

- Imenovanom (uz dostavnicu), _____
- VEOID imenovanog (_____)
- Podnositelj zahtjeva (_____)
- Glavna evidencija personala (po konačnosti)
- Sektor za financije i proračun MO BiH – GOC (po konačnosti izvršnosti)
- a/a.

PREDSJEDATELJ

8. Sporazum o priznanju krivnje

Podnositelj zahtjeva/ zastupnik podnositelja zahtjeva o pokretanju stegovnog postupka

Predmet, broj: _____ od _____._____._____.godine.

Mjesto , _____._____.godine

Temeljem pravila ZKP, odredbe članka 231., Podnositelj zahtjeva/ zastupnik podnositelja zahtjeva o pokretanju stegovnog postupka, (čin, ime i prezime) i okriviljeni (čin, ime i prezime), rođen _____._____.godine u _____, Općina _____, stalno nastanjen u _____, Ul. _____, da _____._____. godine u prostorijama _____ u _____ zaključili su sljedeći:

SPORAZUM O PRIZNANJU KRIVNJE**Članak 1.**

Okriviljeni (čin ime i prezime) priznaje da je počinio težu povredu vojne stege- stegovni prijestup iz članka 6. stavak 1. točka h) „ opijenost ili stanje pod utjecajem alkohola, narkotika ili opijata prilikom dolaska na službu ili dužnost ili za vrijeme službe ili obavljanja dužnosti“ Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku, za koju povredu je doneseno Rješenje o pokretanju stegovnog postupka, broj: _____ od _____._____._____.godine i predmet se vodi pred Vojnostegovnim vijećem ZS OS BiH.

Članak 2.

Podnositelj zahtjeva/ zastupnik podnositelja zahtjeva o pokretanju stegovnog postupka i okriviljeni suglasni su da Vojnostegovno vijeće, kao nadležno u ovome predmetu, okriviljenom po Rješenju o pokretanju stegovnog postupka za stegovni prijestup iz članka 6. stavak 1. točka (h) Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku, izrekne stegovnu kaznu :

„Zaustavljanje u napredovanju u službi i promaknuću u trajanju od 1 godine“

Članak 3.

Okriviljeni u potpunosti prihvata izricanje stegovne sankcije predviđene u članku 2. ovoga sporazuma.

Članak 4.

Potpisujući ovaj sporazum, okriviljeni potvrđuje da je izjavu o priznanju krivnje, a nakon što je upoznat sa sadržajem Rješenja o pokretanju stegovnog postupka, dao dragovoljno, svjesno i sa razumijevanjem.

Članak 5.

Potpisujući ovaj sporazum, okriviljeni potvrđuje da razumije, da se potpisivanjem ovoga sporazuma odriče prava na vođenje postupka pred VSV-om i da ne može uložiti žalbu na stegovnu sankciju koju će VSV izreći.

Članak 6.

Ovaj sporazum o priznanju krivnje zaključen je u _____, dana _____. godine i sastoji se od 3 (tri) istovjetna primjerka, od kojih okrivljeni i podnositelj zahtjeva/ zastupnik podnositelja zahtjeva o pokretanju stegovnog postupka zadržavaju po jedan primjerak, dok se preostali dostavlja Vojnostegovnom vijeću za potrebe stegovnog postupka.

Podnositelj zahtjeva/ zastupnik

(čin ime i prezime)

Okrivljeni

(čin ime i prezime)

9. Poziv na javnu raspravu okrivljenom

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH

Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ

Broj: _____
Mjesto, _____._____. godine

POZIV NA JAVNU RASPRAVU

za _____, sin _____, rođen _____._____. godine u ____, Općina _____, stalno nastanjen u mjestu _____ bb, Općina _____, sa JMBG _____, neoženjen, po zanimanju _____, do sada stegovno kažnjavan, stegovnom mjerom „_____“ zapovijedi zapovjednika _____ broj: _____ od _____._____. godine, na dužnosti _____ – 1. Desetina – _____ – _____ bojna, sa mjestom službe u _____, vojarna _____.

POZIVA SE KAO OKRIVLJENI

Zbog stegovnog prijestupa iz članka 6. stavak 1. točka t) „nedolično ponašanje koje nanosi štetu ugledu Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine ili Oružanim snagama, osobito narušavanje javnog reda i mira, posebno nepristojnim ponašanjem ili sukobljavanjem na javnom mjestu ili bilo koje drugo postupanje koje remeti javni red i mir, bez obzira na mjesto i vrijeme događaja“, točka z) „počinjenje kaznenog djela ili postojanje utemeljene sumnje da je kazneno djelo počinjeno“ Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku, broj: _____ od _____._____. godine, na način opisan u Rješenju o pokretanju stegovnog postupka, broj: _____ od _____._____. godine, na javnu raspravu dana _____._____. godine (SRIJEDA) u 11,00 sati u zapovjedništvu _____, na lokaciji vojarne _____.

Na javnoj raspravi imenovani se može braniti sam ili putem branitelja.

U slučaju neopravdanog izostanka okrivljenog, postupak javne rasprave biti će odložen, a predsjedatelj vojnogstegovnog vijeća će naložiti službi vojne policije njegovo privodenje na javnu raspravu.

Dostaviti:

- 1 x imenovanom osobno (uz dostavnicu)
- 1 x u spis.

PREDSJEDATELJ VSV-

a

(čin, ime i prezime)

10. Poziv na javnu raspravu podnositelju zahtjeva/zastupniku

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH

Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ

Broj: _____
Mjesto, _____._____. godine

POZIV NA JAVNU RASPRAVU

Za _____, sin _____, rođen _____._____._____. godine u _____, Općina _____, stalno nastanjen u _____, Ul. _____, Općina _____, na dužnosti _____ - _____ - _____ - _____, sa mjestom službe u _____.

POZIVA SE U SVOJSTVU PODNOSITELJA ZAHTJEVA/ZASTUPNIKA

u predmetu utvrđenja stegovne odgovornosti _____, zbog stegovnog prijestupa iz članka 6. stavak 1. točka t) „nedolično ponašanje koje nanosi štetu ugledu Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine ili Oružanim snagama, osobito narušavanje javnog reda i mira, posebno nepristojnim ponašanjem ili sukobljavanjem na javnom mjestu ili bilo koje drugo postupanje koje remeti javni red i mir, bez obzira na mjesto i vrijeme dogadaja“, točka z) „počinjenje kaznenog djela ili postojanje utemeljene sumnje da je kazneno djelo počinjeno“ Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku, broj: _____ od _____._____._____. godine, na način opisan u Rješenju o pokretanju stegovnog postupka, broj: _____ od _____._____._____. godine na javnu raspravu dana _____._____._____. godine (SRIJEDA) u _____._____._____. sati u zapovjedništvu _____, na lokaciji vojarne _____.

Postupak protiv okrivljenoga pokrenut je od vaše postrojbe, te ste, sukladno dostavljenom zahtjevu, dužni pristupiti javnoj raspravi, a u slučaju vašega neopravdanog izostanka, Vojnostegovno vijeće postupiti će sukladno pravilima Zakona o kaznenom postupku BiH, odredbom članka 245.

Dostaviti:

- 1 x imenovanom osobno (uz dostavnici)
- 1 x u spis.

PREDSJEDATELJ VSV-a
(čin, ime i prezime)

11. Poziv na javnu raspravu svjedoku

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH

Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ

Broj: _____
Mjesto, _____._____. godine

POZIV NA JAVNU RASPRAVU

Za _____, sin _____, rođen _____._____. godine u ____, Općina _____, stalno nastanjen u _____, Ul. _____, Općina _____, na dužnosti _____ - _____ - _____ - _____, sa mjestom službe u _____.

POZIVA SE U SVOJSTVU SVJEDOKA

u predmetu utvrđenja stegovne odgovornosti _____, zbog stegovnog prijestupa iz članka 6. stavak 1. točka t) „nedolično ponašanje koje nanosi štetu ugledu Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine ili Oružanim snagama, osobito narušavanje javnog reda i mira, posebno nepristojnim ponašanjem ili sukobljavanjem na javnom mjestu ili bilo koje drugo postupanje koje remeti javni red i mir, bez obzira na mjesto i vrijeme dogadaja“, točka z) „počinjenje kaznenog djela ili postojanje utemeljene sumnje da je kazneno djelo počinjeno“ Pravilnika o vojnoj stezi i stegovnom postupku, broj: _____ od _____._____. godine, na način opisan u Rješenju o pokretanju stegovnog postupka, broj: _____ od _____._____. godine na javnu raspravu dana _____._____. godine (SRIJEDA) u _____. sati u zapovjedništvu _____, na lokaciji vojarne _____.

U slučaju neopravdanog izostanka uredno pozvanog svjedoka na javnu raspravu, postupak javne rasprave biti će odložen, a predsjedatelj vojnogstegovnog vijeća će, sukladno pravilima ZKP BiH, propisanih odredbom članka 249. istoga zakona, naložiti službi Vojne policije njegovo privođenje na javnu raspravu.

Dostaviti:

- 1 x imenovanom osobno (uz dostavnicu)
- 1 x u spis.

PREDSJEDATELJ VSV-a
(čin, ime i prezime)

На основу члана 13. став (1) тачка р) Закона о одбрани Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 88/05) и члана 33. став (3) Закона о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12, 41/16 и 38/18), министар одбране доноси

ПРАВИЛНИК О ВОЈНОЈ ДИСЦИПЛИНИ И ДИСЦИПЛИНСКОМ ПОСТУПКУ

ГЛАВА I - ОШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет Правилника)

Овај правилник уређује војну дисциплину у Министарству одбране Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: МО БиХ) и Оружаним снагама Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: ОС БиХ), повреде војне дисциплине, надлежности покретања дисциплинских поступака, процедуре расправљања о лакшим повредама војне дисциплине, тежим повредама војне дисциплине и правила дисциплинског поступка по којем је дужан поступати Војнодисциплински савјет (у даљњем тексту: ВДС), заступник пријаве и други учесници у дисциплинском поступку, те начин изрицања и извршавања дисциплинских санкција.

Члан 2.

(Родна равноправност)

Изрази који се користе у овом правилнику у једном граматичком роду, без дискриминације, односе се и на мушкарце и на жене.

Члан 3.

(Војна дисциплина)

Војна дисциплина је тачно, потпуно и правовремено вршење војне службе, односно обавеза и задатака професионалних војних лица и лица у резервном сastаву док су на служби (у даљњем тексту: војна лица), кадета и кандидата на обуци, прописаних Законом о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Закона о служби) и другим прописима, наређењима надлежних лица, те поштивање правила и принципа понашања у војној служби и ван ње.

Члан 4.

(Принцип законитости, претпоставка невиности и *in dubio pro reo*)

- (1) Нема повреде војне дисциплине ако такво понашање није Законом о служби прописано као повреда војне дисциплине.
- (2) Нико не може бити санкционисан дисциплинском мјером или дисциплинском казном ако та мјера или казна није прописана Законом о служби као дисциплинска мјера или казна.
- (3) Свако се сматра невиним за повреду војне дисциплине док се коначном наредбом надређеног или одлуком војнодисциплинског савјета не утврди његова кривица.
- (4) Сумња у погледу постојања чињеница које чине обиљежја дисциплинске грешке или дисциплинског преступа или о којима овиси примјена неке одредбе Закона о служби и овог правилника, надређени или војнодисциплински савјет рјешењем или одлуком рјешава на начин који је повољнији за лице против којег се води поступак.

ГЛАВА II - ДИСЦИПЛИНСКА ОДГОВОРНОСТ

Члан 5.

(Повреда војне дисциплине)

- (1) За повреду војне дисциплине војна лица, кадети и кандидати на обуци подлијежу дисциплинској одговорности.
- (2) Повредом војне дисциплине сматра се свако поступање војног лица које је супротно обавези вршења војне службе прописаног Законом о служби и другим прописима, наређењима надлежних лица, те поштивању правила и принципа понашања у војној служби и ван ње.
- (3) Лица из става (1) овог члана, у операцијама подршке миру и другим активностима у иностранству, за повреде војне дисциплине одговарају по законима БиХ. међународним прописима и овом правилнику.

Члан 6.

(Основне одредбе о дисциплинском поступку)

- (1) Дисциплински поступак проводи се у складу са одредбама Закона о служби и овог правилника.
- (2) Дисциплински поступак мора бити правичан и транспарентан. Лице које одговара у дисциплинском поступку (у даљњем тексту: лице у поступку) има сљедећа основна права:
 - a) право да буде на вријеме обавијештено о наводима оптужбе за повреду војне дисциплине и доказима којима се наводи оптужбе поткрепљују, те право да писано одговори на наводе оптужбе или да се његова усмена изјава запише,
 - b) право на фер и јавно саслушање у разумном року, право да не даје изјаву против себе, право присуства на сваком саслушању и право одбране против навода оптужбе уз стручну помоћ браниоца по свом избору,
 - c) право на јавно изрицање одлуке,
 - d) право на жалбу против одлуке.

Члан 7.

(Пријављивање повреде војне дисциплине)

- (1) Свако може поднијети дисциплинску пријаву за повреду војне дисциплине, а сви припадници МО БиХ и ОС БиХ дужни су пријавити сваку повреду војне дисциплине.
- (2) Надлежни органи могу покренути дисциплински поступак и по службеној дужности.
- (3) Дисциплинска пријава има карактер иницијативе за покретање поступка утврђивања дисциплинске одговорности.
- (4) Пријављивање повреде војне дисциплине може се извршити писаном пријавом или усмено.
- (5) Пријављивање се врши надређеном старјешини команде/јединице у којој је почињена повреда војне дисциплине или надређеном старјешини јединице у којој се налази лице које се пријављује.
- (6) Пријава се узима у разматрање и, уколико није директно поднесена лицима из става 5. овога члана, него надређеном старјешини команде/јединице у којој се налази пријавилац или другим старјешинама или јединици Војне полиције, они имају обавезу да у року, не дужем од 5 дана, прослиједе пријаву старјешини из става (4) овога члана.
- (7) Осим пријаве достављене од стране припадника МО БиХ и ОС БиХ, и докумената која се по својој природи могу сматрати пријавом повреде војне дисциплине, а која су достављена од стране трећих лица, узеће се у разматрање, те ће се са истим поступати у складу са ставом (4) овог члана.

- (8) Дисциплинска пријава треба да садржи податке који се односе на дјело повреде војне дисциплине, као и на лице против којег се пријава подноси, а које је подносиоцу пријаве познато и да, по могућности, садржи сљедеће: лице против којег се подноси пријава, шта се десило, где се десило, када се десило, свједоке и материјалне доказе.

Члан 8.

(Повреде војне дисциплине)

- (1) Повреда војне дисциплине може бити лакша и тежа.
- (2) Лакша повреда војне дисциплине је дисциплинска грешка. Тежа повреда војне дисциплине је дисциплински преступ.
- (3) За повреду војне дисциплине одговарају војна лица и кадети у војној школи, ако су, у току обављања службе или ван ње, војну дисциплину повриједили с умишљајем или из нехата.
- (4) Војна лица и кадети у војној школи одговарају за повреду војне дисциплине док су на служби у ОС БиХ.
- (5) Кандидати на основној обуци, у току трајања уговора о основној обуци, за вријеме боравка у центрима за обуку Оружаних снага и ван њих, одговарају за лакшу и тежу повреду војне дисциплине учињену с умишљајем или из нехата.
- (6) За тежу повреду војне дисциплине, за вријеме боравка у центрима за обуку Оружаних снага и ван њих, с кандидатом на основној обуци раскида се уговор о основној обуци.

Члан 9.

(Дисциплинске грешке)

- (1) Дисциплинске грешке су:
 - a) неправовремено или непотпуно извршавање команди, одлука или наредби надређеног,
 - b) учстало кашњење на службу или на дужност или ранији одласци са службе или дужности,
 - c) неоправдани изостанак са службе или са дужности у трајању од једног дана,
 - d) необавјештавање надређеног о спријечености доласка на службу или на дужност у року 24 часа,
 - e) повреда прописа о ношењу војне униформе, војничком изгледу и личној хигијени,
 - f) неуљудан однос према сарадницима, подређенима и надређенима,
 - g) повреда прописа о поздрављању, обраћању, представљању и јављању,
 - h) конзумирање алкохола на служби или током обављања дужности,
 - i) спавање на дужности,
 - j) прикривање или непријављивање починилаца дисциплинских грешака,
 - k) друго поступање супротно прописима из области одбране, којим се не наноси штета имовини Босне и Херцеговине или других јавноправних органа.

Члан 10.

(Дисциплински преступи)

- (1) Дисциплински преступи су:
 - a) неизвршавање или одбијање извршавања команди, одлука или наредби надређеног,
 - б) самовољно напуштање формације или установе,
 - ц) самовоља у обављању службе или дужности,
 - д) несавјесно или немарно обављање службе,
 - е) злоупотреба положаја или прекорачење службених овлашћења,

- ф) употреба силе или ватреног оружја супротно Закону о служби и другим прописима донесеним на основу Закона о служби,
- г) повреда прописа о стражарској служби,
- х) опијеност или стање под утицајем алкохола, наркотика или опијата приликом доласка на службу или дужност или за вријеме службе или обављања дужности,
- и) неовлашћена употреба средстава додијељених или повјерених ради извршавања задатака или дужности,
- ј) наношење штете војној имовини или другој имовини у вези с обављањем службе,
- к) непредузимање или недовољно предузимање мјера из оквира сопствене дужности, непходних за безбиједност постројења, средстава, лица или повјерених или додијељених предмета,
- л) прикривање од овлашћених војних лица чињеница о начину извршавања службене радње или употребе сile,
- м) повреда прописа о тајним или повјерљивим подацима или информацијама,
- н) неоправдан изостанак са службе или с дужности у трајању дужем од једног дана,
- о) злоупотреба боловања,
- п) кривотворење извјештаја или подношење лажних извјештаја,
- р) кривотворење, уништавање или прикривање службених докумената, службених књига или предмета,
- с) непредузимање прописаних, наређених или других мјера потребних за очување живота и здравља људи, или за очување исправности постројења, објекта и технике, те средстава за рад,
- т) поступак којим се вријеђа достојанство подређених или млађих или које је дискриминирајуће по полу, раси, боји коже, вероисповијести или националности, а нарочито сексуално зlostављање или узнемирања, односно ило који поступак којим се крише права која им по прописима припадају,
- у) недолично понашање које наноси штету угледу МО БиХ или ОС БиХ, нарочито нарушавање јавног реда и мира, посебно непријестојним понашањем или сукобљавањем на јавном мјесту, или било који други поступак који ремети јавни ред и мир, без обзира на мјесто и вријеме догађаја, спречавање, избегавање или одгађање интерног поступка према себи,
- в) прикривање или непријављивање починилаца дисциплинских преступа,
- з) прикривање или непријављивање починилаца дисциплинских преступа,
- аа) обављање дјелатности супротно одредбама Закона о служби и Закона о одбрани или без претходнog одобрења министра одбране,
- бб) повреда прописа о политичкој дјелатности или синдикалном организовању у ОС БиХ,
- цц) понављање дисциплинских грешака, почињењем најмање двије дисциплинске грешке током једне календарске године,
- дд) почињење кривичног дјела или постојање основане сумње да је кривично дјело почињено,
- еe) остали поступци супротни прописима из области одбране, којима се наноси штета имовини Босне и Херцеговине или других јавноправних органа.

ГЛАВА III - ДИСЦИПЛИНСКЕ МЈЕРЕ И КАЗНЕ**Члан 11.**

(Дисциплинске санкције)

- (1) За повреду војне дисциплине починиоцима се изричу следеће дисциплинске санкције:
 - a) дисциплинске мјере
 - b) дисциплинске казне
- (2) За дисциплинске грешке изричу се дисциплинске мјере, а за дисциплинске преступе дисциплинске казне.
- (3) Изузетно од одредбе става (2) овог члана, за дисциплинске преступе кадета и резервних војника изричу се дисциплинске мјере.
- (4) За једну или више повреде војне дисциплине о којима се истовремено одлучује изриче се само једна дисциплинска мјера или једна дисциплинска казна.

Члан 12.

(Сврха, избор врсте и мјере изрицања дисциплинских санкција)

- (1) Дисциплинске мјере и дисциплинске казне за повреде војне дисциплине изричу се у циљу васпитног дјеловања на починиоца дисциплинске грешке или дисциплинског преступа, као и у циљу васпитног дјеловања на друге припаднике МО БиХ и ОС БиХ, заштите интереса војне службе и јачању војне дисциплине.
- (2) При избору врсте и мјере дисциплинске санкције узима се у обзир: врста повреде војне дисциплине, повреде војне дисциплине, степен кривице лица против којег се води дисциплински поступак, побуде из којих је повријеђена војна дисциплина, околности у којима је повријеђена војна дисциплина, дотадашње обављање службе и понашање лица против кога се води поступак, природа његове службе и дужности, његов однос према општејеном и накнади штете проузроковане повредом војне дисциплине, те друге олакшавајуће и отежавајуће околности.

Члан 13.

(Дисциплинске мјере)

- (1) Дисциплинске мјере су:
 - a) опомена,
 - b) укор,
 - c) прекоредна служба у трајању до три смјене,
 - d) забрана изласка из касарне у трајању до 10 дана,
 - e) смањење плате од 5% до 20% у трајању од једног до три мјесеца,
 - f) војнички притвор у трајању до 15 дана.
- (2) Дисциплинска мјера прекоредне службе из става (1) тачке ц) овог члана, може се изрећи само кадетима и резервним војницима.
- (3) Дисциплинска мјера забране изласка из касарне из става (1) тачке д) овог члана може се изрећи кадетима, резервним војницима и професионалним војницима.
- (4) Дисциплинска мјера војничког притвора из става (1) тачке ф) овог члана, може се изрећи кадетима, резервним и професионалним војницима.
- (5) Дисциплинска мјера смањења плате из става (1) тачке е) овог члана не може се изрећи кадетима и кандидатима на основној обуци.

Члан 14.

(Дисциплинске казне)

- (1) Дисциплинске казне су:
 - a) заустављање у напредовању у служби и унапређењу, у трајању од једне до четири године,
 - b) смањење плате од 21% до 33%, у трајању од четири до 12 мјесеци,

- c) војнички притвор у трајању до 30 дана,
 - d) превођење чина у непосредно нижи чин,
 - e) одузимање чина,
 - f) смјењивање са дужности, уз распоред на формацијско мјесто непосредно нижег чина у трајању од једне до три године,
 - g) смјењивање са командне, односно руководне дужности, уз забрану именовања на такву дужност у трајању од једне до пет година,
 - x) губитак професионалне службе.
- (2) Дисциплинска казна заустављања у напредовању у служби и унапређењу из става (1) тачке а) овог члана, може се изрећи само професионалним војним лицима, резервним официрима и подофицирима.
 - (3) Дисциплинске казне превођења у непосредно нижи чин из става (1) тачке д) и одузимање чина из става (1) тачке е) овог члана, могу се изрећи само војним лицима.
 - (4) Дисциплинска казна смјењивања са дужности, уз распоређивање на формацијско мјесто непосредно нижег чина из става (1) тачке ф) овог члана, може се изрећи свим лицима на служби у ОС БиХ, с тим, да официр не може бити распоређен на формацијско мјесто подофицира, а подофицир на формацијско мјесто војника.
 - (5) Дисциплинска казна смјењивања са командне, односно руководне дужности, уз забрану именовања на такву дужност из става (1) тачке г) овог члана, може се изрећи свим лицима на служби у ОС БиХ распоређеним на командне односно руководне дужности.
 - (6) Дисциплинска казна губитка професионалне службе из става (1) тачке х) овог члана, може се изрећи професионалним војним лицима.

Члан 15.

(Изрицање дисциплинских мјера и казни)

- (1) Ако ВДС утврди да повреда војне дисциплине представља дисциплинску грешку, изрећи ће дисциплинску мјеру.
- (2) Поступак пред ВДС-ом се води независно о току и исходу кривичног поступка.
- (3) ВДС може одредити прекид поступка ако се одлука о предмету у дисциплинском поступку не може донијети прије него што буде донесена одлука у кривичном поступку.
- (4) За исту повреду војне дисциплине, овлашћени старјешина и ВДС не могу починиоцу истовремено изрећи дисциплинску мјеру и дисциплинску казну.
- (5) Одговорност војног лица за почињено кривично дјело и прекрајаш не искључује одговорност и по основу повреде војне дисциплине, ако та дјела према овом правилнику представљају и повреду војне дисциплине, а посебни интереси службе налажу да починилац одговара и дисциплински.

Члан 16.

(Дисциплински поступак)

- (1) Поступак за повреде војне дисциплине проводи се сходно одредбама овог правилника. На сва питања која нису уређена овим правилником примјењиваће се правила Закона о кривичном поступку БиХ.
- (2) Поступак због повреде војне дисциплине проводи се хитно и одговорност се расправља у што је могуће краћим роковима.
- (3) Дисциплински поступак се проводи са што мање трошкова и губитка времена и то на такав начин да се изведу сви докази који су потребни за правилно и

потпуно утврђивање чињеничног стања и доношење законите и правилне одлуке.

ГЛАВА IV- ЗАСТАРЈЕЛОСТ

Члан 17.

(Застаријевање покретања и вођења дисциплинског поступка)

- (1) Покретање дисциплинског поступка због дисциплинске грешке застаријева након протока три мјесеца од дана када је надређено лице, постављено на дужност командира чете, њему равног или вишег нивоа дужности, сазнало за извршну повреду и починиоца, али најкасније у року од шест мјесеци од дана извршења повреде, а поступак се мора завршити у року од шест мјесеци од дана покретања.
- (2) Покретање дисциплинског поступка због дисциплинског преступа застаријева након протока 12 мјесеци од дана када је надређено лице, постављено на дужност комandanта бригаде, њему равног или вишег нивоа дужности, сазнало за дисциплински преступ, али најкасније у року од двије године од извршеног преступа, а поступак се мора завршити у року од двије године од дана покретања.
- (3) Застаријевање покретања и вођења дисциплинског поступка због дисциплинског преступа који има обиљежје кривичног дјела, те је поводом тог кривичног дјела у току поступак пред надлежним тужиоцем или судом или је кривични поступак завршен правоснажном осуђујоћом пресудом, наступа истовремено кад и застаријевање кривичног гоњења.

Члан 18.

(Застаријевање извршења дисциплинске санкције)

- (1) Застаријевање извршења дисциплинске мјере наступа након протока два мјесеца од дана када је одлука о дисциплинској мјери постала извршина.
- (2) Застаријевање извршења дисциплинске казне наступа након протока од четири мјесеца од дана када је одлука о дисциплинској казни постала извршина.
- (3) Изузетно од одредбе из става (2) овог члана, застаријевање извршења дисциплинске казне престанка професионалне службе наступа након протока шест мјесеци од дана када је одлука о дисциплинској казни постала извршина.
- (4) Застаријевање извршења дисциплинске казне прекида се сваком радњом усмјереном на извршење казне.
- (5) Застаријевање извршења дисциплинске казне наступа у сваком случају када протекне двоструко онолико времена колико је прописано у ставу (1), (2) и (3) овог члана.

ГЛАВА V - ОВЛАШЋЕЊЕ ЗА РАСПРАВЉАЊЕ О ОДГОВОРНОСТИ ЗА ПОЧИЊЕЊЕ ДИСЦИПЛИНСКЕ ГРЕШКЕ

Члан 19.

(Овлашћења и одлучивање о одговорности)

- (1) Надређени утврђују дисциплинску одговорност својих подређених и изричу дисциплинске мјере за које су овлашћени овим правилником.
- (2) Одлучивање о одговорности за дисциплинску грешку починиоцу који је премјештен или привремено упућен из једне у другу јединицу надлежан је старјешина јединице у којој се починилац налази када се утврђује његова одговорност.
- (3) Надређени при расправљању о дисциплинској одговорности, изричају дисциплинске мјере и њеном извршењу, мора водити рачуна о личном достојанству и части починиоца.

Члан 20.

(Рок за покретање дисциплинског поступка за дисциплинску грешку)

- (1) Надређени старјешина обавезан је одмах покренути дисциплински поступак за дисциплинску грешку свог подређеног и одлучити о њој у року од пет дана од дана сазнања.
- (2) Дисциплински поступак покреће се закључком о покретању дисциплинског поступка, који се доставља лицу које одговара у дисциплинском поступку.
- (3) Закључак из става (2) овог члана садржи: име и презиме лица против којег се покреће дисциплински поступак, дужност, занимање, адреса становаша, чињенички опис повреде војне дисциплине, вријеме, класификација повреде војне дисциплине, место и начин извршења дисциплинске грешке, правна квалификација, посљедице настале учињеном грешком, податак о насталој штети, околности под којима је учињена дисциплинска грешка, доказе за изнесене наводе и друге податке неопходне за вођење дисциплинског поступка и одлучивање о дисциплинској одговорности.
- (4) Против закључка о покретању дисциплинског поступка није дозвољена жалба.
- (5) Лице из става (2) овог члана треба испитати и о томе саставити записник, а када се исто не може испитати, прибавља се његова писана изјава.
- (6) Ако је осим испитивања из става (5) овог члана потребно прикупити и друге доказе, рок из става (1) овог члана рачуна се од дана када су прибављени потребни докази.
- (7) Надређени старјешина који није овлашћен за изрицање одговорајуће дисциплинске мјере, ужан је, у року од два дана од дана сазнања за дисциплинску грешку свог подређеног, предмет доставити свом надређеном старјешини за одлучивање.

Члан 21.

(Изрицање дисциплинских мјера)

- (1) Опомену и укор, прекоредну службу у трајању до три смјене и забрану изласка из касарне у трајању до пет дана, изриче надређени старјешина на положају командира вода, њему једнаког или вишег положаја.
- (2) Остале дисциплинске мјере изричу:
 - (a) командир чете - забрану изласка из касарне у трајању до 10 дана и војнички притвор у трајању до 3 дана,
 - (b) комandanт батаљона и командир самосталне чете - забрану изласка из касарне у трајању до 10 дана и војнички притвор у трајању до 10 дана.
- (3) Комandanт бригаде, самосталног батаљона и старјешине њему равног или вишег положаја - забрану изласка из касарне у трајању до 10 дана и војнички притвор у трајању до 15 дана и смањење плате од 5% до 20%, у трајању од једног до три мјесеца.
- (4) Опомену, укор и смањење плате од 5% до 20%, у трајању од једног до три мјесеца за професионално војно лице распоређено у МО БиХ, на приједлог руководиоца организационе јединице, изриче министар одбране.
- (5) Мјера војничког притвора се може изрећи само за вријеме ратног стања, ванредног стања, за војна лица која се налазе у операцијама подршке миру и другим активностима у иностранству, за вријеме ангажовања за помоћ цивилним органима у реаговању на природне и друге катастрофе и несреће, те када се јединица налази на извођењу војних вježbi ван локације размјештаја јединице.

- (6) Све дисциплинске мјере изричу се писаном наредбом.

ГЛАВА VI - ПОКРЕТАЊЕ И ВОЋЕЊЕ ДИСЦИПЛИНСКОГ ПОСТУПКА ЗА ДИСЦИПЛИНСКЕ ГРЕШКЕ

Члан 22.

(Садржај наредбе о дисциплинској мјери)

- (1) Наредба о изреченој дисциплинској мјери садржи:
 - a) број наредбе, датум и место;
 - b) чин, име и презиме починиоца дисциплинске грешке, службу, јединицу и дужност коју обавља у јединици;
 - c) раније изречене дисциплинске санкције - ако нису брисане;
 - d) чињенични опис дисциплинске грешке и њену правну квалификацију;
 - e) мјеру која се изриче за дисциплинску грешку;
 - f) одредбе прописа о овлашћењу за изрицање дисциплинских мјера;
 - g) одбрану починиоца дисциплинске грешке;
 - h) доказ о дисциплинској грешци;
 - i) чињенице и околности које су узете у обзир при изрицању дисциплинске мјере;
 - j) поука о правном лијеку;
 - k) потпис овлашћеног надређеног старјешине који је донио наредбу.
- (2) У зависности од исхода поступка, наредба о изреченој дисциплинској мјери, наредба о ослобађању од дисциплинске одговорности и закључак о обустављању поступка, доставља се лицу у поступку редовним путем, с тим да се обезбиједи доказ о уредној достави.
- (3) Дисциплински поступак утврђивању одговорности за лакшу повреду војне дисциплине може се окончати:
 - a) закључком о обустави поступка,
 - b) наредбом о изрицању дисциплинске мјере,
 - c) наредбом о ослобађању од одговорности,
 - d) иницијативом за покретање дисциплинске одговорности за тежу повреду војне дисциплине.

Члан 23.

(Изјављивање жалбе на наредбу о дисциплинској мјери)

- (1) Против наредбе о изреченој дисциплинској мјери, лице којем је изречена дисциплинска мјера може изјавити жалбу надређеном старјешини у року од три радна дана од дана пријема наредбе.
- (2) Жалба се изјављује писано.
- (3) О жалби, рјешењем одлучује надређени старјешина непосредно надређен старјешини који је изракао дисциплинску мјеру.
- (4) Старјешина који није овлашћен за одлучивање о жалби, дужан ју је одмах по пријему, с цијелим предметом списка, прослиједити надлежном старјешини овлашћеном за одлучивање о жалби.
- (5) Старјешина овлашћен за одлучивање о жалби дужан је одлучити о жалби у року од осам дана од дана пријема жалбе или прибављања нових доказа.

Члан 24.

(Одлучивање о жалби)

- (1) Овлашћени старјешина испитује наредбу у оном дијелу који се побија жалбом, али мора увијек испитати јесу ли испуњени услови за поништење наредбе.
- (2) Старјешина из става (1) овог члана, када одлучује о жалби, може:
 - a) одбацити жалбу ако утврди да није поднесена у прописаном року или је поднесена од неовлашћеног лица,

- b) одбити жалбу као неосновану и потврдити наредбу, ако утврди да не постоје разлоги због којих се наредба побија жалбом,
- c) уважити жалбу и поништити наредбу и предмет вратити на поновни поступак, ако утврди да у првостепеном поступку није потпуно и правилно утврђено чињенично стање и ради тога није правилно примијењен одговарајући правни пропис и изречена дисциплинска мјера, или су учињене битне повреде правила дисциплинског поступка које утичу на правилно доношење наредбе,
- d) уважити жалбу и преиначити наредбу, ако утврди да је у првостепеном поступку потпуно и правилно утврђено чињенично стање, али није правилно изречена дисциплинска мјера или нису правилно примијењени одговарајући прописи на основу којих је донесена наредба.
- (3) Жалиоцу се по жалби не може изрећи тежа дисциплинска мјера од оне против које је изјавио жалбу.

Члан 25.

(Рјешавање по жалби)

- (1) Надлежни старјешина, рјешавајући по жалби, поништиће наредбу о изреченој дисциплинској мјери ако су испуњени сљедећи услови:
 - a) ако лице којем је изречена дисциплинска мјера није починило дисциплинску грешку;
 - b) ако је дисциплинска грешка почињена у околностима које искључују одговорност лица у поступку;
 - c) ако је у тренутку изрицања дисциплинске мјере наступила застара покретања и воћења дисциплинског поступка;
 - d) ако је дисциплинску мјеру изрекло лице које није надлежно за воћење дисциплинског поступка;
 - e) ако лице у поступку није испитано, односно није прибављена његова писана изјава;
 - f) у случају погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања;
 - g) ако је учињена битна повреда поступка;
 - x) због погрешне примјене материјалног права.
- (2) Због разлога из става (1) тачке e), f), g) и x) овог члана, надлежни старјешина поништава дисциплинску мјеру својим рјешењем и цијели предмет враћа на поновно одлучивање.
- (3) Због разлога из става (1) тачке d) овог члана, надлежни старјешина поништиће дисциплинску мјеру рјешењем и доставити предмет старјешини овлашћеном за изрицање одговарајуће дисциплинске мјере.
- (4) Рјешења по жалби су коначна и извршна.

ГЛАВА VII - ИЗВРШЕЊЕ ДИСЦИПЛИНСКЕ МЈЕРЕ

Члан 26.

(Коначност и извршност дисциплинске мјере)

- (1) Наредба о изреченој дисциплинској мјери извршава се када постане коначна.
- (2) Наредба о изреченој дисциплинској мјери постаје коначно када протекне рок за жалбу, а жалба није поднесена и даном достављања рјешења донесеног по жалби.
- (3) Наредба о изреченој дисциплинској мјери по коначности и извршности евидентира се у Главну евиденцију персонала (ГЕП).

Члан 27.

(Извршења дисциплинске мјере)

- (1) Извршење дисциплинске мјере прекоредна служба у трајању од три дана и забрана изласка из касарне у

- трајању до десет дана, у правилу, проводи непосредно надређени старјешина починиоцу, а може и старјешина којег он овласти.
- (2) Дисциплинска мјера саопштава се лицу којем је изречена у јединици/организационој цјелини у којој се починилац дисциплинске грешке налази у тренутку коначности наредбе о изрицању дисциплинске мјере.
 - (3) Дисциплинску мјеру смањења плате извршава Сектор за финансије и буџет МО БиХ.
 - (4) Одгађање односно прекид извршења дисциплинске мјере, прекида рок застаријевања извршења дисциплинске мјере.

ГЛАВА VIII - НАДЛЕЖНОСТ ЗА ОДЛУЧИВАЊЕ О ОДГОВОРНОСТИ ЗА ДИСЦИПЛИНСКЕ ПРЕСТУПЕ

Члан 28.

(Подносилац захтјева за покретање дисциплинског поступка и заступник подносиоца захтјева за покретање дисциплинског поступка)

- (1) Захтјев за покретање дисциплинског поступка ради утврђивања теже повреде војне дисциплине подноси командант бригаде или старјешина истог или вишег ранга где је лице постављено (у даљњем тексту подносилац захтјева), начелнику ЗШ ОС БиХ.
- (2) За професионална војна лица која се налазе постављена на должностима у Министарству одбране БиХ подносилац захтјева из става (1) овог члана је руководилац организационе јединице Министарства одбране БиХ.
- (3) Изузетно, подносиоца захтјева у току цијelog поступка, уз овлашћење, може заступати официр за правне послове јединице /организационе цјелине (у даљњем тексту заступник подносиоца захтјева).
- (4) У јединици /организационој цјелини у којој није предвиђено формацијско мјесто официра за правне послове, за заступника подносиоца захтјева може се одредити официр из састава јединице/организационе цјелине који је бацхелор права, дипломирани правник, магистар права или доктор правних наука.
- (5) У јединици /организационој цјелини у којој нема официра из састава јединице /организационе цјелине који је бацхелор права, дипломирани правник, магистар права или доктор правних наука, за заступника подносиоца захтјева, подносилац захтјева одредиће одговарајућег официра из састава своје јединице /организационе цјелине.
- (6) Заступник подносиоца захтјева има обавезу да током читавог поступка, за сваку одлуку везану за измјену захтјева, одустајање од захтјева, приједлог за изрицање казне и улагање жалбе на изречену казну, мора прибавити овлашћење подносиоца захтјева за наведену радњу.

Члан 29.

(Војнодисциплински савјети)

- (1) ВДС расправљају о текој повреди војне дисциплине.
- (2) Првостепени ВДС именује начелник ЗШ ОС БиХ.
- (3) Другостепени војнодисциплински савјет именује министар одбране БиХ на период од шест мјесеци.
- (4) ВДС се састоје од три члана, од којих је један предсједник савјета. Најмање један члан ВДС-а мора бити дипломирани правник, бацхелор права, магистар права или доктор правних наука, чије је основно академско звање стечено на неком од правних факултета.
- (5) Првостепени дисциплински савјети именују се из реда официра и подофицира ОС БиХ.

- (6) Предсједник и чланови ВДС-а не могу бити из истог народа.
- (7) Предсједник ВДС-а мора бити истог или вишег чина од лица против којег је покренут дисциплински поступак.

Члан 30.

(Састав првостепених војнодисциплинских савјета)

- (1) У састав првостепених ВДС-а именују се лица са листе официра и подофицира, а на приједлог команданта бригаде или старјешина истог или вишег нивоа.
- (2) Листу из става (1) овог члана обједињава начелник ЗШ ОС БиХ и доставља министру одбране БиХ, који одобрава листу именованих кандидата официра и подофицира за првостепене ВДС.
- (3) Лица из става (2) овог члана, прије почетка свога рада, обавезно потписују изјаву о непријатности и независности у раду ВДС-а, која се одлаже у спис предмета о именовању.
- (4) Листа официра и подофицира за именовање у састав првостепених ВДС-а одређује се за једну календарску годину и садржи најмање 30 лица, од којих су најмање 10 лица дипломирани правници, бацхелор права, магистар права или доктор права, чије је основно академско звање стечено на неком од правних факултета, најмање три лица са личним чином бригадира, најмање три лица подофицири и најмање три лица пола који је мање заступљен у ОС БиХ.
- (5) У саставу првостепеног ВДС-а не могу бити лица из јединице/организационе цјелине из које је лице против којег је покренут дисциплински поступак.
- (6) Предсједник првостепеног ВДС-а одређује записничара.
- (7) Приликом одабира официра и подофицира, ЗШ ОС БиХ ће водити рачуна о равномјерној оптерећености чланова савјета.

Члан 31.

(Састав другостепених војнодисциплинских савјета)

- (1) У састав другостепених ВДС-а именују се лица са листе официра личног чина пуковник-бригадир, које одређује министар одбране БиХ.
- (2) Листа официра за именовање у састав другостепених ВДС-а се одређује за једну календарску годину и садржи десет лица, од којих су најмање два дипломирани правници, бацхелор права, магистар права или доктор права, чије је основно академско звање стечено на неком од правних факултета, намање три члана са личним чином бригадира и најмање једно лице пола који је мање заступљен у ОС БиХ.
- (3) У састав ВДС-а министар одбране БиХ одређује записничара.

ГЛАВА IX - ПРВОСТЕПЕНИ ДИСЦИПЛИНСКИ ПОСТУПАК ЗА ДИСЦИПЛИНСКЕ ПРЕСТУПЕ

Члан 32.

(Доношење рјешења о покретању дисциплинског увиђаја)

- (1) Командант бригаде или старјешина њему једнаког или вишег положаја, након што размотри дисциплинску пријаву, доноси рјешење о покретању дисциплинског увиђаја, а против овог рјешења жалба није допуштена.
- (2) Рјешење из става (1) овога члана садржи: састав увиђајног тима, који чине најмање 3 члана и чијим радом координише официр за правне послове, податке о лицу против којега се проводи дисциплински увиђај, чињенични опис и основ сумње и квалификација дјела, задатак увиђајном тиму, рок за провођење дисциплинског увиђаја и образложење.
- (3) По завршеном увиђају, лице из става (1) овог члана може, зависно од резултата увиђаја, рјешењем

- обуставити поступак, наредбом починиоцу изрећи мјеру или доставити захтјев за покретање дисциплинског поступка за тежу повреду војне дисциплине начелнику ЗШ ОС БиХ.
- (4) У случају доношења рјешења о обустави поступка од стране надлежног старјешине, исто, заједно са комплетним списком предмета, доставити начелнику Заједничког штаба на одобравање и потврђивање.
- (5) У случају неодобравања и потврђивања предмет се враћа надлежном старјешини, уз уpute за поступање у поступку доношења рјешења.

Члан 33.

- (Доношење рјешења о покретању дисциплинског поступка)
- (1) По пријему приједлога за покретање дисциплинског поступка, начелник ЗШ ОС БиХ, у року од седам дана, доноси рјешење о покретању дисциплинског поступка.
- (2) Рјешење из става (1) овог члана садржи: име и презиме лица против којег се покреће дисциплински поступак, дужност, занимање, адреса становаша, чињенични опис повреде војне дисциплине (вријеме, мјесто и начин извршења дисциплинског преступа), правна квалификација, посљедице настале учињеним преступом, податак о насталој штети, околности под којима је учињен преступ, доказе, мјесто рада ВДС-а и друге податке неопходне за вођење дисциплинског поступка и одлучивање о дисциплинској одговорности.
- (3) Рјешењем из става (1) овог члана, именује се првостепени ВДС, које се доставља странкама у поступку.

Члан 34.

(Првостепени војнодисциплински савјет)

- (1) Првостепени ВДС ради у пуном саставу и доноси одлуке већином гласова.
- (2) Именовани чланови првостепеног ВДС-а дужни су, најкасније у року од пет дана од дана пријема рјешења из члана 33, одржати сједницу на којој ће се одредити термин јавне расправе о чему се сачињава записник.
- (3) Предсједник првостепеног ВДС-а заказује јавну расправу и упућује позив за јавну расправу.
- (4) Позив се, уз доставницу, упућује лицу против којег је покренут дисциплински поступак, подносиоцу захтјева за покретање поступка, као и свједочима.
- (5) У случају неоправданог изостанка уредно позваног лица против којег је покренут дисциплински поступак, јавна расправа се одлаже, а предсједавајући налаже јединици Војне полиције (у зависности од мјеста рада ВДС-а) његово првођење на сљедећу расправу.
- (6) Позив садржи: име и презиме лица које се позива и у којем својству се позива, предмет, мјесто и вријеме одржавања јавне расправе, поуку лицу против којег се води дисциплински поступак да има право узети браниоца, као и опаску о посљедицама неодављања позиву.
- (7) Лицу против којег је покренут дисциплински поступак се мора оставити рок од најмање седам дана од дана пријема рјешења из члана 33, да припреми одбрану.

Члан 35.

(Подношење захтјева за изузеће члана првостепеног војнодисциплинског савјета)

- (1) Лице против којег је покренут дисциплински поступак, као и подносилац захтјева за покретање дисциплинског поступка могу, у року од пријема рјешења о покретању дисциплинског поступка до пријема позива за јавну расправу, поднijети првостепеном ВДС-у захтјев за

изузеће предсједника или неког од чланова првостепеног ВДС-а. Захтјев мора бити образложен.

- (2) О захтјеву за изузеће, начелник ЗШ ОС БиХ је дужан одлучити прије отварања јавне расправе, о чему се доноси рјешење.
- (3) Против рјешења којим се усваја или одбија захтјев за изузеће жалба није допуштена.

Члан 36.

(Разлози за изузеће члана првостепеног војнодисциплинског савјета)

- (1) Предсједник, односно члан првостепеног ВДС-а, биће изузет у сљедећим случајевима:
- a) ако је у истом предмету учествовао у својству свједока, вјештака или подносиоца дисциплинске пријаве;
 - b) ако постоје основи сумње да се члан савјета, чије се изузеће тражи, налази у посебном односу према лицу против којег је покренут дисциплински поступак па због тога постоји сумња у објективан и непристрасан рад члана савјета чије се изузеће тражи;
 - c) ако је против члана савјета поднесена дисциплинска пријава или је донесено рјешење о покретању дисциплинског поступка.
- (2) Начелник ЗШ ОС БиХ ће, у року од три дана од дана доношења рјешења о изузећу предсједника или члана првостепеног ВДС-а, именовати новог.

Члан 37.

(Јавност расправе)

- (1) Расправа пред првостепеним ВДС-ом је јавна.
- (2) Изузетно, јавност се може искључити у појединим фазама поступка или у току цијelog поступка у случајевима ако то захтијевају интереси службе или дужности, јавног реда и државне безбиједности демократског друштва или ако је то у интересу малољетника или заштите приватног живота или када би јавност ометала интересе правде према мишљењу органа који води дисциплински поступак. О искључењу јавности доноси се рјешење против којег није дозвољена жалба.

Члан 38.

(Вођење јавне расправе)

- (1) Јавну расправу води предсједник првостепеног ВДС-а који даје и одузима ријеч, поставља питања и тражи објашњења од свих учесника у поступку.
- (2) Уз претходно одобрење предсједника првостепеног ВДС-а, питања могу постављати и остали чланови првостепеног ВДС-а.

Члан 39.

(Ток јавне расправе)

- (1) Првостепени ВДС утврђује процесне претпоставке за одржавање јавне расправе.
- (2) Расправа пред првостепеним ВДС-ом почиње читањем рјешења о покретању дисциплинског поступка. Рјешење чита подносилац захтјева за покретање поступка или лице које он овласти, а након тога предсједавајући првостепеног ВДС-а позива лице против којег је покренут дисциплински поступак да се изјасни о повреди војне дисциплине која му се ставља на терет и да изнесе своју одбрану.
- (3) Свједочи не присуствују јавној расправи док лице против којег је покренут дисциплински поступак даје изјаву. Свједочи своје изјаве износе појединачно, и то након што се саслуша лице против којег је покренут

- дисциплински поступак. Свједок који није саслушан не може присуствовати саслушању других свједока.
- (4) Ако првостепени ВДС оцијени потребним, може се извршити сучеће између лица против којег је покренут дисциплински поступак и свједока, а могу се извршити и друге неопходне радње.
- (5) Послије свједока, саслушавају се вјештаци и друга лица уколико су позвана, читају се списи, документи и изјаве свједока који не присуствују јавној расправи.
- (6) На крају јавне расправе, позива се подносилац захтјева за покретање поступка или лице које он овласти, као и лице против којег је покренут дисциплински поступак или његов бранилац да изнесу завршну ријеч.

Члан 40.

(Вођење записника)

- (1) О току јавне расправе води се записник.
- (2) Записник садржи податке о саставу првостепеног ВДС-а пред којим се одржава расправа, мјесто, дан и вријеме одржавања расправе (почетак и завршетак), личне податке лица против којег је покренут дисциплински поступак, његовог евентуалног браниоца и подносиоца захтјева за покретање поступка или лица које он овласти, те назнаке да ли је расправа јавна или је јавност искључена.
- (3) У записник се уносе подаци о свим изведеним доказима, начину извођења, изјавама свједока, вјештака, лица против којег је покренут дисциплински поступак и његовог браниоца, подносиоца захтјева за покретање поступка или лица које он овласти и све друге изведене доказе и начин извођења.
- (4) Изјаве свих лица из става (3) овог члана, уносе се у записник скраћено, а, ако је потребно, поједини дијелови записника или цијели исказ уносе се у записник дословно.
- (5) Записник потписују предсједник првостепеног ВДС-а и записничар.

Члан 41.

(Прекид јавне расправе)

- (1) Јавна расправа се може прекинути и наставити истог радног дана. Уколико је то оправдано, расправа се може прекинути, а њен наставак одложити за први наредни радни дан. Подаци о прекиду, одлагању и наставку јавне расправе уносе се у записник о току јавне расправе.
- (2) У случају из става (1) овог члана, првостепени ВДС ради у истом саставу.
- (3) Уколико првостепени ВДС настави рад у промијењеном саставу, јавна расправа мора почети изнова.

Члан 42.

(Бранилац окривљеног)

- (1) Лице против којег је покренут дисциплински поступак, може имати браниоца у току цијelog дисциплинског поступка.
- (2) Бранилац лица из става (1) овог члана, може бити свако лице на служби у ОС БиХ, а ако није на служби, бранилац може бити само адвокат или адвокатски приправник.

Члан 43.

(Доношење одлуке)

- (1) Када предсједник првостепеног ВДС-а закључи јавну расправу, првостепени ВДС се повлачи на вијећање и гласање.
- (2) Вијећање се врши без присуства јавности, а о њему се саставља посебан записник који се ставља у посебан омот. Записник потписују сви чланови савjeta.

- (3) Одлука се доноси већином гласова чланова првостепеног ВДС-а и то непосредно по закључењу јавне расправе, а уколико то из оправданих разлога није могуће онда наредни радни дан.

Члан 44.

(Врсте дисциплинских одлука)

Првостепени ВДС може донијети једну од сљедећих одлука:

- о обустављању поступка,
- да лице ослободи од одговорности,
- да је лице одговорно за повреду војне дисциплине и изрекне дисциплинску казну или мјеру.

Члан 45.

(Обустављање поступка)

Првостепени ВДС ће рјешењем обуставити поступак у сљедећим случајевима:

- ако је наступила застара покретања или вођења дисциплинског поступка,
- ако је лицу против којег је покренут дисциплински поступак престала служба у ОС БиХ, одустајањем од захтјева за покретање поступка.

Члан 46.

(Ослобађање од одговорности)

Првостепени ВДС ће донијети рјешење о ослобађању од одговорности у сљедећим случајевима:

- ако радња због које је покренут дисциплински поступак није предвиђена као повреда војне дисциплине,
- ако утврди да лице против којег је покренут дисциплински поступак није учинило повреду војне дисциплине због које је покренут дисциплински поступак,
- ако постоје околности које искључују дисциплинску одговорност.

Члан 47.

(Изрицање дисциплинске казне)

- Ако првостепени ВДС утврди да је лице против којег је покренут дисциплински поступак починило тежу повреду војне дисциплине и да је одговорно за њено извршење, изриче једну од дисциплинских казни.
- При изрицању дисциплинске казне за почињену повреду војне дисциплине оцењује се тежина повреде и њене посљедице, степен одговорности, настала штета и све отежавајуће и олакшавајуће околности утврђене у дисциплинском поступку.

Члан 48.

(Садржај рјешења)

- Рјешење из члана 45., 46. и 47. овог правилника садржи: заглавље, увод, диспозитив, образложение и поуку о правном лијекту.
- Заглавље садржи: меморандум ЗШ ОС БиХ и првостепеног ВДС-а, број предмета и датум.
- Увод садржи: састав првостепеног ВДС-а, правну квалификацију повреде војне дисциплине, рјешење о покретању дисциплинског поступка, датум одржавања јавне расправе и објаве о изреченом дисциплинској казни, име и презиме лица против којег је проведен дисциплински поступак и његовог браниоца ако га има.
- Диспозитив садржи: личне податке лица против којег је проведен дисциплински поступак, одлуку о дисциплинској одговорности, надлежност за изрицање дисциплинске казне, чињенични опис радње и правну квалификацију повреде војне дисциплине и врсту изречене дисциплинске казне.

- (5) Образложение садржи: све битне чињенице на којима је одлука заснована, а нарочито кратак садржај рјешења о покретању дисциплинског поступка, кратак садржај изнесене одбране, оцјена изведенih доказа и утврђено чињенично стање, олакшавајуће и отежавајуће околности које су цијењене приликом доношења рјешења, као и друге одлучујуће чињенице.
- (6) Поука о правном лијеку упућује се лицу које је покренуло дисциплински поступак и лицу којем је изречена дисциплинска казна или мјера да могу изјавити жалбу на рјешење другостепеном ВДС-у.
- (7) Рјешење се овјерава печатом ЗШ ОС БиХ, у складу са прописима о употреби печата.

Члан 49.

(Достављање рјешења о дисциплинској одговорности)

Рјешење првостепеног ВДС-а доставља се лицу против којег је проведен дисциплински поступак и лицу које је поднијело захтјев за покретање дисциплинског поступка, а, по коначности, и лицу односно органу надлежном за извршење дисциплинске казне или мјере.

ГЛАВА X - ДРУГОСТЕПЕНИ ДИСЦИПЛИНСКИ ПОСТУПАК

Члан 50.

(Рок за жалбу)

- (1) Против рјешења ВДС-а донесених у првостепеном дисциплинском поступку, дозвољена је жалба другостепеном ВДС-у.
- (2) Жалба се изјављује у року од 15 дана од дана пријема рјешења.

Члан 51.

(Предаја жалбе)

- (1) Жалба се предаје у ЗШ ОС БиХ, а може се предати и у јединици у којој се лице налази, као и путем поште.
- (2) Ако је жалба предата непосредно првостепеном ВДС-у, то је савјет дужан одмах, а најкасније у року од три дана од дана пријема жалбе, жалбу са комплетним списом доставити другостепеном ВДС-у.
- (3) Ако је жалба предата другостепеном ВДС-у, предједник тог савјета одмах, а најкасније у року од три дана од дана пријема жалбе на првостепено рјешење, упућује жалбу првостепеном ВДС-у.
- (4) Првостепени ВДС је дужан да у року од три дана од дана пријема жалбе другостепеном ВДС-у достави комплетан спис.

Члан 52.

(Испитивање жалбе)

- (1) Првостепени ВДС по добијању жалбе а прије достављања другостепеном ВДС-у испитује да ли је иста поднесена у року и да ли је изјављена од овлашћеног лица.
- (2) Благовременост жалбе утврђује се од дана предаје жалбе првостепеном ВДС-у или непосредно другостепеном ВДС-у.
- (3) Неблаговремену или од неовлашћеног лица изјављену жалбу, првостепени ВДС одбациће својим рјешењем.

Члан 53.

(Разматрање жалбе)

- (1) Другостепени ВДС, у правилу, жалбу разматра на затвореној сједници, али може одлучити да закаже јавну расправу.
- (2) Другостепени ВДС на затвореној сједници разматра жалбу и цијени нарочито да ли је у првостепеном дисциплинском поступку потпуно и правилно утврђено чињенично стање, да ли је изречена одговарајућа

дисциплинска казна и да ли је правилно примијењено материјално право.

Члан 54.

(Заказивање јавне расправе)

Јавна расправа заказује се ако другостепени ВДС оцијени потребним да поновно саслуша окривљеног или неког од свједока и других лица која су дала исказ у првостепеном поступку или да позове нове свједоке или вјештаке или непосредно изведе друге доказе.

Члан 55.

(Одлучивање о жалби)

- (1) Приликом одлучивања о жалби, другостепени ВДС може донијети следеће одлуке:
 - a) одбацити жалбу ако утврди да није поднесена у прописаном року или је поднесена од стране неовлашћеног лица, уколико је првостепени ВДС пропустио да утврди,
 - b) одбити жалбу као неосновану и потврдити првостепено рјешење, ако утврди да не постоје разлоги због којих се рјешење побија жалбом,
 - c) уважити жалбу и поништити првостепено рјешење и предмет вратити на поновни поступак првостепеном ВДС-у, ако утврди да је у првостепеном поступку погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање, да није правилно примијењено материјално право, или су учињене битне повреде поступка,
 - d) уважити жалбу и преиначити првостепено рјешење, ако сматра да су одлучујуће чињенице у првостепеном рјешењу правилно утврђене и да се, с обзиром на утврђено чињенично стање, по правилној примјени Правилника има донијети другачије рјешење.

Члан 56.

(Рјешења другостепеног војнодисциплинског савјета)

- (1) Одлуке другостепеног војнодисциплинског савјета којима се одлучује о жалби доносе се у форми рјешења.
- (2) Рјешење из става (1) овог члана је коначно и против њега није дозвољена жалба.

Члан 57.

(Садржај рјешења)

- (1) Рјешење из члана 57. овог правилника садржи: заглавље, увод, диспозитив, образложение и поуку о правном лијеку.
- (2) Заглавље садржи: меморандум МО БиХ и другостепеног ВДС-а, број предмета и датум.
- (3) Увод садржи: састав другостепеног ВДС-а, правни основ надлежности другостепеног ВДС-а, правну квалификацију повреде војне дисциплине, датум одржавања затворене сједнице или јавне расправе уколико је она одржана.
- (4) Диспозитив садржи: личне податке лица којем је изречена дисциплинска казна, одлуку о одговорности са посебном квалификацијом и врстом дисциплинске казне, односно ако је лице против којег је проведен дисциплински поступак ослобођено од одговорности или је обустављен дисциплински поступак, податке о тим рјешењима.
- (5) Образложение садржи: све битне чињенице на којима је одлука заснована, а нарочито кратак садржај рјешења првостепеног ВДС-а, кратак садржај жалбе, оцјену изведенih доказа и утврђено чињенично стање, олакшавајуће и отежавајуће околности које су цијењене приликом доношења рјешења, као и друге одлучуне чињенице.

- (6) Поука о правном лијеку садржи констатацију да је рјешење коначно и да се против њега не може изјавити жалба.
- (7) Рјешење се овјерава печатом МО БиХ, у складу са прописима о употреби печата.

Члан 58.

(Достављање одлуке)

Другостепени ВДС своје рјешење, са списима предмета, доставља првостепеном ВДС-у које је дужно одмах, а најкасније у року од пет дана другостепено рјешење доставити лицу којем је изречена дисциплинска казна и лицу које је покренуло дисциплински поступак, те органу надлежном за извршење дисциплинске казне.

ГЛАВА XI - ИЗВРШЕЊЕ РЈЕШЕЊА О ИЗРЕЧЕНИМ ДИСЦИПЛИНСКИМ КАЗНАМА

Члан 59.

(Извршење и коначност рјешења)

- (1) Рјешење о изреченој дисциплинској казни и мјери извршава се кад постане коначно.
- (2) Рјешење о изреченој дисциплинској казни и мјери постаје коначно:
 - a) кад протекне рок за жалбу, а жалба није изјављена,
 - b) даном достављања рјешења донесеног по жалби.

Члан 60.

(Лица овлашћена за извршење дисциплинских казни)

- (1) Дисциплинску казну заустављања напредовања у служби и унапређењу у трајању од једне до четири године извршава лице, односно орган надлежан за унапређење лица којем је изречена дисциплинска казна.
- (2) Дисциплинску казну смањења плате од 21% до 33% извршава Сектор за финансије и буџет МО БиХ.
- (3) Дисциплинску казну војничког притвора у трајању од 30 дана извршава непосредно надређени старјешина лица којем је изречена дисциплинска казна.
- (4) Дисциплинску казну превођења чина у непосредно нижи чин извршава лице, односно орган надлежан за регулисање стања у служби лица којем је изречена дисциплинска казна, доношењем нове наредбе о чину.
- (5) Дисциплинску казну одузимања чина извршава министар одбране посебним актом.
- (6) Дисциплинску казну смјењивања са дужности, уз распоред на формацијско место непосредно нижег чина у трајању од једне до три године, извршава лице, односно орган надлежан за регулисање стања у служби лица којем је изречена дисциплинска казна, доношењем новог акта о постављењу.
- (7) Дисциплинску казну смјењивање с командне, односно руководне дужности, уз забрану именовања на такву дужност у трајању од једне до пет година, извршава орган надлежан за регулисање стања у служби лица којем је изречена дисциплинска казна.
- (8) Дисциплинску казну губитка службе извршава министар одбране посебним актом.

Члан 61.

(Помиловање за војнодисциплинске санкције)

- (1) Помиловање за изречене дисциплинске санкције може дати министар одбране, уз сагласност Предсједништва Босне и Херцеговине.
- (2) Помиловањем се може одредити потпуно или дјелимично ослобађање од извршења дисциплинске санкције или замјенити изречена дисциплинска санкција блажком дисциплинском санкцијом.
- (3) Помиловање се може дати само на основу молбе за помиловање.

- (4) Помиловање нема утицај на права трећих лица.
- (5) Предсједништво Босне и Херцеговине обавјештава Парламентарну скупштину Босне и Херцеговине до 31. марта сваке године о сагласностима за помиловање за дисциплинске санкције дате током претходне календарске године.

Члан 62.

(Брисање из војнодисциплинске евиденције)

- (1) Дисциплинска мјера брише се из војнодисциплинске евиденције након протока двије године од дана када је дисциплинска мјера извршена, под условом да лице није починило нову повреду војне дисциплине у року од једне године од дана кад је дисциплинска мјера извршена.
- (2) Дисциплинска казна брише се из војнодисциплинске евиденције након протока четири године од дана када је дисциплинска казна извршена, под условом да лице није починило нову повреду војне дисциплине у року од двије године од дана кад је дисциплинска казна извршена.
- (3) Брисање из војнодисциплинске евиденције врши надлежна организациона јединица која води персоналну евиденцију по службеној дужности, а евиденција о брисању дисциплинских мјера и казни се архивира у истој.

ГЛАВА XII - ИЗВЈЕШТАВАЊЕ, АДМИНИСТРАТИВНА И ФИНАНСИЈСКА ПОДРШКА

Члан 63.

(Извјештавање)

- (1) Команданти батаљона и старјешине истог или вишег ранга достављају извјештаје надређеним старјешинама о изреченим мјерама и казнама за подређена лица према обрасцу Извјештаја о изреченим дисциплинским мјерама и казнама свака три мјесеца и једном годишње.
- (2) Начелник ЗШ ОС БиХ доставља министру одбране БиХ годишњи извјештај о изреченим дисциплинским мјерама и казнама за подређена лица према обрасцу Извјештаја о изреченим дисциплинским мјерама и казнама једном годишње.
- (3) Орган надлежан за вођење евиденције о изреченим дисциплинским санкцијама на основу достављених наредби/рјешења о изреченим дисциплинским мјерама/казнама припрема појединачне сажетке за текст Билтена дисциплинске праксе у ОС БиХ и доставља ЗШ ОС БиХ на крају календарске године.
- (4) Сажетак за текст Билтена садржи следеће податке: навођење иницијала свих лица у поступку расправљања дисциплинске одговорности, кратак чињенички опис дјела, правну квалификацију, изречену мјеру/казну, олакшавајуће и отежавајуће околности, те истицање посебних околности везаних за тај поступак.
- (5) Начелник ЗШ ОС БиХ даје сагласност на текст Билтена дисциплинске праксе у ОС БиХ и доставља министру одбране БиХ на одобрење.
- (6) Одобрени Билтен дисциплинске праксе у ОС БиХ објављује се на Интранет домени МО БиХ.

Члан 64.

(Административна подршка)

- (1) Предсједник и чланови ВДС-а, подносиоци захтјева за покретање дисциплинског поступка и заступници подносиоца захтјева на јавним расправама дужни су носити службену униформу.
- (2) На свакој јавној расправи, предсједник ВДС-а наложиће присуство војне полиције у циљу обезбеђења одржавања јавне расправе.

- (3) Командант локације на којој је одређено мјесто рада ВДС-а дужан је обезбиједити адекватну просторију и техничка средстава за одржавање јавне расправе.

Члан 65.

(Финансијска подршка)

- (1) Накнада за рад у дисциплинским поступцима за дисциплинске преступе утврђује се по предмету за предсједника, чланове, записничара ВДС-а и заступника подносиоца захтјева.
- (2) Право на накнаду остварује се у износу којег ће утврдiti Савјете министара Босне и Херцеговине посебном одлуком.
- (3) Право на накнаду лица из става (1) утврђује се посебним рjeшењем којег доноси министар одбране BiХ.

Члан 66.

(Примјери за израду аката)

Примјери за израду основних аката из овог правилника, налазе се у прилогу и чине његов саставни дио.

ГЛАВА XIII - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 67.

(Започети дисциплински поступци)

Сви започети дисциплински поступци окончаће се према одредбама Правилника који су били на снazi у вријеме покретања дисциплинског поступка, осим ако одредбе овог правилника нису повољније за лице против којег се води поступак.

Члан 68.

(Ступање на снагу)

- (1) Ступањем на снагу овог правилника ставља се ван снаге Правилник о војној дисциплини и дисциплинском поступку ("Службени гласник BiХ", бр. 96/10 и 17/13).
- (2) Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине."

Број 10-02-3-1460-8/21

23. августа 2021. године

Сарајево

Министар

Др Сифет Попић, с. р.

Прилог 1 (члан 66. Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку)

ПРИМЈЕРИ ЗА ИЗРАДУ АКАТА

1. Закључак за покретање дисциплинског поступка за дисциплинске грешке
2. Наредба о изрицању дисциплинске мјере
3. Рјешење о покретању дисциплинског уснога
4. Рјешење о покретању дисциплинског поступка
5. Записник са јавне расправе
6. Записник о вијећању и гласању
7. Рјешење о изреченој дисциплинској казни
8. Споразум о признавању кривице
9. Позив на јавну расправу окриљеном
10. Позив на јавну расправу подносиоцу захтјева/заступнику
11. Позив на јавну расправу сједоку

НАПОМЕНА: Примјере који су дати треба схватити искључиво као усмјерење за израду неких од важнијих аката која су предвиђена Правилником о војној дисциплини и дисциплинском поступку.

1. Закључак за покретање дисциплинског поступка за дисциплинске грешке

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH

Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ

Број: _____
Мјесто, _____

На основу члана 33. став 2. Закона о служби у ОС БиХ ("Службени гласник БиХ", број: 88/05, 53/07, 59/09 и 74/10) и члана 20. Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку, број: _____ од _____.20__ године, доносим:

**ЗАКЉУЧАК
о покретању дисциплинског поступка**

1. Покреће се дисциплински поступак,

Против:

војника _____, сина _____, рођеног _____._____. године у _____, Општина _____, стално настањен у _____, Ул. _____, Општина _____, са ЈМБГ _____, до сада дисциплински не/кажњаван, на дужности _____ – 3. _____ – 1. вод – 2. чета – 1. пјешадијски батаљон, са мјестом службе у _____.

Што је : (примјер)

дана _____._____.20__. године око ___, __ часова, самовољно напустио СМ2 на које је од ____ - ____ часова, у складу са Планом ангажовања страже разведен од стране разводника страже, _____, на начин да се без ичијег знања удалио са стражарског мјеста одлазећи код сусједног стражара на СМ3 (КПС), где је затечен од стране контроле страже из састава ____/____ уједно и непрописно одјевен и опремљен (без шљема, пушка није била на рамену или рукама), са употребом мобилног телефона и запаљеном цигаретом у руци, којом приликом је поступио супротно одредбама тачака 26., 450. и 451. Правила службе ОС БиХ, чиме је починио лакшу повреду војне дисциплине – дисциплинску грешку описану у члану 5. став 1. тачка а) „неизвршавање или одбијање извршавања команди, одлука или наредби надређеног“ и тачка г) „повреда прописа о стражарској служби“ Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку, број: _____ од _____.20__. године.

(чињенични опис повреде војне дисциплине, вријеме, мјесто и начин извршења дисциплинске грешке, правна квалификација, последице настале учињеним преступом, податак о насталој штети, околности под којима је учинен преступ, доказе за изнесене наводе и друге податке неопходне за вођење дисциплинског поступка и одлучивање о дисциплинској одговорности)

1. Дисциплински поступак против лица из тачке 1. овог закључка о дисциплинској грешци окончати у року од пет дана од дана прибављања свих потребних доказа.

О б р а з л о ж е н ј е

(Навести на основу којег акта се покреће дисциплински поступак, који материјални докази су достављени, шта се лицу против којег је покренут поступак ставља на терет, детаљно описати повреду војне дисциплине, прикупљене материјалне доказе о почињеној дисциплинској грешци, околности под којима је учињена дисциплинска грешка, приједлог извођења материјалних доказа, вријеме и мјесто почињења, постојање умишљајних радњи, повреда прописа, квалификација почињеног преступа)

Поука о правном лијеку: Против овог закључка није дозвољена жалба.

Доставити:

- Именованом ,
- а/а

KOMANDANT/

KOMANDIR

Čin

ime i prezime

2. Наредба о изрицању дисциплинске мјере

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH

Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ

—. 20 —.г

Ова наредба коначна је са даном

и извршна истог дана.

Н А Р Е Д Б А

KOMANDANT

čin

Ime i prezime

КОМАНДАНТА/КОМАНДИРА _____

Број: _____

Мјесто: _____.године

(чин, име и презиме, син _____, рођен _____.године у _____, Општина
_____, ЈМБГ: _____, на дужности _____ - _____ - _____).

Именованом до сада (јесу или нису) изрицане дисциплинске мјере за повреду војне
дисциплине.

На основу изјашњења/изјаве на записник именованог, достављеног на основу акта
команде, број: _____ од _____. 20 ___. године, на околности,

Оваквим поступком

(опис на који начин је именовани починио дисциплинску грешку која му се ставља
на терет, који
прописи су нарушени и која повреда војне дисциплине му се ставља на терет)

именовани је починио повреду војне дисциплине из члана 5. став 1. тачка
„Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку, број: _____ од
—. 20 ___. године.

Дисциплинска грешка доказује се изјашњењем именованог од _____.године достављено (командиру или команданту) и материјалних доказа_____ што је служило као основ за формирање закључка и утврђивања дисциплинске одговорности.

Именовани је, између осталог, у свом изјашњењу/ својој одбрани навео да је

(наводи се одбрана лица против којег се водио поступак изнесена на саслушању или у изјашњењу)

па му на основу члана 171. Закона о служби у ОС БиХ („Службени гласник БиХ“, број:88/05, 53/07, 59/09 и 74/10), те члана 21. Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку, број:_____ од ___._____.20___.године :

ИЗРЕКАЊЕ:

дисциплинску мјеру " _____ ".

Приликом изрицања дисциплинске мјере као олакшавајућу околност у обзир сам узео чињеницу да именованом до сада јесу/нису изрицане дисциплинске санкције, те његово признање одговорности, док отежавајућих околности нисам нашао.

ПОУКА О ПРАВНОМ ЛИЈЕКУ: Против ове наредбе дозвољено је изјавити жалбу. Жалба се подноси у року од 3 (три) радна дана од дана пријема наредбе, непосредно претпостављеном старјешини јединице који је изрекао дисциплинску мјеру, а предаје се старјешини који је изрекао дисциплинску мјеру.

Дисциплинску мјеру саопштити именованом у складу са чланом 25. став 1. Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку, а податке о изреченој дисциплинској мјери по коначности евидентирати у персонални досје именованог.

KOMANDANT

čin

Ime i prezime

Достављено:

- Именованом,
- ГЕП (по коначности)
- а/а

Наредба ми је саопштена и достављена

(датум и потпис)

3. Primjer Prijeme o pokretanju disciplinskog uviđaja

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH

Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Задничачки штаб ОС БиХ

Број: _____
Мјесто: _____.201_____. године

На основу члана 33. Закона о служби у ОС БиХ („Службени гласник БиХ“, број: 88/05, 53/07, 59/09 и 74/10) и члана 32. Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку, број: _____ од _____.20_____. године, доносим:

**P R J E M E R
о покретању дисциплинског увиђаја**

1. Покреће се дисциплински увиђај од стране (назив команде која доноси рјешење), против:

- чин, име и презиме сина _____, рођеног _____.године у _____,
Општина _____, ЈМБГ _____, стално настањен у _____,
Ул. _____, Општина _____, на дужности _____, због
основа _____ сумње да је именовани

_____,
(описати основ сумње, дакле опис догађаја починиоца)

чиме би починио тежу или лакшу повреду војне дисциплине – дисциплинску
грешку или преступ из члана 5. или 6. став 1. тачка

(квалификација дјела)

Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку, број:
_____ од
_____.20_____. године.

2. У току провођења дисциплинског увиђаја испитати све околности, прикупити све правно
релевантне чињенице и материјалне доказе, као и друге податке значајне за
утврђивање постојања одговорности лица из тачке 1. овог рјешења, како би се
могла донијети законита и правилна одлука.
3. Уколико се у току овог поступка утврди постојање одговорности других лица,
дисциплински увиђај проширити на иста.
4. За вођење дисциплинског увиђаја одређујем:

1. чин, име и презиме, предсједник комисије,
2. чин, име и презиме, члан комисије,
3. чин, име и презиме, члан комисије,

За пружање стручне и техничке помоћи у раду комисије, одобравам ангажовање и других лица на захтјев предсједника комисије.

5. Након завршеног увиђаја, а све у року од 8 (осам дана), доставити ми писани извјештај са приједлогом мјера и прикупљеним материјалним доказима.

О бразложење

(детаљно образложити догађај и евентуалне материјалне доказе који доприносе извршењу детаљног дисциплинског увиђаја, образложение треба да упозна комисију са догађајем и да јој да улазне параметре у којем смјеру не отпочети дисциплински увиђај и прикупљање материјалних доказа)

(Дати кратке закључке да ли постоји основ сумње да је починио дисциплински преступ, које процедуре су нарушене, евентуална наређења, отуђења итд.)

Поука о правном лицјеку: Против овог рјешења није дозвољена посебна жалба.

KOMANDANT
Čin
ime i prezime

Достављено:

- предсједник и чланови комисије,
- именованим путем доставнице,
- a/a.

4. Рјешење о покретању дисциплинског поступка

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH

Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ

Број: _____
Мјесто, _____

На основу члана 33. став 2. Закона о служби у ОС БиХ ("Службени гласник БиХ", број: 88/05, 53/07, 59/09 и 74/10) и члана 33. Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку, број: _____ од _____.20__ године, до носим:

Р Ј Е Ш Е Њ Е
о покретању дисциплинског поступка

1. Покреће се дисциплински поступак пред Војнодисциплинским савјетом,

Против:

војника _____, сина _____, рођеног _____._____. године у _____, Општина _____, стално настањен у _____, Ул. _____, Општина _____, са ЈМБГ _____, до сада дисциплински не/кажњаван, на дужности _____ – 3. _____ – 1. вод – 2. чета – 1. пјешадијски батаљон, 5.пбр са мјестом службе у _____.

Што је:

дана _____._____.20__ године око __, __ часова, самовољно напустио СМ2 на које је од ____ - ____ часова, у складу са Планом ангажовања страже разведен од стране разводника страже, _____, на начин да се без ичијег знања удалио са стражарског мјеста одлазећи код сусједног стражара на СМЗ (КПС), где је затечен од стране контроле страже из састава ____/____ уједно и непрописно одјевен и опремљен (без шљема, пушка није била на рамену или рукама), са употребом мобилног телефона и запаљеном цигаретом у руци, којом приликом је поступио супротно одредбама тачака 26., 450. и 451. Правила службе ОС БиХ, чиме је починио тежу повреду војне дисциплине - дисциплински преступ описан у члану б. став 1. тачка а) „неизвршавање или одбијање извршавања команди, одлука или наредби надређеног“ и тачка г) „повреда прописа о стражарској служби“ Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку, број: _____ од _____.20__ године.

(чињенични опис повреде војне дисциплине, вријеме, мјесто и начин извршења дисциплинског преступа, правна квалификација, посљедице настале учињеним преступом, податак о насталој штети, околности под којима је учињен преступ, доказе за изнесене наводе и друге податке неопходне за вођење дисциплинског поступка и одлучивање о дисциплинској одговорности)

2. За Првостепени војнодисциплински савјет Команде логистике, а у складу са одредбом члана 29. и члана 33. став 3. Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку, у овом поступку одређујем следећа лица:
 1. Чин, име и презиме, предсједник савјета
 2. Чин, име и презиме, члан савјета (дипл.правник)
 3. Чин, име и презиме, члан савјета
3. За записничара у овом поступку одређујем чин, име и презиме, а у случају његове спријечености записничара ће одредити предсједник Војнодисциплинског савјета.
4. Рјешење са предметом списка доставити предсједнику Војнодисциплинског савјета и подносиоцу захтјева за покретање дисциплинског поступка.
5. Именовани чланови Војнодисциплинског савјета из тачке 2. овог рјешења ће, у складу са чланом 34. став 2. Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку, одредити термин јавне расправе.

О б р а з л о ж е н ј е

(Навести на основу којег приједлога се покреће поступак, који материјални докази су достављени, шта се лицу против којег је покренут поступак ставља на терет, детаљно описати повреду војне дисциплине, прикупљене материјалне доказе о почињеном дисциплинском преступу, околности под којима је учинен дисциплински преступ, приједлог извођења материјалних доказа на јавној расправи, вријеме и мјесто почињења, постојање умислајних радњи, повреда прописа, квалификација почињеног преступа, закључак)

Понука о правном лијеку: Против овог рјешења није дозвољена жалба. Лица из тачке 1. диспозитива овог рјешења, могу поднijети захтјев за изузеће предсједника или неког од чланова савјета. Захтјев са образложењем подноси се путем Првостепеног војнодисциплинског савјета, до дана пријема позива за јавну расправу.

Доставити:

- предсједник Војнодисциплинског савјета ,
- чланови савјета ,
- Подносиоцу приједлога/овлашћеном лицу ,
- окривљени (ковертирано уз доставницу)
- a/a

KOMANDANT

Čin
ime i prezime

5. Записник са јавне расправе

Број: _____ /
Мјесто, _____.20__.године

ЗАПИСНИК О ЈАВНОЈ РАСПРАВИ

Сачињен _____.2018. године у Команди 5.пбр у Касарни Аеродром „Дубраве“ Живинице, у дисциплинском поступку против _____, због дисциплинског преступа из члана 6. став 1. тачка а) „неизвршавање или одбијање извршавања команди, одлука или наредби надређеног“, тачка ц) „самовоља у обављању службе или дужности“, тачка д) „несавјесно или немарно обављање службе“ и тачка г) „повреда прописа о стражарској служби“ Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку.

Започето : ____:_ часа

Предсједник савјета: Отвара јавну расправу пред Војнодисциплинским савјетом по предмету покренутим рјешењем о покретању дисциплинског поступка, број: _____ од _____.20__. године, против _____ као лица против којег је покренут дисциплински поступак на основу приједлога за покретање дисциплинског поступка команданта ___, због дисциплинског преступа из члана 6. став 1. тачка а) „неизвршавање или одбијање извршавања команди, одлука или наредби надређеног“, тачка ц) „самовоља у обављању службе или дужности“, тачка д) „несавјесно или немарно обављање службе“ и тачка г) „повреда прописа о стражарској служби“ Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку, број: _____ од _____.20__. године.

Предсједник савјета: Провјера да ли су на јавну расправу дошла сва позвана лица, па потврђује да су на расправу приступили:

- _____ – у својству окривљеног
- _____ - у својству заступника рјешења
- _____ – у својству свједока

Предсједник савјета: Упознаје странке са саставом Војнодисциплинског савјета :

1. _____, предсједник савјета,
2. _____, члан
3. _____, члан
4. _____, записничар

Предсједник савјета: Након упознавања са саставом Војнодисциплинског савјета пита странке да ли имају примједби на састав савјета и при том констатује да до одржавања јавне расправе није запримљен захтјев о изuzeћу неког од чланова савјета, као и да су странке изјавиле да немају примједби на састав савјета.

Предсједник савјета: Како су испуњене све претпоставке за одржавање јавне расправе, Савјет

доноси:

ЗАКЉУЧАК

Данашња јавна расправа ће се одржати и иста је јавна.

Предсједник савјета: Позива окривљеног и од њега узима личне податке;

_____, сина ____, рођен _____. године у ____, Општина ____, стално настањен у мјесту _____ бб, Општина ____, са ЈМБГ _____, неожењен, по занимању _____, до сада дисциплински кажњаван, дисциплинском мјером „_____“ наредбом командира ____ број: _____ од _____. _____. _____. године, на дужности _____ – 1. Одјељење – _____. батаљон, са мјестом службе у _____, касарна _____.

Предсједник савјета: Предсједник савјета упознаје окривљеног да се на дисциплински поступак за тежу повреду војне дисциплине примјењују правила ЗКП-у БиХ, па се окривљени, у складу са одредбом члана 259. ЗКП БиХ, упозорава на потребу пажљивог праћења тока јавне расправе, да има право изјаснити се о свим чињеницама и доказима који га/је терете и изнијети све чињенице и доказе који му/јој иду у корист, али да није дужан изнијети своју одбрану нити одговарати на постављена питања, да може постављати питања свједочима и вјештацима и давати образложења у вези с њиховим исказима.

Предсједник савјета: Позива окривљеног да се изјасни да ли су му јасне правне уpute везано за његова права и обавезе у току поступка.

Окривљени: Изјашњавајући се о горњим правима, изјављује да је разумио поуку о правима.

Предсједник савјета: „Дужан сам на почетку да вас упозорим да сте дужни говорити истину у овом поступку.“

Окривљени: Изјављује да ће говорити истину у овом поступку.

Предсједник савјета: Позива _____ да се изјасни да ли се брани сам.

Окривљени : „Да, бранију се сам у овом поступку/ имам брачноца _____,“
пуномоћ се прилаже у спис.

Предсједник савјета: Врши провјеру да ли је окривљеном достављено рјешење о покретању дисциплинског поступка, те констатује да је доставница за лично достављање у омоту списка.

Окривљени: „Да, уручене ми је рјешење о покретању поступка и упознат сам са тежином почињеног дјела које ми се ставља на терет.“

Предсједник савјета: Констатује да је окривљеном уручено рјешење о покретању војнодисциплинског поступка и позива подносиоца захтјева за покретање дисциплинског поступка/ његовог заступника _____ да прочита рјешење о покретању дисциплинског поступка против окривљеног.

Подносилац захтјева: Чита рјешење о покретању дисциплинског поступка, број: _____ од _____.20__ године и укратко износи доказе на којима темељи рјешење о покретању дисциплинског поступка.

Предсједник савјета: Након читanja Рјешења о покретању дисциплинског поступка провјерава да ли је окривљени _____ разумио наводе који му се стављају на терет и да ли је потребно додатно објашњење Рјешења.

Предсједник савјета: Позива окривљеног да се изјасни о својој евентуалној кривици по наводима који му се стављају на терет.

Окривљени изјављује: „Разумијем наводе из рјешења о покретању дисциплинског поступка и осјећам се кривим.“

Окривљени изјављује:

Предсједник савјета: даје уводне ријечи заступнику рјешења;

Подносилац захтјева изјављује: „Немам ништа за додати.“

Предсједник савјета : Војнодисциплински савјет доноси:

ЗАКЉУЧАК

ОТВАРАМ ДОКАЗНИ ПОСТУПАК

Предсједник савјета : Докази у овом поступку изводиће се редослиједом утврђеним правилима ЗКП БиХ, тако што ће се најприје изводити докази оптужбе-заступника рјешења, затим докази одбране, докази оптужбе-заступника којима се побијају наводи одбране и докази одбране као одговор на побијање.

Подносилац захтјева: Изјављује да су у рјешењу о покретању дисциплинског поступка предложени слједећи докази, и то:

Предсједник савјета: Савјет прихвата приједлоге подносиоца захтјева и приступа се извођењу предложених доказа заступника рјешења, увидом у исте и њиховим читањем.

Подносилац захтјева: „У овом дијелу, као подносилац захтјева мислим да нема потребе да читам изјаве свједока, већ бих предложио да свједоци изнесу своје изјаве. Напомену бих закључак комисије да је комисија утврдила пропусте у раду и да се исти могу окарактерисати као преступ у раду.“

**Окривљени
изјављује**

Предсједник савјета: „Изводе се остали докази, те се изводи записник о обављеном разговору.
Да ли треба да се прочита изјава и да ли се слажете?“

Окривљени: „Да, слажем се, и остајем при изјави.“

Окривљени након извођења доказа нема материјалних доказа које би извео на јавној расправи, али у својој одбрани изјављује сљедеће:

Подносилац захтјева: „Немам ништа посебно додати на одбрану окривљеног.“

Приступа се саслушању свједока;

Предсједник савјета:

Приступио позвани свједок _____ који је на дан почињене повреде војне дисциплине, која је предмет овог поступка, обављао дужност _____, те се приступа узимању опћих података за именованог. Исти се упозорава да је дужан говорити истину у овом поступку и изнijети само оно што му је познато у овом предмету, те се упозорава и да лажно свједочење представља тежу повреду ВД;

Лични подаци свједока

; _____

На изјави сљедеће:

Подносилац захтјева и окривљени изјављују да имају/немају питања за свједока.

Предсједник савјета: „Како су подносилац захтјева и окривљени изјавили да немају више питања, ВДС доноси:

ЗАКЉУЧАК

Доказни поступак је завршен.“

ПРЕЛАЗИ СЕ НА ЗАВРШНЕ РИЈЕЧИ

Предсједник савјета: Позива заступника рјешења и окривљеног да изнесу своје завршне ријечи.

Подносилац захтјева изјављује:

Окривљени:

Предсједник савјета: Након изнесених завршних ријечи упознаје окривљеног и подносиоца захтјева да имају право читања записника по закључењу расправе или да им се овај записник прочита, а након поуке странке изјављују да не желе читати записник, јер су слушали јасан диктат, те на записник немају примједби.

Предсједник савјета: Објављује да је јавна расправа завршена у __:__ часова, па ВДС доноси:

ЗАКЉУЧАК

ВДС се у __:__ x повлачи на вијећање и гласање, а одлука о овој правној ствари биће објављена истог дана у __:__ x.

Након вијећања и гласања, у присуству подносиоца захтјева и окривљеног, Војнодисциплински савјет У ИМЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, доноси и јавно објављује:

Р Ј Е Ш Е Њ Е

_____, син _____, рођен _____. године у ____, Општина ____, стално настањен у мјесту _____ бб, Општина ____, са ЈМБГ _____, неожењен, по занимању _____, до сада дисциплински кажњаван, дисциплинском мјером „_____“, наредбом командира ____ број:

_____ од _____._____.20___. године, на дужности _____ – 1. Одјељење –
_____ – _____ батаљон, са мјестом службе у _____, касарна _____.

КРИВ ЈЕ

Што је:

дана _____._____.20__. године око ___, __ часова, самовољно напустио СМ2 на које је од ____-
часова, у складу са Планом ангажовања страже разведен од стране разводника
страже, _____, на начин да се без ичијег знања удаљио са стражарског мјеста
одлазећи код сусједног стражара на СМЗ (КПС), где је затечен од стране контроле
страже из састава ____ / ____ уједно и непрописно одјевен и опремљен (без шљема,
пушка није била на рамену или рукама), са употребом мобилног телефона и запаљеном
цигаретом у руци, којом приликом је поступио супротно одредбама тачака 26., 450. и
451. Правила службе ОС БиХ, чиме је починио тежу повреду војне дисциплине -
дисциплински преступ описан у члану б. став 1. тачка а) „неизвршавање или одбијање
извршавања команди, одлука или наредби надређеног“ и тачка г) „повреда прописа о
стражарској служби“ Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку,
број: _____ од _____._____.20__. године,

па му Војнодисциплински савјет примјеном члана 47., а у вези са чланом 14. и 15.,
Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку,

И З Р И Ч Е

Дисциплинску казну: „Смањење плате од 25% у трајању од четири мјесеца“ (примјер)

По изради рјешења, исто ће бити отпремљено и достављено странкама.

Против овог рјешења, окривљени и подносилац захтјева о покретању дисциплинског
поступка могу поднijети жалбу Другостепеном војнодисциплинском савјету у року од
15 дана од дана пријема овог рјешења. Жалба се предаје непосредно Првостепеном
војнодисциплинском савјету.

Расправа завршена у ____:____ часова.

ЗАПИСНИЧАР

ПРЕДСЛЕДНИК САВЈЕТА

Прилог 6. Записник овијећању и гласању

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH

Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ

Број: _____
Мјесто, _____._____.године

ЗАПИСНИК О ВИЈЕЋАЊУ

Сачињен у Команди (навести које бригаде) у касарни _____ дана: _____._____.
године, а по рјешењу о покретању дисциплинског поступка, број:
_____ од _____._____. године по завршеној усменој расправи против
_____;

Војнодисциплински савјет:

1. _____, предсједник савјета,
2. _____, члан,
3. _____, члан
4. _____, записничар

Предмет вијећања је одлучивање о одговорности и висини мјере,

1. Одлучивање о одговорности:

I члан савјета гласа: _____.
II члан савјета гласа: _____.
Предсједник савјета гласа: _____.

2. Одлучивање о дисциплинској казни

I члан савјета гласа: _____.
II члан савјета гласа: _____.
Предсједник савјета гласа: _____.
Одлука о одговорности окривљеног за почињену повреду војне дисциплине-дисциплински преступ из члана 6. став 1. тачка а), ц), д) и г) донесена је једногласно, па
Војнодисциплински савјет окривљеном изриче;

дисциплинску казну „_____“.

**ЗАПИСНИЧАР
САВЈЕТА**

ЧЛАНОВИ САВЈЕТА

ПРЕДСЈЕДНИК

7. Рјешење о изреченој дисциплинској казни

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH

Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ

Број: _____ /
Мјесто; _____._____. године

Војнодисциплински савјет у саставу, _____, предсједник савјета, _____ и _____ као чланови савјета, уз учествовање _____, као записничара у дисциплинском поступку против _____, због повреде војне дисциплине - дисциплинске грешке из члана 6. став 1. тачка а), п), д), и г) Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку, број: _____ од _____._____. године, а по основу Рјешења о покретању дисциплинског поступка, број: УП И _____ од _____._____. године, након одржане јавне расправе дана _____._____. године, у присуству подносиоца захтјева/заступника подносиоца о покретању дисциплинског поступка _____ и окривљеног _____, донијело је и истог дана објавило:

Р Ј Е Ш Е Њ Е

_____, син ____, рођен _____._____. године у ____, Општина ____, стално настањен у мјесту _____ бб, Општина ____, са ЈМБГ ____, неожењен, по занимању _____, до сада дисциплински кажњаван, дисциплинском мјером „_____“ наредбом командира ____ број: _____ од _____._____. године, на дужности ____ – 1. Одјељење – _____ – _____ баталјон, са мјестом службе у ____, касарна _____.

КРИВ ЈЕ

Што је :

дана _____._____. године око ___. часова, самовољно напустио СМ2 на које је од _____. часова, у складу са Планом ангажовања страже разведен од стране разводника страже, _____, на начин да се без ичијег знања удалио са стражарског мјеста одлазећи код сусједног стражара на СМЗ (КПС), где је затечен од стране контроле страже из састава _____._____. једно и непрописно одјевен и опремљен (без шљема, пушка није била на рамену или рукама), са употребом мобилног телефона и запаљеном цигаретом у руци, којом приликом је поступио супротно одредбама тачака 26., 450. и 451. Правила службе ОС БиХ, чиме је починио тежу повреду војне дисциплине - дисциплински преступ описан у члану 6. став 1. тачка а) „иззвршавање или одбијање извршавања команди, одлука или наредби надређеног“ и тачка г) „повреда прописа о стражарској служби“ Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку, број: _____ од _____._____. године,

па му Војнодисциплински савјет применом члана 47., а у вези са чланом 14. и 15., Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку,

И З Р И Ч Е

дисциплинску казну: „_____“

О б р а з л о ж е н ј е

Подносилац захтјева/командант _____ доставио је захтјев за покретање дисциплинског поступка против _____, број: _____ од _____. године, због теже повреде војне дисциплине – дисциплинског преступа из члана 6. став 1. тачка а) „незвршавање или одбијање извршавања команди, одлука или наредби надређеног“, тачка ц) „самовоља у обављању службе или дужности“, тачка д) „несавјесно или немарно обављање службе“ и тачка г) „повреда прописа о стражарској служби“ Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку, број: _____ од _____. године.

Уз захтјев за покретање дисциплинског поступка достављен је Извјештај комисије за дисциплински увиђај, број: _____ од _____. године, фотокопије извода дневника страже од _____. године и _____. године, фотокопију евиденције запажања дежурног _____ од _____. године, записник о обављеном разговору, број: _____ од _____. године, записник обављеном разговору, број: _____ од _____. године и записник о обављеном разговору, број: _____ од _____. године.

У достављеном Извјештају увиђајне комисије која је провела дисциплински увиђај, у складу са Рјешењем команданта _____ број: _____ од _____. године, утврђено је да постоји основана сумња да је _____, починио тежу повреду војне дисциплине-дисциплински преступ из члана 6. став 1. тачка а), ц), д) и г) Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку, те се на основу таквог изјештаја и покреће дисциплински поступак против именованог.

Како је постојала основана сумња да је _____ починио дисциплински преступ из члана 6. став 1. тачка а), ц), д) и г) Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку, то је захтјев за покретање дисциплинског поступка достављен на даљње поступање из надлежности Заједничког штаба ОС БиХ на основу којег је начелник донио своје рјешење о покретању дисциплинског поступка против именованог пред Војнодисциплинским савјетом _____.

Јавна расправа по Рјешењу о покретању дисциплинског поступка, број: УП I _____ од _____. године, заказана је и одржана дана _____. године у објекту команде (бригаде) на локацији касарне _____.

У проведеном поступку, подносилац захтјева/заступник о покретању дисциплинског поступка (у даљњем тексту заступник Рјешења) на јавној расправи предложио је и извео следеће доказе:

Извођење доказа извршено је појединачно, уз навођење чињеница на околности почињење повреде војне дисциплине, односно прецизирања начина на који је поступио окривљени _____, док су поједини докази, као што су записници

о обављеном разговору са свједоцима прочитани приликом саслушања предложених свједока у овом поступку. Окривљени се оваквом начину извођења материјалних доказа није противио, те је својом изјавом пристао, с обзиром да је у претходном изјашњењу изјавио да се осјећа кривим.

На јавној расправи саслушани су и предложени свједоци, старији _____ који је у вијеме почињења дисциплинског преступа био ангажован као командир страже и свједок _____ који је у вријеме почињења дисциплинског преступа био ангажован као разводник страже.

Саслушани свједоци остали су код својих изјава датих на записник, који су на захтјев окривљеног прочитани на јавној расправи, на које исти није имао приговора, осим што је потврдио да изјављено одговара стварној ситуацији, односно начину, времену и мјесту почињења повреде војне дисциплине.

У завршној ријечи, подносилац захтјева/заступник изјављује, да је недвосмислено утврђено да је почињен дисциплински преступ, да не би улазио у посебне детаље, с обзиром да је _____ свјестан почињења повреде војне дисциплине, да је расправа одгађана два пута из разлога коришћења боловања, те напомиње чињеницу да је добра околност да окривљени није улазио у сукоб с разводником и да се након краћег времена упутио на стражарско мјесто, али без обзира на то, имајући у виду озбиљност обављања јединог борбеног задатка у миру, указујући и осталим војницима на озбиљност пропуста у раду, сматра да би истом требало изрећи дисциплинску казну „смањење плате у висини 25% у трајању од 5 мјесеци“.

Како окривљени није имао материјалне доказе које је предложио заступник рјешења, то је јавна расправа прекинута, те наложено записничару Војнодисциплинског савјета да изврши копирање списка, како би окривљени могао пратити ток поступка. Исти се у поступку брањио сам и према сопственој изјави није му било потребно вријеме како би се упознао са омотом списка, па је јавна расправа настављена.

У своју одбрану окривљени, _____, изјављује да се осјећа кривим, те да за вријеме боравка на стражи његов тадашњи командир страже, никога ништа није питао, да су га сви тапшали по рамену сматрајући га, како наводи, „земом“, даље наводи своје запажање да се људи буквально понашају као да је дошао код њих кући да ради, да није имао конкретних проблема, осим што су му чизме биле мокре, те их је ставио да се суше, да је кренуо необријан што сматра својом грешком. Између осталог, наводи да је било људски да му лице које му је пришло на капији, које је исте вјеријости, када га је видјело да је мокар, требало рећи да замијени чизме, али не негира своју грешку.

Одбрана окривљеног концентрисана у завршној ријечи, усмјерена је на свјесност почињења повреде војне дисциплине, изражено кајање, те сматра да одбијање од његове плате од које живи није паметна солуција, јер би прије отишao да ради нешто друго од чега ће моћи да живи, с обзиром да је кредитно задужен.

Цијенећи одбрану окривљеног као и све проведене доказе, како појединачно, тако и у њиховој међусобној повезаности, овај савјет сматра да се у радњама окривљеног, описаним у изреци оглашавања кривим, стичу сва битна обиљежја дисциплинског преступа описаног у члану 6. став 1. тачка а), и), д) и г) Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку, број: _____ од _____. године, па га је за исте Савјет огласио кривим из слједећих разлога:

Наиме, неспорно је утврђена одговорност окривљеног _____, везано за изреку рјешења, те да је исти починио дисциплински преступ почињен дана, ____ године, takoђе приликом обављања дужности у саставу стражарског обезбеђења локације _____ када је у 04,00 часова одбио да као стражар буде разведен на СМ- 3, односно, да је након што је извршена смјена стражара на СМ-1 одбио наставити кретање према СМ-3, те се на крајње некоректан начин обраћао разводнику страже на дужности ријечима _____ и да су му _____, игноришући приједлог разводника страже да се комплетна смјена страже врати у стражару како би исти _____, поново невојничким односом, изјављујући _____. За овакав поступак Савјет не види било какво оправдање, без обзира на _____, јер Савјет сматра да је окривљени имао поступати у складу са правилом службе ОС БиХ, СОП-а за обезбеђење локације _____ и наређењима претпостављених лица, а посебну тежину овакве повреде војне дисциплине Савјет види у чињеници да је окривљени повреду војне дисциплине починио за вријеме обављања стражарске службе.

Тако утврђено неспорно чињенично стање у изреци рјешења произилази из оцјене предложених доказа изведених од стране подносиоца захтјева/заступника који је у доказном поступку у потпуности доказао почињење повреде војне дисциплине из члана 6. став 1. тачка а), ц), д) и г) , а што произилази и из саме изјаве окривљеног који је у потпуности признао кривицу и да је повреду војне дисциплине починио свјесно.

Цијенећи све наведено, те изражено кајање и свјесност за учињени дисциплински преступ окривљеног, Војнодисциплински савјет утврдио је, да је окривљени, _____, починио дисциплински преступ „неизвршавање или одбијање извршавања команди, одлука или наредби надређеног“, „самоволја у обављању службе или дужности“, „несавјесно или немарно обављање службе“ и „повреда прописа о стражарској служби“.

Војнодисциплински савјет није нашао оправдање по било ком основу, јер је окривљени требао знати и бити свјестан да таквим поступком могу наступити штетне последице и унаточ томе такву последицу прихватио.

Након што је окривљени оглашен кривим за дисциплински преступ, Војнодисциплински савјет је примјеном члана 47., а у вези са чланом 14. и 15. Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку изрекао дисциплинску казну „Смањење плате од 25% у трајању од 4 (четири) мјесеца“, те да ће се оваквом дисциплинском санкцијом остварити сврха кажњавања, како са аспекта генералне тако и са аспекта специјалне превенције.

Одлучујући се за примјену института ублажавања казне, Војнодисциплински савјет цијенио је да на страни окривљеног постоје олакшавајуће околности које Савјет првенствено види у чињеници да окривљени није у добром финансијским приликама због отплаћивања кредита, да доприноси издржавању свог оца, док је од отежавајућих околности овај Савјет узео до сада изречену, коначну и извршну дисциплинску мјеру „_____, изречену наредбом командира ____ број: _____ од _____. године, тежину почињених повреда војне дисциплине, односно да су повреде почињене за вријеме обављања стражарске службе, а таква дужност захтијева максималну посвећеност и дисциплину.

ПОУКА О ПРАВНОМ ЛИЈЕКУ: Против овог рјешења, окривљени и заступник рјешења о покретању дисциплинског поступка могу поднијети жалбу Другостепеном војнодисциплинском савјету у року од 15 дана од дана пријема овог рјешења. Жалба се предаје непосредно Првостепеном војнодисциплинском савјету.

Достављено:

- Именованом (уз доставницу),

ПРЕДСЈЕДНИК САВЈЕТА

- ВЕоИД именованог (_____)
- Подносилац захтјева (_____)
- Главна евиденција персонала (по коначности)
- Сектор за финансије и буџет МО БиХ – ГОЦ (по коначности извршности)
- а/а.

8. Споразум о признању кривице

Подносилац захтјева/ заступник подносиоца захтјева о покретању дисциплинског поступка

Предмет, број: _____ од _____._____._____.године.

Мјесто, _____._____._____.године

На основу правила ЗКП, одредбе члана 231., Подносилац захтјева/ заступник подносиоца захтјева о покретању дисциплинског поступка, (чин, име и презиме) и окривљени (чин, име и презиме), рођен _____._____.године у _____, Општина ____, стално настањен у _____, Ул. _____, да _____._____.године у просторијама _____ у _____ закључили су сљедећи:

СПОРАЗУМ О ПРИЗНАЊУ КРИВИЦЕ**Члан 1.**

Окривљени (чин име и презиме) признаје да је почнио тежу повреду војне дисциплине- дисциплински преступ из члана 6. став 1. тачка х) „опијеност или стање под утицајем алкохола, наркотика или опијата приликом доласка на службу или дужност или за вријеме службе или обављања дужности“ Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку, за коју повреду је донесено Рјешење о покретању дисциплинског поступка, број: _____ од _____._____._____.године и предмет се води пред Војнодисциплинским савјетом ЗШ ОС БиХ.

Члан 2.

Подносилац захтјева/ заступник подносиоца захтјева о покретању дисциплинског поступка и окривљени сагласни су да Војнодисциплински савјет, као надлежан у овом предмету, окривљеном по Рјешењу о покретању дисциплинског поступка за дисциплински преступ из члана 6. став 1. тачка (х) Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку, изрекне дисциплинску казну :

„Заустављање у напредовању у служби и унапређењу у трајању од 1 године“

Члан 3.

Окривљени у потпуности прихвата изрицање дисциплинске санкције предвиђене у члану 2. овог споразума.

Члан 4.

Потписујући овај споразум, окривљени потврђује да је изјаву о признанију кривице, а након што је упознат са садржајем Рјешења о покретању дисциплинског поступка, дао добровољно, свјесно и са разумијевањем.

Члан 5.

Потписујући овај споразум, окривљени потврђује да разумије, да се потписивањем овог споразума одриче права на вођење поступка пред ВДС-ом и да не може уложити жалбу на дисциплинску санкцију коју ће ВДС изрећи.

Члан 6.

Овај споразум о признању кривице закључен је у _____, дана _____.године и састоји се од 3 (три) истовјетна примјерка, од којих окривљени и подносилац захтјева/ заступник подносиоца захтјева о покретању дисциплинског поступка задржавају по један примјерак, док се преостали доставља Војнодисциплинском савјету за потребе дисциплинског поступка.

Подносилац захтјева/ заступник

Окривљени

(чин име и презиме)

(чин име и презиме)

9. Позив на јавну расправу окривљеном

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH

Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Задеснички штаб ОС БиХ

Број: _____
Мјесто, _____. ____ године

ПОЗИВ НА ЈАВНУ РАСПРАВУ

за _____, син _____, рођен _____. ____ године у _____, Општина _____, стално настањен у мјесту _____ бб, Општина _____, са ЈМБГ _____, неожењен, по занимању _____, до сада дисциплински кажњаван, дисциплинском мјером „_____“ наредбом командира _____ број: _____ од _____. ____ године, на дужности _____ – 1. Одјељење – _____ – _____ батаљон, са мјестом службе у _____, касарна _____.

ПОЗИВА СЕ КАО ОКРИВЉЕНИ

Због дисциплинског преступа из члана 6. став 1. тачка т) „недолично понашање које наноси штету угледу Министарства одбране Босне и Херцеговине или Оружаним снагама, нарочито нарушување јавног реда и мира, посебно непристојним понашањем или сукобљавањем на јавном мјесту или било које друго поступање које ремети јавни ред и мир, без обзира на мјесто и вријеме догађаја“, тачка з) „почињење кривичног дјела или постојање основане сумње да је кривично дјело почињено“ Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку, број: _____ од _____. ____ године, на начин описан у Рјешењу о покретању дисциплинског поступка, број: _____ од _____. ____ године, на јавну расправу дана _____. ____ године (СРИЈЕДА) у 11,00 часова у команди _____, на локацији касарне _____.

На јавној расправи именовани се може бранити сам или путем браниоца.

У случају неоправданог изостанка окривљеног, поступак јавне расправе биће одложен, а предсједавајући војнодисциплинског савјета ће наложити служби војне полиције његово привођење на јавну расправу.

Доставити:

- 1 x именованом лично (уз доставницу)
- 1 x у спис.

ПРЕДСЛЕДНИК ВДС-а
(чин, име и презиме)

10. Позив на јавну расправу подносиоцу захтјева/заступнику

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH

Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ

Број: _____
Мјесто, _____._____. године

ПОЗИВ НА ЈАВНУ РАСПРАВУ

За _____, син _____, рођен _____._____._____. године у _____, Општина _____, стално настањен у _____, Ул. _____, Општина _____, на дужности _____ - _____ - _____ - _____, са мјестом службе у _____.

ПОЗИВА СЕ У СВОЈСТВУ ПОДНОСИОЦА ЗАХТЈЕВА/ЗАСТУПНИКА

у предмету утврђивања дисциплинске одговорности _____, због дисциплинског преступа из члана 6. став 1. тачка т) „недолично понашање које наноси штету угледу Министарства одбране Босне и Херцеговине или Оружаним снагама, нарочито нарушавање јавног реда и мира, посебно непријатним понашањем или сукобљавањем на јавном мјесту или било које друго поступање које ремети јавни ред и мир, без обзира на мјесто и вријеме догађаја“, тачка з) „почињење кривичног дјела или постојање основане сумње да је кривично дјело почињено“ Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку, број: _____ од _____._____._____. године, на начин описан у Рјешењу о покретању дисциплинског поступка, број: _____ од _____._____._____. године на јавну расправу дана _____._____._____.године (СРИЈЕДА) у ____ часова у команди _____, на локацији касарне _____.

Поступак против окривљеног покренут је од стране ваше јединице, те сте у складу са достављеним захтјевом дужни приступити јавној расправи, а у случају вашег неоправданог изостанка, Војнодисциплински савјет поступиће у складу са правилима Закона о кривичном поступку БиХ, одредбом члана 245.

Доставити:

- 1 x именованом лично (уз доставницу)
- 1 x у спис.

ПРЕДСЛЕДНИК ВДС-а
(чин, име и презиме)

11. Позив на јавну расправу свједоку

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH

Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ

Број: _____
Мјесто, _____. ____ године

ПОЗИВ НА ЈАВНУ РАСПРАВУ

За _____, син _____, рођен _____. _____. ____ године у _____, Општина _____, стално настањен у _____, Ул. _____, Општина _____, на дужности _____ - _____ - _____, са мјестом службе у _____.

ПОЗИВА СЕ У СВОЈСТВУ СВЈЕДОКА

у предмету утврђивања дисциплинске одговорности _____, због дисциплинског преступа из члана 6. став 1. тачка т) „недолично понашање које наноси штету угледу Министарства одбране Босне и Херцеговине или Оружаним снагама, нарочито нарушување јавног реда и мира, посебно непристојним понашањем или сукобљавањем на јавном мјесту или било које друго поступање које ремети јавни ред и мир, без обзира на мјесто и вријеме догађаја“, тачка з) „почињење кривичног дјела или постојање основане сумње да је кривично дјело почињено“ Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку, број: _____ од _____. _____. ____ године, на начин описан у Рјешењу о покретању дисциплинског поступка, број: _____ од _____. _____. ____ године на јавну расправу дана _____. _____. ____ године (СРИЈЕДА) у ____ часова у команди _____, на локацији касарне _____.

У случају неоправданог изостанка уредно позваног свједока на јавну расправу, поступак јавне расправе биће одложен, а предсједник војнодисциплинског савјета ће, у складу са правилима ЗКП БиХ, прописаних одредбом члана 249. истог закона, наложити служби Војне полиције његово привођење на јавну расправу.

Доставити:

- 1 x именованом лично (уз доставницу)
- 1 x у спис.

ПРЕДСЈЕДНИК ВДС-а
(чин, име и презиме)

Na osnovu člana 13. stav (1) tačka r) Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 88/05) i člana 33. stav (3) Zakona o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12, 41/16 i 38/18), ministar odbrane donosi

PRAVILNIK O VOJNOJ DISCIPLINI I DISCIPLINSKOM POSTUPKU POGLAVLJE I - OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Predmet Pravilnika)

Ovaj pravilnik uređuje vojnu disciplinu u Ministarstvu odbrane Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: MO BiH) i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: OS BiH), povrede vojne discipline, nadležnosti pokretanja disciplinskih postupaka, procedure raspravljanja o lakšim povredama vojne discipline, težim povredama vojne discipline i pravila disciplinskog postupka po kojem je dužno postupati Vojnodisciplinsko vijeće (u dalnjem tekstu: VDV), zastupnik prijave i drugi učesnici u disciplinskom postupku, te način izricanja i izvršenja disciplinskih sankcija.

Član 2.

(Rodna ravnopravnost)

Izrazi koji se koriste u ovom pravilniku u jednom gramatičkom rodu, bez diskriminacije, odnose se i na muškarce i na žene.

Član 3.

(Vojna disciplina)

Vojna disciplina je tačno, potpuno i pravovremeno vršenje vojne službe, odnosno obaveza i zadatka profesionalnih vojnih lica i lica u rezervnom sastavu dok su na službi (u dalnjem tekstu: vojna lica), kadeta i kandidata na obuci, propisanih Zakonom o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Zakona o službi) i drugim propisima, narednjima nadležnih osoba, te poštivanje pravila i principa ponašanja u vojnoj službi i van nje.

Član 4.

(Princip zakonitosti, pretpostavka nevinosti i in dubio pro reo)

- (1) Nema povrede vojne discipline ako takvo ponašanje nije Zakonom o službi propisano kao povreda vojne discipline.
- (2) Niko ne može biti sankcioniran disciplinskom mjerom ili disciplinskom kaznom ako ta mjera ili kazna nije propisana Zakonom o službi kao disciplinska mjera ili kazna.
- (3) Svako se smatra nevinim za povredu vojne discipline dok se konačnom naredbom nadređenog ili odlukom vojnodisciplinskog vijeća ne utvrdi njegova krivica.
- (4) Sumnja u pogledu postojanja činjenica koje čine obilježja disciplinske greške ili disciplinskog prestupa ili o kojima ovise primjena neke odredbe Zakona o službi i ovog pravilnika, nadređeni ili vojnodisciplinsko vijeće rješenjem ili odlukom rješava na način koji je povoljniji za lice protiv kojeg se vodi postupak.

POGLAVLJE II - DISCIPLINSKA ODGOVORNOST

Član 5.

(Povreda vojne discipline)

- (1) Za povredu vojne discipline vojna lica, kadeti i kandidati na obuci podliježu disciplinskoj odgovornosti.
- (2) Povredom vojne discipline smatra se svako postupanje vojnog lica koje je suprotno obavezi vršenja vojne službe propisanog Zakonom o službi i drugim propisima, narednjima nadležnih osoba, te poštivanju pravila i principa ponašanja u vojnoj službi i van nje.

- (3) Lica iz stava (1) ovog člana, u operacijama podrške miru i drugim aktivnostima u inozemstvu, za povrede vojne discipline odgovaraju po zakonima BiH, međunarodnim propisima i ovom pravilniku.

Član 6.

(Osnovne odredbe o disciplinskom postupku)

- (1) Disciplinski postupak provodi se u skladu sa odredbama Zakona o službi i ovog pravilnika.
- (2) Disciplinski postupak mora biti pravičan i transparentan. Lice koje odgovara u disciplinskom postupku (u dalnjem tekstu: lice u postupku) ima sljedeća osnovna prava:
 - a) pravo da bude na vrijeme obaviješteno o navodima optužbe za povredu vojne discipline i dokazima kojima se navodi optužbe potkrepljuju, te pravo da pisano odgovori na navode optužbe ili da se njegova usmena izjava zapiše,
 - b) pravo na fer i javno saslušanje u razumnom roku, pravo da ne daje izjavu protiv sebe, pravo prisustva na svakom saslušanju i pravo odbrane protiv navoda optužbe uz stručnu pomoć branitelja po svom izboru,
 - c) pravo na javno izricanje odluke,
 - d) pravo na žalbu protiv odluke.

Član 7.

(Prijavljivanje povrede vojne discipline)

- (1) Svako može podnijeti disciplinski prijavu za povredu vojne discipline, a svi pripadnici MO BiH i OS BiH dužni su prijaviti svaku povredu vojne discipline.
- (2) Nadležni organi mogu pokrenuti disciplinski postupak i po službenoj dužnosti.
- (3) Disciplinska prijava ima karakter inicijative za pokretanje postupka utvrđivanja disciplinske odgovornosti.
- (4) Prijavljivanje povrede vojne discipline može se izvršiti pisanim prijavom ili usmeno.
- (5) Prijavljivanje se vrši nadređenom starješini komande/jedinice u kojoj je počinjena povreda vojne discipline ili nadređenom starješini jedinice u kojoj se nalazi lice koje se prijavljuje.
- (6) Prijava se uzima u razmatranje i, ukoliko nije direktno podnesena licima iz stava 5. ovoga člana, nego nadređenom starješini komande/jedinice u kojoj se nalazi prijavitelj ili drugim starješinama ili jedinicama Vojne policije, oni imaju obavezu da u roku, ne dužem od 5 dana, proslijede prijavu starješini iz stava (4) ovoga člana.
- (7) Osim prijave dostavljene od strane pripadnika MO BiH i OS BiH, i dokumenata koja se po svojoj prirodi mogu smatrati prijavom povrede vojne discipline, a koja su dostavljena od strane trećih lica, uzet će se u razmatranje, te će se sa istim postupati u skladu sa stavom (4) ovog člana.
- (8) Disciplinska prijava treba da sadrži podatke koji se odnose na djelo povrede vojne discipline, kao i na lice protiv kojeg se prijava podnosi, a koje je podnositelju prijave poznato i da, po mogućnosti, sadrži sljedeće: lice protiv kojeg se podnosi prijava, šta se desilo, gdje se desilo, kada se desilo, svjedočike i materijalne dokaze.

Član 8.

(Povrede vojne discipline)

- (1) Povreda vojne discipline može biti lakša i teža.
- (2) Lakša povreda vojne discipline je disciplinska greška. Teža povreda vojne discipline je disciplinski prestup.
- (3) Za povredu vojne discipline odgovaraju vojna lica i kadeti u vojnoj školi, ako su, u toku obavljanja službe ili van nje, vojnu disciplinu povrijedili s umišljajem ili iz nehata.
- (4) Vojna lica i kadeti u vojnoj školi odgovaraju za povredu vojne discipline dok su na službi u OS BiH.

- (5) Kandidati na osnovnoj obuci, u toku trajanja ugovora o osnovnoj obuci, za vrijeme boravka u centrima za obuku Oružanih snaga i van njih, odgovaraju za lakšu i težu povredu vojne discipline učinjenu s umišljajem ili iz nehatu.
 (6) Za težu povredu vojne discipline, za vrijeme boravka u centrima za obuku Oružanih snaga i van njih, s kandidatom na osnovnoj obuci raskida se ugovor o osnovnoj obuci.

Član 9.

(Disciplinske greške)

- (1) Disciplinske greške su:
- nepravovremeno ili nepotpuno izvršavanje komandi, odluka ili naredbi nadređenog,
 - učestalo kašnjenje na službu ili na dužnost ili raniji odlasci sa službe ili dužnosti,
 - neopravdani izostanak sa službe ili sa dužnosti u trajanju od jednog dana,
 - neobaveštanje nadređenog o sprječenosti dolaska na službu ili na dužnost u roku od 24 sata,
 - povreda propisa o nošenju vojne uniforme, vojničkom izgledu i ličnoj higijeni,
 - neuljudan odnos prema saradnicima, podređenima i nadređenima,
 - povreda propisa o pozdravljanju, obraćanju, predstavljanju i javljanju,
 - konzumiranje alkohola na službi ili tokom obavljanja dužnosti,
 - spavanje na dužnosti,
 - prikrivanje ili neprijavljivanje počinitelja disciplinskih grešaka,
 - drugo postupanje suprotno propisima iz oblasti odbrane, kojim se ne nanosi šteta imovini Bosne i Hercegovine ili drugih javnopravnih organa.

Član 10.

(Disciplinski prestupi)

- (1) Disciplinski prestupi su:
- neizvršavanje ili odbijanje izvršavanja komandi, odluka ili naredbi nadređenog,
 - samovoljno napuštanje formacije ili ustanove,
 - samovolja u obavljanju službe ili dužnosti,
 - nesavjesno ili nemarno obavljanje službe,
 - zloupotreba položaja ili prekoračenje službenih ovlaštenja,
 - upotreba sile ili vatrengog oružja suprotno Zakonu o službi i drugim propisima donesenim na osnovu Zakona o službi,
 - povreda propisa o stražarskoj službi,
 - opijenost ili stanje pod uticajem alkohola, narkotika ili opijata prilikom dolaska na službu ili dužnost ili za vrijeme službe ili obavljanja dužnosti,
 - neovlaštena upotreba sredstava dodijeljenih ili povjerenih radi izvršavanja zadataka ili dužnosti,
 - nanošenje štete vojnoj imovini ili drugoj imovini u vezi s obavljanjem službe,
 - nepreduzimanje ili nedovoljno preduzimanje mera iz okvira vlastite dužnosti, nephodnih za sigurnost postrojenja, sredstava, lica ili povjerenih ili dodijeljenih predmeta,
 - prikrivanje od ovlaštenih vojnih lica činjenica o načinu izvršenja službene radnje ili upotrebe sile,
 - povreda propisa o tajnim ili povjerljivim podacima ili informacijama,
 - neopravdani izostanak sa službe ili s dužnosti u trajanju dužem od jednog dana,
 - zloupotreba bolovanja,

- krivotvorene izvještaja ili podnošenje lažnih izvještaja,
- krivotvorene, uništenje ili prikrivanje službenih dokumenata, službenih knjiga ili predmeta,
- nepreduzimanje propisanih, naređenih ili drugih mjera potrebnih za očuvanje života i zdravlja ljudi, ili za očuvanje ispravnosti postrojenja, objekata i tehnike, te sredstava za rad,
- postupak kojim se vrijeda dostojanstvo podređenih ili mlađih ili koje je diskriminirajuće po spolu, rasi, boji kože, vjeroispovijesti ili nacionalnosti, a naročito seksualno zlostavljanje ili uznemiravanje, odnosno bilo koji postupak kojim se krše prava koja im po propisima pripadaju,
- nedolično ponašanje koje nanosi štetu ugledu MO BiH ili OS BiH, naročito narušavanje javnog reda i mira, posebno nepristojnim ponašanjem ili sukobljavanjem na javnom mjestu, ili bilo koji drugi postupak koji remeti javni red i mir, bez obzira na mjesto i vrijeme događaja,
- sprečavanje, izbjegavanje ili odgađanje internog postupka prema sebi,
- prikrivanje ili neprijavljinjanje počinitelja disciplinskih prestupa,
- obavljanje djelatnosti suprotno odredbama Zakona o službi i Zakona o odbrani ili bez prethodnog odobrenja ministra odbrane,
- povreda propisa o političkoj djelatnosti ili sindikalnom organiziraju u OS BiH,
- ponavljanje disciplinskih grešaka, počinjenjem najmanje dvije disciplinske greške tokom jedne kalendarske godine,
- počinjenje krivičnog djela ili postojanje osnovane sumnje da je krivično djelo počinjeno,
- ostali postupci suprotni propisima iz oblasti odbrane, kojima se nanosi šteta imovini Bosne i Hercegovine ili drugih javnopravnih organa.

POGLAVLJE III - DISCIPLINSKE MJERE I KAZNE

Član 11.

(Disciplinske sankcije)

- Za povredu vojne discipline počiniteljima se izriču sljedeće disciplinske sankcije:
 - disciplinske mjere
 - disciplinske kazne
- Za disciplinske greške izriču se disciplinske mjere, a za disciplinske prestupe disciplinske kazne.
- Izuzetno od odredbe stava (2) ovog člana, za disciplinske prestupe kadeta i rezervnih vojnika izriču se disciplinske mjere.
- Za jednu ili više povreda vojne discipline o kojima se istovremeno odlučuje izriče se samo jedna disciplinska mjera ili jedna disciplinska kazna.

Član 12.

(Svrha, izbor vrste i mjeru izricanja disciplinskih sankcija)

- Disciplinske mjere i disciplinske kazne za povrede vojne discipline izriču se u cilju odgojnog djelovanja na počinitelja disciplinske greške ili disciplinskog prestupa, kao i u cilju odgojnog djelovanja na druge pripadnike MO BiH i OS BiH, zaštite interesa vojne službe i jačanju vojne discipline.
- Pri izboru vrste i mjeru disciplinske sankcije uzima se u obzir: vrsta povrede vojne discipline, povrede vojne discipline, stepen krivice lica protiv kojeg se vodi disciplinski postupak, pobude iz kojih je povrijeđena vojna disciplina, okolnosti u kojima je povrijeđena vojna disciplina, dotadašnje obavljanje službe i ponašanje lica

protiv koga se vodi postupak, priroda njegove službe i dužnosti, njegov odnos prema oštećenom i naknadi štete prouzrokovane povredom vojne discipline, te druge olakšavajuće i otežavajuće okolnosti.

Član 13.
(Disciplinske mjere)

- (1) Disciplinske mjere su:
 - a) opomena,
 - b) ukor,
 - c) prekoredna služba u trajanju do tri smjene,
 - d) zabrana izlaska iz kasarne u trajanju do 10 dana,
 - e) smanjenje plaće od 5% do 20% u trajanju od jednog do tri mjeseca,
 - f) vojnički pritvor u trajanju do 15 dana.
- (2) Disciplinska mjera prekoredne službe iz stava (1) tačke c) ovog člana, može se izreći samo kadetima i rezervnim vojnicima.
- (3) Disciplinska mjera zabrane izlaska iz kasarne iz stava (1) tačke d) ovog člana može se izreći kadetima, rezervnim vojnicima i profesionalnim vojnicima.
- (4) Disciplinska mjera vojničkog pritvora iz stava (1) tačke f) ovog člana, može se izreći kadetima, rezervnim i profesionalnim vojnicima.
- (5) Disciplinska mjera smanjenja plaće iz stava (1) tačke e) ovog člana ne može se izreći kadetima i kandidatima na osnovnoj obuci.

Član 14.
(Disciplinske kazne)

- (1) Disciplinske kazne su:
 - a) zaustavljanje u napredovanju u službi i unapređenju, u trajanju od jedne do četiri godine,
 - b) smanjenje plaće od 21% do 33%, u trajanju od četiri do 12 mjeseci,
 - c) vojnički pritvor u trajanju do 30 dana,
 - d) prevođenje čina u neposredno niži čin,
 - e) oduzimanje čina,
 - f) smjenjivanje sa dužnosti, uz raspored na formacijsko mjesto neposredno nižeg čina u trajanju od jedne do tri godine,
 - g) smjenjivanje sa komandne, odnosno rukovodne dužnosti, uz zabranu imenovanja na takvu dužnost u trajanju od jedne do pet godina,
 - h) gubitak profesionalne službe.
- (2) Disciplinska kazna zaustavljanja u napredovanju u službi i unapređenju iz stava (1) tačke a) ovog člana, može se izreći samo profesionalnim vojnim licima, rezervnim oficirima i podoficirima.
- (3) Disciplinske kazne prevođenja u neposredno niži čin iz stava (1) tačke d) i oduzimanje čina iz stava (1) tačke e) ovog člana, mogu se izreći samo vojnim licima.
- (4) Disciplinska kazna smjenjivanja sa dužnosti, uz raspoređivanje na formacijsko mjesto neposredno nižeg čina iz stava (1) tačke f) ovog člana, može se izreći svim licima na službi u OS BiH, s tim, da oficir ne može biti raspoređen na formacijsko mjesto podoficira, a podoficir na formacijsko mjesto vojnika.
- (5) Disciplinska kazna smjenjivanja sa komandne, odnosno rukovodne dužnosti, uz zabranu imenovanja na takvu dužnost iz stava (1) tačke g) ovog člana, može se izreći svim licima na službi u OS BiH raspoređenim na komandne odnosno rukovodne dužnosti.
- (6) Disciplinska kazna gubitak profesionalne službe iz stava (1) tačke h) ovog člana, može se izreći profesionalnim vojnim licima.

Član 15.

(Izricanje disciplinskih mjera i kazni)

- (1) Ako VDV utvrdi da povreda vojne discipline predstavlja disciplinsku grešku, izreći će disciplinsku mjeru.
- (2) Postupak pred VDV-om se vodi nezavisno o toku i ishodu krivičnog postupka.
- (3) VDV može odrediti prekid postupka ako se odluka o predmetu u disciplinskom postupku ne može donijeti prije nego što bude donesena odluka u krivičnom postupku.
- (4) Za istu povredu vojne discipline, ovlašteni starješina i VDV ne mogu počinitelju istovremeno izreći disciplinsku mjeru i disciplinsku kaznu.
- (5) Odgovornost vojnog lica za počinjeno krivično djelo i prekršaj ne isključuje odgovornost i po osnovu povrede vojne discipline, ako ta djela prema ovom pravilniku predstavljaju i povredu vojne discipline, a posebni interesi službe nalažu da počinitelj odgovara i disciplinski.

Član 16.

(Disciplinski postupak)

- (1) Postupak za povrede vojne discipline provodi se shodno odredbama ovog pravilnika. Na sva pitanja koja nisu uređena ovim pravilnikom primjenjivat će se pravila Zakona o krivičnom postupku BiH.
- (2) Postupak zbog povrede vojne discipline provodi se hitno i odgovornost se raspravlja u što je moguće kraćim rokovima.
- (3) Disciplinski postupak se provodi sa što manje troškova i gubitka vremena i to na takav način da se izvedu svi dokazi koji su potrebni za pravilno i potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i donošenje zakonite i pravilne odluke.

POGLAVLJE IV- ZASTARJELOST

Član 17.

(Zastarjevanje pokretanja i vođenja disciplinskog postupka)

- (1) Pokretanje disciplinskog postupka zbog disciplinske greške zastarjeva nakon protoka tri mjeseca od dana kada je nadređeno lice, postavljeno na dužnost komandira čete, njemu ravnog ili višeg nivoa dužnosti, saznalo za izvršenu povredu i počinitelja, ali najkasnije u roku od šest mjeseci od dana izvršenja povrede, a postupak se mora završiti u roku od šest mjeseci od dana pokretanja.
- (2) Pokretanje disciplinskog postupka zbog disciplinskog prestupa zastarjeva nakon protoka 12 mjeseci od dana kada je nadređeno lice, postavljeno na dužnost komandanta brigade, njemu ravnog ili višeg nivoa dužnosti, saznalo za disciplinski prestup, ali najkasnije u roku od dvije godine od izvršenog prestupa, a postupak se mora završiti u roku od dvije godine od dana pokretanja.
- (3) Zastarjevanje pokretanja i vođenja disciplinskog postupka zbog disciplinskog prestupa koji ima obilježe krivičnog djela, te je povodom tog krivičnog djela u toku postupak pred nadležnim tužiteljem ili sudom ili je krivični postupak završen pravosnažnom osuđujućom presudom, nastupa istovremeno kad i zastarjevanje krivičnog gonjenja.

Član 18.

(Zastarjevanje izvršenja disciplinske sankcije)

- (1) Zastarjevanje izvršenja disciplinske mjere nastupa nakon protoka dva mjeseca od dana kada je odluka o disciplinskoj mjeri postala izvršna.
- (2) Zastarjevanje izvršenja disciplinske kazne nastupa nakon protoka od četiri mjeseca od dana kada je odluka o disciplinskoj kazni postala izvršna.
- (3) Izuzetno od odredbe iz stava (2) ovog člana, zastarjevanje izvršenja disciplinske kazne prestanka profesionalne službe nastupa nakon protoka šest mjeseci od dana kada je odluka o disciplinskoj kazni postala izvršna.

- (4) Zastarjevanje izvršenja disciplinske kazne prekida se svakom radnjom usmjerrenom na izvršenje kazne.
- (5) Zastarjevanje izvršenja disciplinske kazne nastupa u svakom slučaju kada protekne dvostruko onoliko vremena koliko je propisano u stavu (1), (2) i (3) ovog člana.

POGLAVLJE V - OVLAŠTENJE ZA RASPRAVLJANJE O ODGOVORNOSTI ZA POČINJENE DISCIPLINSKE GREŠKE

Član 19.

(Ovlaštenja i odlučivanje o odgovornosti)

- (1) Nadređeni utvrđuju disciplinsku odgovornost svojih podređenih i izriču disciplinske mjere za koje su ovlašteni ovim pravilnikom.
- (2) Odlučivanje o odgovornosti za disciplinsku grešku počinitelju koji je premješten ili privremeno upućen iz jedne u drugu jedinicu nadležan je starješina jedinice u kojoj se počinitelj nalazi kada se utvrđuje njegova odgovornost.
- (3) Nadređeni pri raspravljanju o disciplinskoj odgovornosti, izricanju disciplinske mjere i njenom izvršenju, mora voditi računa o počiniteljevom ličnom dostojarstvu i časti.

Član 20.

- (Rok za pokretanje disciplinskog postupka za disciplinsku grešku)
- (1) Nadređeni starješina obavezan je odmah pokrenuti disciplinski postupak za disciplinsku grešku svog podređenog i odlučiti o njoj u roku od pet dana od dana saznanja.
 - (2) Disciplinski postupak pokreće se zaključkom o pokretanju disciplinskog postupka, koji se dostavlja licu koje odgovara u disciplinskom postupku.
 - (3) Zaključak iz stava (2) ovog člana sadrži: ime i prezime lica protiv kojeg se pokreće disciplinski postupak, dužnost, zanimanje, adresa stanovanja, činjenični opis povrede vojne discipline, vrijeme, klasifikacija povrede vojne discipline, mjesto i način izvršenja disciplinske greške, pravna kvalifikacija, posljedice nastale učinjenom greškom, podatak o nastaloj štetni, okolnosti pod kojima je učinjena disciplinska greška, dokaze za iznesene navode i druge podatke neophodne za vođenje disciplinskog postupka i odlučivanje o disciplinskoj odgovornosti.
 - (4) Protiv zaključka o pokretanju disciplinskog postupka nije dozvoljena žalba.
 - (5) Lice iz stava (2) ovog člana treba ispitati i o tome sastaviti zapisnik, a kada se isto ne može ispitati, pribavlja se njegova pisana izjava.
 - (6) Ako je osim ispitivanja iz stava (5) ovog člana potrebno priskupiti i druge dokaze, rok iz stava (1) ovog člana računa se od dana kada su pribavljeni potrebeni dokazi.
 - (7) Nadređeni starješina koji nije ovlašten za izricanje odgovarajuće disciplinske mjere, dužan je, u roku od dva dana od dana saznanja za disciplinsku grešku svog podređenog, predmet dostaviti svom nadređenom starješini za odlučivanje.

Član 21.

(Izricanje disciplinskih mjera)

- (1) Opomenu i ukor, prekorednu službu u trajanju do tri smjene i zabranu izlaska iz kasarne u trajanju do pet dana, izriče nadređeni starješina na položaju komandira voda, njemu jednakog ili višeg položaja.
- (2) Ostale disciplinske mjere izriču:
 - (a) komandir čete - zabranu izlaska iz kasarne u trajanju do 10 dana i vojnički pritvor u trajanju do 3 dana,
 - (b) komandant bataljona i komandir samostalne čete - zabranu izlaska iz kasarne u trajanju do 10 dana i vojnički pritvor u trajanju do 10 dana,

- (3) Komandant brigade, samostalnog bataljona i starješine njemu ravnog ili višeg položaja - zabranu izlaska iz kasarne u trajanju do 10 dana i vojnički pritvor u trajanju do 15 dana i smanjenje plaće od 5% do 20%, u trajanju od jednog do tri mjeseca.
- (4) Opomenu, ukor i smanjenje plaće od 5% do 20%, u trajanju od jednog do tri mjeseca za profesionalno vojno lice raspoređeno u MO BiH, na prijedlog rukovoditelja organizacijske jedinice, izriče ministar odbrane.
- (5) Mjera vojničkog pritvora se može izreći samo za vrijeme ratnog stanja, vanrednog stanja, za vojna lica koja se nalaze u operacijama podrške miru i drugim aktivnostima u inozemstvu, za vrijeme angažiranja za pomoć civilnim organima u reagiranju na prirodne i druge katastrofe i nesreće, te kada se jedinica nalazi na izvođenju vojnih vježbi van lokacije razmještaja jedinice.
- (6) Sve disciplinske mjere izriču se pisanim naredbom.

POGLAVLJE VI - POKRETANJE I VOĐENJE DISCIPLINSKOG POSTUPKA ZA DISCIPLINSKE GREŠKE

Član 22.

(Sadržaj naredbe o disciplinskoj mjeri)

- (1) Naredba o izrečenoj disciplinskoj mjeri sadrži:
 - a) broj naredbe, datum i mjesto;
 - b) čin, ime i prezime počinitelja disciplinske greške, službu, jedinicu i dužnost koju obavlja u jedinici;
 - c) ranije izrečene disciplinske sankcije - ako nisu brisanе;
 - d) činjenični opis disciplinske greške i njenu pravnu kvalifikaciju;
 - e) mjeru koja se izriče za disciplinsku grešku;
 - f) odredbe propisa o ovlaštenju za izricanje disciplinskih mjera;
 - g) odbranu počinitelja disciplinske greške;
 - h) dokaz o disciplinskoj grešci;
 - i) činjenice i okolnosti koje su uzete u obzir pri izricanju disciplinske mjere;
 - j) pouka o pravnom lijeku;
 - k) potpis ovlaštenog nadređenog starješine koji je donio naredbu.
- (2) U zavisnosti od ishoda postupka, naredba o izrečenoj disciplinskoj mjeri, naredba o oslobođanju od disciplinske odgovornosti i zaključak o obustavljanju postupka, dostavlja se licu u postupku redovnim putem, s tim da se osigura dokaz o urednoj dostavi.
- (3) Disciplinski postupak u utvrđivanju odgovornosti za lakšu povredu vojne discipline može se okončati:
 - a) zaključkom o obustavi postupka,
 - b) naredbom o izricanju disciplinske mjere,
 - c) naredbom o oslobođanju od odgovornosti,
 - d) inicijativom za pokretanje disciplinske odgovornosti za težu povredu vojne discipline.

Član 23.

(Izjavljivanje žalbe na naredbu o disciplinskoj mjeri)

- (1) Protiv naredbe o izrečenoj disciplinskoj mjeri, lice kojem je izrečena disciplinska mjeru može izjaviti žalbu nadređenom starješini u roku od tri radna dana od dana prijema naredbe.
- (2) Žalba se izjavljuje pisano.
- (3) O žalbi, rješenjem odlučuje nadređeni starješina neposredno nadređeni starješini koji je izrekao disciplinsku mjeru.
- (4) Starješina koji nije ovlašten za odlučivanje o žalbi, dužan je odmah po prijemu, s cijelim predmetom spisa, proslijediti nadležnom starješini ovlaštenom za odlučivanje o žalbi.
- (5) Starješina ovlašten za odlučivanje o žalbi dužan je odlučiti o žalbi u roku od osam dana od dana prijema žalbe ili pribavljanja novih dokaza.

Član 24.

(Odlučivanje o žalbi)

- (1) Ovlašteni starješina ispituje naredbu u onom dijelu koji se pobjija žalbom, ali mora uvijek ispitati jesu li ispunjeni uvjeti za poništenje naredbe.
- (2) Starješina iz stava (1) ovog člana, kada odlučuje o žalbi, može:
 - a) odbaciti žalbu ako utvrdi da nije podnesena u propisanom roku ili je podnesena od neovlaštene osobe,
 - b) odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi naredbu, ako utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih se naredba pobjija žalbom,
 - c) uvažiti žalbu i poništiti naredbu i predmet vratiti na ponovni postupak, ako utvrdi da u prvostepenom postupku nije potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje i radi toga nije pravilno primijenjen odgovarajući pravni propis i izrečena disciplinska mjera, ili su učinjene bitne povrede pravila disciplinskog postupka koje utiču na pravilno donošenje naredbe,
 - d) uvažiti žalbu i preinaciti naredbu, ako utvrdi da je u prvostepenom postupku potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje, ali nije pravilno izrečena disciplinska mjera ili nisu pravilno primijenjeni odgovarajući propisi na osnovu kojih je donesena naredba.
- (3) Žalitelju se po žalbi ne može izreći teža disciplinska mjera od one protiv koje je izjavio žalbu.

Član 25.

(Rješavanje po žalbi)

- (1) Nadležni starješina, rješavajući po žalbi, poništ će naredbu o izrečenoj disciplinskoj mjeri ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - a) ako lice kojem je izrečena disciplinska mjera nije počinilo disciplinsku grešku;
 - b) ako je disciplinska greška počinjena u okolnostima koje isključuju odgovornost lica u postupku;
 - c) ako je u trenutku izricanja disciplinske mjere nastupila zastara pokretanja i vođenja disciplinskog postupka;
 - d) ako je disciplinsku mjeru izreklo lice koje nije nadležno za vođenje disciplinskog postupka;
 - e) ako lice u postupku nije ispitano, odnosno nije pribavljena njegova pisana izjava;
 - f) u slučaju pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja;
 - g) ako je učinjena bitna povreda postupka;
 - h) zbog pogrešne primjene materijalnog prava.
- (2) Zbog razloga iz stava (1) tačke e), f), g) i h) ovog člana, nadležni starješina poništava disciplinsku mjeru svojim rješenjem i cijeli predmet vraća na ponovno odlučivanje.
- (3) Zbog razloga iz stava (1) tačke d) ovog člana, nadležni starješina poništ će disciplinsku mjeru rješenjem i dostaviti predmet starješini ovlaštenom za izricanje odgovarajuće disciplinske mjere.
- (4) Rješenja po žalbi su konačna i izvršna.

POGLAVLJE VII - IZVRŠENJE DISCIPLINSKE MJERE

Član 26.

(Konačnost i izvršnost disciplinske mjere)

- (1) Naredba o izrečenoj disciplinskoj mjeri izvršava se kada postane konačna.
- (2) Naredba o izrečenoj disciplinskoj mjeri postaje konačno kada protekne rok za žalbu, a žalba nije podnesena i danom dostavljanja rješenja donesenog po žalbi.

- (3) Naredba o izrečenoj disciplinskoj mjeri po konačnosti i izvršnosti evidentira se u Glavnu evidenciju personala (GEP).

Član 27.

(Izvršenja disciplinske mjere)

- (1) Izvršenje disciplinske mjere prekoredna služba u trajanju od tri dana i zabrana izlaska iz kasarne u trajanju do deset dana, u pravilu, provodi neposredno nadređeni starješina počinitelju, a može i starješina kojeg on ovlasti.
- (2) Disciplinska mjera saopćava se licu kojem je izrečena u jedinici/organizacijskoj cjelini u kojoj se počinitelj disciplinske greške nalazi u trenutku konačnosti naredbe o izricanju disciplinske mjere.
- (3) Disciplinsku mjeru smanjenja plaće izvršava Sektor za finansije i budžet MO BiH.
- (4) Odgađanje odnosno prekid izvršenja disciplinske mjere, prekida rok zastarjevanja izvršenja disciplinske mjere.

POGLAVLJE VIII - NADLEŽNOST ZA ODLUČIVANJE O ODGOVORNOSTI ZA DISCIPLINSKE PRESTUPE

Član 28.

(Podnositelj zahtjeva za pokretanje disciplinskog postupka i zastupnik podnositelja zahtjeva za pokretanje disciplinskog postupka)

- (1) Zahtjev za pokretanje disciplinskog postupka radi utvrđivanja teže povrede vojne discipline podnosi komandant brigade ili starješina istog ili višeg ranga gdje je lice postavljeno (u dalnjem tekstu podnositelj zahtjeva), načelniku ZŠ OS BiH.
- (2) Za profesionalna vojna lica koja se nalaze postavljena na dužnostima u Ministarstvu odbrane BiH podnositelj zahtjeva iz stava (1) ovog člana je rukovoditelj organizacijske jedinice Ministarstva odbrane BiH.
- (3) Izuzetno, podnositelja zahtjeva u toku cijelog postupka, uz ovlaštenje, može zastupati oficir za pravne poslove jedinice /organizacijske cjeline (u dalnjem tekstu zastupnik podnositelja zahtjeva).
- (4) U jedinici /organizacijskoj cjelini u kojoj nije predvideno formacijsko mjesto oficira za pravne poslove, za zastupnika podnositelja zahtjeva može se odrediti oficir iz sastava jedinice/organizacijske cjeline koji je bachelor prava, diplomirani pravnik, magistar prava ili doktor pravnih nauka.
- (5) U jedinici /organizacijskoj cjelini u kojoj nema oficira iz sastava jedinice /organizacijske cjeline koji je bachelor prava, diplomirani pravnik, magistar prava ili doktor pravnih nauka, za zastupnika podnositelja zahtjeva, podnositelj zahtjeva odredit će odgovarajućeg oficira iz sastava svoje jedinice /organizacijske cjeline.
- (6) Zastupnik podnositelja zahtjeva ima obavezu da tokom čitavog postupka, za svaku odluku vezanu za izmjenu zahtjeva, odustajanje od zahtjeva, prijedlog za izricanje kazne i ulaganje žalbe na izrečenu kaznu, mora pribaviti ovlaštenje podnositelja zahtjeva za navedenu radnju.

Član 29.

(Vojnooddisciplinska vijeća)

- (1) VDV raspravljaju o težoj povredi vojne discipline.
- (2) Prvostepeno VDV imenuje načelnik ZŠ OS BiH.
- (3) Drugostepeno vojnooddisciplinsko vijeće imenuje ministar odbrane BiH na period od šest mjeseci.
- (4) VDV se sastoje od tri člana, od kojih je jedan predsjednik vijeća. Najmanje jedan član VDV-a mora biti diplomirani pravnik, bachelor prava, magistar prava ili doktor pravnih nauka, čije je osnovno akademsko zvanje stečeno na nekom od pravnih fakulteta.

- (5) Prvostepena disciplinska vijeća imenuju se iz reda oficira i podoficira OS BiH.
- (6) Predsjednik i članovi VDV-a ne mogu biti iz istog naroda.
- (7) Predsjednik VDV-a mora biti istog ili višeg čina od lica protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak.

Član 30.

(Sastav prvostepenih vojnodisciplinskih vijeća)

- (1) U sastav prvostepenih VDV-a imenuju se lica sa liste oficira i podoficira, a na prijedlog komandanta brigade ili starješina istog ili višeg nivoa.
- (2) Listu iz stava (1) ovog člana objedinjava načelnik ZŠ OS BiH i dostavlja ministru odbrane BiH, koji odobrava listu imenovanih kandidata oficira i podoficira za prvostepena VDV.
- (3) Lica iz stava (2) ovog člana, prije početka svoga rada, obavezno potpisuju izjavu o nepristrasnosti i nezavisnosti u radu VDV-a, koja se odlaže u spis predmeta o imenovanju.
- (4) Lista oficira i podoficira za imenovanje u sastav prvostepenih VDV-a određuje se za jednu kalendarsku godinu i sadrži najmanje 30 lica, od kojih su najmanje 10 lica diplomirani pravnici, bachelor prava, magistar prava ili doktor prava, čije je osnovno akademsko zvanje stečeno na nekom od pravnih fakulteta, najmanje tri lica sa ličnim činom brigadira, najmanje tri lica podoficiri i najmanje tri lica spola koji je manje zastupljeno u OS BiH.
- (5) U sastavu prvostepenog VDV-a ne mogu biti lica iz jedinice/organizacijske cjeline iz koje je lice protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak.
- (6) Predsjednik prvostepenog VDV-a određuje zapisničara.
- (7) Prilikom odabira oficira i podoficira, ZŠ OS BiH će voditi računa o ravnomjernoj opterećenosti članova vijeća.

Član 31.

(Sastav drugostepenih vojnodisciplinskih vijeća)

- (1) U sastav drugostepenih VDV-a imenuju se lica sa liste oficira ličnog čina pukovnik- brigadir, koje određuje ministar odbrane BiH.
- (2) Lista oficira za imenovanje u sastav drugostepenih VDV-a se određuje za jednu kalendarsku godinu i sadrži deset lica, od kojih su najmanje dva diplomirani pravnici, bachelor prava, magistar prava ili doktor prava, čije je osnovno akademsko zvanje stečeno na nekom od pravnih fakulteta, namanje tri člana sa ličnim činom brigadira i najmanje jedno lice spola koji je manje zastupljeno u OS BiH.
- (3) U sastav VDV-a ministar odbrane BiH određuje zapisničara.

POGLAVLJE IX - PRVOSTEPENI DISCIPLINSKI POSTUPAK ZA DISCIPLINSKE PRESTUPE

Član 32.

(Donošenje rješenja o pokretanju disciplinskog uviđaja)

- (1) Komandant brigade ili starješina njemu jednakog ili višeg položaja, nakon što razmotri disciplinsku prijavu, donosi rješenje o pokretanju disciplinskog uviđaja, a protiv ovog rješenja žalba nije dopuštena.
- (2) Rješenje iz stava (1) ovoga člana sadrži: sastav uviđajnog tima, koji čine najmanje 3 člana i čijim radom koordinira oficir za pravne poslove, podatke o licu protiv kojega se provodi disciplinski uviđaj, činjenični opis i osnov sumnje i kvalifikacija djela, zadatak uviđajnom timu, rok za provođenje disciplinskog uviđaja i obrazloženje.
- (3) Po završenom uviđaju, lice iz stava (1) ovog člana može, zavisno od rezultata uviđaja, rješenjem obustaviti postupak, naredbom počinitelju izreći mjeru ili dostaviti zahtjev za pokretanje disciplinskog postupka za težu povredu vojne discipline načelniku ZŠ OS BiH.
- (4) U slučaju donošenja rješenja o obustavi postupka od strane nadležnog starješine, isto, zajedno sa kompletним spisom

predmeta, dostaviti načelniku Zajedničkog štaba na odobravanje i potvrđivanje.

- (5) U slučaju neodobravanja i potvrđivanja predmet se vraća nadležnom starješini, uz upute za postupanje u postupku donošenja rješenja.

Član 33.

(Donošenje rješenja o pokretanju disciplinskog postupka)

- (1) Po prijemu prijedloga za pokretanje disciplinskog postupka, načelnik ZŠ OS BiH, u roku od sedam dana, donosi rješenje o pokretanju disciplinskog postupka.
- (2) Rješenje iz stava (1) ovog člana sadrži: ime i prezime lica protiv kojeg se pokreće disciplinski postupak, dužnost, zanimanje, adresa stanovanja, činjenični opis povrede vojne discipline (vrijeme, mjesto i način izvršenja disciplinskog prestupa), pravna kvalifikacija, posljedice nastale učinjenim prestupom, podatak o nastaloj šteti, okolnosti pod kojima je učinjen prestup, dokaze, mjesto rada VDV-a i druge podatke neophodne za vođenje disciplinskog postupka i odlučivanje o disciplinskoj odgovornosti.
- (3) Rješenjem iz stava (1) ovog člana, imenuje se prvostepeno VDV koje se dostavlja strankama u postupku.

Član 34.

(Prvostepeno vojnodisciplinsko vijeće)

- (1) Prvostepeno VDV radi u punom sastavu i donosi odluke većinom glasova.
- (2) Imenovani članovi prvostepenog VDV-a dužni su, najkasnije u roku od pet dana od dana prijema rješenja iz člana 33, održati sjednicu na kojoj će se odrediti termin javne rasprave o čemu se sačinjava zapisnik.
- (3) Predsjednik prvostepenog VDV-a zakazuje javnu raspravu i upućuje poziv za javnu raspravu.
- (4) Poziv se, uz dostavnicu, upućuje licu protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak, podnositelju zahtjeva za pokretanje postupka, kao i svjedocima.
- (5) U slučaju neopravdanog izostanka uredno pozvanog lica protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak, javna rasprava se odlaže, a predsjedavajući nalaže jedinici Vojne policije (u zavisnosti od mesta rada VDV-a) njegovo privođenje na sljedeću raspravu.
- (6) Poziv sadrži: ime i prezime lica koje se poziva i u kojem svojstvu se poziva, predmet, mjesto i vrijeme održavanja javne rasprave, pouku licu protiv kojeg se vodi disciplinski postupak da ima pravo uzeti branitelja, kao i opasku o posljedicama neodazivanja pozivu.
- (7) Licu protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak se mora ostaviti rok od najmanje sedam dana od dana prijema rješenja iz člana 33, da pripremi odbranu.

Član 35.

(Podnošenje zahtjeva za izuzeće člana prvostepenog vojnodisciplinskog vijeća)

- (1) Lice protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak, kao i podnositelj zahtjeva za pokretanje disciplinskog postupka mogu, u roku od prijema rješenja o pokretanju disciplinskog postupka do prijema poziva za javnu raspravu, podnijeti prvostepenom VDV-u zahtjev za izuzeće predsjednika ili nekog od članova prvostepenog VDV-a. Zahtjev mora biti obrázložen.
- (2) O zahtjevu za izuzeće, načelnik ZŠ OS BiH je dužan odlučiti prije otvaranja javne rasprave, o čemu se donosi rješenje.
- (3) Protiv rješenja kojim se usvaja ili odbija zahtjev za izuzeće žalba nije dopuštena.

Član 36.

(Razlozi za izuzeće člana prvostepenog vojnodisciplinskog vijeća)

- (1) Predsjednik, odnosno član prvostepenog VDV-a, bit će izuzet u sljedećim slučajevima:

- a) ako je u istom predmetu učestvovao u svojstvu svjedoka, vještaka ili podnositelja disciplinske prijave;
 - b) ako postoje osnovi sumnje da se član vijeća, čije se izuzeće traži, nalazi u posebnom odnosu prema licu protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak pa zbog toga postoji sumnja u objektivan i nepristrasan rad člana vijeća čije se izuzeće traži;
 - c) ako je protiv člana vijeća podnesena disciplinska prijava ili je doneseno rješenje o pokretanju disciplinskog postupka.
- (2) Načelnik ZŠ OS BiH će, u roku od tri dana od dana donošenja rješenja o izuzeću predsjednika ili člana prvostepenog VDV-a, imenovati novog.

Član 37.

(Javnost rasprave)

- (1) Rasprava pred prvostepenim VDV-om je javna.
- (2) Izuzetno, javnost se može isključiti u pojedinim fazama postupka ili u toku cijelog postupka u slučajevima ako to zahtijevaju interesi službe ili dužnosti, javnog reda i državne sigurnosti demokratskog društva ili ako je to u interesu maloljetnika ili zaštite privatnog života ili kada bi javnost ometala interes pravde prema mišljenju organa koji vodi disciplinski postupak. O isključenju javnosti donosi se rješenje protiv kojeg nije dozvoljena žalba.

Član 38.

(Vođenje javne rasprave)

- (1) Javnu raspravu vodi predsjednik prvostepenog VDV-a koji daje i oduzima riječ, postavlja pitanja i traži objašnjenja od svih učesnika u postupku.
- (2) Uz prethodno odobrenje predsjednika prvostepenog VDV-a, pitanja mogu postavljati i ostali članovi prvostepenog VDV-a.

Član 39.

(Tok javne rasprave)

- (1) Prvostepeno VDV utvrđuje procesne prepostavke za održavanje javne rasprave.
- (2) Rasprava pred prvostepenim VDV-om počinje čitanjem rješenja o pokretanju disciplinskog postupka. Rješenje čita podnositelj zahtjeva za pokretanje postupka ili lice koje on ovlasti, a nakon toga predsjedavajući prvostepenog VDV-a poziva lice protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak da se izjasni o povredi vojne discipline koja mu se stavlja na teret i da iznese svoju odbranu.
- (3) Svjedoci ne prisustvuju javnoj raspravi dok lice protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak daje izjavu. Svjedoci svoje izjave iznose pojedinačno, i to nakon što se sasluša lice protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak. Svjedok koji nije saslušan ne može prisustvovati saslušanju drugih svjedoka.
- (4) Ako prvostepeno VDV ocjeni potrebnim, može se izvršiti suočenje između lica protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak i svjedoka, a mogu se izvršiti i druge neophodne radnje.
- (5) Poslije svjedoka, saslušavaju se vještaci i druga lica ukoliko su pozvana, čitaju se spisi, dokumenti i izjave svjedoka koji ne prisustvuju javnoj raspravi.
- (6) Na kraju javne rasprave, poziva se podnositelj zahtjeva za pokretanje postupka ili lice koje on ovlasti, kao i lice protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak ili njegov branitelj da iznesu završnu riječ.

Član 40.

(Vođenje zapisnika)

- (1) O toku javne rasprave vodi se zapisnik.
- (2) Zapisnik sadrži podatke o sastavu prvostepenog VDV-a pred kojim se održava rasprava, mjesto, dan i vrijeme održavanja

rasprave (početak i završetak), lične podatke lica protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak, njegovog eventualnog branitelja i podnositelja zahtjeva za pokretanje postupka ili lica koje on ovlasti, te naznake da li je rasprava javna ili je javnost isključena.

- (3) U zapisnik se unose podaci o svim izvedenim dokazima, načinu izvođenja, izjavama svjedoka, vještaka, lica protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak i njegovog branitelja, podnositelja zahtjeva za pokretanje postupka ili lica koje on ovlasti i sve druge izvedene dokaze i način izvođenja.
- (4) Izjave svih lica iz stava (3) ovog člana, unose se u zapisnik skraćeno, a, ako je potrebno, pojedini dijelovi zapisnika ili cijeli iskaz unose se u zapisnik doslovno.
- (5) Zapisnik potpisuju predsjednik prvostepenog VDV-a i zapisničar.

Član 41.

(Prekid javne rasprave)

- (1) Javna rasprava se može prekinuti i nastaviti istog radnog dana. Ukoliko je to opravdano, rasprava se može prekinuti, a njen nastavak odložiti za prvi naredni radni dan. Podaci o prekidu, odlaganju i nastavku javne rasprave unose se u zapisnik o toku javne rasprave.
- (2) U slučaju iz stava (1) ovog člana, prvostepeno VDV radi u istom sastavu.
- (3) Ukoliko prvostepeno VDV nastavi rad u promijenjenom sastavu, javna rasprava mora početi iznova.

Član 42.

(Branitelj okrivljenog)

- (1) Lice protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak, može imati branitelja u toku cijelog disciplinskog postupka.
- (2) Branitelj lica iz stava (1) ovog člana, može biti svako lice na službi u OS BiH, a ako nije na službi, branitelj može biti samo advokat ili advokatski pripravnik.

Član 43.

(Donošenje odluke)

- (1) Kada predsjednik prvostepenog VDV-a zaključi javnu raspravu, prvostepeno VDV se povlači na vijećanje i glasanje.
- (2) Vijećanje se vrši bez prisustva javnosti, a o njemu se sastavlja poseban zapisnik koji se stavlja u poseban omot. Zapisnik potpisuju svi članovi vijeća.
- (3) Odluka se donosi većinom glasova članova prvostepenog VDV-a i to neposredno po zaključenju javne rasprave, a ukoliko to iz opravdanih razloga nije moguće onda naredni radni dan.

Član 44.

(Vrste disciplinskih odluka)

Prvostepeno VDV može donijeti jednu od sljedećih odluka:

- a) o obustavljanju postupka,
- b) da lice oslobodi od odgovornosti,
- c) da je lice odgovorno za povredu vojne discipline i izrekne disciplinski kaznu ili mjeru.

Član 45.

(Obustavljanje postupka)

Prvostepeno VDV će rješenjem obustaviti postupak u sljedećim slučajevima:

- a) ako je nastupila zastara pokretanja ili vođenja disciplinskog postupka,
- b) ako je licu protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak prestala služba u OS BiH,
- c) odustajanjem od zahtjeva za pokretanje postupka.

Član 46.

(Oslobađanje od odgovornosti)

Prvostepeno VDV će donijeti rješenje o oslobođanju od odgovornosti u sljedećim slučajevima:

- ako radnja zbog koje je pokrenut disciplinski postupak nije predviđena kao povreda vojne discipline,
- ako utvrdi da lice protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak nije učinilo povredu vojne discipline zbog koje je pokrenut disciplinski postupak,
- ako postoje okolnosti koje isključuju disciplinsku odgovornost.

Član 47.

(Izricanje disciplinske kazne)

- Ako prvostepeno VDV utvrdi da je lice protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak počinilo težu povredu vojne discipline i da je odgovorno za njeno izvršenje, izriče jednu od disciplinskih kazni.
- Pri izricanju disciplinske kazne za počinjenu povredu vojne discipline ocjenjuje se težina povrede i njene posljedice, stepen odgovornosti, nastala šteta i sve otežavajuće i olakšavajuće okolnosti utvrđene u disciplinskom postupku.

Član 48.

(Sadržaj rješenja)

- Rješenje iz člana 45., 46. i 47. ovog pravilnika sadrži: zagлавље, uvod, dispozitiv, obrazloženje i pouku o pravnom lijeku.
- Zaglavljje sadrži: memorandum ZŠ OS BiH i prvostepenog VDV-a, broj predmeta i datum.
- Uvod sadrži: sastav prvostepenog VDV-a, pravnu kvalifikaciju povrede vojne discipline, rješenje o pokretanju disciplinskog postupka, datum održavanja javne rasprave i objave o izrečenoj disciplinskoj kazni, ime i prezime lica protiv kojeg je proveden disciplinski postupak i njegovog branitelja ako ga ima.
- Dispozitiv sadrži: lične podatke lica protiv kojeg je proveden disciplinski postupak, odluku o disciplinskoj odgovornosti, nadležnost za izricanje disciplinske kazne, činjenični opis radnje i pravnu kvalifikaciju povrede vojne discipline i vrstu izrečene disciplinske kazne.
- Obrazloženje sadrži: sve bitne činjenice na kojima je odluka zasnovana, a naročito kratak sadržaj rješenja o pokretanju disciplinskog postupka, kratak sadržaj iznesene odbrane, ocjena izvedenih dokaza i utvrđeno činjenično stanje, olakšavajuće i otežavajuće okolnosti koje su cijenjene prilikom donošenja rješenja, kao i druge odlučujuće činjenice.
- Pouka o pravnom lijeku upućuje se licu koje je pokrenulo disciplinski postupak i licu kojem je izrečena disciplinska kazna ili mjera da mogu izjaviti žalbu na rješenje drugostepenom VDV-u.
- Rješenje se ovjerava pečatom ZŠ OS BiH, u skladu sa propisima o upotrebni pečata.

Član 49.

(Dostavljanje rješenja o disciplinskoj odgovornosti)

Rješenje prvostepenog VDV-a dostavlja se licu protiv kojeg je proveden disciplinski postupak i licu koje je podnjelo zahtjev za pokretanje disciplinskog postupka, a, po konačnosti, i licu odnosno organu nadležnom za izvršenje disciplinske kazne ili mјere.

POGLAVLJE X - DRUGOSTEPENI DISCIPLINSKI POSTUPAK**Član 50.**

(Rok za žalbu)

- Protiv rješenja VDV-a donesenih u prvostepenom disciplinskom postupku, dozvoljena je žalba drugostepenom VDV-u.
- Žalba se izjavljuje u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

Član 51.

(Predaja žalbe)

- Žalba se predaje u ZŠ OS BiH, a može se predati i u jedinici u kojoj se lice nalazi, kao i putem pošte.
- Ako je žalba predata neposredno prvostepenom VDV-u, to je vijeće dužno odmah, a najkasnije u roku od tri dana od dana prijema žalbe, žalbu sa kompletnim spisom dostaviti drugostepenom VDV-u.
- Ako je žalba predata drugostepenom VDV-u, predsjednik tog vijeća odmah, a najkasnije u roku od tri dana od dana prijema žalbe na prvostepeno rješenje, upućuje žalbu prvostepenom VDV-u.
- Prvostepeno VDV je dužno da u roku od tri dana od dana prijema žalbe drugostepenom VDV-u dostavi kompletan spis.

Član 52.

(Ispitivanje žalbe)

- Prvostepeno VDV po dobijanju žalbe a prije dostavljanja drugostepenom VDV-u ispituje da li je ista podnesena u roku i da li je izjavljena od ovlaštenog lica.
- Blagovremeno žalbe utvrđuje se od dana predaje žalbe prvostepenom VDV-u ili neposredno drugostepenom VDV-u.
- Neblagovremenu ili od neovlaštenog lica izjavljenu žalbu, prvostepeno VDV odbacit će svojim rješenjem.

Član 53.

(Razmatranje žalbe)

- Drugostepeno VDV, u pravilu, žalbu razmatra na zatvorenoj sjednici, ali može odlučiti da zakaže javnu raspravu.
- Drugostepeno VDV na zatvorenoj sjednici razmatra žalbu i cijeni naročito da li je u prvostepenom disciplinskom postupku potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje, da li je izrečena odgovarajuća disciplinska kazna i da li je pravilno primijenjeno materijalno pravo.

Član 54.

(Zakazivanje javne rasprave)

Javna rasprava zakazuje se ako drugostepeno VDV ocijeni potrebnim da ponovno sasluša okrivljenog ili nekog od svjedoka i drugih lica koja su dala iskaz u prvostepenom postupku ili da pozove nove svjedoke ili vještake ili neposredno izvede druge dokaze.

Član 55.

(Odlučivanje o žalbi)

- Prilikom odlučivanja o žalbi, drugostepeno VDV može donijeti sljedeće odluke:
 - odbaciti žalbu ako utvrdi da nije podnesena u propisanom roku ili je podnesena od strane neovlaštene osobe, ukoliko je prvostepeno VDV propustilo da utvrdi,
 - odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostepeno rješenje, ako utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih se rješenje pobija žalbom,
 - uvažiti žalbu i poništiti prvostepeno rješenje i predmet vratiti na ponovni postupak prvostepenom VDV-u, ako utvrdi da je u prvostepenom postupku pogrešno ili

- (1) nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, da nije pravilno primijenjeno materijalno pravo, ili su učinjene bitne povrede postupka.
- (d) uvažiti žalbu i preinaciti prvostepeno rješenje, ako smatra da su odlučujuće činjenice u prvostepenom rješenju pravilno utvrđene i da se, s obzirom na utvrđeno činjenično stanje, po pravilnoj primjeni Pravilnika ima donijeti drugačije rješenje.

Član 56.

(Rješenja drugostepenog vojnoodisciplinskog vijeća)

- (1) Odluke drugostepenog vojnoodisciplinskog vijeća kojima se odlučuje o žalbi donose se u formi rješenja.
- (2) Rješenje iz stava (1) ovog člana je konačno i protiv njega nije dozvoljena žalba.

Član 57.

(Sadržaj rješenja)

- (1) Rješenje iz člana 57. ovog pravilnika sadrži: zaglavlj, uvod, dispozitiv, obrazloženje i pouku o pravnom lijeku.
- (2) Zaglavlj sadrži: memorandum MO BiH i drugostepenog VDV-a, broj predmeta i datum.
- (3) Uvod sadrži: sastav drugostepenog VDV-a, pravni osnov nadležnosti drugostepenog VDV-a, pravnu kvalifikaciju povrede vojne discipline, datum održavanja zatvorene sjednice ili javne rasprave ukoliko je ona održana.
- (4) Dispozitiv sadrži: lične podatke lica kojem je izrečena disciplinska kazna, odluku o odgovornosti sa posebnom kvalifikacijom i vrstom disciplinske kazne, odnosno ako je lice protiv kojeg je proveden disciplinski postupak oslobođeno od odgovornosti ili je obustavljen disciplinski postupak, podatke o tim rješenjima.
- (5) Obrazloženje sadrži: sve bitne činjenice na kojima je odluka zasnovana, a naročito kratak sadržaj rješenja prvostepenog VDV-a, kratak sadržaj žalbe, ocjenu izvedenih dokaza i utvrđeno činjenično stanje, olakšavajuće i otežavajuće okolnosti koje su cijenjene prilikom donošenja rješenja, kao i druge odlučne činjenice.
- (6) Pouka o pravnom lijeku sadrži konstataciju da je rješenje konačno i da se protiv njega ne može izjaviti žalba.
- (7) Rješenje se ovjerava pečatom MO BiH, u skladu sa propisima o upotrebi pečata.

Član 58.

(Dostavljanje odluke)

Drugostepeno VDV svoje rješenje, sa spisima predmeta, dostavlja prvostepenom VDV-u koje je dužno odmah, a najkasnije u roku od pet dana drugostepeno rješenje dostaviti licu kojem je izrečena disciplinska kazna i licu koje je pokrenulo disciplinski postupak, te organu nadležnom za izvršenje disciplinske kazne.

POGLAVLJE XI - IZVRŠENJE RJEŠENJA O IZREČENIM DISCIPLINSKIM KAZNAMA

Član 59.

(Izvršenje i konačnost rješenja)

- (1) Rješenje o izrečenoj disciplinskoj kazni i mjeri izvršava se kad postane konačno.
- (2) Rješenje o izrečenoj disciplinskoj kazni i mjeri postaje konačno:
- kad protekne rok za žalbu, a žalba nije izjavljena,
 - danom dostavljanja rješenja donesenog po žalbi.

Član 60.

(Lica ovlaštena za izvršenje disciplinskih kazni)

- (1) Disciplinsku kaznu zaustavljanja napredovanja u službi i unapređenju u trajanju od jedne do četiri godine izvršava lice, odnosno organ nadležan za unapređenje lica kojem je izrečena disciplinska kazna.

- (2) Disciplinsku kaznu smanjenja plaće od 21% do 33% izvršava Sektor za finansije i budžet MO BiH.
- (3) Disciplinsku kaznu vojničkog prtvora u trajanju od 30 dana izvršava neposredno nadređeni starješina lica kojem je izrečena disciplinska kazna.
- (4) Disciplinsku kaznu prevodenja čina u neposredno niži čin izvršava lice, odnosno organ nadležan za reguliranje stanja u službi lica kojem je izrečena disciplinska kazna, donošenjem nove naredbe o činu.
- (5) Disciplinsku kaznu oduzimanja čina izvršava ministar odbrane posebnim aktom.
- (6) Disciplinsku kaznu smjenjivanja sa dužnosti, uz raspored na formacijsko mjesto neposredno nižeg čina u trajanju od jedne do tri godine, izvršava lice, odnosno organ nadležan za reguliranje stanja u službi lica kojem je izrečena disciplinska kazna, donošenjem novog akta o postavljenju.
- (7) Disciplinsku kaznu smjenjivanje s komandne, odnosno rukovodne dužnosti, uz zabranu imenovanja na takvu dužnost u trajanju od jedne do pet godina, izvršava organ nadležan za reguliranje stanja u službi lica kojem je izrečena disciplinska kazna.
- (8) Disciplinsku kaznu gubitka službe izvršava ministar odbrane posebnim aktom.

Član 61.

(Pomilovanje za vojnoodisciplinske sankcije)

- (1) Pomilovanje za izrečene disciplinske sankcije može dati ministar odbrane, uz saglasnost Predsjedništva Bosne i Hercegovine.
- (2) Pomilovanjem se može odrediti potpuno ili djelimično oslobođanje od izvršenja disciplinske sankcije ili zamijeniti izrečena disciplinska sankcija blažom disciplinskom sankcijom.
- (3) Pomilovanje se može dati samo na osnovu molbe za pomilovanje.
- (4) Pomilovanje nema uticaj na prava trećih lica.
- (5) Predsjedništvo Bosne i Hercegovine obavještava Parlamentarnu skupštinu Bosne i Hercegovine do 31. marta svake godine o saglasnostima za pomilovanje za disciplinske sankcije date tokom prethodne kalendarske godine.

Član 62.

(Brisanje iz vojnoodisciplinske evidencije)

- (1) Disciplinska mjera briše se iz vojnoodisciplinske evidencije nakon protoka dvije godine od dana kada je disciplinska mjera izvršena, pod uvjetom da lice nije počinilo novu povredu vojne discipline u roku od jedne godine od dana kad je disciplinska mjera izvršena.
- (2) Disciplinska kazna briše se iz vojnoodisciplinske evidencije nakon protoka četiri godine od dana kada je disciplinska kazna izvršena, pod uvjetom da lice nije počinilo novu povredu vojne discipline u roku od dvije godine od dana kad je disciplinska kazna izvršena.
- (3) Brisanje iz vojnoodisciplinske evidencije vrši nadležna organizacijska jedinica koja vodi personalnu evidenciju po službenoj dužnosti, a evidencija o brisanju disciplinskih mjeri i kazni se arhivira u istoj.

POGLAVLJE XII – IZVJEŠTAVANJE, ADMINISTRATIVNA I FINANSIJSKA PODRŠKA

Član 63.

(Izvještavanje)

- (1) Komandanti bataljona i starješine istog ili višeg ranga dostavljaju izvještaje nadređenim starješinama o izrečenim mjerama i kaznama za podređena lica prema obrascu Izvještaja o izrečenim disciplinskim mjerama i kaznama svaka tri mjeseca i jednom godišnje.

- (2) Načelnik ZŠ OS BiH dostavlja ministru odbrane BiH godišnji izvještaj o izrečenim disciplinskim mjerama i kaznama za podredena lica prema obrascu Izvještaja o izrečenim disciplinskim mjerama i kaznama jednom godišnje.
- (3) Organ nadležan za vođenje evidencije o izrečenim disciplinskim sankcijama na osnovu dostavljenih naredbi/rješenja o izrečenim disciplinskim mjerama/kaznama priprema pojedinačne sažetke za tekst Biltenu disciplinske prakse u OS BiH i dostavlja ZŠ OS BiH na kraju kalendarske godine.
- (4) Sažetak za tekst Biltenu sadrži sljedeće podatke: navođenje inicijala svih lica u postupku raspravljanja disciplinske odgovornosti, kratak činjenični opis djela, pravnu kvalifikaciju, izrečenu mjeru/kaznu, olakšavajuće i otežavajuće okolnosti, te isticanje posebnih okolnosti vezanih za taj postupak.
- (5) Načelnik ZŠ OS BiH daje saglasnost na tekst Biltenu disciplinske prakse u OS BiH i dostavlja ministru odbrane BiH na odobrenje.
- (6) Odobreni Bilteni disciplinske prakse u OS BiH objavljuje se na Intranet domeni MO BiH.

Član 64.

(Administrativna podrška)

- (1) Predsjednik i članovi VDV-a, podnositelji zahtjeva za pokretanje disciplinskog postupka i zastupnici podnositelja zahtjeva na javnim raspravama dužni su nositi službenu uniformu.
- (2) Na svakoj javnoj raspravi, predsjednik VDV-a naložiti će prisustvo vojne policije u cilju osiguranja održavanja javne rasprave.
- (3) Komandant lokacije na kojoj je određeno mjesto rada VDV-a dužan je osigurati adekvatnu prostoriju i tehnička sredstava za održavanje javne rasprave.

Član 65.

(Finansijska podrška)

- (1) Naknada za rad u disciplinskim postupcima za disciplinske prestupe utvrđuje se po predmetu za predsjednika, članove, zapisičara VDV-a i zastupnika podnositelja zahtjeva.
- (2) Pravo na naknadu ostvaruje se u iznosu kojeg će utvrditi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine posebnom odlukom.
- (3) Pravo na naknadu lica iz stava (1) utvrđuje se posebnim rješenjem kojeg donosi ministar odbrane BiH.

Član 66.

(Primjeri za izradu akata)

Primjeri za izradu osnovnih akata iz ovog pravilnika, nalaze se u prilogu i čine njegov sastavni dio.

POGLAVLJE XIII - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 67.

(Započeti disciplinski postupci)

Svi započeti disciplinski postupci okončat će se prema odredbama Pravilnika koji su bili na snazi u vrijeme pokretanja disciplinskog postupka, osim ako odredbe ovog pravilnika nisu povoljnije za lice protiv kojeg se vodi postupak.

Član 68.

(Stupanje na snagu)

- (1) Stupanjem na snagu ovog pravilnika stavlja se van snage Pravilnik o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 96/10 i 17/13).
- (2) Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH."

Broj 10-02-3-1460-8/21

23. augusta 2021. godine

Sarajevo

Ministar

Dr. **Sifet Podžić**, s. r.

Prilog 1 (*član 66. Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku*)

PRIMJERI ZA IZRADU AKATA

1. *Zaključak za pokretanje disciplinskog postupka za disciplinske greške*
2. *Naredba o izricanju disciplinske mjere*
3. *Rješenje o pokretanju disciplinskog uvidaja*
4. *Rješenje o pokretanju disciplinskog postupka*
5. *Zapisnik sa javne rasprave*
6. *Zapisnik o vijećanju i glasanju*
7. *Rješenje o izrečenoj disciplinskoj kazni*
8. *Sporazum o priznanju krivice*
9. *Poziv na javnu raspravu okrivljenom*
10. *Poziv na javnu raspravu podnositelju zahtjeva/zastupniku*
11. *Poziv na javnu raspravu svjedoku*

NAPOMENA: Primjere koji su dati treba shvatiti isključivo kao usmjerenje za izradu nekih od važnijih akata koja su predviđena Pravilnikom o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku.

1. Zaključak za pokretanje disciplinskog postupka za disciplinske greške

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH

Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ

Broj: _____
Mjesto, _____

Na osnovu člana 33. stav 2. Zakona o službi u OS BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 88/05, 53/07, 59/09 i 74/10) i člana 20. Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku, broj: _____ od _____.20__ godine, d o n o s i m:

**ZAKLJUČAK
o pokretanju disciplinskog postupka**

1. Pokreće se disciplinski postupak,

Protiv:

vojnika _____, sina _____, rođenog _____._____. godine u _____, Općina _____, stalno nastanjen u _____, Ul. _____, Općina _____, sa JMBG _____, do sada disciplinski ne/kažnjavan, na dužnosti _____ – 3. _____ – 1. vod – 2. četa – 1. pješadijski bataljon, sa mjestom službe u _____.

Što je : (primjer)

dana _____.20__ godine oko ___, sati, samovoljno napustio SM2 na koje je od _____._____. sati, u skladu sa Planom angažiranja straže razveden od strane razvodnika straže, _____, na način da se bez ićiјeg znanja udaljio sa stražarskog mjesta odlazeći kod susjednog stražara na SM3 (KPS), gdje je zatečen od strane kontrole straže iz sastava _____._____. / _____._____. ujedno i nepropisno odjeven i opremljen (bez šljema, puška nije bila na ramenu ili rukama), sa upotrebotom mobilnog telefona i zapaljenom cigaretom u ruci, kojom prilikom je postupio suprotno odredbama tačaka 26., 450. i 451. Pravila službe OS BiH, čime je počinio lakšu povredu vojnog discipline – disciplinsku grešku opisanu u članu 5. stav 1. tačka a) „neizvršavanje ili odbijanje izvršavanja komandi, odluka ili naredbi nadređenog“ i tačka g) „povreda propisa o stražarskoj službi“ Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku, broj: _____ od _____.20__ godine.

(činjenični opis povrede vojne discipline, vrijeme, mjesto i način izvršenja disciplinske greške, pravna kvalifikacija, posljedice nastale učinjenim prestupom, podatak o nastaloj šteti, okolnosti pod kojima je učinjen prestup, dokaze za iznesene navode i druge podatke neophodne za vođenje disciplinskog postupka i odlučivanje o disciplinskoj odgovornosti)

1. Disciplinski postupak protiv lica iz tačke 1. ovog zaključka o disciplinskoj grešci okončati u roku od pet dana od dana pribavljanja svih potrebnih dokaza.

O b r a z l o ž e n j e

(Navesti na osnovu kojeg akta se pokreće disciplinski postupak, koji materijalni dokazi su dostavljeni, šta se licu protiv kojeg je pokrenut postupak stavљa na teret, detaljno opisati povredu vojne discipline, prikupljene materijalne dokaze o počinjenoj disciplinskoj grešci, okolnosti pod kojima je učinjena disciplinska greška, prijedlog izvođenja materijalnih dokaza, vrijeme i mjesto počinjenja, postojanje umišljajnih radnji, povreda propisa, kvalifikacija počinjenog prestupa)

Pouka o pravnom lijeku: Protiv ovog zaključka nije dozvoljena žalba.

Dostaviti:

- Imenovanom ,
- a/a

**KOMANDANT/
KOMANDIR
Čin
ime i prezime**

2. Naredba o izricanju disciplinske mjere

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH

Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ

..... 20 ..g

Ova naredba konačna je sa danom

i izvršna istog dana.

N A R E D B A

KOMANDANT
čin
Ime i prezime

KOMANDANTA/KOMANDIRA _____
Broj: _____
Mjesto: godine

(čin, ime i prezime, sin _____, rođen _____.godine u _____, Općina _____,
JMBG: _____, na dužnosti _____ - _____ - _____).

Imenovanom do sada (jesu ili nisu) izricane disciplinske mjere za povredu vojne discipline.

Na osnovu izjašnjenja/izjave na zapisnik imenovanog, dostavljenog na osnovu akta komande,
broj: _____ od _____. 20_. godine, na okolnosti, _____

Ovakvim postupkom

(opis na koji način je imenovani počinio disciplinsku grešku koja mu se stavlja na teret,
koji

propisi su narušeni i koja povreda vojne discipline mu se stavlja na teret)

imenovani je počinio povredu vojne discipline iz člana 5. stav 1. tačka
„Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku, broj: _____ od _____. 20_.
godine.

Disciplinska greška dokazuje se izjašnjenjem imenovanog od _____. godine dostavljeno (komandiru ili komandantu) i materijalnih dokaza _____ što je služilo kao osnov za formiranje zaključka i utvrđivanja disciplinske odgovornosti.

Imenovani je, između ostalog, u svom izjašnjenju/ svojoj odbrani naveo da je

(navodi se odbrana lica protiv kojeg se vodio postupak iznesena na saslušanju ili u izjašnjenju)

pa mu na osnovu člana 171. Zakona o službi u OS BiH („Službeni glasnik BiH“, broj:88/05, 53/07, 59/09 i 74/10), te člana 21. Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku, broj:_____ od ___.20__.godine :

I Z R I Ć E M:

disciplinsku mjeru " _____ ".

Prilikom izricanja disciplinske mjere kao olakšavajuću okolnost u obzir sam uzeo činjenicu da imenovanom do sada jesu/nisu izricane disciplinske sankcije, te njegovo priznanje odgovornosti, dok otežavajućih okolnosti nisam našao.

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove naredbe dozvoljeno je izjaviti žalbu. Žalba se podnosi u roku od 3 (tri) radna dana od dana prijema naredbe, neposredno prepostavljenom starješini jedinice koji je izrekao disciplinsku mjeru, a predaje se starješini koji je izrekao disciplinsku mjeru.

Disciplinsku mjeru saopćiti imenovanom u skladu sa članom 25. stav 1. Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku, a podatke o izrečenoj disciplinskoj mjeri po konačnosti evidentirati u personalni dosje imenovanog.

KOMANDANT

čin

Ime i prezime

Dostavljeno:

- Imenovanom,
- GEP (po konačnosti)
- a/a

Naredba mi je saopćena i dostavljena

(datum i potpis)

3. Primjer Rješenja o pokretanju disciplinskog uviđaja

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH

Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ

Broj: _____
Mjesto: _____.201___. godine

Na osnovu člana 33. Zakona o službi u OS BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 88/05, 53/07, 59/09 i 74/10) i člana 32. Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku, broj: _____ od _____.20__. godine, d o n o s i m :

**R J E Š E N J E
o pokretanju disciplinskog uviđaja**

1. Pokreće se disciplinski uviđaj od strane (naziv komande koja donosi rješenje), protiv :

- čin, ime i prezime sina _____, rođenog _____.godine u _____, Općina _____, JMBG _____, stalno nastanjen u _____, Ul._____, Općina _____, na dužnosti _____, zbog osnova sumnje da je imenovani

(opisati osnov sumnje, dakle opis događaja počinitelja)

čime bi počinio težu ili lakšu povredu vojne discipline – disciplinsku grešku ili prestup iz člana 5. ili 6. stav 1. tačka

(kvalifikacija djela)

Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku, broj: _____ od _____.20__. godine.

2. U toku provođenja disciplinskog uviđaja ispitati sve okolnosti, prikupiti sve pravno relevantne činjenice i materijalne dokaze, kao i druge podatke značajne za utvrđivanje postojanja odgovornosti lica iz tačke 1. ovog rješenja, kako bi se mogla donijeti zakonita i pravilna odluka.

3. Ukoliko se u toku ovog postupka utvrdi postojanje odgovornosti drugih lica, disciplinski uviđaj proširiti na ista.

4. Za vodenje disciplinskog uviđaja određujem:

1. čin, ime i prezime, predsjednik komisije,
2. čin, ime i prezime, član komisije,
3. čin, ime i prezime, član komisije,

Za pružanje stručne i tehničke pomoći u radu komisije, odobravam angažiranje i drugih lica na zahtjev predsjednika komisije.

5. Nakon završenog uvidaja, a sve u roku od 8 (osam dana), dostaviti mi pisani izvještaj sa prijedlogom mjera i prikupljenim materijalnim dokazima.

O b r a z l o ž e n j e

(detaljno obrazložiti dogadjaj i eventualne materijalne dokaze koji doprinose izvršenju detaljnog disciplinskog uvidaja, obrazloženje treba da upozna komisiju sa dogadajem i da joj da ulazne parametre u kojem smjeru će otpočeti disciplinski uvidaj i prikupljanje materijalnih dokaza)

(Dati kratke zaključke da li postoji osnov sumnje da je počinio disciplinski prestup, koje procedure su narušene, eventualna naredba, otuđenja itd.)

Pouka o pravnom lijeku: Protiv ovog rješenja nije dozvoljena posebna žalba.

**KOMANDANT
Čin
ime i prezime**

Dostavljeno:

- predsjednik i članovi komisije,
- imenovanim putem dostavnice,
- a/a.

4. Rješenje o pokretanju disciplinskog postupka

**Bošna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH**

**Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ**

Broj: _____
Mjesto, _____

Na osnovu člana 33. stav 2. Zakona o službi u OS BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 88/05, 53/07, 59/09 i 74/10) i člana 33. Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku, broj: _____ od _____.20___. godine, d o n o s i m:

**R J E Š E N J E
o pokretanju disciplinskog postupka**

1. Pokreće se disciplinski postupak pred Vojnodisciplinskim vijećem,

Protiv:

vojnika _____, sina _____, rođenog _____._____. godine u _____, Općina _____, stalno nastanjen u _____, Ul. _____, Općina _____, sa JMBG _____, do sada disciplinski ne/kažnjavan, na dužnosti _____ – 3. _____. – 1. vod – 2. četa – 1. pješadijski bataljon, 5.pbr sa mjestom službe u _____.

Što je :

dana _____.20__. godine oko ___. sati, samovoljno napustio SM2 na koje je od _____. sati, u skladu sa Planom angažiranja straže razveden od strane razvodnika straže, _____, na način da se bez ići jeg znanja udaljio sa stražarskog mjesta odlazeći kod susjednog stražara na SM3 (KPS), gdje je zatečen od strane kontrole straže iz sastava _____. / _____. ujedno i nepropisno odjeven i opremljen (bez šljema, puška nije bila na ramenu ili rukama), sa upotrebotom mobilnog telefona i zapaljenom cigaretom u ruci, kojom prilikom je postupio suprotno odredbama tačaka 26., 450. i 451. Pravila službe OS BiH, čime je počinio težu povredu vojnog discipline - disciplinski prestup opisan u članu 6. stav 1. tačka a) „neizvršavanje ili odbijanje izvršavanja komandi, odluka ili naredbi nadređenog“ i tačka g) „povreda propisa o stražarskoj službi“ Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku, broj: _____ od _____.20__. godine.

(činjenični opis povrede vojne discipline, vrijeme, mjesto i način izvršenja disciplinskog prestupa, pravna kvalifikacija, posljedice nastale učinjenim prestupom, podatak o nastaloj šteti, okolnosti pod kojima je učinjen prestup, dokaze za iznesene navode i druge podatke neophodne za vođenje disciplinskog postupka i odlučivanje o disciplinskoj odgovornosti)

2. Za Prvostepeno vojnodisciplinsko vijeće Komande logistike, a u skladu sa odredbom člana 29. i člana 33. stav 3. Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku, u ovom postupku određujem sljedeća lica:

1. Čin, ime i prezime, predsjednik vijeća
 2. Čin, ime i prezime, član vijeća (dipl.pravnik)
 3. Čin, ime i prezime, član vijeća
3. Za zapisničara u ovom postupku određujem čin, ime i prezime, a u slučaju njegove spriječenosti zapisničara će odrediti predsjednik Vojnodisciplinskog vijeća.
4. Rješenje sa predmetom spisa dostaviti predsjedniku Vojnodisciplinskog vijeća i podnositelju zahtjeva za pokretanje disciplinskog postupka.
 5. Imenovani članovi Vojnodisciplinskog vijeća iz tačke 2. ovog rješenja će, u skladu sa članom 34. stav 2. Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku, odrediti termin javne rasprave.

O b r a z l o ž e n j e

(Nавести на основу kojeg prijedloga se pokreće postupak, koji materijalni dokazi su dostavljeni, šta se licu protiv kojeg je pokrenut postupak stavlja na teret, detaljno opisati povredu vojne discipline, prikupljene materijalne dokaze o počinjenom disciplinskom prestupu, okolnosti pod kojima je učinjen disciplinski prestup, prijedlog izvođenja materijalnih dokaza na javnoj raspravi, vrijeme i mjesto počinjenja, postojanje umišljajnih radnji, povreda propisa, kvalifikacija počinjenog prestupa, zaključak)

Pouka o pravnom lijeku: Protiv ovog rješenja nije dozvoljena žalba. Lica iz tačke 1. dispozitiva ovog rješenja, mogu podnijeti zahtjev za izuzeće predsjednika ili nekog od članova vijeća. Zahtjev sa obrazloženjem podnosi se putem Prvostepenog vojnodisciplinskog vijeća, do dana prijema poziva za javnu raspravu.

Dostaviti:

- predsjednik Vojnodisciplinskog vijeća ,
- članovi vijeća ,
- Podnositelju prijedloga/ovlaštenom licu ,
- okrivljeni (kovertirano uz dostavniciu)
- a/a

KOMANDANT

Čin
ime i prezime

5. Zapisnik sa javne rasprave

Broj: _____ /
Mjesto, _____.20__ godine

ZAPISNIK O JAVNOJ RASPRAVI

Sačinjen _____.2018. godine u Komandi 5.pbr u Kasarni Aerodrom „Dubrave“ Živinice, u disciplinskom postupku protiv _____, zbog disciplinskog prestupa iz člana 6. stav 1. tačka a) „neizvršavanje ili odbijanje izvršavanja komandi, odluka ili naredbi nadređenog“, tačka c) „samovolja u obavljanju službe ili dužnosti“, tačka d) „nesavjesno ili nemarno obavljanje službe“ i tačka g) „povreda propisa o stražarskoj službi“ Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku.

Započeto : ____:_ sati

Predsjednik vijeća: Otvara javnu raspravu pred Vojnodisciplinskim vijećem po predmetu pokrenutim rješenjem o pokretanju disciplinskog postupka, broj: _____ od _____.20__ godine, protiv _____ kao osobe protiv koje je pokrenut disciplinski postupak na osnovu prijedloga za pokretanje disciplinskog postupka komandanta ___, zbog disciplinskog prestupa iz člana 6. stav 1. tačka a) „neizvršavanje ili odbijanje izvršavanja komandi, odluka ili naredbi nadređenog“, tačka c) „samovolja u obavljanju službe ili dužnosti“, tačka d) „nesavjesno ili nemarno obavljanje službe“ i tačka g) „povreda propisa o stražarskoj službi“Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku, broj: _____ od _____.20__ godine.

Predsjednik vijeća: Provjerava da li su na javnu raspravu došla sva pozvana lica, pa potvrđuje da su na raspravu pristupili:

- _____ – u svojstvu okrivljenog
- _____ - u svojstvu zastupnika rješenja
- _____ – u svojstvu svjedoka

Predsjednik vijeća: Upoznaje stranke sa sastavom Vojnodisciplinskog vijeća :

1. _____, predsjednik vijeća,
2. _____, član
3. _____, član
4. _____, zapisničar

Predsjednik vijeća: Nakon upoznavanja sa sastavom Vojnodisciplinskog vijeća pita stranke da li imaju primjedbi na sastav vijeća i pri tom konstatira da do održavanja javne rasprave nije zaprimljen zahtjev o izuzeću nekog od članova vijeća, kao i da su stranke izjavile da nemaju primjedbi na sastav vijeća.

Predsjednik vijeća: Kako su ispunjene sve pretpostavke za održavanje javne rasprave, Vijeće donosi:

Z A K L J U Č A K

Današnja javna rasprava će se održati i ista je javna.

Predsjednik vijeća: Poziva okrivljenog i od njega uzima lične podatke;

_____, sina _____, rođen _____. godine u ____, Općina _____, stalno nastanjen u mjestu _____ bb, Općina _____, sa JMBG _____, neoženjen, po zanimanju _____, do sada disciplinski kažnjavan, disciplinskom mjerom _____, naredbom komandira _____ broj: _____ od _____.20___. godine, na dužnosti _____ – 1. Odjeljenje – _____ – _____ bataljon, sa mjestom službe u _____, kasarna _____.

Predsjednik vijeća: Predsjednik vijeća upoznaje okrivljenog da se na disciplinski postupak za težu povredu vojne discipline primjenjuju pravila ZKP-u BiH, pa se okrivljeni, u skladu sa odredbom člana 259. ZKP BiH, upozorava na potrebu pažljivog praćenja toka javne rasprave, da ima pravo izjasniti se o svim činjenicama i dokazima koji ga/je terete i iznijeti sve činjenice i dokaze koji mu/joj idu u korist, ali da nije dužan iznijeti svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja, da može postavljati pitanja svjedocima i vještacima i davati obrazloženja u vezi s njihovim iskazima.

Predsjednik vijeća: Poziva okrivljenog da se izjasni da li su mu jasne pravne upute vezano za njegova prava i obaveze u toku postupka.

Okrivljeni: Izjašnjavajući se o gornjim pravima, izjavljuje da je razumio pouku o pravima.

Predsjednik vijeća: „Dužan sam na početku da vas upozorim da ste dužni govoriti istinu u ovom postupku.“

Okrivljeni: Izjavljuje da će govoriti istinu u ovom postupku.

Predsjednik vijeća: Poziva _____ da se izjasni da li se brani sam.

Okrivljeni : „Da, branit ću se sam u ovom postupku/ imam branitelja _____,“ punomoć se prilaže u spis.

Predsjednik vijeća: Vrši provjeru da li je okrivljenom dostavljeno rješenje o pokretanju disciplinskog postupka, te konstatira da je dostavnica za lično dostavljanje u omotu spisa.

Okrivljeni: „Da, uručeno mi je rješenje o pokretanju postupka i upoznat sam sa težinom počinjenog djela koje mi se stavlja na teret.“

Predsjednik vijeća: Konstatira da je okrivljenom uručeno rješenje o pokretanju vojnoodisciplinskog postupka i poziva podnositelja zahtjeva za pokretanje disciplinskog postupka/ njegovog zastupnika _____ da pročita rješenje o pokretanju disciplinskog postupka protiv okrivljenog.

Podnositelj zahtjeva: Čita rješenje o pokretanju disciplinskog postupka, broj: od _____.20. godine i ukratko iznosi dokaze na kojima temelji rješenje o pokretanju disciplinskog postupka.

Predsjednik vijeća: Nakon čitanja Rješenja o pokretanju disciplinskog postupka provjerava da li je okrivljeni _____ razumio navode koji mu se stavljuju na teret i da li je potrebno dodatno objašnjenje Rješenja.

Predsjednik vijeća: Poziva okrivljenog da se izjasni o svojoj eventualnoj krivici po navodima koji mu se stavljuju na teret.

Okrivljeni izjavljuje: „Razumijem navode iz rješenja o pokretanju disciplinskog postupka i osjećam se krivim.“

Okrivljeni izjavljuje:

Predsjednik vijeća: daje uvodne riječi zastupniku rješenja;

Podnositelj zahtjeva izjavljuje: „Nemam ništa za dodati.“

Predsjednik vijeća : Vojnodisciplinsko vijeće donosi:

ZAKLJUČAK

OTVARAM DOKAZNI POSTUPAK

Predsjednik vijeća : Dokazi u ovom postupku izvodit će se redoslijedom utvrđenim pravilima ZKP BiH, tako što će se najprije izvoditi dokazi optužbe-zastupnika rješenja, zatim dokazi odbrane, dokazi optužbe-zastupnika kojima se pobijaju navodi odbrane i dokazi odbrane kao odgovor na pobijanje.

Podnositelj zahtjeva: Izjavljuje da su u rješenju o pokretanju disciplinskog postupka predloženi sljedeći dokazi, i to:

Predsjednik vijeća: Vijeće prihvata prijedloge podnositelja zahtjeva i pristupa se izvođenju predloženih dokaza zastupnika rješenja, uvidom u iste i njihovim čitanjem.

Podnositelj zahtjeva: „U ovom dijelu, kao podnositelj zahtjeva mislim da nema potrebe da čitam izjave svjedoka, već bih predložio da svjedoci iznesu svoje izjave. Napomenuo bih zaključak komisije da je komisija utvrdila propuste u radu i da se isti mogu okarakterizirati kao prestup u radu.“

**Okrivljeni
izjavljuje**

Predsjednik vijeća: „Izvode se ostali dokazi, te se izvodi zapisnik o obavljenom razgovoru. Da li treba da se pročita izjava i da li se slažete?“

Okrivljeni: „Da, slažem se, i ostajem pri izjavi.“

Okrivljeni nakon izvođenja dokaza nema materijalnih dokaza koje bi izveo na javnoj raspravi, ali u svojoj odbrani izjavljuje sljedeće:

Podnositelj zahtjeva: „Nemam ništa posebno dodati na odbranu okrivljenog.“

Pristupa se saslušanju svjedoka;

Predsjednik vijeća:

Pristupio pozvani svjedok _____ koji je na dan počinjene povrede vojne discipline koji je predmet ovog postupka obavljao dužnost _____, te se pristupa uzimanju općih podataka za imenovanog. Isti se upozorava da je dužan govoriti istinu u ovom postupku i iznijeti samo ono što mu je poznato u ovom predmetu, te se upozorava i da lažno svjedočenje predstavlja težu povedu VD;

Lični podaci svjedoka

; _____

Pa izjavi sljedeće:

Podnositelj zahtjeva i okrivljeni izjavljuju da imaju/nemaju pitanja za svjedoka.

Predsjednik vijeća: „Kako su podnositelj zahtjeva i okrivljeni izjavili da nemaju više pitanja, VDV donosi:

Z A K L J U Č A K

Dokazni postupak je završen.“

PRELAZI SE NA ZAVRŠNE RIJEČI

Predsjednik vijeća: Poziva zastupnika rješenja i okrivljenog da iznesu svoje završne riječi.

Podnositelj zahtjeva izjavljuje:

Okrivljeni:

Predsjednik vijeća: Nakon iznesenih završnih riječi upoznaje okrivljenog i podnositelja zahtjeva da imaju pravo čitanja zapisnika po zaključenju rasprave ili da im se ovaj zapisnik pročita, a nakon pouke stranke izjavljuju da ne žele čitati zapisnik, jer su slušali jasan diktat, te na zapisnik nemaju primjedbi.

Predsjednik vijeća: Objavljuje da je javna rasprava završena u ____ : ____ sati, pa VDV donosi:

ZAKLJUČAK

VDV se u ____ : ____ h povlači na vijećanje i glasanje, a odluka o ovoj pravnoj stvari bit će objavljena istog dana u ____ : ____ h.

Nakon vijećanja i glasanja, u prisustvu podnositelja zahtjeva i okrivljenog, Vojnodisciplinsko vijeće **U IME BOSNE I HERCEGOVINE**, donosi i javno objavljuje:

R J E Š E N J E

_____, sin _____, rođen _____. godine u ____, Općina _____, stalno nastanjen u mjestu _____ bb, Općina _____, sa JMBG _____, neoženjen, po zanimanju _____, do sada disciplinski kažnjavan, disciplinskom mjerom „_____“ naredbom komandira _____ broj: _____ od _____.20___. godine, na dužnosti _____ – 1. Odjeljenje – _____ – _____ bataljon, sa mjestom službe u _____, kasarna _____.

KRIV JE

Što je:

dana _____.20___. godine oko ___, sati, samovoljno napustio SM2 na koje je od ____ - ___, sati, u skladu sa Planom angažiranja straže razveden od strane razvodnika straže, _____, na način da se bez ičijeg znanja udaljio sa stražarskog mjesta odlazeći kod susjednog stražara na SM3 (KPS), gdje je zatečen od strane kontrole straže iz sastava ____ / ____ ujedno i nepropisno odjeven i opremljen (bez šljema, puška nije bila na ramenu ili rukama), sa upotrebot mobilnog telefona i zapaljenom cigaretom u ruci, kojom prilikom je postupio suprotno odredbama tačaka 26., 450. i 451. Pravila službe OS BiH, čime je počinio težu povredu vojne discipline - disciplinski prestup opisan u članu 6. stav 1. tačka a) „neizvršavanje ili odbijanje izvršavanja komandi, odluka ili naredbi nadređenog“ i tačka g) „povreda propisa o stražarskoj službi“ Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku broj: _____ od _____.20___. godine,

pa mu Vojnодisciplinsko vijeće primjenom člana 47., a u vezi sa članom 14. i 15., Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku,

I Z R I Č E

Disciplinsku kaznu: „Smanjenje plaće od 25% u trajanju od četiri mjeseca“ (primjer)

Po izradi rješenja, isto će biti otpremljeno i dostavljeno strankama.

Protiv ovog rješenja, okrivljeni i podnositelj zahtjeva o pokretanju disciplinskog postupka mogu podnijeti žalbu drugostepenom vojnодisciplinskom vijeću u roku od 15 dana od dana prijema ovog rješenja. Žalba se predaje neposredno Prvostepenom vojnодisciplinskom vijeću.

Rasprava završena u ____ : ____ sati.

ZAPISNIČAR

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Prilog 6. Zapisnik o vijećanju i glasanju

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH

**Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ**

Broj: _____
Mjesto: _____ godine: _____

ZAPISNIK O VLIJEĆANJU

Sačinjen u Komandi (navesti koje brigade) u kasarni _____ dana: _____._____. godine, a po rješenju o pokretanju disciplinskog postupka, broj: _____ od _____ godine po završenoj usmenoј raspravi protiv _____;

Vojnodisciplinsko vijeće:

1. _____, predsjednik vijeća,
 2. _____, član,
 3. _____, član
 4. _____, zapisničar

Predmet vijećanja je odlučivanje o odgovornosti i visini mjere.

1. Odlučivanje o odgovornosti:

I. Odražavanje o dugovrnosti:
I član vijeća glasa: _____.
II član vijeća glasa: _____.
Predsjednik vijeća glasa: _____.

2. Odlučivanje o disciplinskoj kazni

I član vijeća glasa: _____
II član vijeća glasa: _____
Predsjednik vijeća glasa: _____

Odluka o odgovornosti okrivljenog za počinjenu povredu vojnc discipline-disciplinski prestop iz člana 6. stav 1. tačka a), c), d) i g) donesena je jednoglasno, pa Vojnodisciplinsko vijeće okrivljenom izriče;

disciplinsku kaznu „„

ZAPISNIČAR

ČLANOVI VIJEĆA

PREDsjEDNIK VlJEĆA

7. Rješenje o izrečenoj disciplinskoj kazni

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH

Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ

Broj: _____ /
Mjesto: _____. godine

Vojnodisciplinsko vijeće u sastavu, _____, predsjednik vijeća, _____ i _____ kao članovi vijeća, uz sudjelovanje _____, kao zapisničara u disciplinskom postupku protiv _____, zbog povrede vojne discipline - disciplinske greške iz člana 6. stav 1. tačka a), c), d), i g) Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku, broj: _____ od _____. godine, a po osnovu Rješenja o pokretanju disciplinskog postupka, broj: UP I _____ od _____. godine, nakon održane javne rasprave dana _____. godine u prisustvu podnositelja zahtjeva/zastupnika podnositelja o pokretanju disciplinskog postupka _____ i okriviljenog _____, donijelo je i istog dana objavilo:

R J E Š E N J E

_____, sin ____, rođen _____. godine u ____, Općina ____, stalno nastanjen u mjestu _____. bb, Općina ____, sa JMBG ____, neoženjen, po zanimanju _____, do sada disciplinski kažnjavan, disciplinskom mjerom „_____“ naredbom komandira _____. broj: _____ od _____. godine, na dužnosti _____. – 1. Odjeljenje – _____. – _____. bataljon, sa mjestom službe u ____, kasarna _____.

KRIV JE

Što je :

dana _____. godine oko _____. sati, samovoljno napustio SM2 na koje je od _____. sati, u skladu sa Planom angažiranja straže razveden od strane razvodnika straže, _____, na način da se bez ići jeg znanja udaljio sa stražarskog mjesta odlazeći kod susjednog stražara na SM3 (KPS), gdje je zatečen od strane kontrole straže iz sastava _____. / _____. ujedno i nepropisno odjeven i opremljen (bez šljema, puška nije bila na ramenu ili rukama), sa upotrebom mobilnog telefona i zapaljenom cigaretom u ruci, kojom prilikom je postupio suprotno odredbama tačaka 26., 450. i 451. Pravila službe OS BiH, čime je počinio težu povredu vojne discipline - disciplinski prestup opisan u članu 6. stav 1. tačka a) „neizvršavanje ili odbijanje izvršavanja komandi, odluka ili naredbi nadređenog“ i tačka g) „povreda propisa o stražarskoj službi“ Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku, broj: _____ od _____. godine,

pa mu Vojnodisciplinsko vijeće primjenom člana 47., a u vezi sa članom 14. i 15., Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku,

I Z R I Č E

DISCIPLINSKU KAZNU: „_____“

O b r a z l o ž e n j e

Podnositelj zahtjeva/komandant _____ dostavio je zahtjev za pokretanje disciplinskog postupka protiv _____, broj: _____ od _____. godine, zbog teže povrede vojne discipline – disciplinskog prestupa iz člana 6. stav 1. tačka a) „neizvršavanje ili odbijanje izvršavanja komandi, odluka ili naredbi nadređenog“, tačka c) „samovolja u obavljanju službe ili dužnosti“, tačka d) „nesavjesno ili nemarno obavljanje službe“ i tačka g) „povreda propisa o stražarskoj službi“ Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku, broj: _____ od _____. godine.

Uz zahtjev za pokretanje disciplinskog postupka dostavljen je Izvještaj komisije za disciplinski uvidaj, broj: _____ od _____. godine, fotokopije izvoda dnevnika straže od _____. godine i _____. godine, fotokopiju evidencije zapažanja dežurnog _____ od _____. godine, zapisnik o obavljenom razgovoru, broj: _____ od _____. godine, zapisnik obavljenom razgovoru, broj: _____ od _____. godine i zapisnik o obavljenom razgovoru, broj: _____ od _____.

U dostavljenom Izvještaju uviđajne komisije koja je provela disciplinski uvidaj, u skladu sa Rješenjem komandanta _____ broj: _____ od _____. godine, utvrđeno je da postoji osnovana sumnja da je _____, počinio težu povredu vojne discipline-discriminski prestup iz člana 6. stav 1. tačka a), c), d) i g) Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku, te se na osnovu takvog izvještaja i pokreće disciplinski postupak protiv imenovanog.

Kako je postojala osnovana sumnja da je _____ počinio disciplinski prestup iz člana 6. stav 1. tačka a), c), d) i g) Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku, to je zahtjev za pokretanje disciplinskog postupka dostavljen na daljnje postupanje iz nadležnosti Zajedničkog štaba OS BiH na osnovu kojeg je načelnik donio svoje rješenje o pokretanju disciplinskog postupka protiv imenovanog pred Vojnodisciplinskim vijećem _____.

Javna rasprava po Rješenju o pokretanju disciplinskog postupka, broj: UP I _____ od _____. godine, zakazana je i održana dana _____. godine u objektu komande (brigade) na lokaciji kasarne _____.

U provedenom postupku, podnositelj zahtjeva/zastupnik o pokretanju disciplinskog postupka (u dalnjem tekstu zastupnik Rješenja) na javnoj raspravi predložio je i izveo sljedeće dokaze:

Izvođenje dokaza izvršeno je pojedinačno, uz navođenje činjenica na okolnosti počinjene povrede vojne discipline, odnosno preciziranja načina na koji je postupio okrivljeni _____, dok su pojedini dokazi, kao što su zapisnici o obavljenom razgovoru sa svjedocima procitani prilikom saslušanja predloženih svjedoka u ovom postupku. Okrivljeni se ovakvom načinu izvođenja materijalnih dokaza nije protivio, te je svojom izjavom pristao, s obzirom da je u prethodnom izjašnjenju izjavio da se osjeća krivim. Na javnoj raspravi saslušani su i predloženi svjedoci, stariji _____ koji je u vrijeme počinjenja disciplinskog prestupa bio angažiran kao komandir straže i svjedok _____ koji je u vrijeme počinjenja disciplinskog prestupa bio angažiran kao razvodnik straže.

Saslušani svjedoci ostali su kod svojih izjava datih na zapisnik, koji su na zahtjev okrivljenog pročitani na javnoj raspravi, na koje isti nije imao prigovora, osim što je potvrđio da izjavljeno odgovara stvarnoj situaciji, odnosno načinu, vremenu i mjestu počinjenja povrede vojne discipline.

U završnoj riječi, podnositelj zahtjeva/zastupnik izjavljuje, da je nedvosmisleno utvrđeno da je počinjen disciplinski prestup, da ne bi ulazio u posebne detalje, s obzirom da je svjestan počinjene povrede vojne discipline, da je rasprava odgađana dva puta iz razloga korištenja bolovanja, te napominje činjenicu da je dobra okolnost da okrivljeni nije ulazio u sukob s razvodnikom i da se nakon kraćeg vremena uputio na stražarsko mjesto, ali bez obzira na to, imajući u vidu ozbiljnost obavljanja jedinog borbenog zadatka u miru, ukazujući i ostalim vojnicima na ozbiljnost propusta u radu, smatra da bi istom trebalo izreći disciplinsku kaznu „smanjenje plaće u visini 25% u trajanju od 5 mjeseci“.

Kako okrivljeni nije imao materijalne dokaze koje je predložio zastupnik rješenja, to je javna rasprava prekinuta, te naloženo zapisničaru Vojnodisciplinskog vijeća da izvrši kopiranje spisa, kako bi okrivljeni mogao pratiti tok postupka. Isti se u postupku branio sam i prema vlastitoj izjavi nije mu bilo potrebno vrijeme kako bi se upoznao sa omotom spisa, pa je javna rasprava nastavljena.

U svoju odbranu okrivljeni, _____, izjavljuje da se osjeća krvim, te da za vrijeme boravka na straži njegov tadašnji komandir straže, nikoga ništa nije pitao, da su ga svi tapšali po ramenu smatrajući ga, kako navodi, „zemom“, dalje navodi svoje započinje da se ljudi bukvalno ponašaju kao da je došao kod njih kući da radi, da nije imao konkretnih problema, osim što su mu čizme bile mokre, te ih je stavio da se suše, da je krenuo neobrijan što smatra svojom greškom. Između ostalog, navodi da je bilo ljudskih da mu osoba koja mu je prišla na kapiji, koja je iste vjeroispovijesti, kada ga je vidjela da je mokar trebala reći da zamijeni čizme, ali ne negira svoju grešku.

Održana okrivljenog koncentrirana u završnoj riječi, usmjerena je na svjesnost počinjenja povrede vojne discipline, izraženo kajanje, te smatra da odbijanje od njegove plaće od koje živi nije pametna solucija, jer bi prije otisao da radi nešto drugo od čega će moći da živi, s obzirom da je kreditno zadužen.

Cijeneći odbranu okrivljenog kao i sve provedene dokaze, kako pojedinačno, tako i u njihovoj međusobnoj povezanosti, ovo vijeće smatra da se u radnjama okrivljenog opisanim u izreci oglašavanja krivim stiće sva bitna obilježja disciplinskog prestupa opisanog u članu 6. stav 1. tačka a), c), d) i g) Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku, broj: _____ od _____. godine, pa ga je za iste Vijeće oglasilo krivim iz sljedećih razloga:

Naime, nesporno je utvrđena odgovornost okrivljenog _____, vezano za izreku rješenja, te da je isti počinio disciplinski prestup počinjen dana, _____. godine, također prilikom obavljanja dužnosti u sastavu stražarskog osiguranja lokacije _____ kada je u 04,00 sati odbio da kao stražar bude razveden na SM- 3, odnosno, da je nakon što je izvršena smjena stražara na SM-1 odbio nastaviti kretanje prema SM-3, te se na krajnje nekorektan način obraćao razvodniku straže na dužnosti riječima _____ i da su mu _____, ignorirajući prijedlog razvodnika straže da se kompletna smjena straže vrati u stražaru kako bi isti _____, ponovno nevojničkim odnosom,

izjavljujući _____. Za ovakav postupak Vijeće ne vidi bilo kakvo opravdanje, bez obzira na _____, jer Vijeće smatra da je okriviljeni imao postupati u skladu sa pravilom službe OS BiH, SOP-a za osiguranje lokacije _____ i naredenjima pretpostavljenih lica, a posebnu težinu ovakve povrede vojne discipline Vijeće vidi u činjenici da je okriviljeni povredu vojne discipline počinio za vrijeme obavljanja stražarske službe.

Tako utvrđeno nesporno činjenično stanje u izreci rješenja proizilazi iz ocjene predloženih dokaza izvedenih od strane podnositelja zahtjeva/zastupnika koji je u dokaznom postupku u potpunosti dokazao počinjenje povrede vojne discipline iz člana 6. stav 1. tačka a), c), d) i g), a što proizilazi i iz same izjave okriviljenog koji je u potpunosti priznao krivnj u i da je povredu vojne discipline počinio svjesno.

Cijeneći sve navedeno te izraženo kajanje i svjesnost za učinjeni disciplinski prestup okriviljenog, Vojnodisciplinsko vijeće utvrdilo je, da je okriviljeni, _____, počinio disciplinski prestup „neizvršavanje ili odbijanje izvršavanja komandi, odluka ili naredbi nadređenog“, „samovolja u obavljanju službe ili dužnosti“, „nesavjesno ili nemarno obavljanje službe“ i „povreda propisa o stražarskoj službi“.

Vojnodisciplinsko vijeće nije našlo opravdanje po bilo kom osnovu, jer je okriviljeni trebao znati i biti svjestan da takvim postupkom mogu nastupiti štetne posljedice i unatoč tome takvu posljedicu prihvatio.

Nakon što je okriviljeni oglašen krivim za disciplinski prestup, Vojnodisciplinsko vijeće je primjenom člana 47., a u vezi sa članom 14. i 15. Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku izreklo disciplinsku kaznu „Smanjenje plaće od 25% u trajanju od 4 (četiri) mjeseca“, te da će se ovakvom disciplinskom sankcijom ostvariti svrha kažnjavanja, kako sa aspekta generalne tako i sa aspekta specijalne prevencije.

Odlučujući se za primjenu instituta ublažavanja kazne, Vojnodisciplinsko vijeće cijenilo je da na strani okriviljenog postoje olakšavajuće okolnosti koje Vijeće prvenstveno vidi u činjenici da okriviljeni nije u dobrim finansijskim prilikama zbog otplaćivanja kredita, da doprinosi izdržavanju svog oca, dok je od otežavajućih okolnosti ovo Vijeće uzelo do sada izrečenu, konačnu i izvršnu disciplinsku mjeru „_____,“ izrečenu naredbom komandira _____ broj: _____ od _____. godine, težimu počinjenih povreda vojne discipline, odnosno da su povrede počinjene za vrijeme obavljanja stražarske službe, a takva dužnost zahtijeva maksimalnu posvećenost i disciplinu.

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ovog rješenja, okriviljeni i zastupnik rješenja o pokretanju disciplinskog postupka mogu podnijeti žalbu Drugostepenom vojnodisciplinskom vijeću u roku od 15 dana od dana prijema ovog rješenja. Žalba se predaje neposredno Prvostepenom vojnodisciplinskom vijeću.

Dostavljeno:

- Imenovanom (uz dostavniciu),
- VEOID imenovanog (_____)
- Podnositelj zahtjeva (_____)
- Glavna evidencija personala (po konačnosti)
- Sektor za finansije i budžet MO BiH – GOC (po konačnosti izvršnosti)
- a/a.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

8. Sporazum o priznanju krivice

Podnositelj zahtjeva/ zastupnik podnositelja zahtjeva o pokretanju disciplinskog postupka

Predmet, broj: _____ od _____._____.godine.

Mjesto, _____._____.godine

Na osnovu pravila ZKP, odredbe člana 231., Podnositelj zahtjeva/ zastupnik podnositelja zahtjeva o pokretanju disciplinskog postupka, (čin, ime i prezime) i okrivljeni (čin, ime i prezime), rođen _____._____.godine u _____, Općina _____, stalno nastanjen u _____, Ul. _____, da _____._____. godine u prostorijama _____ u _____ zaključili su sljedeći:

SPORAZUM O PRIZNANJU KRIVICE**Član 1.**

Okrivljeni (čin, ime i prezime) priznaje da je počinio težu povredu vojne discipline-disciplinski prestup iz člana 6. stav 1. tačka h) „opijenost ili stanje pod uticajem alkohola, narkotika ili opijata prilikom dolaska na službu ili dužnost ili za vrijeme službe ili obavljanja dužnosti“ Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku, za koju povredu je doneseno Rješenje o pokretanju disciplinskog postupka, broj: _____ od _____._____.godine i predmet se vodi pred Vojnodisciplinskim vijećem ZŠ OS BiH.

Član 2.

Podnositelj zahtjeva/ zastupnik podnositelja zahtjeva o pokretanju disciplinskog postupka i okrivljeni saglasni su da Vojnodisciplinsko vijeće, kao nadležno u ovom predmetu, okrivljenom po Rješenju o pokretanju disciplinskog postupka za disciplinski prestup iz člana 6. stav 1. tačka (h) Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku, izrekne disciplinsku kaznu :

„Zaustavljanje u napredovanju u službi i unapređenju u trajanju od 1 godine“

Član 3.

Okrivljeni u potpunosti prihvata izricanje disciplinske sankcije predviđene u članu 2. ovog sporazuma.

Član 4.

Potpisujući ovaj sporazum, okrivljeni potvrđuje da je izjavu o priznanju krivice, a nakon što je upoznat sa sadržajem Rješenja o pokretanju disciplinskog postupka, dao dobrovoljno, svjesno i sa razumijevanjem.

Član 5.

Potpisujući ovaj sporazum, okrivljeni potvrđuje da razumije, da se potpisivanjem ovog sporazuma odriče prava na vođenje postupka pred VDV-om i da ne može uložiti žalbu na disciplinsku sankciju koju će VDV izreći.

Član 6.

Ovaj sporazum o priznanju krivice zaključen je u _____, dana _____.____. godine i sastoji se od 3 (tri) istovjetna primjerka, od kojih okrivljeni i podnositelj zahtjeva/ zastupnik podnositelja zahtjeva o pokretanju disciplinskog postupka zadržavaju po jedan primjerak, dok se preostali dostavlja Vojnodisciplinskom vijeću za potrebe disciplinskog postupka.

Podnositelj zahtjeva/ zastupnik

(čin ime i prezime)

Okrivljeni

(čin ime i prezime)

9. Poziv na javnu raspravu okrivljenom

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH

Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ

Broj: _____
Mjesto, _____.____. godine

POZIV NA JAVNU RASPRAVU

za _____, sin _____, rođen _____._____. godine u ____, Općina _____, stalno nastanjen u mjestu _____ bb, Općina _____, sa JMBG _____, neoženjen, po zanimanju _____, do sada disciplinski kažnjavan, disciplinskom mjerom „_____“ naredbom komandira _____ broj: _____ od _____._____. godine, na dužnosti _____ – 1. Odjeljenje – _____ – _____ bataljon, sa mjestom službe u _____, kasarna _____.

POZIVA SE KAO OKRIVLJENI

Zbog disciplinskog prestupa iz člana 6. stav 1. tačka t) „nedolično ponašanje koje nanosi štetu ugledu Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine ili Oružanim snagama, naročito narušavanje javnog reda i mira, posebno nepristojnim ponašanjem ili sukobljavanjem na javnom mjestu ili bilo koje drugo postupanje koje remeti javni red i mir, bez obzira na mjesto i vrijeme događaja“, tačka z) „počinjenje krivičnog djela ili postojanje osnovane sumnje da je krivično djelo počinjeno“ Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku, broj: _____ od _____._____. godine, na način opisan u Rješenju o pokretanju disciplinskog postupka, broj: _____ od _____._____. godine, na javnu raspravu dana _____._____. godine (SRIJEDA) u 11,00 sati u komandi _____, na lokaciji kasarne _____.

Na javnoj raspravi imenovani se može braniti sam ili putem branitelja.

U slučaju neopravdanog izostanka okrivljenog, postupak javne rasprave bit će odložen, a predsjedavajući vojnooddisciplinskog vijeća će naložiti službi vojne policije njegovo privođenje na javnu raspravu.

Dostaviti:

- 1 x imenovanom lično (uz dostavnici)
- 1 x u spis.

PREDSJEDNIK VDV-a
(čin, ime i prezime)

10. Poziv na javnu raspravu podnositelju zahtjeva/zastupniku

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH

Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ

Broj: _____
Mjesto, _____._____. godine

POZIV NA JAVNU RASPRAVU

Za _____, sin _____, rođen _____._____. godine u _____, Općina _____, stalno nastanjen u _____, Ul. _____, Općina _____, na dužnosti _____ - _____ - _____ - _____, sa mjestom službe u _____.

POZIVA SE U SVOJSTVU PODNOSITELJA ZAHTJEVA/ZASTUPNIKA

u predmetu utvrđivanja disciplinske odgovornosti _____, zbog disciplinskog prestupa iz člana 6. stav 1. tačka t) „nedolično ponašanje koje nanosi štetu ugledu Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine ili Oružanim snagama, naročito narušavanje javnog reda i mira, posebno nepristojnim ponašanjem ili sukobljavanjem na javnom mjestu ili bilo koje drugo postupanje koje remeti javni red i mir, bez obzira na mjesto i vrijeme događaja“, tačka z) „počinjenje krivičnog djela ili postojanje osnovane sumnje da je krivično djelo počinjeno“ Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku, broj: _____ od _____._____. godine, na način opisan u Rješenju o pokretanju disciplinskog postupka, broj: _____ od _____._____. godine na javnu raspravu dana _____._____. godine (SRIJEDA) u ____ sati u komandi _____, na lokaciji kasarne _____.

Postupak protiv okrivljenog pokrenut je od strane vaše jedinice, te ste u skladu sa dostavljenim zahtjevom dužni pristupiti javnoj raspravi, a u slučaju vašeg neopravdanog izostanka, Vojnodisciplinsko vijeće postupit će u skladu sa pravilima Zakona o krivičnom postupku BiH, odredbom člana 245.

Dostaviti:

- 1 x imenovanom lično (uz dostavnicu)
- 1 x u spis.

PREDSJEDNIK VDV-a
(čin, ime i prezime)

11. Poziv na javnu raspravu svjedoku

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane
Zajednički štab/stožer OS BiH

Босна и Херцеговина
Министарство одбране
Заједнички штаб ОС БиХ

Broj: _____
Mjesto, _____._____. godine

POZIV NA JAVNU RASPRAVU

Za _____, sin _____, rođen _____._____. godine u ____, Općina _____, stalno nastanjen u _____, Ul. _____, Općina _____, na dužnosti _____ - _____ - _____ - _____, sa mjestom službe u _____.

POZIVA SE U SVOJSTVU SVJEDOKA

u predmetu utvrđivanja disciplinske odgovornosti _____, zbog disciplinskog prestupa iz člana 6. stav 1. tačka t) „nedolično ponašanje koje nanosi štetu ugledu Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine ili Oružanim snagama, naročito narušavanje javnog reda i mira, posebno nepristojnim ponašanjem ili sukobljavanjem na javnom mjestu ili bilo koje drugo postupanje koje remeti javni red i mir, bez obzira na mjesto i vrijeme događaja“, tačka z) „počinjenje krivičnog djela ili postojanje osnovane sumnje da je krivično djelo počinjeno“ Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku, broj: _____ od _____._____. godine, na način opisan u Rješenju o pokretanju disciplinskog postupka, broj: _____ od _____._____. godine na javnu raspravu dana _____._____. godine (SRIJEDA) u ____ sati u komandi ____, na lokaciji kasarne _____.

U slučaju neopravdanog izostanka uredno pozvanog svjedoka na javnu raspravu, postupak javne rasprave bit će odložen, a predsjednik vojnodisciplinskog vijeća će, u skladu sa pravilima ZKP BiH, propisanih odredbom člana 249. istog zakona, naložiti službi Vojne policije njegovo privodenje na javnu raspravu.

Dostaviti:

- 1 x imenovanom lično (uz dostavnici)
- 1 x u spis.

PREDSJEDNIK VDV-a
(čin, ime i prezime)

**MINISTARSTVO VANJSKE TRGOVINE
I EKONOMSKIH ODNOŠA
BOSNE I HERCEGOVINE****837**

Na temelju članka 61. stavak 2. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17) i Zapisnika s Prve sjednice i nastavka Prve sjednice Povjerenstva za provođenje konkursne procedure za izbor sedam članova Povjerenstva za koncesije Bosne i Hercegovine, od dana 09.07.2021. godine i 16.09.2021. godine, ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine donosi

**ODLUKU
O PONIŠTENJU NATJEČAJA ZA IZBOR I IMENOVANJE
SEDAM ČLANOVA POVJERENSTVA ZA KONCESIJE
BOSNE I HERCEGOVINE****Članak 1.**

(Predmet Odluke)

Odlukom o poništenju Natječaja za izbor i imenovanje sedam članova Povjerenstva za koncesije Bosne i Hercegovine, raspisanim sukladno čl. 8. i 9. Zakona o koncesijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 56/04), s člankom 7. st. 1. i 2. i člankom 8. Zakona o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 37/03) i točke 2. Rješenja o imenovanju Povjerenstva za provođenje konkursne procedure za izbor sedam članova Povjerenstva za koncesije Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 33/21), objavljenom u "Službenom glasniku BiH", web stranici Ministarstva, dnevnim novinama: "Nezavisne novine", "Oslobodenje" i "Večernji list", dana 18.06.2021. godine i "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH", dana 21.06.2021. godine, **poništava se predmetni natječaj u cijelosti**.

Članak 2.

(Utvrđene obaveze)

Ovom Odlukom obvezuje se Odjel za kadrovske poslove Sektora za pravne i opće poslove da predmetnu odluku dostavi Povjerenstvu za provođenje procedure natječaja za izbor sedam članova Povjerenstva za koncesije Bosne i Hercegovine.

Članak 3.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se "Službenom glasniku BiH", "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH", web stranici Ministarstva, dnevnim novinama: Nezavisne novine, Oslobodenje i Večernji list.

Broj 11-2-34-3675-20/20

23. rujna 2021. godine
SarajevoMinistar
Staša Košarac, v. r.

Na osnovu člana 61. stav 2. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17) i Zapisnika sa Prve sjednicama i nastavka Prve sjednice Komisije za spровођење konkursne процедуре за izbor sedam članova Komisije za koncesije Bosne i Hercegovine, od dana 09.07.2021. godine i 16.09.2021. godine, ministar spољne trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine donosi

**ОДЛУКУ
О ПОНИШТЕЊУ КОНКУРСА ЗА ИЗБОР И
ИМЕНОВАЊЕ СЕДАМ ЧЛНОВА КОМИСИЈЕ ЗА
КОНЦЕСИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ****Члан 1.**

(Predmet Odluke)

Odlukom o poništeњу Konkursa za izbor i imenovanje sedam članova Komisije za koncesije Bosne i Hercegovine, raspisanom u skladu sa čl. 8. i 9. Zakona o koncesijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 56/04), sa člankom 7. st. 1. i 2. i člankom 8. Zakona o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Savjeta ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 37/03) i tačke 2. Rješenja o imenovanju Komisije za spровођење konkursne процедуре за izbor sedam članova Komisije za koncesije Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 33/21), objavljenom u "Službenom glasniku BiH", web stranici Ministarstva, dnevnim novinama: "Независне новине", "Ослобођење" и "Вечерњи лист", дана 18.06.2021. године и "Службеном гласнику Брчко дистрикта BiH" дана 21.06.2021. године, **поништава се предметни конкурс у цијелости**.

Члан 2.

(Утврђене обавезе)

Ovom Odlukom obavезује се Одсјек за кадровске послове Сектора за правне и опште послове да предметну одлуку достави Komisiji za spровођење konkursne procedure za izbor sedam članova Komisije za koncesije Bosne i Hercegovine.

Члан 3.

(Ступање на snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se "Službenom glasniku BiH", "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH", web stranici Ministarstva, dnevnim novinama: "Независне новине", "Ослобођење" и "Вечерњи лист".

Број 11-2-34-3675-20/20

23. септембра 2021. године

Сарајево

Министар
Сташа Кошарас, с. р.

Na osnovu člana 61. stav 2. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17) i Zapisnika sa Prve sjednicama i nastavka Prve sjednice Komisije za spровођење konkursne процедуре za izbor sedam članova Komisije za koncesije Bosne i Hercegovine, od dana 09.07.2021. godine i 16.09.2021. godine, ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine donosi

**ODLUKU
O PONIŠTENJU KONKURSA ZA IZBOR I IMENOVANJE
SEDAM ČLANOVA KOMISIJE ZA KONCESIJE
BOSNE I HERCEGOVINE****Član 1.**

(Predmet Odluke)

Odlukom o poništenju Konkursa za izbor i imenovanje sedam članova Komisije za koncesije Bosne i Hercegovine, raspisanom u skladu sa čl. 8. i 9. Zakona o koncesijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 56/04), sa člankom 7. st. 1. i 2. i člankom 8. Zakona o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 37/03) i tačke 2. Rješenja o imenovanju Komisije za spровођење konkursne процедуре за izbor sedam članova Komisije za koncesije Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj

33/21), objavljenom u "Službenom glasniku BiH", web stranici Ministarstva, dnevnim novinama: Nezavisne novine, Oslobođenje i Večernji list, dana 18.06.2021. godine i "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH", dana 21.06.2021. godine, **poništava se predmetni konkurs u cijelosti.**

Član 2.
(Utvrđene obaveze)

Ovom Odlukom obavezuje se Odjel za kadrovske poslove Sektora za pravne i opće poslove da predmetnu odluku dostavi Komisiji za provođenje konkursne procedure za izbor sedam članova Komisije za koncesije Bosne i Hercegovine.

Član 3.
(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom doštenja i objavljuje se "Službenom glasniku BiH", "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH", web stranici Ministarstva, dnevnim novinama Nezavisne novine, Oslobođenje i Večernji list.

Broj 11-2-34-3675-20/20

23. septembra 2021. godine

Sarajevo

Ministar

Staša Košarac, s. r.

(SI-1486/21-G)

Članak 3.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02-02-29-2/21
21. rujna 2021. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Upravnog odbora UNO
Vjekoslav Bevanda, v. r.

Na osnovu člana 14. Zakona o sistemu indirektnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 44/03, 52/04, 34/07, 4/08, 49/09, 32/13 i 91/17), člana 15. stavak (1) Zakona o Upravi za indirektno oporezivanje ("Službeni glasnik BiH", 89/05) i člana 11. Zakona o akcizama u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 49/09, 49/14, 60/14 i 91/17), Upravni odbor Uprave za indirektno oporezivanje, na 53. sjednici održanoj dana 21.9.2021. godine, donio je

ПРАВИЛНИК

**О ИЗМЈЕНАМА ПРАВИЛНИКА О ПРИМЈЕНИ
ЗАКОНА О АКЦИЗАМА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ**

Члан 1.

У Правилнику о примјени Закона о акцизама у Bosni i Hercegovini ("Службени гласник BiH", бр. 50/09, 80/11, 48/12, 74/14, 85/17, 4/18 и 3/21) у члану 6. stavku (1) тачке б) и ц) мијењају се и гласе:

- "б) Лож уље екстра лако које је намијењено за употребу у специфичним процесима, а које се сврстava у оквиру тарифне ознаке ex 2710 19 31 10 ЦТ BiH,"
 - "ц) Лож уље екстра лако које је намијењено за хемијску прераду, а које се сврстava у оквиру тарифне ознаке ex 2710 19 35 10 ЦТ BiH".
- У ставу (2) тачка а) мијења се и гласи:
- "а) Производ који се, у складу с прописима о квалитету и другим захтјевима, ставља у промет као лож уље лако специјално, а овисно од садржаја сумпора сврстava у оквиру тарифне ознаке ex 2710 19 62 10, ex 2710 19 66 10 и ex 2710 19 67 10 ЦТ BiH".

Члан 2.

У члану 9. stavku (1) у тачки ц) тарифна ознака "2208 20 69 00" замјењује се тарифном ознаком "ex 2208 20 69 20".

У ставу (3) у тачки ц) тарифна ознака "2208 20 88 00" замјењује се тарифном ознаком "ex 2208 20 88 20".

Члан 3.

Овај Правилник ступа на snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02-02-29-2/21
21. septembra 2021. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Upravnog odbora УИО
Vjekoslav Bevanda, s. r.

Na osnovu člana 14. Zakona o sistemu indirektnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 44/03, 52/04, 34/07, 4/08, 49/09, 32/13 i 91/17), člana 15. stav (1) Zakona o Upravi za indirektno oporezivanje ("Službeni glasnik BiH", broj 89/05) i člana 11. Zakona o akcizama u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 49/09, 49/14, 60/14 i 91/17), Upravni odbor Uprave za indirektno oporezivanje, na 53. sjednici održanoj dana 21.09.2021. godine, donio je

**BOSNA I HERCEGOVINA
UPRAVA ZA NEIZRAVNO OPOREZIVANJE**

838

Temeljem članka 14. Zakona o sustavu neizravnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 44/03, 52/04, 34/07, 4/08, 49/09, 32/13 i 91/17), članka 15. stavak (1) Zakona o Upravi za neizravno oporezivanje ("Službeni glasnik BiH", 89/05) i članka 11. Zakona o trošarinama u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 49/09, 49/14, 60/14 i 91/17), Upravni odbor Uprave za neizravno oporezivanje, na 53. sjednici održanoj dana 21.09.2021. godine, donio je

ПРАВИЛНИК

О ИЗМЈЕНАМА ПРАВИЛНИКА О ПРИМЈЕНИ ЗАКОНА О ТРОШАРИНАМА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Članak 1.

U Pravilniku o primjeni Zakona o trošarinama u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 50/09, 80/11, 48/12, 74/14, 85/17, 4/18 i 3/21) u članku 6. stavku (1) točke b) i c) mijenjanju se i glase:

- "б) Lož ulje ekstra lako koje je namijenjeno za uporabu u specifičnim procesima, a koje se svrstava u okviru tarifne oznake ex 2710 19 31 10 CT BiH,"
 - "ц) Lož ulje ekstra lako koje je namijenjeno za kemijsku preradu, a koje se svrstava u okviru tarifne oznake ex 2710 19 35 10 CT BiH".
- U stavku (2) točka a) mijenja se i glasi:
- "а) Proizvod koji se, sukladno propisima o kvalitetu i drugim zahtjevima, stavlja u promet kao lož ulje lako specijalno, a ovisno od sadržaja sumpora svrstava u okviru tarifne oznake ex 2710 19 62 10, ex 2710 19 66 10 i ex 2710 19 67 10 CT BiH".

Članak 2.

U članku 9. stavku (1) u točki c) tarifna oznaka "2208 20 69 00" zamjenjuje se tarifnom oznakom "ex 2208 20 69 20".

U stavku (3) u točki c) tarifna oznaka "2208 20 88 00" zamjenjuje se tarifnom oznakom "ex 2208 20 88 20".

PRAVILNIK
**O IZMJENAMA PRAVILNIKA O PRIMJENI ZAKONA O
 AKCIZAMA U BOSNI I HERCEGOVINI**

Član 1.

U Pravilniku o primjeni Zakona o akcizama u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 50/09, 80/11, 48/12, 74/14, 85/17, 4/18 i 3/21) u članu 6. stav (1) tačke b) i c) mijenjaju se i glase:

- "b) Lož ulje ekstra lako koje je namijenjeno za upotrebu u specifičnim procesima, a koje se svrstava u okviru tarifne oznake ex 2710 19 31 10 CT BiH,"
- "c) Lož ulje ekstra lako koje je namijenjeno za hemijsku preradu, a koje se svrstava u okviru tarifne oznake ex 2710 19 35 10 CT BiH".

U stavu (2) tačka a) mijenja se i glasi:

- "a) Proizvod koji se, u skladu s propisima o kvalitetu i drugim zahtjevima, stavlja u promet kao lož ulje lako specijalno, a ovisno od sadržaja sumpora svrstava u okviru tarifne oznake ex 2710 19 62 10, ex 2710 19 66 10 i ex 2710 19 67 10 CT BiH".

Član 2.

U članu 9. stav (1) u tački c) tarifna oznaka "2208 20 69 00" zamjenjuje se tarifnom oznakom "ex 2208 20 69 20".

U stavu (3) u tački c) tarifna oznaka "2208 20 88 00" zamjenjuje se tarifnom oznakom "ex 2208 20 88 20".

Član 3.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02-02-29-2/21
 21. septembra 2021. godine
 Sarajevo

Predsjedavajući
 Upravnog odbora UIO
Vjekoslav Bevanda, s. r.

**KONKURENCIJSKO VIJEĆE
 BOSNE I HERCEGOVINE**

839

Konkurenčijsko vijeće BiH na temelju članka 25. stavak (1) tačka e), članka 42. stavak (1) tačka c), članka 48. stavak (1) tačka b), a u svezi sa člankom 10. stavak (2) tačka d), Zakona o konkurenčiji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), u postupku pokrenutom po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti, broj UP-01-26-2-007-2/21 od 16.02.2021. godine protiv JP Centralno grijanje Tuzla d.d. ul. Krečanska broj 1, 75 000 Tuzla radi utvrđivanja postojanja zlouporabe vladajućeg položaja u smislu članka 10. stavak (2) tačka d) Zakona o konkurenčiji, na 92. (devedesetdrugoj) sjednici održanoj dana 15. rujna 2021. godine, je donijelo

RJEŠENJE

1. Utvrđuje se da je JP Centralno grijanje Tuzla d.d. ul. Krečanska broj 1, 75 000 Tuzla zlouporabio vladajući položaj na tržištu distribucija/opskrbe toplotnom energijom na području naselja Stupine B2, ul. M Maka Dizdar, Lamela C, Tuzla, onemogućavanjem naplate potrošnje toplinske energije preko ugrađenih kalorimetara u stanovima stambene zgrade na adresi Stupine B2 ul. M Maka Dizdar Lamela C u Tuzli, što predstavlja uvjetovanje drugoj strani da prihvati dodatne obveze koje po svojoj prirodi nemaju veze s predmetom sporazuma, te ograničavanje tržišta na štetu potrošača, sukladno odredbama članka 10. stavak (2) tačka d) Zakona o konkurenčiji.
2. Nalaže se JP Centralno grijanje Tuzla d.d. slijedeće:
 - u roku od 60 (šezdeset) dana od dana primjeka ovog Rješenja omogući zaključivanje novih ugovora za potrošnju toplinske energije preko ugrađenih

kalorimetara u stanovima stambene zgrade na adresi Stupine B2 ul. M Maka Dizdar Lamela C u Tuzli i da naplatu potrošnje prema ugrađenim kalorimetara na navedenoj adresi izvrši retroaktivno od 15.10.2020. godine, te da dostavi dokaze o izvršenju.

3. Izriče se novčana kazna JP Centralno grijanje Tuzla d.d. ul. Krečanska Broj 1, 75 000 Tuzla zbog kršenja odredbi iz članka 10. stavak (2) tačke d) Zakona o konkurenčiji, utvrđene u točki 1. ovog Rješenja, u visini od 40.000,00 KM (četrdesetisućakonvertibilnihmaraka), sukladno sa odredbom članka 48. stavak (1) tačka b) Zakona o konkurenčiji, koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od primjeka ovog Rješenja.
4. Ukoliko JP Centralno grijanje Tuzla d.d. ul. Krečanska Broj 1, 75 000 Tuzla ne uplati izrečenu novčanu kaznu iz točke 3. u ostavljenom roku, ista će se naplatiti prinudnim putem, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.
5. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurenčijsko vijeće BiH je pod brojem 01-26-10-246-1/20 dana 30.11.2020. godine putem e-maila zaprimilo Prijavu od strane određene fizičke osobe nastanjenog na adresi Stupine B2-lamela C, 75000 Tuzla radi utvrđivanja postojanja zlouporabe vladajućeg položaja JP Centralno grijanje d.d. Ul. Krečanska br 1, 75 000 Tuzla (u daljnjem tekstu: JP Centralno grijanje Tuzla) sukladno članku 10. stavak (2) tačka d) Zakona o konkurenčiji.

U zaprimljenom podnesku se u bitnom navodi slijedeće:

- Etažni vlasnici stanova u ulici Stupine B2-lamela C u Tuzli su u novembru 2018. godine podnijeli zahtjev JP Centralno grijanju Tuzla, za ugradnju mjerača utroška toplinske energije, kalorimetra, u stanove stambene zgrade na adresi Stupine B2 ul. M Maka Dizdar Lamela C u Tuzli
- JP Centralno grijanje Tuzla je etažnim vlasnicima odgovorilo 12.12.2018. godine dopisom br. 001-08198-2018 u kome ih je obavijestilo o uvjetima koje trebaju ispuniti da bi se uveli mjerni instrumenti, kalorimetri, u sve stanove navedenog ulaza
- Svi stanari ulaza - 35 vlasnika stambenih jedinica su potpisali zahtjev i suglasnost za izvođenje i ugradnju mjerača toplinske energije prema uvjetima dostavljenim od strane JP Centralno grijanje. Novim zahtjevom (br. 009-1526-2019 od 19.09.2019. godine) i dopunom projektnje dokumentacije od 07.01.2020. godine stanari su zatražili od JP Centralno grijanje Tuzla suglasnost na projektnu dokumentaciju za ugradnju mjerača
- JP Centralno grijanje Tuzla je dopisom br. 03-00545-2020 od 17.01.2020. godine dalo suglasnost da je izvedbeni projekat ponuden od strane "ING Marketing" Tuzla prihvatljiv
- Nakon toga su preko zakonskog upravitelja "Bosna lift" Tuzla izvedeni radovi ugradnje mjernih instrumenata, kalorimetara pojedinačno za svaku stambenu jedinicu na trošak stanara koji su potpisali zahtjev za ugradnju kalorimetara pojedinačno u sve stanove
- Svi stanari (svih 35) su uplatili početni dio sredstava od 670 KM za ugradnju kalorimetra prije početka izvedbe radova
- Nadzor nad izvođenjem radova je učinjen od strane JP Centralno grijanje Tuzla.

Stanari zgrade Stupine B2 Lamela C su se dana 22.10.2020. godine preko zakonskog punomoćenika obratili zahtjevom JP Centralnom grijanju Tuzla za dostavljanjem novih ugovora za potrošnju toplinske energije, sada preko ugrađenih kalorimetara.

JP Centralno grijanje Tuzla je odgovorilo na zahtjev da ne mogu dati suglasnost za nove ugovore iz razloga što nisu svi stanari ulaza Lamele C izvršili priključak na sistem grijanja preko mjeraca toplinske energije, kalorimetara. Dva stanara su odbili (JP Centralno grijanje Tuzla navodi 3 jer je jedan stanar, koji živi u Americi, naknadno ugradio priključak mjeraca toplinske energije), priključak na mjerne instrumente, iz ličnih razloga, iako su ranije potpisali zahtjev i suglasnost i platili ugradnju kalorimetara.

Obrazloženje javnog preduzeća JP Centralno grijanje Tuzla je da se na zajednički dostavljač toplinske energije u ulaz Lamele C moraju priključiti svi stanari i da nemaju načina dvostrukе naplate isporučene toplinske energije prema Općim uvjetima za priključenje na sistem daljinskog upravljanja i isporuku toplinske energije grada Tuzla broj 01-5439-2010/11-VNR-1 od 05.01.2010. godine usvojene odlukom Općinskog vijeća Tuzla (u daljnjem tekstu: Opći uvjeti).

Centralno grijanje Tuzla se poziva na Opće uvjete i to članke 17. i 19. kojima se uvjetuje druga strana, u ovom slučaju potrošači toplinske energije, da u jednom ulazu mora biti istovjetan način naplate potrošnje energetika.

U Prijavi se naglašava da je u pokretanju inicijative za ugradnju kalorimetara od strane javnog preduzeća Centralno grijanje Tuzla tražena pismena suglasnost svih stanara (a ne i vlasnika poslovnih prostora u navedenom ulazu od kojih neki već imaju ugradene mjerace toplinske energije) i da je pismena suglasnost svih stanara i dostavljena.

Podnositelj prijave navodi da postoje indicije da poslovni prostori ulaza Lamele C (La linea, San Marco, Elcom) već koriste kalorimetre kao mjerace utroška energije u istom ulazu i da su priključeni na zajednički toplinski dovod za Lemelu C ali da provjere ovih navoda Centralno grijanje Tuzla obstruira.

Žalbom prema Centralno grijanje Tuzla stanari su naglasili da je Centralno grijanje dalo suglasnost da postoje tehnički uvjeti za ugradnju pojedinačnih mjernih instrumenata utroška toplinske energije i da su nakon date suglasnosti na tehničku izvodljivost radovi i izvršeni.

Nepriključenjem na sustav mjernih instrumenata utroška energetika krši se Zakon o zaštiti potrošača Bosne i Hercegovine. Centralno grijanje Tuzla prihvata taj zakon ali pod tehničkim uvjetima zahtjeva priključenje svih stanara navedenog ulaza, iako su ugrađeni pojedinačni i odvojeni mjerni instrumenti za svaki stan posebno.

Ovom odlukom Centralno grijanje Tuzla je 33 stanara ovog ulaza oštetilo za 40.000 KM materijalnog utroška ugradnje kalorimetara za koje nisu krivi i koje ne mogu nadoknaditi.

Podnositelj prijave predlaže Konkurenčijskom vijeću da donese rješenje kojim se utvrđuje da je Centralno grijanje Tuzla zlouporabilo monopolski položaj na tržištu distribucije toplotne energije u Gradu Tuzla, primjenom članaka 17. i 19. Općih uvjeta kojim su propisani uvjeti za priključenje na sustav daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije. Ovakva odluka uvjetuje drugoj strani, u ovom slučaju stanarima Lamele C zgrade B2 naselja Stupine, da prihvate materijalni gubitak ugradnje mjernih instrumenata i da prihvate način plaćanja utroška energetika nametnut od strane JP Centralnog grijanja Tuzla čime se vrši povreda odredbi Zakona o konkurenčiji.

Predlažu i da navedenim rješenjem Konkurenčijsko vijeće naloži javnom preduzeću Centralno grijanje Tuzla naplatu toplinske energije prema mjeracima utroška toplinske energije koji su u funkciji od početka sezone grijanja tj. od 15.10.2020. godine.

Obrazloženje prijave zaprimljeno je dana 04.12.2021. godine podneskom koji je zaprimljen pod brojem 01-26-10-246-2/20 istoga sadržaja kao i prethodno, s tim da je u prilogu dostavljena kopija Zahtjeva prema Centralno grijanje Tuzla upitom koji su sljedeći uvjeti za uvođenje mjernih satova (kalorimetara) od 31.05.2019. godine, kopiju Odgovora Centralno

grijanje Tuzla, kopiju Ponude gospodarskog subjekta ING MARKETING za izradnju projekta rekonstrukcije instalacije grijanja, Suglasnost na projekt ugradnje kalorimetra za stambeni dio SPO Stupine B2 Lamela C od strane Centralno grijanje Tuzla, Zahtjev stanara prema Centralno grijanje Tuzla za dostavu novih ugovora za potrošnju toplotne energije, Odgovor Centralno grijanje Tuzla na spomenuti zahtjev te dopis Povrat računa za isporučenu toplinsku energiju stanara prema Centralno grijanje Tuzla.

1. Postupak po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti

Na temelju navedenog, Konkurenčijsko vijeće je sukladno članku 32. stavak (1) Zakona, donjelo Zaključak o pokretanju postupka po službenoj dužnosti broj UP-01-26-2-007-2/21 od 16.02.2021. godine (u dalnjem tekstu: Zaključak) protiv JP Centralno grijanje Tuzla radi utvrđivanja postojanja zloupore vladajućeg položaja, u smislu članka 10. stavak (2) točka d) Zakona o konkurenčiji.

Sukladno članku 33. stavak (1) Zakona, Konkurenčijsko vijeće je istog dana dostavilo predmetni Zaključak na očitovanje JP Centralno grijanje Tuzla u prilogu akta broj UP-01-26-2-007-6/21 te istovremeno zatražilo od JP Centralno grijanje svu relevantnu korespondenciju koja se odnosi na predmetni postupak sa stanarima naselja Stupine B2, ul. M Maka Dizdar, Lamela C, pravni temelj na kojem bazirate stav oko odbijanja suglasnosti na nove ugovore, prije svega misleći na Opće uvjete za priključenje na sustav daljinskog upravljanja i isporuku toplinske energije grada Tuzla broj 01-5439-2010/11-VNR-1 od 05.01.2010. godine kao i godišnje finansijsko izvjeće JP Centralno grijanje d.d. Tuzla za 2020. godinu.

Traženu dokumentaciju, kao i odgovor na Zaključak, JP Centralno grijanje Tuzla je dostavilo dana 17.03.2021. godine podneskom zaprimljenim pod brojem UP-01-26-2-007-7/21 navodeći u bitnom slijedeće:

Korespondencija je počela zahtjevom predstavnika etažnih vlasnika za uvođenjem individualnih mjerila toplotne energije za sve stanove njihovog ulaza. Predstavnik je odgovoren slijedeće:

"Da bi ostvarili to pravo, a sukladno sa pravilima iz Općih i tehničkih uvjeta potrebna je pismena suglasnost svih kupaca, sa zajedničkog mjesta potrošnje (u konkretnom slučaju Vaš ulaz-OEV), o prelasku na obračun prema utrošenoj energiji, na obračunskom brojilu postavljenom u toplinskoj podstanici."

U prvom odgovoru upućenom OEV od 12.12.2018. godine, navedeno je, da bi se primjenila raspodjela prema razdjelnim mjerilima topotne energije, potrebitno je da se:

- izradi projekat tehničke izvodljivosti koji će definirati sve tehničke parametre vezane za ugradnju razdjelnih internih mjerila i biti sukladan sa Općim uslovima za isporuku toplinske energije iz sustava daljinskog grijanja grada Tuzla. Razdjelna interna mjerila moraju biti ugrađena u stubištu na javnoj površini.
- izvrši ugradnja razdjelnih mjerila za sve korisnike sa jednog obračunskog mernog mjesta -nije moguća kombinacija naplate po mjerenu i naplata prema metru kvadratnom zagrijavane površine.."

Predstavnik etažnih vlasnika dostavio je na protokol suglasnost kupaca (korisnika usluga Centralnog grijanja) na ovom ulazu za igradnju individualnih mjerila topline. Izrađen je projekat koji je, nakon dorada, dobio suglasnost i predstavnik je organizovao rad na igradnji individualnih mjerila za stanove. Dvije vlasnice stanova, iako su dale suglasnost, što je bio preduvjet za nastavku daljih aktivnosti (izrada projekta, igradnja mjerila) nisu željele da ugrade mjerila iz njima poznatih razloga. Nakon njihovog odustanka, stav je JP Centralno grijanje Tuzla, došlo je do neispunjena jednog od uvjeta iz prvog dopisa.

U Odgovoru se dalje navodi da je razlog zbog kojeg se traži suglasnost svih kupaca sa zajedničkog mjesta potrošnje (to je podstanica koja se nalazi u podrumu njihovog ulaza i toplinom opskrbuje samo njihov ulaz) je taj što je člancima 17., 18. i 19. Tarifnog pravilnika za priključenje na sustav daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije na koji je Općinsko vijeće Tuzla dana 28.01.2010. godine dalo suglasnost broj 01-05-610-2010 alineja 1 definirano slijedeće:

Članak 17.

"Ako se više potrošača snabdijeva toplinskom energijom preko zajedničkog potrošnog mjeseta sa zajedničkim mjernim uređajem, isporučena toplinska energija obračunava se sukladno sa "raspodjelom" troškova na tom potrošnom mjestu i odgovarajućom tarifnom grupom."

Članak 18.

Raspodjela troškova za isporučenu količinu toplinske energije se može vršiti na slijedeće načine:

- prema m^2 , (Tarifna grupa I.2.I, II.3.I i III. 2.1)
- prema instalisanoj snazi, (Tarifna grupa I.2.2, II.3.2 i III. 2.2)
- prema djeliteljima, (Tarifna grupa I.2.3, II. 3.3. i III.2.3)
- prema internim brojilima -kalorimetrima. (Tarifna grupa I.2.4, II.3.4 i III.2.4)

Članak 19.

"Potrošači zajedničkog mjeseta potrošnje moraju distributeru, prije sklapanja ugovora o isporuci toplinske energije, podnijeti sporazumno izrađenu raspodjelu troškova koja je sastavni dio ugovora o isporuci toplinske energije. U raspodjeli troškova se određuje udjel u troškovima isporuke toplinske energije pojedinačnog potrošača, a zbir svih udjela mora iznositi 100 procenata. Raspodjelu troškova je moguće mijenjati samo uz pismenu suglasnost svih potrošača i uzima se u obzir sa prvim narednim obračunskim periodom. Ako potrošači ne podnesu distributeru "raspodjelu" troškova iz prvog stava, distributer obračunava pojedinačnim potrošačima troškove isporuke toplinske energije sukladno podatcima iz "raspodjele" koju ima na raspolaganju, ali ako tih podataka nema, prema jednakim udjelima."

U podstanici, na primarnoj strani podstanice, ima mjerilo toplotne energije koje je zajedničko za prostore i stanove koje se toplotnom energijom opskrbljuju sa te podstanice, u ovom slučaju to su poslovni prostori u prizemlju ulaza i svi stanovi.

Citirani članci u Tarifnom pravilniku su napisani, kako se navodi u Odgovoru, da bi raspodjela bila ispravna. Odnosno, potrošnja sa zajedničkog obračunskog mjerila, ako se dijeli prema razdijeljnim individualnim mjerilima, se tako dijeli na sve korisnike na isti način, jer kombiniranje raspodjele utrošene toplotne energije na razne načine vodilo bi do netočne raspodjele, što bi moglo biti temelj za žalbe nekih korisnika.

Ukoliko se pak raspodjela utrošene toplotne energije sa obračunskog mjerila vrši za one koji imaju ugrađena individualna mjerila toplotne energije, a da se korisnici u dva stana fakturišu prema površini grijanja, u nepovoljnem položaju bi bili stanari koji su ugradili mjerila, dok bi to bilo u korist distributera. Ukoliko bi se za stanove koji nemaju ugrađena mjerila raspodjeljivala energija fiksno u količini za iznos koji odgovara njihovom računu za plaćanje po paušalu, kako sada plaćaju, u toplijim mjesecima bi iznos koji bi predstavljao razliku između utroška na obračunskom mjerilu i zbira individualnih mjerila bio negativan, dok bi u hladnjim mjesecima bio izrazito visok.

JP Centralno grijanje Tuzla trenutno nema utvrđen fiksni dio računa prilikom fakturisanja po utrošenoj energiji, nego samo varijabilni, odnosno samo za utrošenu toplotnu energiju zbog čega je potrebno da se utrošena energija raspodjeli na isti način za sve korisnike.

U nastavku Odgovora JP Centralno grijanje Tuzla poziva na odgovornost onih koji nisu ispoštivali svoju pismenu danu suglasnost obzirom da su svi korisnici dali pismenu suglasnost za izvođenje i ugradnju mjerila toplinske energije prema uvjetima koje je JP Centralno grijanje Tuzla dostavilo, na temelju čega je pokrenuta aktivnost izrade Izvedbenog projekta rekonstrukcije instalacije grijanja za opskrbu toplinskom energijom stambenog objekta Stupine B2-Lamela C u svrhu prelaska na obračun po mjerenu u dijelu MZ Stupine u Tuzli, a posao nije održan po projektu i po uvjetima koje je JP Centralno grijanje d.d. Tuzla dostavilo.

Što se tiče poslovnih prostora u navedenom objektu, isti se opskrbljuju toplotnom energijom sa iste podstanice, ali sa posebnog voda poslovnih prostora i svi vodovi poslovnih prostora su na mjestu preuzimanja toplotne energije, odnosno u podstanici i stoga su im i mogla biti ugrađena obračunska mjerila.

Nisu mjerila ugrađena u poslovnim prostorima, niti ispred poslovnih prostora. Poslovni prostori će se priključiti zajedničkom sustavu mjerjenja kad se ugrade sva mjerila za stanove i raspodjeljavat će se energija sa obračunskog mjerila za sve. Za slučaj da poslovni prostori nemaju ugrađena mjerila toplotne energije, JP Centralno grijanje Tuzla bi ugradili na mjestu pruzimanja energije na sekundarnom vodu za stanove zajedničko mjerilo toplotne energije sa kojeg bi se utrošena energija raspodjeljivala preko individualnih mjerila za sve stanove.

Nadalje, navodi se da provjere mjerila za poslovne prostore koji su u podstanici ne obstrukira JP Centralno grijanje Tuzla. Ako predstavnik podnese pismeni zahtjev da pregleda podstanicu biće mu dozvoljeno. Šta više kad ugrade sva individualna mjerila, trebao bi zajedno sa kontrolorom JP Centralno grijanje Tuzla na mjesecnoj razini da uzima stanja obračunskog mjerila i predstavnik etažnih vlasnika za svoju evidenciju.

Pored dostavljenog, dana 20.04.2021. godine aktom broj UP-01-26-2-007-18/21 Konkurenčijsko vijeće je zatražilo odgovore i pojašnjenja od gospodarskog subjekta JP Centralno grijanje Tuzla zašto se kalorimetri moraju ugraditi za sve korisnike sa jednog obračunskog mjernog mjeseta te zašto konkretno nije moguća kombinacija naplate po mjerenu i naplate prema metru kvadratnom zagrijavanje površine u jednoj stambenoj jedinici, odnosno vrlo precizno -zašto nema načina da se vrši dvostruka naplate isporučene toplinske energije te koje je pravno uporište (propis) na kojem JP Centralno grijanje d.d Tuzla zasniva svoju odluku oko odbijanja kombinacija naplate po mjerenu i naplate prema metru kvadratnom zagrijavanje površine u jednoj stambenoj jedinici.

Podneskom broj UP-01-26-2-007-19/21 koji je zaprimljen dana 04.05.2021. godine JP Centralno grijanje Tuzla je dostavilo sljedeće obrazloženje i to da nije moguće kombinirati obračun po m^2 i MWH prilikom raspodjele udjela.

Sa jednog obračunskog mjernog mjeseta nije moguće izvršiti fakturiranje za korisnike kombinirajući dvije suštinski različite tarifne grupe zato što se "u raspodjeli troškova određuje udjel u troškovima isporuke toplinske energije pojedinačnog potrošača, a zbir svih udjela mora biti 100 procenata". U slučaju da određeni broj korisnika nema podatak o mjerenu, energija koja je njima isporučena bi se raspodijelila na ostale korisnike, a istovremeno da se njima izvrši fakturisanje prema m^2 dobilo bi se duplo fakturisanje za te prostore. Dodatno, postavljanje parametara regulacije u podstanici vrši se na različite načine za obračun po m^2 i obračun prema potrošnji.

Ovo pravilo JP Centralno grijanje d.d Tuzla zasniva prema odredbama članaka 17-19 Tarifnog pravilnika za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije.

Konkurenčijsko vijeće je dana 10.05.2021. godine aktom broj UP-01-26-2-007-20/21 od JP Centralno grijanje Tuzla zatražilo pojašnjenje određenih navoda. Naime, svi stanari, njih

35, je potpisalo suglasnost za ugradnju kalorimetara te uplatili novac za ugradnju. JP Centralno grijanje d.d Tuzla je odbilo dati suglasnost za nove ugovore zato što "nisu svi stanari izvršili priključak na sistem mjerena preko mjeraca". Konkretno dva stanara su odbila priključak iako su potpisali zahtjev, dali suglasnost i platili ugradnju kalorimetar. Zatraženo je da pojasne što znači konkretno da su "odbili priključak", te kako se trenutno sada obračunava utrošak toplinske energije u ovoj stambenoj jedini ako su svi stanari ugradili kalorimetar (ako su ugradili) i praktično ne postoji tehnička prepreka da se obračun i naplata potrošnje u ovom slučaju vrši putem kalorimetara. Konkretno, ako je sada implementirana nova infrastruktura za obračun utrošene toplinske energije kako je nastavljeno da se naplata i dalje vrši obračunavajući potrošnju po m^2 .

Istovremeno je zatraženo da pojasne, u tehničkom smislu, kakva je (ne)mogućnost da se u jednoj stambenoj jedinici stanarima koji imaju ugrađeni kalorimetar naplata vrši po utrošenoj energiji, a da se preostalim stanarima koji nemaju ugrađen kalorimetar naplata vrši po sustavu raspodjele. U jednoj stambenoj jedini, prema ranije dostavljenim informacija, na taj način je izvršena podjela na stambene i poslovne prostore te nije problem poslovnim prostorima vršiti obračun i naplatu putem stvarne potrošnje - kalorimatara.

Konkurenčijsko vijeće je smatralo korisnim da JP Centralno grijanje d.d Tuzla dostavi informaciju, ukoliko istu posjeduje, zašto su dva stanara odbila priključak instaliranog kalorimetra (ako je isti ugrađen) te da li su dva navedena stanara u zadnjih 5. godina podnosiла JP Centralno grijanje d.d Tuzla zahtjeve za potpuno isključenje sa sistema centralnog grijanja.

U odgovoru JP Centralno grijanje d.d Tuzla koji je zaprimljen dana 19.05.2021. godine pod brojem UP-01-26-2-007-23/21 navodi se da je predstavnik etažnih vlasnika dostavio na protokol Centralnog grijanja d.d. Tuzla suglasnost kupaca (korisnika usluga Centralnog grijanja) na ovom ulazu za ugradnju individualnih mjerila topline. Izrađen je projekat koji je, nakon dorada, dobio suglasnost i predstavnik je organizovao rad na ugradnji individualnih mjerila za stanove. Dvije vlasnice stanova, iako su dale suglasnost, što je bio preduvjet za nastavku daljih aktivnosti (izrada projekta, ugradnja mjerila) nisu željele da ugrade mjerila iz njima poznatih razloga. Nakon njihovog odustanka, došlo je do neispunjerenja jednog od uvjeta iz prvog dopisa. Razlog odustajanja od ugradnje individualnih razdjelnih mjerila za dva stana je prema usmenim navodima, jedne od vlasnica su estetske prirode, jer nisu željele da se prema odobrenom projektu rekonstrukcije instalacije centralnog grijanja za ugradnju individualnih razdjelnih mjerila ugrade nove cijevi do vertikala u njihovim stanovima kako je to urađeno u ostalim stanovima. Suština je da za sve stanove nije izvedena rekonstrukcija instalacije centralnog grijanja u cilju ugradnje individualnih razdjelnih mjerila, tj. nije implementirana nova infrastruktura za raspodjelu utrošene toplotne energije koja se mjeri na zajedničkom mjerilu na nivou cijelog objekta.

U ovom odgovoru JP Centralno grijanje d.d Tuzla je još jednom eksplicitno odgovorilo na pitanje zašto u tehničkom smislu nije moguće da se u jednom objektu sa zajedničkim mjerilom toplotne energije koji mjeri potrošnju toplotne energije za cijeli objekat vrši naplata dijelu korisnika po utrošenoj energiji sa individualnih razdjelnih mjerila i dijelu korisnika po grijanju površini stanova pozivajući se na članove 17, 18 i 19. Tarifnog pravilnika za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije.

U podstanici, na primarnoj strani podstanice, ima mjerilo toplotne energije koje je zajedničko za prostore i stanove koje se toplotnom energijom opskrbljuju sa te podstanice, u ovom slučaju to su poslovni prostori u prizemlju ulaza i svi stanovi. Citirani članovi u Tarifnom pravilniku su napisani, kako stoju u Odgovoru

JP Centralno grijanje d.d Tuzla, da bi raspodjela bila ispravna. Odnosno, potrošnja sa zajedničkog obračunskog mjerila, ako se dijeli prema razdjelnim individualnim mjerilima, se tako dijeli na sve korisnike na isti način, jer kombiniranje raspodjele utrošene toplotne energije na razne načine vodilo bi do netočne raspodjele, što bi moglo biti osnov za žalbe nekih korisnika.

"Potrošači zajedničkog mjesto potrošnje moraju distributeru, prije sklapanja ugovora o isporuci toplinske energije, podnijeti sporazumno izradenu raspodjelu troškova koja je sastavni dio ugovora o isporuci toplinske energije. U raspodjeli troškova se određuje udjel u troškovima isporuke toplinske energije pojedinačnog potrošača, a zbir svih udjela mora iznositi 100 procenata." Na temelju toga potrošači se mogu usuglasiti i predati distributeru usuglašenu raspodjelu utrošene toplotne energije.

Prema stavu JP Centralno grijanje d.d Tuzla jedino ispravno je da za raspodjelu mora biti ista mjerena jedinica. Ako potrošači žele da se raspodjeljuje na drugi način mogu se izjasniti u pismenoj formi s tim da zbir udjela mora iznosi 100%.

U ranijem razdoblju jesu bila tri poslovna prostora obračunavana na osnovu utroška toplotne energije, ali su njihova mjerila toplotne energije ugrađena u toplinskoj podstanici na mjestu predaje toplotne energije tako da su ta mjerila bila obračunska za svaki prostor zasebno.

Sistem mjerjenja za cijeli objekat uključuje zajedničko mjerilo sa toplinske podstanice i ono postaje obračunsko za sve korisnike, a ostala mjerila su razdjelna preko kojih se dijeli ukupno utrošena energija.

U ovom Odgovoru ponovljen je razlog dva vlasnika stana za odbijanje priključenja instaliranja individualnog razdjelnog mjerila, prema usmenoj izjavi, a to je da im priključenje novih cijevi od mjerila toplotne energije-kalorimetra do vertikala u stanu narušava estetski izgled u stanu. Vlasnici stanova broj 15 i broj 20 nisu ranije podnosiли zahtjeve za potpuno isključenje iz sistema daljinskog grijanja.

2. Produljenje roka za donošenje konačnog rješenja

S obzirom na okolnosti u predmetnom postupku zbog proglašene pandemije virusa COVID-19 koji je utjecao na rad Konkurenčijskog vijeća, opsežnost konkretnog predmetnog postupka kao i činjenice da je za utvrđivanje stanja i ocjenu dokaza potrebno izvršiti dodatne analize, Konkurenčijsko vijeće je procijenilo da neće biti u mogućnosti donijeti konačno rješenje u roku od 4 mjeseca od dana donošenja Zaključka o pokretanju postupka, kako je propisano člankom 41. stavak (1) pod c) Zakona.

Konkurenčijsko vijeće je stoga ocijenilo da je rok za donošenje konačnog rješenja po Zaključku o pokretanju postupka koji se odnosi na utvrđivanja kršenja odredbi članka 10. stavak (2) točka d) Zakona potrebno produžiti za dodatna 3 (tri) mjeseca u smislu članka 41. stavak (2) Zakona.

Zaključak o produljenju roka za donošenje konačnog rješenja donesen je dana 17.05.2021. godine pod brojem UP-01-26-2-007-21/21. Isti je dostavljen gospodarskom subjektu JP Centralno grijanje d.d Tuzla u prilogu akta broj UP-01-26-2-007-22/21 na dan donošenja.

3. Prikupljanje dodatnih informacija od trećih osoba

Tijekom postupka Konkurenčijsko vijeće se obratilo gospodarskim subjektima Eko toplane Banja Luka, Bulevar vojvode Živojina Mišića 32, 78000 Banja Luka, "Gradska toplana" a.d. Doboј, Ulica Srpskih sokolova br. 1, 74000 Doboј, TOPLANA a.d. Prijedor, Rudnička 66, 79101 Prijedor, TOPLANE SARAJEVO, Ulica Semira Frašte 22, 71000 Sarajevo i JP GRIJANJE d.o.o. Zenica, Ul. Biljnišće br. 107, 72000 Zenica obzirom da je cijenjeno da informacije od ovih gospodarskih subjekata mogu doprinijeti rješavanju i pojašnjenu određenih

pitanja o sprječavanju, ograničavanju ili narušavanju tržišne konkurenциje, u smislu odredbe članka 35. stavak (1) točka c) Zakona.

Tako se dana 29.03.2021. godine aktima od broja UP-01-26-2-007-8/21 do broja UP-01-26-2-007-12/21 Konkurencijsko vijeće obratilo navedenim gospodarskim subjektima zahtjevajući slijedeće informacije i to:

- *Na koji način se vrši obračun, odnosno naplata toplinske energije korisnicima ove usluge,*
- *Da li u jednom ulazu (stambenoj jedinici) mora biti istovjetan način obračuna potrošnje (m^2/MWh) za sve korisnike ili se pojedinačno korisnik može odvojiti ugradnjom mjerila utroška toplinske energije - kalorimetra,*
- *Po kojoj proceduri i pod kojim uvjetima stanari jedne stambene jedinice mogu izvršiti ugradnju mjerila utroška toplinske energije -kalorimetra,*
- *Da li na isti način vrši obračun potrošnje utrošene toplinske energije stambenih jedinica i poslovnih prostora u jednom objektu.*

Potrebno je bilo istovremeno i da Konkurencijskom vijeću dostave pravni temelj, odnosno propise na temelju kojeg vrše isporuku i obračun toplinske energije korisnicima.

Konkurencijsko vijeće je dana 05.04.2021. godine zaprimilo podnesak broj UP-01-26-2-007-13/21 gospodarskog subjekta TOPLANE SARAJEVO koji je u svom odgovoru naveo slijedeće:

- Uredbom o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije ("Službene novinama Kantona Sarajevo", broj 22/16" od 02.06.2016. godine) i Odlukom o usvajanju Tarifnog sistema KJKP "Toplane -Sarajevo" d.o.o. sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije broj 02-05-25151-10/16 od 15.08.2016. godine ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 34/16 i 34/18) određen je način obračuna i fakturisanja utrošene toplotne energije za pojedinačne korisnike;
- Obračun utrošene toplotne energije vrši se na temelju korisne površine stambenog i/ili poslovnog prostora ili očitanog stanja na zajedničkom/individualnom mjerilu toplotne energije, prema Metodologiji i Matrici tarifnih modela, a u skladu sa Uredbom;
- Cijene za jedinicu priključne snage i cijene za jedinicu isporučene količine toplotne energije, koje čine ukupnu cijenu toplotne energije za centralno grijanje, utvrđene su Odlukom o visini tarifnih stavova KJKP "Toplane-Sarajevo" d.o.o., koja je usvojena od strane Vlade Kantona Sarajevo (broj 02-05-336756-9/17 od 28.12.2017. godine) i posebno su formirane za kategorije *korisnici -domaćinstva i korisnici - poslovni prostori*.
- Prema Uredbi svaka građevina priključena na centralni toplifikacioni sistem mora imati ugrađeno zajedničko mjerilo toplotne energije. Tehničke karakteristike mjerila toplotne energije na obračunskom mjernom mjestu, mjesto i način ugradnje određuje davatelj usluge;
- Za izgrađene objekte čiji je sustav cijevnog razvoda takav da omogućuje mjerjenje utroška toplotne energije, individualno mjerilo može se ugraditi pojedinačno za svakog korisnika koji podnese zahtjev za ugradnju mjerila. Nakon definiranja priključnog mjerilog mjeseta kao i specifikacije potrebnog materijala izrađuje se i korisniku dostavlja ponuda za nabavu i ugradnju individualnog mjerila utroška toplotne energije, u sklopu koje su definirani rokovi, opcija ponude i način plaćanja;
- Obračun i fakturisanje naknade za grijanje korisnicima usluge u objektima u kojima se istovremeno nalaze prostori bez mjerjenja toplotne energije kao i prostori sa ugradenim mjerilima vrši se prema pripadajućoj kategoriji prostora, u skladu sa Odlukom o visini tarifnih stavova;

- Za građevine koje će se graditi, ugradnja individualnih mjerila toplotne energije je obvezna za svaki stan i poslovni prostor.

Konkurencijsko vijeće je dana 07.04.2021. godine zaprimilo podnesak broj UP-01-26-2-007-14/21 gospodarskog subjekta TOPLANA a.d. Prijedor u kojem se navodi slijedeće:

- Obračun toplotne energije vrši se sukladno sa Zaključkom Opštine Prijedor broj 02-38-4/11 od 10.10.2011. godine i Zaključkom broj 02-38-3/10 od 28.11.2011. godine (dostavljeni uz podnesak);
- U jednom ulazu (stambenoj jedinici) ne mora biti istovjetan način obračuna potrošnje za sve korisnike, već se mogu pojedinačno odvojiti ugradnjom kalorimetra posebno za svakog korisnika;
- Stanari jedne stambene jedinice mogu izvršiti ugradnju kalorimetra na način da je potrebno da podnesu Zahtjev za ugradnju kalorimetra i uz suglasnost svih stanara izvršit će im se ugradnja kalorimetra. U slučaju da je riječ o pojedinačnim zahtjevima za ugradnju kalorimetra potrebno je utvrditi da li postoje tehničke mogućnosti za ugradnju te ukoliko iste dozvoljavaju pristupa se ugradnji;
- Obračun potrošača po mjernom instrumentu isti je za sve kategorije potrošača.

Konkurencijsko vijeće je dana 08.04.2021. i dana 09.04.2021. godine zaprimilo podnesak broj UP-01-26-2-007-15/21 i podnesak broj UP-01-26-2-007-16/21 privrednog subjekta JP GRIJANJE d.o.o. Zenica u kojem se navodi slijedeće:

- Obračun i plaćanje utrošene toplotne energije vrši se u zavisnosti od toga u koju kategoriju je svrstan potrošač - stambeni ili poslovni prostor; obje kategorije imaju mogućnost obračuna na dva načina i to po m^2 zagrijavanog prostora ili po stvarnoj potrošnji očitovanog kalorimetrom;
- U jednom objektu kolektivnog stanovanja obračun utrošene toplotne energije se vrši na istovjetan način; izuzetno, ako to tehničke mogućnosti dozvoljavaju u smislu da su dijelovi objekta u toplotnoj podstanici odvojeni zasebnim cirkulacionim krugovima, moguć je obračun utrošene toplotne energije na oba načina;
- U novoizgrađenim objektima sve stambene jedinice imaju izgradene mjerila -kalorimetre, što je u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima; kod objekata starije gradnje (što čini oko 95% objekata u gradu) nemoguća je ugradnja kalorimetara zbog načina izvedenih instalacija, ugradnja bi bila moguća ukoliko bi se izvršila rekonstrukcija cjelokupnog objekta;
- Obračun potrošnje utrošene toplotne energije za stambene i poslovne prostore u jednom objektu vrši se na isti način; izuzetno, obračun se može vršiti na oba načina ukoliko to tehničke mogućnosti dozvoljavaju (odovojeni cirkulacioni krugovi posmatranog objekta);
- Isporuka i obračun toplotne energije vrši se na temelju Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora grada Zenica i Uslova za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz vrelvodne mreže ("Službene novine Općine Zenica", br. 7/02, 6/13, 9/17 i 4/18).

Konkurencijsko vijeće je dana 14.04.2021. godine zaprimilo podnesak broj UP-01-26-2-007-17/21 gospodarskog subjekta Gradska toplana a.d. Dobojs u kojem se navodi slijedeće:

- Gradska toplana a.d. Dobojs u svom radu primjenjuje Odluku o opštim i tehničkim uvjetima isporuke i opskrbe toplotnom energijom u Gradu Doboju ("Službeni glasnik Grada Doboja", broj 2/18), Odluku o tehničkim uvjetima za izradu vrelovoda i toplovoda, toplotnih podstanica i toplotnih instalacija ("Službeni glasnik Grada Doboja", broj 2/18) te Odluku o tarifnom sustavu sa metodologijom obračuna

- isporučene toplotne energije Gradske toplane Dobojskog ("Službeni glasnik Grada Doboja", broj 2/18);
- Način na koji se vrši obračun, odnosno naplata toplotne energije kao i obračun potrošnje po m^2 ili MWh, odnosno obračun utrošene toplotne energije za stambene i poslovne prostore propisan je Odlukom o tarifnom sustavu sa metodologijom obračuna isporučene toplotne energije Gradske toplane Dobojske;
 - U pogledu ugradnje uređaja za očitavanje potrošnje toplotne energije, odnosno uvjeta koji su potrebni da se ispunе za ugradnju uređaja primjenjuju se odredbe Odluke o opštima i tehničkim uvjetima isporuke i opskrbe toplotnom energijom u Gradu Doboju, člancima od 86 do 96.
 - U cilju poštovanja normi i standarda EU, važećih Zakona i racionalnog trošenja energije utvrđuje se obaveza za investitore, projektante izvodače radova da vrše ugradnju mjernih instrumenata za toplotnu energiju u novoizgrađenim objektima ili objektima u kojima se vrši nadogradnja, dogradnja ili su priključeni na sistem daljinskog grijanja. U izgrađenim objektima, u kojima nisu ugrađeni mjeri uredaji u unutrašnjim instalacijama daljinskog grijanja u etažnim jedinicama ugradnju mjernih uređaja vrše vlasnici etažnih jedinica, po propisanoj proceduri uza nadzor i kontrolu Gradske toplane.
- Konkurenčijsko vijeće je dana 11.06.2021. godine zaprimilo podnesak broj UP-01-26-2-007-24/21 gospodarskog subjekta Eko toplane Banja Luka u kojem se navodi slijedeće:
- Eko toplane Banja Luka postupa sukladno sa Odlukom o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije u Gradu Banja Luka te Odlukom o tarifnom sustavu sa metodologijom obračuna isporučene toplotne energije ("Službeni glasnik Grada Banja Luka", br. 2/18 i 12/19);
 - korisnici toplotne energije se razvstavju na domaćinstva (sa mjerilom i bez mjerila) i poslovni potrošači (sa mjerilom i bez mjerila);
 - mjerilo toplotne energije može se ugraditi pojedinačno za svakog korisnika u zgradi ili zajedničko za više korisnika (gdje dozvoljavaju tehničke mogućnosti), a ne mora biti istovjetan način obračuna potrošnje (m^2/MWh);
 - nabavu, ugradnju, odžavanje i zamjenu mjernog uređaja vrši korisnik usluge koji je i vlasnik istog, sukladno odredbama Zakona o održavanju zgrada RS ("Službeni glasnik RS" broj 101/11), a nakon ugradnje i provjere ispravnosti mjerila davatelj usluge je dužan plombirati mjerilo.

4. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurenčijsko vijeće je u tijeku postupka primijenilo odredbe Zakona o konkurenциji, Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), Odluke o definiranju kategorija vladajućeg položaja ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), kao i odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16.), u smislu članka 26. Zakona o konkurenциji.

Također, Konkurenčijsko vijeće uzelo je u obzir i odredbe Zakon o zaštiti potrošača BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 25/06 i 88/15), Zakona o komunalnim djelatnostima ("Službene novine TK", broj 11/05, 7/07, 8/12, 14/13 i 11/20), Odluku o opskrbi Grada toplotnom energijom. Opće uvjete za priključenje na sustav daljinskog upravljanja i isporuku toplinske energije grada Tuzla kao i Tarifni pravilnik za priključenje na sustav daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije.

Konkurenčijsko vijeće sukladno članku 43. stavak (7) Zakona je u svrhu ocjene danog slučaja može koristiti sudsку praksu Europskog suda pravde i odluke Europske komisije.

5. Mjerodavno tržište

Mjerodavno tržište, u smislu članka 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 33/10) čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne značajke, kvalitetu, namjenu, cijenu ili način uporabe.

Prema odredbi članka 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno zemljopisno tržište obuhvaća cjelokupan ili značajan dio teritorija Bosne i Hercegovine na kojem gospodarski subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini mjerodavne usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuju od uvjeta konkurenčije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Člankom 4. stavak (1) točka 3) Zakona o komunalnim djelatnostima propisano da se pod opskrba toplotnom energijom podrazumjevaju poslovi proizvodnje i distribucije toplotne energije (pare, vrele vode, tople vode, sanitarno tople vode i sl.) mrežom do podstanice korisnika, uključujući i podstanicu, odnosno glavni zaporni ventil ili zajednički mjeri instrument kod objekata kolektivnog stanovanja, odnosno mjeri instrument korisnika.

Člankom 2. Odluke o opskrbi Grada toplotnom energijom je predviđeno da je opskrba grada toplotnom energijom komunalna djelatnost od posebnog društvenog interesa, te da obavljanje te djelatnosti vrši javno poduzeće kojem je, sukladno sa zakonom kojim je uređena oblast komunalnih djelatnosti, nadležni organ povjerio obavljanje ove djelatnosti.

Gospodarski subjekt Centralno grijanje d.d. Tuzla je registriran za djelatnost distribucije toplotne energije koju i obavlja, te je na temelju navedenog, Konkurenčijsko vijeće u predmetnom postupku odredilo mjerodavno tržište proizvoda distribucija/opskrba toplotnom energijom.

Obzirom da se opskrba toplotnom energijom vrši na području Grada Tuzla, mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu je utvrđeno kao zemljopisno područje Grada Tuzla.

Slijedom navedenog, Konkurenčijsko vijeće je odredilo da je mjerodavno tržište predmetnog postupka, tržište distribucije/opskrbe toplotnom energijom na području Grada Tuzla.

6. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Nakon sagledavanja svih mjerodavnih činjenica, dokaza i dokumentacije dostavljene od stranke u postupku, trećih osoba kao i ostalih podataka koje je prikupilo i sa kojima raspolaže Konkurenčijsko vijeće, utvrđeno je slijedeće:

Osnivač gospodarskog subjekta JP Centralno grijanje d.d. Tuzla je Grad Tuzla sa ciljem da preduzeće vrši zagrijavanje lokalnih stambenih jedinica. Način osnivanja preduzeća i obavljanjem djelatnosti od općeg interesa svrstava ovo preduzeće u kategoriju Javnih preduzeća.

JP Centralno grijanje d.d. Tuzla je registriran u Općinskom sudu Tuzla pod matičnim brojem 1-294. Prema evidenciji Registra vrijednosnih papira udjel osnivača u kapitalu je Grad Tuzla sa 51%, dok preostalih 49% posjeduju dioničari.

Pretežita registrirana djelatnost JP Centralno grijanje d.d. Tuzla je proizvodnja i opskrba parom i klimatizacija.

JP Centralno grijanje d.d. Tuzla je jedini subjekt koji vrši isporuku toplotne energije sustavom daljinskog grijanja. Zona toplifikacije je definirana kao uži dio grada Tuzla gdje spadaju svi kolektivni stambeni objekti i dio individualnih stambenih objekata.

Poslovanje JP Centralno grijanje Tuzla obvezuje:

- obezbjeđivanje trajnog obavljanja djelatnosti od općeg interesa i urednog zadovoljenja potreba korisnika proizvoda i usluga, odnosno obezbjeđenje kontinuirane opskrbe vrelom vodom područje grada Tuzle sa ciljem zagrijavanja stambenih jedinica;
- razvitak i unapređenje obavljanja djelatnosti od općeg interesa;
- obezbjeđivanja tehničko-tehnološkog i ekonomskog jedinstva sustava i usklađenosti njegovog razvoja i
- ostvarivanje drugog zakonom utvrđenog interesa.

Člankom 4. stavak 1) točka (3) Zakona o komunalnim djelatnostima propisano je da se pod opskrbom topotplotnom energijom podrazumjevaju poslovi proizvodnje i distribucije topotplotne 11 energije (pare, vrele vode, tople vode, sanitарne tople vode i sl.) mrežom do podstанице korisnika, uključujući i podstanicu, odnosno glavni zaporni ventil ili zajednički mjerni instrument kod objekata kolektivnog stanovanja, odnosno mjerni instrumenti korisnika. Članak 15. stavak 1) istog Zakona propisuje da je korisnik komunalne usluge dužan davatelju komunalne usluge platiti utvrđenu cijenu komunalne usluge. Visinu cijene i način plaćanja komunalne usluge određuje davatelj usluge uz prethodnu suglasnost općinskog vijeća, shodno članku 21. stavak 1) Zakona o komunalnim djelatnostima.

Davatelj i korisnik komunalne usluge dužni su usuglasiti prije početka korištenja usluge sve elemente pružanja određene komunalne usluge (prava i obveze davatelja i korisnika usluge, te druga bitna pitanja) i o tome zaključiti ugovor, sukladno sa člankom 17. Zakona o komunalnim djelatnostima.

Opskrba grada topotplotnom energijom je komunalna djelatnost od posebnog društvenog interesa. Obavljanje te djelatnosti vrši javno poduzeće kojem je, sukladno sa zakonom kojim je uredena oblast komunalnih djelatnosti, nadležni organ povjerio obavljanje ove djelatnosti, sukladno sa člankom 2. Odluku o opskrbbi Grada topotplotnom energijom.

Na temelju članka 113. Statuta JP Centralno grijanje Tuzla Nadzorni odbor je na sjednici održanoj dana 05.01.2010. godine usvojio akt broj 01-5439-2010/II -VNR-1 Opći uvjeti za priključenje na sustav daljinskog grijanja i isporuku topotlinske energije grada Tuzla (u dalnjem tekstu: Opći uvjeti) i Tehnički uvjeti za priključenje na sustav daljinskog grijanja i isporuku topotlinske energije (u dalnjem tekstu: Tehnički uvjeti), a na koji je Općinsko vijeće Tuzla dana 28.01.2010. godine dalo suglasnost broj 01-05-610-2010 alineja l).

Na istoj sjednici Nadzorni odbor je usvojio i Tarifni pravilnik za priključenje na sustav daljinskog grijanja i isporuku topotlinske energije (u dalnjem tekstu: Tarifni pravilnik).

U svezi navoda iz Zahtjeva utvrđeno je da su se etažni vlasnici stanova u naselju Stupine na adresi M Maka Dizdar 11 Stupine br 2 Lamela C obratili JP Centralno grijanje Tuzla zahtjevom za uvođenje kalorimetara navodeći da je na skupu etažnih vlasnika stanara 95% bilo saglasno sa uvođenjem kalorimatara, dok preostalih 5% nije bilo prisutno sastanku te će naknadno biti upoznato sa ovom idejom.

JP Centralno grijanje d.d Tuzla je dana 12.12.2018. godine u svom odgovoru stanare infomiralo da je prema Općim uvjetima obračunsko mjesto u podstanci ili ulazu u objekat i da je ono isključivo mjerodavno za obračun. Uredaji postavljeni kod svih korisnika koji se topotplotnom energijom opskrbljuju sa jednog mjernog mjeseta su interni uređaji i služe za raspodjelu topotlinske energije na svakog korisnika pojedinačno.

U skladu sa članom 35. Zakona o zaštiti potrošača u BiH izvršene su dopune normativnih akata kako bi se omogućilo da svaki korisnik, odnosno potrošač toplinske energije ima pravo da usluge grijanja plaća prema stvarnoj potrošnji, uz prethodno ispunjenje tehničkih uvjeta propisanih u navedenim aktima.

Da bi ostvarili to pravo, a sukladno sa Općim i tehničkim uvjetima, potrebna je suglasnost svih kupaca sa zajedničkog mjeseta potrošnje (u konkretnom slučaju ulaz stanara) o prelasku na obračun prema utrošenoj energiji na obračunskom brojilu postavljenom u topotlinskoj podstanci. Napomenuto je i da je jedino upravitelj zgrade ovlašten da u ime stanara koordinira realizaciju ugradnje mjernih uređaja. JP Centralno grijanje Tuzla je samo u obvezi pružanja tehničke podrške obzirom da troškove ugradnje razdjelnih mjernih uređaja u cijelosti snose vlasnici stanova. Što se tiče ugradnje mjernih uređaja iste može izvršiti svaka firma koja je za to registrirana i ovlaštena, a prema komercijalnim uvjetima koje stanari ili upravitelj dogovore samostalno. JP Centralno grijanje Tuzla je ovlašten dati suglasnost i kontrolirati ugradnju samo istih i certificiranih kalorimetara na mjestu kako je predviđeno u odobrenom projektu instalacija grijanja ulaza -zgrade. Stoga je potrebno da se izradi projekt tehničke izvodljivosti koji će definirati sve tehničke parametre vezane za ugradnju kalorimetara i biti u sukladan sa Općim uvjetima. Kalorimetri moraju biti ugrađeni u stubištu na javnoj površini. Također, kalorimetri se moraju ugraditi za sve korisnike sa jednog obračunskog mjernog mjeseta te nije moguća kombinacija naplate po mjerenu i naplate prema metru kvadratnom zagrijavane površine.

Nakon revizije projekta tehničke izvodljivosti i izdavanja suglasnosti od strane JP Centralno grijanje Tuzla može se pristupiti izvođenju radova ugradnje kalorimetara. Nakon toga obavlja s plombiranje i verifikacija od strane ovlaštenog predstavnika distributera i Zavoda za mjeriteljstvo FBiH te potpisivanje ugovora za naplatu zagrijavanja prema potrošnji topotplotne energije. Ugovori se mogu mijenjati samo van sezone grijanja, najkasnije 15 dana prije početka sezone grijanja. Obračun se vrši prema Tarifnim pravilnikom prema cijenama odobrenim od strane Općinskog vijeća. Mjerilo topotplotne energije koje se ugrađuje za pojedinačni stan je razdjelno -interno i nije mjerodavno za obračun tako da promjenu ugovora stanari mogu izvršiti samo uz promjenu ugovora svih korisnika koji se griju u konkretnoj energetskoj cjelini - ulazu zgrade.

Stanari su se zatim u lipnju 2019. godine obratili JP Centralno grijanje Tuzla upitom koji su slijedeći koraci kako bi se pristupilo ugradnji kalorimatara te u prilogu ovog akta istom dostavili spisak stanara suglasnih za uvođenje kalorimatra.

JP Centralno grijanje Tuzla je dana 17.06.2019. godine odgovorio na zahtjev stanara OEV Stupine B-2 Lamela C uglavnom navodeći isto kao i u aktu od 12.12.2018. godine s tim da je dodato da projekt tehničke izvodljivosti traži i definiranje i projektovanje mjernog ormara sa razdjelim mjerilom, kuglastim slavinama, ručnim balans ventilom i hvatačem nečistoće, način očitanja internih mjerila i dostave podataka JP Centralno grijanje Tuzla o očitanju potrošnje.

Dana 16.09.2019. godine Odbor etažnih vlasnika predao je JP Centralno grijanje Tuzla Zahtjev za izdavanju suglasnosti na projekt instalacije grijanja.

Dana 17.01.2020. godine JP Centralno grijanje Tuzla je dalo suglasnost na izvedbeni projekt rekonstrukcije instalacije grijanja za opskrbu topotlinskom energijom stambenog objekta Stupine B2 - Lamela C u svrhu prelaska na obračun po mjerenu. Riječ je o 29 stanova (sprit 1 do 7 + potkrovle). Projekt -ugradnja pojedinačnih mjernih uređaja je realiziran od strane ING MARKETING Tuzla.

U međuvremenu je projekt bio predat projektantu na doradu obzirom da dio cijevne mreže nije moguće bilo izvesti na način kako je projektovano.

Predstavnik etažnih stanara obratio se JP Centralno grijanje Tuzla dana 22.10.2020. godine zahtjevajući nove ugovore za pojedinačne obračune, pri čemu su mjeri uređaji popisani i zapečaćeni od strane radnika JP Centralno grijanje Tuzla.

JP Centralno grijanje Tuzla se dana 29.10.2020. godine obratilo stanarima M Maka Dizdar 11 Stupine br. 2 Lamela C citirajući članke 17. i 19. Tarifnog pravilnika te konstatujući da, obzirom da je kontrolom provedenom od strane JP Centralnog grijanja Tuzla dana 15.10.2020. godine utvrđeno da 3 (tri) stambene jedinice (domaćinstva) i 3 (tri) poslovne jedinice (privreda) nisu ugradili interna brojila -kalorimetre po kojima bi se vršila raspodjela troškova (a što su stanari bili u obavezi prema dobijenoj suglasnosti i proceduri) obavještavaju stanare da JP Centralnog grijanja Tuzla nije u mogućnosti udovoljiti njihovom zahtjevu. JP Centralnog grijanja Tuzla je zamolilo Odbor etažnih vlasnika da im dostave novu suglasnost o raspodjeli troškova, uz suglasnost svih potrošača u objektu. U suprotnom, distributer će obračunati svim pojedinačnim potrošačima, na adresi M Maka Dizdar (B-2), troškove isporuke prema podacima iz "raspodjele" koju ima na rapolaganju tj. prema m2.

Etažni vlasnici stambene zgrade M Maka Dizdar 11 Stupine br 2 Lamela C su dana 05.11.2020. godine izvršili povrat računa za isporučenu toplinsku energiju za razdoblje 15.10. do 31.10.2020. godine navodeći da su isti u suprotnosti sa odredbama članka 35. stavak (1) i (2) Zakona o zaštiti potrošača u BiH koji propisuje:

- (1) *Prodaja energije (električna energija, za grijanje, gas i sl.) i vode potrošačima treba da bude obračunata na osnovu stvarnih isporuka očitanih na brojilu potrošača.*
- (2) *Ako se prodaja (isporuka energije) ne obračunava na osnovu mjerjenja potrošnje na brojilu potrošača, na zahtjev potrošača, isporučilac usluga za isporuku energije navedene u stavku (1) ovog članka dužan je da omogući potrošaču ugradnju potrošačkog mjerila na svoj trošak, na temelju projekta o tehničkoj izvodljivosti. Projekat o tehničkoj izvodljivosti izrađuje i ovjerava ovlaštena stručna pravna ili fizička osoba, sukladno sa zakonom.*

Stanari su podsjetili JP Centralnog grijanja Tuzla da su dana 22.10.2020. godine uputili zahtjev za ispostavu novih Ugovora o obračunu isporučene topinske energije jer su se, prema njihovom mišljenju, stvorili predviđeti za novi način obračuna na koji je JP Centralnog grijanja Tuzla, ne poštujući važeći Zakon države Bosne i Hercegovine, negativno odgovorio. Etažni vlasnici su o svom trošku i uz suglasnost JP Centralnog grijanja Tuzla pokrenuli inicijativu ugradnje i ugradili potrošačko mjerilo (kalorimetar) za mjerjenje i obračun toplotne energije. Uposlenik JP Centralnog grijanja Tuzla je dana 15.10.2020. godine izvršio pregled i popis stanja na svim ugradenim individualnim mjerilima.

Predložili su da do okončanja sudskega procesa koji su pokrenuli pred nadležnim sudom isporučenu toplinsku energiju plaćaju po vlastitom očitanju iii očitanju uposlenika JP Centralnog grijanja Tuzla u cilju sprečavanja nagomilavanja pojedinačnih dugovanja stanara, a ujedno i lakšeg poslovanja JP Centralnog grijanja Tuzla.

JP Centralnog grijanja Tuzla se očitovalo dana 13.11.2020. godine navodeći da je sukladno sa Općim i tehničkim uvjetima za priključenje na sustav daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije, obračunsko mjerilo jedino mjerilo koje je mjerodavno za obračun, dok razdjelna mjerila (postavljena kod svih korisnika), služe za raspodjelu toplinske energije na svakog korisnika pojedinačno. Ponovili su da je potrebno izvršiti ugradnju razdjelnih mjerila za sve korisnike sa jednog obračunskog mernog mjesta i da nije moguća kombinacija naplate po mjerjenju i naplata prema metru kvadratnom zagrijavane površine.

Mjerilo toplotne energije za pojedinačni stan je razdjelno - interno i nije mjerodavno za obračun te se promjena Ugovora može izvršiti samo uz promjenu Ugovora svih korisnika koji se griju u jednoj energetskoj cjelini-ulazu zgrade.

Prema projektnoj dokumentaciji izvršena je rekonstrukciju instalacija. Međutim, kontrolom provedenom od strane JP

Centralnog grijanja Tuzla dana 15.10.2020. godine utvrđeno je da 3 (tri) stambene jedinice (domaćinstva) i 3 (tri) poslovne jedinice (privreda) nisu ugradili interna brojila -kalorimetre po kojima bi se vršila raspodjela troškova (a što su stanari sa navedene adrese bili u obvezi), te JP Centralnog grijanja Tuzla nije bilo u mogućnosti da primjeni novi obračun za objekat na adresi M. Maka Dizdara 11 (Stupine B-2, lamela C) kao i da izvrši promjenu Ugovora, a što je Odboru stanara i objašnjeno u dopisu br. 01-11681-2020 od dana 29.10.2020. godine.

JP Centralnog grijanja Tuzla dalje u aktu navodi da kada stanari izvrše navedene radnje tj. ukoliko svi korisnici sa obračunskog mernog mjesta u navedenom objektu ugrade razdjelna mjerila sukladno sa projektnom dokumentacijom i Općim i tehničkim uvjetima za priključenje na sustav daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije, izvršit će se početno očitovanje od početka obračunskog perioda, odnosno od početka narednog mjeseca, uz uslov da su svi novi Ugovori od strane svih korisanika sa obračunskog mernog mjesta potpisani.

Etažni vlasnici stambene zgrade M Maka Dizdar 11 Stupine br 2 Lamela C su dana 04.12.2020. godine izvršili povrat računa za isporučenu toplinsku energiju za period 15.10. do 31.10.2020. godine i 01.11. do 30.11.2020. godine, ponavljajući sve navedeno iz dopisa od 05.11.2020. godine te zahtijevajući da račune za isporučenu toplotnu energiju isporučuju sukladno sa mjerjenjem na mjestu pojedinih potrošača, a sve sukladno sa Zakonom o zaštiti potrošača, Zakonom o komunalnoj djelatnosti i ostalim zakonskim aktima, te potrošačima omoguće ispunjavanje svojih obveza, tj. plaćanje onoga što su potrošili.

Uslijedio je zatim ponovo odgovor JP Centralnog grijanja Tuzla dana 09.12.2020. godine istog sadržaja kao i akt od 13.11.2020. godine dodajući da, sukladno članku 22. Tarifnog pravilnika za priključenje na sustav daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije i člankom 15. Zakona o komunalnim djelatnostima TK-a, potrošač mora plaćati isporučenu toplinsku energiju i usluge u roku plaćanja koji je naveden na ispostavljenom računu, uplatnici ili drugom važećem dokumentu. Ako potrošač ne izmiri blagovremeno svoje obveze, distributer mu obračunava zakonske kamate od dospjevanja računa do dana izmirivanja.

Sukladno sa člankom 87. Općih uvjeta za priključenje na sustav daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije i člankom 16. Zakona o komunalnim djelatnostima TK-a, distributer toplinske energije ima pravo obustaviti isporuku toplinske energije kupcu nakon prethodnog upozorenja, ako tarifni kupac ne plati dospjelu novčanu obvezu.

Zakona o zaštiti potrošača u BiH odredbama članka 35. stavak (1) i (2) propisuje:

- (1) *Prodaja energije (električna energija, za grijanje, gas i sl.) i vode potrošačima treba da bude obračunata na temelju stvarnih isporuka očitanih na brojilu potrošača.*
- (2) *Ako se prodaja (isporuka energije) ne obračunava na temelju mjerjenja potrošnje na brojilu potrošača, na zahtjev potrošača, isporučilac usluga za isporuku energije navedene u stavku (1) ovog članka dužan je da omogući potrošaču ugradnju potrošačkog mjerila na svoj trošak, na temelju projekta o tehničkoj izvodljivosti. Projekat o tehničkoj izvodljivosti izrađuje i ovjerava ovlaštena stručna pravna ili fizička osoba, sukladno sa zakonom.*

Općim uvjetima za isporuku toplinske energije uređuje se: postupak izdavanja načelne suglasnosti i stvaranja uvjeta za priključenje na sustav daljinskog grijanja, postupak izdavanja energetske suglasnosti, uvjeti za priključenje i isporuku toplinske energije i korištenje sustava daljinskog grijanja, praćenje sigurnosti isporuke i kvalitete, međusobni ugovorni odnosi između distributera i korisnika toplinske energije, obveze i odgovornosti distributera i korisnika toplinske energije, uvjeti mjerjenja,

obračuna i naplate isporučene toplinske energije, uvjeti za primjenu postupaka ograničenja ili obustave isporuke toplinske energije kao i postupci utvrđivanja i obračuna neovlaštene potrošnje toplinske energije.

Sukladno članku 2. pod 15. Opštih uslova mjerilo toplinske energije je uređaj kojim se registruje količina isporučene toplinske energije na obračunskom mjernom mjestu, sukladno sa propisima u području zakonskog mjeriteljstva i tehničkim pravilima distributera toplinske energije, a koje može biti zasebno mjerilo toplinske energije (koje registruje količinu isporučene toplinske energije za jednog kupca) ili zajedničko mjerilo toplinske energije (koje registruje količinu isporučene toplinske energije za dva ili više kupaca spojenih na zajedničku instalaciju centralnog grijanja).

Sukladno članku 2. pod 19. Općih uvjeta obračunsko mjerno mjesto je mjesto na kojem se pomoću mjerila obavlja mjerjenje isporučene toplinske energije radi obračuna.

Načelnu suglasnost izdaje JP Centralnog grijanja Tuzla radi utvrđivanja mogućnosti priključenja, određivanja tehničkih, ekonomskih i ostalih uslova priključenja objekta na sustav daljinskog grijanja i izgradnje objekta te uvjeta korištenja sustav daljinskog grijanja, a sukladno sa člankom 3. stavak (6) Općih uvjeta načelna suglasnost se izdaje i na zahtjev postojećeg kupca u slučaju: promjene priključne snage, promjena na priključku, promjene kategorije potrošnje, promjene mjerne opreme, spajanja više obračunskih mjernih mjesta u jedno na istoj lokaciji, dijeljenja jednog obračunskog mjernog mesta na veći broj na istoj lokaciji i priključenja novih ili povećanja snage postojećih vlastitih izvora toplinske energije.

Na temelju načelne suglasnosti i plaćene naknade za priključenje zaključuje se ugovor o isporuci toplinske energije, sukladno članku 6. Općih uvjeta.

Člankom 9. stavak (1) i (2) Zakona propisano je kako gospodarski subjekt ima vladajući položaj na mjerodavnom tržištu roba ili usluga, ako se zbog svoje tržišne snage može ponašati u značajnoj mjeri neovisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, također uzimajući u obzir udjel tog gospodarskog subjekta na mjerodavnom tržištu, udjele na tom tržištu koje imaju njegovi konkurenti, kao i pravne prepreke za ulazak drugih gospodarskih subjekata na tržište. Pretpostavlja se da gospodarski subjekt ima vladajući položaj na tržištu roba ili usluga ako na mjerodavnom tržištu ima udjel veći od 40%.

Člankom 10. stavak (1) Zakona propisano je da je zabranjena svaka zloupornabla vladajućeg položaja jednog ili više gospodarskih subjekata na mjerodavnom tržištu, a člankom 10. stavak (2) propisano je da se zloupornabla vladajućeg položaja posebno odnosi na: a) izravno ili neizravno nametanje nelojalnih kupovnih i prodajnih cijena ili drugih trgovinskih uvjeta kojima se ograničava konkurenca, b) ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača, c) primjenu različitih uvjeta za istu ili sličnu vrstu poslova s ostalim stranama, čime ih dovode u neravnopravan i nepovoljan konkurencki položaj, d) zaključivanje sporazuma kojima se uvjetuje da druga strana prihvati dodatne obveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovinskom običaju nemaju veze s predmetom takvog sporazuma.

Zloupornabla vladajućeg položaja, sukladno odredbama članka 10. stavak (2) Zakona o konkurenčiji, posebno se odnosi na:

- d) zaključivanje sporazuma kojima se uvjetuje da druga strana prihvati dodatne obveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovinskom običaju nemaju veze s predmetom takvog sporazuma.

Zloupornabla vladajućeg položaja, pored kriterija propisanih u članku 10. Zakona, smatraju se i slučajevi propisani člankom 9. Odluke.

Nakon sagledavanja mjerodavnih činjenica i dokaza utvrđenih tijekom postupka savjesnom i detaljnom ocjenom svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno, Konkurenčijsko vijeće je utvrdilo slijedeće:

Tarifni pravilnik za priključenje na sustav daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije je akt koji je usvojen od strane Nadzornog odbora je na sjednici održanoj dana 05.01.2010. godine pod brojem 01-5439-2010/II -VNR-1, na temelju članka 113. Statuta Centralno grijanje d.d. Tuzla, na koji je Općinsko vijeće Tuzla dana 28.01.2010. godine dalo suglasnost broj 01-05-610-2010 alineja l).

Potrošnja toplinske energije je podjeljena u tri tarifne grupe, sukladno sa člankom 10. Tarifnog pravilnika, i to domaćinstva, gospodarstvo i ostali potrošači. Tarifna grupa -domaćinstva podjeljena je na dvije grupe -kojima se potrošnja obračunava prema m^2 i onima kojim se se obračun vrši po MWh.

Obračunavanje isporuke toplinske energije se kod pojedinačnog potrošača vrši svrstavanjem potrošača u odgovarajuću tarifu grupu i obračunavanjem isporučene količine toplinske energije prema važećoj cijeni.

JP Centralno grijanje Tuzla svoj stav o istovjetnom obračunu naplate potrošnje toplotne energije zasniva na primjeni odredbi Tarifnog pravilnika za priključenje na sustav daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije.

Sukladno sa članom 17. Tarifnog pravilnika propisano je da ako se više potrošača opskrbuje toplinskom energijom preko zajedničkog potrošnog mjestu sa zajedničkim mjernim uređajem, isporučena toplinska energija obračunava se i sukladno sa "raspodjelom" troškova na tom potrošnom mjestu i odgovarajućom tarifnom grupom."

Analizom članka 17. Tarifnog pravilnika Konkurenčijsko vijeće je utvrdilo da nigrde nije propisano da svi stanari jedne stambene jedinice moraju imati jedinstven obračun naplate potrošnje toplotne energije već je eksplicitno navedeno "ako se više potrošača opskrbuje toplinskom energijom." te, samim tim, pozivanje na primjenu ovog člana Tarifnog pravilnika kao temelja na kojem se bazira obveznost jedinstvenog obračuna naplate potrošnje toplotne energije nije ispravan već upravo i navodi da se onim potrošačima koji se opskrbuju toplinskom energijom preko zajedničkog potrošnog mjestu (više njih) sa zajedničkim mjernim uređajem isporučena toplinska energija obračunava sukladno sa "raspodjelom" troškova na tom potrošnom mjestu i odgovarajućom tarifnom grupom.

Nadalje, raspodjela troškova za isporučenu količinu toplinske energije se, prema članku 18. Tarifnog pravilnika, može vršiti prema m^2 , (Tarifna grupa I.2.I, II.3.I i III. 2.1), prema instaliranoj snazi, (Tarifna grupa I.2.2, II.3.2 i III. 2.2), prema djeljiteljima, (Tarifna grupa 1.2.3, II. 3.3. i III.2.3) i prema internim brojlima -kalorimetrima, (Tarifna grupa I.2.4, II.3.4 i III.2.4). Potrošači zajedničkog mesta potrošnje moraju distributeru, prije sklapanja ugovora o isporuci toplinske energije, podnijeti sporazumno izradenu raspodjelu troškova koja je sastavni dio ugovora o isporuci toplinske energije. U raspodjeli troškova se određuje udjel u troškovima isporuke toplinske energije pojedinačnog potrošača, a zbir svih udjela, prema propisanom iz članka 19. Tarifnog pravilnika, mora iznositi 100 procenata što odgovara činjenici da svi oni korisnici isporučene toplinske energije u jednoj stambenoj jedinici koji se opskrbuju toplinskom energijom preko zajedničkog potrošnog mjestu u zbiru raspodjelu troškova moraju imati u zbiru 100 procenata. Nigdje nije propisano da oni stanovnici iste stambene jedinice koji su ispoštivali proceduru u svezi ugradnje kalorimetara, tj. potpisali zahtjev i suglasnost za izvođenje i ugradnju mjerača toplinske energije prema uvjetima dostavljenim od strane JP Centralno

grijanje, dobili suglasnost na izvedbeni projekat, ugradili kalorimetre pojedinačno za svaku stambenu jedinicu na trošak stanara koji su potpisali zahtjev za ugradnju kalorimetara pojedinačno u sve stanove pod nadzorom JP Centralno grijanje Tuzla, ne mogu da se izdvoje sa zajedničke potrošnje te plaćajući potrošnju prema stvarnom utrošku očitanom na kalorimetru.

Iz svega navedenog proizilazi da je JP Centralnog grijanja Tuzla u obvezi da svim stanarima stambene jedinice na adresi M Maka Dizdar 11 Stupine br 2 Lamela C omogući zaključivanje novih ugovora za potrošnju toplinske energije preko ugradenih kalorimetara te izvrši naplatu potrošenje prema ugradenim kalorimetara retroaktivno od 15.10.2020. godine. Također, ovim Rješenjem nalaže se JP Centralnog grijanja Tuzla da omogući svakom korisniku toplinske energije u Gradu Tuzla, prema iskazanom interesu, ugradnju potrošačkog mjerila na svoj trošak, na temelju projekta o tehničkoj izvodljivosti bez uvjetovanja da svi stanari jedne stambene jedinice moraju imati istovjetan način obračuna.

Prema dostavljenim informacijama Konkurenčijsko vijeće nije utvrdilo da bi "kombinovanje raspodjele utrošene toplothe energije na razne načine vodilo do netočne raspodjele", nego upravo suprotno -ispovstvale bi se odredbe Zakona o zaštiti potrošača i to članka 35. stavak (2) Zakona o zaštiti potrošača u kojem se navodi da je isporučitelj usluga dužan da omogući potrošaču ugradnju potrošačkog mjerila na svoj trošak, na temelju projekta o tehničkoj izvodljivosti, a projekat o tehničkoj izvodljivosti izrađuje i ovjerava ovlaštena stručna pravna ili fizička osoba, sukladno zakonu, bez ikakvog dodatnog uvjetovanja.

Na temelju svih prednjih navoda Konkurenčijsko vijeće je utvrdilo kako je JP Centralnog grijanja Tuzla povrijedio odredbe Zakona o konkurenčiji zlouporabom vladajućeg položaja iz članka 10. stavak 2 točka d) koje se odnosi na zaključivanje sporazuma kojima se uvjetuje druga strana da prihvati dodatne obvezе koje po svojoj prirodi ili prema trgovinskom običaju nemaju veze s predmetom takvog sporazuma imajući u vidu da je JP Centralno grijanje Tuzla uvjetovao da svi stanari jedne stambene jedinice, konkretno naselja Stupine B2, ul. M Maka Dizdar, Lamela C, Tuzla, moraju imati istovjetan obračunu naplate potrošnje toplothe energije unutar stambene jedinice.

Imajući u vidu navedeno, Konkurenčijsko vijeće je odlučilo kao u točki 1. izreke ovog Rješenja.

7. Novčana kazna

U smislu članka 48. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenčiji, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10,0% vrijednosti ukupnog, godišnjeg prihoda gospodarskog subjekta, iz godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, kaznit će se gospodarski subjekt, ako zlouporabi vladajući položaj na način propisan odredbama članka 10 Zakona o konkurenčiji.

Konkurenčijsko vijeće je prilikom izricanja visine novčane kazne kao otežavajuću okolnost uzelo u obzir činjenicu da je JP Centralno grijanje Tuzla već ranije kažnjavano zbog zlouporabe vladajućeg položaja, rješenjem Konkurenčijskog vijeća broj UP-03-26-2-018-30/19 od 28.05.2020. godine.

Pored navedenog Konkurenčijsko vijeće je imalo u vidu namjeru, duljinu trajanja povrede Zakona o konkurenčiji, kao i posljedice koje je ista imala na tržišnu konkurenčiju, u smislu članka 52. Zakona o konkurenčiji.

Polazeći od nesporno utvrđene činjenice da je JP Centralnog grijanja Tuzla zlouporabio dominantni položaj, iz članka 10. stavak (2) točke d) Zakona o konkurenčiji, u smislu članka 48. stavak (1) točke b) Zakona o konkurenčiji, izrečena je novčana kazna u iznosu 40.000,00 KM (četrdesetisućakonvertibilnih maraka), što predstavlja (.)**¹ % ostvarenog prihoda iz 2020. godine, koji je iznosio (.)**KM.

U slučaju da se izrečena novčana kazna ne uplati u utvrđenom roku ista će se naplatiti primudnim putem, u smislu članka 47. Zakona o konkurenčiji, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.

Imajući u vidu *navedeno Konkurenčijsko vijeće je odlučilo kao u točki 3. izreke ovog Rješenja.*

Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja nije dozvoljen priziv.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka, odnosno objavljivanja ovog Rješenja.

Broj UP-01-26-2-007-25/21

15. rujna 2021. godine
Sarajevo

Predsjednik
Dr. sc. Amir Karalić, v. r.

Konkurenčijski savjet BiH na osnovu člana 25. stav (1) tачка e), člana 42. stav (1) тачка ц), člana 48. stav (1) тачка б), а у вези са чланом 10. stav (2) тачка д), Zakona о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), у поступку покренутом по Закључку о покретању поступка по службеној дужности, број УП-01-26-2-007-2/21 од 16.02.2021. године против ЈП Централно гријање Тузла д.д. ул. Кречанска број 1, 75 000 Тузла ради утврђивања постојања злоупотребе доминантног положаја у смислу члана 10. stav (2) тачка д) Zakona о конкуренцији, на 92. (деведесетдругој) сједници одржаној дана 15. септембра 2021. године, је донио

РЈЕШЕЊЕ

1. Utvrđuje se da je ЈП Централно гријање Тузла д.д. ул. Кречанска број 1, 75 000 Тузла злоупотријебио доминантан положај на тржишту дистрибуција/снабдијевања топлотном енергијом на подручју насеља Ступине Б2, ул. М Мака Диздар, Ламела Ц, Тузла, онемогућавањем наплате потрошње топлинске енергије преко уgrađenih kalorimetara у становима стамбене зграде на адреси Ступине Б2 ул. М Мака Диздар Ламела Ц у Тузли, што представља условљавање другој страни да прихвати додатне обавезе које по својој природи немају везе с предметом споразума, те ограничавање тржишта на штету потрошача, у складу са одредбама члана 10. stav (2) тачка д) Zakona о конкуренцији.
2. Налаже се ЈП Централно гријање Тузла д.д. следеће:
 - у року од 60 (шездесет) дана од дана пријема овог Рјешења омогући закључивање нових уговора за потрошњу топлинске енергије преко уgrađenih kalorimetara у становима стамбене зграде на адреси Ступине Б2 ул. М Мака Диздар Ламела Ц у Тузли и да наплату потрошње према уgrađenim kalorimetara на наведеној адреси изврши ретроактивно од 15.10.2020 године, те да достави доказе о извршењу.
3. Изриче се новчана казна ЈП Централно гријање Тузла д.д. ул. Кречанска број 1, 75 000 Тузла због кришења одредби из члана 10. stav (2) тачке д) Zakona о конкуренцији, утврђене у тачки 1. овог Рјешења, у висини од 40.000,00 KM (четрдесетхиљадаконвертибилних марака), у складу са одредбом члана 48. stav (1)

¹ podaci predstavljaju poslovnu tajnu u smislu člana 38. Zakona o konkurenčiji

- тачка б) Закона о конкуренцији, коју је дужан платитити у року од 15 (петнаест) дана од пријема овог Рјешења.
4. Уколико ЈП Централно гријање Тузла д.д. ул. Кречанска број 1, 75 000 Тузла не уплати изречену новчану казну из тачке 3. у остављеном року, иста ће се наплатити принудним путем, уз обрачунавање затезне камате за вријеме прекорачења рока према важећим прописима Босне и Херцеговине.
5. Ово Рјешење је коначно и биће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласницима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложение

Конкуренцијски савјет БиХ је под бројем 01-26-10-246-1/20 дана 30.11.2020. године путем е-маила запримио Пријаву од стране одређеног физичког лица настањеног на адреси Ступине Б2 -ламела Ц, 75000 Тузла ради утврђивања постојања злоупотребе доминантног положаја ЈП Централно гријање д.д. Ул. Кречанска бр 1, 75 000 Тузла (у даљем тексту: ЈП Централно гријање Тузла) у складу са чланом 10. став (2) тачка д) Закона о конкуренцији.

У запримљеном поднеску се у битном наводи следеће:

- Етажни власници станова у улици Ступине Б2-ламела Ц у Тузли су у новембру 2018. године поднијели захтјев ЈП Централном гријању Тузла, за уградњу мјерача утрошка топлинске енергије, калориметра, у станове стамбене зграде на адреси Ступине Б2 ул. М Мака Диздар Ламела Ц у Тузли
- ЈП Централно гријање Тузла је етажним власницима одговорило 12.12.2018. године дописом бр. 001-08198-2018 у коме их је обавијестило о условима које требају испunitи да би се увељи мјерни инструменти, калориметри, у све станове наведеног улаза
- Сви станари улаза -35 власника стамбених јединица су потписали захтјев и сагласност за извођење и уградњу мјерача топлинске енергије према увјетима достављеним од стране ЈП Централно гријање. Новим захтјевом (бр. 009-1526-2019 од 19.09.2019. године) и допуном пројектне документације од 07.01.2020. године станари су затражили од ЈП Централно гријање Тузла сагласност на пројектну документацију за уградњу мјерача
- ЈП Централно гријање Тузла је дописом бр. 03-00545-2020 од 17.01.2020. године дало сагласност да је изведбени пројекат понуђен од стране "ИНГ Маркетинг" Тузла прихватљив
- Након тога су преко законског управитеља "Босна лифт" Тузла изведені радови уградње мјерних инструмената, калориметара појединачно за сваку стамбену јединицу на трошак станара који су потписали захтјев за уградњу калориметара појединачно у све станове
- Сви станари (свих 35) су уплатили почетни дио средстава од 670 КМ за уградњу калориметра прије почетка изведбе радова
- Надзор над извођењем радова је учињен од стране ЈП Централно гријање Тузла.

Станари зграде Ступине Б2 Ламела Ц су се дана 22.10.2020. године преко законског пуномоћеника обратили захтјевом ЈП Централном гријању Тузла за достављањем нових уговора за потрошњу топлинске енергије, сада преко утврђених калориметара.

ЈП Централно гријање Тузла је одговорило на захтјев да не могу дати сагласност за нове уговоре из разлога што нису сви станари улаза Ламеле Ц извршили пријучак на систем гријања преко мјерача топлинске енергије, калориметара. Два станара су одбили (ЈП Централно гријање Тузла наводи 3 јер

је један станар, који живи у Америци, накнадно уградио пријучак мјерача топлинске енергије), пријучак на мјерне инструменте, из личних разлога, иако су раније потписали захтјев и сагласност и платили уградњу калориметара.

Образложение јавног предузећа ЈП Централно гријање Тузла је да се на заједнички достављавач топлинске енергије у улаз Ламеле Ц морају пријучити сви станари и да немају начин двоструке наплате испоручене топлинске енергије према Општим условима за пријучење на систем даљинског управљања и испоруку топлинске енергије града Тузла број 01-5439-2010/11-BHP-1 од 05.01.2010. године усвојене одлуком Општинског вијећа Тузла (у даљем тексту: Општи услови).

Централно гријање Тузла се позива на Опште услове и то чланове 17. и 19. којима се условљава друга страна, у овом случају потрошачи топлинске енергије, да у једном улазу мора бити истовјетан начин наплате потрошње енергенте.

У Пријави се наглашава да је у покретању иницијативе за уградњу калориметара од стране јавног предузећа ЈП Централно гријање Тузла тражена писмена сугласност свих станара (а не и власника пословних простора у наведеном улазу од којих неки већ имају утврђене мјераче топлинске енергије) и да је писмена сагласност свих станара и достављена.

Подносилац пријаве наводи да постоје индиције да пословни простори улаза Ламеле Ц (*La linea, San Marco, Elcom*) већ користе калориметре као мјераче утрошка енергије у истом улазу и да су пријучени на заједнички топлински довод за Лемелу Ц али да провјере ових навода Централно гријање Тузла обструкира.

Жалбом према ЈП Централно гријање Тузла станари су нагласили да је ЈП Централно гријање дало сагласност да постоје технички услови за уградњу појединачних мјерних инструмената утрошка топлинске енергије и да су након дате сагласности на техничку изводљивост радови и извршени.

Непријучењем на систем мјерних инструмената утрошка енергенте криши се Закон о заштити потрошача Босне и Херцеговине. ЈП Централно гријање Тузла прихвата тај закон или под техничким условима захтијева пријучење свих станара наведеног улаза, иако су утврђени појединачни и одвојени мјерни инструменти за сваки стан посебно.

Овом одлуком ЈП Централно гријање Тузла је 33 станара овог улаза оштетило за 40.000 КМ материјалног утрошка уградње калориметара за које нису криви и које не могу надокнадити.

Подносилац пријаве предлаже Конкуренцијском савјету да донесе рјешење којим се утврђује да је ЈП Централно гријање Тузла злоупотријебило монополски положај на тржишту дистрибуције топлотне енергије у Граду Тузла, примјеном чланова 17. и 19. Општих услова којим су прописани услови за пријучење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије. Оваква одлука условљава другог страни, у овом случају станарима Ламеле Ц зграде Б2 насеља Ступине, да прихватају материјални губитак уградње мјерних инструмената и да прихватају начин плаћања утрошка енергенте наметнут од стране ЈП Централног гријања Тузла чиме се врши повреда одредби Закона о конкуренцији.

Предлажу и да наведеним рјешењем Конкуренцијски савјет наложи јавном предузећу ЈП Централно гријање Тузла наплату топлинске енергије према мјерачима утрошка топлинске енергије који су у функцији од почетка сезоне гријања тј. од 15.10.2020. године.

Образложение пријаве запримљено је дана 04.12.2021. године поднеском који је запримљен под бројем 01-26-10-246-2/20 истога садржаја као и претходно, с тим да је у прилогу достављена копија Захтјева према ЈП Централно

гријање Тузла упитом који су сљедећи услови за увођење мјерних сатова (калориметара) од 31.05.2019. године, копију Одговора Централно гријање Тузла, копију Понуде привредног субјекта ИНГ МАРКЕТИНГ за израдњу пројекта реконструкције инсталације гријања, Сагласност на пројекат уградње калориметра за стамбени дио СПО Ступине Б2 Ламела Ц од стране Централно гријање Тузла, Захтјев станара према Централно гријање Тузла за доставу нових уговора за потрошњу топлотне енергије, Одговор Централно гријање Тузла на споменути захтјев те допис Поврат рачуна за испоручену топлинску енергију станара према Централно гријање Тузла.

1. Поступак по Закључчуку о покретању поступка по службеној дужности

На основу наведеног, Конкуренцијски савјет је у складу са чланом 32. став (1) Закона, донио Закључак о покретању поступка по службеној дужности број УП-01-26-2-007-2/21 од 16.02.2021. године (у даљем тексту: Закључак) против ЈП Централно гријање Тузла ради утврђивања постојања злоупотребе доминантног положаја, у смислу члана 10. став (2) тачка д) Закона о конкуренцији.

У складу са чланом 33. став (1) Закона, Конкуренцијски савјет је истог дана доставио предметни Закључак на очитовање ЈП Централно гријање Тузла у прилогу акта број УП-01-26-2-007-6/21 те истовремено затражио од ЈП Централно гријање сву релевантну коресподенцију која се односи на предметни поступак са станарима насеља Ступине Б2, ул. М Мака Диздар, Ламела Ц, правни основ на којем базирате став око одбијања сагласности на нове уговоре, прије свега мислећи на Опште услове за прикључење на систем даљинског управљања и испоруку топлинске енергије града Тузла број 01-5439-2010/11-ВНР-1 од 05.01.2010. године као и годишњи финансијски извештај ЈП Централно гријање д.д. Тузла за 2020. годину.

Тражену документацију, као и одговор на Закључак, ЈП Централно гријање Тузла је доставило дана 17.03.2021. године поднеском запримљеним под бројем УП-01-26-2-007-7/21 наводећи у битном сљедеће:

Коренсподенција је почела захтјевом представника етажних власника за увођењем индивидуалних мјерила топлотне енергије за све станове њиховог улаза. Представнику је одговорено сљедеће:

"Да би остварили то право, а у складу са правилима из Општих и техничких услова потребна је писмена сагласност свих купаца, са заједничког мјеста потрошње (у конкретном случају Ваш улаз-ОЕВ), о преласку на обрачун према утрошеној енергији, на обрачунском бројилу постављеном у топлинској подстаници."

У првом одговору упућеном ОЕВ од 12.12.2018. године, наведено је, да би се примјенила расподјела према раздјелним мјерилима топотне енергије, потребно је да се:

- изради пројекат техничке изводљивости који ће дефинисати све техничке параметре везане за уградњу раздјелних интерних мјерила и бити у складу са Општим условима за испоруку топлинске енергије из система даљинског гријања града Тузла. Раздјелна интерна мјерила морају бити уградњена у стубишту на јавној површини.*
- изврши уградња раздјелних мјерила за све кориснике са једног обрачунског мјерног мјеста -није могућа комбинација наплате по мјеренju и наплата према метру кваоратном загријавање површине..."*

Представник етажних власника доставио је на протокол сагласност купаца (корисника услуга Централног гријања) на овом улазу за уградњу индивидуалних мјерила топлине.

Израђен је пројекат који је, након дорада, добио сагласност и представник је организовао рад на уградњи индивидуалних мјерила за станове. Двије власнице станова, иако су дале сагласност, што је био предуслов за наставак даљих активности (израда пројекта, уградња мјерила) нису жељеле да уграде мјерила из њима познатих разлога. Након њиховог одустанка, став је ЈП Централно гријање Тузла, дошло је до неиспуњења једног од услова из првог дописа.

У Одговору се даље наводи да је разлог због којег се тражи сагласност свих купаца са заједничког мјesta потрошње (то је подстаница која се налази у подруму њиховог улаза и топливом снабдијева само њихов улаз) је тај што је члановима 17., 18. и 19. Тарифног правилнику за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије на који је Општинско вијеће Тузла дана 28.01.2010. године дало сагласност број 01-05-610-2010 алинеја 1 дефинисано сљедеће:

Члан 17.

"Ако се више потрошача снабдијева топлинском енергијом преко заједничког потрошног мјesta са заједничким мјерним уређајем, испоручена топлинска енергија обрачунавци се и складу са "расподјелом" трошкова на том потрошном мјесту и одговарајућом тарифном групом."

Члан 18.

"Расподјела трошкова за испоручену количину топлинске енергије се може вршити на сљедеће начине:

- према m^2 , (Тарифна група I.2.1, II.3.I и III. 2.1)
- према инсталисаној снази, (Тарифна група I.2.2, II.3.2 и III. 2.2)
- према дјељитељима, (Тарифна група I.2.3, II. 3.3. и III.2.3)
- према интерним бројилима -калориметрима. (Тарифна група I.2.4, II.3.4 и III.2.4)

Члан 19.

"Потрошачи заједничког мјesta потрошње морају дистрибутеру, прије склапања уговора о испоруци топлинске енергије, поднijети споразumno израђену расподјелу трошкова која је саставни дио уговора о испоруци топлинске енергије. У расподјели трошкова се одређује учешће у трошковима испоруке топлинске енергије појединачног потрошача, а збир свих учешћа мора износити 100 процената. Расподјелу трошкова је могуће мјењати само уз писмену сагласност свих потрошача и узима се у обзир са првим наредним обрачунским периодом. Ако потрошачи не поднесу дистрибутеру "расподјелу" трошкова из првог става, дистрибутер обрачунава појединачним потрошачима трошкове испоруке топлинске енергије у складу са подацима из "расподјеле" коју има на располагању, али ако тих података нема, према једнаким учешћима."

У подстаници, на примарној страни подстанице, има мјерило топлотне енергије које је заједничко за просторе и станове које се топлотном енергијом снадбијевају са те подстанице, у овом случају то су пословни просори у приземљу улаза и сви станови.

Цитирани чланови у Тарифном правилнику су написани, како се наводи у Одговору, да би расподјела била исправна. Односно, потрошња са заједничког обрачунског мјерила, ако се дијeli према раздјелним индивидуалним мјерилима, се тако дијeli на све кориснике на исти начин, јер комбиновање расподјеле утрошene топлотне енергије на разне начине водило би до нетачне расподјеле, што би могло бити основ за жалбе неких корисника.

Уколико се пак расподјела утрошene топлотне енергије са обрачунског мјерила врши за оне који имају уградњена

индивидуална мјерила топлотне енергије, а да се корисници у два стана фактуришу према површини гријања, у неповољном положају би били станари који су уградили мјерила, док би то било у корист дистрибутера. Уколико би се за станове који немају утврђена мјерила расподјељивала енергија фиксно у количини за износ који одговара њиховом рачуну за плаћање по паушалу, како сада плаћају, у топлијим мјесецима би износ који би представљао разлику између утрошка на обрачунском мјерилу и збира индивидуалних мјерила био негативан, док би у хладнијим мјесецима био изразито висок.

ЈП Централно гријање Тузла тренутно нема утврђен фиксни дио рачуна приликом фактурисања по утрошеној енергији, него само варijабилни, односно само за утрошеној топлотну енергију због чега је потребно да се утрошена енергија расподјели на исти начин за све кориснике.

У наставку Одговора ЈП Централно гријање Тузла позива на одговорност оних који нису испоштовали своју писмено дату сагласност обзиром да су сви корисници дали писмену сагласност за извођење и уградњу мјерила топлинске енергије према условима које је ЈП Централно гријање Тузла доставило, на основу чега је покренута активност израде Изведбеног пројекта реконструкције инсталације гријања за снадбијевање топлинском енергијом стамбеног објекта Ступине Б2-Ламела Ц у сврху преласка на обрачун по мјерењу у дијелу М3 Ступине у Тузли, а посао није одрађен по пројекту и по условима које је ЈП Централно гријање д.д. Тузла доставило.

Што се тиче пословних простора у наведеном објекту, исти се снадбијавују топлотном енергијом са исте подстанице, али са посебног вода пословних простора и сви водови пословних простора су на мјесту преузимања топлотне енергије, односно у подстаници и стога су им и могла бити утврђена обрачунска мјерила.

Нису мјерила утврђена у пословним просторима, нити испред пословних простора. Пословни простори ће се прикључити заједничком систему мјерења кад се уграде сва мјерила за станове и расподјељиват ће се енергија са обрачунског мјерила за све. За случај да пословни простори немају утврђена мјерила топлотне енергије, ЈП Централно гријање Тузла би уградили на мјесту прузимања енергије на секундарном воду за станове заједничко мјерило топлотне енергије са којег би се утрошена енергија расподјељивала преко индивидуалних мјерила за све станове.

Надаље, наводи се да провјере мјерила за пословне просторе који су у подстаници не обструира ЈП Централно гријање Тузла. Ако представник поднесе писмени захтјев да прегледа подстаницу биће му дозвољено. Шта више кад уграде сва индивидуална мјерила, треба би заједно са контролором ЈП Централно гријање Тузла на мјесечном нивоу да узима стања обрачунског мјерила и представник етажних власника за своју евидентију.

Поред достављеног, дана 20.04.2021. године актом број УП-01-26-2-007-18/21 Конкуренцијски савјет је затражио одговоре и појашњења од привредног субјекта ЈП Централно гријање Тузла зашто се калориметри морају уградити за све кориснике са једног обрачунског мјерилог мјеста те зашто конкретно није могућа комбинација наплате по мјерењу и наплате према метру квадратном загријавање површине у једној стамбеној јединици, односно врло прецизно -зашто нема начина да се врши двострука наплате испоручене топлинске енергије те које је правно упориште (пропис) на којем ЈП Централно гријање д.д. Тузла заснива своју одлуку око одбијања комбинација наплате по мјерењу и наплате према метру квадратном загријавање површине у једној стамбеној јединици.

Поднеском број УП-01-26-2-007-19/21 који је запримљен дана 04.05.2021. године ЈП Централно гријање Тузла је доставило сљедеће образложење и то да није могуће комбиновати обрачун по m^2 и MWX приликом расподјеле учешћа.

Са једног обрачунског мјеста није могуће извршити фактурисање за кориснике комбинујући двије суштински различите тарифне групе зато што се "у расподјели трошкова одређује учешће у трошковима испоруке топлинске енергије појединачног потрошача, а збир свих учешћа мора бити 100 процената". У случају да одређени број корисника нема податак о мјерењу, енергија која је њима испоручена би се расподјелила на остале кориснике, а истовремено да се њима изврши фактурисање према m^2 добило би се дупло фактурисање за те просторе. Додатно, постављање параметара регулације у подстаници врши се на различите начине за обрачун по m^2 и обрачун према потрошњи.

Ово правило ЈП Централно гријање д.д. Тузла заснива према одредбама чланова 17-19 Тарифног правила за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије.

Конкуренцијски савјет је дана 10.05.2021. године актом број УП-01-26-2-007-20/21 од ЈП Централно гријање Тузла затражио појашњење одређених навода. Наиме, сви станови, њих 35, је потписало сагласност за уградњу калориметара те уплатили новац за уградњу. ЈП Централно гријање д.д. Тузла је одбило дати сагласност за нове уговоре зато што "нису сви станови извршили прикључак на систем мјерења преко мјерача". Конкретно два становара су одбила прикључак иако су потписали захтјев, дали сагласност и платили уградњу калориметар. Затражено је да појасне шта значи конкретно да су "одбили прикључак", те како се тренутно сада обрачунава утрошак топлинске енергије у овој стамбеној јединици ако су сви станови уградили калориметар (ако су уградили) и практично не постоји техничка препрека да се обрачун и наплата потрошње у овом случају врши путем калориметара. Конкретно, ако је сада имплементирана нова инфраструктура за обрачун утрошене топлинске енергије како је настављено да се наплата и даље врши обрачунавајући потрошњу по m^2 .

Истовремено је затражено да појасне, у техничком смислу, каква је (не)могућност да се у једној стамбеној јединици станарима који имају утврђени калориметар наплата врши по утрошеној енергији, а да се преосталим станарима који немају утврђен калориметар наплата врши по систему расподјеле. У једној стамбеној јединици, према раније достављеним информацијама, на тај начин је извршена подјела на стамбене и пословне просторе те није проблем пословним просторима вршити обрачун и наплату путем стварне потрошње - калориметара.

Конкуренцијски савјет је сматрао корисним да ЈП Централно гријање д.д. Тузла достави информацију, уколико исту посједује, зашто су два становара одбила прикључак инсталiranog калориметра (ако је исти утврђен) те да ли су два наведена становара у задњих 5 година подносила ЈП Централно гријање д.д. Тузла захтјеве за потпуно искључење са система централног гријања.

У одговору ЈП Централно гријање д.д. Тузла који је запримљен дана 19.05.2021. године под бројем УП-01-26-2-007-23/21 наводи се да је представник етажних власника доставио на протокол Централног гријања д.д. Тузла сагласност купца (корисника услуга Централног гријања) на овом улазу за уградњу индивидуалних мјерила топлине. Израђен је пројекат који је, након дорада, добио сагласност и представник је организовао рад на уградњи индивидуалних мјерила за станове. Двије власнице станове, иако су дале

сагласност, што је био предуслов за наставка даљих активности (израда пројекта, уградња мјерила) нису жеље да уграде мјерила из њима познатих разлога. Након њиховог одустанка, дошло је до неиспуњења једног од услова из првог дописа. Разлог одустајања од уградње индивидуалних раздјелних мјерила за два стана је према усменим наводима, једне од власница су естетске природе, јер нису жељеле да се према одобреном пројекту реконструкције инсталације централног гријања за уградњу индивидуалних радјелних мјерила уграде нове цијеви до вертикала у њиховим становима како је то урађено у осталим становима. Суштина је да за све станове није изведена реконструкција инсталације централног гријања у циљу уградње индивидуалних раздјелних мјерила, тј. није имплементирана нова инфраструктура за расподјелу утрошене топлотне енергије која се мјери на заједничком мјерилу на нивоу цијelog објекта.

У овом одговору ЈП Централно гријање д.д. Тузла је још једном експлицитно одговорило на питање зашто у техничком смислу није могуће да се у једном објекту са заједничког мјерила топлотне енергије који мјери потрошњу топлотне енергије за цијели објекат врши наплата дијелу корисника по утрошеној енергији са индивидуалних раздјелних мјерила и дијелу корисника по гријању површини станови позивајући се на чланове 17, 18 и 19. Тарифног правилника за приклучење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије.

У подстаници, на примарној страни подстанице, има мјерило топлотне енергије које је заједничко за просторе и станове које се топлотном енергијом снабдјевају са те подстанице, у овом случају то су пословни простори у приземљу улаза и сви станови. Цитирани чланови у Тарифном правилнику су написани, како стоји у Одговору ЈП Централно гријање д.д. Тузла, да би расподјела била исправна. Односно, потрошња са заједничког обрачунског мјерила, ако се дијели према раздјелним индивидуалним мјерилима, се тако дијели на све кориснике на исти начин, јер комбиновање расподјеле утрошене топлотне енергије на разне начине водило би до нетачне расподјеле, што би могло бити основ за жалбе неких корисника.

"Потрошачи заједничког мјеста потрошње морају дистрибутеру, прије склапања уговора о испоруци топлинске енергије, подијети споразumno израђену расподјелу трошкова која је саставни дио уговора о испоруци топлинске енергије. У расподјели трошкова се одређује учешће у трошковима испоруке топлинске енергије појединачног потрошача, а збир свих учешћа мора износити 100 процената." На основу тога потрошачи се могу усагласити и предати дистрибутеру усаглашену расподјелу утрошене топлотне енергије.

Према ставу ЈП Централно гријање д.д. Тузла једино исправно је да за расподјелу мора бити иста мјерна јединица. Ако потрошачи желе да се расподјељује на други начин могу се изјаснити у писменој форми с тим да збир учешћа мора изности 100%.

У ранијем периоду јесу била три пословна простора обрачунавана на основу утрошка топлотне енергије, али су њихова мјерила топлотне енергије утврђена у топлинској подстаници на мјесту предаје топлотне енергије тако да су та мјерила била обрачунска за сваки простор засебно.

Систем мјерења за цијели објекат укључује заједничко мјерило са топлинске подстанице и оно постаје обрачунско за све кориснике, а остала мјерила су раздјелна преко којих се дијели укупно утрошена енергија.

У овом Одговору поновљен је разлог два власника стана за одбијање приклучења инсталисања индивидуалног

раздјелног мјерила, према усменој изјави, а то је да им приклучење нових цијеви од мјерила топлотне енергије-калориметра до вертикала у стану нарушује естетски изглед у стану. Власници станова број 15 и број 20 нису раније подносили захтјеве за потпуно искључење из система даљинског гријања.

2. Продужење рока за доношење коначног рјешења

С обзиром на околности у предметном поступку због проглашene пандемије вируса COVID-19 који је утицао на рад Конкуренцијског савјета, опсежност конкретног предметног поступка као и чињенице да је за утврђивање стања и оцјену доказа потребно извршити додатне анализе, Конкуренцијски савјет је процјенио да неће бити у могућности донијети коначно рјешење у року од 4 мјесеца од дана доношења Закључка о покретању поступка, како је прописано чланом 41. став (1) под ц) Закона.

Конкуренцијски савјет је стога оцјенио да је рок за доношење коначног рјешења по Закључку о покретању поступка који се односи на утврђивања кршења одредби члана 10. став (2) тачка д) Закона потребно продужити за додатна 3 (три) мјесеца у смислу члана 41. став (2) Закона.

Закључак о продужењу рока за доношење коначног рјешења донесен је дана 17.05.2021. године под бројем УП-01-26-2-007-21/21. Исти је достављен привредном субјекту ЈП Централно гријање д.д. Тузла у прилогу акта број УП-01-26-2-007-22/21 на дан доношења.

3. Прикупљање додатних информација од трећих лица

Током поступка Конкуренцијско вијеће се обратило привредним субјектима Еко топлане Бања Лука, Булевар војводе Живојина Мишића 32, 78000 Бања Лука, "Градска топлана" а.д. Добој, Улица Српских соколова бр. 1, 74000 Добој, ТОПЛНА а.д. Пријedor, Рудничка 66, 79101 Пријedor, ТОПЛАНЕ САРАЈЕВО, Улица Семира Фраште 22, 71000 Сарајево и ЈП ГРИЈАЊЕ д.о.о. Зеница, Ул. Билмишће бр. 107, 72000 Зеница обзиром да је цијењено да информације од ових привредних субјеката могу допринијети рјешавању и појашњењу одређених питања о спречавању, ограничавању или нарушувању тржишне конкуренције, у смислу одредбе члана 35. став (1) тачка ц) Закона.

Тако се дана 29.03.2021. године актима од броја УП-01-26-2-007-8/21 до броја УП-01-26-2-007-12/21 Конкуренцијски савјет обратио наведеним привредним субјектима захтјевајући сљедеће информације и то:

- На који начин се врши обрачун, односно наплата топлинске енергије корисницима ове услуге,
- Да ли у једном улазу (стамбеној јединици) мора бити истовјетан начин обрачуна потрошње (m^2/MWx) за све кориснике или се појединачно корисник може одвојити уградњом мјерача утрошка топлинске енергије - калориметра,
- По којој процедуре и под којим условима станари једне стамбене јединице могу извршити уградњу мјерача утрошка топлинске енергије - калориметра,
- Да ли на исти начин врши обрачун потрошње утрошене топлинске енергије стамбених јединица и пословних простора у једном објекту.

Потребно је било истовремено и да Конкуренцијском савјету доставе правни основ, односно прописе на основу којег врше испоруку и обрачун топлинске енергије корисницима.

Конкуренцијски савјет је дана 05.04.2021. године запримио поднесак број УП-01-26-2-007-13/21 привредног субјекта ТОПЛАНЕ САРАЈЕВО који је у свом одговору навео сљедеће:

- Уредбом о општим условима за производњу, испоруку и кориштење топлотне енергије ("Службене новинама Кантона Сарајево", број 22/16 од 02.06.2016. године) и Одлуком о усвајању Тарифног система КЈКП "Топлане -Сарајево" д.о.о. са Методологијом обрачуна испоручене топлотне енергије број 02-05-25151-10/16 од 15.08.2016. године ("Службене новине Кантона Сарајево", бр. 34/16 и 34/18) одређен је начин обрачуна и фактурисања утрошене топлотне енергије за појединачне кориснике;
 - Обрачун утрошене топлотне енергије врши се на основу корисне површине стамбеног и/или пословног простора или очитаног стања на заједничком/индивидуалном мјерилу топлотне енергије, према Методологији и Матрици тарифних модела, а у складу са Уредбом;
 - Цијене за јединицу прикључне снаге и цијене за јединицу испоручене количине топлотне енергије, које чине укупну цијену топлотне енергије за централно гријање, утврђене су Одлуком о висини тарифних ставова КЈКП "Топлане-Сарајево" д.о.о., која је усвојена од стране Владе Кантона Сарајево (број 02-05-336756-9/17 од 28.12.2017. године) и посебно су формиране за категорије **корисници -домаћинства и корисници -пословни простори**.
 - Према Уредби свака грађевина прикључена на централни топлификациони систем мора имати утврђено заједничко мјерило топлотне енергије. Техничке карактеристике мјерила топлотне енергије на обрачунском мјерном мјесту, мјесто и начин уградње одређује давалац услуге;
 - За изграђене објекте чији је систем цијевног развода такав да омогућује мјерење утрошка топлотне енергије, индивидуално мјерило може се уградити појединачно за сваког корисника који поднесе захтјев за уградњу мјерила. Након дефинисања прикључног мјерног мјеста као и спецификације потребног материјала израђује се и кориснику доставља понуда за набавку и уградњу индивидуалног мјерила утрошка топлотне енергије, у склопу које су дефинисани рокови, опција понуде и начин плаћања;
 - Обрачун и фактурисање накнаде за гријање корисницима услуге у објектима у којима се истовремено налазе простори без мјерења топлотне енергије као и простори са утврђеним мјерилима врши се према припадајућој категорији простора, у складу са Одлуком о висини тарифних ставова;
 - За грађевине које ће се градити, уградња индивидуалних мјерила топлотне енергије је обавезна за сваки стан и пословни простор.
- Конкуренцијски савјет је дана 07.04.2021. године запримио поднесак број УП-01-26-2-007-14/21 привредног субјекта ТОПЛНА А.д. Пријedor у којем се наводи следеће:
- Обрачун топлотне енергије врши се у складу са Закључком Општине Пријedor број 02-38-4/11 од 10.10.2011. године и Закључком број 02-38-3/10 од 28.11.2011. године (достављени уз поднесак);
 - У једном улазу (стамбеној јединици) не мора бити истовјетан начин обрачуна потрошње за све кориснике, већ се могу појединачно одвојити уградњом калориметра посебно за сваког корисника;
 - Станари једне стамбене јединице могу извршити уградњу калориметра на начин да је потребно да поднесу Захтјев за уградњу калориметра и уз сагласност свих станара извршит ће им се уградња калориметра. У случају да је ријеч о појединачним захтјевима за уградњу калориметра потребно је утврдити да ли

- постоје техничке могућности за уградњу те уколико исте дозвољавају приступа се уградњи;
 - Обрачун потрошача по мјерном инструменту исти је за све категорије потрошача.
- Конкуренцијски савјет је дана 08.04.2021. и дана 09.04.2021. године запримио поднесак број УП-01-26-2-007-15/21 и поднесак број УП-01-26-2-007-16/21 привредног субјекта ЛП ГРИЈАЊЕ д.о.о. Зеница у којем се наводи следеће:
- Обрачун и плаћање утрошене топлотне енергије врши се у зависности од тога у коју категорију је сврстан потрошач -стамбени или пословни простор; обје категорије имају могућност обрачуна на два начина и то по m^2 загријаваног простора или по стварној потрошњи очитованој калориметром;
 - У једном објекту колективног становља обрачун утошени топлотне енергије се врши на истовјетан начин; изузетно, ако то техничке могућности дозвољавају у смислу да су дијелови објекта у топлотној подстаници одвојени засебним циркулационим круговима, могућ је обрачунутрошени топлотне енергије на оба начина;
 - У новоизграђеним објектима све стамбене јединице имају изграђене мјераче -калориметре, што је у складу са позитивним законским прописима; код објекта старије градње (што чини око 95% објеката у граду) немогућа је уградња калориметара због начина изведенih инсталација, уградња би била могућа уколико би се извршила реконструкција цјелокупног објекта;
 - Обрачун потрошње утрошене топлотне енергије за стамбене и пословне просторе у једном објекту врши се на исти начин; изузетно, обрачун се може вршити на оба начина уколико то техничке могућности дозвољавају (одовојени циркулациони кругови посматраног објекта);
 - Испорука и обрачун топлотне енергије врши се на основу Одлуке о загријавању стамбеног и пословног простора града Зеница и Услове за испоруку и преузимање топлотне енергије из вреловодне мреже ("Службене новине Општине Зеница бр. 7/02, 6/13, 9/17 и 4/18).
- Конкуренцијски савјет је дана 14.04.2021. године запримио поднесак број УП-01-26-2-007-17/21 привредног субјекта Градска топлана а.д. Добој у којем се наводи следеће:
- Градска топлана а.д. Добој у свом раду примјењује Одлuku о општим и техничким условима испоруке и снадбијевања топлотном енергијом у Граду Добоју ("Службени гласник Града Добоја", број 2/18), Одлuku о техничким условима за израду вреловода и топловода, топлотних подстаница и топлотних инсталација ("Службени гласник Града Добоја", број 2/18) те Одлuku о тарифном систему са методологијом обрачуна испоручене топлотне енергије Градске топлане Добој ("Службени гласник Града Добоја", број 2/18);
 - Начин на који се врши обрачун, односно наплата топлотне енергије као и обрачун потрошње по m^2 или MWx, односно обрачун утрошене топлотне енергије за стамбене и пословне просторе прописан је Одлуком о тарифном систему са методологијом обрачуна испоручене топлотне енергије Градске топлане Добој;
 - У погледу уградње уређаја за очитавање потрошње топлотне енергије, односно услова који су потребни да се испуне за уградњу уређаја примјењују се одредбе Одлуке о општим и техничким условима испоруке и снадбијевања топлотном енергијом у Граду Добоју, члановима од 86 до 96.

- У циљу поштовања норми и стандарда ЕУ, важећих Закона и рационалног трошења енергије утврђује се обавеза за инвеститоре, пројектанте извођаче радова да врше уградњу мјерних инструмената за топлотну енергију у новоизграђеним објектима или објектима у којима се врши надоградња, дogrадња или су прикључени на систем даљинског гријања. У изграђеним објектима, у којима нису утрагани мјерни уређаји у унутрашњим инсталацијама даљинског гријања у етажним јединицама уградњу мјерних уређаја врше власници етажних јединица, по прописаној процедуре уза надзор и контролу Градске топлане.

Конкуренцијски савјет је дана 11.06.2021. године запримио поднесак број УП-01-26-2-007-24/21 привредног субјекта Еко топлане Бања Лука у којем се наводи следеће:

- Еко топлане Бања Лука поступа у складу са Одлуком о општим условима за производњу, испоруку и кориштење топлотне енергије у Граду Бања Лука те Одлуком о тарифном систему са методологијом обрачуна испоручене топлотне енергије ("Службени гласник Града Бања Лука", бр. 2/18 и 12/19);
- корисници топлотне енергије се разстављују на домаћинства (са мјерилом и без мјерила) и пословни потрошачи (са мјерилом и без мјерила);
- мјерило топлотне енергије може се уградити појединачно за сваког корисника у згради или заједничко за више корисника (где дозвољавају техничке могућности), а не мора бити истоветан начин обрачуна потрошње (m^2/MWx);
- набавку, уградњу, оџавање и замјену мјерног уређаја врши корисник услуге који је и власник истог, у складу са одредбама Закона о одржавању зграда РС ("Службени гласник РС број 101/11), а анакон уградње и провјере исправности мјерила давац услуге је дужан пломбирати мјерило.

4. Правни оквир предметног поступка

Конкуренцијски савјет је у току поступка примијенио одредбе Закона о конкуренцији, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 34/10), Одлуке о дефинисању категорија доминантног положаја ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 34/10), као и одредбе Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16.), у смислу члана 26. Закона о конкуренцији.

Такође, Конкуренцијски савјет узео је у обзир и одредбе Закон о заштити потрошача БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 25/06 и 88/15), Закона о комуналним дјелатностима ("Службене новине ТК", број 11/05, 7/07, 8/12, 14/13 и 11/20), Одлуку о снабдјевању Града топлотном енергијом, Опште услове за прикључење на систем даљинског управљања и испоруку топлинске енергије града Тузла као и Тарифни правилник за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије.

Конкуренцијски савјет у складу са чланом 43. став (7) Закона је у сврху оцјене даног случаја може користити судску праксу Европског суда правде и одлуке Европске комисије.

5. Релевантно тржиште

Релевантно тржиште, у смислу члана 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 33/10) чини тржиште одређених производа/услуга који су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште производа обухвата све производе и/или услуге које потрошачи сматрају

међусобно замјењивим с обзиром на њихове битне карактеристике, квалитет, намјену, цијену или начин употребе.

Према одредби члана 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно географско тржиште обухваћа цјелокупан или значајан дио територија Босне и Херцеговине на којој привредни субјекти дјелују у продаји и/или куповини релевантне услуге под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликују од услова конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Чланом 4. став (1) тачка 3) Закона о комуналним дјелатностима прописано да се под снабдјевање топлотном енергијом подразумјевају послови производње и дистрибуције топлотне енергије (паре, вреле воде, топле воде, санитарне топле воде и сл.) мрежом до подстанице корисника, укључујући и подстаницу, односно главни запорни вентил или заједнички мјерни инструмент код објекта колективног становља, односно мјерни инструмент корисника.

Чланом 2. Одлуке о снабдјевању Града топлотном енергијом је предвиђено да је снабдјевање града топлотном енергијом комунална дјелатност од посебног друштвеног интереса, те да обављање те дјелатности врши јавно предузеће којем је, у складу са законом којим је уређена област комуналних дјелатности, надлежни орган повјерио обављање ове дјелатности.

Привредни субјекат Централно гријање д.д. Тузла је регистрован за дјелатност дистрибуције топлотне енергије коју и обавља, те је на основу наведеног, Конкуренцијски савјет у предметном поступку одредио релевантно тржиште производа дистрибуција/снабдјевање топлотном енергијом.

Обзиром да се снабдјевање топлотном енергијом врши на подручју Града Тузла, релевантно тржиште у географском смислу је утврђено као географско подручје Града Тузла.

Слиједом наведеног, Конкуренцијски савјет је одредио да је релевантно тржиште предметног поступка, тржиште дистрибуције/снабдијевања топлотном енергијом на подручју Града Тузла.

6. Утврђено чињенично стање и оцјена доказа

Након сагледавања свих релевантних чињеница, доказа и документације достављене од странке у поступку, трећих лица као и осталих података које је прикупило и са којима располаже Конкуренцијски савјет, утврђено је следеће:

Оснивач привредног субјекта ЈП Централно гријање д.д. Тузла је Град Тузла са циљем да предузеће врши загријавање локалних стамбених јединица. Начин оснивања предузећа и обављањем дјелатности од општег интереса сврстава ово предузеће у категорију Јавних предузећа.

ЈП Централно гријање д.д. Тузла је регистрован у Општинском суду Тузла под матичним бројем 1-294. Према евиденцији Регистра вриједносних папира учешће оснивача у капиталу је Град Тузла са 51%, док преосталих 49% посједују акционари.

Претежна регистрована дјелатност ЈП Централно гријање д.д. Тузла је производња и снабдјевање паром и климатизација.

ЈП Централно гријање Тузла је једини субјекат који врши испоруку топлотне енергије системом даљинског гријања. Зона топлификације је дефинисана као ужи дио града Тузла где спадају сви колективни стамбени објекти и дио индивидуалних стамбених објеката.

Пословање ЈП Централно гријање Тузла обавезује:

- обезбеђивање трајног обављања дјелатности од општег интереса и уредног задовољења потреба корисника производа и услуга, односно обезбеђење континуира-

- ног снадбијавања врелом водом подручје града Тузле са циљем загријавања стамбених јединица;
- развој и унапређење обављања дјелатности од општег интереса;
 - обезбеђивања техничко-технолошког и економског јединства система и усклађености његовог развоја и
 - остваривање другог законом утврђеног интереса.

Чланом 4. став 1) тачка (3) Закона о комуналним дјелатностима прописано је да се под снабдјевање топлотном енергијом подразумјевају послови производње и дистрибуције топлотне 11 енергије (паре, вреле воде, топле воде, санитарне топле воде и сл.) мрежом до подстанице корисника, укључујући и подстаницу, односно главни запорни вентил или заједнички мјерни инструмент код објекта колективног становића, односно мјерни инструмент корисника. Члан 15. став 1) истог Закона прописује да је корисник комуналне услуге дужан даваоцу комуналне услуге платити утврђену цијену комуналне услуге. Висину цијене и начин плаћања комуналне услуге одређује давалац услуге уз претходну сагласност општинског вијећа, сходно члану 21. став 1) Закона о комуналним дјелатностима.

Давалац и корисник комуналне услуге дужни су усагласити прије почетка кориштења услуге све елементе пружања одређене комуналне услуге (права и обавезе даваоца и корисника услуге, те друга битна питања) и о томе закључити уговор, у складу са чланом 17. Закона о комуналним дјелатностима

Снабдјевање града топлотном енергијом је комунална дјелатност од посебног друштвеног интереса. Обављање те дјелатности врши јавно предузеће којем је, у складу са законом којим је уређена област комуналних дјелатности, надлежни орган повјерио обављање ове дјелатности, у складу са чланом 2. Одлуку о снабдјевању Града топлотном енергијом.

На основу члана 113. Статута ЈП Централно гријање Тузла Надзорни одбор је на сједници одржаној дана 05.01.2010. године усвојио акт број 01-5439-2010/II -ВНР-1 Општи услови за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије града Тузла (у даљем тексту: Општи услови) и Технички услови за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије (у даљем тексту: Технички услови), а на који је Општинско вијеће Тузла дана 28.01.2010. године дало сагласност број 01-05-610-2010 алинеја л).

На истој сједници Надзорни одбор је усвојио и Тарифни правилник за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије (у даљем тексту: Тарифни правилник).

У вези навода из Захтјева утврђено је да су се етажни власници станови у насељу Ступине на адреси М Мака Диздар 11 Ступине бр 2 Ламела Ц обратили ЈП Централно гријање Тузла захтјевом за увођење калориметара наводећи да је на скупу етажних власника станара 95% било сагласно са увођењем калориметара, док преосталих 5% није било присутно састанку те ће накнадно бити упознато са овом идејом.

ЈП Централно гријање Тузла је дана 12.12.2018. године у свом одговору станаре информисало да је према Општим условима обрачунско мјесто у подстаници или улазу у објекат и да је оно искључиво мјеродавно за обрачун. Уређаји постављени код свих корисника који се топлотном енергијом снадбијевају са једног мјерног мјеста су интерни уређаји и служе за расподјелу топлинске енергије на сваког корисника појединачно.

У складу са чланом 35. Закона о заштити потрошача у БиХ извршене су допуне нормативних аката како би се

омогућило да сваки корисник, односно потрошач толинске енергије има право да услуге гријања плаћа према стварној потрошњи, уз претходно испуњење техничких услова прописаних у наведеним актима.

Да би остварили то право, а у складу са Општим и техничким условима, потребна је сагласност свих купаца са заједничког мјеста потрошње (у конкретном случају улаз станара) о преласку на обрачун према утвршеној енергији на обрачунском бројилу постављеном у топлинској подстаници. Напоменуто је и да је једино управитељ зграде овлаштен да у име станара координира реализацију уградње мјерних уређаја. ЈП Централно гријање Тузла је само у обавези пружања техничке подршке обзиром да трошкове уградње раздјелних мјерних уређаја у цијелости сносе власници станови. Што се тиче уградње мјерних уређаја исте може извршити свака фирма која је за то регистрована и овлаштена, а према комерцијалним условима које станари или управитељ договоре самостално. ЈП Централно гријање Тузла је овлаштен дати сагласност и контролисати уградњу само истих и цертифицираних калориметара на мјесту како је предвиђено у одобреном пројекту инсталација гријања улаза - зграде. Стога је потребно да се изради пројекат техничке изводљивости који ће дефинисати све техничке параметре везане за уградњу калориметара и бити у складу са Општим условима. Калориметри морају бити уградити у стубишту на јавној површини. Такође, калориметри се морају уградити за све кориснике са једног обрачунског мјерног мјеста те није могућа комбинација наплате по мјерењу и наплате према метру квадратном загријавање површине.

Након ревизије пројекта техничке изводљивости и издавања сагласности од стране ЈП Централно гријање Тузла може се приступити извођењу радова уградње калориметара. Након тога обавља са пломирање и верификација од стране овлаштеног представника дистрибутера и Завода за мјеритељство ФБиХ те потписивање уговора за наплату загријавања према потрошњи топлотне енергије. Уговори се могу мијењати само ван сезоне гријања, најкасније 15 дана прије почетка сезоне гријања. Обрачун се врши према Тарифним правилником према цијенама одобреним од стране Општинског вијећа. Мјерило топлотне енергије које се угађају за појединачни стан је раздјелно -интерно и није мјеродавно за обрачун тако да промјену уговора станови могу извршити само уз промјену уговора свих корисника који се грију у конкретној енергетској цјелини - улазу зграде.

Станари су се затим у јуну 2019. године обратили ЈП Централно гријање Тузла упитом који су сљедећи кораци како би се приступило уградњи калориметара те у прилогу овог акта истом доставили списак станара сагласних за увођење калориметара.

ЈП Централно гријање Тузла је дана 17.06.2019. године одговорио на захтјев станара ОЕВ Ступине Б-2 Ламела Ц углавном наводећи исто као и у акту од 12.12.2018. године с тим да је додато да пројекат техничке изводљивости тражи и дефинисање и пројектовање мјерног ормара са раздјелим мјерилом, кугластим славинама, ручним баланс вентилом и хватачем нечистоће, начин очитања интерних мјерила и доставе података ЈП Централно гријање Тузла о очитању потрошње.

Дана 16.09.2019. године Одбор етажних власника предао је ЈП Централно гријање Тузла Захтјев за издавању сагласности на пројекат инсталације гријања.

Дана 17.01.2020. године ЈП Централно гријање Тузла је дало сагласност на изведени пројекат реконструкције инсталације гријања за снадбијевање топлинском енергијом стамбеног објекта Ступине Б2 -Ламела Ц у сврху преласка на обрачун по мјерењу. Ријеч је о 29 станови (спрат 1 до 7 +

поткровље). Пројекат -уградња појединачних мјерних уређаја је реализован од стране ИНГ МАРКЕТИНГ Тузла.

У међувремену је пројекат био предат пројектанту на дораду обзиром да дио цијевне мреже није могуће било извести на начин како је пројектовано.

Представник етажних станара обратио се ЈП Централно гријање Тузла дана 22.10.2020. године захтјевајући нове уговоре за појединачне обрачуне, при чemu су мјерни уређаји пописани и запечаћени од стране радника ЈП Централно гријање Тузла.

ЈП Централно гријање Тузла се дана 29.10.2020. године обратило стањарима М Мака Диздар 11 Ступине бр 2 Ламела Ц цитирајући чланове 17. и 19. Тарифног правилника те констатујући да, обзиром да је контролом проведеном од стране ЈП Централног гријања Тузла дана 15.10.2020. године утврђено да 3 (три) стамбене јединице (домаћинства) и 3 (три) пословне јединице (привреда) нису уградили интерна бројила -калориметре по којима би се вршила расподјела трошкова (а што су стањари били у обавези према добијеној сагласности и процедури) обавјештавају стањаре да ЈП Централног гријања Тузла није у могућности удоволити њиховом захтјеву. ЈП Централног гријања Тузла је замолило Одбор етажних власника да им доставе нову сагласност о расподјели трошкова, уз сагласност свих потрошача у објекту. У супротном, дистрибутер ће обрачунати свим појединачним потрошачима, на адреси М Мака Диздар (Б-2), трошкове испоруке према подацима из "расподјеле" коју има на располагању тј. према м2.

Етажни власници стамбене зграде М Мака Диздар 11 Ступине бр 2 Ламела Ц су дана 05.11.2020. године извршили поврат рачуна за испоручену топлинску енергију за период 15.10. до 31.10.2020. године наводећи да су исти у супротности са одредбама члана 35. став (1) и (2) Закона о заштити потрошача у БиХ који прописује:

- (1) *Продаја енергије (електрична енергија, за гријање, гас и сл.) и воде потрошачима треба да буде обрачуната на основу стварних испорука очитаних на бројилу потрошача.*
- (2) *Ако се продаја (испорука енергије) не обрачунава на основу мјерења потрошње на бројилу потрошача, на захтјев потрошача, испоручилац услуга за испоруку енергије наведене у ставу (1) овог члана дужан је да омогући потрошачу уградњу потрошачког мјерила на свој трошак, на основу пројекта о техничкој изводљивости. Пројекат о техничкој изводљивости израђује и овјерава овлаштено стручно правно или физичко лице, у складу са законом.*

Стањари су подсјетили ЈП Централног гријања Тузла да су дана 22.10.2020. године упутили захтјев за испоставу нових Уговора о обрачуну испоручене топлинске енергије јер су се, према њиховом мишљењу, створили предуслови за нови начин обрачуна на који је ЈП Централног гријања Тузла, не поштујући важећи Закон државе Босне и Херцеговине, негативно одговорио. Етажни власници су о свом трошку и уз сагласност ЈП Централног гријања Тузла покренули иницијативу уградње и уградили потрошачко мјерило (калориметар) за мјерење и обрачун топлотне енергије. Упосленик ЈП Централног гријања Тузла је дана 15.10.2020. године извршио преглед и попис стања на свим угађеним индивидуалним мјерилима.

Предложили су да до окончања судског процеса који су покренули пред надлежним судом испоручену топлинску енергију плаћају по властитом очитању и/или очитању упосленика ЈП Централног гријања Тузла у циљу спречавања нагомилавања појединачних дуговања стањара, а уједно и лакше пословања ЈП Централног гријања Тузла.

ЈП Централног гријања Тузла се очитовало дана 13.11.2020. године наводећи да је у складу са Општим и техничким условима за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије, обрачунско мјерило једино мјерило које је мјеродавно за обрачун, док раздјелна мјерила (постављена код свих корисника), служе за расподјелу топлинске енергије на сваког корисника појединачно. Поновили су да је потребно извршити уградњу раздјелних мјерила за све кориснике са једног обрачунског мјерног мјеста и да није могућа комбинација наплате по мјерењу и наплата према метру квадратном загријаване површине.

Мјерило топлотне енергије за појединачни стан је раздјелно -интерно и није мјеродавно за обрачун те се промјена Уговора може извршити само уз промјену Уговора свих корисника који се грију у једној енергетској целини-улазу зграде.

Према пројектној документацији извршена је реконструкцију инсталација. Међутим, контролом проведеном од стране ЈП Централног гријања Тузла дана 15.10.2020. године утврђено је да 3 (три) стамбене јединице (домаћинства) и 3 (три) пословне јединице (привреда) нису уградили интерна бројила - калориметре по којима би се вршила расподјела трошкова (а што су стањари са наведене адресе били у обавези), те ЈП Централног гријања Тузла није било у могућности да примјени нови обрачун за објекат на адреси М. Мака Диздара 11 (Ступине Б-2, ламела Ц) као и да изврши промјену Уговора, а што је Одбору стањара и објашњено у допису бр. 01-11681-2020 од дана 29.10.2020. године.

ЈП Централно гријање Тузла даље у акту наводи да када стањари изврше наведене радње тј. уколико сви корисници са обрачунском мјерном мјеста у наведеном објекту уграде раздјелна мјерила у складу са пројектном документацијом и Општим и техничким условима за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије, извршиће се почетно очитовање од почетка обрачунског периода, односно од почетка наредног мјесеца, уз услов да су сви нови Уговори од стране свих корисника са обрачунском мјерном мјеста потписани.

Етажни власници стамбене зграде М Мака Диздар 11 Ступине бр 2 Ламела Ц су дана 04.12.2020. године извршили поврат рачуна за испоручену топлинску енергију за период 15.10. до 31.10.2020. године и 01.11. до 30.11.2020. године, понављајући све наведено из дописа од 05.11.2020. године те захтијевајући да рачуне за испоручену топлотну енергију испоручују у складу са мјерењем на мјесту поједињих потрошача, а све у складу са Законом о заштити потрошача, Законом о комуналној дјелатности и осталим законским актима, те потрошачима омогуће испуњавање својих обавеза, тј. плаћање онога што су потрошили.

Услиједио је затим поново одговор ЈП Централног гријања Тузла дана 09.12.2020. године истог садржаја као и акт од 13.11.2020. године додајући да, у складу са чланом 22. Тарифног правилника за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије и чланом 15. Закона о комуналним дјелатностима ТК-а, потрошач мора плаћати испоручену топлинску енергију и услуге у року плаћања који је наведен на испостављеном рачуну, уплатници или другом важећем документу. Ако потрошач не измири благовремено своје обавезе, дистрибутер му обрачунава законске камате од доспјевања рачуна до дана измиривања.

У складу са чланом 87. Општих услова за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије и чланом 16. Закона о комуналним дјелатностима ТК-а, дистрибутер топлинске енергије има право обуставити

испоруку топлинске енергије купцу након претходног упозорења, ако тарифни купац не плати доспјелу новчану обавезу.

Закона о заштити потрошача у БиХ одредбама члана 35. став (1) и (2) прописује:

- (1) *Продаја енергије (електрична енергија, за гријање, гас и сл.) и воде потрошачима треба да буде обрачуната на основу стварних испорука очитаних на бројилу потрошача.*
- (2) *Ако се продаја (испорука енергије) не обрачунава на основу мјерења потрошње на бројилу потрошача, на захтјев потрошача, испоручилац услуга за испоруку енергије наведене у ставу (1) овог члана дужан је да омогући потрошачу уградњу потрошачког мјерила на свој трошак, на основу пројекта о техничкој изводљивости. Пројекат о техничкој изводљивости израђује и овјерава овлаштено стручно правно или физичко лице, у складу са законом.*

Општим условима за испоруку топлинске енергије уређује се: поступак издавања начелне сагласности и стварања услова за приклучење на систем даљинског гријања, поступак издавања енергетске сагласности, услови за приклучење и испоруку топлинске енергије и кориштење система даљинског гријања, праћење сигурности испоруке и квалитета, међусобни уговорни односи између дистрибутера и корисника топлинске енергије, обавезе и одговорности дистрибутера и корисника топлинске енергије, услови мјерења, обрачуна и наплате испоручене топлинске енергије, услови за примјену поступака ограничења или обуставе испоруке топлинске енергије као и поступци утврђивања и обрачuna неовлаштене потрошње топлинске енергије.

У складу са чланом 2. под 15. Општих услова мјерило топлинске енергије је уређај којим се региструје количина испоручене топлинске енергије на обрачунском мјерном мјесту, у складу са прописима у подручју законског мјеритељства и техничким правилима дистрибутера топлинске енергије, а које може бити засебно мјерило топлинске енергије (које региструје количину испоручене топлинске енергије за једног купца) или заједничко мјерило топлинске енергије (које региструје количину испоручене топлинске енергије за два или више купаца спојених на заједничку инсталацију централног гријања).

У складу са чланом 2. под 19. Општих услова обрачунско мјерно мјесто је мјесто на којем се помоћи мјерила обавља мјерење испоручене топлинске енергије ради обрачuna.

Начелну сагласност издаје ЛП Централног гријања Тузла ради утврђивања могућности приклучења, одређивања техничких, економских и осталих услова приклучења објекта на систем даљинског гријања и изградње објекта те услова кориштења систем даљинског гријања, а у складу са чланом 3. став (6) Општих услова начелна сагласност се издаје и на захтјев постојећег купца у случају: промјене приклучне снаге, промјена на приклучку, промјене категорије потрошње, промјене мјерне опреме, спајања више обрачунских мјерних мјеста у једно на истој локацији, дијељења једног обрачунског мјерног мјеста на већи број на истој локацији и приклучења нових или повећања снаге постојећих властитих извора топлинске енергије.

На основу начелне сагласности и плаћене накнаде за приклучење закључује се уговор о испоруци топлинске енергије, у складу са чланом 6. Општих услова.

Чланом 9. став (1) и (2) Закона прописано је како привредни субјекат има доминантан положај на релевантном тржишту роба или услуга, ако се због своје тржишне снаге може понашати у значајној мјери неовисно од стварних или

могућих конкурената, купаца, потрошача или добављача, такође узимајући у обзир учешће тог привредног субјекта на релевантном тржишту, учешћа на том тржишту које имају његови конкуренти, као и правне препреке за улазак других привредних субјеката на тржиште. Претпоставља се да привредни субјекат има доминантан положај на тржишту роба или услуга ако на релевантном тржишту има учешће веће од 40%.

Чланом 10. став (1) Закона прописано је да је забрањена свака злоупотреба доминантног положаја једног или више привредних субјеката на релевантном тржишту, а чланом 10. став (2) прописано је да се злоупотреба доминантног положаја посебно односи на: а) директно или индиректно наметање нелојалних куповних и продајних цијена или других трговинских услова којима се ограничава конкуренција, б) ограничавање производње, тржишта или техничког развоја на штету потрошача, ц) примјену различитих услова за исту или сличну врсту послова с осталим странама, чиме их доводе у неравноправан и неповољан конкурентски положај, д) закључивање споразума којима се условљава да друга страна прихвати додатне обавезе које по својој природи или према трговинском обичају немају везе с предметом таквог споразума.

Злоупотреба доминантног положаја, у складу са одредбама члана 10. став (2) Закона о конкуренцији, посебно се односи на:

- д) закључивање споразума којима се условљава да друга страна прихвати додатне обавезе које по својој природи или према трговинском обичају немају везе с предметом таквог споразума.

Злоупотребом доминантног положаја, поред критеријума прописаних у члану 10. Закона, сматрају се и случајеви прописани чланом 9. Одлуке.

Након сагледавања релевантних чињеница и доказа утврђених током поступка савјесном и детаљном оцјеном сваког доказа посебно и свих доказа заједно, Конкуренцијски савјет је утврдио следеће:

Тарифни правилник за приклучење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије је акт који је усвојен од стране Надзорног одбора је на сједници одржаној дана 05.01.2010. године под бројем 01-5439-2010/II - ВНР-1, на основу члана 113. Статута Централно гријање . Тузла, на који је Општинско вијеће Тузла дана 28.01.2010. године дало сагласност број 01-05-610-2010 алинеја л.

Потрошња топлинске енергије је подјељена у три тарифне групе, у складу са чланом 10. Тарифног правилника, и то домаћинства, привреда и остали потрошачи. Тарифна група - домаћинства подјељена је на двије групе - којима се потрошња обрачунава према m^3 и онима којима се се обрачун врши по MWx.

Обрачунавање испоруке топлинске енергије се код појединачног потрошача врши сврставањем потрошача у одговарајућу тарфну групу и обрачунавањем испоручене количине топлинске енергије према важећој цијени.

ЛП Централно гријања Тузла свој став о истовјетном обрачуну наплате потрошње топлотне енергије заснива на примјени одредби Тарифног правилника за приклучење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије.

У складу са чланом 17. Тарифног правилника прописано је да ако се више потрошача снабдијева топлинском енергијом преко заједничког потрошног мјеста са заједничким мјерним уређајем, испоручена топлинска енергија обрачунава се и складу са "расподјелом" трошкова на том потрошном мјесту и одговарајућом тарифном групом."

Анализом члана 17. Тарифног правилника Конкуренцијски савјет је утврдио да нигде није прописано да сви станари једне стамбене јединице морају имати јединствен обрачун наплате потрошње топлотне енергије већ је експлицитно наведено "ако се више потрошача снабдијева топлинском енергијом.." те, самим тим, позивање на примјену овог члана Тарифног правила као тоснова на којем се базира обавезност јединственог обрачуна наплате потрошње топлотне енергије није исправан већ управо и наводи да се оним потрошачима који се снабдијевају топлинском енергијом преко заједничког потрошног мјеста (више њих) са заједничким мјерним уређајем испоручена топлинска енергија обрачунава у складу са "расподјелом" трошка на том потрошном мјесту и одговарајућом тарифном групом остављајући простор да се станарима који су уградили калориметре обрачун утрошene топлинске енергије врши према интерним бројилима.

Надаље, расподјела трошка за испоручену количину топлинске енергије се, према члану 18. Тарифног правила, може вршити према m^2 , (Тарифна група I.2.I, II.3.I и III. 2.1), према инсталисаној снази, (Тарифна група I.2.2, II.3.2 и III. 2.2), према дјељитељима, (Тарифна група I.2.3, II. 3.3. и III.2.3) и према интерним бројилима - калориметрима. (Тарифна група I.2.4, II.3.4 и III.2.4). Потрошачи заједничког мјеста потрошње морају дистрибутеру, прије склапања уговора о испоруци топлинске енергије, поднијети споразumno израђену расподјелу трошка која је саставни дио уговора о испоруци топлинске енергије. У расподјели трошка се одређује учешће у трошковима испоруке топлинске енергије појединачног потрошача, а збир свих учешћа, према прописаном из члана 19. Тарифног правила, мора износити 100 процената што одговара чињеници да сви они корисници испоручене топлинске енергија у једној стамбеној јединици који се снабдијевају топлинском енергијом преко заједничког потрошног мјеста у збиру расподјелу трошка морају имати у зbirу 100 процената. Нигде није прописано да они становници исте стамбене јединице који су испоштвали процедуру у вези уградње калориметара, тј. потписали захтјев и сагласност за извођење и уградњу мјерача топлинске енергије према увјетима достављеним од стране ЈП Централно гријање, добили сагласност на изведbeni пројекат, уградили калориметре појединачно за сваку стамбену јединицу на трошак станара који су потписали захтјев за уградњу калориметара појединачно у све станове под надзором ЈП Централно гријање Тузла, не могу да се издвоје са заједничке потрошње те плаћају потрошњу према стварном утрошку очитаном на калориметру.

Из свега наведеног произилази да је ЈП Централног гријања Тузла у обавези да свим станарима стамбене јединице на адреси М Мака Диздар 11 Ступине бр 2 Ламела Ц омогући закључивање нових уговора за потрошњу топлинске енергије преко угађених калориметара те изврши наплату потрошње према угађеним калориметарима ретроактивно од 15.10.2020. године. Такође, овим Рјешењем налаže се ЈП Централног гријања Тузла да омогући сваком кориснику топлинске енергије у Граду Тузла, према исказаним интересима, уградњу потрошачког мјерила на свој трошак, на основу пројекта о техничкој производљивости без условљавања да сви станари једне стамбене јединице морају имати истовјетан начин обрачуна.

Према достављеним информацијама Конкуренцијски савјет није утврдио да би "комбиновање расподјеле утрошene топлотне енергије на разне начине водило до нетачне расподјеле", него управо супротно -испоштвале би се одредбе Закона о заштити потрошача и то члана 35. став (2) Закона о

заштити потрошача у којем се наводи да је испоручилац услуга дужан да омогући потрошачу уградњу потрошачког мјерила на свој трошак, на основу пројекта о техничкој производљивости, а пројекат о техничкој производљивости израђује и овјера овлаштено стручно правно или физичко лице, у складу са законом, без икаквог додатног условљавања.

На основу свих наведених навода Конкуренцијски савјет је утврдио како је ЈП Централног гријања Тузла повриједио одредбе Закона о конкуренцији злоупотребом доминантног положаја из члана 10. став 2 тачка д) које се односи на закључивање споразума којима се условљава друга страна да прихвати додатне обавезе које по својој природи или према трговинском обичају немају везе с предметом таквог споразума имајући у виду да је ЈП Централно гријање Тузла условљавао да сви станари једне стамбене јединице, конкретно насеља Ступине Б2, ул. М Мака Диздар, Ламела Ц, Тузла, морају имати истовјетан обрачуну наплате потрошње топлотне енергије унутар стамбене јединице.

Имајући у виду наведено, Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 1. диспозитива овог Рјешења.

7. Новчана казна

У смислу члана 48. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији, новчаном казном у износу највише до 10,0% вриједности укупног годишњег прихода привредног субјекта, из године која је претходила години у којој је наступила повреда закона, казниће се привредни субјекат, ако злоупотриби доминантан положај на начин прописан одредбама члана 10 Закона о конкуренцији.

Конкуренцијски савјет је приликом изрицања висине новчане казне као отежавајућу околност узео у обзир чињеницу да је ЈП Централно гријање Тузла већ раније кажњавано због злоупотребе доминантног положаја рјешењем Конкуренцијског савјета број УП-03-26-2-018-30/19 од 28.05.2020. године.

Поред наведеног Конкуренцијски савјет је имао у виду намјеру, дужину трајања повреде Закона о конкуренцији, као и последице које је иста имала на тржишну конкуренцију, у смислу члана 52. Закона о конкуренцији.

Полазећи од неспорно утврђене чињенице да је ЈП Централног гријања Тузла злоупотријебио доминантни положај, из члана 10. став (2) тачке д) Закона о конкуренцији, у смислу члана 48. став (1) тачке б) Закона о конкуренцији, изречена је новчана казна у износу 40.000,00 КМ (четрдесетхиљадаконвертибилнихмарака), што представља (..)**^{1%} оствареног прихода из 2020. године, који је износио (..)** КМ.

У случају да се изречена новчана казна не уплати у утврђеном року иста ће се наплатити принудним путем, у смислу члана 47. Закона о конкуренцији, уз обрачунавање затезне камате за вријеме прекорачења рока, према важејшим прописима Босне и Херцеговине.

Имајући у виду наведено Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 3. диспозитива овог Рјешења.

Поука о правном лијеку

Против овог Рјешења није дозвољена жалба.

Незадовољна страна може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овог Рјешења.

Број УП-01-26-2-007-25/21
15. септембра 2021. године
Сарајево

Предсједник
Др сц. Амир Карапић, с. р.

¹ (...) подаци представљају пословну тајну у смислу члана 34. Закона

Konkurenčijsko vijeće BiH na osnovu člana 25. stav (1) tačka e), člana 42. stav (1) tačka c), člana 48. stav (1) tačka b), a u vezi sa članom 10. stav (2) tačka d), Zakona o konkurenčiji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), u postupku pokrenutom po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti, broj UP-01-26-2-007-2/21 od 16.02.2021. godine protiv JP Centralno grijanje Tuzla d.d. ul. Krečanska Broj 1, 75 000 Tuzla radi utvrđivanja postojanja zloupotrebe dominantnog položaja u smislu člana 10. stav (2) tačka d) Zakona o konkurenčiji, na 92. (devedesetdrugoj) sjednici održanoj dana 15. septembra 2021. godine, je donijelo

RJEŠENJE

1. Utvrđuje se da je JP Centralno grijanje Tuzla d.d. ul. Krečanska Broj 1, 75 000 Tuzla zloupotrijebio dominantan položaj na tržištu distribucija/snabdijevanja toplotnom energijom na području naselja Stupine B2, ul. M Maka Dizdar, Lamela C, Tuzla, onemogućavanjem naplate potrošnje toplinske energije preko ugrađenih kalorimetara u stanovima stambene zgrade na adresi Stupine B2 ul. M Maka Dizdar Lamela C u Tuzli, što predstavlja uslovljavanje drugoj strani da prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi nemaju veze s predmetom sporazuma, te ograničavanje tržišta na štetu potrošača, u skladu sa odredbama člana 10. stav (2) tačka d) Zakona o konkurenčiji.
2. Nalaže se JP Centralno grijanje Tuzla d.d. slijedeće:
 - u roku od 60 (šezdeset) dana od dana prijema ovog Rješenja omogući zaključivanje novih ugovora za potrošnju toplinske energije preko ugrađenih kalorimetara u stanovima stambene zgrade na adresi Stupine B2 ul. M Maka Dizdar Lamela C u Tuzli i da naplatu potrošenje prema ugrađenim kalorimetarima na navedenoj adresi izvrši retroaktivno od 15.10.2020 godine, te da dostavi dokaze o izvršenju.
3. Izriče se novčana kazna JP Centralno grijanje Tuzla d.d. ul. Krečanska Broj 1, 75 000 Tuzla zbog kršenja odredbi iz člana 10. stav (2) tačke d) Zakona o konkurenčiji, utvrđene u tački 1. ovog Rješenja, u visini od 40.000,00 KM (četrdeset hiljadu konvertibilnih maraka), u skladu sa odredbom člana 48. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenčiji, koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijema ovog Rješenja.
4. Ukoliko JP Centralno grijanje Tuzla d.d. ul. Krečanska Broj 1, 75 000 Tuzla ne uplati izrečenu novčanu kaznu iz tačke 3. u ostavljenom roku, ista će se naplatiti primudnim putem, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.
5. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurenčijsko vijeće BiH je pod brojem 01-26-10-246-1/20 dana 30.11.2020. godine putem e-maila zaprimilo Prijavu od strane određenog fizičkog lica nastanjenog na adresi Stupine B2 - lamela C, 75000 Tuzla radi utvrđivanja postojanja zloupotrebe vladajućeg položaja JP Centralno grijanje d.d. Ul. Krečanska br 1, 75 000 Tuzla (u daljem tekstu: JP Centralno grijanje Tuzla) u skladu sa članom 10. stav (2) tačka d) Zakona o konkurenčiji.

U zaprimljenom podnesku se u bitnom navodi sljedeće:

- Etažni vlasnici stanova u ulici Stupine B2-lamela C u Tuzli su u novembru 2018. godine podnjeli zahtjev JP Centralnom grijanju Tuzla, za ugradnju mjerača utroška toplinske energije, kalorimetra, u stanove

stambene zgrade na adresi Stupine B2 ul. M Maka Dizdar Lamela C u Tuzli

- JP Centralno grijanje Tuzla je etažnim vlasnicima odgovorilo 12.12.2018. godine dopisom br. 001-08198-2018 u kome ih je obavijestilo o uvjetima koje trebaju ispuniti da bi se uveli mjerni instrumenti, kalorimetri, u sve stanove navedenog ulaza

- Svi stanari ulaza - 35 vlasnika stambenih jedinica su potpisali zahtjev i saglasnost za izvođenje i ugradnju mjerača toplinske energije prema uvjetima dostavljenim od strane JP Centralno grijanje. Novim zahtjevom (br. 009-1526-2019 od 19.09.2019. godine) i dopunom projektne dokumentacije od 07.01.2020. godine stanari su zatražili od JP Centralno grijanje Tuzla saglasnost na projektu dokumentaciju za ugradnju mjerača

- JP Centralno grijanje Tuzla je dopisom br. 03-00545-2020 od 17.01.2020. godine dalo saglasnost da je izvedbeni projekat ponuđen od strane "ING Marketing" Tuzla prihvatljiv

- Nakon toga su preko zakonskog upravitelja "Bosna lift" Tuzla izvedeni radovi ugradnje mjernih instrumenata, kalorimetara pojedinačno za svaku stambenu jedinicu na trošak stanara koji su potpisali zahtjev za ugradnju kalorimetara pojedinačno u sve stanove

- Svi stanari (svih 35) su uplatili početni dio sredstava od 670 KM za ugradnju kalorimetra prije početka izvedbe radova

- Nadzor nad izvodjenjem radova je učinjen od strane JP Centralno grijanje Tuzla.

Stanari zgrade Stupine B2 Lamela C su se dana 22.10.2020. godine preko zakonskog punomoćenika obratili zahtjevom JP Centralnom grijanju Tuzla za dostavljanjem novih ugovora za potrošnju toplinske energije, sada preko ugrađenih kalorimetara.

JP Centralno grijanje Tuzla je odgovorilo na zahtjev da ne mogu datu suglasnost za nove ugovore iz razloga što nisu svi stanari ulaza Lamele C izvršili priključak na sistem grijanja preko mjerača toplinske energije, kalorimetara. Dva stanara su odbili (JP Centralno grijanje Tuzla navodi 3 jer je jedan stanar, koji živi u Americi, naknadno ugradio priključak mjerača toplinske energije), priključak na mjerne instrumenta, iz ličnih razloga, iako su ranije potpisali zahtjev i saglasnost i platili ugradnju kalorimetara.

Obrazloženje javnog preduzeća JP Centralno grijanje Tuzla je da se na zajednički dostavljač toplinske energije u ulaz Lamele C moraju priključiti svi stanari i da nemaju načina dvostrukе naplate isporučene toplinske energije prema Opštim uslovima za priključenje na sistem daljinskog upravljanja i isporuku toplinske energije grada Tuzla broj 01-5439-2010/11-VNR-1 od 05.01.2010. godine usvojene odlukom Općinskog vijeća Tuzla (u daljem tekstu: Opštii uslovi).

Centralno grijanje Tuzla se poziva na Opštii uslove i to članove 17. i 19. kojima se uvjetuje druga strana, u ovom slučaju potrošači toplinske energije, da u jednom ulazu mora biti istovjetan način naplate potrošnje energetike.

U Prijavi se naglašava da je u pokretanju inicijative za ugradnju kalorimetara od strane javnog preduzeća Centralno grijanje Tuzla tražena pismena saglasnost svih stanara (a ne i vlasnika poslovnih prostora u navedenom ulazu od kojih neki već imaju ugrađene mjerače toplinske energije) i da je pismena saglasnost svih stanara i dostavljena.

Podnositelj prijave navodi da postoje indicije da poslovni prostori ulaza Lamele C (La linea, San Marco, Elcom) već koriste kalorimetre kao mjerače utroška energije u istom ulazu i da su priključeni na zajednički toplinski dovod za Lemelu C ali da provjere ovih navoda Centralno grijanje Tuzla obstruira.

Žalbom prema Centralno grijanje Tuzla stanari su naglasili da je Centralno grijanje dalo saglasnot da postoje tehnički uslovi za ugradnju pojedinačnih mjernih instrumenata utroška toplinske energije i da su nakon date saglasnosti na tehničku izvodljivost radovi i izvršeni.

Nepriključenjem na sistem mjernih instrumenata utroška energenata krši se Zakon o zaštiti potrošača Bosne i Hercegovine. Centralno grijanje Tuzla prihvata taj zakon ali pod tehničkim uvjetima zahtjeva priključenje svih stanara navedenog ulaza, iako su ugrađeni pojedinačni i odvojeni mjeri instrumenti za svaki stan posebno.

Ovom odlukom Centralno grijanje Tuzla je 33 stanara ovog ulaza oštetilo za 40.000 KM materijalnog utroška ugradnje kalorimetara za koje nisu krivi i koje ne mogu nadoknaditi.

Podnositac prijave predlaže Konkurenčijskom vijeću da donese rješenje kojim se utvrđuje da je Centralno grijanje Tuzla zloupotrijebilo monopolski položaj na tržištu distribucije topločne energije u Gradu Tuzla, primjenom članova 17. i 19. Općih uvjeta kojim su propisani uslovi za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije. Ovakva odluka uvjetuje drugo strani, u ovom slučaju stanarima Lamele C zgrade B2 naselja Stupine, da prihvate materijalni gubitak ugradnje mjernih instrumenata i da prihvate način plaćanja utroška energenata nametnut od strane JP Centralnog grijanja Tuzla čime se vrši povreda odredbi Zakona o konkurenciji.

Predlažu i da navedenim rješenjem Konkurenčijsko vijeće naloži javnom preduzeću Centralno grijanje Tuzla naplatu toplinske energije prema mjeraćima utroška toplinske energije koji su u funkciji od početka sezone grijanja tj. od 15.10.2020. godine.

Obrazloženje prijave zaprimljeno je dana 04.12.2021. godine podneskom koji je zaprimljen pod brojem 01-26-10-246-2/20 istoga sadržaja kao i prethodno, s tim da je u prilogu dostavljena kopija Zahtjeva prema Centralno grijanje Tuzla upitom koji su sljedeći uslovi za uvođenje mjernih satova (kalorimetara) od 31.05.2019. godine, kopiju Odgovora Centralno grijanje Tuzla, kopiju Ponude privrednog subjekta ING MARKETING za izradnju projekta rekonstrukcije instalacije grijanja, Saglasnost na projekt ugradnje kalorimetra za stambeni dio SPO Stupine B2 Lamela C od strane Centralno grijanje Tuzla, Zahtjev stanara prema Centralno grijanje Tuzla za dostavu novih ugovora za potrošnju topločne energije, Odgovor Centralno grijanje Tuzla na spomenuti zahtjev te dopis Povrat računa za isporučenu toplinsku energiju stanara prema Centralno grijanje Tuzla.

1. Postupak po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti

Na osnovu navedenog, Konkurenčijsko vijeće je u skladu sa članom 32. stav (1) Zakona, donijelo Zaključak o pokretanju postupka po službenoj dužnosti broj UP-01-26-2-007-2/21 od 16.02.2021. godine (u daljem tekstu: Zaključak) protiv JP Centralno grijanje Tuzla radi utvrđivanja postojanja zloupotrebe dominantnog položaja, u smislu člana 10. stav (2) tačka d) Zakona o konkurenciji.

U skladu sa članom 33. stav (1) Zakona, Konkurenčijsko vijeće je istog dana dostavilo predmetni Zaključak na očitovanje JP Centralno grijanje Tuzla u prilogu akta broj UP-01-26-2-007-6/21 te istovremeno zatražilo od JP Centralno grijanje svu relevantnu korespondenciju koja se odnosi na predmetni postupak sa stanarima naselja Stupine B2, ul. M Maka Dizdar, Lamela C, pravni osnov na kojem bazirate stav oko odbijanja saglasnosti na nove ugovore, prije svega misleći na Opšte uslove za priključenje na sistem daljinskog upravljanja i isporuku toplinske energije grada Tuzla broj 01-5439-2010/11-VNR-1 od 05.01.2010. godine kao i godišnji finansijski izvještaj JP Centralno grijanje d.d. Tuzla za 2020. godinu.

Traženu dokumentaciju, kao i odgovor na Zaključak, JP Centralno grijanje Tuzla je dostavilo dana 17.03.2021. godine podneskom zaprimljenim pod brojem UP-01-26-2-007-7/21 navodeći u bitnom slijedeće:

Korespondencija je počela zahtjevom predstavnika etažnih vlasnika za uvođenjem individualnih mjerila topločne energije za sve stanove njihovog ulaza. Predstavniku je odgovoren sljedeće:

"Da bi ostvarili to pravo, a u skladu sa pravilima iz Opštih i tehničkih uslova potrebna je pismena saglasnost svih kupaca, sa zajedničkog mjesta potrošnje (u konkretnom slučaju Vaš ulaz-OEV), o prelasku na obračun prema utrošenoj energiji, na obračunskom brojilu postavljenom u toplinskoj podstanci."

U prvom odgovoru upućenom OEV od 12.12.2018. godine, navedeno je, da bi se primjenila raspodjela prema razdjelnim mjerilima topločne energije, potrebno je da se:

- izradi projekat tehničke izvodljivosti koji će definirati sve tehničke parametre vezane za ugradnju razdjelnih internih mjerila i biti u skladu sa Opštim uslovima za isporuku toplinske energije iz sistema daljinskog grijanja grada Tuzla. Razdjelna interna mjerila moraju biti ugrađena u stubištu na javnoj površini.
- izvrši ugradnja razdjelnih mjerila za sve korisnike sa jednog obračunskog mernog mjesta - nije moguća kombinacija naplate po mjerenu i naplata prema metru kvadratnom zagrijavane površine..."

Predstavnik etažnih vlasnika dostavio je na protokol saglasnost kupaca (korisnika usluga Centralnog grijanja) na ovom ulazu za igradnju individualnih mjerila topline. Izrađen je projekat koji je, nakon dorada, dobio saglasnost i predstavnik je organizovao rad na ugradnji individualnih mjerila za stanove. Dvije vlasnice stanova, iako su dale saglasnost, što je bio preduslov za nastavku daljih aktivnosti (izrada projekta, ugradnja mjerila) nisu željele da ugrade mjerila iz njima poznatih razloga. Nakon njihovog odustanka, stav je JP Centralno grijanje Tuzla, došlo je do neispunjena jednog od uslova iz prvog dopisa.

U Odgovoru se dalje navodi da je razlog zbog kojeg se traži saglasnost svih kupaca sa zajedničkog mjesta potrošnje (to je podstаницa koja se nalazi u podrumu njihovog ulaza i toplinom snabdijeva samo njihov ulaz) je taj što je članovima 17., 18. i 19. Tarifnog pravilnika za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije na koji je Općinsko vijeće Tuzla dana 28.01.2010. godine dalo saglasnost broj 01-05-610-2010 alineja 1 definisano sljedeće:

Član 17.

"Ako se više potrošača snabdijeva toplinskom energijom preko zajedničkog potrošnog mjesta sa zajedničkim mernim uređajem, isporučena toplinska energija obračunavci se u skladu sa "raspodjelom" troškova na tom potrošnom mjestu i odgovarajućom tarifnom grupom."

Član 18.

Raspodjela troškova za isporučenu količinu toplinske energije se može vršiti na slijedeće načine:

- prema m^2 , (Tarifna grupa I.2.I, II.3.I i III. 2.1)
- prema instalisanoj snazi, (Tarifna grupa I.2.2, II.3.2 i III. 2.2)
- prema djeliteljima, (Tarifna grupa I.2.3, II. 3.3. i III.2.3)
- prema internim brojilima - kalorimetrima. (Tarifna grupa I.2.4, II.3.4 i III.2.4)

Član 19.

"Potrošači zajedničkog mjesta potrošnje moraju distributeru, prije sklapanja ugovora o isporuci toplinske energije, podnijeti sporazumno izrađenu raspodjelu troškova koja je sastavni dio ugovora o isporuci toplinske energije. U raspodjeli troškova se određuje učešće u troškovima isporuke toplinske energije pojedinačnog potrošača, a zbir svih učešća mora iznositi

100 procenata. Raspodjelu troškova je moguće menjati samo u pismenu saglasnost svih potrošača i uzima se u obzir sa prvim narednim obračunskim periodom. Ako potrošači ne podnesu distributeru "raspodjelu" troškova iz prvog stava, distributer obračunava pojedinačnim potrošačima troškove isporuke toplinske energije u skladu sa podacima iz "raspodjele" koju ima na raspolaganju, ali ako tih podataka nema, prema jednakim učešćima."

U podstanici, na primarnoj strani podstanice, ima mjerilo toplotne energije koje je zajedničko za prostore i stanove koje se toplotnom energijom snabdijevaju sa te podstanice, u ovom slučaju to su poslovni prosori u prizemlju ulaza i svi stanovi.

Citirani članovi u Tarifnom pravilniku su napisani, kako se navodi u Odgovoru, da bi raspodjela bila ispravna. Odnosno, potrošnja sa zajedničkog obračunskog mjerila, ako se dijeli prema razdjeljnim individualnim mjerilima, se tako dijeli na sve korisnike na isti način, jer kombinovanje raspodjele utrošene toplotne energije na razne načine vodilo bi do netačne raspodjele, što bi moglo biti osnov za žalbe nekih korisnika.

Ukoliko se pak raspodjela utrošene toplotne energije sa obračunskog mjerila vrši za one koji imaju ugrađena individualna mjerila toplotne energije, a da se korisnici u dva stana fakturišu prema površini grijanja, u nepovoljnem položaju bi bili stanari koji su ugradili mjerila, dok bi to bilo u korist distributera. Ukoliko bi se za stanove koji nemaju ugrađena mjerila raspodjeljivala energija fiksno u količini za iznos koji odgovara njihovom računu za plaćanje po paušalu, kako sada plaćaju, u toplijim mjesecima bi iznos koji bi predstavljao razliku između utroška na obračunskom mjerilu i zbira individualnih mjerila bio negativan, dok bi u hladnjim mjesecima bio izrazito visok.

JP Centralno grijanje Tuzla trenutno nema utvrđen fiksni dio računa prilikom fakturisanja po utrošenoj energiji, nego samo varijabilni, odnosno samo za utrošenu toplotnu energiju zbog čega je potrebno da se utrošena energija raspodjeli na isti način za sve korisnike.

U nastavku Odgovora JP Centralno grijanje Tuzla poziva na odgovornost onih koji nisu ispoštivali svoju pismenu datu saglasnost obzirom da su svi korisnici dali pismenu saglasnost za izvođenje i ugradnju mjerila toplinske energije prema uslovima koje je JP Centralno grijanje Tuzla dostavilo, na osnovu čega je pokrenuta aktivnost izrade Izvedbenog projekta rekonstrukcije instalacije grijanja za snabdijevanje toplinskog energijom stambenog objekta Stupine B2-Lamela C u svrhu prelaska na obračun po mjerenu u dijelu MZ Stupine u Tuzli, a posao nije odraden po projektu i po uslovima koje je JP Centralno grijanje d.d. Tuzla dostavilo.

Što se tiče poslovnih prostora u navedenom objektu, isti se snabdijevaju toplotnom energijom sa iste podstanice, ali sa posebnog voda poslovnih prostora i svi vodovi poslovnih prostora su na mjestu preuzimanja toplotne energije, odnosno u podstanici i stoga su im i mogla biti ugrađena obračunska mjerila.

Nisu mjerila ugrađena u poslovnim prostorima, niti ispred poslovnih prostora. Poslovni prostori će se priključiti zajedničkom sistemu mjerjenja kad se ugrade sva mjerila za stanove i raspodjeljivat će se energija sa obračunskog mjerila za sve. Za slučaj da poslovni prostori nemaju ugrađena mjerila toplotne energije, JP Centralno grijanje Tuzla bi ugradili na mjestu pruzimanja energije na sekundarnom vodu za stanove zajedničko mjerilo toplotne energije sa kojeg bi se utrošena energija raspodjeljivala preko individualnih mjerila za sve stanove.

Nadalje, navodi se da provjere mjerila za poslovne prostore koji su u podstanici ne obstruira JP Centralno grijanje Tuzla. Ako predstavnik podnese pismeni zahtjev da pregleda podstanicu biće mu dozvoljeno. Šta više kad ugrade sva individualna mjerila, trebao bi zajedno sa kontrolorom JP Centralno grijanje Tuzla na

mjesečnom nivou da uzima stanja obračunskog mjerila i predstavnik etažnih vlasnika za svoju evidenciju.

Pored dostavljenog, dana 20.04.2021. godine aktom broj UP-01-26-2-007-18/21 Konkurenčijsko vijeće je zatražilo odgovore i pojašnjenja od privrednog subjekta JP Centralno grijanje Tuzla zašto se kalorimetri moraju ugraditi za sve korisnike sa jednog obračunskog mernog mesta te zašto konkretno nije moguća kombinacija naplate po mjerenu i naplate prema metru kvadratnom zagrijavane površine u jednoj stambenoj jedinici, odnosno vrlo precizno -zašto nema načina da se vrši dvostruka naplate isporučene toplinske energije te koje je pravno uporište (propis) na kojem JP Centralno grijanje d.d Tuzla zasniva svoju odluku oko odbijanja kombinacija naplate po mjerenu i naplate prema metru kvadratnom zagrijavane površine u jednoj stambenoj jedinici.

Podneskom broj UP-01-26-2-007-19/21 koji je zaprimljen dana 04.05.2021. godine JP Centralno grijanje Tuzla je dostavilo sljedeće obrazloženje i to da nije moguće kombinovati obračun po m^2 i MWH prilikom raspodjele udjela.

Sa jednog obračunskog mernog mesta nije moguće izvršiti fakturisanje za korisnike kombinirajući dvije suštinski različite tarifne grupe zato što se "u raspodjeli troškova određuje učešće u troškovima isporuke toplinske energije pojedinačnog potrošača, a zbir svih učešća mora biti 100 procenata". U slučaju da određeni broj korisnika nema podatak o mjerenu, energija koja je njima isporučena bi se raspodijelila na ostale korisnike, a istovremeno da se njima izvrši fakturisanje prema m^2 dobilo bi se duplo fakturisanje za te prostore. Dodatno, postavljanje parametara regulacije u podstanici vrši se na različite načine za obračun po m^2 i obračun prema potrošnji.

Ovo pravilo JP Centralno grijanje d.d Tuzla zasniva prema odredbama članova 17-19 Tarifnog pravilnika za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije.

Konkurenčijsko vijeće je dana 10.05.2021. godine aktom broj UP-01-26-2-007-20/21 od JP Centralno grijanje Tuzla zatražilo pojašnjenje određenih navoda. Naime, svi stanari, njih 35, je potpisalo saglasnost za ugradnju kalorimetara te uplatili novac za ugradnju. JP Centralno grijanje d.d Tuzla je odbilo dati saglasnost za nove ugovore zato što "nisu svi stanari izvršili priključak na sistem mjerjenja preko mjeraca". Konkretno dva stanara su odbila priključak iako su potpisali zahtjev, dali saglasnost i platili ugradnju kalorimetar. Zatraženo je da pojasne šta znači konkretno da su "odbili priključak", te kako se trenutno sada obračunava utrošak toplinske energije u ovoj stambenoj jedini ako su svi stanari ugradili kalorimetar (ako su ugradili) i praktično ne postoji tehnička prepreka da se obračun i naplata potrošnje u ovom slučaju vrši putem kalorimetara. Konkretno, ako je sada implementirana nova infrastruktura za obračun utrošene toplinske energije kako je nastavljeno da se naplata i dalje vrši obračunavajući potrošnju po m^2 .

Istovremeno je zatraženo da pojasne, u tehničkom smislu, kakva je (ne)mogućnost da se u jednoj stambenoj jedinici stanarima koji imaju ugrađeni kalorimetar naplata vrši po utrošenoj energiji, a da se preostalim stanarima koji nemaju ugrađen kalorimetar naplata vrši po sistemu raspodjele. U jednoj stambenoj jedini, prema ranije dostavljenim informacijama, na taj način je izvršena podjela na stambene i poslovne prostore te nije problem poslovnim prostorima vršiti obračun i naplatu putem stvarne potrošnje - kalorimetara.

Konkurenčijsko vijeće je smatralo korisnim da JP Centralno grijanje d.d Tuzla dostavi informaciju, ukoliko istu posjeduje, zašto su dva stanara odbila priključak instaliranog kalorimetra (ako je isti ugrađen) te da li su dva navedena stanara u zadnjih 5 godina podnosiла JP Centralno grijanje d.d Tuzla zahtjeve za potpuno isključenje sa sistema centralnog grijanja.

U odgovoru JP Centralno grijanje d.d Tuzla koji je zaprimljen dana 19.05.2021. godine pod brojem UP-01-26-2-007-23/21 navodi se da je predstavnik etažnih vlasnika dostavio na protokol Centralnog grijanja d.d. Tuzla saglasnost kupaca (korisnika usluga Centralnog grijanja) na ovom ulazu za ugradnju individualnih mjerila topline. Izrađen je projekat koji je, nakon dorada, dobio saglasnost i predstavnik je organizovao rad na ugradnji individualnih mjerila za stanove. Dvije vlasnice stanova, iako su dale saglasnost, što je bio preduzlov za nastavku daljih aktivnosti (izrada projekta, ugradnja mjerila) nisu željele da ugrade mjerila iz njima poznatih razloga. Nakon njihovog odustanka, došlo je do neispunjena jednog od uslova iz prvog dopisa. Razlog odustajanja od ugradnje individualnih razdjelnih mjerila za dva stana je prema usmenim navodima, jedne od vlasnica su estetske prirode, jer nisu željele da se prema odobrenom projektu rekonstrukcije instalacije centralnog grijanja za ugradnju individualnih radjeljnih mjerila ugrade nove cijevi do vertikala u njihovim stanovima kako je to urađeno u ostalim stanovima. Suština je da za sve stanove nije izvedena rekonstrukcija instalacije centralnog grijanja u cilju ugradnje individualnih razdjelnih mjerila, tj. nije implementirana nova infrastruktura za raspodjelu utrošene toplotne energije koja se mjeri na zajedničkom mjerilu na nivou cijelog objekta.

U ovom odgovoru JP Centralno grijanje d.d Tuzla je još jednom eksplicitno odgovorilo na pitanje zašto u tehničkom smislu nije moguće da se u jednom objektu sa zajedničkog mjerila toplotne energije koji mjeri potrošnju toplotne energije za cijeli objekat vrši naplata dijelu korisnika po utrošenoj energiji sa individualnih razdjelnih mjerila i dijelu korisnika po grijanoj površini stanova pozivajući se na članove 17, 18 i 19. Tarifnog pravilnika za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije.

U podstanici, na primarnoj strani podstanice, ima mjerilo toplotne energije koje je zajedničko za prostore i stanove koje se toplotnom energijom snabdjevaju sa te podstanice, u ovom slučaju to su poslovni prostori u prizemlju ulaza i svi stanovi. Citirani članovi u Tarifnom pravilniku su napisani, kako stoje u Odgovoru JP Centralno grijanje d.d Tuzla, da bi raspodjela bila ispravna. Odnosno, potrošnja sa zajedničkog obračunskog mjerila, ako se dijeli prema razdjeljnim individualnim mjerilima, se tako dijeli na sve korisnike na isti način, jer kombinovanje raspodjele utrošene toplotne energije na razne načine vodilo bi do netačne raspodjele, što bi moglo biti osnov za žalbe nekih korisnika.

"Potrošači zajedničkog mesta potrošnje moraju distributeru, prije sklapanja ugovora o isporuci toplinske energije, podnijeti sporazumno izrađenu raspodjelu troškova koja je sastavni dio ugovora o isporuci toplinske energije. U raspodjeli troškova se određuje učešće u troškovima isporuke toplinske energije pojedinačnog potrošača, a zbir svih učešća mora iznositi 100 procenata." Na osnovu toga potrošači se mogu usaglasiti i predati distributeru usaglašenu raspodjelu utrošene toplotne energije.

Prema stavu JP Centralno grijanje d.d Tuzla jedino ispravno je da za raspodjelu mora biti ista mjerna jedinica. Ako potrošači žele da se raspodjeljuje na drugi način mogu se izjasniti u pismenoj formi s tim da zbir učešća mora iznosi 100%.

U ranijem periodu jesu bila tri poslovna prostora obračunavana na osnovu utroška toplotne energije, ali su njihova mjerila toplotne energije ugrađena u toplinskoj podstanici na mjestu predaje toplotne energije tako da su ta mjerila bila obračunska za svaki prostor zasebno.

Sistem mjerjenja za cijeli objekat uključuje zajedničko mjerilo sa toplinske podstanice i ono postaje obračunsko za sve korisnike, a ostala mjerila su razdjelna preko kojih se dijeli ukupno utrošena energija.

U ovom Odgovoru ponovljen je razlog dva vlasnika stana za odbijanje priključenja instaliranja individualnog razdjelnog mjerila, prema usmenoj izjavi, a to je da im priključenje novih cijevi od mjerila toplotne energije-kalorimetra do vertikala u stanu narušava estetski izgled u stanu. Vlasnici stanova broj 15 i broj 20 nisu ranije podnosiли zahtjeve za potpuno isključenje iz sistema daljinskog grijanja.

2. Producenje roka za donošenje konačnog rješenja

S obzirom na okolnosti u predmetnom postupku zbog proglašene pandemije virusa COVID-19 koji je uticao na rad Konkurenčijskog vijeća, opsežnost konkretnog predmetnog postupka kao i činjenice da je za utvrđivanje stanja i ocjenu dokaza potrebno izvršiti dodatne analize, Konkurenčijsko vijeće je procijenilo da neće biti u mogućnosti donijeti konačno rješenje u roku od 4 mjeseca od dana donošenja Zaključka o pokretanju postupka, kako je propisano članom 41. stav (1) pod c) Zakona.

Konkurenčijsko vijeće je stoga ocijenilo da je rok za donošenje konačnog rješenja po Zaključku o pokretanju postupka koji se odnosi na utvrđivanja kršenja odredbi člana 10. stav (2) tačka d) Zakona potrebno proizvesti za dodatna 3 (tri) mjeseca u smislu člana 41. stav (2) Zakona.

Zaključak o produženju roka za donošenje konačnog rješenja donesen je dana 17.05.2021. godine pod brojem UP-01-26-2-007-21/21. Isti je dostavljen privrednom subjektu JP Centralno grijanje d.d Tuzla u prilogu akta broj UP-01-26-2-007-22/21 na dan donošenja.

3. Prikupljanje dodatnih informacija od trećih lica

Tokom postupka Konkurenčijsko vijeće se obratilo privrednim subjektima Eko toplane Banja Luka, Bulevar vojvode Živojina Mišića 32, 78000 Banja Luka, "Gradska toplana" a.d. Doboј, Ulica Srpskih sokolova br. 1, 74000 Doboј, TOPLANE a.d. Prijedor, Rudnička 66, 79101 Prijedor, TOPLANE SARAJEVO, Ulica Semira Frašte 22, 71000 Sarajevo i JP GRIJANJE d.o.o. Zenica, Ul. Bilmišće br. 107, 72000 Zenica obzirom da je cijenjeno da informacije od ovih privrednih subjekata mogu doprinijeti rješavanju i pojašnjenu određenih pitanja o sprečavanju, ograničavanju ili narušavanju tržišne konkurenčije, u smislu odredbe člana 35. stav (1) tačka c) Zakona.

Tako se dana 29.03.2021. godine aktima od broja UP-01-26-2-007-8/21 do broja UP-01-26-2-007-12/21 Konkurenčijsko vijeće obratilo navedenim privrednim subjektima zahtjevajući sljedeće informacije i to:

- Na koji način se vrši obračun, odnosno naplata toplinske energije korisnicima ove usluge,
- Da li u jednom ulazu (stambenoj jedinici) mora biti istovjetan način obračuna potrošnje (m^2/MWh) za sve korisnike ili se pojedinačno korisnik može odvojiti ugradnjom mjerila utroška toplinske energije - kalorimetra,
- Po kojoj proceduri i pod kojim uslovima stanari jedne stambene jedinice mogu izvršiti ugradnju mjerila utroška toplinske energije - kalorimetra,
- Da li na isti način vrši obračun potrošnje utrošene toplinske energije stambenih jedinica i poslovnih prostora u jednom objektu.

Potrebno je bilo istovremeno i da Konkurenčijskom vijeću dostave pravni osnov, odnosno propise na osnovu kojeg vrše isporuku i obračun toplinske energije korisnicima.

Konkurenčijsko vijeće je dana 05.04.2021. godine zaprimilo podnesak broj UP-01-26-2-007-13/21 privrednog subjekta TOPLANE SARAJEVO koji je u svom odgovoru naveo sljedeće:

- Uredbom o opštim uslovima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije ("Službene novinama Kantona Sarajevo broj 22/16" od 02.06.2016. godine) i Odlukom o usvajanju Tarifnog sistema KJKP "Toplane-Sarajevo" d.o.o. sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije

- broj 02-05-25151-10/16 od 15.08.2016. godine ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 34/16 i 34/18) određen je način obračuna i fakturisanja utrošene toplotne energije za pojedinačne korisnike;
- Obračun utrošene toplotne energije vrši se na osnovu korisne površine stambenog i/ili poslovnog prostora ili očitanog stanja na zajedničkom/individualnom mjerilu toplotne energije, prema Metodologiji i Matrici tarifnih modela, a u skladu sa Uredbom;
 - Cijene za jedinicu priključne snage i cijene za jedinicu isporučene količine toplotne energije, koje čine ukupnu cijenu toplotne energije za centralno grijanje, utvrđene su Odlukom o visini tarifnih stavova KJKP "Toplane-Sarajevo" d.o.o., koja je usvojena od strane Vlade Kantona Sarajevo (broj 02-05-336756-9/17 od 28.12.2017. godine) i posebno su formirane za kategorije *korisnici - domaćinstva i korisnici - poslovni prostori*.
 - Prema Uredbi svaka građevina priključena na centralni toplifikacioni sistem mora imati ugrađeno zajedničko mjerilo toplotne energije. Tehničke karakteristike mjerila toplotne energije na obračunskom mjernom mjestu, mjesto i način ugradnje određuju davalac usluge;
 - Za izgrađene objekte čiji je sistem cijevnog razvoda takav da omogućuje mjerjenje utroška toplotne energije, individualno mjerilo može se ugraditi pojedinačno za svakog korisnika koji podnese zahtjev za ugradnju mjerila. Nakon definisanja priključnog mjerog mjeseta kao i specifikacije potrebnog materijala izraduje se i korisniku dostavlja ponuda za nabavku i ugradnju individualnog mjerila utroška toplotne energije, u sklopu koje su definisani rokovi, opcija ponude i način plaćanja;
 - Obračun i fakturisanje naknade za grijanje korisnicima usluge u objektima u kojima se istovremeno nalaze prostori bez mjerjenja toplotne energije kao i prostori sa ugrađenim mjerilima vrši se prema pripadajućoj kategoriji prostora, u skladu sa Odlukom o visini tarifnih stavova;
 - Za građevine koje će se graditi, ugradnja individualnih mjerila toplotne energije je obavezna za svaki stan i poslovni prostor.

Konkurenčijsko vijeće je dana 07.04.2021. godine zaprimilo podnesak broj UP-01-26-2-007-14/21 privrednog subjekta TOPLANA a.d. Prijedor u kojem se navodi sljedeće:

- Obračun toplotne energije vrši se u skladu sa Zaključkom Opštine Prijedor broj 02-38-4/11 od 10.10.2011. godine i Zaključkom broj 02-38-3/10 od 28.11.2011. godine (dostavljeni uz podnesak);
- U jednom ulazu (stambenoj jedinici) ne mora biti istovjetan način obračuna potrošnje za sve korisnike, već se mogu pojedinačno odvojiti ugradnjom kalorimetra posebno za svakog korisnika;
- Stanari jedne stambene jedinice mogu izvršiti ugradnju kalorimetra na način da je potrebno da podnesu Zahtjev za ugradnju kalorimetra i uz saglasnost svih stanara izvršit će im se ugradnja kalorimetra. U slučaju da je riječ o pojedinačnim zahtjevima za ugradnju kalorimetra potrebno je utvrditi da li postoje tehničke mogućnosti za ugradnju te ukoliko iste dozvoljavaju pristupa se ugradnji;
- Obračun potrošača po mjernom instrumentu isti je za sve kategorije potrošača.

Konkurenčijsko vijeće je dana 08.04.2021. i dana 09.04.2021. godine zaprimilo podnesak broj UP-01-26-2-007-15/21 i podnesak broj UP-01-26-2-007-16/21 privrednog subjekta JP GRIJANJE d.o.o. Zenica u kojem se navodi sljedeće:

- Obračun i plaćanje utrošene toplotne energije vrši se u zavisnosti od toga u koju kategoriju je svrstan potrošač - stambeni ili poslovni prostor; obje kategorije imaju

mogućnost obračuna na dva načina i to po m^2 zagrijavanog prostora ili po stvarnoj potrošnji očitovanoj kalorimetrom;

- U jednom objektu kolektivnog stanovanja obračun utošene toplotne energije se vrši na istovjetan način; izuzetno, ako to tehničke mogućnosti dozvoljavaju u smislu da su dijelovi objekta u toplotnoj podstanici odvojeni zasebnim cirkulacionim krugovima, moguć je obračun utrošene toplotne energije na oba načina;
- U novoizgrađenim objektima sve stambene jedinice imaju izgradene mjerice - kalorimetre, što je u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima; kod objekata starije gradnje (što čini oko 95% objekata u gradu) nemoguća je ugradnja kalorimetara zbog načina izvedenih instalacija, ugradnja bi bila moguća ukoliko bi se izvršila rekonstrukcija cjelokupnog objekta;
- Obračun potrošnje utrošene toplotne energije za stambene i poslovne prostore u jednom objektu vrši se na isti način; izuzetno, obračun se može vršiti na oba načina ukoliko to tehničke mogućnosti dozvoljavaju (odovojeni cirkulacioni krugovi posmatranog objekta);
- Isporuka i obračun toplotne energije vrši se na osnovu Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora grada Zenica i Uslova za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz vrelvodne mreže ("Službene novine Općine Zenica", br. 7/02, 6/13, 9/17 i 4/18).

Konkurenčijsko vijeće je dana 14.04.2021. godine zaprimilo podnesak broj UP-01-26-2-007-17/21 privrednog subjekta Gradska toplana a.d. Dobojski u kojem se navodi sljedeće:

- Gradska toplana a.d. Dobojski u svom radu primjenjuje Odluku o opštim i tehničkim uslovima isporuke i snabdijevanja toplotnom energijom u Gradu Dobojski ("Službeni glasnik Grada Dobojski", broj 2/18), Odluku o tehničkim uslovima za izradu vrelovoda i toplovoda, toplotnih podstanica i toplotnih instalacija ("Službeni glasnik Grada Dobojski", broj 2/18) te Odluku o tarifnom sistemu sa metodologijom obračuna isporučene toplotne energije Gradske toplane Dobojski ("Službeni glasnik Grada Dobojski", broj 2/18);
- Način na koji se vrši obračun, odnosno naplata toplotne energije kao i obračun potrošnje po m^2 ili MWh, odnosno obračun utrošene toplotne energije za stambene i poslovne prostore propisan je Odlukom o tarifnom sistemu sa metodologijom obračuna isporučene toplotne energije Gradske toplane Dobojski;
- U pogledu ugradnje uređaja za očitavanje potrošnje toplotne energije, odnosno uslova koji su potrebni da se ispune za ugradnju uređaja primjenjuju se odredbe Odluke o opštim i tehničkim uslovima isporuke i snabdijevanja toplotnom energijom u Gradu Dobojski, članovima od 86 do 96.
- U cilju poštovanja normi i standarda EU, važećih Zakona i racionalnog trošenja energije utvrđuje se obaveza za investitore, projektante izvođače rada da vrše ugradnju mjernih instrumenata za toplotnu energiju u novoizgrađenim objektima ili objektima u kojima se vrši nadogradnja, dogradnja ili su priključeni na sistem daljinskog grijanja. U izgrađenim objektima, u kojima nisu ugrađeni mjeri uređaji u unutrašnjim instalacijama daljinskog grijanja u etažnim jedinicama ugradnju mjernih uređaja vrše vlasnici etažnih jedinica, po propisanoj proceduri uza nadzor i kontrolu Gradske toplane.

Konkurenčijsko vijeće je dana 11.06.2021. godine zaprimilo podnesak broj UP-01-26-2-007-24/21 privrednog subjekta Eko toplane Banja Luka u kojem se navodi sljedeće:

- Eko toplane Banja Luka postupa u skladu sa Odlukom o opštim uslovima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije u Gradu Banja Luka te Odlukom o tarifnom sistemu sa metodologijom obračuna isporučene

- toplotne energije ("Službeni glasnik Grada Banja Luka", br. 2/18 i 12/19);
- korisnici toplotne energije se razvstavju na domaćinstva (sa mjerilom i bez mjerila) i poslovni potrošači (sa mjerilom i bez mjerila);
 - mjerilo toplotne energije može se ugraditi pojedinačno za svakog korisnika u zgradi ili zajedničko za više korisnika (gdje dozvoljavaju tehničke mogućnosti), a ne mora biti istovjetan način obračuna potrošnje (m^2/MWh);
 - nabavku, ugradnju, odžavanje i zamjenu mjerilog uredjaja vrši korisnik usluge koji je i vlasnik istog, u skladu sa odredbama Zakona o održavanju zgrada RS ("Službeni glasnik RS", broj 101/11), a nakon ugradnje i provjere ispravnosti mjerila davac usluge je dužan plombirati mjerilo.

4. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurenčijsko vijeće je u toku postupka primijenilo odredbe Zakona o konkurenčiji, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), Odluke o definisanju kategorija dominantnog položaja ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), kao i odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16.), u smislu člana 26. Zakona o konkurenčiji.

Također, Konkurenčijsko vijeće uzelo je u obzir i odredbe Zakon o zaštiti potrošača BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 25/06 i 88/15), Zakona o komunalnim djelatnostima ("Službene novine TK", broj 11/05, 7/07, 8/12, 14/13 i 11/20), Odluku o snabdijevanju Grada toplotnom energijom, Opšte uslove za priključenje na sistem daljinskog upravljanja i isporuku toplinske energije grada Tuzla kao i Tarifni pravilnik za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije.

Konkurenčijsko vijeće u skladu sa članom 43. stav (7) Zakona je u svrhu ocjene danog slučaja može koristiti sudsку praksu Evropskog suda pravde i odluke Evropske komisije.

5. Relevantno tržište

Relevantno tržište, u smislu člana 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 33/10) čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne karakteristike, kvalitet, namjenu, cijenu ili način upotrebe.

Prema odredbi člana 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno geografsko tržište obuhvaća cjelokupan ili značajan dio teritorija Bosne i Hercegovine na kojoj privredni subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini relevantne usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuju od uslova konkurenčije na susjednim geografskim tržištima.

Članom 4. stav (1) tačka 3) Zakona o komunalnim djelatnostima propisano da se pod snabdijevanje toplotnom energijom podrazumjevaju poslovi proizvodnje i distribucije toplotne energije (pare, vrele vode, tople vode, sanitarnе tople vode i sl.) mrežom do podstanice korisnika, uključujući i podstanicu, odnosno glavni zaporni ventil ili zajednički mjeri instrument kod objekata kolektivnog stanovanja, odnosno mjeri instrument korisnika.

Članom 2. Odluke o snabdijevanju Grada toplotnom energijom je predviđeno da je snabdijevanje grada toplotnom energijom komunalna djelatnost od posebnog društvenog interesa, te da obavljanje te djelatnosti vrši javno preduzeće kojem je, u skladu sa zakonom kojim je uredena oblast komunalnih djelatnosti, nadležni organ povjerio obavljanje ove djelatnosti.

Privredni subjekt Centralno grijanje d.d. Tuzla je registrovan za djelatnost distribucije toplotne energije koju i obavlja, te je na osnovu navedenog, Konkurenčijsko vijeće u predmetnom postupku odredilo relevantno tržište proizvoda distribucija/snabdijevanje toplotnom energijom.

Obzirom da se snabdijevanje toplotnom energijom vrši na području Grada Tuzla, relevantno tržište u geografskom smislu je utvrđeno kao geografsko područje Grada Tuzla.

Slijedom navedenog, Konkurenčijsko vijeće je odredilo da je relevantno tržište predmetnog postupka, tržište distribucije/snabdijevanja toplotnom energijom na području Grada Tuzla.

6. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Nakon sagledavanja svih relevantnih činjenica, dokaza i dokumentacije dostavljene od stranke u postupku, trećih lica kao i ostalih podataka koje je prikupilo i sa kojima raspolaže Konkurenčijsko vijeće, utvrđeno je sljedeće:

Osnivač privrednog subjekta JP Centralno grijanje d.d Tuzla je Grad Tuzla sa ciljem da preduzeće vrši zagrijavanje lokalnih stambenih jedinica. Način osnivanja preduzeća i obavljanjem djelatnosti od opštег interesa svrstava ovo preduzeće u kategoriju Javnih preduzeća.

JP Centralno grijanje d.d Tuzla je registrovan u Općinskom sudu Tuzla pod matičnim brojem 1-294. Prema evidenciji Registra vrijednosnih papira udio osnivača u kapitalu je Grad Tuzla sa 51%, dok preostalih 49% posjeduju dioničari.

Pretežna registrovana djelatnost JP Centralno grijanje d.d Tuzla je proizvodnja i snabdijevanje parom i klimatizacija.

JP Centralno grijanje d.d Tuzla je jedini subjekt koji vrši isporuku toplotne energije sistemom daljinskog grijanja. Zona toplifikacije je definisana kao uži dio grada Tuzla gdje spadaju svi kolektivni stambeni objekti i dio individualnih stambenih objekata.

Poslovanje JP Centralno grijanje Tuzla obavezuje:

- obezbjeđivanje trajnog obavljanja djelatnosti od opštег interesa i urednog zadovoljenja potreba korisnika proizvoda i usluga, odnosno obezbjeđenje kontinuiranog snabdijevanja vrelom vodom područje grada Tuzle sa ciljem zagrijavanja stambenih jedinica;
- razvoj i unapređenje obavljanja djelatnosti od opšteg interesa;
- obezbjeđivanja tehničko-tehnološkog i ekonomskog jedinstva sistema i usklađenosti njegovog razvoja i
- ostvarivanje drugog zakonom utvrđenog interesa.

Članom 4. stav 1) tačka (3) Zakona o komunalnim djelatnostima propisano je da se pod snabdijevanje toplotnom energijom podrazumjevaju poslovi proizvodnje i distribucije toplotne energije (pare, vrele vode, tople vode, sanitarnе tople vode i sl.) mrežom do podstanice korisnika, uključujući i podstanicu, odnosno glavni zaporni ventil ili zajednički mjeri instrument kod objekata kolektivnog stanovanja, odnosno mjeri instrument korisnika. Član 15. stav 1) istog Zakona propisuje da je korisnik komunalne usluge dužan davaocu komunalne usluge platiti utvrđenu cijenu komunalne usluge. Visinu cijene i način plaćanja komunalne usluge određuje davač usluge uz prethodnu saglasnost opštinskog vijeća, shodno članu 21. stav 1) Zakona o komunalnim djelatnostima.

Davalac i korisnik komunalne usluge dužni su usaglasiti prije početka korištenja usluge sve elemente pružanja određene komunalne usluge (prava i obaveze davaoca i korisnika usluge, te druga bitna pitanja) i o tome zaključiti ugovor, u skladu sa članom 17. Zakona o komunalnim djelatnostima.

Snabdijevanje grada toplotnom energijom je komunalna djelatnost od posebnog društvenog interesa. Obavljanje te djelatnosti vrši javno preduzeće kojem je, u skladu sa zakonom

kojim je uređena oblast komunalnih djelatnosti, nadležni organ povjerio obavljanje ove djelatnosti, u skladu sa članom 2. Odluku o snabdjevanju Grada toplotnom energijom.

Na osnovu člana 113. Statuta JP Centralno grijanje Tuzla Nadzorni odbor je na sjednici održanoj dana 05.01.2010. godine usvojio akt broj 01-5439-2010/II -VNR-1 Opšti uslovi za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije grada Tuzla (u daljem tekstu: Opšti uslovi) i Tehnički uslovi za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije (u daljem tekstu: Tehnički uslovi), a na koji je Općinsko vijeće Tuzla dana 28.01.2010. godine dalo saglasnost broj 01-05-610-2010 alineja I).

Na istoj sjednici Nadzorni odbor je usvojio i Tarifni pravilnik za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije (u daljem tekstu: Tarifni pravilnik).

U vezi navoda iz Zahtjeva utvrđeno je da su se etažni vlasnici stanova u naselju Stupine na adresi M Maka Dizdar 11 Stupine br 2 Lamela C obratili JP Centralno grijanje Tuzla zahtjevom za uvođenje kalorimetara navodeći da je na skupu etažnih vlasnika stanara 95% bilo saglasno sa uvođenjem kalorimetara, dok preostalih 5% nije bilo prisutno sastanku te će naknadno biti upoznato sa ovom idejom.

JP Centralno grijanje d.d Tuzla je dana 12.12.2018. godine u svom odgovoru stanare infomisalo da je prema Opštim uslovima obračunsko mjesto u podstanici ili ulazu u objekat i da je ono isključivo mjerodavno za obračun. Uređaji postavljeni kod svih korisnika koji se toplotnom energijom snabdijevaju sa jednog mjernog mjeseta su interni uređaji i služe za raspodjelu toplinske energije na svakog korisnika pojedinačno.

U skladu sa članom 35. Zakona o zaštiti potrošača u BiH izvršene su dopune normativnih akata kako bi se omogućilo da svaki korisnik, odnosno potrošač toplinske energije ima pravo da usluge grijanja plaća prema stvarnoj potrošnji, uz prethodno ispunjenje tehničkih uslova propisanih u navedenim aktima.

Da bi ostvarili to pravo, a u skladu sa Opštim i tehničkim uslovima, potrebna je saglasnost svih kupaca sa zajedničkog mjeseta potrošnje (u konkretnom slučaju ulaz stanara) o prelasku na obračun prema utrošenoj energiji na obračunskom brojilu postavljenom u toplinskoj podstanici. Napomenuto je i da je jedino upravitelj zgrade ovlašten da u ime stanara koordinira realizaciju ugradnje mjernih uređaja. JP Centralno grijanje Tuzla je samo u obavezi pružanja tehničke podrške obzirom da troškove ugradnje razdjelnih mjernih uređaja u cijelosti snose vlasnici stanova. Što se tiče ugradnje mjernih uređaja iste može izvršiti svaka firma koja je za to registrovana i ovlaštena, a prema komercijalnim uslovima koje stanari ili upravitelj dogovore samostalno. JP Centralno grijanje Tuzla je ovlašten dati saglasnost i kontrolisati ugradnju samo istih i certificiranih kalorimetara na mjestu kako je predviđeno u odobrenom projektu instalacija grijanja ulaza -zgrade. Stoga je potrebno da se izradi projekt tehničke izvodljivosti koji će definisati sve tehničke parametre vezane za ugradnju kalorimetara i biti u skladu sa Opštim uslovima. Kalorimetri moraju biti ugradeni u stubištu na javnoj površini. Takoder, kalorimetri se moraju ugraditi za sve korisnike sa jednog obračunskog mjernog mjeseta te nije moguća kombinacija naplate po mjerenu i naplate prema metru kvadratnom zagrijavanje površine.

Nakon revizije projekta tehničke izvodljivosti i izdavanja saglasnosti od strane JP Centralno grijanje Tuzla može se pristupiti izvođenju radova ugradnje kalorimetara. Nakon toga obavlja s plombiranjem i verifikacijom od strane ovlaštenog predstavnika distributera i Zavoda za mjeriteljstvo FBiH te potpisivanje ugovora za naplatu zagrijavanja prema potrošnji toplotne energije. Ugovori se mogu mijenjati samo van sezone grijanja, najkasnije 15 dana prije početka sezone grijanja. Obračun se vrši prema Tarifnim pravilnikom prema cijenama odobrenim

od strane Općinskog vijeća. Mjerilo toplotne energije koje se ugrađuje za pojedinačni stan je razdjelno -interno i nije mjerodavno za obračun tako da promjenu ugovora stanari mogu izvršiti samo uz promjenu ugovora svih korisnika koji se griju u konkretnoj energetskoj cjelini - ulazu zgrade.

Stanari su se zatim u junu 2019. godine obratili JP Centralno grijanje Tuzla upitom koji su sljedeći koraci kako bi se pristupilo ugradnji kalorimetara te u prilogu ovog akta istom dostavili spisak stanara saglasnih za uvođenje kalorimetra.

JP Centralno grijanje Tuzla je dana 17.06.2019. godine odgovorio na zahtjev stanara OEV Stupine B-2 Lamela C uglavnom navodeći isto kao i u aktu od 12.12.2018. godine s tim da je dodato da projekat tehničke izvodljivosti traži i definisanje i projektovanje mjernog ormara sa razdjeljim mjerilom, kuglastim slavinama, ručnim balans ventilom i hvatačem nečistoće, način očitanja internih mjerila i dostave podataka JP Centralno grijanje Tuzla o očitanju potrošnje.

Dana 16.09.2019. godine Odbor etažnih vlasnika predao je JP Centralno grijanje Tuzla Zahtjev za izdavanju saglasnosti na projekt instalacije grijanja.

Dana 17.01.2020. godine JP Centralno grijanje Tuzla je dalo saglasnost na izvedbeni projekat rekonstrukcije instalacije grijanja za snabdijevanje toplinskom energijom stambenog objekta Stupine B2 -Lamela C u svrhu prelaska na obračun po mjerenu. Riječ je o 29 stanova (sprat 1 do 7 + potkrovje). Projekat - ugradnja pojedinačnih mjernih uređaja je realizovan od strane ING MARKETING Tuzla.

U međuvremenu je projekat bio predat projektantu na doradu obzirom da dio cijevne mreže nije moguće bilo izvesti na način kako je projektovan.

Predstavnik etažnih stanara obratio se JP Centralno grijanje Tuzla dana 22.10.2020. godine zahtjevajući nove ugovore za pojedinačne obračune, pri čemu su mjerni uređaji popisani i zapečaćeni od strane radnika JP Centralno grijanje Tuzla.

JP Centralno grijanje Tuzla se dana 29.10.2020. godine obratilo stanarima M Maka Dizdar 11 Stupine br 2 Lamela C citirajući članove 17. i 19. Tarifnog pravilnika te konstatujući da, obzirom da je kontrolom provedenom od strane JP Centralnog grijanja Tuzla dana 15.10.2020. godine utvrđeno da 3 (tri) stambene jedinice (domaćinstva) i 3 (tri) poslovne jedinice (privreda) nisu ugradili interna brojila -kalorimetre po kojima bi se vršila raspodjela troškova (a što su stanari bili u obavezi prema dobijenoj saglasnosti i proceduri) obavještavaju stanare da JP Centralnog grijanja Tuzla nije u mogućnosti udovoljiti njihovom zahtjevu. JP Centralnog grijanja Tuzla je zamolilo Odbor etažnih vlasnika da im dostave novu saglasnost o raspodjeli troškova, uz saglasnost svih potrošača u objektu. U suprotnom, distributer će obračunati svim pojedinačnim potrošačima, na adresi M Maka Dizdar (B-2), troškove isporuke prema podacima iz "raspodjele" koju ima na rapolaganju tj. prema m^2 .

Etažni vlasnici stambene zgrade M Maka Dizdar 11 Stupine br 2 Lamela C su dana 05.11.2020. godine izvršili povrat računa za isporučenu toplinsku energiju za period 15.10. do 31.10.2020. godine navodeći da su isti u suprotnosti sa odredbama člana 35. stav (1) i (2) Zakona o zaštiti potrošača u BiH koji propisuje:

- (1) *Prodaja energije (električna energija, za grijanje, gas i sl.) i vode potrošačima treba da bude obračunata na osnovu stvarnih isporuka očitanih na brojilu potrošača.*
- (2) *Ako se prodaja (isporka energije) ne obračunava na osnovu mjerjenja potrošnje na brojilu potrošača, na zahtjev potrošača, isporučilac usluga za isporuku energije navedene u stavu (1) ovog člana dužan je da omogući potrošaču ugradnju potrošačkog mjerila na svoj trošak, na osnovu projekta o tehničkoj izvodljivosti. Projekat o tehničkoj izvodljivosti izrađuje i ovjerava ovlašteno stručno pravno ili fizičko lice, u skladu sa zakonom.*

Stanari su podsjetili JP Centralnog grijanja Tuzla da su dana 22.10.2020. godine uputili zahtjev za ispostavu novih Ugovora o obračunu isporučene topinske energije jer su se, prema njihovom mišljenju, stvorili preduvjeti za novi način obračuna na koji je JP Centralnog grijanja Tuzla, ne poštujući važeći Zakon države Bosne i Hercegovine, negativno odgovorio. Etažni vlasnici su o svom trošku i uz saglasnost JP Centralnog grijanja Tuzla pokrenuli inicijativu ugradnje i ugradili potrošačko mjerilo (kalorimetar) za mjerjenje i obračun toplotne energije. Uposlenik JP Centralnog grijanja Tuzla je dana 15.10.2020. godine izvršio pregled i popis stanja na svim ugrađenim individualnim mjerilima.

Predložili su da do okončanja sudskega procesa koji su pokrenuli pred nadležnim sudom isporučenu toplinsku energiju plaćaju po vlastitom očitanju iii očitanju uposlenika JP Centralnog grijanja Tuzla u cilju sprečavanja nagomilavanja pojedinačnih dugovanja stanara, a ujedno i lakšeg poslovanja JP Centralnog grijanja Tuzla.

JP Centralnog grijanja Tuzla se očitovalo dana 13.11.2020. godine navodeći da je u skladu sa Opštim i tehničkim uslovima za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije, obračunsko mjerilo jedino mjerilo koje je mjerodavno za obračun, dok razdjelna mjerila (postavljena kod svih korisnika), služe za raspodjelu toplinske energije na svakog korisnika pojedinačno. Povoljni su da je potrebno izvršiti ugradnju razdjelnih mjerila za sve korisnike sa jednog obračunskog mernog mjesta i da nije moguća kombinacija naplate po mjerjenju i naplata prema metru kvadratnom zagrijavane površine.

Mjerilo toplotne energije za pojedinačni stan je razdjelno - interno i nije mjerodavno za obračun te se promjena Ugovora može izvršiti samo uz promjenu Ugovora svih korisnika koji se griju u jednoj energetskoj cjelini-ulazu zgrade.

Prema projektnoj dokumentaciji izvršena je rekonstrukciju instalacija. Međutim, kontrolom provedenom od strane JP Centralnog grijanja Tuzla dana 15.10.2020. godine utvrđeno je da 3 (tri) stambene jedinice (domaćinstva) i 3 (tri) poslovne jedinice (privreda) nisu ugradili interna brojila -kalorimetre po kojima bi se vršila raspodjela troškova (a što su stanari sa navedene adrese bili u obavezi), te JP Centralnog grijanja Tuzla nije bilo u mogućnosti da primjeni novi obračun za objekat na adresi M. Maka Dizdar 11 (Stupine B-2, lamela C) kao i da izvrši promjenu Ugovora, a što je Odboru stanara i objašnjeno u dopisu br. 01-11681-2020 od dana 29.10.2020. godine.

JP Centralno grijanje Tuzla dalje u aktu navodi da kada stanari izvrše navedene radnje tj. ukoliko svi korisnici sa obračunskog mernog mjesta u navedenom objektu ugrade razdjelna mjerila u skladu sa projektom dokumentacijom i Opštim i tehničkim uslovima za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije, izvršit će se početno očitovanje od početka obračunskog perioda, odnosno od početka narednog mjeseca, uz uslov da su svi novi Ugovori od strane svih korisnika sa obračunskog mernog mjesta potpisani.

Etažni vlasnici stambene zgrade M Maka Dizdar 11 Stupine br 2 Lamela C su dana 04.12.2020. godine izvršili povrat računa za isporučenu toplinsku energiju za period 15.10. do 31.10.2020. godine i 01.11. do 30.11.2020. godine, ponavljajući sve navedeno iz dopisa od 05.11.2020. godine te zahtijevajući da račune za isporučenu toplotnu energiju isporučuju u skladu sa mjerjenjem na mjestu pojedinih potrošača, a sve u skladu sa Zakonom o zaštiti potrošača, Zakonom o komunalnoj djelatnosti i ostalim zakonskim aktima, te potrošačima omoguće ispunjavanje svojih obaveza, tj. plaćanje onoga što su potrošili.

Usljedio je zatim ponovo odgovor JP Centralnog grijanja Tuzla dana 09.12.2020. godine istog sadržaja kao i akt od 13.11.2020. godine dodajući da, u skladu sa članom 22. Tarifnog pravilnika za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije i članom 15. Zakona o komunalnim

djelatnostima TK-a, potrošač mora plaćati isporučenu toplinsku energiju i usluge u roku plaćanja koji je naveden na ispostavljenom računu, uplatnici ili drugom važećem dokumentu. Ako potrošač ne izmiri blagovremeno svoje obaveze, distributer mu obračunava zakonske kamate od dospijevanja računa do dana izmirivanja.

U skladu sa članom 87. Opštih uslova za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije i članom 16. Zakona o komunalnim djelatnostima TK-a, distributer toplinske energije ima pravo obustaviti isporuku toplinske energije kupcu nakon prethodnog upozorenja, ako tarifni kupac ne plati dospijelu novčanu obavezu.

Zakona o zaštiti potrošača u BiH odredbama člana 35. stav (1) i (2) propisuje:

- (1) *Prodaja energije (električna energija, za grijanje, gas i sl.) i vode potrošačima treba da bude obračunata na osnovu stvarnih isporuka očitanih na brojilu potrošača.*
- (2) *Ako se prodaja (isporuka energije) ne obračunava na osnovu mjerjenja potrošnje na brojilu potrošača, na zahtjev potrošača, isporučilac usluga za isporuku energije navedene u stavu (1) ovog člana dužan je da omogući potrošaču ugradnju potrošačkog mjerila na svoj trošak, na osnovu projekta o tehničkoj izvodljivosti. Projekat o tehničkoj izvodljivosti izrađuje i ovjerava ovlašteno stručno pravno ili fizičko lice, u skladu sa zakonom.*

Opštim uslovima za isporuku toplinske energije uređuje se: postupak izdavanja načelne saglasnosti i stvaranja uslova za priključenje na sistem daljinskog grijanja, postupak izdavanja energetske saglasnosti, uslovi za priključenje i isporuku toplinske energije i korištenje sistema daljinskog grijanja, praćenje sigurnosti isporuke i kvalitete, međusobni ugovorni odnosi između distributera i korisnika toplinske energije, obaveze i odgovornosti distributera i korisnika toplinske energije, uslovi mjerjenja, obračuna i naplate isporučene toplinske energije, uslovi za primjenu postupaka ograničenja ili obustave isporuke toplinske energije kao i postupci utvrđivanja i obračuna neovlaštene potrošnje toplinske energije.

U skladu sa članom 2. pod 15. Opštih uslova mjerilo toplinske energije je uređaj kojim se registruje količina isporučene toplinske energije na obračunskom mernom mjestu, u skladu sa propisima u području zakonskog mjeriteljstva i tehničkim pravilima distributera toplinske energije, a koje može biti zasebno mjerilo toplinske energije (koje registruje količinu isporučene toplinske energije za jednog kupca) ili zajedničko mjerilo toplinske energije (koje registruje količinu isporučene toplinske energije za dva ili više kupaca spojenih na zajedničku instalaciju centralnog grijanja).

U skladu sa članom 2. pod 19. Opštih uslova obračunsko mjereno mjesto je mjesto na kojem se pomoću mjerila obavlja mjerjenje isporučene toplinske energije radi obračuna.

Načelnu saglasnost izdaje JP Centralnog grijanja Tuzla radi utvrđivanja mogućnosti priključenja, određivanja tehničkih, ekonomskih i ostalih uslova priključenja objekta na sistem daljinskog grijanja i izgradnje objekta te uslova korištenja sistem daljinskog grijanja, a u skladu sa članom 3. stav (6) Opštih uslova načelna saglasnost se izdaje i na zahtjev postojećeg kupca u slučaju: promjene priključne snage, promjena na priključku, promjene kategorije potrošnje, promjene mjerne opreme, spajanja više obračunskih mernih mjesteta u jedno na istoj lokaciji, dijeljenja jednog obračunskog mernog mjesteta na veći broj na istoj lokaciji i priključenja novih ili povećanja snage postojećih vlastitih izvora toplinske energije.

Na osnovu načelne saglasnosti i plaćene naknade za priključenje zaključuje se ugovor o isporuci toplinske energije, u skladu sa članom 6. Opštih uslova.

Članom 9. stav (1) i (2) Zakona propisano je kako privredni subjekt ima dominantan položaj na relevantnom tržištu roba ili usluga, ako se zbog svoje tržišne snage može ponašati u značajnoj mjeri neovisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, također uzimajući u obzir udio tog privrednog subjekta na relevantnom tržištu, udjele na tom tržištu koje imaju njegovi konkurenti, kao i pravne prepreke za ulazak drugih privrednih subjekata na tržište. Pretpostavlja se da privredni subjekt ima dominantan položaj na tržištu roba ili usluga ako na relevantnom tržištu ima udio veći od 40%.

Članom 10. stav (1) Zakona propisano je da je zabranjena svaka zloupotreba dominantnog položaja jednog ili više privrednih subjekata na relevantnom tržištu, a članom 10. stav (2) propisano je da se zloupotreba dominantnog položaja posebno odnosi na: a) direktno ili indirektno nametanje nelojalnih kupovnih i prodajnih cijena ili drugih trgovinskih uslova kojima se ograničava konkurenca, b) ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača, c) primjenu različitih uslova za istu ili sličnu vrstu poslova s ostalim stranama, čime ih dovode u neravnopravan i nepovoljan konkurentski položaj, d) zaključivanje sporazuma kojima se uslovjava da druga strana prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovinskom običaju nemaju veze s predmetom takvog sporazuma.

Zloupotreba dominantnog položaja, u skladu sa odredbama člana 10. stav (2) Zakona o konkurenčiji, posebno se odnosi na:

- d) zaključivanje sporazuma kojima se uslovjava da druga strana prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovinskom običaju nemaju veze s predmetom takvog sporazuma.

Zloupotrebo dominantnog položaja, pored kriterija propisanih u članu 10. Zakona, smatraju se i slučajevi propisani članom 9. Odluke.

Nakon sagledavanja relevantnih činjenica i dokaza utvrđenih tokom postupka savjesnom i detaljnom ocjenom svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno, Konkurenčko vijeće je utvrdilo slijedeće:

Tarifni pravilnik za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije je akt koji je usvojen od strane Nadzornog odbora je na sjednici održanoj dana 05.01.2010. godine pod brojem 01-5439-2010/II-VNR-1, na osnovu člana 113. Statuta Centralno grijanje d.d. Tuzla, na koji je Općinsko vijeće Tuzla dana 28.01.2010. godine dalo saglasnost broj 01-05-610-2010 alineja l).

Potrošnja toplinske energije je podjeljena u tri tarifne grupe, u skladu sa članom 10. Tarifnog pravilnika, i to domaćinstva, privreda i ostali potrošači. Tarifna grupa -domaćinstva podjeljena je na dvije grupe -kojima se potrošnja obračunava prema m^2 i onima kojim se se obračun vrši po MWh.

Obračunavanje isporuke toplinske energije se kod pojedinačnog potrošača vrši svrstavanjem potrošača u odgovarajuću tarifnu grupu i obračunavanjem isporučene količine toplinske energije prema važećoj cijeni.

JP Centralno grijanja Tuzla svoj stav o istovjetnom obračunu naplate potrošnje toplotne energije zasniva na primjeni odredbi Tarifnog pravilnika za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplinske energije.

U skladu sa članom 17. Tarifnog pravilnika propisano je da ako se više potrošača snabdijeva toplinskom energijom preko zajedničkog potrošnog mjesta sa zajedničkim mernim uređajem, isporučena toplinska energija obračunava se i u skladu sa "raspodjelom" troškova na tom potrošnom mjestu i odgovarajućom tarifnom grupom."

Analizom člana 17. Tarifnog pravilnika Konkurenčko vijeće je utvrdilo da nigdje nije propisano da svi stanari jedne stambene jedinice moraju imati jedinstven obračun naplate potrošnje toplotne energije već je eksplicitno navedeno "ako se

više potrošača snabdijeva toplinskom energijom.." te, samim tim, pozivanje na primjenu ovog člana Tarifnog pravilnika kao temelja na kojem se bazira obveznost jedinstvenog obračuna naplate potrošnje toplotne energije nije ispravan već upravo i navodi da se onim potrošačima koji se snabdijevaju toplinskom energijom preko zajedničkog potrošnog mjesta (više njih) sa zajedničkim mernim uređajem isporučena toplinska energija obračunava u skladu sa "raspodjelom" troškova na tom potrošnom mjestu i odgovarajućom tarifnom grupom ostavljajući prostor da se stanarima koji su ugradili kalorimetre obračun utrošene toplinske energije vrši prema internim brojilima.

Nadalje, raspodjela troškova za isporučenu količinu toplinske energije se, prema članu 18. Tarifnog pravilnika, može vršiti prema m², (Tarifna grupa I.2.I, II.3.I i III. 2.1), prema instaliranoj snazi, (Tarifna grupa I.2.2, II.3.2 i III. 2.2), prema djeljiteljima, (Tarifna grupa 1.2.3, II. 3.3. i III.2.3) i prema internim brojilima -kalorimetrima. (Tarifna grupa I.2.4, II.3.4 i III.2.4). Potrošači zajedničkog mjestu potrošnje moraju distributeru, prije sklapanja ugovora o isporuci toplinske energije, podnijeti sporazumno izradenu raspodjelu troškova koja je sastavni dio ugovora o isporuci toplinske energije. U raspodjeli troškova se određuje učešće u troškovima isporuke toplinske energije pojedinačnog potrošača, a zbir svih učešća, prema propisanom iz člana 19. Tarifnog pravilnika, mora iznositi 100 procenata što odgovara činjenici da svi oni korisnici isporučene toplinske energije u jednoj stambenoj jedinici koji se snabdijevaju toplinskom energijom preko zajedničkog potrošnog mjesta u zbiru raspodjelu troškova moraju imati u zbiru 100 procenata. Nigdje nije propisano da oni stanovnici iste stambene jedinice koji su ispoštvali proceduru u vezi ugradnje kalorimetara, tj. potpisali zahtjev i saglasnost za izvođenje i ugradnju mjerila toplinske energije prema uvjetima dostavljenim od strane JP Centralno grijanje, dobili saglasnost na izvedbeni projekat, ugradili kalorimetre pojedinačno za svaku stambenu jedinicu na trošak stanara koji su potpisali zahtjev za ugradnju kalorimetara pojedinačno u sve stanove pod nadzorom JP Centralno grijanje Tuzla, ne mogu da se izdvoje sa zajedničke potrošnje te plaćaju potrošnju prema stvarnom utrošku očitanom na kalorimetru.

Iz svega navedenog proizilazi da je JP Centralnog grijanja Tuzla u obavezi da svim stanarima stambene jedinice na adresi M Maka Dizdar 11 Stupine br 2 Lamela C omogući zaključivanje novih ugovora za potrošnju toplinske energije preko ugrađenih kalorimetara te izvrši naplatu potrošenje prema ugradenim kalorimetara retroaktivno od 15.10.2020 godine. Također, ovim Rješenjem nalaže se JP Centralnog grijanja Tuzla da omogući svakom korisniku toplinske energije u Gradu Tuzla, prema iskazanom interesu, ugradnju potrošačkog mjerila na svoj trošak, na osnovu projekta o tehničkoj izvodljivosti bez uslovljavanja da svi stanari jedne stambene jedinice moraju imati istovjetan način obračuna.

Prema dostavljenim informacijama Konkurenčko vijeće nije utvrdilo da bi "kombinovanje raspodjele utrošene toplotne energije na razne načine vodilo do netačne raspodjele", nego upravo suprotno - ispoštvalo bi se odredbe Zakona o zaštiti potrošača i to člana 35. stav (2) Zakona o zaštiti potrošača u kojem se navodi da je isporučilac usluga dužan da omogući potrošaču ugradnju potrošačkog mjerila na svoj trošak, na osnovu projekta o tehničkoj izvodljivosti, a projekat o tehničkoj izvodljivosti izrađuje i ovjerava ovlašteno stručno pravno ili fizičko lice, u skladu sa zakonom, bez ikakvog dodatnog uslovljavanja.

Na osnovu svih prednjih navoda Konkurenčko vijeće je utvrdilo kako je JP Centralnog grijanja Tuzla povrijedio odredbe Zakona o konkurenčiji zloupotrebo dominantnog položaja iz člana 10. stav 2 tačka d) koje se odnosi na zaključivanje sporazuma kojima se uslovjava druga strana da prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovinskom običaju

nemaju veze s predmetom takvog sporazuma imajući u vidu da je JP Centralno grijanje Tuzla uslovljavao da svi stanari jedne stambene jedinice, konkretno naselja Stupine B2, ul. M Maka Dizdar, Lamela C, Tuzla, moraju imati istovjetan obračunu napolje potrošnje toploćne energije unutar stambene jedinice.

Imajući u vidu navedeno, Konkurenčijsko vijeće je odlučilo kao u tački 1. dispozitiva ovog Rješenja.

7. Novčana kazna

U smislu člana 48. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10,0% vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda privrednog subjekta, iz godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, kaznit će se privredni subjekt, ako zloupotrijebi dominantan položaj na način propisan odredbama člana 10 Zakona o konkurenciji.

Konkurenčijsko vijeće je prilikom izricanja visine novčane kazne kao otežavajuću okolnost uzelo u obzir činjenicu da je JP Centralno grijanje Tuzla već ranije kažnjavano zbog zloupotrebe dominantnog položaj, rješenjem Konkurenčijskog vijeća broj UP-03-26-2-018-30/19 od 28.05.2020. godine.

Pored navedenog Konkurenčko vijeće je imalo u vidu namjeru, dužinu trajanja povrede Zakona o konkurenciji, kao i posljedice koje je ista imala na tržišnu konkurenčiju, u smislu člana 52. Zakona o konkurenciji.

Polazeći od nesporno utvrđene činjenice da je JP Centralnog grijanja Tuzla zloupotrijebo dominantni položaj, iz člana 10. stav (2) tačke d) Zakona o konkurenciji, u smislu člana 48. stav (1) tačke b) Zakona o konkurenciji, izrečena je novčana kazna u iznosu 40.000,00 KM (četrediset hiljadakonvertibilnih maraka), što predstavlja (...)***¹ % ostvarenog prihoda iz 2020. godine, koji je iznosio (...)***KM.

U slučaju da se izrečena novčana kazna ne uplati u utvrđenom roku ista će se naplatiti prinudnim putem, u smislu člana 47. Zakona o konkurenciji, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.

Imajući u vidu navedeno Konkurenčijsko vijeće je odlučilo kao u tački 3. dispozitiva ovog Rješenja.

Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja nije dozvoljena žalba

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objavljuvanja ovog Rješenja.

BRCI UP-01-26-2-007-25/21

Broj OT-01-202-007-25/21
15. septembra 2021. godine
Sarajevo

Predsjednik

Predsjednik
Dr. sc. Amir Karalić s.r.

840

440 Konkurenčijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju članka 32. stavak (1) i (2), te članka 42. stavak (2) Zakona o konkurenčiji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), i članka 105. Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), a po Zahtjevu za pokretanje postupka gospodarskog subjekta Mtel a.d. Banja Luka, Vuka Karadžića 2., 78 000 Banja Luka, Bosna i Hercegovina, protiv gospodarskih subjekata United Media S.à.r.l., Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Veliko Vojvodstvo Luksemburg i Sport Klub d.o.o. Džemala Bijedića 160 G, Lamela C, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina, radi utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja u smislu članka 10. stavak (2) točka b) i c) Zakona o konkurenčiji, na 86. (osamdesetšestoj) sjednici održanoj dana 22. travnja 2021. godine, donijelo je slijedeće

RJEŠENJE

1. Utvrđuje se da gospodarski subjekt United Media S.à.r.l., Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Veliko Vojvodstvo Luksemburg, putem zastupnika gospodarskog subjekta "Sport Klub" d.o.o. Sarajevo, Džemala Bijedića 160 G, Lamela C, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina, zloupорabio vladajući položaj na tržištu Bosne i Hercegovine, u smislu članka 10. stavak (2) točka b) i c) Zakona o konkurenciji, odbijanjem poslovanja radi zaključenja ugovora o distribuciji za DTH sustav prijenosa sa gospodarskim subjektom Mtel a.d. Banja Luka, Vuka Karadžića 2., 78 000 Banja Luka, Bosna i Hercegovina.
 2. Nalaže se gospodarskom subjektu United Media S.à.r.l., Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Veliko Vojvodstvo Luksemburg, putem zastupnika gospodarskog subjekta "Sport Klub" d.o.o. Sarajevo, Džemala Bijedića 160 G, Lamela C, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina, u roku od 60 dana dostavi komercijalno-tehničku ponudu za distribuciju Sport Klub kanala za DTH sustav prijenosa gospodarskom subjektu Mtel a.d. Banja Luka, Vuka Karadžića 2., 78 000 Banja Luka, Bosna i Hercegovina.
 3. Nalaže se gospodarskom subjektu United Media S.à.r.l., Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Veliko Vojvodstvo Luksemburg, putem zastupnika gospodarskog subjekta "Sport Klub" d.o.o. Sarajevo, Džemala Bijedića 160 G, Lamela C, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina, u roku od 60 dana dopuni Opće uvjete pružanja usluga, na način da jasno, transparentno, nediskriminirajuće definira način dostavljanja ponude i zaključenja ugovora za DTH sustav prijenosa.
 4. Izriče se novčana kazna gospodarskom subjektu United Media S.à.r.l., Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Veliko Vojvodstvo Luksemburg, zbog kršenja Zakona utvrđenog u točki 1. ovog Rješenja, u visini od 250.000,00 KM (dvije stotine pedeset tisuća konvertibilnih maraka), u smislu članka 48. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 8 (osam) dana od dana prijema ovog Rješenja.
Ukoliko gospodarski subjekt United Media S.à.r.l., Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Veliko Vojvodstvo Luksemburg, ne uplati izrečenu novčanu kaznu u ostavljenom roku, ista će se naplatiti prisilnim putem, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine, od njegove povezane pravne osobe registrirane u Bosni i Hercegovini, gospodarskog subjekta "Telemach BH" Društvo za pružanje usluga u oblasti telekomunikacija d.o.o. Sarajevo, Džemala Bijedića 216, 71000 Sarajevo.
 5. Nalaže se gospodarskom subjektu United Media S.à.r.l., Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Veliko Vojvodstvo Luksemburg na ime troškova postupka isplati novčani gospodarskom subjektu Mtel a.d. Banja Luka, Vuka Karadžića 2., 78 000 Banja Luka, Bosna i Hercegovina iznos od 3.397,19 KM (tri tisuće i devedesetsedam konvertibilnih maraka) u roku od 8 dana od dana prijema ovog Rješenja.
 6. Odbija se zahtjev gospodarskih subjekata United Media S.à.r.l., Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Veliko Vojvodstvo Luksemburg, i "Sport Klub" d.o.o. Sarajevo, Džemala Bijedića 160 G, Lamela C, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina za naknadom troškova postupka.
 7. Obvezuje se gospodarski subjekt Mtel a.d. Banja Luka, Vuka Karadžića 2., 78 000 Banja Luka, Bosna i Hercegovina da plati administrativnu pristojbu u ukupnom iznosu od 1.500,00 KM (tisuću i petsto konvertibilnih maraka) u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine u roku od 8 dana od dana prijema ovog Rješenja.

¹ podaci predstavljaju poslovnu tajnu u smislu člana 38. Zakona o konkurenciji

8. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurenčijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurenčijsko vijeće ili Vijeće) je, dana 24. travnja 2020. godine zaprimilo Zahtjev za pokretanje postupka, zaprimljen pod brojem UP-06-26-2-018-1/20 (u daljem tekstu: Zahtjev) podnositelja gospodarskog subjekta Mtel a.d. Banja Luka, Vuka Karadžića 2., 78 000 Banja Luka (u daljem tekstu: Mtel) radi utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja iz članka 10. stavak (2) točka b) i c) Zakona o konkurenčiji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09- u daljem tekstu: Zakon) protiv gospodarskih subjekata United Media S.a.r.l. Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Veliko Vojvodstvo Luksemburg (u daljem tekstu: United Media) i Sport Klub d.o.o. Džemala Bijedića 160 G, Lamela C, 71000 Sarajevo (u daljem tekstu: Sport Klub ili SK d.o.o.).

Kako Zahtjev nije bio potpun, Konkurenčijsko vijeće je aktom broj UP-06-26-2-018-2/20 od 7.5.2020. godine, zatražilo od Podnositelja zahtjeva dopunu istog.

Dopuna Zahtjeva je zaprimljena u Konkurenčijsko vijeće dana 15.5.2020. godine pod brojem UP-06-26-2-018-3/20.

Nakon kompletiranja Zahtjeva, Konkurenčijsko vijeće je Podnositelju zahtjeva, izdalo Potvrdu o prijemu kompletног i urednog Zahtjeva, u smislu članka 28. stavak (3) Zakona, dana 23. srpnja 2020. godine, aktom broj UP-06-26-2-018-4/20.

1. Stranke u postupku

Stranke u postupku su gospodarski subjekt Mtel a.d. Banja Luka, Vuka Karadžića 2., 78 000 Banja Luka, United Media S.a.r.l., Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Veliko Vojvodstvo Luksemburg i Sport Klub d.o.o. Sarajevo, Džemala Bijedića 160 G, Lamela C, 71 000 Sarajevo.

1.1. Gospodarski subjekt Mtel a.d. Banja Luka

Mtel je dio grupe društava čije je matično društvo Telekom Srbija a.d. Beograd, Republika Srbija.

Prema Izvodu iz sudskega registra Okružnog privrednog suda u Banja Luci broj 057-0-Reg-Z-19-002723 gospodarski subjekt "Telekomunikacije Republike Srpske" a.d., skraćena tvrtka društva Mtel, registriran je u sudsakom registru ovog suda pod brojem MBS: 1-9317-00.

Temeljne registrirane djelatnosti gospodarskog subjekta Mtel je između ostalog 61.10 djelatnost žičane telekomunikacije, 61.20 djelatnost bežične telekomunikacije, 61.30 djelatnost satelitske telekomunikacije.

Temeljni kapital MTEL-a je podijeljen na dionice, a prema podacima iz Registra hartija od vrijednosti RS, Banja Luka, vlasništvo na dionicama imaju slijedeći dioničari:

- Telekom Srbija a.d. Beograd - 65%;
- PREF a.d. Banjaluka - 8,92%;
- Fond za restituciju RS a.d. Banjaluka - 5,02%;
- DUFF Kristal invest a.d.- OMIF Future Fund - 2,61%;
- Ostali - 18,45%;

MTEL je jedna od tri nacionalna operatera na tržištu telekomunikacija u Bosni i Hercegovini, te pod poslovnim brandom "m:tel" nudi svojim korisnicima različite usluge iz oblasti mobilne telefonije, fiksne telefonije, digitalne televizije, interneta i prijenosa podataka. MTEL u Bosni i Hercegovini ima blizu dva milijuna korisnika i rasprostranjenu maloprodajnu mrežu.

1.2. Gospodarski subjekt United Media S.a.r.l.

Gospodarski subjekt United Media S.a.r.l., Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Veliko Vojvodstvo Luksemburg, registriran je dana 5. 3. 2014. godine pod matičnim brojem B 184939 u

Registru gospodarskih društava i trgovine Luksemburg. Prema informacijama iz Zahtjeva gospodarski subjekt United Media upravlja medijskim uslugama i uslugama oglašavanja u okviru grupe društava pod kontrolom gospodarskog društva United Group B.V. iz Nizozemske uključujući tu kupnju odnosno licenciranje TV prava za potrebu proizvodnje kanala koje potom emitira, gdje su uključena i prava na emitiranje sportskih, filmskih i drugih sadržaja. United grupa je u krajnjem vlasništvu fondova koje savjetuje BC Partners LLP, međunarodni privatni investicijski fond sa sjedištem u Londonu, čija je jedina djelatnost obavljanje savjetodavnih usluga.

United Media je vlasnik nekoliko TV kanala koji se emitiraju u BiH, uključujući tu i Sport Klub (više kanala) i N1 BiH.

1.3. Gospodarski subjekt Sport Klub d.o.o. Sarajevo

Gospodarski subjekt Sport Klub d.o.o., Džemala Bijedića 160 G, Lamela C, 71 000 Sarajevo (u daljem tekstu: Sport Klub), registriran je kod Općinskog suda u Sarajevu, pod matičnim brojem 65-01-0208-09.

Sport Klub kanali emitiraju najbolje događaje iz svijeta nogometa i to Live paket Premier lige (počev od 2006. godine), kao i druge premijum sadržaje kao što su LaLiga, EURO i kvalifikacije za Svjetsko prvenstvo, kao i UEFA Liga nacija), košarke (NBA, Euroliga, Eurocup, FIBA kvalifikacije i turniri) i tenisa (Wimbledon, Masters Serie i WTA).

Na kanalima se prenosi i nizozemski, turski, austrijski, ukrajinski i švicarski nogomet, kao i auto-moto sportovi: Formula 1, Moto GP i NASCAR. Tu su i NFL, IAAF Dijamantska liga atletike, ruski KHL hokej, kao i Liga prvaka (muška i ženska), Liga nacija, europska i svjetska prvenstva u odbojci. Portfelj sportskih kanala čine SK1, SK2, SK3, SK4, SK5, SK6, SK7, SK8, SK9 i SK10, specijalizirani kanal SK Golf, kao i SK HD.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurenčijsko vijeće je u postupku primijenilo odredbe Zakona, Odluke u definiranju vladajućeg položaja ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10) i odredbe Zakona o upravnom postupku, u smislu članka 26. Zakona.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između europskih zajednica i njegovih država članica, s jedne strane i Bosne i Hercegovine s druge strane ("Službeni glasnik BiH - međunarodni ugovori" br. 10/08 - u daljem tekstu: Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju) odredba čl. 71. o primjeni kriterija i pravne stečevine Europske unije, te članka 43. stavak (1) Zakona, omogućuju Konkurenčijskom vijeću u svrhu ocjene danog slučaja, da može koristiti sudska praksu Europskog suda pravde i odlukama Europske komisije.

Konkurenčijsko vijeće je izvršilo uvid u Opće uvjete pružanja usluga, Anex 1 Općih uvjeta pružanja usluga, te Ugovora o distribuciji TV kanala između Mtel-a i gospodarskog subjekta Sport Klub.

3. Postupak po Zahtjevu za pokretanje postupka

Podnositelj Zahtjeva u svom Zahtjevu navodi slijedeće:

Postupajući sukladno odredbama članka 27. stavak (3) i članka 28. Zakona o konkurenčiji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09) gospodarsko društvo Telekomunikacije Republike Srpske, a.d. Banja Luka, Ulica Vuka Karadžića broj 2, Banja Luka, registrirano je u Okružnom privrednom sudu u Banja Luci pod matičnim brojem 1-9317-00 (u daljem tekstu: Mtel ili Podnositelj Zahtjeva), Konkurenčijskom vijeću Bosne i Hercegovine podnosi Zahtjev za pokretanje postupka radi utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja iz članka 10. stavak (2) točke b) i c) Zakona, protiv gospodarskog subjekta United

Media S.a.r.l., sa sjedištem na adresi Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Veliko Vojvodstvo, Luksemburg, registrirano pod matičnim brojem B 184939, dana 5.3.2014. god. u Registru gospodarskih društava i trgovine Luksemburg (u daljem tekstu: "United Media") i gospodarskog subjekta Sport Klub d.o.o., sa sjedištem na adresi Hajrudina Šabanije 49, Sarajevo, registrirano kod Općinskog suda u Sarajevu, pod matičnim brojem 65-01-0208-09 (u daljem tekstu: "SK d.o.o."), ukazujući na sljedeće činjenice, dokaze i dokumentaciju.

U svom Zahtjevu Podnositelj dalje navodi, kako je Mtel jedan od tri vodeća telekomunikacijska operatora u Bosni i Hercegovini i njegova glavna poslovna djelatnost je pružanje telekomunikacijskih usluga u fiksnoj i mobilnoj telefoniji, distribucija medijskih sadržaja i pružanje usluge pristupa internetu.

Pored temeljnih djelatnosti, definirane su i druge djelatnosti kojima Mtel nudi i širok spektar ostalih telekomunikacijskih usluga, uključujući ostale fiksne telefonske usluge, prijenos podataka, zakup linija, vodova, usluge na cijelom mrežnom području, dodatne usluge u oblasti mobilne telefonije, internetske i multimedijalne usluge. Mtel pruža i usluge u oblasti zakupa, izgradnje, upravljanja i zaštite telekomunikacijske infrastrukture, a obavlja i druge djelatnosti koje služe djelatnosti upisanoj u registar, a koje se uobičajeno obavljaju uz te djelatnosti u manjem opsegu ili povremeno.

Mtel je dio grupacije čije je matično društvo Telekom Srbija a.d. Beograd, Takovska broj 2, Beograd, Republika Srbija. Na dan 5.3.2020. godine struktura vlasništva Mtel-a d.o.o. Banja Luka je bila: Telekom Srbija a.d. Beograd - 65,01%, PREF a.d. Banja Luka - 8,92%, Fond za restituciju RS a.d. Banja Luka - 5,03%, DUFF Kristal Invest A.D. - OMIF Future Fund - 2,61% i ostali dioničari - 18,42%.

Na području BiH Mtel ima udjele u vlasničkoj strukturi sljedećih gospodarskih subjekata:

100% udjela u vlasništvu gospodarskog društva Logosoft d.o.o. Sarajevo;

100% udjela u vlasništvu gospodarskog društva Blicnet d.o.o. Banja Luka;

100% udjela u vlasništvu gospodarskog društva Telrad Net d.o.o. Bijeljina i

100% udjela u vlasništvu gospodarskog društva ELTA-KABEL d.o.o. Doboj

100% udjela u vlasništvu gospodarskog društva FINANC d.o.o. Banja Luka.

Sve usluge koje nudi Mtel, kao i inovativna rješenja u tehnologiji koju primjenjuje, usmjerena su ka potrebama korisnika na tržištu i motivirana njihovom željom za kvalitetnijom komunikacijom.

Prema javno dostupnim informacijama, United Media upravlja medijskim uslugama i uslugama oglašavanja u okviru grupe društava pod kontrolom gospodarskog društva United Group B.V. iz Nizozemske (u daljem tekstu: "United grupa"), uključujući kupnju, odnosno licenciranje TV prava za potrebu proizvodnje kanala koje zatim emitira, gdje su uključena i prava na emitiranje sportskih, filmskih i drugih sadržaja.

United grupa je u krajnjem vlasništvu fondova koje savjetuje BC Partners LLP, međunarodni privatni investicijski fond sa sjedištem u Londonu, čija je jedina djelatnost obavljanje savjetodavnih usluga, sa 20 milijardi eura u upravljanju.

United Media je vlasnik nekoliko TV kanala koji se emitiraju u BiH, uključujući Sport Klub kanale. Sport Klub kanali emitiraju najbolje događaje iz svijeta nogomet-a i to Live paket Premier lige (počev od 2006. god.), kao i druge premium sadržaje kao što su LaLiga, EURO i kvalifikacije za Svjetsko prvenstvo, kao i UEFA Liga nacija), košarke (NBA, Euroliga, Eurocup, FIBA kvalifikacije i turniri) i tenisa (Wimbledon, Masters Serie i WTA). Na kanalima se prenosi i nizozemski, turski, austrijski,

ukrajinski i švicarski nogomet, kao i auto-moto sportovi: Formula 1, Moto GP i NASCAR. Tu su i NFL, IAAF Dijamantna liga atletike, ruski KHL hokej, kao i Liga prvaka (muška i ženska), Liga nacija, europska i svjetska prvenstva u odboci. Portfolio sportskih kanala čine SK1, SK2, SK3, SK4, SK5, SK6, SK7, SK8, SK9 i SK10, specijalizirani kanal SK Golf, kao i SK HD (u daljem tekstu: Sport Klub kanali).

Poslovne aktivnosti United grupe u BiH obuhvaćaju i tržišta fiksne telefonije i pristupa internetu kao i u maloprodajno tržište distribucije audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija (u daljem tekstu: "tržište distribucije radio i TV programa").

Na ovom poslednjem tržištu, United Grupa je prisutna preko sljedećih gospodarskih subjekta, koja nastupaju udruženo: Telemach d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu: Telemach), M&H Company d.o.o. Sarajevo, HKB net d.o.o. Sarajevo i HS d.o.o. Sarajevo.

Prema podacima Regulatorne Agencije za telekomunikacije (u daljem tekstu: RAK), na dan 31.12.2019. god ova 4 operatora imaju 342.249 pretplatnika, u odnosu na ukupan broj pretplatnika CATV/IPTV/DTH¹ u BiH od 833.011, što čini tržišni udjel od 41,09% na tržištu distribucije radio i TV programa u BiH. Za njima slijedi Mtel sa svojim povezanim društvima - Blicnet d.o.o. Banja Luka, Elta Kabel d.o.o. Doboj, Logosoft d.o.o. Sarajevo i Telrad Net d.o.o. Bijeljina, sa brojem pretplatnika od [201.868] i tržišnim udjelom od [24,23%], kao i BH Telekom d.d. Sarajevo sa 197.641 pretplatnika i tržišnim udjelom od 23,73% i HT Mostar sa 39.188 pretplatnika i tržišnim udjelom od 4,70%. Svi ostali operatori imaju 6,25% udjela.

U BiH djeluju dva operatora koja nude DTH uslugu distribucije radio i TV programa (također prema podacima RAK na dan 31.12.2019. god) i to Telemach (Total TV), koji ima 130.613 pretplatnika odnosno 97,95% udjela u ukupnom broju od 133.353 pretplatnika DTH usluge distribucije u BiH i Mtel (m.SATv), koji ima [2.740] pretplatnika odnosno [2,05%].

Udjeli DTH usluge distribucije u ukupnom broju pretplatnika u BiH iznosi 16%.

Kao dokaz Podnositelj Zahtjeva je priložio Rješenje RAK-a br: UP1: 07-29-2-5/20 od 15.1.2020. god. dostavljeno Asocijaciji kompozitora-muzičkih stvaratelja, rješavajući po njihovom zahtjevu za pristup informacijama, a koje je dostavljeno Mtel-u. Imajući u vidu ovako visoki udio na tržištu, te rasprostranjenost infrastrukture na teritoriji cijele BiH (za razliku od drugih operatora koji posluju na užim zemljopisnim područjima), nespornu finansijsku snagu United Grupe, te vertikalnu integriranost Telemach-a sa United Media, može se zaključiti da Telemach i njegova povezana društva imaju značajnu tržišnu snagu, koja im omogućava da se na maloprodajnom tržištu distribucije radio i TV programa ponašaju u značajnoj mjeri neovisno o konkurentima i potrošačima, odnosno da imaju vladajući položaj.

SK d.o.o. je zastupnik, odnosno agent gospodarskog subjekta United Media, koji je počev od 2012. god. ovlašten za distribuciju Sport Klub kanala na teritoriji BiH. Kao vlasnik ovih kanala, United Media ima pravo odlučivanja o načinu distribucije, procedurama i drugim pitanjima oko zaključivanja pojedinačnih ugovora o distribuciji sa operatorima u BiH.

Kao što je članovima Vijeća poznato, počev od 2013. god., pred Vijećem je vodeno nekoliko postupaka koji su se ticali nedozvoljenog ponašanja SK d.o.o. kao agenta i United Media, odnosno njenih prethodnika/povezanih osoba (United Media Distribution SRL, Rumunjska, IKO Balkan S.R.L. G-RAL), na

¹ CATV (usluga kabloske distributivne mreže kojom se signal isporučuje do krajnjih korisnika); DTH - Direct to Home (satelitski sustav za direktno emitiranje signala do krajnjih korisnika); IPTV (usluga internet protokol televizije, koja se koristi za distribuciju više televizijskih signala korištenjem TCP/IP protokola).

tržištu distribucije sportskih kanala sa nogometnim sadržajima visokog kvaliteta koji uključuju i prijenos Live paketa engleske Premijer lige u BiH.

S tim u vezi Vijeće je u svom Rješenju br. 05-26-3-002-179-II/13 od 16.12.2013. god. utvrdilo da je IKO Balkan S.R.L G-RAL, izravno i/ili putem svoj agenta, SK d.o.o. zlouporabio vladajući položaj na predmetnom mjerodavnom tržištu, te je subjektu IKO Balkan S.R.L G-RAL naloženo da u roku od 30 dana... "uspstavi sustav kriterija koji će osigurati da svi zainteresirani operatori u Bosni i Hercegovini, mogu zaključiti Ugovor o distribuciji TV kanala Sport Klub pod transparentnim i jednakim uvjetima". Radnje povrede su se u prvom redu odnosile na nametanje neloyalnih uvjeta koji se tiču minimalnog broja korisnika, kao i primjene različitih uvjeta na iste ili slične transakcije (različite cijene i sredstva osiguranja).

Sljedeća relevantna odluka je Rješenje Vijeća br. 06-26-2-006-143-II/15 od 23.12.2015. god., gdje je utvrđeno da je United Media Distribution SRL, Rumunjska nastavio zlouporabljavati vladajući položaj, pa je naloženo da ..."u roku od 30 dana svim zainteresiranim operatorima učini dostupnim Opće i tehničke uvjete pružanja usluga i rješenje Konkurenčijskog vijeća, i da u roku od 60 dana zaključe Ugovore o distribuciji kanala Sport klub sa svim zainteresiranim operatorima u Bosni i Hercegovini, pod uvjetima pod kojima su zaključeni važeći ugovori sa gospodarskim subjektom "Total TV BH" d.o.o. i "Telemach" d.o.o. Sarajevo. Radnje povrede su se i ovaj put prvenstveno odnosile na primjenu različitih uvjeta na iste ili slične transakcije - primjena različitih tehničkih uvjeta odnosno selektivno traženje adekvatnog sustava zaštite (tzv. fingerprint) samo od nekih operatora, nedostavljanje određenim operatorima u tijeku pregovora informacija o potrebnim tehničkim i/ili drugim zahtjevima.

Nakon dvije godine, Vijeće je donijelo novo Rješenje br. 04-26-2-005-113-11/15 od 20.12.2017. god. u kojem je ponovo utvrdilo zlouporabu vladajućeg položaja na tržištu distribucije sportskih kanala sa nogometnim sadržajima visoke kvalitete koji uključuju i prijenos Live paketa engleske Premijer lige u BiH i to od strane istih aktera. Ovdje je utvrđeno da je United Media Distribution S.R.L. (zajedno sa SK d.o.o.) namjerno odugovlačio i nije potpisao ugovor o distribuciji sa operaterom BH Telecom d.d., tako da su mu prilikom pregovaranja stalno nametali dodatne uvjete koji nisu bili propisani općim uvjetima, te da je tijekom pregovaranja primjenio različite uvjete, čime je BH Telecom d.d. doveo u neravnopravan i nepovoljan konkurentski položaj.

Sto se tiče mjerodavnog tržišta, u spomenutim rješenjima Vijeće je ocijenilo da je kod nogometnih sadržaja visoke kvalitete riječ o ..."veoma diferenciranom proizvodu, koji nema upće ili nema adekvatnu zamjenu, odnosno, da krajnji korisnik koji npr. prati utakmice njemačke Bundeslige neće smatrati utakmice engleske Premijer lige adekvatnom zamjenom, i obratno". Kao mjerodavno zemljopisno tržište određen je teritorij BiH iz razloga što... "stranke u postupku djeluju ili imaju mogućnost da djeluju na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine, a i ugovori kojima je regulirano pravo distribucije TV kanala zaključivani su za teritorij Bosne i Hercegovine".

Dana 31.3.2017. god., nakon ispunjenja zahtjeva predviđenih Općim uvjetima pružanja usluga SK d.o.o. od 9.11.2016. god. (u daljem tekstu: "Opći uvjeti") od strane Mtel-a za distribuciju Sport Klub kanala, Mtel i SK d.o.o. su zaključili Ugovor o distribuciji TV kanala (u daljem tekstu: "Ugovor o distribuciji"), koji je i dalje na snazi.

Predmet Ugovora o distribuciji je davanje neekskluzivnog i neprenosivog prava Mtel-u za prijem i distribuciju Sport Klub kanala i to: SK1, SK2, SK3, SK4, SK5 i SK6.

Clankom B.6 Ugovora o distribuciji je predvideno da Mtel dobije prava na Sport Klub kanale, koji se mogu distribuirati

preko autoriziranih platformi kako su definirane Prilogom 8. Općih uvjeta.

Prilogom 8 su kao autorizirane platforme u smislu Općih uvjeta navedene CATV, DTH i IPTV. Dana 13.4.2018. god. Mtel je potpisao svoj primjerak Aneksa br. 1 Ugovora o distribuciji, a kojim aneksom je suglasno dopuni Općih uvjeta, povećan i broj Sport Klub kanala. Također i zastupnik po zakonu SK d.o.o. je dana 16.4.2018. god. potpisao svoj primjerak Aneksa br. 1 Ugovora o distribuciji.

U izvršenja predmetnog ugovora, United Media, odnosno njen agent do sada nisu imali nikakve primjedbe prema Mtelu, u smislu redovitog izmirenja novčanih obveza, poštovanja prava intelektualnog vlasništva i onemogućavanja piraterije, tehničkih zahtjeva, prijavljivanja točnog broja korisnika i slično.

Kako bi bio što konkurentniji na tržištu i u tom smislu korisnicima omogućio izbor između različitih platformi za distribuciju medijskog sadržaja, Mtel je odlučio da u svoju ponudu uvrsti ovu uslugu i sa DTH platforme. Tako je dana 7.12.2018. g. Mtel usvojio odluku o odobravanju promotivne ponude cijena i uvjeta korištenja m:SAT usluge (DTH platforma). Do tada, jedini operater u BiH koji je koristio i ovu platformu jeste Telemah (tzv. Total TV).

m:SAT usluga je usluga putem DTH platforme koja podrazumijeva isporuku televizijskih programa preko satelita do odgovarajuće opreme instalirane na lokaciji preplatnika, pri čemu se programski sadržaj organizira u pakete televizijskih programa.

Za potrebe omogućavanja pružanja m:SAT usluge, preplatniku se isporučuje odgovarajuća terminalna oprema koju čine, satelitski prijamnik (STB-Set Top Box sa integriranim satelitskom karticom ili SAM - Conditional-access module sa uparenom satelitskom karticom), satelitska antena koju samostalno osigura (ili već posjeduje istu) pod uvjetom da ta satelitska antena ispunjava odgovarajuće tehničke karakteristike.

Uz odgovarajući zahtjev, korisnik može da mijenja lokaciju, pod uvjetom da je tehnički moguće prenošenje i funkcionalnost opreme na drugoj lokaciji.

Sijedom navedenog, a nakon donošenja Odluke Mtel-a od 07.12.2018. god., Mtel se usredotočio upravo na omogućavanje korisnicima DTH usluge praćenja Sport klub kanala, u prvom redu imajući u vidu njegovu visoku kvalitetu i atraktivnost njihovog sadržaja za korisnike, a naročito atraktivnost utakmica Live paketa Premijer lige u BiH (kako za bazu postojećih tako i za potencijalne nove korisnike).

Stoga je dana 6.8.2019. god. Mtel uputio na adresu SK d.o.o. poziv za dostavljanje komercijalno-tehničke ponude za m:SATtv DTH platformu pod brojem 1-01-42246/19 (u daljem tekstu: Poziv).

S obzirom da ni po proteku roka od mjesec dana SK d.o.o. nije odgovorio na Poziv, dana 5.9. 2019. god., Mtel je pod brojem 1-01-42246-1/19 uputio urgenciju na adresu SK d.o.o. (u daljem tekstu: Urgencija), a koja Urgencija je također prema stanju poštanske povratnice zaprimljena od strane SK d.o.o. dana 10.09.2019. god.

Kako su se ovlaštene osobe SK d.o.o. oglušila i na Urgenciju Mtel-a, dana 18.9.2019. god. telefonskim putem smo stupili u kontakt sa direktorom SK d.o.o., gospodinom Feridom Ahmićem, koji je potvrdio da su zaprimljena oba pisma. Također, telefonskim putem je potvrđeno da je Poziv dovoljan i odgovarajući za daljnji postupak i da nisu potrebni dodatni dokumenti, te da je isti "u obradi", što podrazumijeva da je proslijeden United Media na konfirmaciju, kao i da će SK d.o.o. obavijestiti Mtel čim bude imao novu informaciju o statusu Poziva. Da bi otklonili svaku sumnju u pouzdanost navoda putem e-maila: dragana.ozegovic@mtel.ba istog dana (18.09.2019. g.) je upućeno elektronsko pismo u kojem su potvrđeni navodi iz telefonskog razgovora. Međutim, ni nakon e-mail

korespondencije, nije bilo odgovora od strane SK d.o.o., što jeiniciralo da Mtel uputi još jednu pismenu urgenciju dana 3.10.2019. god., pod brojem 1-0142246-2/19, a koja je prema stanju poštanske povratnice zaprimljena od strane SK d.o.o., dana 7.10.2019. god.

Nakon ovoga, dana točnije 7.10.2019. g. u 15.58 sati, SK d.o.o. je ponovo telefonski kontaktiran od strane Mtel-a i to s mobilnog telefona zaposlenice na mobilni uređaj direktora SK d.o.o. g.dina Ferida Ahmića. I ovog puta je odgovor bio identičan, da su zaprimljeni kako Poziv, tako i naknadno upućene Urgencija 1 i Urgencija 2, te da će Mtel dobiti odgovor odmah po izjašnjenju principala - United Media. Međutim, na upit Mtel-a, kad bi se mogao očekivati odgovor United Media, zastupnik SK d.o.o. nije odgovorio.

Ipak, ni nakon toga, do dana današnjeg, SK d.o.o. nam nije odgovorio na Poziv, Urgenciju, Telefonske razgovore, e-mail korespondenciju. SK d.o.o. to prosto ignorira.

Nakon svega ovoga rješili smo da prestanemo sa svim daljim aktivnostima i kontaktima prema SK d.o.o. u vezi sa distribucijom Sport klub kanala preko DTH platforme. Naime, postalo je definitivno jasno da United Media i njen agent, SK d.o.o. bez ikakvog razloga i bilo kakvih objašnjenja, odbijaju da nam to omoguće, te da im i to nikada i nije bila namjera.

Opći uvjeti, odnosno njihovo donošenje je upravo trebalo da doprinese transparentnosti postupka zaključenja ugovora o distribuciji Sport Klub kanala, jasnoću i predvidljivost u vezi sa samim procedurama i kriterijima kao i pravima i obvezama operatera u tom procesu, a sa krajnjim ciljem da se "osigura da da svi zainteresirani operateri u Bosni i Hercegovini, mogu zaključiti Ugovor o distribuciji TV kanala Sport Klub pod transparentnim i jednakim uvjetima".

Na žalost do toga nije došlo te SK d.o.o. i dalje jedini ima kontrolu u postupku zaključenja ugovora o distribuciji Sport Klub kanala.

Tako, u uvodnom dijelu Općih uvjeta navedeno je da se isti odnose na sve ugovorne odnose sa distributerima koji distribuiraju audio - vizualne sadržaje u BiH kroz tehnološke platforme za koje United Media posjeduje prava prijenosa u BiH, te ih definira kao autorizirane platforme koje su navedene u prilogu 8 Općih uvjeta (CATV, DTH i IPTV). Također, Ugovor o distribuciji člankom B.6 određuje autorizirane platforme za distribuciju Sport Klub kanala, definirane prilogom 8 Općih uvjeta. Prema tome, moglo bi se zaključiti da se Opći uvjeti primjenjuju kod zaključenja ugovora za sve spomenute vrste platformi.

Sa druge strane, Opći uvjeti u članku 2.1 predviđaju da svaki operator mora ispunjavati tehničke zahtjeve u skladu sa zahtjevima vlasnika prava na servis, a sve u cilju zaključenja ugovora o distribuciji. Dalje se navodi da se tehnički zahtjevi nalaze u prilogu 6 Općih uvjeta, a da se ispunjenost tehničkih zahtjeva potvrđuje tehničkim izještajem koji izrađuje SK d.o.o., te daje operatoru dužan popuniti i dostaviti upitnik o zaštiti sadržaja koji se nalazi u prilogu 7 Općih uvjeta.

Ako se pogleda prilog 6, prva kolona u tabeli u općem opisu navodi, da operater ili osoba koja zastupa operatera može koristiti samo slijedeće vrste prijenosa i nabroja samo CATV i IPTV.

Opet, ako se pogleda prilog 7, točka 5, moli se operater koji aplicira za distribuciju da navede sve tipove mreže koje ima (gdje se navodi i DTH) i da se izjasni za koju vrstu mreže će usluga biti isporučena.

Dakle, iako se Opći uvjeti deklarativno primjenjuju na distribuciju putem sve tri autorizirane platforme, operater, kada se rukovodi prilogom 6 Općih uvjeta, nema informacije, odnosno nisu mu unaprijed dostupni tehnički zahtjevi koje treba da ispunjava ukoliko želi da sadržaj prenosi putem DTH platforme. Iz tih razloga Mtel je odlučio da uputi Poziv u kojem smo pozvali SK d.o.o. da nam se dostavi komercijalno-tehničku ponudu sa

Općim uvjetima za distribuciju Sport Klub kanala putem DTH platforme.

Naime, bez obzira na ove "propuste" u Općim uvjetima u odnosu na DTH, jedino savjesno ponašanje agenta, odnosno United Media, u slučaju da im se neko od operatera obrati sa zahtjevom za distribuciju sadržaja putem DTH platforme jeste da tom operateru blagovremeno dostavi jasne tehničke zahtjeve za ovu vrstu platforme, kako bi bio u mogućnosti da, nakon što iste pažljivo prouči, doneše poslovnu odluku da li da nastavi sa postupkom, te ako se odluči za nastavak, da se dalje organizira kako bi ovlaštena osoba agenta odnosno United Media izvršilo ocjenu ispunjenosti tehničkih zahtjeva, a sve u cilju izdavanja pozitivnog tehničkog izvještaja, ispunjenja drugih uvjeta i na kraju zaključenja ugovora o distribuciji.

Ništa od ovoga nije moguće ukoliko operater prethodno nije upoznat sa sadržajem tih tehničkih zahtjeva. Kako smo to gore objasnili, na žalost, od SK d.o.o., odnosno United Media nikada nismo dobili tražene tehničke zahtjeve za DTH platformu, i to bez ikakvog objašnjenja. Na prvom koraku našli smo na prepreku i praktično odbijanje saradnje u pogledu DTH platforme.

Stoga, imajući u vidu spomenute odredbe Općih uvjeta ali i ponašajem United Media, odnosno SK d.o.o. kod njihove primjene na naš konkretan slučaj, jedini logičan zaključak jeste da spomenuta društva već kod njihovog donošenja (09.11.2016. god) nisu imala namjeru da operaterima koji nisu iz United grupe omoguće distribuciju Sport klub kanala putem DTH platforme, i da nije u pitanju nekakav slučajni propust kod njihove izrade (posebno priloga 6), koji komplicira sam postupak, već da je to bila i ostala njihova poslovna strategija. Ovo sve u situaciji kada u tom trenutku isključivo Telemah, povezana osoba sa United Media vrši distribuciju medijskog sadržaja preko DTH platforme na tržištu BiH.

Također, ukazuje i na dodatne nejasnoće cijelog postupka iz Općih uvjeta, a tiču se operatera koji već ima zaključen ugovor o distribuciji Sport Klub kanala u kojem je optiraо za jednu platformu, a želi da distribuciju proširi i na drugu platformu, s tim da se, kako smo to gore detaljno objasnili, situacija dodatno komplificira kada je riječ o uvođenju DTH platforme. člankom 5.1.1. Općih uvjeta je predviđeno da SK d.o.o. ima obvezu da svakom operatoru na teritoriji BiH, na pisani zahtjev operatera u skladu sa formularom u prilogu 1, uputi ponudu za zaključenje ugovora u roku od 30 dana od dana prijema pisanog zahtjeva operatera, zajedno sa Općim uvjetima i drugim materijalima. Opći uvjeti ne reguliraju situaciju kako da djeluje operater koji već ima zaključen ugovor o distribuciji za emitiranje Sport Klub kanala, kao što to mi imamo, dakle nije jasno je da li takav operater treba da dostavi uredno sačinjen prilog 1 Općih uvjeta ili ne. Naravno, neologično je i nesvrishodno da operater koji već ima zaključen ugovor o distribuciji, ovaj prilog 1 Općih uvjeta ponovo uredno popunjava i dostavlja SK d.o.o. da bi dobio ponudu zajedno sa Općim uvjetima (koje već ima, ali koji na žalost ne sadrže tehničke zahtjeve za DTH platformu). S toga smo odlučili da ne pratimo zahtjeve člana 5.1.1. Općih uvjeta, već da SK d.o.o. uputimo Poziv.

Kako nam nije odgovoren, upućena je i urgencija, da bi nakon toga uslijedili su i telefonski razgovori u kojem je rečeno da je navedeno u Pozivu dovoljno i odgovarajuće za dalji postupak i da nisu potrebni dodatni dokumenti sa naše strane.

Prema tome, i sama United Media, odnosno njen agent su potvrdili da je naše postupanje bilo adekvatno i prilagođeno situaciji. Čekali su se njihovi tehnički zahtjevi kao i drugi komercijalni uvjeti. Sve je to bilo sukladno našoj želji da na svaki mogući način postupamo u dobroj vjeri i sa dobrim namjerama sa svojim poslovnim partnerom.

Međutim, iz svega što se poslje dešavalo, odnosno njihovog potpunog ignoriranja, očigledno je da to nije bio slučaj i sa SK

d.o.o. i United Media, te da njima postizanje dogovora sa Mtel-om u vezi sa distribucijom Sport klub kanala putem DTH platforme nikada i nije bila namjera.

Dodatno, postalo je očigledno da ovako sačinjeni Opći uvjeti omogućavaju SK d.o.o., odnosno United Media da se u ovisnosti od svoje subjektivne ocjene, prema svakom individualnom operateru ponašaju na način na koji žele, i s tim u skladu, na kraju zaključi ili ne zaključi ugovore sa njima, bez obzira na objektivne okolnosti. To svakako nije u skladu sa nalozima Vijeća iz prethodnih rješenja koji se odnose na obvezu United Media povodom usvajanja Općih uvjeta, naročito zahtjeva da svi kriteriji budu transparentni i da važe jednaki uvjeti. Ono što može da se zaključi iz cijele situacije je da SK d.o.o. i United Media nikada nisu ni željeli da drugim operaterima omoguće emitiranje Sport Klub kanala na DTH platformi iz razloga što je njihovo povezano društvo, Telemach jedini pružatelj usluge emitiranja kanala na DTH platformi (i jasno jedini koji emitira Sport klub kanale), te da žele da isključe sve druge konkurente koji imaju poslovni plan i finansijske mogućnosti da svoje poslovanje šire i na emitiranje sadržaja na DTH platformi.

Mjerodavno tržište u smislu članka 3. Zakona, te članka 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 33/10) čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu. Prema odredbi članka 4. Odluke, mjerodavno tržište proizvoda obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne karakteristike, kvalitetu, namjenu, cijenu ili način upotrebe. Mjerodavno zemljopisno tržište obuhvaća cjelokupnu ili značajan dio teritorije BiH na kojoj subjekti djeluju u prodaji ili kupovini relevantnih usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuju od uvjeta konkurenije na susjednim zemljopisnim tržištima (članak 5. Odluke). članak 9. stavak (1) Zakona propisuje da gospodarski subjekt ima vladajući položaj na mjerodavnom tržištu roba ili usluga, ako se zbog svoje tržišne snage može ponašati u značajnoj mjeri neovisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, također uzimajući u obzir udio tog privrednog subjekta na tržištu, udio koji na tom tržištu imaju njegovi konkurenti, kao i pravne i druge prepreke za ulazak drugih privrednih subjekata na tržište. članak 9. stavak (2) Zakona, prepostavlja da gospodarski subjekt ima vladajući položaj na tržištu roba ili usluga ako na mjerodavnom tržištu ima udio veći od 40%.

Članak 10. stavak (2), točke b), i c) Zakona propisuje da je zabranjena zloupotreba vladajućeg položaja kojima se ograničava konkurenija, ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača i primjenjuju različiti uvjeti za istu ili sličnu vrstu poslova s ostalim stranama, čime se dovode u neravnopravan i nepovoljan konkurenčijski položaj.

Imajući u vidu spomenute propise i dosadašnju praksu Vijeća, te sve gore navedene činjenice, predlažemo da se u ovom konkretnom postupku mjerodavno tržište definira kao tržište distribucije sportskih kanala sa nogometnim sadržajima visokog kvaliteta koji uključuju i prijenos Live paketa engleske Premijer lige u BiH.

Na teritoriji BiH od svih sportskih kanala koji nude visoko kvalitetne nogometne sadržaje jedino kanal Sport Klub kanali nude prijenos Live paketa engleske Premijer lige, a SK d.o.o. kao agent United Media zaključuje ugovore o distribuciji Sport Klub kanala na teritoriju BiH.

Prema tome, tržišni udjel United Media na ovako definiranom mjerodavnom tržištu iznosi 100%, te samim United Media ima vladajući položaj na tržištu u smislu članka 9. stavak (2) Zakona.

Imajući u vidu sve gore navedene činjenice, može se zaključiti da United Media, preko svog agenta, SK d.o.o. zloupotrebljava vladajući položaj na, reklo bi se, već poznati način, odugovlačenjem i ignoriranjem u zaključivanju ugovora o distribuciji Sport Klub kanala dok operator, u ovom slučaju Mtel, ne odustane od daljih pokušaja za ugovaranje prava na distribuciju Sport Klub kanala preko DTH platforme.

Jasno je da su se SK d.o.o. i United Media namjerno ponašali na način da ne dođe do bilo kakvog dogovora sa Mtel-om u vezi sa distribucijom Sport Klub kanala za DTH platformu. Ovo prije svega njihovim ponašanjem nakon Poziva, Urgencije, Telefonskih razgovora, e mail korespondencije, prema predstavnicima Mtel-a.

Također, na ovakav zaključak dodatno upućuje i neuključivanje tehničkih zahtjeva za DTH platformu u prilog 6 Općih uvjeta, gdje je očigledno daje takva njihova strategija usmjerena ne samo na Mtel, već i sve druge potencijalne operatere koji ne pripadaju United grupi.

Ovakvim ponašanjem Mtel je onemogućen da se efektivno natječe na tržištu distribucije radio i TV programa i stavljen je u nepovoljniji položaj u odnosu na Telemach i druge operatere iz United grupe, koji u svojoj ponudi imaju takav kvalitetan sportski sadržaj. Live paket engleske Premijer lige na svim svojim platformama na kojima emitiraju sadržaj. Na taj način operateri iz United grupe imaju konkurenčku prednost kod krajnjih potrošača, posebno kod onih koji bi se opredjelili za DTH platformu. Ovdje posebno treba imati u vidu da je Telemach (zajedno sa povezanim osobama) vladajući tržišni sudionik, s tim da Telemach medijski sadržaj uključujući tu i Sport klub kanale u značajnoj mjeri distribuira upravo preko DTH platforme (preko 35% njihovih pretplatnika koristi DTH platformu, što čini skoro 100% DTH pretplatnika u BiH), te je očigledno u interesu United grupe da u ovoj vrsti distribucije Sport Klub kanala ostane praktično jedini na području BiH, naspram svih svojih konkurenata.

Na taj način određene kategorije stanovništva, koji imaju dostupnu samo mogućnost korištenja DTH platforme, su diskriminirane u odnosu na ostale korisnike koji signal primaju putem CATV ili IPTV platforme, što je s aspekta raznovrsnosti sadržaja i jednakе dostupnosti svima, nedopustivo, naročito ako se ima u vidu kvalitet i atraktivnost tog sadržaja.

Na osnovu svega navedenog, smatramo da predmetni zahtjev sadrži više nego dovoljno informacija kako bi Vijeće utvrdilo da postoji osnovana sumnja da United Media, direktno ili indirektno preko svog agenta SK d.o.o., značajno sprječava, ograničava, odnosno narušava tržišnu konkureniju u smislu člana 27, stav 2 Zakona.

Mtel predlaže Vijeću da utvrdi da je United Media, putem svog agenta SK d.o.o. na tržištu distribucije sportskih kanala sa fudbalskim sadržajima visokog kvaliteta koji uključuju i prijenos Live paketa engleske Premijer lige u BiH namjernim odugovlačenjem, odnosno odbijanjem potpisivanja ugovora o distribuciji Sport klub kanala za DTH platformu, Mtel dovela u neravnopravan i nepovoljan konkurenčki položaj u odnosu na druge operatere, odnosno da je na taj način United Media ograničila mjerodavno tržište a na štetu korisnika koji su uskraćeni za praćenje nogometnih sadržaja visokog kvaliteta, koji uključuju i prijenos Live paketa engleske Premijer lige sve u smislu članka 10, stavak (2), točke b i c) Zakona.

Pored navedenog, Mtel predlaže da Vijeće donese mјere u cilju eliminiranja spomenutih radnji zlouporabe, na način da se pored eventualnog izricanja novčane kazne u smislu članka 48 stavak (2) Zakona, naloži United Media i SK d.o.o. da svoje ponašanje usklade sa odredbama Zakona i prekinu sa kršenjem istog i da Mtel-u, SK d.o.o. bez odlaganja, dostavi komercijalno-tehničku ponudu za distribuciju Sport Klub kanala na DTH platformi.

3.1. Zaključak o pokretanju postupka

Na osnovu gore navedenog, Konkurenčijsko vijeće je ocijenilo da povrede Zakona, na koje Podnositelj zahtjeva ukazuju, nije moguće utvrditi bez provedbe postupka, te je sukladno članku 32. stavak (2) Zakona, na 73. sjednici održanoj dana 23. rujna 2020. godine, donijelo Zaključak o pokretanju postupka, broj UP-06-26-2-018-6/20 (u daljem tekstu: Zaključak), radi utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja u smislu članka 10. stavak (2) točka b) i c) Zakona o konkurenčiji.

Konkurenčijsko vijeće je dostavilo Zaključak Podnositelju zahtjeva, aktom broj UP-06-26-2-018-10/20 dana 23. rujna 2020. godine. Sukladno članku 33. stavak (1) Zakona Konkurenčijsko vijeće je dostavilo Zaključak na odgovor gospodarskom subjektu Sport Klub dana 23. rujna 2020. godine, aktom broj UP-06-26-2-018-11/20, a gospodarskom subjektu United Media, dana 26. listopada 2020. godine aktom broj UP-06-26-2-018-14/20.

Sport Klub je dana 8. listopada 2020. godine zatražio produljenje roka za dostavu odgovora na Zaključak i Zahtjev, aktom broj UP-06-26-2-018-12/20, a koji mu je odobren aktom broj UP-06-26-2-018-13/20. Dana 3. studenog 2020. godine zaprimljen je odgovor gospodarskog subjekta Sport Klub.

Gospodarski subjekt United Media je dana 12. studenog 2020. godine zatražio produljenje roka za dostavu odgovora aktom broj UP-06-26-2-018-17/20, a dana 18. studenog 2020. godine zaprimljena je punomoć za zastupanje u ovom postupku za odvjetnike Nihadu Sijerčića, Aminu Đugum, Lejlu Popara i Alenu Gračića, odvjetnike iz Sarajeva za zastupanje u ovom postupku, kako i Zahtjev za produljenje roka za dostavu odgovora od strane punomoćnika United Media, a koji mu je odobren aktom Konkurenčijskog vijeća broj UP-06-26-2-018-18/20.

U ostavljenom roku, dana 3. studenog 2020. godine zaprimljen je odgovor gospodarskog subjekta Sport Klub na Zahtjev i Zaključak akt broj UP-06-26-2-018-15/20, a dana 3. prosinca 2020. godine zaprimljen je i odgovor United Medie na Zahtjev i Zaključak broj UP-06-26-2-018-21/20.

3.2. Odgovor gospodarskog subjekta Sport Klub na Zahtjev i Zaključak

U Odgovoru gospodarskog subjekta Sport Klub u bitnom se navodi sljedeće:

- Sport Klub nije aktivan na predloženom mjerodavnom tržištu pa ne može imati ni vladajući položaj, te Postupak u dijelu koji je pokrenut protiv ovog gospodarskog subjekta treba biti obustavljen;
- Vijeće je već imalo prilike da u ranijim postupcima odlučuje o pitanjima distribucije kanala Sport Klub;
- Isto kao u predmetnom postupku, u ranijim postupcima su podnositelji zahtjeva navodili Sport Klub kao protivnu stranu.
- U Rješenju Konkurenčijskog vijeća iz 2013. godine mjerodavno tržište definirano je kao tržište distribucije sportskih kanala sa nogometnim sadržajima visoke kvalitete koji uključuju i prijenos Live paketa engleske Premier lige u BiH i odbilo je u potpunosti zahtjev podnositelja zahtjeva protiv društva Sport Klub d.o.o. Sarajevo navodeći kako Sport Klub d.o.o. Sarajevo, uz ostala tri gospodarska društva, nije aktivan na mjerodavnom tržištu, te stoga ne može ni imati vladajući položaj na tržištu, pa samim tim niti zlouporabit isti;
- I u kasnijim postupcima u vezi sa emitiranjem kanala Sport Klub, Konkurenčijsko vijeće je utvrđivalo povrede samo u odnosu na osobe koja su emiteri odgovarajućih kanala, a ne u odnosu na njihove lokalne zastupnike emitera;
- Imajući u vidu da se u tom pogledu ništa nije promijenilo - Sport Klub d.o.o. Sarajevo i dalje nije aktivan na mjerodavnom tržištu Sport Klub d.o.o. Sarajevo smatra da

Konkurenčijsko vijeće nije imalo osnova da uopće pokrene Postupak protiv Sport Klub d.o.o. Sarajevo i stoga treba bez odlaganja obustaviti postupak protiv ovog poslovog subjekta, te mu se sudjelovanjem u ovoj postupku stvaraju nepotrebni i neosnovani troškovi;

Uprkos navedenom kako je Zahtjev neosnovan, Sport Klub opreza radi podnosi i odgovor u pogledu navoda iz zahtjeva, te ističe da je isti neosnovan, i da zanemaruje vjerojatnost da poslovni subjekt Mtel nije poštovao Opće uvjete distribucije kanala Sport Klub, koji predstavljaju sastavni dio ugovorne suradnje između United Media i operatora. Mtel ovakvo postupanje ne spori u Zahtjevu, već izričito navodi na str. 10. zahtjeva da je "odlučio da ne prati zahtjeve općih uvjeta, već da uputi poziv Sport Klubu".

Konkretno, nesporne su činjenice navedene u Zahtjevu i Zaključku:

- Točno je da su poslovni subjekti Mtel i Sport Klub dana 31.3.2017. godine zaključili Ugovor o distribuciji TV kanala Sport Klub, te da Opći uvjeti čine sastavni dio ovog Ugovora,
- Takoder je točno da je predmetni Ugovor još na snazi, te da je Aneksom 1 dopunjeno broj kanala koje poslovni subjekt Mtel distribuirala sukladno Ugovoru,
- Nesporno je i da je poslovni subjekt Mtel dana 7. 12. 2018. godine donio Odluku o uspostavljanju vlastite DTH usluge, te da je od tog dana ponudio predmetnu uslugu svojim korisnicima,
- Točno je i da se poslovni subjekt Mtel nekih devet mjeseci nakon toga javio poslovnom subjektu Sport Klub sa informacijom da pruža uslugu i predmetnim korisnicima putem DTH usluge, te da je poslovni subjekt Sport Klub nakon toga predmetne činjenice morao komunicirati svom principalu. U pogledu te okolnosti, treba imati u vidu navode Mtel-a da "se usredotočio upravo na omogućavanje korisnicima DTH usluge praćenja Sport Klub kanala, u prvom redu imajući u vidu njegov visoki kvalitet i atraktivnost sadržaja za korisnike" i ako u dugoročnom razdoblju prije toga distribuirala Sport Klub kanale, Mtel nije "pristup kanalima" tražio prije ili neposredno nakon lansiranja usluge na Bh tržištu, već tek devet mjeseci nakon što je istu i lansirao na tržištu.
- Nakon šest mjeseci od posljednje komunikacije u pogledu distribucije Sport Klub kanala (i gotovo godinu i pol nakon uspostavljanja DTH usluge na Bh tržištu) Mtel se obraća Vijeću za zaštitu u pogledu sadržaja koji tvrdi da predstavlja ključni input za poslovanje.

Kršenje ugovornih obveza od strane poslovog subjekta Mtel:

Ugovor kao autoriziranu platformu između ostalog navodi i DTH, te shodno tome ne isključuje mogućnost pružanja usluge krajnjim korisnicima i putem ove platforme. Međutim, Mtel pojašnjava da li je onda u trenutku obraćanja poslovnom subjektu Sport Klub znao i bio svjestan da je, ako ugovor o distribuciji predmetnih kanala uključuje i DTH platformu, temeljem odredbi članka F.4. ugovora, kanale čiju je distribuciju ugovorio bio dužan i da distribuirala i svojim DTH korisnicima od prvog dana pružanja usluga korisnicima (naravno, uz prethodnu obavijest i provedbu tehničkog due diligence-a).

U tom slučaju, a što Mtel ne navodi u svom Zahtjevu, da li je u tom slučaju bio dužan da, sukladno članku F.4. Ugovora, u izvještaju o broju korisnika koje dostavlja poslovnom subjektu Sport Klub od početka pružanja usluge putem DTH tehnologije uvrsti ukupan broj svojih korisnika, pod kojim se podrazumijevaju svi korisnici kojima ovaj operater može distribuirati svoj signal, pa i korisnici koji koriste DTH tehnologiju.

Nužno se nameće i pitanje zbog čega u konkretnom slučaju poslovni subjekt Mtel tokom devet mjeseci 2019. godine nije postupao sukladno sa odredbama članka E.1. i F.4. Ugovora, odnosno zbog čega kanale Sport Kluba nije distribuirao svojim DTH korisnicima, te o istom obavijestio poslovni subjekt Sport Klub u skladu sa ugovornim obvezama. Iz odredbi Ugovora nesporno proizlazi kako je poslovni subjekt Mtel bio dužan da kanale Sport Kluba distribuiru na svim platformama na kojima ima mogućnosti isporučiti audiovizualni sadržaj, sukladno sa važećim Ugovorom.

Poslovni subjekt Mtel također u svom Zahtjevu ne pojašnjava je li činjenica da je zanemarujući navedenu obvezu, Protivnim stranama prouzročio materijalnu štetu, a obzirom da očigledno nije prijavio ukupan broj korisnika, što mu je bila obveza.

Ugovor sa Općim uvjetima u ovim slučajevima predviđa izuzetno teške posljedice po operatora za kršenje obveza iz članka E.1. i F.4. Ugovora - prestanak ugovora sukladno poglavljju I. Ugovora, uz naknadu štete, te pod određenim uvjetima i ugovornu kaznu iz članka E.2. Ugovora.

Poslovni subjekt Sport Klub koji je samo agent, o predmetnim okolnostima nije ovlašten odlučivati, te će se o istima izjasniti poslovni subjekt United Media u svom odgovoru i eventualno drugim pravnim radnjama.

Imajući u vidu sve navedeno, čini se da je očigledno da poslovni subjekt Mtel, ne samo da ne uviđa tešku povredu ugovornih obveza za koju je odgovoran, nego još optužuje Protivne strane da ga onemogućuju da distribuiru predmetne sadržaje i to tri godine nakon što je zaključio Ugovor, te sve vrijeme globalne pandemije COVID-19 i šest mjeseci nakon posljednje komunikacije po relevantnom pitanju.

U konkretnim okolnostima, poslovni subjekt Mtel najprije devet mjeseci nakon uvođenja DTH platforme nije poduzeo niti jednu radnju u cilju ispunjenja ugovornih obveza iz člana F.4. i E.1. Ugovora, a tek zatim se obratio poslovnom subjektu Sport Klub, pa je nejasno zbog čega: a) to nije učinjeno odmah, b) zašto isti nije postupao sukladno sa pravima i obvezama iz Ugovora.

Iz svega navedenog očigledno je da je Zahtjev neutemeljen, ne samo da ne postoji povreda konkurenčije od strane Protivnih strana, već je nasuprot tome izvjesno da se radi o ozbilnjom kršenju ugovornih obveza poslovног subjekta Mtel, te poslovni subjekt Sport Klub predlaže Vijeću iz svih gore navedenih razloga da Zahtjev odbije u cijelosti.

Tehnički uvjeti za distribuciju kanala Sport Klub:

Apsurdni su navodi iz Zahtjeva da su Opću uvjeti pripremani sa ciljem da se operatori koji koriste DTH tehnologije sprječe da distribuiraju Sport Klub. Naime, u tom trenutku, pa sve do početka 2019. godine, na Bh tržištu nisu uopće postojali operatori koji koriste DTH (izuzev Telemach-a), te je nejasno kako bi i zašto bio pripreman i učinjen javno dostupnim dokument koji sprječava određenu mogućnost osobama koja na tržištu ni ne postoje u danom trenutku.

Točno je da tehnički uvjeti distribucije DTH platforme nisu detaljno razrađeni u Općim uvjetima kao za IPTV i CATV platformu, ali samo iz razloga što u to vrijeme svi zainteresirani operatori koriste IPTV ili CATV tehnologiju, te je principal detaljnije obradio uvjete za distribuciju putem tih tehnologija.

To nikako ne znači da je u bilo kojem trenutku bila sprječena ili nedozvoljena distribucija putem DTH platforme. Poslovni subjekti i danas mogu predmetne kanale distribuirati svojim DTH korisnicima, samo je za to potrebno platiti naknadu koja je ugovorenata i prethodno obaviti provjere svoje tehničke zaštite, što je Mtel-u poznata procedura koju je već vrlo brzo prošao za svoju IPTV platformu.

O poduzimanju dalnjih mjera u vezi s mogućim povredama Ugovora od strane Mtel-a i zahtjevu za naknadu štete će svakako

odlučiti principal po svojoj diskrecijskoj ocjeni i zakonom propisanim procedurama.

Nema pravnog osnova za vodenje postupka:

Vijeće je već odbilo navode da Protivne strane nisu provele ranija rješenja Vijeća.

Sport Klub smatra osobito tendencioznim navode Mtel-a u vezi sa postupcima koji su pred Vijećem vođeni protiv ranijeg emitera kanala Sport Klub.

Kao što je Vijeću već poznato, bez obzira što je raniji emiter koji je stranka u postupcima koji su vodeni pred Vijećem u razdoblju od 2013-2015 godine, davno prestao emitirati kanale Sport Klub, svi nalozi Vijeća iz ranijih Odluka su izvršeni i sve novčane obveze plaćene, i ako još nisu iscrpljeni svi pravni likjekovi protiv navedenih odluka.

Rješenja Vijeća po zahtjevu poslovnih subjekata Asocijacija kablovskih operatora u Bosni i Hercegovini (AKOP) i Elta Kabel protiv gospodarskih subjekata United Media Distribution SRL, Bukurešt, Rumunjska i Sport Klub broj 06-26-2-006-143-II/15 od 23. 12. 2015. godine izvršeno je u cijelosti u roku koje je naložilo Vijeće, uključivši između ostalog i usvajanje Općih uvjeta koje konkretni operatori osporava, i ako su isti bili jasni kada je po njima zaključivao važeći Ugovor, te Sport Klub smatra da je suvišno i nepotrebno citiranje konkretnog predmeta nakon skoro pet godina.

Opći uvjeti sa cjenikom i dokazima o slanju istih svim zainteresiranim operatorima, te razni kasniji aneksi, pojašnjenja i dopune Općih uvjeta sa dokazima dostavljeni su proaktivno i samoinicijativno svim zainteresiranim operatorima, kao i Vijeću više puta.

Da su navedene odluke izvršene i isti uvjeti ponuđeni svim zainteresiranim operatorima potvrđuje i činjenica da je ugovore o distribuciji predmetnih kanala po navedenim uvjetima imaju svi veći operatori u BiH, uključujući i Mtel, pri čemu su neka društva već više puta mijenjala pakete Sport Klub kanala koje koriste, odnosno koristili su nove kanale i pogodnosti koje su bile ponuđene, te djeluje apsurdno pitanje navodnih nejasnoća predmetnih akata pokretati skoro pet godina nakon što su razni zainteresirani operatori zaključili ugovore o distribuciji kanala Sport Klub na lokalnom tržištu, pod transparentnim uvjetima koje konkretni operator ne želi primijeniti. (Dokaz: Ugovori sa operatorima)

Kao što je Vijeću već poznato, povezana osoba Mtel-a (Elta Kabel d.o.o. Doboj) je prije više godina osporavala da je predmetno rješenje iz 205. godine provedeno i sa zahtjevom za izvršenje su se obratili Vijeću, što je od strane Vijeća odbijeno nakon što je United Media i Sport Klub dostavili Vijeću dokaz o izvršenju. (Dokaz: zaključak broj 06-26-2-006-273-II/15 od 7.6.2018. godine).

Navodi o kojima je već odlučeno navedenim zaključkom ne mogu se sada ponovo preispitivati, niti se nakon toliko godina može ukazivati na bilo kakve nejasnoće Općih uvjeta, što pokušava Mtel, naime radi se o tzv. već presudenoj stvari.

Uvjeti koje United Media nudi operatorima, a koje Mtel smatra "nejasnim" dostavljeni su Vijeću i Vijeće ih nije osporilo.

Sukladno sa nalogom iz rješenja broj 06-26-2-006-143-II/15 od 23. 12. 205. godine, raniji emiter kanala Sport Klub je bio u obvezi da svim zainteresiranim CATV/IPTV/DTH operatorima učini dostupnim Opće i tehničke uvjete pružanja usluga i rješenje Vijeća, te da u roku od 60 dana zaključi ugovore o distribuciji kanala Sport Klub sa svim zainteresiranim CATV/IPTV/DTH operatorima u Bosni i Hercegovini pod istim uvjetima.

Kako je raniji emiter prestao emitirati kanale Sport Kluba, United Media, je i ako nije bio stranka u navedenom postupku, niti je pravni slijednik ranijeg emitera, u cijelosti postupilo sukladno sa obvezom ranijeg emitera, o čemu je Vijeće više puta obaviješteno.

Vijeće nije ni na koji način ukazalo da ovi dokumenti nisu u skladu sa nalogom iz Rješenja od 23. 12. 2015. godine, na taj način, Vijeće je odobrilo sadržaj ovih dokumenata prije više godina te se isti primjenjuju na lokalnom tržištu u definiranom formi.

Time što nije iskazalo svoje zamjerke na dokumente koji su mu predani, Vijeće je očito smatralo da su ovi dokumenti sukladni Zakonu. U suprotnom Vijeće bi postupilo po službenoj dužnosti i svojim zakonskim obvezama kako bi osiguralo postupanje na tržištu sukladno sa propisima. Na temelju navedenog, Vijeće nema ovlasti da provodi predmetni postupak protiv stana u vezi sa dokumentima u pogledu kojih nije iskazalo protivljenje kada su isti bili dostavljeni Vijeću.

Sukladno članku 131. Zakona o upravnom postupku, koji se supsidijarno primjenjuje na procesna pitanja koja nisu izričito regulirana Zakonom, službena osoba koja vodi postupak dužna je upozoriti stranku na njena prava u postupku i ukazati joj na pravne posljedice njenih radnji ili propuštanja u postupku.

Shodno navedenom, da je Vijeće smatralo kako dokumenti dostavljeni kao dokaz izvršenja rješenja od 23. 12.2015. godine nisu sukladni sa obvezama koje je tadašnji emiter kanala Sport Klub imao, Vijeće je imalo obvezu da u pogledu ovoga upozori Protivne strane i osigura primjenu propisa, a nije to učinilo već skoro pet godina. Time što u vezi s ovim Vijeće nije iskazalo bilo kakve zamjerke, emiter kanala Sport Klub je mogao da se opravdano osloni na to da su dokumenti koje je predao Vijeću bili sukladni sa Zakonom, te stoga nema pravnog osnova za provedbu predmetnog postupka, naprotiv, naknadnim osporavanjem predmetnih uvjeta bi se grubo prekršilo pravo na pravnu sigurnost i legitimna očekivanja emitera u pogledu poslovanja na Bh tržištu, te oštetili ostali operatori aktivni na tržištu koje su prilagodili i zaključili ugovore sukladno sa istim uvjetima.

Mjerodavno tržište:

Sport Klub i ako je upoznat sa definicijama mjerodavnog tržišta koje je Vijeće koristilo u ranijim postupcima, smatra da definicija koju je Vijeće usvojilo u konkretnom slučaju, ukoliko ne obustavi postupak, mora biti sukladna sa praksom Europske komisije, u tom slučaju, postojanje vladajućeg položaja United Media, na tržištu prodaje prava na distribuciju kanala ne može se prepostaviti, pošto United Media nije jedini poslovni subjekt koji djeluje na tržištu distribucije tematskih sportskih kanala u BiH.

U ovom pogledu, pitanje zlouporebe vladajućeg položaja utemeljeno je na pristupu subjekata aktivnih u TV maloprodaji sportskim kanalima, uključujući i povezanu osobu podnositelja zahtjeva, koje emitira sportski kanal "Arena Sport". Stoga, tržište koje je mjerodavno u pogledu moguće zlouporebe bi trebalo analizirati kao tržište opskrbe i nabave TV kanala za potrebe distribucije putem operatora. Protivne strane smatraju da bi mjerodavno tržište trebalo odrediti kao emitiranje kanala sa sportskim sadržajima, te da bi takva definicija bila adekvatnija od "tržišta distribucije sportskih kanala sa nogometnim sadržajima visokog kvaliteta koji uključuju i prijenos Love paketa engleske Premier lige", koje bi dovela do toga da se utvrdi monopolski položaj svakog kanala koji posjeduje prava visokog kvaliteta. Dodatno, pošto u BiH nespecijalizirani kanali emitiraju znatan broj sportskih kanala sadržaja visoke kvalitete i pošto preplatnici takvim sadržajima mogu pristupiti na isti način kao što mogu pristupiti specijaliziranim sportskim kanalima, ne bi bilo ispravno mjerodavno tržište proizvoda definirati kao tržište specijaliziranih sportskih kanala.

Sport Klub nije prisutan na mjerodavnom tržištu:

Kao što je navedeno Vijeće je utvrdilo kako u ranijim predmetima, Sport Klub nije prisutan na mjerodavnom tržištu u pogledu distribucije TV kanala u BiH. shodno tome, ne može imati vladajući položaj na tržištu na kojem nije prisutan, a ne može ni zlouporebljivati položaj kojeg nema. United media se

bavi emitiranjem sportskih sadržaja. Ukoliko bi Vijeće u predmetnom postupku usvojilo istu definiciju mjerodavnog tržišta kao u ranijim predmetima, United Media nužno bi imala vladajući položaj pošto je Sport Klub jedini kanal koji emitira englesku Premier ligu. Međutim, čak i ukoliko United Media ima vladajući položaj Mtel koji snosi teret dokazivanja, nije dokazao da je United Media počinio bilo koji akt koji bi predstavljao zlouporebu vladajućeg položaja.

United Media nije vladajući na tržištu opskrbe sportskim kanalima:

Ne može se prepostaviti da je United Media vladajući na tržištu opskrbe sportskim kanalima bez detaljne analize uvjeta konkurenčije na mjerodavnom tržištu.

Odsutnost tržišne snage United Media na tržištu prodaje sportskih kanala proizlazi iz činjenice da pored Sport Kluba postoje i druge alternative u pogledu sportskih kanala, uključujući i gospodarske subjekte pod kontrolom podnositelja inicijative u konkretnom slučaju.

Ne postoje radnje zlouporebe vladajućeg položaja:

Niti jedna od radnji navedenih u Zahtjevu ne predstavlja radnju zlouporebe vladajućeg položaja. Sport Klub će se po potrebi dodatno izjasniti na navode Mtel-a u daljem toku postupka, ukoliko Vijeće ne odbaci Zahtjev.

Imajući u vidu sve navedeno gospodarski subjekt Sport Klub predlaže Konkurenčijskom vijeću da obustavi postupak i obveže Mtel da snosi troškove postupka.

3.3. Odgovor gospodarskog subjekta United Media na Zahtjev i Zaključak

U Odgovoru gospodarskog subjekta United Media u bitnom se navodi sljedeće:

Prije svega, United Media želi ukazati da je dostava Zaključka i Zahtjeva neuredna u smislu propisa BiH i međunarodnih pravila dostave, jer nije izvršena diplomatskim putem i u prijevodu stalnog sudskog tumača na službene jezike u Luksemburgu. United Media ostaje kod zahtjeva da se dostava izvrši uredno, te da rokovi za dostavljanje odgovora počinju teći tek po urednoj dostavi.

Opreza radi, iako smatra da je dostava Zaključka neuredna i nepravilna, da bi izbjegao rizik nastupanja štetnih posljedica, United Media blagovremeno dostavlja svoj odgovor na Zaključak i Zahtjev.

United Media se pridružuje zahtjevu Sport Klub za odbacivanje Zahtjeva i obustavu Postupka:

United Media je od svog lokalnog agenta Sport Klub dobio njegov odgovor na Zahtjev i Zaključak, sa kojim je u cijelosti suglasan, te se pridružuje svim bitnim navodima Sport Klub danim u odgovoru, kako slijedi:

- United Media smatra da, kao agent koji postupa po njegovim instrukcijama, Sport Klub nije aktivan na predloženom mjerodavnom tržištu, pa ne može imati ni vladajući položaj, te stoga postupak u dijelu u kojem je isti pokrenut protiv ovog poslovnog subjekta treba biti obustavljen kao očigledno neosnovan.
- Zahtjev je očigledno neosnovan iz razloga navedenih u dostavljenom odgovoru Sport Kluba, sa kojima je United Media u cijelosti suglasna, te se istima pridružuje i potvrđuje da isti čine i sastavni dio ovog odgovora, te ih iz razloga ekonomičnosti neće prenosi.
- Kako je iz argumenata iznesenih u odgovoru Sport Klub očigledno da Mtel nije učinio vjerojatnim da prijavljene radnje mogu predstavljati radnje zlouporebe vladajućeg položaja, to Vijeće nije stvarno nadležno da ih uopće razmatra, te predlažemo da Vijeće pozove Mtel da u roku od 3 dana upotpuni svoj Zahtjev i učini vjerojatnim da navodne radnje koje ističe u Zahtjevu predstavljaju povrede Zakona o

konkurenčiji, a ako to ne učini, predlažemo da Vijeće doneše zaključak o obustavljanju postupka, na temelju članka 25. stavak (1) točka e) i članka 42. stavak (2) Zakona, odnosno članka 138. stavak (3) Zakona o upravnom postupku.

United Media smatra da su vjerojatni razlozi za podnošenje Zahtjeva od strane Mtel-a, nakon proteka toliko vremena - uz pokušaj skrivanja kršenja ugovornih obveza i izbjegavanje odgovornosti za štetu koju je time prouzročio United Media i postupci koje pojedine članice United Group vode pred Vijećem protiv članica Telekom Srbija grupe, što uključuje zlouporabu vladajućeg položaja u vezi sa distribucijom kanala RTS, te osporavanje postupaka ocjena koncentracija kojima je Telekom Srbija stekla monopolski položaj na mjerodavnim tržištima u desetinama gradova i općina BiH u postupku, koji po ocjeni kompanija u sastavu United Group, nije bio proveden po Zakonu o konkurenčiji.

Protivne strane su od Mtel dobile zahtjev za dostavljanje nove ponude, koju će dostaviti u propisanim rokovima.

Pozicija Poslovnog subjekta Mtel na vertikalno nižem tržištu:

Neutemeljeni su i navodi Mtel-a o navodnoj tržišnoj snazi povezanih osoba United Media na vertikalno nižem tržištu.

Naime, poslovni subjekt Mtel ima monopolsku poziciju na području na kojem djeluje, kao i kontrolu nad ključnom telekomunikacijskom infrastrukturom i značajne prednosti u pogledu ekonomije obujma i opsega, te nema bilo kakvu konkurenčiju. Također, povezane osobe u okviru grupe proizvode i emitiraju usporedivo kanal sa kanalom "Sport Klub" ("Arena Sport"), koji emitira slične prestižne sportske sadržaje.

Ovaj subjekt, sa svojim povezanim osobama u BiH, jedini je poslovni subjekt koji se na tržištu distribucije medijskih sadržaja može ponašati neovisno od svojih konkurenata, što i dokazuju stalna povećanja maloprodajnih cijena, koje članice ove grupacije vrše nakon što su stekle tu poziciju na tržištu, kako tvrdi RAK u svojoj analizi.

Uzimajući u obzir da svi bitni konkurenti, uključujući i Mtel, imaju ugovore o distribuciji kanala Sport Klub, ne postoji nikakav osnov da bi se Protivne strane mogle okvalificirati kao vladajuće na vertikalno nižem tržištu kao ni da bi mogle da takvu tržišnu snagu zlouporabiti kako bi sprječile pristup Sport Klub kanalima.

Da zaista postoji povreda na koju ukazuje Mtel, trebalo bi da postoje i neki efekti na vertikalno nižem tržištu. Međutim, takvi efekti ne postoje. Mtel je (čak i ako se ne računaju povezane osobe) u razdoblju 2016-2019 udvostručio broj korisnika, sa 50.886 na 103.240, što dokazuje nedostatak bilo kakvih negativnih efekata na njegovo poslovanje (naprotiv, značajan rast konkretnе grupacije na teritoriji Bosne i Hercegovine).

Protivne strane nemaju ni sposobnost ni poticaj da izvrši zatvaranje tržišta:

Iako Mtel navodi da su Protivne strane izvršile više radnji zloupbrane vladajućeg položaja, svi se ti navodi sušinski svode na navodne radnje diskriminacije kako bi zatvorilo tržište za konkurenće na vertikalno nižem tržištu. Međutim, imajući u vidu stvarne efekte na vertikalno nižem tržištu (stvoreni monopol Mtel-a), ovi navodi su očigledno neosnovani.

Takvi navodi se ne mogu prihvati i iz više razloga: protivne strane su postupile sukladno rješenju Vijeća iz 2015. godine; da je to rješenje provedeno dokazuje činjenica da svi bitni konkurenti imaju ove sadržaje, uključujući sam Mtel; protivne strane nemaju sposobnost da dovedu do zatvaranja tržišta za konkurenće na vertikalno nižem tržištu (sam Mtel na pojedinim dijelovima teritorije BiH ima monopolski položaj na vertikalno nižem tržištu); te protivne strane nemaju poticaja za takvo zatvaranje tržišta (s obzirom na prethodno navedeno, odnosno na činjenicu da već omogućavaju glavnim konkurentima pristup istom sadržaju). U tom smislu, Mtel nije ponudio ni jedno razumno

obrazloženje uskraćivanja saradnje u konkretnim okolnostima, osim navodne "nekompetentnosti" i "zlonamernosti" osoba sa kojima želi da zasnuje ugovorni odnos.

4. Zahtjev za izuzeće postupajućeg odgovornog člana konkurenčijskog vijeća

Konkurenčijsko vijeće je dana 3. prosinca 2020. godine, pod brojem UP-06-26-2-018-22/20 zaprimilo Zahtjev za izuzeće postupajućeg odgovornog člana Konkurenčijskog vijeća u ovom postupku, podnesen od United Media predmetnom postupku.

Zaključak broj UP-06-26-2-018-23/20 kojim je odbijen Zahtjev gospodarskog subjekta United Media za izuzeće odgovornog člana Konkurenčijskog vijeća u predmetnom postupku kao neosnovan donesen je na 76. (sedamdesetšestoj) sjednici dana 20.11.2020. godine te istog dana dostavljen gospodarskom subjektu United Media u prilogu akta broj UP-06-26-2-018-24/20.

Informaciju predsjedniku Konkurenčijskog vijeća o razlozima za zabrinutost povodom nezakonitih radnji postupajućeg odgovornog člana u predmetnom postupku dostavio je punomoćnik gospodarskih subjekata Sport Klub i United Media podneskom koji je zaprimljen pod brojem UP-06-26-2-018-26/20 dana 31.12.2020. godine.

5. Nastavak postupka

Konkurenčijsko vijeće je dana 5. studenog 2020. godine aktom broj UP-06-26-2-018-16/20 dostavilo gospodarskom subjektu Mtel podnesak gospodarskog subjekta Sport Klub kao odgovor na Zahtjev za pokretanje postupka na eventualno očitovanje.

U očitovanju Mtel-a, na odgovor Sport Kluba, koje je zaprimljeno dana 27. studenog 2020. godine pod brojem UP-06-26-2-018-20/20 navedeno je, u bitnom, sljedeće:

Odgovor na zahtjev za odbacivanje Zahtjeva i obustavu postupka protiv Sport Klub:

Vijeće je Zaključkom pokrenulo postupke protiv United Media i Sport Klub, a po Zahtjevu. Sport Klub u svom podnesku od 3. studenog 2020. godine navodi da Vijeće nije imalo uopće osnova pokrenuti postupak protiv Sport Klub, te da s toga treba bez odlaganja da obustavi postupak protiv njega jer nije aktivan na mjerodavnom tržištu kao i da mu se sudjelovanjem u ovom postupku stvaraju nepotrebni i neosnovani troškovi.

Točno je da je u rješenju br. 05-26-3-002-179-II/13 od 16.12.2013. god. (u daljem tekstu: Rješenje iz 2013.) u točki 7. izreke odbijen zahtjev podnositelja kao neosnovan uz obrazloženje da između ostalih Sport Klub nije prisutan na mjerodavnom tržištu, tržištu distribucije sportskih kanala sa nogometnim sadržajima visoke kvalitete, koji uključuju i prijenos Live paketa engleske Premijer lige u BiH, ali je također točno i da u rješenju br. 06-26-2-006-143-II/15 od 23.12.2015. g. (u daljem tekstu: Rješenje iz 2015.), kao i rješenju br. 04-26-2-005-113-11/15 od 20.12.2017. (u daljem tekstu: Rješenje iz 2017.) to nije slučaj. U svim navedenim, pa i u postupku okončanim Rješenjem iz 2013., postupak se od strane Vijeća vodio i protiv Sport Klub. To što Rješenjem iz 2015. i Rješenjem iz 2017., Sport Klub nije kažnjen, ne znači da neće biti u budućnosti, zbog utvrđenih povreda Zakona, odnosno da nije potrebno voditi postupak protiv njega.

Dalje, Sport Klub ukazuje da se ni u drugim sličnim slučajevima postupci nisu vodili protiv lokalnih zastupnika emitera, te navodi primjer postupka broj UP-04-26-2-019-1/15 koji se vodio protiv gospodarskog subjekta HD WIN d.o.o. iz Beograda, Srbija, a ne protiv njegovog lokalnog zastupnika gospodarskog subjekta VMK Media d.o.o. iz Sarajeva. Sport Klub tu zaboravlja da ukaže na bitnu činjenicu da zahtjev za pokretanje postupka Vijeću nije ni podnijet protiv ovog gospodarskog subjekta od strane Telemacha, kao ni činjenicu da VMK Media d.o.o. iz Sarajeva ne zaključuje ugovore o distribuciji Arenasport

kanala kao agent HD WIN d.o.o., već to čini sam HD WIN d.o.o. a što nije slučaj sa Sport Klub-om.

Naime, osim toga što Sport Klub zaključuje ugovore o distribuciji Sport klub kanala u ime United Media-e, on se pojavljuje i kao veoma aktivna stranka u ovom odnosu, on na primjer vrši veoma važnu radnju u postupku zaključenja ugovora o distribuciji, a to je ocjena ispunjenosti tehničkih zahtjeva i dostavljanje pozitivnog ili negativnog tehničkog izvješća. Ovo se jasno vidi i iz priloženog dokaza uz Zahtjev, pod naslovom Prvi tehnički izvještaj, koji Sport Klub upućuje Mtel-u u kome se navodi da su analize i provjere izvršene od strane tehničke službe Sport Klub-a. On isto tako usvaja i Opće uvjete, te stoga, uloga Sport Klub svakako nije svedena samo na pukog posrednika u pregovorima između operatera i United Media-e, i mišljenja smo da i na njemu leži odgovornost u povredi Zakona i da i on treba da bude sankcioniran, svakako uz United Media, te da je predmetni zahtjev Sport Klub neosnovan.

Odgovor na tvrdnje o neosnovanosti Zahtjeva kao i tvrdnju o kršenju ugovornih obveza od strane Mtel-a:

Tvrđnje iznesene od strane Sport Klub u Podnesku predstavljaju veoma proizvoljno tumačenje naših navoda iz Zahtjeva, vjerojatno zbog nemogućnosti opravdanja svog ponašanja i ponašanja United Media-e.

Naime, jedan od glavnih argumenata Sport Klub kojim potkrjepljuje neosnovanost Zahtjeva je da Mtel nije poštovao Opće Uvjete i tu navodi dio rečenice na stranici 10 Zahtjeva koju Sport Klub citira da glasi: ..."odlučio da ne prati zahtjeve Opštih uslova, već da uputi poziv SK d.o.o.".

Prvo, ovaj dio rečenice nije dobro citiran, točan citat je: ..."odlučio da ne prati zahtjeve člana 5.1.1. Opštih uslova, već da SK d.o.o. uputimo Poziv".

Dруго, ovaj dio rečenice je potpuno izvučen iz konteksta. Naime, ovaj dio našeg Zahtjeva se odnosi na postupanje operatora u situaciji koju Opći uvjeti uslovi ne reguliraju.

Ta situacija je ponašanje operatora koji već ima zaključen ugovor o distribuciji za emitiranje Sport Klub kanala koji se odnosi na IPTV sustav prijenosa, kao što to mi imamo, dakle nije jasno je li takav operator treba da dostavi Sport Klub-u (ponovo) uredno sačinjen Prilog 1. Općih uvjeta ili ne. U toj situaciji je naravno, neologično i nesvrishodno da operator ovaj prilog 1 Općih uvjeta ponovo uredno popunjava i dostavlja Sport Klub da bi dobio njegovu ponudu zajedno sa Općim uvjetima (koje već ima, ali koji na žalost ne sadrže tehničke zahtjeve za DTH sustav prijenosa). Upravo iz tog razloga smo se odlučili da ne pratimo zahtjeve članka 5.1.1. Općih uvjeta, već da Sport Klub-u uputimo Poziv.

Treće, u Telefonskom razgovoru koji je vodila gđa Dragana Ožegović sa g.dinom Feridom Ahmićem joj je izričito potvrđeno da je Poziv dovoljan i odgovarajući za dalji postupak, da nisu potrebni dodatni dokumenti, te daje isti u obradi.

Stoga, svakako nema mjesta tvrdnji da Mtel krši zahtjeve iz Općih uvjeta.

Drugi argument koji Sport Klub navodi u svrhu potkrjepljivanja svog navoda o neosnovanosti Zahtjeva je da Mtel nije tražio pristup kanalima prije ili neposredno nakon lansiranja usluge na Bh. tržištu, već tek devet mjeseci nakon što je ta usluga lansirana na tržištu, te da se tek nakon šest mjeseci od posljednje komunikacije sa Sport Klub-om obraćamo Vijeću za zaštitu. Da li ove činjenice predstavljaju bilo kakav dokaz o neosnovanosti Zahtjeva i nepostojanju povrede konkurenčije od strane United Media, odnosno njenog agenta Sport Klub ostavlja se Vijeću da prosudi!

U odnosu na navode da Mtel krši ugovorne obaveze, konkretno odredbe članka E.1 i F.4 Ugovora o distribuciji kao prvo ukazujemo da Sport Klub prebjegava da se predmetni ugovor i prava i obveze strana odnose isključivo na IPTV sustav prijenosa

signalama, kako je to izričito navedeno u njegovom članku B.9, te da je samo za taj sustav dobiven pozitivan tehnički izvještaj u skladu sa Općim uvjetima.

Prema Sport Klubu, operater koji već ima zaključen ugovor o distribuciji Sport klub kanala, u situaciji kada želi da započne sa korištenjem nove, dodatne platforme za prijenos medijskog sadržaja to može uraditi samo pod uvjetom da i na toj platformi distribuira i Sport klub kanale, a protivnom će prekršiti odredbe predmetnog ugovora, pod prijetnjom raskida. Prijе nego započene sa korištenjem ovog novog sustava prijenosa i distribucijom bilo kojeg medijskog sadržaja preko ovog sustava (ne samo signala Sport klub kanala), operater je valjda dužan da se obrati Sport Klub kako bi isti utvrdio da li ta nova, dodatna platforma za prijenos ispunjava njegove tehničke zahtjeve (a koji za DTH uopće nisu navedeni u Općim uvjetima!). Ako Sport Klub utvrdi da tehnički zahtjevi nisu ispunjeni, operater, ukoliko želi da ostane pri zaključenom ugovoru o distribuciji za Sport Klub kanale preko svoje osnovne platforme mora da odustane od plana za korištenje nove platforme za prijenos, i to bez obzira što njegova osnovna platforma i dalje ispunjava tehničke zahtjeve i što za 100% korisnika koji Sport Klub kanale mogu da prate preko osnovne platforme plaća naknadu.

U konkretnom slučaju, Sport Klub u Podnesku tvrdi da iz zaključenog Ugovora o distribuciji..."nesporno proizilazi kako je poslovni subjekt Mtel bio dužan da kanale Sport klub distribuira na svim platformama na kojima ima mogućnost isporučiti audiovizuelni sadržaj (koji uključuje DTH platformu)", te da je riječ o..."izuzetno ozbiljno kršenju ugovorenih obaveza". Znači, po njima, Mtel je riskirao (i valjda još uvijek riskira) raskid Ugovora o distribuciji ukoliko samostalno odluči da paralelno sa IPTV-om, započne sa korištenjem svoje DTH platforme za prijenos preko koje bi se korisnicima distribuirali medijski sadržaji koji nisu Sport Klub kanali. Kako bi izbjegao rizik, prije toga Mtel je valjda trebalo da dobije suglasnost Sport Kluba, uz prethodno ispunjenje tehničkih uvjeta za DTH platformu (koji mu još uvijek nisu dostupni!), ovo sve bez obzira na činjenicu što se Sport klub kanali neće distribuirati njegovim DTH korisnicima, već samo preko IPTV.

Ovakvo tumačenje kao i prijetnje za raskid ugovora Mtel-u iznijete u Podnesku ne samo da ne proističu iz ovih dokumenata, pogrešne su i nezakonite, već dodatno, protivne su zabrani zlouporabe vladajućeg položaja ali i ranijim odlukama Vijeća datim United Media-i u pogledu obveze donošenja općih uvjeta od strane SK d.o.o. i njihove svrhe.

Naime, cilj ranijih naloga Vijeća je bio da se općim uvjetima Sport Klub uspostavi sustav kriterija - tehnički i drugi uvjeti za suradnju koji su objektivni, transparentni i nediskriminirajući i koji bi, uz jasnou proceduru, trebalo da dovedu do zaključenja ugovora o distribuciji Sport Klub kanala sa svim onim operaterima u BiH koji ih ispunjavaju i to bez obzira na tehnološki sustav/platformu za prijenos (IPTV, CATV, DTH), a sve radi uspostavljanja učinkovite tržišne konkurenčije i zaštite interesa korisnika.

Iz Općih uvjeta je vidljivo da su dva osnovna uvjeta za uspostavljanje suradnje između Sport Klub i operatora navedena u članku 2. Tehnički zahtjevi za uspostavljanje suradnje i članku 3. Uvjet točnog izvještavanja kao uvjet za suradnju (a koji su preneseni u članke D., E. i F. ugovora o distribuciji). Njihova svrha jeste da osiguraju adekvatnu zaštitu autorskih prava vlasnika sadržaja koji se emitira na Sport Klub kanalima, tako što će platforma za prijenos preko koje operater distribuira ove kanale svojim korisnicima u svakom trenutku trajanja ugovora ispunjavati propisane tehničke zahtjeve kao i da broj korisnika kojim operator isporučuje Sport Klub kanale ne bude veći od broja korisnika za koje operater po ugovoru o distribuciji plaća Sport Klub Ugovor o distribuciji, koji operater zaključuje sa operatorom

koji zadovoljava spomenute uvjete, zaključuje sa na osnovu Općih uvjeta, koji su njegov sastavni dio.

Nijedan od ova dva uvjeta ne sadrže obvezu i ne mogu se tumačiti tako da je operator, ukoliko se tijekom trajanja ugovora sa Sport Klub odluči započeti sa distribucijom medijskog sadržaja preko novog, dodatnog sustava distribucije, dužan da putem tog drugog sustava distribuirati i Sport Klub kanale, u protivnom agent ima pravo da ugovor raskine, i to bez obzira što operater za 100% svojih korisnika kojima isporučuje Sport klub kanal ispunjava tehničke zahtjeve iz članka 2. Općih uvjeta, odnosno iz članka D. ugovora i za njih plaća. Nema nikakvog objektivnog (ekonomskog, tehničkog ili drugog) osnova za ovakvo tumačenje. Zašto bi važenje ugovora o distribuciji koji se tiče korisnika koji Sport Klub kanale prate preko jedne platforme (u konkretnom slučaju preko IPTV) bilo uvjetovano obvezom operatora da se ti kanali distribuiraju i na drugoj platformi istog operatora, koja nije ni ukakvoj vezi sa prvom i za koju važe posebni tehnički zahtjevi (u konkretnom slučaju riječ je o našem DTH sustavu)! Upravo suprotno, ovo pogrešno tumačenje relevantnih odredbi Općih uvjeta i Ugovora o distribuciji od strane SK d.o.o. predstavljalo bi tipičan slučaj zloupotrebe dominantnog položaja, gdje se kod zaključenja predmetnog ugovora druga strana, ovdje operator, uvjetuju da prihvati dodatne obveze koje nisu u vezi sa predmetom ugovora i ograničava se proizvodnja i tehnički razvoj, a na štetu korisnika u Bosni i Hercegovini i za posljedicu bi imalo njihovu ništavost.

Stoga, predmetni dokumenti ne mogu biti i nisu osnova za nove zlouporabe od strane United Media-e, odnosno njenog agenta Sport Klub u odnosu na Mtel, uključujući tu i eventualni raskid Ugovora o distribuciji. Pravo je, a ne ugovorna obveza operatora, u konkretnom slučaju Mtel-a, da sa Sport Klub-om ugovori distribuciju Sport Klub kanala i za novu DTH platformu/sustav prijenosa, s tim da je United Media, kao vladajuća na tržištu i za ovu platformu svim operatorima dužna da kroz svoje opće uvjete osigura objektivne i transparentne uvjete, i koji će biti jednaki za sve. Sve to je bez utjecaja na već zaključeni Ugovor o distribuciji i ugovorenata prava i obveze strana.

Da zaključimo, spomenuta tumačenja i prijetnje Sport Klub usmjereni samo da bi se u Postupku pažnja Vijeća pa i Mtel-a skrenula sa onoga što je više nego ocigledno i što je predmet Postupka a to je da je bez ikakvog objektivnog razloga, United Media, preko svog agenta Sport Klub odbijanjem da Mtel-u dostavi tehničko - komercijalne uvjete za DTH, odbila da sa Mtel-om ugovori distribuciji Sport Klub kanala koji bi se odnosio i na ovaj sustav prijenosa, a koje ponašanje je nesumnjivo na štetu Mtel-a kao i svih korisnika u koristi njegovog povezanog lica, Telemacha i predstavlja povredu članka 10., stavci b) i c) Zakona.

Odgovor na tvrdnje vezane za tehničke uvjete za distribuciju Sport Klub kanala:

Objašnjenje da to što u trenutku izrade Općih uvjeta samo Telemach distribuira Sport Klub kanale u BiH jeste jedini razlog zbog čega se tehnički zahtjevi za DTH sustav prijenosa ne nalaze u Općim uvjetima praktično predstavlja priznanje Sport Kluba da je jedini cilj njihovog neuključivanja bila upravo namjera United Media-e da se ostali operatori spriječe u ovom poduhvatu. Izgleda da su United Media i Sport Klub u trenutku njihove izrade bili toliko sigurni u svoj položaj na tržištu BiH u pogledu DTH da jednostavno ni ne razmatraju situaciju da distribuciju Sport Klub kanala putem DTH platforme omoguće i drugim operatorima, niti su voljni da ih definiraju kasnije, kada smo im se obratili sa Pozivom. Pri tom, ostaje nejasno da li i koje konkretno "tehničke zahtjeve" Sport Klub ispunjava Telemach.

Navođenje u Podnesku da se zahtijevaju usporedive mjere zaštite kao na drugim platformama nije dovoljna. Nijedan ozbiljan gospodarski subjekt ne može da se osloni na ovo što Sport Klub tvrdi. Jasni tehnički zahtjevi su jednostavno nužni.

Dalje se navodi, kako ovo svakako nije sukladno nalozima Vijeća iz prethodnih rješenja koji se odnose na obveze United Media-e povodom usvajanja Općih uvjeta, naročito naloga da svi kriteriji budu transparentni i da za sve operatore vrijede jednakvi uvjeti, što ovdje svakako nije slučaj.

S tim u vezi, dodatno su nelogične, i reklo bi se neozbiljne tvrdnje Sport Klub o navodnoj povredi Ugovora o distribuciji sa naše strane iz razloga što im se prije započinjanja distribucije preko našeg DTH sustava nismo obratili radi utvrđenja da li su u konkretnom slučaju ispunjeni njihovi tehnički zahtjevi za distribuciju Sport Klub kanala putem DTH, kada sami ti uvjeti nisu bili predviđeni Općim uvjetima.

Odgovor na tvrdnje da nema pravnog osnova za vođenje Postupka uslijed toga što je Vijeće već odbilo navode da United Media i Sport Klub nisu provele ranija rješenja Vijeća:

Sport Klub tvrdi da Vijeće nema ovlaštenje da provodi Postupak u vezi s dokumentima u pogledu kojih nije iskazalo protivljenje kada su isti bili dostavljeni Vijeću. Ovdje Sport Klub prvenstveno valjda ima u vidu Opće uvjete.

Sport Klub navodi Zaključak Vijeća broj 06-26-2-006-273-II/15 od 7.6.2018. kao dokaz daje Rješenje iz 2015. izvršeno. Međutim, kako je Vijeću i poznato, ono što je u tom zaključku navedeno je daje odgovorni član Vijeća dostavio prijedlog zaključka za izvršenje zbog neprovrede Rješenja iz 2015., ali da podneseni prijedlog nije dobio potrebnu većinu glasova Vijeća, te da zbog neispunjena uvjeta iz članka 24., stavak 2) Žakona, predmetni akt nije bio usvojen. I ako Sport Klub ovako nešto tumači na način su obveze iz Rješenja iz 2015. ispunjene je vjerojatno samo njemu jasno.

Tvrđnja da to što su Opći uvjeti dostavljeni Vijeću i da ih Vijeće nije osporilo, te da je samim tim i u tom dijelu izvršeno Rješenje iz 2015., je jednostavno netočna. Vijeće se, koliko je nama poznato do sada nije izjašnjavalo u pogledu sadržaja Općih uvjeta, što ne znači da ne može, da neće i da ne mora, kada se to pitanje postavi kao relevantno, a što je svakako tako u našem slučaju i u ovom Postupku.

Upravo je i zadatak Vijeća da prati provedba Općih uvjeta i da reagira na svaku nejasnoću koja se pojavi u njihovoj primjeni. Jednostavno je potrebno da Opći uvjeti budu jasni, precizni, nediskriminirajući, da ne uvjetuju i jednostrani. Sve ovo jasno ukazuje da navodi Sport Klub ne stope.

Odgovor na zahtjev da se mjerodavno tržište definira sukladno navodnoj praksi Europske komisije:

Imajući u vidu da postoji već jasna, ustaljena praksa Vijeća u pogledu definicije mjerodavnog tržišta, smatramo da Sport Klub nije dostavio nijedan novi dokaz odnosno razlog koji bi ukazao da je u ovom Postupku tržište potrebno definirati drugačije.

Odgovor na tvrdnje da United Media i SK d.o.o. nije zlouporabila vladajući položaj:

Očigledno je da su ovom Podnesku Sport Klub nije naveo nijedan argument koji bi opovrgao tvrdnje i dokaze iznijete u Zahtjevu, upravo suprotno, iz svega se može zaključiti da United Media i njen agent nastavljaju sa ranjom praksom koja je bila predmet ispitivanja Vijeća, pa čak u ovom slučaju i idu korak dalje, optužujući neosnovano Mtel da krši Ugovor o distribuciji, uz prijetnju raskida, pri tom uporno odbijajući da ispunje svoje obveze i da nam kao prvi korak u zaključenju ugovora dostave tražene uvjete za distribuciju Sport Klub kanala preko DTH platforme, što još uvijek, ni nakon 30. 9. 2020. godine, kada im je dostavljen Zaključak, nisu učinili.

Imajući u vidu sve naprijed navedeno, predlažemo Vijeću da što je prije moguće zakaže usmeno raspravu na kojoj će strane biti u mogućnosti da se izjasne o podnijetim činjenicama, dokazima i dokaznim prijedlozima, te da nakon toga Vijeće donese odluku u kojoj će, između ostalog, naložiti United Mediji i njenom agentu SK d.o.o. da nam dostave komercijalno - tehničku ponudu, kako

bismo bili u mogućnosti da svojim DTH korisnicima što prije omogućimo praćenje ekskluzivnih sportskih sadržaja, u prvom redu utakmica Live paketa Premijer lige.

Također, Konkurenčijsko vijeće je dana 26. siječnja 2021. godine aktom broj UP-06-26-2-018-31/20 dostavilo gospodarskom subjektu Mtel podnesak gospodarskog subjekta United Media kao odgovor na Zahtjev za pokretanjem postupka na eventualno očitovanje.

Dana 8. veljače 2021. godine zaprimljen je Zahtjev Mtel-a, za produljenje roka za dostavu odgovora, akt broj UP-06-26-2-018-32/20, koje mu je odobreno 10. veljače 2021. godine, te mu je istovremeno dostavljen i podnesak broj UP-06-26-2-018-33/20 zaprimljen dana 9. veljače 2021. godine, od strane United Media i Sport Klub.

U očitovanju Mtel-a, na odgovor United Media-e, koje je zaprimljeno dana 15. veljače 2021. godine pod brojem UP-06-26-2-018-35/20 navedeno je, u bitnom, sljedeće:

U svojim tumačenjima o navodnom kršenju Ugovora o distribuciji od strane Mtel-a, United Media ide čak i korak dalje od svog agenta, tvrdeći da je Mtel bio dužan ne samo "da kanale Sport klub distribuira na svim platformama na kojima ima mogućnost isporučiti audiovizualni sadržaj (koji uključuje DTH platformu)" (kako je to navedeno u podnesku SK d.o.o.), već se ova navodna obveza protezala i na njegova zavisna društva Telrad-Net d.o.o. Bijeljina, Elta-Kabel d.o.o. Doboј i Blicnet d.o.o. Banja Luka, nakon ih je preuzeo. Na ovaj način United Media pokušava da se u nastavku postupka izazove umjetna rasprava i postupak razvodni, nepotrebnim iscrpljivanjem Vijeća i Mtel sa konceptima koji su ovdje neprimjenjivi kao i zamagljivanjem jednostavnih činjenica, a sve to kako se ne bi raspravljalo o ponašanju United Media, odnosno njenog agenta u pogledu ugovaranja distribucije preko Mtel-ovog DTH sustava prijenosa, odnosno odbijanja da se to učini.

Ovim svojim tumačenjima Ugovora o distribuciji i Općih uvjeta i optužbama na račun Mtel-a, United Media pokazuje da ne može da se "uzdrži" od zlouporabe svog položaja na mjerodavnom tržištu, na čak ni pred Vijećem.

U tom kontekstu treba cijeniti i podnošenje očigledno neosnovane tužbe United Media i SK d.o.o. protiv Mtel-a pred Općinskim sudom u Sarajevu dana 14. 1. 2021. godine, a u kojoj zahtijevaju da sud utvrdi da je Mtel povrijedio odredbe Ugovora o distribuciji (članovi E.I, F.4 i F.5) i prouzročio štetu jer je propustio da im plaća naknadu za svoje DTH korisnike i to od trenutka kada je započeo sa distribucijom TV kanala preko svog DTH sustava prijenosa na do dana podnošenja tužbe i zahtijevaju da im se nadoknadi materijala šteta u vidu izgubljene dobiti u iznosu od 225.000,00 KM.

Pritom, United Media u svom podnesku namjerno obmanjuje Vijeće da su pregovori sa Mtel-om radi postizanja sporazuma o nastavku distribucije Sport klub kanala i nakon 31. 12. 2020. godine u toku, prešućuje da su "pregovori", bez krivice Mtel-a, okončani još 18. 12. 2020. godine, te da od 1. 1. 2021. godine Mtel ove kanale ne distribuira svojim korisnicima.

Također, cijeli jedan dio podneska posvećen je navodnoj monopolskoj poziciji Mtel-a na maloprodajnom tržištu distribucije medijskih sadržaja, kao da se postupak pred Vijećem vodi protiv Mtel-a, a ne u vezi sa ponašanjem "United Media" na tržištu distribucije sportskih kanala sa nogometnim sadržajima visoke kvalitete, koji uključuju i prijenos Live paketa engleske Premijer lige u BiH.

United Media u svom podnesku potvrđuje i kao svoju prihvaća ocjenu SK d.o.o. da je Mtel navodno prekršio obaveze iz članova F.4. i E.I. Ugovora o distribuciji i Općih uvjeta jer je propustio da ih od početka pružanja DTH usluge obavijesti o svojim DTH korisnicima i uvrsti ih u ukupan broj korisnika, kao i da od prvog dana pružanja ove usluge Sport klub kanale

distribuira svojim DTH korisnicima uz prethodnu provedbu tehničkog due diligencia"), a što po njima za posljedicu ima prestanak ugovora i obvezu Mtel-a da im se nadoknadi šteta u vidu izgubljene dobiti.

S tim u vezi, upućujemo da je SK d.o.o. u svom podnesku od 03.11.2020. godine (točka 2.4.2.) izjavio: ... "Točno je da tehnički uvjeti distribucije putem DTH platforme nisu detaljno razrađeni u Općim uvjetima kao za IPTV u CATV platforme".

Upravo u taj kontekst treba staviti i (neosnovane) tvrdnje da je Mtel, na osnovu zaključenog ugovora i Općih uvjeta već u trenutku započinjanja distribucije korisnicima TV kanala preko svog DTH sustava prenosa bio obavezan da tim korisnicima distribuira i Sport klub kanale i za njih plaća naknadu SK d.o.o., sve to pod prijetnjom raskida ugovora. Čak i da su točne, i da to piše u ovim dokumentima, izvršenje ove obvezu podrazumijevalo bi da je Mtel prethodno bio upoznat sa tehničkim uvjetima za distribuciju preko DTH sustava prijenosa. Dalje, tek nakon što ispunii ove uvjete, operator bi bio u mogućnosti da sukladno članku 2. (Tehnički zahtjevi za uspostavu suradnje) Općih uvjeta prvo popuni i dostavi SK d.o.o. upitnik o zaštiti sadržaja (Prilog 7), koji bi potom radi njihove ocijene proveo tehnički due diligience sustava, nakon čega bi se čekao pozitivan tehnički izvještaj. Tek nakon što Mtel dobije ovaj izvještaj smatralo bi se da su ispunjeni tehnički uvjeti/zahtjevi, a što je nesporno preduvjet da operator ima pravo na distribuciju Sport klub kanala i to važi za bilo koji sustav prijenosa. Stoga, neupitno je da je ispunjenje ove (navodne) obvezu nemoguće bez da operator, konkretno Mtel zna koji su tehnički uvjeti za određeni sustav prijenosa, konkretno za DTH sustav! Također, prethodna informacija o ovim uvjetima svakako nije dovoljna, potrebno je ispuniti tehničke uvjete i provesti cijelu proceduru radi dobivanja pozitivnog tehničkog izvještaja od strane SK d.o.o. Ispunjene ove navodne obvezu operatora logično slijedi tek ukoliko su svi ovi preduvjeti ispunjeni, osim ukoliko "United Media" smatra da je Mtel trebalo da distribuira Sport klub kanale svojim DTH korisnicima, bez obzira da li ispunjava tehničke uvjete ili ne. Postavlja se pitanje šta je onda svrha tehničkih uvjeta i pozitivnog tehničkog izvještaja SK d.o.o., na i samih Općih uvjeta?

Također, kako su tumačenja "United Media" u pogledu načina provedbe navodnih obveza od strane Mtel-a nejasna, na čak i kontradiktorna (ovo jer obveza distribucije SK kanala preko novog sustava prijenosa zapravo ne postoji, pa se moralo izmisliti), druga opcija operatora (u konkretnom slučaju Mtel-a) valjda jeste da kako bi mogao da započne distribuciju TV kanala preko novog, drugog sustava prijenosa, ovdje DTH, odmah počne sa plaćanjem naknade za Sport klub kanale i to bez obzira što ih u tom trenutku ne distribuira svojim DTH korisnicima (jer je navodno po osnovu članaka F.4. i F.5. Mtel bio dužan da plaća za 100% svih svojih korisnika svih sustava prijenosa), a da nakon toga od SK d.o.o. dobije potrebne tehničke uvjete, uskladi se sa njima, provede cijelu proceduru u vezi sa pribavljanjem pozitivnog tehničkog izvještaja (što se, kao što je Vijeću poznato, pokazalo krajnje neizvjesno za operatore i pored ispunjavanja svih uvjeta) i na kraju, započne sa distribucijom i Sport klub kanala na novom sustavu prijenosa.

Očigledno je da šta se, kada i kako radi čak ni United Media i SK d.o.o. nije jasno, a što je i logično, jer je predmet Ugovora o distribuciji Mtel-ov IPTV sustav, na samim tim, nije regulirana situacija da Mtel, u toku njegovog trajanja, započne sa distribucijom TV kanala preko novog sustava prijenosa. Ni Opći uvjeti ne reguliraju posebno ovu situaciju, a što očigledno United Media, odnosno njenom agentu, zajedno sa činjenicom da Opći uvjeti ne sadrže tehničke uvjete za DTH sustav prijenosa, omogućava da se u ovisnost od svoje subjektivne ocjene, prema svakom individualnom operatoru ponašaju na način na koji žele, i s tim u skladu, dogovore o suradnji ili ne, bez obzira na objektivne

okolnosti. U konkretnom slučaju, odlučili su da ne suraduju sa Mtel-om i onemoguće mu distribuciju Sport klub kanala preko njegovog DTH sustava. Jasno, ovo se moglo i još uvijek može desiti svakom drugom operateru u Bosni i Hercegovini.

Na ovom mjestu Vijeću ponovno ukazujemo na ono što smo detaljno obrazložili u našem podnesku od 25.11.2020. godine i dali konkrete razloge, a to je da čak i da je tumačenje United Media u pogledu postojanja spomenutih ugovornih obveza Mtel-a pravilno (što svakako nije slučaj i ne stoji iz ovih akata) propisivanje i njihova primjena od strane United Media, odnosno njenog agenta bi bila nezakonita i predstavlja vladajućeg položaja u smislu članka 10, stavak 1, točka d) i a) Zakona, te bi njihova primjena bila zabranjena. Stoga je pozivanje United Media kod davanja svoje obrane, i to u ispitnom postupku pred Vijećem (koje je to ponašanje dužno da sankcionira), samo po sebi apsurf. United Media jednu svoju povredu "pravda" drugom, i to težom povredom konkurenциje, i nužno je da se Vijeće, u okviru ovog postupka, na nedvosmislen način to spriječi, tako što će između ostalog United Media naložiti da izmjeni svoje Opće uvjete tako da isti na adekvatan reguliraju situaciju kada operator koji ima zaključen ugovor o distribuciji Sport klub kanala za jedan sustav prijenosa želi da preko drugog sustava prijenosa započne sa njihovom distribucijom, na način koji će isključiti spomenuto uvjetovanje, odnosno zlouporeba od strane United Media i njenog agenta, a sama procedura pregovaranja biti transparentna i izbalansirana.

Ipak, dalje u svom podnesku United Media iznosi još jedno, nevjerojatnije tumačenje (nepostojećih) odredbi Općih uvjeta i Ugovora o distribuciji na ove navodne obaveze Mtel-a proširuje i na njegova zavisna društava Telrad-Net d.o.o. Bijeljina, Elta-Kabel d.o.o. Doboj i Blicnet d.o.o. Banja Luka. Naime, no United Media, Mtel je bio dužan ..."odmah no preuzimanju ovih poslovnih subjekata prijaviti korisnike istih, ispuniti potrebne tehničke zahtjeve i otpočeti sa distribucijom kanala Sport Klub korisnicima ovih poslovnih subjekata, u skladu sa Općim uvjetima za distribuciju kanala u važećim ugovorom.

Malo je reći da su ove tvrdnje pogrešne, i da ovakav zaključak ne proizlazi iz odredbi Ugovora o distribuciji i Općih uvjeta. Sve je više nego jasno, predmetni ugovor je zaključio Mtel, u svojstvu Operatora (kako je to definirano u članku 1.1. Općih uvjeta Operator je svaki operator koji na teritoriji Bosne i Hercegovine distribuiru audio-vizualne sadržaje) i to u svoje ime i za svoj račun. Ovisna društva Operatora (konkretno Mtel-a), postojeća ili buduća se nigdje u ovim aktima ne spominju niti reguliraju ni direktno ni indirektno.

Smatramo da Vijeću nije potrebno posebno obrazlagati općepoznati i prihvaćeni koncept pravnog subjektiviteta pravne osobe koji podrazumijeva njegovu samostalnost i odvojenost njegove imovine od njegovih osnivača, odnosno pravnu, poslovnu i deliktnu sposobnosti/odgovornosti pravne osobe, čiju volju izražavaju njegova tijela, registrirani zastupnici. Ovaj koncept, koji važi i za odnose između matičnih i ovisnih društava odnosno povezanih osoba sadržan je u relevantnim propisima, između ostalog u odredbama ZOO kojima se uređuje zaključenje i opća djelovanja ugovora, propisima koji reguliraju osnivanje i rad gospodarskih društava, kao i mnogim procesnim zakonima. U tom smislu, neupitno je da zastupnik Mtel-a po zakonu nije ovlašten da u ime i za račun ovisnih društava Mtel-a zaključuje ugovore, već je svako od njih samostalni i neovisni pravni subjekt i ugovore zaključuju samostalno, svako za sebe, putem svojih ovlaštenih zastupnika.

Interesantno je da United Media u svom podnesku u tom kontekstu ne spominje gospodarsko društvo Logosoft d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu: "Logosoft") koji je u momentu zaključenja Ugovora o distribuciji već bio zavisno društvo Mtel-a i na teritoriji Bosne i Hercegovine distribuirao audio - vizualne

sadržaje, a što je svakako bilo poznato United Media i njenom agentu. Ipak, iz predmetnog ugovora je jasno da se njegove odredbe i prava Mtel-a iz ugovora ne važe za postojeća zavisna društva Mtel-a, konkretno Logosoft i njegove korisnike već se distribucija Sport Klub kanala ugovora isključivo u korist Mtel-a, konkretno za njegove IPTV korisnike.

U tom smislu, kako se vidi iz Rješenja Vijeća UP-06-2-008-85/20 od 22.12.2020. godine, SK d.o.o. je nakon zaključenja Ugovora o distribuciji sa Mtel-om, konkretno 09.11.2017. godine Logosoft dostavio svoje Opće uvjete i započeo pregovore radi zaključenja ugovora o distribuciji Sport klub kanala, što dodatno dokazuje da je i sam SK d.o.o. Logosoft svo vrijeme tretirao kao samostalnog gospodarskog subjekta, na koga se jasno, Ugovor o distribuciji ne odnosi. Ovu činjenicu na kraju potvrđuje i samo Rješenje Vijeća UP-06-2-008-85/20 od 22.12.2020. godine, kojim je utvrđeno da je "United Media" zlouporabila vladajući položaj prilikom pregovora za zaključenje ugovora o distribuciji Sport Klub kanala sa Logosoftom i dao joj je nalog da u roku od 60 dana zaključi predmetni ugovor sa Logosoftom.

Navodi "United Media" da gospodarska društva Telrad-Net d.o.o. Bijeljina, Elta- Kabel d.o.o. Doboj i Blicnet d.o.o. Banja Luka prema propisima o zaštiti konkurenциje predstavljaju (uključujući u Zakon o konkurenциji Bosne u Hercegovine) dio istog poslovnog subjekta... načelno su točni ali to što se neka gospodarska društva u smislu ovih propisa promatraju kao "jedinstveni ekonomski subjekt" (single economic entity) ne podrazumijeva da se njihov pravni subjektivitet u pravnom životu u potpunosti derogira i da prestaju biti pravno lice. To bi npr. u slučaju zasnivanja ugovornih odnosa značilo da se zbog primjene propisa o konkurenциji ima smatrati da kada pregovara i zaključuje ugovor sa trećim osobama Mtel po sili zakona zastupa ne samo sebe, već da ugovor zaključuje i u ime i za račun svih svojih zavisnih društava ili da npr. u parničnom postupku nastupa kao procesni punomoćnik zavisnih društava, što zakon ne dopušta. Spomenuta doktrina „jedinstvenog ekonomskog subjekta“ je od značaja kod primjene propisa o zaštiti konkurenциje jer se njima u prvom redu štiti konkurenca na tržištu, a konkurenca podrazumijeva odnose između konkurenata, gdje pojmom konkurenta ne mora uвijek da koïncidira sa pojmom gospodarskog subjekta. U tom smislu i od strane Vijeća ovo načelo se primjenjuje kod ocjene da li postoji zabranjeno konkurenčko djelovanje u smislu Zakona konkurenčije jer se npr. na sporazume između povezanih osoba načelno ne primjenjuju odredbe o zabranjenim sporazumima, kod ocjene što se smatra sporazumom male vrijednosti, kod ocjene je li riječ o promjeni kontrole/koncentraciji ili je o internom restrukturiranju unutar povezanih osoba, u postupcima ocjene koncentracija i izuzeća sporazuma iz zabrane i to kod izračunavanja ukupnog godišnjeg prihoda i utvrđivanja mjerodavnog tržišta i tržišnog udjela sudionika u koncentraciji, kada se u obzir uzimaju i relevantni podaci koji se tiču povezanih osoba.

Svakako, kao i kod postojanja navodne povrede ugovorne obveze Mtel-a u pogledu DTH sustava prijenosa, sve i da ovakvo tumačenje Ugovora o distribuciji i Općih uvjeta od strane "United Media" čak i proističe iz ovih dokumenata (što jasno nije slučaj), njihovo propisivanje i primjena od strane "United Media" i njenog agenta predstavlja zlouporeba vladajućeg položaja u smislu članka 10., stavak (1), točke d) i a) Zakona o konkurenčiji.

Naime, kao i u slučaju DTH sustava prijenosa, jasno je da ne postoji nikakvo objektivno (ekonomsko, pravno, tehničko, logičko) opravdanje za propisivanje ovakve obveze od strane United Media i njenog agenta, i to pod prijetnjom raskida ugovora sa matičnim društvom. Riječ je isključivo o interesu United Media i njenog agenta da zadrži i poboljša svoj vladajući položaj na tržištu, nema tu nikakve nužne zaštite njegovih komercijalnih interesa ili potrebe zaštite od nekih rizika. Riječ je o dva

samostalna i neovisna sustava prijenosa. Iz tih razloga, zaključenje i važenje ugovora o distribuciji za operatora ne može i ne smije biti uvjetovano obvezom da sva njegova ovisna društva (koja postoje u trenutku zaključenja ili buduća) ispunite tehničke i druge uvjete za distribuciju Sport klub kanala svojem korisnicima, odnosno da ukoliko te uvjete čak i ispunjavaju (što zahtjeva značajne finansijske i druge kapacitete), i oni ove kanale distribuiraju svojim korisnicima. Pravo je, ali ne i obveza svakog operatora da odluči da li će ispuniti tehničke i druge zahtjeve za distribuciju Sport klub kanala kao što je pravo je svakog operatora koji ove uvjete ispunjava da odluči hoće li sa SK d.o.o. sporazumjeti o distribuciji SK kanala, i za koji sustav prijenosa, s tim da je United Media, jasno, kao dominantan sudionik, svim operaterima dužna da kroz svoje Opće uvjete osigura objektivne i transparentne uvjete, a koji će biti jednaki za sve.

Praktično, to bi za posljedicu imalo da je operator koji sa SK d.o.o. ima zaključen ugovor o distribuciji Sport klub kanala u trenutku kada stekne kontrolu nad gospodarskim društvom koje obavlja djelatnost distribucije audio-vizualnog sadržaja u Bosni i Hercegovini dužan da se istovremeno sa stjecanjem kontrole nad ovim društvom obrati SK d.o.o. i obavijesti ga o korisnicima preuzetog društva i osigura da (u tom trenutku!) njegovo ovisno društvo ispunje tražene tehničke uvjete za distribuciju Sport klub kanala i da započne sa njihovom distribucijom. U protivnom, ako operator propusti ispuniti ove "obveze", United Media i agent bi imali pravo da sa matičnim društvom raskinu ugovor o distribuciji Sport klub kanala i traže od operatera naknadu štete, valjda zbog izgubljene dobiti. Ovakva posljedica nema ama baš nikakvo opravdanje, riječ je o čistoj zloupotrebi.

Kako smo to gore naveli, u slučaju da su točne, ovakve odredbe Općih uvjeta i Ugovora o distribuciji i njihova primjena od strane United Media i SK d.o.o. predstavljaju tipični slučaj zlouporebe vladajućeg položaja (članak 10, stavak 1, točke d) i a) Zakona o konkurenciji), gdje se kod zaključenja predmetnog ugovora druga strana, ovdje operator, uvjetuje da prihvati dodatne obveze koje nisu niukakvoj vezi sa predmetom ugovora o distribuciji i ograničava se proizvodnja i tehnički razvoj, a na štetu korisnika u Bosni i Hercegovini, odnosno operatoru se nameću nepravični uvjeti poslovanja.

Ipak, bez obzira što je očigledno da je ovo uvjetovanje u pogledu ovisnih društva suprotno Zakonu o konkurenciji (a United Media to zna ili bi morala da zna), te da svakako NIJE predviđeno Općim uvjetima, United Media, odnosno njen zastupnik tijekom pregovora za zaključenje novog ugovora o distribuciji sa Mtel-om zahtjeva i uvjetuje zaključenje ugovora sa Mtel-om na način da će istim biti obuhvaćena sva ovisna društva u Bosni i Hercegovini koja se bave distribucijom TV kanala. United Media tijekom pregovora tvrdi da Opći uvjeti pod operaterom podrazumijevaju jedinstvenog poduzetnika (single economic entity)!

U pogledu navoda koji se tiču pozicije Mtel-a na vertikalnom tržištu, u svom podnesku United Media opet primjenjuje taktiku da je napad najbolja obrana.

Kao odgovor na ovo ukazuje se na nesporučenici da u ovom trenutku na maloprodajnom tržištu distribucije audio - vizualnog sadržaja ovu uslugu putem DTH sustava prijenosa pored Mtel-a, pruža samo Telemach, koji u Bosni i Hercegovini ima najveću bazu korisnika, i to kako svih korisnika tako i DTH korisnika, gdje ima čak preko 95% svih korisnika. Odbijanjem od strane United Media da DTH korisnicima Mtel-a omogući gledanje Sport klub kanala, Mtel je u nesumnjivo stavljen je u nepovoljniji položaj u odnosu na Telemach, koji je povezana osoba sa United Media, odnosno ovakvo ponašanje United Media omogućava Telemachu konkurenčku prednost i osigurava mu da u svakom slučaju zadrži svoju poziciju. U tom smislu, namjera i razlozi za ovakvo ponašanje "United Media" su neupitni.

S tim u vezi, pozivanje United Media na nalaze i zaključke RAK-a dane u Prijedlogu analize (ovo čak nije riječ o finalnom dokumentu RAK-a i isti je podložan izmjenama) nema nikakav značaj za ocjenu od strane Vijeća da li je u konkretnom slučaju "United Media" zlouporebila vladajući položaj na uzlaznom tržištu i to uskraćivanjem suradnje u pogledu DTH sustava prijenosa. Riječ je o drugom mjerodavnom tržištu, drugoj vrsti tijela i postupka koji ova tijela vode. Jasno, iz svih podataka koji su dostupni Vijeću, kao i iz Prijedloga analize RAK-a očito je da Mtel nema nikakav ...,monopolski položaj na tržištu", niti je ..."stvoren monopol poslovnog subjekta Mtel"..., kako to neosnovano tvrdi "United Media".

S tim u vezi razlozi iznijeti u točki 2.6.2. podneska "United Media", kao navodni dodatni dokaz da "United Media" i SK d.o.o. nemaju mi sposobnost niti poticaj da izvrše zatvaranje tržišta... ne stoe. Naime, iz svega naprijed navedenog je očigledno da "United Media", odnosno SK d.o.o. svoje Opće uvjete ne primjenjuje i ne tumači na način koji će da dovede do postizanja sporazuma o distribuciji SK kanala sa svim onim operatorima u Bosni i Hercegovini koji ispunjavaju tehničke i druge uvjete i to bez obzira na tehnološki sustav/platfromu za prijenos (IPTV\CATV, DTH). Dodatno, (namjernim) propustima kod propisivanja Općih uvjeta, SK d.o.o. nije uspostavio tehničke uvjete za DTH sustav prijenosa, niti je sam postupak pregovora u vezi sa naknadnim ugovaranjem distribucije kanala za DTH sustav prijenosa sa operatorom koji već ima zaključen Ugovor o distribuciji za neki drugi sustav jasno reguliran. Stoga, svakako nema riječi da su United Media, odnosno SK d.o.o. postupili u sukladno ranijim rješenjima Vijeća, uključujući tu i Rješenje iz 2015. godine koje spominje United Media.

United Media nije uspjela da ospori činjenice i okolnosti koje se tiču njenog ponašanja u "pregovorima" u vezi sa distribucijom SK kanala sa Mtel-om preko Mtel-ovog DTH sustava prijenosa i nije dala bilo kakvo obrazloženje i razloge za svoje odbijanje suradnje sa Mtel-om.

Otužbe da je on osnovu Ugovora o distribuciji i Općih uvjeta operator, a u konkretnom slučaju Mtel, bio obavezan da: (a) prijavi svoje DTH korisnike kao i korisnike ovisnih društava (u slučaju Mtel-a samo određenih), (b) za svoje DTH korisnike i korisnike ovisnih društava ispunjava sve tehničke zahtjeve za distribuciju Sport klub kanala kao i da (c) ove kanale distribuiraju svojim DTH korisnicima i osigura njihovu distribuciju korisnicima ovih ovisnih društava su ne samo neosnovane i ne proističu iz ovih dokumenata, već ukazuju da United Media, u svom nadmoćnom položaju, ne preza ni od čega i nastavlja sa zlouporebama na mjerodavnom tržištu.

United Media, u toku trajanja ovog postupka čini nove i nove povrede konkurencije. Prva takva radnja jeste uvjetovanje Mtel-a da novi ugovor o distribuciji Sport klub kanala ne zaključi samo Mtel, za svoj IPTV sustav, već traže da se ugovor zaključi za sve sustave prijenosa i sva ovisna društva. Druga povreda jeste podnošenje tužbe protiv Mtel-a radi naknade očigledio nepostojeće štete, gdje je zapravo jedinu štetu pretrpio Mtel kao i njegovi korisnici!

Imajući u vidu sve naprijed navedeno, još jednom predlažemo Vijeću da što je prije moguće zakaže usmenu raspravu na kojoj će strane biti u mogućnosti da se dodatno izjasne o činjenicama u dokazima i dokaznim prijedlozima, te da nakon održane rasprave, Vijeće donese odluku u kojoj će utvrditi da je United Media, putem svog agenta SK d.o.o. zlouporebila vladajući položaj u smislu članka 10, stavak b) i c) Zakona, nedostavljanjem Mtel-u i neobjavljinjem tehničkih uvjeta za DTH sustav prijenosa i odbijanjem suradnje sa Mtel-om u tom pogledu, da joj izrekne adekvatnu novčanu kaznu, kao i da joj naloži da direktno ili preko svog agenta, u najkraćem roku, izmjeni Opće uvjete tako što će u njima utvrditi tehničke uvjete za distribuciju Sport klub

kanala preko DTH sustava prijenosa kao i transparentnu proceduru za situaciju kada operater koji sa agentom ima zaključen ugovor o distribuciji za jedan sustav prijenosa želi da preko drugog sustava prijenosa započne sa distribucijom SK kanala, na način da se sporazum koji se tice jednog sustava prijenosa ne uvjetuje postizanjem sporazuma za drugi sustav prijenosa i iste dostavi u najkraćem roku svim zainteresiranim osobama.

6. Producenje roka za donošenje konačnog rješenja

S obzirom na okolnosti u predmetnom postupku zbog proglašene pandemije virusa COVID-19 koji je uticao na rad Konkurenčijskog vijeća, opsežnost konkretnog predmetnog postupka kao i činjenice da je za utvrđivanje stanja i ocjenu dokaza potrebno izvršiti dodatne analize, Konkurenčijsko vijeće je procijenilo da neće biti u mogućnosti donijeti konačno rješenje u roku od 4 (četiri) mjeseca od dana donošenja Zaključka o pokretanju postupka, kako je propisano člankom 41. stavak (1) točka c) Zakona.

Konkurenčijsko vijeće je stoga ocijenilo da je rok za donošenje konačnog rješenja po Zaključku o pokretanju postupka koji se odnosi na utvrđivanja kršenja odredbi članka 10. stav (2) točke b) i c) Zakona potreбно prodlužiti za dodatna 3 (tri) mjeseca u smislu članka 41. stavak (2) Zakona.

Zaključak o prodljenju roka za donošenje konačnog rješenja donesen je dana 21. siječnja 2021. godine pod brojem UP-06-26-2-018-27/20. Isti je dostavljen strankama u postupku istog dana u prilogu akta broj UP-06-26-2-018-28/20 Podnositelju zahtjeva, u prilogu akta broj UP-06-26-2-018-29/20 gospodarskim subjektima Sport Klub i United Media.

7. Zahtjevi za uvid u spis

Zahtjev za uvid u spis uputio je punomoćnik gospodarskih subjekata Sport Klub i United Media odvjetnik Nihad Sijerčić, podneskom zaprimljenim dana 31. prosinca 2020. godine pod brojem UP-06-26-2-018-25/20. Konkurenčijsko vijeće odobrilo traženi uvid aktom broj UP-06-26-2-018-30/20, te je uvid u spis izvršen dana 29. siječnja 2021. godine.

Također, Zahtjev za uvid u spis uputio je punomoćnik gospodarskog subjekta Mtel, odvjetnički ured Cvijanović, podneskom zaprimljenim dana 22. ožujka 2021. godine pod brojem UP-06-26-2-018-43/20. Konkurenčijsko vijeće odobrilo traženi uvid aktom broj UP-06-26-2-018-44/20, s tim da uvid nije obavljen, a dana 5. travnja 2021. godine podneskom broj UP-06-26-2-018-49/20 zatražen je uvid u spis, od strane istog punomoćnika Mtel-a, koje je Konkurenčijsko vijeće odobrilo aktom broj UP-06-26-2-018-50/20, te je uvid u spis izvršen dana 9. travnja 2021. godine.

8. Mjerodavno tržište

Mjerodavno tržište, u smislu članka 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište proizvoda obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne karakteristike, kvalitet, namjenu, cijenu ili način uporabe.

Prema odredbi članka 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno zemljopisno tržište obuhvaća cjelokupan ili značajan dio teritorija Bosne i Hercegovine na kojoj gospodarski subjekti djeluju u prodaji i/ili kupnji mjerodavne usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuju od uvjeta konkurenčije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Mjerodavno tržište usluga predmetnoga postupka je tržište distribucije sportskih kanala sa nogometnim sadržajima visoke kvalitete koji uključuju i prijenos Live paketa engleske Premijer lige putem DTH tehnologije.

Mjerodavno zemljopisno tržište predmetnoga postupka je područje Bosne i Hercegovine.

Slijedom navedenoga, mjerodavno tržište predmetnog postupka je tržište distribucije sportskih kanala sa nogometnim sadržajima visokog kvaliteta koji uključuju i prijenos Live paketa engleske Premijer lige putem DTH tehnologije na području Bosne i Hercegovine.

9. Zahtjev za prekid postupka - prethodno pitanje

Dana 9. veljače 2021. godine Konkurenčijsko vijeće je zaprimilo podnesak dostavljen od strane gospodarskih subjekata United Media i Sport Klub broj UP-06-26-2-018-33/20, kojim traži prekid postupka sukladno članku 135. Zakona o upravnom postupku.

U prilog svom Zahtjevu podnositelj navodi kako je pred Općinskim sudom u Sarajevu pod brojem 65 O Ps 885304 21 Ps, pokrenuo Tužbu protiv gospodarskog subjekta Mtel a.d. Banja Luka, koju dostavlja kao sastavni dio podnesenog Zahtjeva, a radi utvrđenja i naknade štete, po pitanju spora iz Ugovora o distribuciji zaključenog sa Mtel-om, te da odluka u predmetnom parničnom postupku predstavlja prethodno pitanje u ovom postupku, jer ukoliko je Mtel imao pravo/obvezu distribucije predmetnog kanala putem DTH platforme sukladno odredbama Ugovora (o čemu će odlučivati sud), onda, neovisno od svih drugih činjenica na koje je ukazano u dosadašnjem tijeku postupka, izvjesno ne može biti govora o bilo kakvo zlouporeba vladajućeg položaja.

Dana 10. veljače 2021. godine, podneskom broj UP-06-26-2-018-34/20, zatraženo je očitovanje Podnositelja zahtjeva gospodarskog subjekta Mtel, o podnesenom Zahtjevu za prekid postupka od strane Protivne strane u ovom postupku. Dana 22. veljače 2021. godine zaprimljeno je očitovanje Mtel-a o podnesenom zahtjevu, u kojem u bitnom navodi kako je zahtjev neutemeljen.

Prijenom članka 135. Zakona o upravnom postupku, utvrđeno je kako u slučajevima, kao u predmetnom postupku, kada se pojavi pravno pitanje, a za čije je rješenje nadležan sud, organ, u konkretnom slučaju Konkurenčijsko vijeće, ima mogućnost sam raspraviti to pitanje, ili postupak prekinuti dok mjerodavni organ to pitanje ne riješi, pa je Konkurenčijsko vijeće odlučilo da će o ovom konkretnom slučaju samostalno zauzeti stav o ovom pitanju, tj. samostalno raspraviti pitanje koje je postavljeno, a ne prekinuti postupak do donošenja odluke Općinskog suda, pa je stoga odlučilo dana 12. ožujka 2021. godine Zaključkom broj UP-06-26-2-018-38/20 da podnositelja odbije za Zahtjevom za prekid postupka.

10. Usmena rasprava i daljnji tijek postupka

U daljem tijeku postupka, budući da se radi o postupku sa strankama sa suprotnim interesima, Konkurenčijsko vijeće je zakazalo usmeno raspravu, sukladno članku 39. Zakona, za dan 26. ožujka 2021. godine (pozivi dostavljeni Podnositelju zahtjeva aktom broj UP-06-26-2-018-41/20, Sport Klub i United Media aktom broj UP-06-26-2-018-42/20 dana 16. ožujka 2021. godine).

Usmena rasprava održana je u prostorijama Konkurenčijskog vijeća o čemu je sačinjen Zapisnik broj UP-06-2-018-45/20.

Na usmenoj raspravi Podnositelj zahtjeva i Protivna strana u postupku su ostali pri dosadašnjim iskazima, te postavili pitanja jedni drugima, te pitanja ispred Konkurenčijskog vijeća, koja su unesena u zapisnik, a stranke u postupku su se usuglasile da će na ista dostaviti pisane odgovore u roku od 8 dana, što je evidentirano Zapisnikom.

Gospodarski subjekt Sport Klub je dana 2. travnja 2021. godine, dostavio traženo sa usmene rasprave, aktom broj UP-06-2-018-47/20, u prilogu kojeg je dostavio traženu dokumentaciju sa usmene rasprave, te dao odgovore na postavljena pitanja, što je u kratko navedeno:

1. Da li je točno da niste u potpunosti definirali tehničke uvjete za DTH?

Nije točno. Tehnički uvjeti za sve tehnologije, uključujući DTH, suštinski su istovjetni i jasno definirani Općim uvjetima. Navedeno bi moralno biti nesporno i na osnovu činjenice da su i prije zahtjeva Mtel-a, pojedini operateri distribuirali signal preko DTH platforme u skladu sa Općim uvjetima. Podnositelj zahtjeva, na kojem je teret dokazivanja, nije predložio vještačenje po vještaku telekomunikacijske struke, niti proveo bilo kakav drugi dokaz iz kojeg bi se moglo zaključiti da propisani tehnički uvjeti nisu primjenjivi za DTH, a radi se o stručnom pitanju. Protivne strane smatraju da bilo koja stručna osoba sa osnovnim znanjem u oblasti telekomunikacija ne bi moglo imati nikakvih dilema o tehničkim uvjetima za DTH distribuciju, kao ni IPTV ili CATV. Prema tome, radi se o paušalnom navodu Podnositelja zahtjeva, koji nije predložio ni proveo bilo koji dokaz kako bi dokazao svoje tvrdnje, iako je na njemu teret dokazivanja prema odredbama Zakona o konkurenциji.

2. Da li je istina da nikad niste odgovorili na zahtjev Mtel-a koji se odnosi na komercijalno-tehničke uvjete za DTH platformu?

Smatramo potrebnim naglasiti sljedeće: a) pitanje je bilo nejasno, jer je Mtel već imao zaključen ugovor o distribuciji sa općim uvjetima, kojima su bili definirani svi uvjeti distribucije za sve autorizirane platforme, uključujući DTH. Prema tome, nikakve dileme o komercijalnim i tehničkim uvjetima distribucije nije moglo biti; b) Sport Klub smatra da je Mtel ovaj upit postavio pokušavajući prikriti vlastiti propust da prijavi sve svoje korisnike u skladu sa odredbama i obvezama Ugovora i Općih uvjeta. Kako su posljedice ovakve odluke prevazilazile ovlaštenja lokalnog agenta, navedenu informaciju smo proslijedili principalu, koji je razmatrao posljedice ovakve odluke i eventualnu reakciju u momentu kada je izbila globalna pandemija Covid-19, koja je uzrokovala velike probleme u radu sportskih kanala, zbog otkazivanja i ili odlaganja brojnih sportskih natjecanja, što je teško pogodilo emitera kanala Sport Klub, te je isti sve do trenutka prijema ovog zahtjeva bio preokupiran ovim pitanjima opstanka svog poslovanja. Protivne strane su bile jako iznenadene kada su zaprimile zaključak o pokretanju postupka, jer je u ovom slučaju jasno da se radi o grubom kršenju ugovora na strani Podnositelja zahtjeva, kojim je prouzročena značajna materijalna šteta Protivnim stranama, što će biti utvrđeno u odgovarajućem postupku pred nadležnim sudom. Prema tome, Podnositelj zahtjeva je, u namjeri prikrivanja vlastitog kršenja ugovora, postavio nejasna pitanja o uvjetima zaključenja novog ugovora, koja su bila potpuno bespredmetna, jer je u momentu postavljanja tih pitanja već imao zaključen ugovor o distribuciji, koji je obuhvaćao i DTH kao jednu od platformi, u skladu sa definiranim uvjetima. Neprijavljivanje početka rada nove platforme, odnosno odgovarajućeg broja korisnika, samo po sebi predstavlja kršenje ugovora.

3. Da li ste tražili izvanrednu reviziju broja korisnika kako stoji u ugovoru (član F.10)?

Član F.10 se odnosi na situaciju iz člana F.9 (pripajanje drugog operatera operateru koji ima zaključen ugovor). U ovom slučaju nije došlo ni do kakvog pripajanja drugog poslovног subjekta poslovnom subjektu Telekom Srpske

a.d. Banja Luka, nego se radi o distribuciji korisnicima koji su originalni korisnici Telekom Srpske. Sporno pitanje je zašto Telekom Srpske nije pravodobno prijavio takve korisnike, odnosno distribuirao im kanale Sport Klub sukladno ugovornim obvezama. Dodatno, se ističe da u konkretnom slučaju uopće nije sporno da Telekom Srpske nije prijavljivao ukupan broj svojih korisnika kako ugovor nalaže (nije prijavio korisnike kojima uslugu pruža putem DTH), te o tome ne postoji spor, pa ni potreba da revizor to utvrđuje. U uvjetima pandemije i visokog zdravstvenog rizika za sve gradane BiH, emiter kanala je smatrao i neprimjerenim razmatranje ovog pitanja. S druge strane, Podnositelj zahtjeva se očigledno manje bavio interesima gradana i svojih korisnika, jer je očito bio preokupiran prikrivanjem kršenja ugovora o distribuciji.

4. Da li ste, i ako niste iz kojih razloga, predstavnicima Mtel-a niste dostavili tražene tehničke uvjete za DTH sustav distribucije i to nakon tri urgencije, posljednja je bila 07.10.2019. godine?

Uvjeti su bili definirani i Telekom Srpske je već imao zaključen ugovor, pa mu ništa nije moglo biti nepoznato u vezi sa tehničkim uvjetima. Telekom Srpske nije dostavio nikakav dokaz na okolnost da tehnički uvjeti definirani Općim uvjetima nisu primjenjivi za DTH.

5. Ako su tehnički uvjeti isti za sve sustave prijenosa (kako to UM tvrdi u podnesku od 03.12.2020. godine), zašto nam to niste tako odgovorili?

Pogledati odgovore na pitanja 1 i 2. Naglašavamo da je bilo jasno da Telekom Srpske navodne "nejasnoće" ističe samo da bi izbjegao odgovornost za kršenje ugovora o distribuciji. Naprijed je već istaknuto da su tehnički uvjeti bili jasni i da su se mogli primjeniti i na DTH tehnologiju. Dakle, pitanja Telekoma Srpske su postavljena samo kako bi se skrenula pažnja sa očiglednog kršenja ugovora.

6. Da imajući u vidu odredbe Ugovora o distribuciji i Općih uvjeta prava i obaveze Mtel-a iz ugovora odnose i na njegov DTH sustav prijenosa ukoliko je nesporno da prije njegovog zaključenja Mtel nije dobio pozitivan tehnički izvještaj za ovaj sustav (konkretno, nije ga ni tražio jer u tom trenutku nije koristio ovaj sustav)?

Ugovori o distribuciji se odnose na sve "Autorizirane platforme", kako su iste definirane u Općim uvjetima, te su operateri dužni distribuirati signal kanala svim svojim korisnicima (bez obzira na platformu), a sami operateri se prijavljuju za tehnički due diligence platforme putem kojih vrše distribuciju. Da bi mogli vršiti distribuciju svim svojim korisnicima, podrazumijeva se da moraju da dobiju prethodne pozitivne tehničke izvještaje za sve svoje platforme.

Prema tome, Telekom Srpske očito nastoji pomiješati tri odvojene teme:

- da li se ugovor odnosi na sve tehnologije?
- da li je Telekom Srpske distribuirao signal kanala Sport Klub svim svojim korisnicima i da li je prijavio sve svoje korisnike, što mu je sve bila obveza u skladu sa Ugovorom o distribuciji i Općim uvjetima?
- da li je Telekom Srpske blagovremeno prijavio emiteru, odnosno njegovom zastupniku sve platforme putem kojih vrši distribuciju i pribavio za njih pozitivne tehničke izvještaje?

Odgovor na prvo pitanje je pozitivan, a na druga dva očigledno negativan. Odnosno, Protivne strane su izvršile sve svoje obveze koje proistječu iz primjenjivog prava i ugovora, a Telekom Srpske nije ispunio niti jednu svoju ugovornu obvezu. Naknadnim provjerama, ustanovljeno je da Telekom Srpske već duže vrijeme investira u optičke

- kablove i distribuira signal, pored mreže bakarnih žica (xDSL), i preko optičkih kablova (FTTX). Vidjeti primjerice informaciju na web stranici: <https://mtel.ba/Press-centar/a322-m-tel-nastavlia-sirene-opticke-mreze.html>, što je također vjerojatno dovelo do promjene tehničkih uvjeta distribucije koje je Telekom Srpske prijavio prilikom zaključenja Ugovora o distribuciji. Tom prilikom Telekom Srpske nije postavljao nikakva pitanja niti je ukazivao na nejasnoće.
7. Sve i da je Ugovorom o distribuciji bio ugovoren i DTH sustav prijenosa (što svakako nije) molimo nas da nam objasnite proceduru koju je Mtel ili bilo koji drugi operater koji već ima zaključen ugovor za jedan sustav prijenosa a planira da započne sa korištenjem i drugog treba da poštuje imajući u vidu konkretne odredbe Ugovora i Općih uvjeta? Konkretno nas interesuje da li je i kojim odredbama Ugovora/Općih uvjeta je ta situacija regulirana.
U skladu sa Ugovorom o distribuciji i Općim uvjetima, Telekom Srpske je imao jasne obaveze: (i) da distribuciju kanala Sport Klub vrši svim svojim korisnicima, te da u redovnim izvještajima koje podnosi emiteru i njegovom zastupniku dostavi točan ukupan broj korisnika; (ii) da ispuni tehničke uvjete za distribuciju putem svih svojih platformi putem kojih vrši distribuciju.
Ovi uvjeti su potpuno jasni i svi operateri ih ispunjavaju. Emiter i njegov zastupnik niti mogu, niti su dužni, da predvide sve kombinacije pružanja usluga, povezanih osoba ili tehnoloških platformi, koje u svojoj praksi osmisle operateri, posebno ne prije nastanka specifičnih pojedinačnih situacija. U svakom slučaju, za emitera i njegovog agenta nije uopće sporno da svaki operater može da, uz postojeću, uvede novu "autoriziranu platformu" kako je predvideno Ugovorom o distribuciji i Općim uvjetima.
Konkretno, u takvoj situaciji, Telekom Srpske je trebao:
- po donošenju odluke o početku distribucije putem DTH tehnologije (prosinac 2018. godine), obavijestiti Sport Klub d.o.o. Sarajevo o početku distribucije putem DTH platforme i do roka planiranog za početak distribucije (siječanj 2019. godine) zatražiti tehnički due diligence platforme;
 - najkasnije do početka distribucije putem DTH platforme (siječanj 2019. godine) pribaviti pozitivan tehnički izvještaj ili alternativno zatražiti da uvjetno započne sa distribucijom, uz obvezu naknadnog pribavljanja pozitivnog tehničkog izvješća, kako detaljno predviđaju Opći uvjeti i Ugovor (članak C.3);
 - odmah po početku distribucije putem DTH platforme (siječanj 2019. godine) započeti sa distribucijom kanala Sport Klub svim korisnicima, kako Ugovor predviđa (članak F.4);
 - zatim, redovito podnositi izvješća o ukupnom broju korisnika koji obuhvaća sve Autorizirane platforme, kako je i predviđeno Ugovorom o distribuciji (članak E.1) i Općim uvjetima.
- Sve i da su postojale neke nejasnoće u Ugovoru o distribuciji i Općim uvjetima, Telekom Srpske je bio dužan odmah, odnosno blagovremeno prije početka operacije nove platforme (u prosincu 2018. godine) tražiti razjašnjenje i njihovo otklanjanje, jer je znao da je u skladu sa Općim uvjetima i Ugovorom o distribuciji dužan vršiti distribuciju svim svojim korisnicima putem svih Autoriziranih platformi koje posjeduje, te prijaviti novu platformu i platiti naknadu za distribuciju kanala svim svojim korisnicima. Naprotiv, Telekom Srpske je pokušao da izbjegne obaveze prema emiteru pri lansiranju nove usluge, a naknadno pokreće upravne postupke protiv istog tog emitera zbog toga što

(nažalost) nije odmah sudskim putem reagirao na kršenje ugovornih obaveza.

Kako to nije učinio, jasno je da je Telekom Srpske svjesno prekršio odredbe Ugovora o distribuciji i Općih uvjeta, koje čine njegov sastavni dio, a onda je 10 mjeseci kasnije, pozivajući se na navodne nejasnoće tehničkih uvjeta pokušao izbjegći odgovornost za kršenje ugovornih obaveza. Telekom Srpske tendenciozno nastoji prikazati da postoji povreda konkurenčije ako svaka hipotetička situacija koja može nastati u praksi distribucije kanala nije eksplicitno predviđena Općim uvjetima. Međutim, niti po propisima, niti po praksi tijela za zaštitu konkurenčije, ne postoji, niti može postojati takva obaveza, jer nijedan emiter (makar bio i dominantan) ne može predvidjeti sve životne i poslovne situacije koje se mogu dogoditi na tržištu. Shodno tome, teza da je nužno da se svaka situacija prethodno uredi Općim uvjetima je bespredmetna. Jasno je bilo predviđeno ugovornim odnosom da se distribucija kanala Sport Klub mora vršiti svim korisnicima kojima operater može vršiti distribuciju, da se za sve njih mora plaćati naknada i da se prije početka (osim u slučaju uslovnog započinjanja) distribucije moraju ispuniti tehnički uvjeti. Sve je to Telekom Srpske mogao vrlo lako ispuniti da je htio poštovati ugovorne obaveze - međutim, Telekom Srpske to konstantno ne želi, nego nastoji za sebe dobiti povoljnije uvjete distribucije kanala Sport Klub u odnosu na one koje imaju drugi operateri na tržištu, što je konkretno izvršna direktorica Telekom Srpske i izričito navela u prepisci koja je dostavljena Konkurenčijskom vijeću.

Telekom Srpske bi htio da mu, kroz ovaj i prethodne postupke koje je pokretao, Konkurenčijsko vijeće omogući da može nastaviti sa diskriminacijom korisnika, tako da mu se dozvoli da sam izabere kojim će svojim korisnicima distribuirati sadržaje, a kojim ne, kako bi bio u poziciji da do kraja eksploatira svoj monopolski položaj na tržištu diskriminacijom svojih korisnika.

8. Da li u tom slučaju operater mora i za novi sustav prijenosa da ispuni tehničke uvjete iz članka 2 Općih uvjeta i ako je odgovor pozitivan, da li mora da dobije novi pozitivan Tehnički izvještaj SK d.o.o. prije započinjanja distribucije svih kanala, odnosno Sport Klub kanala? Kako se provodi ta procedura, čime je to regulirano.

Vidjeti odgovor na prethodno pitanje. U odnosu na dopunsko pitanje oko momenta pribavljanja pozitivnog izvještaja, skrećemo pažnju da Opći uvjeti jasno predviđaju i mogućnost uvjetnog započinjanja distribucije, prije pribavljanja pozitivnog tehničkog izvještaja, pri čemu se operater obvezuje da će taj izvještaj pribaviti u roku predviđenom Općim uvjetima i Ugovorom o distribuciji (60 dana). Za relativno mali broj korisnika na koje se odnosi ovaj postupak, taj rok je svakako dosta duži od potrebnog za ispunjavanje ove obaveze.

U konkretnom slučaju, to izvjesno nije ni bilo bitno, jer je Telekom Srpske vjerojatno oduvijek ispunjavao tehničke uvjete i na DTH platformi (putem iste je distribuirao brojne kanale koji također zahtijevaju visoke tehničke standarde), samo nije želio svim svojim korisnicima vršiti distribuciju Sport Klub kanala i plaćati naknadu za to, te najvjerojatnije iz tih razloga (a ne zato što su mu tehnički uvjeti navodno bili nejasni) nije zatražio tehnički izvještaj za tu platformu po započinjanju distribucije, te je navodna pojašnjenja zatražio tek 10 mjeseci kasnije i pokušao to pravdati navodnim nejasnoćama u tehničkim uslovima.

Šta se dešava ako novi sustav prijenosa ne ispunjava tehničke uvjete iz članka 2, koje su posljedice po zaključeni

Ugovor i posebno kojim odredbama Ugovora/ Općih uvjeta je to regulirano?

Primjenjivale bi se odredbe o uvjetnom početku distribucije, kako je jasno predviđeno Ugovorom/Općim uvjetima, kao i rok u kojem bi operater imao obavezu da ispunji tehničke uvjete. U preostalom dijelu, molimo da pogledate prethodne odgovore.

Punomoćnik Sport Klub d.o.o. Sarajevo će se posebnim podneskom izjasniti na navode iz pisanih podnesaka Podnosioca zahtjeva koji su nam dostavljeni uz poziv za usmeno raspravu, te će Konkurencijskom vijeću BiH dostaviti zahtjev za naknadu troškova koje nam je poslovni subjekt Telekom Srpska a.d. Banja Luka prouzročio neosnovanim podnošenjem zahtjeva za pokretanje postupka. Punomoćnik Mtel-a je dana 5. travnja 2021. godine podneskom zaprimljenim pod brojem UP-06-26-2-018-48/20 i dostavio odgovore na pitanja sa usmene rasprave, u kratko kako slijedi:

1. Kada ste formirali promo cijenu paketa m;Sat jeste li imali u svojoj ponudi kanale Sport klub?
Ne, nismo imali u svojoj ponudi spomenute kanale. Kao dokaz pogledajte Ažuriranu listu Dozvole za distribuciju audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija putem DTH tehnologije koju nanije izdao RAK dana 12.12.2018. godine, br. 03-29-3502-4/18, a koju u prilogu dostavljamo.
2. Objasnite nam poziv za dostavljanje komercijalno tehničke ponude za m;Sat tv DTH platformu?
Kako je Vijeće svakako poznato, pravo na distribuciju Sport klub kanala na svakom od sustava prijenosa uvjetovano je prethodnim ispunjenjem Tehničkih zahtjeva iz članka 2.1 Općih uvjeta koji su sadržani u njihovom prilogu 6 - Tehnički zahtjevi za uspostavljanje saradnje i dobivanjem pozitivnog Tehničkog izvještaja od strane SK d.o.o (nakon provedene tehničke provjere), kojim se potvrđuje da su ovi zahtjevi ispunjeni.

U trenutku slanja spomenutog poziva g. Feridu Ahmiću iz SK d.o.o., konkretno dana 06.08.2019. godine Ugovor o distribuciji odnosio se na Mtel-ov IPTV sustav prijenosa, odnosno Mtel je za njega dobio pozitivan Tehnički izvještaj. Iako je u uvodom dijelu Općih uvjeta deklarativno navedeno da se isti odnose na sve sustave prijenosa za koje United Medija posjeduje prava prijenosa u BiH (što shodno prilogu 8 uključuje još i CATV i DTH sustave), u prilogu 6 Općih uvjeta a koji se upravo odnosi na propisane Tehničke zahtjeve za uspostavljanje saradnje navodi se da operater može koristiti samo CATV i IPTV vrste sustava prijenosa. Stoga je očigledno da u momentu slanja poziva SK d.o.o. nismo imali točne informacije koji konkretno Tehnički zahtjevi važe za uspostavljanje suradnje za DTH sustava, odnosno nije bilo jasno važe li isti zahtjevi kao i za druga dva sustava, ili ne, te smo se iz tih razloga zvanično obratili SK d.o.o., kako bismo prvo saznali koji su konkretno njihovi Tehnički zahtjevi i iste pažljivo proučili, tek nakon čega bi naša tehnička služba mogla da popuni detaljan Upitnik iz priloga 7, pa bi sa SK d.o.o. organizirali provođenje tehničke provjere našeg DTH sustava u cilju ocjene ispunjenosti Tehničkih zahtjeva i dobivanja pozitivnog Tehničkog izvještaja od strane SK d.o.o.

Ipak, kako je to nesporno među stranama, iako je primio naš poziv za dostavljanje Tehničkih zahtjeva, kao i kasnije urgencije, predstavnik SK d.o.o. nam na ove dopise nikada nije odgovorio, što je dovelo do toga da Mtel nije mogao da svojim postojećim DTH korisnicima omogući praćenje premium sportskog sadržaja koji se emitira na Sport klub

kanalima, u prvom redu utakmica Live paketa Premijer lige, odnosno da taj sadržaj nudi potencijalnim DTH korisnicima.

Vijeće se ponovo upućuje da je SK d.o.o. u svom podnesku od 03.11.2020. godine izjavio: ..."Točno je da tehnički uvjeti distribucije putem DTH platforme nisu detaljno razrađeni u Općim uvjetima kao za IPTV i CATV platforme, dok je United Media u svom podnesku od 09.02.2021. godine navela da ovi uvjeti ...suštinski odgovaraju onima za IPTV.., čime su praktično priznali da Opći uvjeti ne sadrže točne informacije u pogledu konkretnih Tehničkih zahtjeva koji moraju biti ispunjeni radi uspostavljanja saradnje za DTH sustav prijenosa.

Iz tih razloga, tvrdnje United Medije/SK d.o.o. da smo prekršili odredbe Ugovora o distribuciji jer smo propustili da ispunimo navodu obavezu da način DTH korisnicima istovremeno sa početkom korištenja ovog DTH sustav distribuiramo i Sport klub kanale (ili valjda samo da SK d.o.o. plaćamo za njih?), a koje nam inače prvi put iznose u postupku pred Vijećem su potpuno neosnovane. Kako smo to detaljno objasnili riječ je o tipičnoj zlouporabi i zamjeni teza, gdje United Media i SK d.o.o. pokušavaju (bezuspješno) da daju opravdanje za ignoriranje Mtel-a u vezi sa pozivom za dostavljanje konkretnih Tehničkih zahtjeva za DTH sustav prijenosa, a što je bio *conditio sine qua non* za njihovo eventualno ispunjenje i uspostavljanje suradnje sa SK d.o.o. radi distribucije Sport klub kanala preko ovog sustava.

3. Možete li sada nakon prestanka važenja ugovora precizirati svoj zahtjev u odnosu na nove okolnosti?

Svakako ostajemo pri svim našim prijedlozima iz Zahtjeva, i to bez obzira na prestanak važenja Ugovora o distribuciji za IPTV sustav. U dijelu prijedloga koji se tiče naloga United Mediji i SK d.o.o. da svoje ponašanje usklade sa Zakonom i prekinu sa kršenjem istog, te da Mtel-u dostave, bez odlaganja, komercijalno tehničku ponudu za distribuciju Sport klub kanala za DTH sustav, konkretno predlažemo da im Vijeće naloži da Mtel-u, bez odlaganja, dostave izmijenjene Opće uvjete, gdje će u prilogu 6, biti nedvosmisleno predviđeni Tehnički zahtjevi za uspostavljanje saradnje sa SK d.o.o. za DTH sustav prenosa, s obzirom da ni njihovi posljednji Opći uvjeti koje je njihov punomoćnik SK d.o.o. dao na usmenoj raspravi u svom prilogu 6 ponovo ne navode zahtjeve DTH sustav prijenosa, odnosno ne sadrže točne informacije u pogledu konkretnih Tehničkih zahtjeva koji moraju biti ispunjeni radi uspostavljanja saradnje za ovaj sustav. Također, kako smo to istakli i u našem Zahtjevu i kasnijim podnescima, Općim uvjetima nije propisna bilo kakva procedura u situaciji kada operater koji je već zaključio ugovor o distribuciji i prethodno dobio pozitivan Tehnički izvještaj za jedan sustav prijenosa želi naknadno da uspostavi saradnju sa SK d.o.o. u pogledu distribucije Sport klub kanala preko novog sustava. Konkretno, nije regulirano kako započinju pregovori sa SK d.o.o., da li operater dostavlja zahtjev za davanje ponude, koja je njegova sadržaj, da li SK d.o.o. dostavlja ponudu operateru, koja je procedura u vezi sa provjerom ispunjenosti Tehničkih zahtjeva za uspostavljanje suradnje i rokovi za postupanje, forma saradnje (nije jasno da li se zaključuje novi ugovor ili samo aneks postojećeg, u kojim rokovima. Sve ovo je nužno kako bi svi operateri na tržištu u BiH (ne samo Mtel) u ovoj situaciji bili u mogućnosti da racionalno planiraju svoje poslovanje i imaju dovoljan stupanj predvidljivosti kada planiraju saradnju radi distribucije Sport klub kanala, što bi između ostalog pomoglo da se izbjegnu slična ponašanja kod u slučaju Mtel-ove DTH platforme. U tom smislu, predlažemo Vijeću da, ukoliko smatra daje to

- efikasno i primjereno, dodatno naloži United Media-i, odnosno njenom zastupniku SK d.o.o. da u svojim Općim uvjetima predviđi transparentnu proceduru kojim će ova situacija biti regulirana i koja će se primjenjivati jednakno na sve operatore koji posluju u BiH.
4. Zbog čega smatrate da *single economic* doktrina nije primjenjiva za osobe u sastavu Telekom Srbija grupe, a sa druge strane čitav zahtjev temeljite na navodnoj želji United Medie da pogoduje svojim povezanim osobama na vertikalno nižem tržištu?

Mišljenja smo da se ovakvim pitanjima ponovo pokušava da se pažnja Vijeća skrene sa suštine ovog postupka a to je odgovor na pitanje zašto je i kako Mtel-u od strane United Medie, odnosno SK d.o.o. onemogućeno da preko svog DTH sustava prijenosa distribuira Sport klub kanale, nedostavljanjem, odnosno nedavanjem odgovora u vezi sa konkretnim Tehničkim zahtjevima za distribuciju Sport klub kanala preko DTH sustava prijenosa.

Tako, punomoćnik United Medie/SK d.o.o. se na ovu doktrinu u svojim ranijim podnescima poziva kada tvrdi daje Mtel prekrišio odredbe Ugovora o distribuciji jer je navodno bio dužan, odmah po preuzimanju Telrad-Net d.o.o. Bijeljina, Elta-Kabel d.o.o. Dobojski i Blicnet d.o.o. Banja Luka prijavili korisnike istih, ispuniti potrebne tehničke zahtjeve i otpočeti sa distribucijom kanala Sport Klub korisnicima ovih poslovnih subjekata, u skladu sa Općim uvjetima za distribuciju kanala i važećim ugovorom". Kako smo to već detaljno obrazložili u našim ranijim podnescima, malo je reći da su ove tvrdnje (koje United Medija/SK d.o.o. prvi put ističu tek u ovom postupku) pogrešne i da ovakav zaključak svakako ne proizlazi iz Ugovora o distribuciji i Općih uvjeta jer je iz njihovih odredbi više nego jasno da se predmetni ugovor o distribuciji, čiji su Opći uvjeti sastavni dio odnosi samo na Mtel, i njegove obveze, a ne i na njegova povezane osobe. Dodatno, kako smo to već detaljno objasnili, ova doktrina po kojoj se u kontekstu pravilne primjene propisa o zaštiti konkurenčije povezane osobe unutar grupe društava promatraju kao "jedinstveni ekonomski subjekt" (*single economic entity*) svakako ne znači da se njihov pravni subjektivitet u pravnom životu derogira i da prestaju biti pravna osoba, pa se stoga ne podrazumijeva da se kod zasnivanja ugovornih odnosa ima smatrati da kada pregovara i zaključuje ugovor sa trećom osobom matično društvo zastupa ne samo sebe, već da u svakom slučaju automatski pregovara i ugovor zaključuje i u ime i za račun (svih) svojih ovisnih društava.

Sada punomoćnik United Medie/SK d.o.o. u svom pitanju na usmenoj raspravi opet reklo bi se "muti vodu" kada sugerira da mi smatramo da ova doktrina nije primjenjiva na osobe u sastavu Telekom Srbija grupe ali da jeste za United grupu, odnosno da "...čitav zahtjev zasnivate na navodnoj želji United Medie da pogoduje svojim povezanim osobama na vertikalno nižem tržištu ". Nesporno je da se ova doktrina svakako primjenjuje i na sva povezane osobe unutar jedne grupe društava, pa tako i osobe u sastavu Telekom Srbija grupe kao i na ona koja posluju u sastavu United grupe (konkretno United Media, Telemach i drugi operateri koji posluju u BiH), i to mi nikada nismo sporili, ali smo osporili njihovo tumačenje da primjena ove doktrine zapravo znači da je Mtel, zaključenjem Ugovora o distribuciji, automatski obvezao da Sport klub kanala distribuira i preko svih svojih povezanih osoba koja se bave distribucijom medijskog sadržaja u BiH. To nije točno.

Ovakvo ponašanje United Medie (preko SK d.o.o.) pogoduje u prvom redu njenoj povezanoj osobi koja posluje na vertikalnom tržištu, Telemachu, koji u BiH još uvijek ostaje

jedini operator koji medijski sadržaj distribuira preko ovog sustava prijenosa (ovo imajući u vidu broj njegovih DTH korisnika u odnosu na broj naših DTH korisnika). Pa upravo iz podataka RAK-a koje je punomoćnik United Medie/SK d.o.o. dostavio na usmenoj raspravi očigledno da samo DTH tržište u BiH raste i razvija se, što je dodatni razlog za odluku United Medie da sa Mtel-om ne suraduje u pogledu distribucije Sport klub kanala preko DTH sustava prijenosa (već samo za naš IPTV sustav), a kako Mtel ne bi mogao da se sa Telemach-om ravnopravno natječe za nove DTH korisnike, koji su svojom ponudi imali Sport klub kanale. Naime, iz ovih podataka se proizlazi da je Total TV d.o.o. (DTH operater koji je poslova u okviru United grupe, kasnije pripojen Telemachu) je 2015. godine imao ukupno 116.278 korisnika (što je bio i ukupan broj DTH korisnika u BiH), dok je 2019. godini Telemach-ov DTH sustav imao ukupno 130.613 korisnika, Mtel-ov 2.740 korisnika, što čini ukupno 133.353 DTH korisnika u 2019. godini. To znači daje ukupan broj DTH korisnika u 2019. godini u odnosu na 2015. godinu porastao za čak 17.075 novih DTH korisnika, od čega je čak 14.335 novih Telemach-ovih DTH korisnika.

5. Da li Telekom Srbija u ugovorima sa drugim emiterima (posebno Fox, Discovery, Arena Sport i u drugim ugovorima) ima obvezu da kanal distribuira svim svojim korisnicima bez obzira na platformu i da li se radi o uobičajenoj obvezi u predmetnoj industriji?

Kako smo to u odgovoru na prethodno pitanje kao i u našim ranijim podnescima već istakli, ponašanje Telekom Srbije nije predmet ovog postupka, a posebno ne ugovori koje je Telekom Srbija zaključio sa emiterima, te je u tom smislu u ovom dijelu pitanje je krajnje irelevantno i suvišno, posebno jer se podaci/ugovori koja United Media/SK d.o.o. ovde navodi ne odnose na Mtel.

Što se tiče pitanja da li je uobičajena obveza jednog operatera da kanal distribuira svim svojim korisnicima bez obzira na platformu, također smatramo daje isto irrelevantno za utvrđenje zašto je i kako Mtelu od strane United Medie, odnosno SK d.o.o. onemogućeno da preko svog DTH sustava prijenosa distribuira Sport klub kanale, nedostavljanjem, odnosno nedavanjem odgovora u vezi sa konkretnim Tehničkim zahtjevima za distribuciju Sport klub kanala preko DTH sustava. Kako smo to gore detaljno obrazložili, United Media pokušava da ovo svoje nezakonito ponašanje naknadno "opravda" navodnom povredom od strane Mtel-a navodne ugovorne obveze da svojim DTH korisnicima distribuira Sport klub kanale odmah po započinjanu ove usluge na tržištu, pa kako ne može u samom Ugovoru o distribuciji i Općim uvjetima da nađe adekvatne odredbe koje bi to dokazale, pokušava sada to da proglaši za "uobičajenu obvezu u predmetnoj industriji". Jasno, sve ovo je sve irelevantno za konkretni postupak jer na ovaj način United Medija/SK d.o.o. još uvijek nisu dali adekvatno i racionalno objašnjenje zbog čega nam na naš poziv u pogledu Tehničkih zahtjeva za suradnju za DTH sustav i više urgencija nisu dali kakav odgovor.

6. Kojim dokazima u ovom postupku dokazujete da tehnički uvjeti nisu primjenjivi za DTH tehnologiju ili se radi samo o vašem subjektivnom utisku?

Imajući u vidu sve što smo naveli kod odgovora pod 4) gore, posebno sadržaj priloga 6 Općih uvjeta, te da su u svojim podnescima SK d.o.o. i United Media praktično priznali da Opći uvjeti ne sadrže točne informacije u pogledu konkretnih Tehničkih zahtjeva koji moraju biti ispunjeni radi uspostavljanja saradnje za DTH sustav prijenosa, smatramo daje nepotrebno da dokazujemo da li su Tehnički zahtjevi iz priloga 6 Općih uvjeta primjenjivi i na DTH sustav prijenosa

ili ne, te daje očigledno da nije riječ o nekom našem subjektivnom utisku, kako United Media/SK d.o.o. implicira svojim pitanjem.

Svakako, osnovno pitanje je zašto nam SK d.o.o. na naš ljubazan poziv i kasnije urgencije nije dao jasan odgovor u vezi sa potrebnim tehničkim zahtjevima za DTH sustav, posebno ako su navodno ovi zahtjevi isti za sve sustave prijenosa, odnosno suštinski odgovaraju onima za IPTV kako su to naknadno izjavili u tijeku ovog postupka pred Vijećem.

Također, dana 6. travnja 2021. godine zaprimljen je i podnesak Sport Kluba i United Medie, u kojem daju svoj odgovor na navode Mtel-a iz podnesaka od 15. veljače 2021. godine i 22. veljače 2021. godine, koji u kratko navodi slijedeće:

- U podnesku od 18.02.2021. godine, Telekom Srpske negira da postojanje parnice o utvrđenju kršenja ugovora od strane ovog poslovnog subjekta predstavlja prethodno pitanje,
- U podnesku od 15.02.2021. godine, Telekom Srpske insistira da radnja zlouporabe vladajućeg položaja jeste sadržana u nejasnoći tehničkih zahtjeva za distribuciju kanala Sport Klub putem DTH tehnologije, te nedostavljanju odgovora na zahtjeve za davanje ponude za distribuciju kanala Sport Klub putem te platforme Telekoma Srpske. U oba navedena Podneska navodi se da je poslovnom subjektu Telekom Srpske "onemogućeno da preko svog DTH sustava prijenosa distribuira Sport Klub kanale", te se dalje osporava kršenje ugovora o distribuciji od strane poslovnog subjekta Telekom Srpske, negira se da se ugovor o distribuciji koji je imao ovaj subjekt odnosi na DTH tehnologiju, osporava se da se tehnički uvjeti distribucije kanala Sport Klub definirani u Općim uvjetima odnose na DTH tehnologiju, negira se primjena single economic entity doktrine na poslovni subjekt Telekom Srpske i njegova povezana lica (uz istovremeno insistiranje na primjeni iste doktrine na United Media S.a.r.l. i njegova povezana lica), negira se postojanje izrazito dominantnog položaja poslovnog subjekta Telekom Srpske i njegovih povezanih lica na tržištu distribucije audiovizualnih medijskih sadržaja na području gradova i općina u kojima djeluju, odnosno monopolski položaj na svih drugim telekomunikacijskim tržištima, te se iznose razne druge paušalne tvrdnje, sve bez bilo kakvih dokaza i pozivanja na propise i praksu tijela za zaštitu konkurenčije u Evropskoj uniji.

- Te dalje pojašnjava kako:

- a) Telekom Srpske nije ni zahtijevao snabdijevanje - distribuciju kanala Sport Klub za svoju DTH platformu, na ista nije mogla biti ni odbijena;
- b) Tehnički zahtjevi iz Općih uvjeta za distribuciju kanala Sport Klub su jasni, a DTH tehnologija predstavlja jednu od autoriziranih platformi na koje se isti odnose;
- c) Za utvrđivanje povrede konkurenčije u vidu odbijanja snabdijevanja u konkretnom slučaju nije ispunjen niti jedan zakonski uvjet;
- d) Postupanje Protivnih strana predstavlja uobičajim poslovnu praksu u predmetnoj industriji;

Pa prema tome:

- odredba Općih uvjeta kojom se zahtijeva da se kanal distribuira svim korisnicima operatera, najprije uopće nije predmet ovog Postupka, te nikada nije osporena u bilo kojem postupku pred Vijećem ili bilo kojim drugim organom;

- ova odredba, ne samo da nije zabranjena i ne predstavlja nikakvu zloupotrebu, nego predstavlja tržišni standard, pa su stoga očigledno neosnovani navodi Telekom Srpske da takva obaveza nije propisana ili nije dozvoljena (nejasno je šta ustvari u vezi s ovim Telekom Srpske uopće tvrdi);
- također, uobičajilo se ispunjavanje tehničkih standarda koje određuje emiter kanala zahtijeva za sve kanale, bez ostavljanja operatoru prava da jednostrano pravi segmentaciju korisnika na osnovu platforme (na ovom mjestu posebno treba naglasiti da je diskriminacija korisnika strogo zabranjena sektorskim propisima, te je Telekom Srpske dužan pristup javnim telekomunikacijskim uslugama pružati svim zainteresiranim korisnicima na transparentnom, objektivnom i nediskriminatorynom osnovu, što očigledno nije bila namjera Telekom Srpske u konkretnom slučaju, te je stoga čak 10 mjeseci zatajio postojanje svoje DTH platforme); dakle, navodi Telekom Srpske su očigledno neosnovani i nelogični, a u postupanju poslovnog subjekta United Media S.a.r.l. nema ništa neuobičajeno, protivno dobrim poslovnim običajima, a pogotovo ne odredbama Zakona o konkurenčiji sa podzakonskim aktima.

U skladu sa svim navodima iznesenim u dosadašnjem toku postupka, očigledno su neosnovani svi navodi poslovnog subjekta Telekom Srpske izneseni u Zahtjevu i tokom ovog postupka:

- 1) Telekom Srpske nije nikad izričito ni zahtijevao snabdijevanje kanalima Sport Klub za svoju DTH platformu, nego je samo zahtijevao dostavljanje ponude za svoju novu platformu;
- 2) ponuda za distribuciju kanala Sport Klub istovjetna je za sve tri tehnologije (DTH, CATV i IPTV), nesporno je dostavljena Telekom Srpske još u februaru 2016. godine i isti je po njoj zaključio ugovor o distribuciji;
- 3) tehnički uvjeti su bili potpuno jasni i obuhvaćali su i DTH tehnologiju, kao i ugovor o distribuciji;
- 4) Telekom Srpske je prekršio ugovorne obveze koje se odnose na obavezu distribucije kanala svim korisnicima (a koji predstavljaju tržišni standard koji zahtijevaju svi emiteri popularnijih kanala), propustio je distribuirati kanale Sport Klub svojim DTH korisnicima duže od 10 mjeseci, te je zatim počeo postavljati zahtjeve za tumačenje Općih uvjeta koji su potpuno jasni;
- 5) radnje koje Telekom Srpske navodi kao sporne (navodne nejasnoće tehničkih zahtjeva iz Općih uvjeta i eventualni izostanak njihovog pojašnjenja) ne predstavljaju radnje zloupotrebe dominantnog položaja prema Zakonu o konkurenčiji;
- 6) u svakom slučaju, Telekom Srpske ne daje nikakav dokaz na okolnosti da takve nejasnoće postoje (Protivne strane smatraju da se radi o potpuno jasnim zahtjevima koji se odnose i na DTH tehnologiju, koje je Telekom Srpske već ranije ispunio za IPTV tehnologiju), iako je na njemu teret dokazivanja;
- 7) Telekom Srpske nije dokazao ispunjenje niti jednog uvjeta koji prema praksi Europske komisije i Evropskog suda pravde moraju biti ispunjeni za utvrđenje postojanja zloupotrebe dominantnog položaja u vidu odbijanja snabdijevanja:
 - a. kanali objektivno nisu neophodni za učinkovito tržišno natjecanje na silaznom tržištu, što je jasno iz činjenice Telekom Srpske ne samo da se učinkovito natječe na silaznom tržištu, nego

- osvaja izrazito vladajući položaj u razdoblju kada uopće nema te kanale u ponudi, što ukazuje da su ovi kanali bez značaja za efektivno konkuriranje na silaznom tržištu na kojem poslovni subjekt Telekom Srpske ima izrazito vladajući položaj;
- b. nije vjerojatno je da će odbijanje opskrbe za posljedicu imati ukidanje efikasne konkurenkcije na silaznom tržištu - što više, izvjesno je da se to neće desiti, jer Telekom Srpske, kao poslovni subjekt koji ima izrazito vladajući položaj na predmetnom tržištu, nema nikakvih problema u poslovanju zbog izostanka ovog kanala u ponudi, posebno nije u opasnosti da bude eliminiran sa tržišta;
 - c. ničim nije utvrđeno da će odbijanje opskrbe vjerojatno imati za posljedicu nanošenje štete potrošačima;
 - d. uvjeti koje zahtijeva United Media S.a.r.l. ne predstavljaju odstupanje od normalne konkurenkcije, nego čak tržišni standard;
 - e. sve i da Vijeće zaključi da Telekom Srpske jeste zahtijevao snabdijevanje (a nije, nego je samo tražio ponudu koja mu je nekoliko godina ranije dostavljena), a Protivne strane to odbile (što nije točno, jer je tražena ponuda data još u veljači 2016. godine), postojalo bi opravdanje za to zbog kršenja ugovornih obveza od strane Telekom Srpske.

Konačno, poslovni subjekt United Media S.a.r.l. smatra nužnim ukazati na brojne bitne povrede pravila postupka kojima je tijekom postupka spriječen u ostvarivanju svojih prava na obranu:

Zahtjev i Zaključak nikada nisu propisno dostavljeni poslovnom subjektu United Media S.a.r.l. na zvaničnom prijevodu na jezik u službenoj upotrebi u zemlji sjedišta ovog poslovног subjekta, niti su isti zakonito dostavljeni ovom poslovnom subjektu diplomatskim putem, što je spriječilo ovaj poslovni subjekt da učestvuje u ovom postupku - United Media S.a.r.l. jeste imenovana punomoćnike u BiH, ali sama United Media S.a.r.l. nikada nije dobila Zahtjev sa dokazima i Zaključak na jeziku u službenoj upotrebi u svojoj zemlji, pa nije mogla iste niti cijeniti, niti dostaviti sve dokaze koje bi možda predlagala da joj je zakonito omogućeno da sudjeluje u postupku, što je jedino bilo moguće zvaničnim dostavljanjem Zahtjeva i Zaključaka na jeziku u službenoj upotrebi u Luksemburgu, diplomatskim putem; postupak vodi odgovorni član koji se po Zakonu o upravnom postupku BiH morao izuzeti, kako je detaljno pojašnjeno u zahtjevu za izuzeće i kasnijim podnescima; također, s obzirom da iz sadržaja Zaključka nije jasan sadržaj navodnih povreda u vezi sa kojima Vijeće vodi postupak, poslovni subjekt United Media S.a.r.l. smatra daje Vijeće u ovom slučaju dužno da u skladu sa člankom 43., stavak (4) Zakona o konkurenkciji, prije donošenja konačnog rješenja, u pisanoj formi obavijesti stranke o sadržaju rješenja koje namjerava donijeti, kako bi se mogle izjasniti na činjenice i okolnosti koje Vijeće smatra bitnim, jer to iz tijeka postupka nije jasno, a Protivnim stranama nije bio omogućen uvid i kopiranje cijelokupnog spisa kako je Zakonom o konkurenkciji predviđeno.

Imajući u vidu navedeno, poslovni subjekt United Media S.a.r.l. zahtijeva da Vijeće odbije Zahtjev u cijelosti i obveže poslovni subjekt Telekom Srpske na plaćanje troškova postupka prema troškovniku u prilogu.

Dana 9. travnja 2021. godine, United Media i Sport Klub su dostavili akt broj UP-06-26-2-018-55/20 i UP-06-26-2-018-

56/20 kojim su se očitovali na navode Mtel-a sa usmene rasprave, te traže kopiranje dijela spisa. Mtel-a je dana 12. travnja 2021. godine podneskom zaprimljenim pod brojem UP-06-26-2-018-57/20, dostavio dodatno izjašnjenje i troškovnik.

Dana 21. travnja 2021. godine, aktom broj UP-06-26-2-018-58/20, Konkurenčijsko vijeće je postupilo po zahtjevu United Media i Sport Klub za kopiranje dijela spisa, te dostavili tražene akte iz spisa.

11. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Nakon sagledavanja mjerodavnih činjenica i dokaza utvrđenih tijekom postupka kao i činjenica iznijetih na usmenoj raspravi, savjesnom i detaljnom ocjenom svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno, Konkurenčijsko vijeće je utvrdilo slijedeće:

Člankom 9. stavak (1) i (2) Zakona propisano je kako gospodarski subjekt ima vladajući položaj na mjerodavnom tržištu roba ili usluga, ako se zbog svoje tržišne snage može ponašati u značajnoj mjeri neovisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, također uzimajući u obzir udio tog gospodarskog subjekta na mjerodavnom tržištu, udjele na tom tržištu koje imaju njegovi konkurenti, kao i pravne prepreke za ulazak drugih gospodarskih subjekata na tržiste. Prepostavlja se da gospodarski subjekt ima vladajući položaj na tržištu roba ili usluga ako na mjerodavnom tržištu ima udio veći od 40%.

Prije svega, u ovom postupku se pristupilo ispitivanju postojanja vladajućeg položaja od strane gospodarskih subjekata United Media, i Sport Klub.

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju i analizom iste, Konkurenčijsko vijeće je utvrdilo, kako su ispunjeni svi zahtjevi iz članka 9. stavak (1) i (2) Zakona o konkurenkciji, koji se odnose na utvrđivanje vladajućeg položaja, te da United Media putem svog zastupnika Sport Klub na mjerodavnom tržištu proizvoda u Bosni i Hercegovini ima vladajući položaj.

Sport Klub djeluje kao ekskluzivni zastupnik na teritoriji Bosne i Hercegovine gospodarskog subjekta United Media, između kojih gospodarskih subjekata ne postoji vlasnička veza, a poslovne veze odnose na obavljanje poslova zastupanja za račun United Media kod zaključenja ugovora o distribuciji kanala Sport Klub kao i određenih drugih kanala koje emitira ovaj gospodarski subjekt u Bosni i Hercegovini.

Dakle, po ovom pitanju Konkurenčijsko vijeće je utvrdilo kako isti imaju vladajući položaj, iz razloga što jedini na tržištu Bosne i Hercegovine nude Sport Klub kanale, a koji su istovremeno jedini sportski kanali koji nude prijenos Live paketa engleske Premier lige, s tim da Sport Klub kao zastupnik United Media-e u Bosni i Hercegovini zaključuje ugovore o distribuciji Sport Klub kanala, što omogućava Sport Klubu da se može ponašati u značajnoj mjeri neovisno od konkurenata na mjerodavnom tržištu. Istovremeno je utvrđeno da ne postoje supstituti ovim kanalima na tržištu, pa tako i ako sportski kanali "Arena Sport" također, emitiraju sportske sadržaje, ne mogu se smatrati za supstitutima sportskim sadržajima koje pružaju kanali Sport Klub, čime su ispunjeni zahtjevi iz članka 9. Zakona.

Člankom 10. stavak (1) Zakona propisano je da je zabranjena svaka zlouporaba vladajućeg položaja jednog ili više gospodarskih subjekata na mjerodavnom tržištu, a člankom 10. stavak (2) propisano je da se zlouporaba vladajućeg položaja posebno odnosi na:

- b) ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača, i
- c) primjenu različitih uvjeta za istu ili sličnu vrstu poslova s ostalim stranama, čime ih dovode u neravnopravan i nepovoljan konkurenčki položaj.

U konkretnom slučaju, gospodarski subjekt Mtel, navodi kako postoji zlouporaba vladajućeg položaja iz članka 10. stavak

(2) točka b) i c) Zakona, a koja se očituje kao odbijanje poslovne suradnje od strane Sport Klub, i United Media, u odnosu na Mtel, i to odbijanjem zaključenja ugovora za emitiranje Sport Klub kanala, putem DTH sustava prijenosa.

Na temelju dostavljenih dokaza i utvrđenog činjeničnog stanja, kao argumentacije iznesene tijekom postupka, savjesnom i detaljnom ocjenom svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno, Konkurenčijsko vijeće je razmatralo navedeni predmet i donijelo odluku da radnje opisane u Zahtjevu predstavljaju povredu odredbe članka 10. stavak (2) točke a) i b) Zakona o konkurenčiji.

Naime, Ugovor o distribuciji TV kanala, kao i Aneks 1. Ugovora o distribuciji, između Sport Kluba kao zastupnika United Media-e i Mtel-a kao operatora zaključen je dana 31.3.2017. godine, kojim su regulirani međusobni poslovni odnosi.

Točkom B.9. Ugovora o poslovnoj suradnji (Osnovne odredbe) ugovoreno je: "Vrsta sistema prijenosa servisa Operatora je IPTV."

Dakle, tijekom postupka nesporno je utvrđeno kako su ugovorne strane ugovorom od 31.3.2017. godine zaključile ugovor za pružanje "samo" usluge IPTV sustava prijenosa.

Za argumente koje je United Media, i Sport Klub navodili kako je, prilikom zaključenja Ugovora o poslovnoj suradnji od 31.3.2017. godine, istovremeno sa zaključenjem istog za pružanje IPTV usluge, zaključen ugovor i za pružanje usluga putem DTH sustava prijenosa, utvrđeno je da su neutemeljeni, pa tako i svi argumenti koji su navedeni u korist dokazivanja prednje teze.

Naime, u trenutku zaključenja predmetnog ugovora, Mtel, nije imao mogućnost pružanja ove vrste usluge putem DTH sustava prijenosa, niti je istu nudio, pa stoga je Konkurenčijsko vijeće utvrdilo kako, niti iz sadržaja ugovora, niti okolnosti koje su postojale prilikom zaključenja istog, ne ostavljaju mogućnost sumnje da je u tom trenutku postojao ugovor i za tu vrstu usluge.

Prednje potvrđuje i činjenica kako je Mtel, kada je stvorio tehničke uvjete za pružanje ove vrste usluge (pri čemu nije bitno za ovaj postupak da je to devet mjeseci nakon pokretanja ove vrste usluge svojim korisnicima, sa ponudom drugih TV kanala), zatražio ponudu, te objašnjenje od zastupnika United Media-e, Sport Kluba, na koji način mogu ugovoriti i tu vrstu usluge, za što je kao dokaz dostavljeni dopisi koji su u više navrata upućeni Sport Klubu, na koje Sport Klub nije odgovorio, odnosno oglušio se na zahtjev za dostavu ponude.

Dakle, prema tijeku događanja, proizlazi kako je Mtel je dana 7. 12. 2018. godine donio Odluku o odobravanju promotivne cijene i uvjeta korištenja m:SAT usluge, tj. usluge koja omogućava isporuku televizijskih programa preko satelita do odgovarajuće opreme instalirane na lokaciji preplatnik, tzv. DTH sustav prijenosa. Prilikom pokretanja ove vrsta usluge Mtel u svojoj ponudi nije imao Sport Klub kanale.

Nakon čega je, dana 6.8.2019. godine, 5.9.2019. godine, 3.10.2019. godine, pisanim podnescima, a zatim i telefonom, te e-mailom dana 18.9.2019. godine više puta kontaktirao zastupnika Sport Klub, kako bi zaključio ugovor o distribuciji Sport Klub TV kanala putem DTH sustava prijenosa, međutim, nije došlo do odgovora zastupnika Sport Klub-a.

Ugovorni odnosi u našem pravu regulirani su Zakonom o obveznim odnosima, te kao temeljno načelo ugovaranja, jeste načelo savjesnosti i poštenja, zabrane nametanja obveza, zabrane uvjetovanja radi monopolskog položaja, jednake vrijednosti davanja, dužnosti izvršenja obveze, suglasnosti volja ugovornih strana, pažljivim ponašanjem, primjenom dobrih poslovnih običaja, iz čega proizlazi kako su poslovni subjekti koji posluju i nude svoje robe/usluge na teritoriju Bosne i Hercegovine dužni poštivati prednja načela prilikom zaključenja ugovora, te da se u svakom slučaju ugovori predmet i cijena, o čemu mora postojati suglasnost volja.

Iz prednjeg proizlazi kako je na poziv Mtel-a radi zaključenja ugovora, Spot Klub bio dužan dostaviti pojašnjenje i odgovor na pitanje. Sport Klub, tijekom cijelog postupka nije dostavio bilo kakvo obrazloženje, zašto nije odgovorio na poziv Mtel-a, a tek kada je postupak pokrenut, u svojim podnescima navodi kako je ugovor između njega i Mtel na snazi i za DTH sustav prijenosa, još od potpisivanja prvog ugovora od 31.3.2017. godine. Temeljem te tvrdnje, United Media i Sport Klub su pokrenuli i postupak naknade štete pred Općinskim sudom u Sarajevu. Naime, kako su naveli da iz Ugovora od 31.3.2017. godine, kojom prilikom je prema stavu istih, zaključen Ugovor i za pružanje usluge prijenosa Sport Klub kanala putem DTH sustava prijenosa, te da iz iste proizlazi obveza plaćanja naknade za sve korisnike s kojim je isti imao Ugovor (bez obzira što nije u ponudi imao kanale Sport Klub!).

Ovime Konkurenčijsko vijeće rješava i pitanje koje se pojavilo kao prethodno pitanje u ovom postupku, a to je pitanje postojanja Ugovora, odnosno je li prilikom zaključenja ugovora od 31.3.2017. godine, istovremeno bila ugovorenata usluga sa DTH sustavu prijenosa, čime za potrebe ovo postupka utvrđuje negativan odgovor na prethodno pitanje, za ovaj konkretni postupak, tj. predmetnim ugovorom nije bila obuhvaćena usluga DHT sustava prijenosa.

Dakle, uvidom i analizom u cjelokupni Ugovor, a posebice odredbi članka C.3., E.1. i F.4. na koje se pozivala Protivna strana, kako iz istih proizlazi činjenica da je ugovor zaključen i za DTH sustav prijenosa, utvrđena je da isti članci Ugovora ne odnose, te iz istih ne proistječe zaključak da je Ugovor zaključen i za tu vrstu obveze.

Tvrđnja Protivne strane kako Mtel nije zahtijevao opskrbu - distribuciju kanala Sport Klub je bespredmetna, obzirom da je, prilikom zaključenja bilo kakvog ugovora, prije svega potrebno zainteresiranom kupcu dostaviti ponudu, pa tek nakon prihvata ponude, može se smatrati da je ugovor zaključen i da se može tražiti opskrba ugovorenate usluge.

U prilog ovakvom stavu Konkurenčijskog vijeća, drži i činjenica koju nije osporavala ni Protivna strana, kako je da bi Mtel mogao započeti sa pružanjem usluge putem DTH sustava prijenosa ipak potrebno izvršiti "tehnički due diligence", što hoće reći da je potrebno izvršiti tehničku pripremu sukladno zahtjevima i standardu koji je propisao Sport Klub, a tek po ispunjenju istih započeti sa pružanjem usluge.

Temeljem svega navedenog, utvrđeno je, kako je Spot Klub bio dužan dostaviti Mtel-u ponudu, iz koje trebaju na jasan, transparentan i nediskriminirajući način, sa svim potrebnim zahtjevima koje je potrebno ispuniti kako bi došlo do zaključenja Ugovora, a o kojog će Mtel naknadno odlučiti hoće li istu prihvatiti ili neće.

Također, temeljem svega navedenog utvrđeno je da postupanje gospodarskih subjekata United Media i Sport Klub, odnosno uskraćivanje/odbijanje poslovne suradnje predstavljaju zlouporabu vladajućeg položaja iz članka 10. stavak (2) točka b) i c) Zakona.

Temeljem prednjeg, odlučeno je kao u točki 2. izreke.

Također, kao bitno pitanje ovog postupka je i sadržaj Općih uvjeta pružanja usluga, i pripadajućih Anexa kojim se reguliraju ugovorni odnosi između servisa (Sport Klub) i Operatora (pružatelja usluge gledanja TV kanala).

Nesporna je činjenica kako je Konkurenčijsko vijeće, u fazi prijedloga predmetne Opće uvjete ocijenio da iz istih ne proizlazi mogućnost narušavanja tržišne konkurenčije, odnosno dalo je pozitivno mišljenje na iste.

Međutim, ne stoje tvrdnje Protivne strane kako je ocjena sadržaja Općih uvjeta "presuđena stvar", te da o istim ne postoji mogućnost osporavanja.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo kako sadržaj Općih uvjeta ne sadržava klauzule niti odredbe koje mogu biti diskriminirajuće za Operatore, međutim, niti jedan dokument, niti pravni akt, ukoliko pokaže manjkavosti u primjeni, ne može biti "osloboden" od ponovnog preispitivanja i predmetom revizije.

Stoga, Konkurencijsko vijeće je temeljem svih dokaza u postupku koji su dostavljeni, te stvarnom situacijom koja je praktičnom primjenom nastala, te uvidom u Opće uvjete, utvrdilo kako je iste potrebno "dopuniti", u smislu dodatnog reguliranja sadržaja istih.

Naime, Protivne strane su tvrdile kako iz Općih uvjeta proizlazi kako se isti odnose na sve vrste prijenosa, te da je primjenom istih došlo i do zaključenja Ugovora.

Ovdje treba pridodati i kako je i Protivna strana u svojim podnescima navodila kako u Općim uvjetima nije detaljno reguliran način zaključenja ugovora za DTH sustav prijenosa.

Naime, primjena Općih uvjeta je pokazala kako, Operatori koji namjeravaju zaključiti Ugovore sa zastupnikom Sport Klubom, iz istih nemaju dovoljno informacija na koji način se zaključuje Ugovor za pružanje usluge TV kanala putem DTH sustava prijenosa.

Stoga je Konkurencijsko vijeće, kako bi se uspostavila učinkovita tržišna konkurenca, te otklonila povreda iz članka 10. stavak (2) točka b) i c) Zakona, odlučilo kao u tački 3. izreke.

Tijekom postupka Punomoćnik Protivne strane je prigovarao na način dostave podnesaka, tj. tražio je dostavu izravno u Veliko Vojvodstvo Luksemburg, međutim Konkurencijsko vijeće je ovakav prigovor ocijenio kao neutemeljen, jer je sukladno članku 47. stavak (5) Zakona o upravnom postupku BiH gospodarski subjekt United Media imenovao punomoćnika za zastupanje u Bosni i Hercegovini, čime je otklonjena obveza dostave na adresi u inozemstvu.

12. Novčana kazna

U smislu članka 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenциji, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10,0% vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda gospodarskog subjekta, iz godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, kaznit će se gospodarski subjekt, ako zlouporabi vladajući položaj na način propisan odredbama članka 10. Zakona o konkurenциji.

Konkurencijsko vijeće je prilikom izricanja visine novčane kazne uzelo u obzir namjeru te dužinu trajanja povrede Zakona o konkurenциji, kao i posljedice koje je ista imala na tržišnu konkurencoju, u smislu članka 52. Zakona o konkurenциji.

Nadalje, polazeći od nesporno utvrđene činjenice da je United Media zlouporabio vladajući položaj, iz članka 10. stavak (2) točke b) i c) Zakona o konkurenциji, u smislu članka 48. stavak (1) točke b) Zakona o konkurenциji, izrečena je novčana kazna u iznosu 250.000,00 KM (dvije stotine pedeset tisuća konvertibilnih maraka), što predstavlja (***)^{1%} ostvarenog prihoda iz 2019. godine, koji je (**) EUR, odnosno (**) KM.

S obzirom na visinu izrečene novčane kazne, Konkurencijsko vijeće nije imalo prvenstveno za cilj kažnjavanje isključivo radi kršenja Zakona o konkurenциji, već da upozori gospodarski subjekt United Media na obvezu poštovanja pravila tržišne konkurencoje utvrđenih odredbama Zakona o konkurenциji.

U slučaju da se izrečena novčana kazna ne uplati u utvrđenom roku ista će se naplatiti prinudnim putem od povezanog gospodarskog subjekta Telemach BH d.o.o. Sarajevo, u smislu članka 47. Zakona o konkurenциji, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.

Imajući u vidu navedeno Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao tački 4. dispozitiva ovog Rješenja.

13. Troškovi postupka

Punomoćnik Podnositelja zahtjeva je dana 12.4.2021. godine podneskom broj UP-06-26-2-018-57/20 dostavio Zahtjev za naknadu troškova postupka u ukupnom iznosu od 3.397,19 KM sa uključenim iznosom PDV-a.

Punomoćnik gospodarskih subjekata United Media i Sport Klub je dana 6.4.2021. godine podneskom broj UP-06-26-2-018-50/20 dostavio Zahtjev za naknadu troškova postupka u iznosu od 1.965,60 sa uključenim iznosom PDV-a, i dana 9.4.2021. godine, podneskom broj UP-06-26-2-018-55/20, iznos od 240 KM dodatno sa PDV-om, iznos od 280,80 KM, što ukupno iznosi 2.246,40 KM.

Konkurencijsko vijeće je prilikom određivanja troškova postupka uzelo u obzir odredbe Zakona o upravnom postupku i to članak 105. stavak (2) Zakona o upravnom postupku kada u postupku sudjeluju dvije ili više stranaka sa suprotnim interesima, stranka koja je izazvala postupak, a na čiju je štetu postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadoknaditi opravdane troškove koji su toj stranci nastali sudjelovanjem u postupku. Ako je koja od strana djelomično uspjela u svom zahtjevu, dužna je nadoknaditi protivnoj strani troškove razmjerno dijelu svog zahtjeva u kojem nije uspjela.

Kako je u predmetnom postupku Podnositelj zahtjeva uspio sa svojim Zahtjevom, Konkurencijsko vijeće je prihvatio Zahtjev gospodarskog subjekta Mtel za naknadu troškova, a Protivna strana je izazvala ovaj postupak, te je na njegovu štetu isti i okončan, istoj nisu priznati troškovi.

Na osnovu gore navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 5. izreke ovoga Rješenja.

14. Administrativna pristojba

Sukladno članku 2. tarifni broj 107. stavak (1) točka f) Odluke o visini administrativnih pristojbi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", broj 30/06, 18/11 i 75/18) Podnositelj zahtjeva je na ovo Rješenje obvezan uplatiti administrativnu pristojbu u ukupnom iznosu od 1.500,00 KM u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.

Sukladno odredbi članka 3. stavak (2) točka b) Odluke o visini administrativnih pristojbi u vezi s procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem, Podnositelj zahtjeva je nakon izvršene uplate dužan uplatnicu kao dokaz o izvršenoj uplati administrativne pristojbe dostaviti Konkurencijskom vijeću, prije dostavljanja Rješenja.

Ukoliko Podnositelj zahtjeva ne izvrši upлатu administrativne pristojbe, Konkurencijsko vijeće će pokrenuti postupak prinudne naplate po proceduri koja je propisana člankom 18. Zakona o administrativnim pristojbama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 i 3/10).

Slijedom navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 7. izreke ovog Rješenja.

15. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljen priziv.

Nezadovoljna stranka može pokrenuti Upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka, odnosno objavljivanja ovoga Rješenja.

Broj UP-06-26-2-018-59/20

22. travnja 2021. godine

Sarajevo

Predsjednik
Dr. Stjepo Pranjić, v. r.

¹ Podatci predstavljaju poslovnu tajnu, u smislu članka 38. Zakona o konkurencoji.

конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), и члана 105. Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16), а по Захтјеву за покретање поступка привредног субјекта Мтел а.д. Бања Лука, Вука Карадића 2., 78 000 Бања Лука, Босна и Херцеговина, против привредних субјеката *United Media S.à.r.l.*, *Boulevard Pierre Frieden* 43, Л-1543 Велико Војводство Луксембург и Спорт Клуб д.о.о. Цемала Биједића 160 Г, Ламела Ц, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина, ради утврђивања злоупотребе доминантног положаја у смислу члана 10. став (2) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији, на 86. (осамдесетшестој) сједници одржаној дана 22. априла 2021. године, донијело је сљедеће

РЈЕШЕЊЕ

1. Утврђује се да привредни субјекат *United Media S.à.r.l.*, *Boulevard Pierre Frieden* 43, Л-1543 Велико Војводство Луксембург, путем заступника привредног субјекта "Спорт Клуб" д.о.о. Сарајево, Цемала Биједића 160 Г, Ламела Ц, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина, злоупотријебио доминантни положај на тржишту Босне и Херцеговине, у смислу члана 10. став (2) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији, одбијањем пословања ради закључења уговора о дистрибуцији за ДТХ систем преноса са привредним субјектом Мтел а.д. Бања Лука, Вука Карадића 2., 78 000 Бања Лука, Босна и Херцеговина.
2. Налаже се привредном субјекту *United Media S.à.r.l.*, *Boulevard Pierre Frieden* 43, Л-1543 Велико Војводство Луксембург, путем заступника привредног субјекта "Спорт Клуб" д.о.о. Сарајево, Цемала Биједића 160 Г, Ламела Ц, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина, у року од 60 дана достави комерцијално-техничку понуду за дистрибуцију Спорт Клуб канала за ДТХ систем преноса привредном субјекту Мтел а.д. Бања Лука, Вука Карадића 2., 78 000 Бања Лука, Босна и Херцеговина.
3. Налаже се привредном субјекту *United Media S.à.r.l.*, *Boulevard Pierre Frieden* 43, Л-1543 Велико Војводство Луксембург, путем заступника привредног субјекта "Спорт Клуб" д.о.о. Сарајево, Цемала Биједића 160 Г, Ламела Ц, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина, у року од 60 дана допуни Опште услове пружања услуга, на начин да јасно, транспарентно, недискриминирајуће дефинише начин достављања понуде и закључења уговора за ДТХ систем преноса.
4. Изриче се новчана казна привредном субјекту *United Media S.à.r.l.*, *Boulevard Pierre Frieden* 43, Л-1543 Велико Војводство Луксембург, због кршења Закона утврђеног у тачки 1. овог Рјешења, у висини од 250.000,00 КМ (двије стотине педесет хиљада конвертибилних марака), у смислу члана 48. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији, коју је дужан платити у року од 8 (осам) дана од дана пријема овог Рјешења. Уколико привредни субјекат *United Media S.à.r.l.*, *Boulevard Pierre Frieden* 43, Л-1543 Велико Војводство Луксембург, не уплати изречену новчану казну у остављеном року, иста ће се наплатити присилним путем, уз обрачунавање затезне камате за вријеме прекорачења рока, према важећим прописима Босне и Херцеговине, од његовог повезаног правног лица регистрованог у Босни и Херцеговини, привредног субјекта "Телемаџ БХ" Друштво за пружање услуга у области телекомуникација д.о.о. Сарајево, Цемала Биједића 216, 71000 Сарајево.
5. Налаже се привредном субјекту *United Media S.à.r.l.*, *Boulevard Pierre Frieden* 43, Л-1543 Велико Војводство

Луксембург на име трошкова поступка исплати новчани привредном субјекту Мтел а.д. Бања Лука, Вука Карадића 2., 78 000 Бања Лука, Босна и Херцеговина износ од 3.397,19 КМ (три хиљаде и деведесетседам конвертибилних марака) у року од 8 дана од дана пријјема овог Рјешења.

6. Одија се захтјев привредних субјеката *United Media S.à.r.l.*, *Boulevard Pierre Frieden* 43, Л-1543 Велико Војводство Луксембург, и "Спорт Клуб" д.о.о. Сарајево, Цемала Биједића 160 Г, Ламела Ц, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина за накнадом трошкова поступка.
7. Обавезује се привредни субјекат Мтел а.д. Бања Лука, Вука Карадића 2., 78 000 Бања Лука, Босна и Херцеговина да плати административну таксу у укупном износу од 1.500,00 КМ (хиљаду и петсто конвертибилних марака) у корист Буџета институција Босне и Херцеговине у року од 8 дана од дана пријема овог Рјешења.
8. Ово Рјешење је коначно и биће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласницима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкуренцијски савјет или Савјет) је, дана 24. априла 2020. године запримио Захтјев за покретање поступка, запримљен под бројем УП-06-26-2-018-1/20 (у даљем тексту: Захтјев) подносиоца привредног субјекта Мтел а.д. Бања Лука, Вука Карадића 2., 78 000 Бања Лука (у даљем тексту: Мтел) ради утврђивања злоупотребе доминантног положаја из члана 10. став (2) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09- у даљем тексту: Закон) против привредних субјеката *United Media S.à.r.l.* *Boulevard Pierre Frieden* 43, Л-1543 Велико Војводство Луксембург (у даљем тексту: *United Media*) и Спорт Клуб д.о.о. Цемала Биједића 160 Г, Ламела Ц, 71000 Сарајево (у даљем тексту: Спорт Клуб или СК д.о.о.).

Како Захтјев није био потпун, Конкуренцијски савјет је актом број УП-06-26-2-018-2/20 од 7.5.2020. године, затражио од Подносиоца захтјева допуну истог.

Допуна Захтјева је запримљена у Конкуренцијски савјет дана 15.5.2020. године под бројем УП-06-26-2-018-3/20.

Након комплетирања Захтјева, Конкуренцијски савјет је Подносиоцу захтјева, издао Потврду о пријему комплетног и уредног Захтјева, у смислу члана 28. став (3) Закона, дана 23. јула 2020. године, актом број УП-06-26-2-018-4/20.

1. Странке у поступку

Странке у поступку су привредни субјекат Мтел а.д. Бања Лука, Вука Карадића 2., 78 000 Бања Лука, *United Media S.à.r.l.*, *Boulevard Pierre Frieden* 43, Л-1543 Велико Војводство Луксембург и Спорт Клуб д.о.о. Сарајево, Цемала Биједића 160 Г, Ламела Ц, 71 000 Сарајево.

1.1. Привредни субјекат Мтел а.д. Бања Лука

Мтел је дио групе друштава чије је матично друштво Телеком Србија а.д. Београд, Република Србија.

Према Изводу из судског регистра Окружног привредног суда у Бања Луци број 057-0-Per-3-19-002723 привредни субјекат "Телекомуникације Републике Српске" а.д., скраћена твртка друштва Мтел, регистрован је у судском регистру овог суда под бројем МБС: 1-9317-00.

Основне регистроване дјелатности привредног субјекта Мтел је између осталих 61.10 дјелатност жичане телекомуникације, 61.20 дјелатност бежичне телекомуникације, 61.30 дјелатност сателитске телекомуникације.

Основни капитал МТЕЛ-а је подијељен на акције, а према подацима из Регистра хартија од вриједности РС, Бања Лука, власништво на дionицама имају следећи акционари:

- Телеком Србија а.д. Београд - 65%;
- ПРЕФ а.д. Бањалука - 8,92%;
- Фонд за реституцију РС а.д. Бањалука - 5,02%;
- ДУИФ Кристал инвест а.д. - ОМИФ Футуре Фунд - 2,61%;
- Остали - 18,45%;

МТЕЛ је једна од три национална оператора на тржишту телекомуникација у Босни и Херцеговини, те под пословним брандом "м:тел" нуди својим корисницима различите услуге из области мобилне телефоније, фиксне телефоније, дигиталне телевизије, интернета и преноса података. МТЕЛ у Босни и Херцеговини има близу два милиона корисника и распорашењу малопродајну мрежу.

1.2. Привредни субјекат Унитетед Медиа С.à.р.л.

Привредни субјекат *United Media S.à.r.l.*, Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Велико Војводство Луксембург, регистрован је дана 5. 3. 2014. године под матичним бројем B 184939 у Регистру привредних друштава и трговине Луксембург. Према информацијама из Захтјева привредни субјекат *United Media* управља медијским услугама и услугама оглашавања у оквиру групе друштава под контролом привредног друштва *United Group B.V.* из Низоземске укључујући ту куповину односно лиценцирање ТВ права за потребу производње канала које потом еmitира, где су укључена и права на еmitовање спортских, филмских и других садржаја. *United* група је у крајњем власништву фондова које савјетује *BC Partners LLP*, међународни приватни инвестицијски фонд са сједиштем у Лондону, чија је једина дјелатност обављање савјетодавних услуга.

United Media је власник неколико ТВ канала који се еmitирају у БиХ, укључујући ту и Спорт Клуб (више канала) и Н1 БиХ.

1.3. Привредни субјекат Спорт Клуб д.о.о. Сарајево

Привредни субјекат Спорт Клуб д.о.о., Цемала Биједића 160 Г, Ламела Ц, 71 000 Сарајево (у даљем тексту: Спорт Клуб), регистрован је код Општинског суда у Сарајеву, под матичним бројем 65-01-0208-09.

Спорт Клуб канали еmitирају најбоље догађаје из свијета ногомета и то Ливе пакет Премијер лиге (почев од 2006. године), као и друге премијум садржаје као што су Лалига, ЕУРО и квалификације за Свјетско првенство, као и УЕФА Лига нација), кошарке (НБА, Еуролига, Еурокуп, ФИБА квалификације и турнири) и тениса (*Wimbledon, Masters Serie* и *WTA*).

На каналима се преноси и низоземски, турски, аустријски, украјински и швицарски ногомет, као и ауто-мото спортиви: Формула 1, Мото ГП и НАСЦАР. Ту су и НФЛ, ИААФ Дијамантска лига атлетике, руски КХЛ хокеј, као и Лига првака (мушка и женска), Лига нација, европска и свјетска првенства у одбојци. Портфель спортивких канала чине СКИ, СК2, СК3, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9 и СК10, специјализовани канал СК Голф, као и СК ХД.

2. Правни оквир предметног поступка

Конкуренцијски савјет је у поступку примијению одредбе Закона, Одлуке у дефинисању доминантног положаја ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 34/10), Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 34/10) и одредбе Закона о управном поступку, у смислу члана 26. Закона.

Споразум о стабилизацији и придрживању између европских заједница и његових држава чланица, с једне стране и Босне и Херцеговине с друге стране ("Службени

гласник БиХ - међународни уговори" бр. 10/08 - у даљем тексту: Споразум о стабилизацији и придрживању) одредба чл. 71. о примјени критеријума и правне стечевине Европске уније, те члана 43. став (1) Закона, омогућују Конкуренцијском савјету у сврху оцјене датог случаја, да може користити судску праксу Европског суда правде и одлукама Европске комисије.

Конкуренцијски савјет је извршио увид у Опште услове пружања услуга, Анекс 1 Општих услова пружања услуга, те Уговора о дистрибуцији ТВ канала између Мтел-а и привредног субјекта Спорт Клуб.

3. Поступак по Захтјеву за покретање поступка

Подносилац Захтјева у свом Захтјеву наводи сљедеће:

Поступајући у складу са одредбама члана 27. став (3) и члана 28. Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ" бр. 48/05, 76/07 и 80/09) привредно друштво Телекомуникације Републике Српске, а.д. Бања Лука, Улица Вука Карапића број 2, Бања Лука, регистровано је у Окружном привредном суду у Бањи Луци под матичним бројем 1-9317-00 (у даљем тексту: Мтел или Подносилац Захтјева), Конкуренцијском савјету Босне и Херцеговине подноси Захтјев за покретање поступка ради утврђивања злоупотребе доминантног положаја из члана 10. став (2) тачке б) и ц) Закона, против привредног субјекта *United Media S.à.r.l.*, са сједиштем на адреси Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Велико Војводство, Луксембург, регистровано под матичним бројем B 184939, дана 5.3.2014. год. у Регистру привредних друштава и трговине Луксембург (у даљем тексту: "*United Media*") и привредног субјекта Спорт Клуб д.о.о., са сједиштем на адреси Хајрудина Шабаније 49, Сарајево, регистровано код Општинског суда у Сарајеву, под матичним бројем 65-01-0208-09 (у даљем тексту: "СК д.о.о."), указујући на сљедеће чињенице, доказе и документацију.

У свом Захтјеву Подносилац даље наводи, како је Мтел један од три водећа телекомуникацијска оператора у Босни и Херцеговини и његова главна пословна дјелатност је пружање телекомуникацијских услуга у фиксној и мобилној телефонији, дистрибуција медијских садржаја и пружање услуге приступа интернету.

Поред основних дјелатности, дефинисане су и друге дјелатности којима Мтел нуди и широк спектар осталих телекомуникацијских услуга, укључујући остале фиксне телефонске услуге, пренос података, закуп линија, водова, услуге на цијелом мрежном подручју, додатне услуге у области мобилне телефоније, интернетске и мултимедијалне услуге. Мтел пружа и услуге у области закупа, изградње, управљања и заштите телекомуникацијске инфраструктуре, а обавља и друге дјелатности које служе дјелатности уписаној у регистар, а које се уobičajeno обављају уз те дјелатности у мањем обиму или повремено.

Мтел је дио групације чије је матично друштво Телеком Србија а.д. Београд, Таковска број 2, Београд, Република Србија. На дан 5.3.2020. године структура власништва Мтела а.д. Бања Лука је била: Телеком Србија а.д. Београд - 65,01%, ПРЕФ а.д. Бања Лука - 8,92%, Фонд за реституцију РС а.д. Бања Лука - 5,03%, ДУИФ Кристал Инвест А.Д. - ОМИФ Футуре Фунд - 2,61% и остали дionичари - 18,42%.

На подручју БиХ Мтел има учешћа у власничкој структуре сљедећих привредних субјектата:

100% учешћа у власништву привредног друштва Логософт д.о.о. Сарајево;

100% учешћа у власништву привредног друштва Блиџнет д.о.о. Бања Лука;

100% учешћа у власништву привредног друштва Телрад Нет д.о.о. Бијељина и

100% учешћа у власништву привредног друштва ЕЛТА-КАБЕЛ д.о.о. Добој

100% учешћа у власништву привредног друштва ФИНАНЦ д.о.о. Бања Лука.

Све услуге које нуди Мтел, као и иновативна рјешења у технологији коју примјењује, усмјерена су ка потребама корисника на тржишту и мотивирана њиховом жељом за квалитетнијом комуникацијом.

Према јавно доступним информацијама, *United Media* управља медијским услугама и услугама оглашавања у оквиру групе друштава под контролом привредног друштва *United Group B.V.* из Низоземске (у даљем тексту: "*United grupa*"), укључујући куповину, односно лиценцирање ТВ права за потребу производње канала које затим емитира, где су укључена и права на емитовање спортских, филмских и других садржаја.

United група је у крајњем власништву фондова које савјетује *BC Partners LLP*, међународни приватни инвестициони фонд са сједиштем у Лондону, чија је једина дјелатност обављање савјетодавних услуга, са 20 милијарди евра у управљању.

United Media је власник неколико ТВ канала који се емитују у БиХ, укључујући Спорт Клуб канале. Спорт Клуб канали емитују најбоље догађаје из свијета ногомета и то Ливе пакет Премијер лиге (почев од 2006. год.), као и друге премијум садржаје као што су ЛаЛига, ЕУРО и квалификације за Свјетско првенство, као и УЕФА Лига нација), кошарке (НБА, Еуролига, Еурокуп, ФИБА квалификације и турнири) и тениса (*Wimbledon, Masters Serie* и *WTA*). На каналима се преноси и низоземски, турски, аустријски, украјински и швицарски ногомет, као и ауто-мото спортиви: Формула 1, Мото ГП и НАСЦАР. Ту су и НФЛ, ИААФ Дијамантна лига атлетике, руски КХЛ хокеј, као и Лига првака (мушки и женска), Лига нација, европска и свјетска првенства у одбојци. Портфолио спортских канала чине СК1, СК2, СК3, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9 и СК10, специјализовани канал СК Голф, као и СК ХД (у даљем тексту: Спорт Клуб канали).

Пословне активности Унитед групе у БиХ обухватају и тржишта фиксне телефоније и приступа интернету као и у малопродајно тржиште дистрибуције аудиовизуелних медијских услуга и медијских услуга радија (у даљем тексту: "тржиште дистрибуције радио и ТВ програма").

На овом последњем тржишту, *United Grupa* је присутна преко сљедећих привредних субјеката, која наступају удружене: *Telemach* д.о.о. Сарајево (у даљем тексту: *Telemach*), *M&H Company* д.о.о. Сарајево, ХКБ нет д.о.о. Сарајево и ХС д.о.о. Сарајево.

Према подацима Регулаторне Агенције за телекомуникације (у даљем тексту: РАК), на дан 31.12.2019. год ова 4 оператора имају 342.249 претплатника, у односу на укупан број претплатника ЦАТВ/ИПТВ/ДТХ¹ у БиХ од 833.011, што чини тржишно учешће од 41,09% на тржишту дистрибуције радио и ТВ програма у БиХ. За њима слиједи Мтел са својим повезаним друштвима - Блицнет д.о.о. Бања Лука, Елта Кабел д.о.о. Добој, Логософт д.о.о. Сарајево и Телрад Нет д.о.о. Бијељина, са бројем претплатника од [201.868] и тржишним учешћем од [24,23%], као и БХ Телеком д.д. Сарајево са 197.641 претплатника и тржишним учешћем од 23,73% и ХТ Мостар са 39.188 претплатника и

¹ ЦАТВ (услуга кабловске дистрибутивне мреже којом се сигнал испоручује до крајњих корисника); DTH - Direct to Home (сателитски систем за директно емитирање сигнала до крајњих корисника); ИПТВ (услуга интернет протокол телевизије, која се користи за дистрибуцију више телевизијских сигнала коришћењем ТЦП/ИП протокола).

тржишним учешћем од 4,70%. Сви остали оператори имају 6,25% учешћа.

У БиХ дјелују два оператора која нуде ДТХ услугу дистрибуције радио и ТВ програма (такође према подацима РАК на дан 31.12.2019. год) и то *Telemach* (Тотал ТВ), који има 130.613 претплатника односно 97,95% учешћа у укупном броју од 133.353 претплатника ДТХ услуге дистрибуције у БиХ и Мтел (м:САТТВ), који има [2.740] претплатника односно [2,05%].

Учешћа ДТХ услуге дистрибуције у укупном броју претплатника у БиХ износи 16%.

Као доказ Подносилац Захтјева је приложио Рјешење РАК-а бр: УП1: 07-29-2-5/20 од 15.1.2020. год. достављено Асоцијацији композитора-музичких стваратеља, рјешавајући по њиховом захтјеву за приступ информацијама, а које је достављено Мтел-у. Имајући у виду овако високи удио на тржишту, те рас прострањеност инфраструктуре на територији цијеле БиХ (за разлику од других оператора који послују на ужим земљописним подручјима), неспорну финансијску снагу *United* Групе, те вертикалну интегрисаност *Telemach*-а са *United Media*, може се закључити да *Telemach* и његова повезана друштва имају значајну тржишну снагу, која им омогућава да се на малопродајном тржишту дистрибуције радио и ТВ програма понашају у значајној мјери неовисно о конкурентима и потрошачима, односно да имају доминантни положај.

СК д.о.о. је заступник, односно агент привредног субјекта *United Media*, који је почев од 2012. год. овлаштен за дистрибуцију Спорт Клуб канала на територији БиХ. Као власник ових канала, *United Media* има право одлучивања о начину дистрибуције, процедурима и другим питањима око закључивања појединачних уговора о дистрибуцији са операторима у БиХ.

Као што је члановима Савјета познато, почев од 2013. год., пред Савјетом је вођено неколико поступака који су се тицали недозвољеног понашања СК д.о.о. као агента и *United Media*, односно њених претходника/повезаних лица (*United Media Distribution SRL*, Румунија, ИКО Балкан С.Р.Л. Г-РАЛ), на тржишту дистрибуције спортских канала са ногometним садржајима високог квалитета који укључују и пренос Ливе пакета енглеске Премијер лиге у БиХ.

С тим у вези Савјет је у свом Рјешењу бр. 05-26-3-002-179-II/13 од 16.12.2013. год, утврдио да је *IKO Balkan S.R.L G-RAL*, директно и/или путем свој агента, СК д.о.о. злоупотријебио доминантни положај на предметном релевантном тржишту, те је субјекту ИКО Балкан С.Р.Л Г-РАЛ наложено да у року од 30 дана... "устостави систем критеријума који ће осигурати да сви заинтересовани оператори у Босни и Херцеговини, могу закључити Уговор о дистрибуцији ТВ канала Спорт Клуб под транспарентним и једнаким условима". Радње повреде су се у првом реду односиле на наметање нелојалних услова који се тичу минималног броја корисника, као и примјене различитих услова на исте или сличне трансакције (различите цијене и средства осигурања).

Сљедећа релевантна одлука је Рјешење Савјета бр. 06-26-2-006-143-II/15 од 23.12.2015. год., где је утврђено да је *United Media Distribution SRL*, Румунска наставио злоупотребљавати доминантни положај, па је наложено да ..."у року од 30 дана свим заинтересованим операторима учини доступним Опште и техничке услове пружања услуга и рјешење Конкуренцијског савјета, и да у року од 60 дана закључе Уговоре о дистрибуцији канала Спорт клуб са свим заинтересованим операторима у Босни и Херцеговини, под условима под којима су закључени важећи уговори са привредним субјектом "Тотал ТВ БХ" д.о.о. и "Telemach"

д.о.о. Сарајево. Радње повреде су се и овај пут првенствено односиле на примјену различитих услова на исте или сличне трансакције - примјена различитих техничких услова односно селективно тражење адекватног система заштите (тзв. *fingerprint*) само од неких оператора, недостављање одређеним операторима у току преговора информација о потребним техничким и/или другим захтјевима.

Након двије године, Савјет је донио ново Рjeшење бр. 04-26-2-005-113-11/15 од 20.12.2017. год. у којем је поново утврдио злоупотребу доминантног положаја на тржишту дистрибуције спортских канала са ногометним садржајима високе квалитета који укључују и пренос Ливе пакета енглеске Премијер лиге у БиХ и то од стране истих актера. Овде је утврђено да је *United Media Distribution S.R.L.* (заједно са СК д.о.о.) намјерно одувлачио и није потписао уговор о дистрибуцији са оператором БХ Телеком д.д., тако да су му приликом преговарања стално наметали додатне услове који нису били прописани општим условима, те да је током преговарања примјенио различите услове, чиме је БХ Телеком д.д. довео у неравноправан и неповољан конкурентски положај.

Што се тиче релевантног тржишта, у споменутим рjeшењима Савјет је оцијенио да је код ногометних садржаја високе квалитета ријеч о "..."веома диференцираном производу, који нема уопште или нема адекватну замјену, односно, да крајњи корисник који нпр. прати утакмице њемачке Бундеслиге неће сматрати утакмице енглеске Премијер лиге адекватном замјеном, и обратно". Као релевантно географско тржиште одређена је територија БиХ из разлога што... "странке у поступку дјелују или имају могућност да дјелују на цијелој територији Босне и Херцеговине, а и уговори којима је регулисано право дистрибуције ТВ канала закључивани су за територију Босне и Херцеговине".

Дана 31.3.2017. год., након испуњења захтјева предвиђених Општим условима пружања услуга СК д.о.о. од 9.11.2016. год. (у даљем тексту: "Општи услови") од стране Мтел-а за дистрибуцију Спорт Клуб канала, Мтел и СК д.о.о. су закључили Уговор о дистрибуцији ТВ канала (у даљем тексту: "Уговор о дистрибуцији"), који је и даље на снази.

Предмет Уговора о дистрибуцији је давање неексклузивног и непреносивог права Мтел-у за пријем и дистрибуцију Спорт Клуб канала и то: СКИ, СК2, СК3, СК4, СК5 и СК6.

Чланом Б.6 Уговора о дистрибуцији је предвиђено да Мтел добије права на Спорт Клуб канале, који се могу дистрибуирати преко ауторизираних платформи како су дефинисане Прилогом 8. Општи услова.

Прилогом 8 су као ауторизиране платформе у смислу Општих услова наведене ЦАТВ, ДТХ и ИПТВ. Данас 13.4.2018. год. Мтел је потписао свој примјерак Анекса бр. 1 Уговора о дистрибуцији, а којим анексом је сагласно допуни Општих услова, повећан и број Спорт Клуб канала. Такође и заступник по закону СК д.о.о. је дана 16.4.2018. год. потписао свој примјерак Анекса бр. 1 Уговора о дистрибуцији.

У извршења предметног уговора, *United Media*, односно њен агент до сада нису имали никакве примједбе према Мтелу, у смислу редовног измирења новчаних обавеза, поштовања права интелектуалног власништва и онемогућавања пиратерије, техничких захтјева, пријављивања тачног броја корисника и слично.

Како би био што конкурентнији на тржишту и у том смислу корисницима омогућио избор између различитих платформи за дистрибуцију медијског садржаја, Мтел је одлучио да у своју понуду уврсти ову услугу и са ДТХ платформе. Тако је дана 7.12.2018. г. Мтел усвојио одлуку о

одобравању промотивне понуде цијена и услова кориштења м:САТ услуге (ДТХ платформа). До тада, једини оператор у БиХ који је користио и ову платформу јесте *Telemach* (тзв. Тотал ТВ).

м:САТ услуга је услуга путем ДТХ платформе која подразумијева испоруку телевизијских програма преко сателита до одговарајуће опреме инсталисане на локацији претплатника, при чему се програмски садржај организује у пакете телевизијских програма.

За потребе омогућавања пружања м:САТ услуге, претплатнику се испоручује одговарајућа терминална опрема коју чине, сателитски пријемник (*STB- Set Top Box* са интегрираном сателитском картицом или САМ - *Conditional-access module* са упареном сателитском картицом), сателитска антена коју самостално осигура (или већ посједује исту) под условом да та сателитска антена испуњава одговарајуће техничке карактеристике.

Уз одговарајући захтјев, корисник може да мијења локацију, под условом да је технички могуће преношење и функционалност опреме на другој локацији.

Саједом наведеног, а након доношења Одлуке Мтела од 07.12.2018. год., Мтел се усредоточио управо на омогућавање корисницима ДТХ услуге праћења Спорт клуб канала, у првом реду имајући у виду његов висок квалитет и атрактивност њиховог садржаја за кориснике, а нарочито атрактивност утакмица Ливе пакета Премијер лиге у БиХ (како за базу постојећих тако и за потенцијалне нове кориснике).

Стога је дана 6.8.2019. год. Мтел упутио на адресу СК д.о.о. позив за достављање комерцијално-техничке понуде за м:САТ вр ДТХ платформу под бројем 1-01-42246/19 (у даљем тексту: Позив).

С обзиром да ни по протеку рока од мјесец дана СК д.о.о. није одговорио на Позив, дана 5.9. 2019. год. Мтел је под бројем 1-01-42246-1/19 упутио ургенцију на адресу СК д.о.о. (у даљем тексту: Ургенција), а која Ургенција је такође према стању поштанске повратнице запримљена од стране СК д.о.о. дана 10.09.2019. год.

Како су се овлаштена лица СК д.о.о. оглушила и на Ургенцију Мтел-а, дана 18.9.2019. год. телефонским путем смо ступили у контакт са директором СК д.о.о., господином Феридом Ахмићем, који је потврдио да су запримљена оба писмена. Такође, телефонским путем је потврђено да је Позив довољан и одговарајући за даљи поступак и да нису потребни додатни документи, те да је исти "у обради", што подразумијева да је прослијеђен *United Media* на конфирмацију, као и да ће СК д.о.о. обавијестити Мтел чим буде имао нову информацију о статусу Позива. Да би отклонили сваку сумњу у поузданост навода путем e-maila: dragana.ozegovic@mtel.ba истог дана (18.09.2019. г.) је упућено електронско писмо у којем су потврђени наводи из телефонског разговора. Међутим, ни након e-mail кореспонденције, није било одговора од стране СК д.о.о., што је иницијало да Мтел упути још једну писмену ургенцију дана 3.10.2019. год., под бројем 1-0142246-2/19, а која је према стању поштанске повратнице запримљена од стране СК д.о.о., дана 7.10.2019. год.

Након овога, дана тачније 7.10.2019. г. у 15.58 сати, СК д.о.о. је поново телефонски контактиран од стране Мтел-а и то с мобилног телефона запосленице на мобилни уређај директора СК д.о.о. г.дина Ферида Ахмића. И овог пута је одговор био идентичан, да су запримљени како Позив, тако и накнадно упућене Ургенција 1 и Ургенција 2, те да ће Мтел добити одговор одмах по изјашњењу принципала - *United Media*. Међутим, на упит Мтел-а, кад би се могао очекивати одговор *United Media*, заступник СК д.о.о. није одговорио.

Ипак, ни након тога, до дана данашњег, СК д.о.о. нам није одговорио на Позив, Ургенцију, Телефонске разговоре, е-маил кореспонденцију. СК д.о.о. то просто игнорише.

Након свега овога ријешили смо да престанемо са свим даљим активностима и контактима према СК д.о.о. у вези са дистрибуцијом Спорт клуб канала преко ДТХ платформе. Наиме, постало је дефинитивно јасно да *United Media* и њен агент, СК д.о.о. без икаквог разлога и било каквих објашњења, одбијају да нам то омогуће, те да им и то никада и није била намјера.

Општи услови, односно њихово доношење је управо требало да допринесе транспарентности поступка закључења уговора о дистрибуцији Спорт Клуб канала, јасноћу и предвидљивост у вези са самим процедурима и критеријумима као и правима и обавезама оператора у том процесу, а са крајњим циљем да се "осигура да да сви заинтересирани оператори у Босни и Херцеговини, могу закључити Уговор о дистрибуцији ТВ канала Спорт Клуб под транспарентним и једнаким условима".

На жалост до тога није дошло те СК д.о.о. и даље једини има контролу у поступку закључења уговора о дистрибуцији Спорт Клуб канала.

Тако, у уводном дијелу Општих услова наведено је да се исти односе на све уговорне односе са дистрибутерима који дистрибуирају аудио - визуелне садржаје у БиХ кроз технолошке платформе за које *United Media* посједује права преноса у БиХ, те их дефинише као ауторизоване платформе које су наведене у прилогу 8 Општих услова (ЦАТВ, ДТХ и ИПТВ). Такође, Уговор о дистрибуцији чланом Б.б одређује ауторизоване платформе за дистрибуцију Спорт Клуб канала, дефинисане прилогом 8 Општих услова. Према томе, могло би се закључити да се Општи услови примјењују код закључења уговора за све споменуте врсте платформи.

Са друге стране, Општи услови у члану 2.1 предвиђају да сваки оператор мора испуњавати техничке захтјеве у складу са захтјевима власника права на сервис, а све у циљу закључења уговора о дистрибуцији. Даље се наводи да се технички захтјеви налазе у прилогу 6 Општих услова, а да се испуњеност техничких захтјева потврђује техничким извјештајем који израђује СК д.о.о., те даје оператору дужан попунити и доставити упитник о заштити садржаја који се налази у прилогу 7 Општих услова.

Ако се погледа прилог 6, прва колона у табели у општем опису наводи, да оператор или лице које заступа оператора може користити само слједеће врсте преноса и набраја само ЦАТВ и ИПТВ.

Опет, ако се погледа прилог 7, тачка 5, моли се оператор који аплицира за дистрибуцију да наведе све типове мреже које има (где се наводи и ДТХ) и да се изјасни за коју врсту мреже ће услуга бити испоручена.

Дакле, иако се Општи услови декларативно примјењују на дистрибуцију путем све три ауторизоване платформе, оператор, када се руководи прилогом 6 Општих услова, нема информације, односно нису му унапријед доступни технички захтјеви које треба да испуњава уколико жели да садржај преноси путем ДТХ платформе. Из тих разлога Мтел је одлучио да упути Позив у којем смо позвали СК д.о.о. да нам се достави комерцијално-техничку понуду са Општим условима за дистрибуцију Спорт Клуб канала путем ДТХ платформе.

Наиме, без обзира на ове "пропусте" у Општим условима у односу на ДТХ, једино савјесно понашање агента, односно *United Media*, у случају да им се неко од оператора обрати са захтјевом за дистрибуцију садржаја путем ДТХ платформе јесте да том оператору благовремено достави јасне техничке захтјеве за ову врсту платформе, како би био у

могућности да, након што исте пажљиво проучи, донесе пословну одлуку да ли да настави са поступком, те ако се одлучи за наставак, да се даље организира како би овлаштено лице агента односно *United Media* извршило оцену испуњености техничких захтјева, а све у циљу издавања позитивног техничког извјештаја, испуњења других услова и на крају закључења уговора о дистрибуцији.

Ништа од овога није могуће уколико оператор претходно није упознат са садржајем тих техничких захтјева. Како смо то горе објаснили, на жалост, од СК д.о.о., односно *United Media* никада нисмо добили тражене техничке захтјеве за ДТХ платформу, и то без икаквог објашњења. На првом кораку наишли смо на препреку и практично одбијање сарадње у погледу ДТХ платформе.

Стога, имајући у виду споменуте одредбе Општих услова или и понашање *United Media*, односно СК д.о.о. код њихове примјене на наш конкретан случај, једини логичан закључак јесте да споменута друштва већ код њиховог доношења (09.11.2016. год) нису имала намјеру да операторима који нису из *United* групе омогуће дистрибуцију Спорт клуб канала путем ДТХ платформе, и да није у питању некакав случајни пропуст код њихове израде (посебно прилога 6), који комплицира сам поступак, већ да је то била и остала њихова пословна стратегија. Ово све у ситуацији када у том тренутку искључиво *Telemah*, повезано лице са *United Media* врши дистрибуцију медијског садржаја преко ДТХ платформе на тржишту БиХ.

Такође, указује и на додатне нејасноће цијelog поступка из Општих услова, а тичу се оператора који већ има закључен уговор о дистрибуцији Спорт Клуб канала у којем је оптирао за једну платформу, а жели да дистрибуцију прошири и на другу платформу, с тим да се, како смо то горе детаљно објаснили, ситуација додатно комплицира када је ријеч о увођењу ДТХ платформе. Чланом 5.1.1. Општих услова је предвиђено да СК д.о.о. има обавезу да сваком оператору на територији БиХ, на писани захтјев оператора у складу са формуларом у прилогу 1, упути понуду за закључење уговора у року од 30 дана од дана пријема писаног захтјева оператора, заједно са Општим условима и другим материјалима. Општи услови не регулишу ситуацију како да дјелује оператор који већ има закључен уговор о дистрибуцији за емитовање Спорт Клуб канала, као што то ми имамо, дакле није јасно је да ли такав оператор треба да достави уредно сачињен прилог 1 Општих услова или не. Наравно, нелогично је и несврсисходно да оператор који већ има закључен уговор о дистрибуцији, овај прилог 1 Општих услова поново уредно попуњава и доставља СК д.о.о. да би добио понуду заједно са Општим условима (које већ има, али који на жалост не садрже техничке захтјеве за ДТХ платформу). Стога смо одлучили да не пратимо захтјеве члана 5.1.1. Општих увјета, већ да СК д.о.о. упутимо Позив.

Како нам није одговорено, упућена је и ургенција, да би након тога услиједили су и телефонски разговори у којем је речено да је наведено у Позиву довољно и одговарајуће за даљи поступак и да нису потребни додатни документи са наше стране.

Према томе, и сама *United Media*, односно њен агент су потврдили да је наше поступање било адекватно и прилагођено ситуацији. Чекали су се њихови технички захтјеви као и други комерцијални услови. Све је то било у складу са нашом жељом да на сваки могући начин поступамо у доброј вјери и са добрым намјерама са својим пословним партнером.

Међутим, из свега што се послије дешавало, односно њиховог потпуног игнорисања, очигледно је да то није био случај и са СК д.о.о. и *United Media*, те да њима постизање

договора са Мтел-ом у вези са дистрибуцијом Спорт клуб канала путем ДТХ платформе никада и није била намјера.

Додатно, постало је очигледно да овако сачињени Општи услови омогућавају СК д.о.о., односно *United Media* да се у зависности од своје субјективне оцјене, према сваком индивидуалном оператору понашају на начин на који желе, и с тим у складу, на крају закључе или не закључе уговоре са њима, без обзира на објективне околности. То свакако није у складу са налозима Савјета из претходних рjeшења који се односе на обавезе *United Media* поводом усвајања Општих услова, нарочито захтјева да сви критеријуми буду транспарентни и да важе једнаки услови. Оно што може да се закључи из цијеле ситуације је да СК д.о.о. и *United Media* никада нису ни жељели да другим операторима омогуће еmitовање Спорт Клуб канала на ДТХ платформи из разлога што је њихово повезано друштво, *Telemach* једини пружалац услуге еmitовања канала на ДТХ платформи (и јасно једини који еmitира Спорт клуб канала), те да желе да искључе све друге конкуренте који имају пословни план и финансијске могућности да своје пословање шире и на еmitовање садржаја на ДТХ платформи.

Релевантно тржиште у смислу члана 3. Закона, те члана 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 33/10) чини тржиште одређених производа/услуга који су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту. Према одредби члана 4. Одлуке, релевантно тржиште производа обухвата све производе и/или услуге које потрошачи сматрају међусобно замјењивим с обзиром на њихове битне карактеристике, квалитет, намјену, цијену или начин употребе. Релевантно географско тржиште обухвата цјелокупну или значајан дио територије БиХ на којој субјекти дјелују у продаји или куповини релевантних услуга под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликују од услова конкуренције на сусједним географским тржиштима (члан 5. Одлуке). Члан 9. став (1) Закона прописује да привредни субјекат има доминантни положај на релевантном тржишту роба или услуга, ако се због своје тржишне снаге може понашати у значајној мјери независно од стварних или могућих конкурената, купаца, потрошача или добављача, такође узимајући у обзир учешће тог привредног субјекта на тржишту, учешће који на том тржишту имају његови конкуренти, као и правне и друге препреке за улазак других привредних субјеката на тржиште. Члан 9. став (2) Закона, претпоставља да привредни субјекат има доминантни положај на тржишту роба или услуга ако на релевантном тржишту има учешће веће од 40%.

Члан 10. став (2), тачке б), и ц) Закона прописује да је забрањена злоупотреба доминантног положаја којима се ограничава конкуренција, ограничавање производње, тржишта или техничког развоја на штету потрошача и примјењују различити услови за исту или сличну врсту послова с осталим странама, чиме се доводе у неравноправан и неповољан конкуренцијски положај.

Имајући у виду споменуте прописе као и досадашњу праксу Савјета, те све горе наведене чињенице, предлажемо да се у овом конкретном поступку релевантно тржиште дефинише као тржиште дистрибуције спортских канала са ногометним садржајима високог квалитета који укључују и пренос Ливе пакета енглеске Премијер лиге у БиХ.

На територији БиХ од свих спортских канала који нуде високо квалитетне ногометне садржаје једино канал Спорт Клуб канали нуде пријенос Ливе пакета енглеске Премијер лиге, а СК д.о.о. као агент Унитет Медиа закључује уговоре о дистрибуцији Спорт Клуб канала на територији БиХ.

Према томе, тржишно учешће *United Media* на овако дефинисаном релевантном тржишту износи 100%, те самим *United Media* има доминантни положај на тржишту у смислу члана 9. став (2) Закона.

Имајући у виду све горе наведене чињенице, може се закључити да *United Media*, преко свог агента, СК д.о.о. злоупотребљава доминантни положај на, рекло би се, већ познати начин, одувлачењем и игнорисањем у закључивању уговора о дистрибуцији Спорт Клуб канала док оператор, у овом случају Мтел, не одустане од даљих покушаја за уговарање права на дистрибуцију Спорт Клуб канала преко ДТХ платформе.

Јасно је да су се СК д.о.о. и *United Media* намјерно понашали на начин да не дође до било каквог уговора са Мтел-ом у вези са дистрибуцијом Спорт Клуб канала за ДТХ платформу. Ово прије свега њиховим понашањем након Позива, Ургенције, Телефонских разговора, е mail кореспонденције, према представницима Мтел-а.

Такође, на оваквак закључак додатно упућује и неукључивање техничких захтјева за ДТХ платформу у прилог 6 Општих услова, где је очигледно да је таква њихова стратегија усмјерена не само на Мтел, већ и све друге потенцијалне оператере који не припадају *United* групи.

Оваквим понашањем Мтел је онемогућен да се ефективно такмичи на тржишту дистрибуције радио и ТВ програма и стављен је у неповољнији положај у односу на *Telemach* и друге оператере из *United* групе, који у својој понуди имају такав квалитетан спортски садржај. Ливе пакет енглеске Премијер лиге на свим својим платформама на којима еmitују садржај. На тај начин оператери из *United* групе имају конкурентску предност код крајњих потрошача, посебно код оних који би се определили за ДТХ платформу. Овде посебно треба имати у виду да је *Telemach* (заједно са повезаним лицима) доминантни тржишни судionик, с тим да *Telemach* медијски садржај укључујући ту и Спорт клуб канала у значајној мјери дистрибуира управо преко ДТХ платформе (преко 35% њихових претплатника користи ДТХ платформу, што чини скоро 100% ДТХ претплатника у БиХ), те је очигледно у интересу *United* групе да у овој врсти дистрибуције Спорт Клуб канала остане практично једини на подручју БиХ, наспрам свих својих конкурената.

На тај начин одређене категорије становништва, који имају доступну само могућност кориштења ДТХ платформе, су дискриминиране у односу на остале кориснике који сигнал примају путем ЦАТВ или ИПТВ платформе, што је с аспекта разноврсности садржаја и једнаке доступности свима, недопустиво, нарочито ако се има у виду квалитет и атрактивност тог садржаја.

На основу свега наведеног, сматрамо да предметни захтјев садржи више него довољно информација како би Савјет утврдио да постоји основана сумња да *United Media*, директно или индиректно преко свог агента СК д.о.о., значајно спрјечава, ограничава, односно нарушува тржишну конкуренцију у смислу члана 27, став 2 Закона.

Мтел предлаже Савјету да утврди да је *United Media*, путем свог агента СК д.о.о. на тржишту дистрибуције спортских канала са фудбалским садржајима високог квалитета који укључују и пренос Ливе пакета енглеске Премијер лиге у БиХ намјерним одувлачењем, односно одбијањем потписивања уговора о дистрибуцији Спорт клуб канала за ДТХ платформу, Мтел довела у неравноправан и неповољан конкуренцијски положај у односу на друге оператере, односно да је на тај начин *United Media* ограничила релевантно тржиште а на штету корисника који су ускраћени за праћење ногометних садржаја високог квалитета, који укључују и пренос Ливе пакета енглеске

Премијер лиге све у смислу члана 10, став (2), тачке б и ц) Закона.

Поред наведеног, Мтел предлаже да Савјет донесе мјере у циљу елиминисања споменутих радњи злоупотребе, на начин да се поред евентуалног изрицања новчане казне у смислу члана 48 став (2) Закона, наложи *United Media* и СК д.о.о. да своје понашање ускладе са одредбама Закона и прекину са кршењем истог и да Мтел-у, СК д.о.о. без одлагања, достави комерцијално-техничку понуду за дистрибуцију Спорт Клуб канала на ДТХ платформи.

3.1. Закључак о покретању поступка

На основу горе наведеног, Конкуренцијски савјет је оцијенио да повреде Закона, на које Подносилац захтјева указује, није могуће утврдити без проведбе поступка, те је у складу са чланом 32. став (2) Закона, на 73. сједници одржаној дана 23. септембра 2020. године, донио Закључак о покретању поступка, број УП-06-26-2-018-6/20 (у даљем тексту: Закључак), ради утврђивања злоупотребе доминантног положаја у смислу члана 10. став (2) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији.

Конкуренцијски савјет је доставио Закључак Подносиоцу захтјева, актом број УП-06-26-2-018-10/20 дана 23. септембра 2020. године. У складу са чланом 33. став (1) Закона Конкуренцијски савјет је доставио Закључак на одговор привредном субјекту Спорт Клуб дана 23. септембра 2020. године, актом број УП-06-26-2-018-11/20, а привредном субјекту *United Media*, дана 26. октобра 2020. године актом број УП-06-26-2-018-14/20.

Спорт Клуб је дана 8. октобра 2020. године затражио продужење рока за доставу одговора на Закључак и Захтјев, актом број УП-06-26-2-018-12/20, а који му је одобрен актом број УП-06-26-2-018-13/20. Данас 3. новембра 2020. године запримљен је одговор привредног субјекта Спорт Клуб.

Привредни субјекат *United Media* је дана 12. новембра 2020. године затражио продужење рока за доставу одговора актом број УП-06-26-2-018-17/20, а дана 18. новембра 2020. године запримљена је пуномоћ за заступање у овом поступку за адвокате Нихада Сијерчића, Амину Ђугум, Лејлу Попара и Алена Грачића, адвокате из Сарајева за заступање у овом поступку, како и Захтјев за продужење рока за доставу одговора од стране пуномоћника *United Media*, а који му је одобрен актом Конкуренцијског савјета број УП-06-26-2-018-18/20.

У остављеном року, дана 3. новембра 2020. године запримљен је одговор привредног субјекта Спорт Клуб на Захтјев и Закључак акт број УП-06-26-2-018-15/20, а дана 3. децембра 2020. године запримљен је и одговор *United Media* на Захтјев и Закључак број УП-06-26-2-018-21/20.

3.2. Одговор привредног субјекта Спорт Клуб на Захтјев и Закључак

У Одговору привредног субјекта Спорт Клуб у битном се наводи следеће:

- Спорт Клуб није активан на предложеном релевантном тржишту па не може имати ни доминантни положај, те Поступак у дијелу који је покренут против овог привредног субјекта треба бити обустављен;
- Савјет је већ имао прилике да у ранијим поступцима одлучује о питањима дистрибуције канала Спорт Клуб;
- Исто као у предметном поступку, у ранијим поступцима су подносиоци захтјева наводили Спорт Клуб као противну страну.
- У Рјешењу Конкуренцијског савјета из 2013. године мјеродавно тржиште дефинисано је као тржиште дистрибуције спортских канала са ногометним садржајима високе квалитета који укључују и пренос

Ливе пакета енглеске Премијер лиге у БиХ и одбило је у потпуности захтјев подносиоца захтјева против друштва Спорт Клуб д.о.о. Сарајево наводећи како Спорт Клуб д.о.о. Сарајево, уз остала три привредна друштва, није активан на релевантном тржишту, те стога не може ни имати доминантни положај на тржишту, па самим тим нити злоупотријебити исти;

- И у каснијим поступцима у вези са емитовањем канала Спорт Клуб, Конкуренцијски савјет је утврђивао повреде само у односу на особе која су емитери одговарајућих канала, а не у односу на њихове локалне заступнике емитера;

- Имајући у виду да се у том погледу ништа није промијенило - Спорт Клуб д.о.о. Сарајево и даље није активан на релевантном тржишту Спорт Клуб д.о.о. Сарајево сматра да Конкуренцијски савјет није имао основа да уопште покрене Поступак против Спорт Клуб д.о.о. Сарајево и стога треба без одлагања обуставити поступак против овог пословног субјекта, те му се учешћем у овој поступку стварају непотребни и неосновани трошкови;

Упркос наведеном како је Захтјев неоснован, Спорт Клуб опреза ради подноси и одговор у погледу навода из захтјева, те истиче да је исти неоснован, и да занемарује вјеројатност да пословни субјекат Мтел није поштовао Опште услове дистрибуције канала Спорт Клуб, који представљају саставни дио уговорне сарадње између *United Media* и оператора. Мтел овакво поступање не спори у Захтјеву, већ изричito наводи на стр. 10. захтјева да је "одлучио да не прати захтјеве општих услова, већ да упути позив Спорт Клубу".

Конкретно, неспорне су чињенице наведене у Захтјеву и Закључчу:

- Тачно је да су пословни субјекти Мтел и Спорт Клуб дана 31.3.2017. године закључили Уговор о дистрибуцији ТВ канала Спорт Клуб, те да Општи услови чине саставни дио овог Уговора,
- Такође је тачно да је предметни Уговор још на снази, те да је Анексом 1 допуњен број канала које пословни субјекат Мтел дистрибуира у складу са Уговором,
- Неспорно је и да је пословни субјект Мтел дана 7. 12. 2018. године донио Одлуку о успостављању властите ДТХ услуге, те да је од тог дана понудио предметну услугу својим корисницима,
- Тачно је и да се пословни субјекат Мтел неких девет мјесеци након тога јавио пословном субјекту Спорт Клуб са информацијом да пружа услугу и предметним корисницима путем ДТХ услуге, те да је пословни субјекат Спорт Клуб након тога предметне чињенице морао комуницирати свом принципалу. У погледу те околности, треба имати у виду наводе Мтел-а да "се усредоточио управо на омогућавање корисницима ДТХ услуге праћења Спорт Клуб канала, у првом реду имајући у виду његов високи квалитет и атрактивност садржаја за кориснике" и ако у дугорочном периоду прије тога дистрибуира Спорт Клуб канале, Мтел није "приступ каналима" тражио прије или непосредно након лансирања услуге на БХ тржишту, већ тек девет мјесеци након што је исту и лансира на тржишту.
- Након шест мјесеци од посљедње комуникације у погледу дистрибуције Спорт Клуб канала (и готово годину и пол након успостављања ДТХ услуге на БХ тржишту) Мтел се обраћа Савјету за заштиту у погледу садржаја који тврди да представља кључни инпут за пословање.

Кршење уговорних обавеза од стране пословног субјекта Мтел:

Уговор као ауторизирану платформу између осталог наводи и ДТХ, те сходно томе не искључује могућност пружања услуге крајњим корисницима и путем ове платформе. Међутим, Мтел појашњава да ли је онда у тренутку обраћања пословном субјекту Спорт Клуб знао и био свјестан да је, ако уговор о дистрибуцији предметних канала укључује и ДТХ платформу, на основу одредби члана Ф.4. уговора, канале чију је дистрибуцију уговорио био дужан и да дистрибуира и својим ДТХ корисницима од првог дана пружања услуга корисницима (наравно, уз претходну обавијест и проведбу техничког *due diligence-a*).

У том случају, а што Мтел не наводи у свом Захтјеву, да ли је у том случају био дужан да, у складу са чланом Ф.4. Уговора, у извјештају о броју корисника које доставља пословном субјекту Спорт Клуб од почетка пружања услуге путем ДТХ технологије уврсти укупан број својих корисника, под којим се подразумијевају сви корисници којима овај оператер може дистрибуирати свој сигнал, па и корисници који користе ДТХ технологију.

Нужно се намеће и питање због чега у конкретном случају пословни субјекат Мтел током девет мјесеци 2019. године није поступао у складу са одредбама члана Е.1. и Ф.4. Уговора, односно због чега канале Спорт Клуба није дистрибуирао својим ДТХ корисницима, те о истом обавијестио пословни субјекат Спорт Клуб у складу са уговорним обавезама. Из одредби Уговора неспорно произлази како је пословни субјекат Мтел био дужан да канале Спорт Клуба дистрибуира на свим платформама на којима има могућности испоручити аудиовизуелни садржај, у складу са важећим Уговором.

Пословни субјекат Мтел такођер у свом Захтјеву не појашњава је ли чињеница да је занемарујући наведену обвезу, Противним странама проузрокио материјалну штету, а обзиром да очигледно није пријавио укупан број корисника, што му је била обавеза.

Уговор са Општим условима у овим случајевима предвиђа изузетно тешке посљедице по оператора за кршење обавеза из члана Е.1. и Ф.4. Уговора - престанак уговора у складу са поглављем I. Уговора, уз накнаду штете, те под одређеним условима и уговорну казну из члана Е.2. Уговора.

Пословни субјекат Спорт Клуб који је само агент, о предметним околностима није овлаштен одлучивати, те ће се о истима изјаснити пословни субјекат *United Media* у свом одговору и евентуално другим правним радњама.

Имајући у виду све наведено, чини се да је очигледно да пословни субјекат Мтел, не само да не увиђа тешку повреду уговорних обавеза за коју је одговоран, него још оптужује Противне стране да га онемогућују да дистрибуира предметне садржаје и то три године након што је закључио Уговор, те све вријеме глобалне пандемије ЦОВИД-19 и шест мјесеци након посљедње комуникације по релевантном питању.

У конкретним околностима, пословни субјекат Мтел најприје девет мјесеци након увођења ДТХ платформе није подuzeо нити једну радњу у циљу испуњења уговорних обавеза из члана Ф.4. и Е.1. Уговора, а тек затим се обратио пословном субјекту Спорт Клуб, па је нејасно због чега: а) то није учињено одмах, б) зашто исти није поступао у складу са правима и обавезама из Уговора.

Из свега наведеног очигледно је да је Захтјев неоснован, не само да не постоји повреда конкуренције од стране Противних страна, већ је наспрот томе извјесно да се ради о озбиљном кршењу уговорних обавеза пословног субјекта

Мтел, те пословни субјекат Спорт Клуб предлаже Савјету из свих горе наведених разлога да Захтјев одбије у цијелosti.

Технички услови за дистрибуцију канала Спорт Клуб:

Апсурдни су наводи из Захтјева да су Општи услови припремани са циљем да се оператори који користе ДТХ технологије спријече да дистрибуирају Спорт Клуб. Наиме, у том тренутку, па све до почетка 2019. године, на БХ тржишту нису уопште постојали оператори који користе ДТХ (изузев *Telemach-a*), те је нејасно како би и зашто био припреман и учињен јавно доступним документ који спрјечава одређену могућност лицима која на тржишту ни не постоје у даном тренутку.

Тачно је да технички услови дистрибуције ДТХ платформе нису детаљно разрађени у Општим условима као за ИПТВ и ЦАТВ платформу, али само из разлога што у то вријеме сви заинтересовани оператори користе ИПТВ или ЦАТВ технологију, те је принципал детаљније обрадио услове за дистрибуцију путем тих технологија.

То никако не значи да је у било којем тренутку била спријечена или недозвољена дистрибуција путем ДТХ платформе. Пословни субјекти и данас могу предметне канале дистрибуирати својим ДТХ корисницима, само је за то потребно платити накнаду која је уговорена и претходно обавити провјере своје техничке заштите, што је Мтел-у позната процедура коју је већ врло брзо прошао за своју ИПТВ платформу.

О подузимању даљњих мјера у вези с могућим повредама Уговора од стране Мтел-а и захтјеву за накнаду штете ће свакако одлучити принципал по својој дискрецијској оцјени и законом прописаним процедурама.

Нема правног основа за вођење поступка:

Савјет је већ одио наводе да Противне стране нису провеле ранија рјешења Савјета.

Спорт Клуб сматра посебно тенденциозним наводе Мтел-а у вези са поступцима који су пред Савјетом вођени против ранијег емитера канала Спорт Клуб.

Као што је Савјету већ познато, без обзира што је ранији емитер који је странка у поступцима који су вођени пред Савјетом у периоду од 2013-2015 године, давно престао емитирати канале Спорт Клуб, сви налози Савјета из ранијих Одлука су извршени и све новчане обавезе плаћене, и ако још нису иссрпљени сви правни лијекови против наведених одлука.

Рјешења Савјета по захтјеву пословних субјеката Асоцијација кабловских оператора у Босни и Херцеговини (АКОП) и Елта Кабел против привредних субјеката *United Media Distribution SRL*, Букурешт, Румунија и Спорт Клуб број 06-26-2-006-143-II/15 од 23. 12. 2015. године извршено је у цијelости у року који је наложио Савјет, укључивши измену осталог и усвајање Општих услова које конкретни оператор оспорава, и ако су исти били јасни када је по њима закључивао важећи Уговор, те Спорт Клуб сматра да је сувишно и непотребно цитирање конкретног предмета након скоро пет година.

Општи услови са цјеником и доказима о слању истих свим заинтересованим операторима, те разни каснији анекси, појашњења и допуне Општих услова са доказима достављани су проактивно и самоиницијативно свим заинтересованим операторима, као и Савјету више пута.

Да су наведене одлуке извршене и исти услови понуђени свим заинтересованим операторима потврђује и чињеница да је уговоре о дистрибуцији предметних канала по наведеним условима имају сви већи оператори у БиХ, укључујући и Мтел, при чему су нека друштва већ више пута мијењала пакете Спорт Клуб канала које користе, односно користили су нове канале и погодности које су биле

понуђене, те дјелује апсурдно питање наводних нејасноћа предметних аката покретати скоро пет година након што су разни заинтересовани оператори закључили уговоре о дистрибуцији канала Спорт Клуб на локалном тржишту, под транспарентним условима које конкретни оператор не жели примијенити. (Доказ: Уговори са операторима).

Као што је Савјету већ познато, повезано лице Мтел-а (Елта Кабел д.о.о. Добој) је прије више година оспоравало да је предметно рјешење из 205. године проведено и са захтјевом за извршење су се обратили Савјету, што је од стране Савјета одбијено након што је *United Media* и Спорт Клуб доставили Савјету доказ о извршењу. (Доказ: закључак број 06-26-2-006-273-II/15 од 7. 6. 2018. године).

Наводи о којима је већ одлучено наведеним закључком не могу се сада поново преиспитивати, нити се након толико година може указивати на било какве нејасноће Општих услова, што покушава Мтел, наиме ради се о тзв. већ пресуђеној ствари.

Услови које *United Media* нуди операторима, а које Мтел сматра "нејасним" достављени су Савјету и Савјет их није оспорио.

У складу са налогом из рјешења број 06-26-2-006-143-II/15 од 23.12.205. године, ранији еmiter канала Спорт Клуб је био у обавези да свим заинтересованим ЦАТВ/ИПТВ/ДТХ операторима учини доступним Опште и техничке услове пружања услуга и рјешење Савјета, те да у року од 60 дана закључи уговоре о дистрибуцији канала Спорт Клуб са свим заинтересованим ЦАТВ/ИПТВ/ДТХ операторима у Босни и Херцеговини под истим условима.

Како је ранији еmiter престао еmitirati канале Спорт Клуба, *United Media*, је и ако није био странка у наведеном поступку, нити је правни слиједник ранијег еmitera, у цијelости поступило у складу са обавезом ранијег еmitera, о чему је Савјет више пута обавијештен.

Савјет није ни на који начин указао да ови документи нису у складу са налогом из Рјешења од 23.12.2015. године, на тај начин, Савјет је одобрио садржај ових докумената прије више година те се исти примјењују на локалном тржишту у дефинисаној форми.

Тиме што није исказао своје замјерке на документе који су му предани, Савјет је очито сматрао да су ови документи у складу са Законом. У супротном Савјет би поступио по службеној дужности и својим законским обавезама како би осигурало поступање на тржишту у складу са прописима. На основу наведеног, Савјет нема овласти да проводи предметни поступак против страна у вези са документима у погледу којих није исказао противљење када су исти били достављени Савјету.

У складу са чланом 131. Закона о управном поступку, који се супсидијарно примјењује на процесна питања која нису изричito регулисана Законом, службено лице које води поступак дужно је упозорити странку на њена права у поступку и указати јој на правне посљедице њених радњи или пропуштања у поступку.

Сходно наведеном, да је Савјет сматрао како документи достављени као доказ извршења рјешења од 23.12.2015. године нису у складу са обавезама које је тадашњи еmiter канала Спорт Клуб имао, Савјет је имао обавезу да у погледу овога упозори Противне стране и осигура примјену прописа, а није то учинило већ скоро пет година. Тиме што у вези с овим Савјет није исказао било какве замјерке, еmiter канала Спорт Клуб је могао да се оправдано ослони на то да су документи које је предао Савјету били у складу са Законом, те стога нема правног основа за провођење предметног поступка, напротив, накнадним оспоравањем предметних услова би се грубо прекршило право на правну сигурност и

легитимна очекивања еmitera у погледу пословања на Бх тржишту, те оштетили остали оператори активни на тржишту које су прилагодили и закључили уговоре у складу са истим условима.

Релевантно тржиште:

Спорт Клуб и ако је упознат са дефиницијама релевантног тржишта које је Савјет користио у ранијим поступцима, сматра да дефиниција коју је Савјет усвојио у конкретном случају, уколико не обустави поступак, мора бити у складу са праксом Европске комисије, у том случају, постојање доминантног положаја *United Media*, на тржишту продаје права на дистрибуцију канала не може се претпоставити, пошто *United Media* није једини пословни субјекат који дјелује на тржишту дистрибуције тематских спортских канала у БиХ.

У овом погледу, питање злоупотребе доминантног положаја утемељено је на приступу субјекта активних у ТВ малопродаји спортским каналима, укључујући и повезано лице подносиоца захтјева, које еmitira спортски канал "Арена Спорт". Стoga, тржиште које је релевантно у погледу могуће злоупотребе би требalo анализирати као тржиште снабдијевања и набавке ТВ канала за потребе дистрибуције путем оператора. Противне стране сматрају да би релевантно тржиште требало одредити као еmitiranje канала са спортским садржајима, те да би таква дефиниција била адекватнија од "тржишта дистрибуције спортских канала са ногометним садржајима високог квалитета који укључују и пренос Ливе пакета енглеске Премијер лиге", које би довела до тога да се утврди монополски положај сваког канала који посједује права високог квалитета. Додатно, пошто у БиХ неспецијализовани канали еmitiraју знатан број спортских канала садржаја високе квалитета и пошто претплатници таквим садржајима могу приступити на исти начин као што могу приступити специјализованим спортским каналима, не би било исправно релевантно тржиште производа дефинисати као тржиште специјализованих спортских канала.

Спорт Клуб није присутан на релевантном тржишту:

Као што је наведено Савјет је утврдио како у ранијим предметима, Спорт Клуб није присутан на релевантном тржишту у погледу дистрибуције ТВ канала у БиХ. сходно томе, не може имати доминантни положај на тржишту на којем није присутан, а не може ни злоупорабљивати положај којег нема. *United media* се бави еmitovaњем спортских садржаја. Уколико би Савјет у предметном поступку усвојио исту дефиницију релевантног тржишта као у ранијим предметима, *United Media* нужно би имала владајући положај пошто је Спорт Клуб једини канал који еmituje енглеску Премијер лигу. Међутим, чак и уколико *United Media* има владајући положај Мтел који сноси терет доказивања, није доказао да је *United Media* починио било који акт који би представљао злоупотребу доминантног положаја.

United Media није доминантан на тржишту снабдијевања спортским каналима:

Не може се претпоставити да је *United Media* доминантан на тржишту снабдијевања спортским каналима без детаљне анализе услова конкуренције на релевантном тржишту.

Одсутност тржишне снаге *United Media* на тржишту продаје спортских канала произлази из чињенице да поред Спорт Клуба постоје и друге алтернативе у погледу спортских канала, укључујући и привредне субјекте под контролом подносиоца иницијативе у конкретном случају.

Не постоје радње злоупотребе доминантног положаја:

Нити једна од радњи наведених у Захтјеву не представља радњу злоупотребе доминантног положаја. Спорт

Клуб ће се по потреби додатно изјаснити на наводе Мтел-а у даљем току поступку, уколико Савјет не одбаци Захтјев.

Имајући у виду све наведено привредни субјекат Спорт Клуб предлаже Конкуренцијском савјету да обустави поступак и обавеже Мтел да сноси трошкове поступка.

3.3. Одговор привредног субјекта *United Media* на Захтјев и Закључак

У Одговору привредног субјекта *United Media* у битном се наводи следеће:

Прије свега, *United Media* жели указати да је достава Закључка и Захтјева неуредна у смислу прописа БиХ и међународних правила доставе, јер није извршена дипломатским путем и у преводу сталног судског тумача на службене језике у Луксембургу. *United Media* остаје код захтјева да се достава изврши уредно, те да рокови за достављање одговора почину теђи тек по уредној достави.

Опреза ради, иако сматра да је достава Закључка неуредна и неправилна, да би избегао ризик наступањаштетних посљедица, *United Media* благовремено доставља свој одговор на Закључак и Захтјев.

United Media се придружује захтјеву Спорт Клуб за одбацивање Захтјева и обуставу Поступка:

United Media је од свог локалног агента Спорт Клуб добио његов одговор на Захтјев и Закључак, са којим је у цијелости сагласан, те се придружује свим битним наводима Спорт Клуб даним у одговору, како слиједи:

- *United Media* сматра да, као агент који поступа по његовим инструкцијама, Спорт Клуб није активан на предложеном релевантном тржишту, па не може имати ни доминантни положај, те стога поступак у дијелу у којем је исти покренут против овог пословног субјекта треба бити обустављен као очигледно неоснован.
- Захтјев је очигледно неоснован из разлога наведених у достављеном одговору Спорт Клуба, са којима је *United Media* у цијелости сагласна, те се истима придружује и потврђује да исти чине и саставни дио овог одговора, те их из разлога економичности неће преносити.
- Како је из аргумента изнесених у одговору Спорт Клуб очигледно да Мтел није учинио вјеројатним да пријављене радње могу представљати радње злоупотребе доминантног положаја, то Савјет није стварно надлежан да их уопште разматра, те предлажемо да Савјет позове Мтел да у року од 3 дана употреби свој Захтјев и учини вјеројатним да наводне радње које истиче у Захтјеву представљају повреде Закона о конкуренцији, а ако то не учини, предлажемо да Савјет донесе закључак о обустављању поступка, на основу члана 25. став (1) тачка е) и члана 42. став (2) Закона, односно члана 138. став (3) Закона о управном поступку.

United Media сматра да су вјеројатни разлоги за подношење Захтјева од стране Мтел-а, након протека толико времена - уз покушај скривања кршења уговорних обавеза и избегавање одговорности за штету коју је тиме проузорично *United Media* и поступци које поједине чланице *United Group* воде пред Савјетом против чланница Телеком Србија групе, што укључује злоупотребе доминантног положаја у вези са дистрибуцијом канала РТС, те оспоравање поступака оцјена концентрација којима је Телеком Србија стекла монополски положај на релевантним тржиштима у десетинама градова и општина БиХ у поступку, који по оцјени компанија у саставу *United Group*, није био проведен по Закону о конкуренцији.

Противне стране су од Мтел добиле захтјев за достављање нове понуде, коју ће доставити у прописаним роковима.

Позиција Пословног субјекта Мтел на вертикалној нижем тржишту:

Неосновани су и наводи Мтел-а о наводној тржишној снази повезаних лица *United Media* на вертикалној нижем тржишту.

Наиме, пословни субјекат Мтел има монополску позицију на подручју на којем дјелује, као и контролу над кључном телекомуникационом инфраструктуром и значајне предности у погледу економије обима и опсега, те нема било какву конкуренцију. Такође, повезана лица у оквиру групе производе и емитирају успоредиви канал са каналом "Спорт Клуб" ("Арена Спорт"), који еmitује сличне престижне спортске садржаје.

Овај субјекат, са својим повезаним лицима у БиХ, једини је пословни субјекат који се на тржишту дистрибуције медијских садржаја може понашали независно од својих конкурената, што и доказују стална повећања малопродајних цијена, које чланице ове групације врше након што су стекле тужију на тржишту, како тврди РАК у својој анализи.

Узимајући у обзир да сви битни конкуренти, укључујући и Мтел, имају уговоре о дистрибуцији канала Спорт Клуб, не постоји никакав основ да би се Противне стране могле оквалификовати као доминантне на вертикалној нижем тржишту као ни да би могле да такву тржишну снагу злоупотријебити како би спријечиле приступ Спорт Клуб каналима.

Да заиста постоји повреда на коју указује Мтел, требало би да постоје и неки ефекти на вертикалној нижем тржишту. Међутим, такви ефекти не постоје. Мтел је (чак и ако се не рачунају повезане особе) у периоду 2016-2019 удвоstrучио број корисника, са 50.886 на 103.240, што доказује недостатак било каквих негативних ефеката на његово пословање (напротив, значајан раст конкретне групације на територији Босне и Херцеговине).

Противне стране немају ни способност ни потицај да изврши затварање тржишта:

Иако Мтел наводи да су Противне стране извршиле више радњи злоупотребе доминантног положаја, сви се ти наводи суштински своде на наводне радње дискриминације како би затворило тржиште за конкуренте на вертикалној нижем тржишту. Међутим, имајући у виду стварне ефекте на вертикалној нижем тржишту (створен монопол Мтел-а), ови наводи су очигледно неосновани.

Такви наводи се не могу прихватити и из више разлога: противне стране су поступиле у складу са рјешењем Савјета из 2015. године; да је то рјешење проведено доказује чињеница да сви битни конкуренти имају ове садржаје, укључујући сам Мтел; противне стране немају способност да доведу до затварања тржишта за конкуренте на вертикалној нижем тржишту (сам Мтел на појединим дијеловима територије БиХ има монополски положај на вертикалној нижем тржишту); те противне стране немају потицаја за такво затварање тржишта (с обзиром на претходно наведено, односно на чињеницу да већ омогућавају главним конкурентима приступ истом садржају). У том смислу, Мтел није понудио ни једно разумно образложение ускраћивања сарадње у конкретним околностима, осим наводне "некомпетентности" и "злонамјерности" лица са којима жели да заснује уговорни однос.

4. Захтјев за изузеће поступајућег одговорног члана Конкуренцијског савјета

Конкуренцијски савјет је дана 3. децембра 2020. године, под бројем УП-06-26-2-018-22/20 запримио Захтјев за изузеће поступајућег одговорног члана Конкуренцијског савјета у

овом поступку, поднесен од *United Media* предметном поступку.

Закључак број УП-06-26-2-018-23/20 којим је одбијен Захтјев привредног субјекта *United Media* за изузеће одговорног члана Конкуренцијског савјета у предметном поступку као неоснован донесен је на 76. (седамдесетшестој) сједници дана 20.11.2020. године те истог дана достављен привредном субјекту *United Media* у прилогу акта број УП-06-26-2-018-24/20.

Информацију предсједнику Конкуренцијског савјета о разлозима за забринутост поводом незаконитих радњи поступајућег одговорног члана у предметном поступку доставио је пуномоћник привредних субјеката Спорт Клуб и *United Media* поднеском који је запримљен под бројем УП-06-26-2-018-26/20 дана 31.12.2020. године.

5. Наставак поступка

Конкуренцијски савјет је дана 5. новембра 2020. године актом број УП-06-26-2-018-16/20 доставио привредном субјекту Мтел поднесак привредног субјекта Спорт Клуб као одговор на Захтјев за покретањем поступка на евентуално очитовање.

У очитовању Мтел-а, на одговор Спорт Клуба, које је запримљено дана 27. новембра 2020. године под бројем УП-06-26-2-018-20/20 наведено је, у битном, следеће:

Одговор на захтјев за одбацивање Захтјева и обуставу поступка против Спорт Клуб:

Савјет је Закључком покренуо поступке против *United Media* и Спорт Клуб, а по Захтјеву. Спорт Клуб у свом поднеску од 3. новембра 2020. године наводи да Савјет није имао уопште основа покренути поступак против Спорт Клуб, те да с тога треба без одлагања да обустави поступак против њега јер није активан на релевантном тржишту као и да му се учешћем у овом поступку стварају непотребни и неосновани трошкови.

Тачно је да је у рјешењу бр. 05-26-3-002-179-II/13 од 16.12.2013. год. (у даљем тексту: Рјешење из 2013.) у тачки 7. диспозитива одбијен захтјев подносиоца као неоснован уз образложение да између осталих Спорт Клуб није присутан на релевантном тржишту, тржишту дистрибуције спортских канала са ногометним садржајима високе квалитета, који укључују и пренос Ливе пакета енглеске Премијер лиге у БиХ, али је такође тачно и да у рјешењу бр. 06-26-2-006-143-II/15 од 23.12.2015. г. (у даљем тексту: Рјешење из 2015.), као и рјешењу бр. 04-26-2-005-113-11/15 од 20.12.2017. (у даљем тексту: Рјешење из 2017.) то није случај. У свим наведеним, па и у поступку окончаним Рјешењем из 2013., поступак се од стране Савјета водио и против Спорт Клуб. То што Рјешењем из 2015. и Рјешењем из 2017., Спорт Клуб није кажњен, не значи да неће бити у будућности, због утврђених повреда Закона, односно да није потребно водити поступак против њега.

Даље, Спорт Клуб указује да се ни у другим сличним случајевима поступци нису водили против локалних заступника еmitera, те наводи пример поступка број УП-04-26-2-019-1/15 који се водио против привредног субјекта *HD WIN* д.о.о. из Београда, Србија, а не против његовог локалног заступника привредног субјекта *BMK Media* д.о.о. из Сарајева. Спорт Клуб ту заборавља да укаже на битну чињеницу да захтјев за покретање поступка Савјету није ни поднијет против овог привредног субјекта од стране *Telemacha*, као ни чињеницу да *BMK Media* д.о.о. из Сарајева не закључује уговоре о дистрибуцији Аренаспорт канала као агент *HD WIN* д.о.о., већ то чини сам *HD WIN* д.о.о. а што није случај са Спорт Клубом.

Наиме, осим тога што Спорт Клуб закључује уговоре о дистрибуцији Спорт клуб канала у име Унитет Медиа-е, он се појављује и као веома активна странка у овом односу, он на примјер врши веома важну радњу у поступку закључења уговора о дистрибуцији, а то је оцјена испуњености техничких захтјева и достављање позитивног или негативног техничког извјештаја. Ово се јасно види и из приложеног доказа уз Захтјев, под насловом Први технички извјештај, који Спорт Клуб упућује Мтел-у у коме се наводи да су анализе и провјере извршene од стране техничке службе Спорт Клуб-а. Он исто тако усваја и Опште услове, те стога, улога Спорт Клуб свакако није сведена само на пуког посредника у преговорима између оператора и *United Media*-е, и мишљења смо да и на њему лежи одговорност у повреди Закона и да и он треба да буде санкционисан, свакако уз *United Media*, те да је предметни захтјев Спорт Клуб неоснован.

Одговор на тврђење о неоснованости Захтјева као и тврђњу о кршењу уговорних обавеза од стране Мтела:

Тврђње изнесено од стране Спорт Клуб у Поднеску представљају веома произвљено тумачење наших навода из Захтјева, вјеројатно због немогућности оправдања свог понашања и понашања *United Media*-е.

Наиме, један од главних аргумента Спорт Клуб којим поткрепљује неоснованост Захтјева је да Мтел није поштовао Опште Услове и ту наводи дио реченице на страници 10 Захтјева коју Спорт Клуб цитира да гласи: ..."одлучио да не прати захтјеве Општих услова, већ да упути позив СК д.о.о.".

Прво, овај дио реченице није добро цитиран, тачан цитат је: ..."одлучио да не прати захтјеве члана 5.1.1. Општих услова, већ да СК д.о.о. упутимо Позив".

Друго, овај дио реченице је потпуно извучен из контекста. Наиме, овај дио нашег Захтјева се односи на поступање оператора у ситуацији коју Општи услови не регулишу.

Та ситуација је понашање оператора који већ има закључен уговор о дистрибуцији за емитирање Спорт Клуб канала који се односи на ИПТВ систем преноса, као што то ми имамо, дакле није јасно је ли такав оператор треба да достави Спорт Клуб-у (поново) уредно сачињен Прилог 1. Општих услова или не. У тој ситуацији је наравно, нелогично и несврсисходно да оператор овај прилог 1 Општих услова поново уредно попуњава и доставља Спорт Клуб да би добио његову понуду заједно са Општим условима (које већ има, али који на жалост не садрже техничке захтјеве за ДТХ систем преноса). Управо из тог разлога смо се одлучили да не пратимо захтјеве члана 5.1.1. Општих услова, већ да Спорт Клуб-у упутимо Позив.

Треће, у Телефонском разговору који је водила гђа Драгана Ожеговић са гдином Феридом Ахмићем јој је изричito потврђено да је Позив довољан и одговарајући за даљи поступак, да нису потребни додатни документи, те даје исти у обради.

Стога, свакако нема мјеста тврдњи да Мтел крши захтјеве из Општих услова.

Други аргумент који Спорт Клуб наводи у сврху поткрепљивања свог навода о неоснованости Захтјева је да Мтел није тражио приступ каналима прије или непосредно након лансирања услуге на Бх. тржишту, већ тек девет мјесеци након што је та услуга лансирана на тржишту, те да се тек након шест мјесеци од посљедње комуникације са Спорт Клуб-ом обраћамо Савјету за заштиту. Да ли ове чињенице представљају било какав доказ о неоснованости Захтјева и непостојању повреде конкуренције од стране

United Media, односно њеног агента Спорт Клуб оставља се Савјету да просуди!

У односу на наводе да Мтел крши уговорне обавезе, конкретно одредбе члана Е.1 и Ф.4 Уговора о дистрибуцији као прво указујемо да Спорт Клуб пређегава да се предметни уговор и права и обавезе страна односе искључиво на ИПТВ систем преноса сигнала, како је то изрочено наведено у његовом члану Б.9, те да је само за тај систем добијен позитиван технички извјештај у складу са Општим условима.

Према Спорт Клубу, оператор који већ има закључен уговор о дистрибуцији Спорт клуб канала, у ситуацији када жели да започне са кориштењем нове, додатне платформе за пренос медијског садржаја то може урадити само под условом да и на тој платформи дистрибуира и Спорт клуб канале, у противном ће прекршити одредбе предметног уговора, под пријетњом раскида. Прије него започне са кориштењем овог новог система преноса и дистрибуцијом било којег медијског садржаја преко овог система (не само сигнала Спорт клуб канала), оператор је ваљда дужан да се обрати Спорт Клуб како би исти утврдио да ли та нова, додатна платформа за пренос испуњава његове техничке захтјеве (а који је ДТХ уопште нису наведени у Општим условима!?). Ако Спорт Клуб утврди да технички захтјеви нису испуњени, оператор, уколико жели да остане при закљученом уговору о дистрибуцији за Спорт Клуб канале преко своје основне платформе мора да одустане од плана за кориштење нове платформе за пренос, и то без обзира што његова основна платформа и даље испуњава техничке захтјеве и што за 100% корисника који Спорт Клуб канале могу да прате преко основне платформе плаћа накнаду.

У конкретном случају, Спорт Клуб у Поднеску тврди да из закљученог Уговора о дистрибуцији..."неспорно произилази како је пословни субјект Мтел био дужан да канале Спорт клуб дистрибуира на свим платформама на којима има могућност испоручити аудиовизуелни садржај (који укључује ДТХ платформу)", те да је ријеч о.."изузетно озбиљно кришењу уговорених обавеза". Значи, по њима, Мтел је рискирао (и ваљда још увијек рискира) раскид Уговора о дистрибуцији уколико самостално одлучи да паралелно са ИПТВ-ом, започне са кориштењем своје ДТХ платформе за пренос преко које би се корисницима дистрибуирали медијски садржаји који нису Спорт Клуб канали. Како би изbjегao ризик, прије тога Мтел је ваљда требало да добијe сагласност Спорт Клуба, уз претходно испуњење техничких услова за ДТХ платформу (који му још увијек нису доступни!), ово све без обзира на чињеницу што се Спорт клуб канали нећe дистрибуирати његовим ДТХ корисницима, већ само преко ИПТВ.

Овакво тумачење као и пријетње за раскид уговора Мтел-у изнесене у Поднеску не само да не проистичу из ових документата, погрешне су и незаконите, већ додатно, противнe су забрани злоупотребе доминантног положаја или и ранијим одлукама Савјета датих *United Media*-и у погледу обавезе доношења општих услова од стране СК д.о.о. и њихове сврхе.

Наиме, циљ ранијих налога Савјета је био да се општим условима Спорт Клуб успостави систем критеријума - технички и други услови за сарадњу који су објективни, транспарентни и недискриминирајући и који би, уз јасну процедуру, требало да доведу до закључења уговора о дистрибуцији Спорт Клуб канала са свим оним операторима у БиХ који их испуњавају и то без обзира на технолошки систем/платформу за пренос (ИПТВ, ЦАТВ, ДТХ), а све ради успостављања ефикасне тржишне конкуренције и заштите интереса корисника.

Из Општих услова је видљиво да су два основна услова за успостављање сарадње измене Спорт Клуб и оператора

наведена у члану 2. Технички захтјеви за успостављање сарадње и члану 3. Услов тачног извјештавања као услов за сарадњу (а који су пренесени у члане Д., Е. и Ф. уговора о дистрибуцији). Њихова сврха јесте да осигурају адекватну заштиту ауторских права власника садржаја који се емитира на Спорт Клуб каналима, тако што ће платформа за пренос преко које оператор дистрибуира ове канале својим корисницима у сваком тренутку трајања уговора испуњавати прописане техничке захтјеве као и да број корисника којим оператор испоручује Спорт Клуб канале не буде већи од броја корисника за које оператор по уговору о дистрибуцији плаћа Спорт Клуб Уговор о дистрибуцији, који оператор закључује са оператором који задовољава споменуте услове, закључује са на основу Општих услова, који су његов саставни дио.

Ниједан од ова два услова не садржи обавезу и не могу се тумачити тако да је оператор, уколико се током трајања уговора са Спорт Клуб одлучи започети са дистрибуцијом медијског садржаја преко новог, додатног система дистрибуције, дужан да путем тог другог система дистрибуира и Спорт Клуб канале, у противном агент има право да уговор раскине, и то без обзира што оператор за 100% својих корисника којима испоручује Спорт клуб канал испуњава техничке захтјеве из члана 2. Општих услова, односно из члана Д. уговора и за њих плаћа. Нема никаквог објективног (економског, техничког или другог) основа за овакво тумачење. Зашто би важење уговора о дистрибуцији који се тиче корисника који Спорт Клуб канале прате преко једне платформе (у конкретном случају преко ИПТВ) било условљено обавезом оператора да се ти канали дистрибуирају и на другој платформи истог оператора, која није ни укакво вези са првом и за коју важе посебни технички захтјеви (у конкретном случају ријеч је о нашем ДТХ систему)! Управо супротно, ово погрешно тумачење релевантних одредби Општих увјета и Уговора о дистрибуцији од стране СК д.о.о. представљао би типичан случај злоупотребе доминантног положаја, где се код закључења предметног уговора друга страна, овде оператор, условљава да прихвати додатне обавезе које нису у вези са предметом уговора и ограничава се производња и технички развој, а на штету корисника у Босни и Херцеговини и за посљедицу би имало њихову ништавост.

Стога, предметни документи не могу бити и нису основа за нове злоупотребе од стране *United Media*-e, односно њеног агента Спорт Клуб у односу на Мтел, укључујући ту и евентуални раскид Уговора о дистрибуцији. Право је, а не уговорна обавеза оператора, у конкретном случају Мтел-а, да са Спорт Клуб-ом уговори дистрибуцију Спорт Клуб канала и за нову ДТХ платформу/систем преноса, с тим да је *United Media*, као владајућа на тржишту и за ову платформу свим операторима дужна да кроз своје опште услове осигура објективне и транспарентне услове, и који ће бити једнаки за све. Све то је без утицаја на већ закључени Уговор о дистрибуцији и уговорена права и обавезе страна.

Да закључимо, споменута тумачења и пријетње Спорт Клуб усмјерени само да би се у Поступку пажња Савјета па и Мтел-а скренула са онога што је више него очигледно и што је предмет Поступка а то је да је без икаквог објективног разлога, *United Media*, преко свог агента Спорт Клуб одбијањем да Мтел-у достави техничко - комерцијалне услове за ДТХ, одбила да са Мтел-ом уговори дистрибуцији Спорт Клуб канала који би се односио и на овај систем преноса, а које понашање је несумњиво на штету Мтела као и свих корисника а у корист његовог повезаног лица, *Telemacha* и представља повреду члана 10., ставови б) и ц) Закона.

Одговор на тврђење везане за техничке уза дистрибуцију Спорт Клуб канала:

Објашњење да то што у тренутку израде Општих услова само *Telemach* дистрибуира Спорт Клуб канале у БиХ јесте једини разлог због чега се технички захтјеви за ДТХ систем преноса не налазе у Општим условима практично представља признавање Спорт Клуба да је једини циљ њиховог неукључивања била управо намјера *United Media*-e да се остали оператори спријече у овом подухвату. Изгледа да су *United Media* и Спорт Клуб у тренутку њихове израде били толико сигурни у свој положај на тржишту БиХ у погледу ДТХ да једноставно ни не разматрају ситуацију да дистрибуцију Спорт Клуб канала путем ДТХ платформе омогуће и другим операторима, нити су вољни да их дефинишу касније, када смо им се обратили са Позивом. При том, остаје нејасно да ли и које конкретно "техничке захтјеве" Спорт Клуб испуњава *Telemach*.

Навођење у Поднеску да се захтијевају успоредиве мјере заштите као на другим платформама није довољна. Ниједан озбиљан привредни субјекат не може да се ослони на ово што Спорт Клуб тврди. Јасни технички захтјеви су једноставно нужни.

Даље се наводи, како ово свакако није су складу са налозима Савјета из претходних рјешења који се односе на обавезе *United Media*-e поводом усвајања Општих услова, нарочито налога да сви критеријуми буду транспарентни и да за све операторе вриједе једнаки услови, што овдје свакако није случај.

С тим у вези, додатно су нелогичне, и рекло би се неизбидне тврђење Спорт Клуб о наводној повреди Уговора о дистрибуцији са наше стране из разлога што им се прије започињања дистрибуције преко нашег ДТХ система нисмо обратили ради утврђења да ли су у конкретном случају испуњени њихови технички захтјеви за дистрибуцију Спорт Клуб канала путем ДТХ, када сами ти услови нису били предвиђени Општим условима.

Одговор на тврђење да нема правног основа за вођење Поступка усљед тога што је Савјет већ одбио наводе да *United Media* и Спорт Клуб нису провеле ранија рјешења Савјета:

Спорт Клуб тврди да Савјет нема овлаштење да проводи Поступак у вези с документима у погледу којих није исказало противљење када су исти били достављени Савјету. Овдје Спорт Клуб првенствено ваљда има у виду Опште услове.

Спорт Клуб наводи Закључак Савјета број 06-26-2-006-273-II/15 од 7. 6. 2018. као доказ даје Рјешење из 2015. извршено. Међутим, како је Савјету и познато, оно што је у том закључку наведено је да је одговорни члан Савјета доставио приједлог закључка за извршење због непроведбе Рјешења из 2015., али да поднесени приједлог није добио потребну већину гласова Савјета, те да због неиспуњења услова из члана 24., став 2) Закона, предметни акт није био усвојен. И ако Спорт Клуб овако нешто тумачи на начин су обавезе из Рјешења из 2015. испуњење је вјеројатно само њему јасно.

Тврђња да то што су Општи услови достављени Савјету и да их Савјет није оспорио, те да је самим тим и у том дијелу извршено Рјешење из 2015., је једноставно нетачна. Савјет се, колико је нама познато до сада није изјашњавао у погледу садржаја Општих услова, што не значи да не може, да неће и да не мора, када се то питање постави као релевантно, а што је свакако тако у нашем случају и у овом Поступку.

Управо је и задатак Савјета да прати провођење Општих услова и да реагује на сваку нејасноћу која се појави у њиховој примјени. Једноставно је потребно да Општи услови буду јасни, прецизни, недискриминирајући, да не условљавају и једнострани. Све ово јасно указује да наводи Спорт Клуб не стоје.

Одговор на захтјев да се релевантно тржиште дефинише у складу са наводном праксом Европске комисије:

Имајући у виду да постоји већ јасна, устаљена пракса Савјета у погледу дефиниције релевантног тржишта, сматрамо да Спорт Клуб није доставио ниједан нови доказ односно разлог који би указао да је у овом Поступку тржиште потребно дефинисати другачије.

Одговор на тврђење да *United Media* и СК д.о.о. није злоупотријебила доминантни положај:

Очиједно је да у свом Поднеску Спорт Клуб није навео ниједан аргумент који би оповргао тврђење и доказе изнijете у Захтјеву, управо супротно, из свега се може закључити да *United Media* и њен агент настављају са ранијом праксом која је била предмет испитивања Савјета, па чак у овом случају и иду корак даље, оптужујући неосновано Мтел да крши Уговор о дистрибуцији, уз пријетњу раскида, при том упорно одбијајући да испуне своје обавезе и да нам као први корак у закључењу уговора доставе тражене услове за дистрибуцију Спорт Клуб канала преко ДТХ платформе, што још увијек, ни након 30. 9. 2020. године, када им је достављен Закључак, нису учинили.

Имајући у виду све напријед наведено, предлажемо Савјету да што је прије могуће закаже усмену расправу на којој ће стране бити у могућности да се изјасне о поднијетим чињеницама, доказима и доказним приједлозима, те да након тога Савјет донесе одлуку у којој ће, између остalog, наложити *United Mediji* и њеном агенту СК д.о.о. да нам доставе комерцијално - техничку понуду, како бисмо били у могућности да својим ДТХ корисницима што прије омогућимо праћење ексклузивних спортских садржаја, у првом реду утакмица Ливе пакета Премијер лиге.

Такође, Конкуренцијски савјет је дана 26. јануара 2021. године актом број УП-06-26-2-018-31/20 доставио привредном субјекту Мтел поднесак привредног субјекта *United Media* као одговор на Захтјев за покретањем поступка на евентуално очитовање.

Дана 8. фебруар 2021. године запримљен је Захтјев Мтел-а, за продужење рока за доставу одговора, акт број УП-06-26-2-018-32/20, које му је одобрено 10. фебруара 2021. године, те му је истовремено достављен и поднесак број УП-06-26-2-018-33/20 запримљен дана 9. фебруара 2021. године, од стране *United Media* и Спорт Клуб.

Уочитовану Мтел-а, на одговор *United Media*-e, које је запримљено дана 15. фебруара 2021. године под бројем УП-06-26-2-018-35/20 наведено је, у битном, следеће:

У својим тумачењима о наводном кршењу Уговора о дистрибуцији од стране Мтел-а, *United Media* иде чак и корак даље од свог агента, тврдећи да је Мтел био дужан не само "да канале Спорт клуб дистрибуира на свим платформама на којима има могућност испоручити аудиовизуелни садржај (који укључује ДТХ платформу)" (како је то наведено у поднеску СК д.о.о.), већ се ова наводна обавеза протезала и на његова зависна друштва Телрад-Нет д.о.о. Бијељина, Елта-Кабел д.о.о. Добој и Блицнет д.о.о. Бања Лука, након их је преузео. На овај начин *United Media* покушава да се у наставку поступка изазове умјетна расправа и поступак разводни, непотребним исцрпљивањем Савјета и Мтел са концептима који су овдје непримјењиви као и замагљивањем једноставних чињеница, а све то како се не би расправљало о понашању *United Media*, односно њеног агента у погледу уговора на дистрибуције преко Мтел-овог ДТХ сustава преноса, односно одбијања да се то учини.

Овим својим тумачењима Уговора о дистрибуцији и Општих услова и оптужбама на рачун Мтела, *United Media* показује да не може да се "уздржи" од злоупотребе свог положаја на релевантном тржишту, на чак ни пред Савјетом.

У том контексту треба цијенити и подношење очигледно неосноване тужбе *United Media* и СК д.о.о. против Мтела пред Општинским судом у Сарајеву дана 14.1.2021. године, а у којој захтијевају да суд утврди да је Мтел повриједио одредбе Уговора о дистрибуцији (чланови Е.л, Ф.4 и Ф.5) и проузрочио штету јер је пропустио да им плаћа накнаду за своје ДТХ кориснике и то од тренутка када је започео са дистрибуцијом ТВ канала преко свог ДТХ система преноса на до дана подношења тужбе и захтијевају да им се надокнади материјала штета у виду изгубљене добити у износу од 225.000,00 KM.

Притом, *United Media* у свом поднеску намјерно обмањује Савјет да су преговори са Мтел-ом ради постизања споразума о наставку дистрибуције Спорт клуб канала и након 31.12.2020. године у току, прешућује да су "преговори", без кривице Мтел-а, окончани још 18.12.2020. године, те да од 1.1.2021. године Мтел ове канале не дистрибуира својим корисницима.

Такође, цијели један дио поднеска посвећен је наводној монополској позицији Мтел-а на малопродајном тржишту дистрибуције медијских садржаја, као да се поступак пред Савјетом води против Мтел-а, а не у вези са понашањем *"United Media"* на тржишту дистрибуције спортских канала са ногometним садржајима високог квалитета, који укључују и пренос Ливе пакета енглеске Премијер лиге у БиХ.

United Media у свом поднеску потврђује и као своју прихваћа оцјену СК д.о.о. да је Мтел наводно прекршио обавезе из чланова Ф.4. и Е.л. Уговора о дистрибуцији и Општих услова јер је пропустио да их од почетка пружања ДТХ услуге обавијести о својим ДТХ корисницима и уврсти их у укупан број корисника, као и да од првог дана пружања ове услуге Спорт клуб канала дистрибуира својим ДТХ корисницима уз претходну проведбу техничког *due diligence*..., а што по њима за посљедицу има престанак уговора и обавезу Мтела да им се надокнади штета у виду изгубљене добити.

С тим у вези, упућујемо да је СК д.о.о. у свом поднеску од 03.11.2020. године (тачка 2.4.2.) изјавио: ... "Тачно је да технички услови дистрибуције путем ДТХ платформе нису детаљно разрађени у Општим условима као за ИПТВ у ЦАТВ платформе".

Управо у тај контекст треба ставити и (неосноване) тврдње да је Мтел, на основу закљученог уговора и Општих услова већ у тренутку започињања дистрибуције корисницима ТВ канала преко свог ДТХ система преноса био обавезан да тим корисницима дистрибуира и Спорт клуб канала и за њих плаћа накнаду СК д.о.о., све то под пријетњом раскида уговора. Чак и да су тачне, и да то пише у овим документима, извршење ове обавезе подразумијевало би да је Мтел претходно био упознат са техничким условима за дистрибуцију преко ДТХ система преноса. Даље, тек након што испуни ове услове, оператор би био у могућности да у складу са чланом 2. (Технички захтјеви за успоставу сарадње) Општих услова прво попуни и достави СК д.о.о. упитник о заштити садржаја (Прилог 7), који би потом ради њихове оцијене провео технички *due diligence* систем, након чега би се чекао позитиван технички извјештај. Такође, тек након што Мтел добије овај извјештај сматralo би се да су испуњени технички услови/захтјеви, а што је неспорно предуслов да оператор има право на дистрибуцију Спорт клуб канала и то важи за било који систем преноса. Стога, неупитно је да је испуњење ове (наводне) обавезе немогуће без да оператор, конкретно Мтел зна који су технички услови за одређени систем преноса, конкретно за ДТХ систем! Такође, претходна информација о овим условима свакако није довољна, потребно је испунити техничке услове и провести цијелу

процедуру ради добивања позитивног техничког извјештаја од стране СК д.о.о. Испуњење ове наводне обавезе оператора логично слиједи тек уколико су сви ови предувјети испуњени, осим уколико *"United Media"* сматра да је Мтел требalo да дистрибуира Спорт клуб канале својим ДТХ корисницима, без обзира да ли испуњава техничке услове или не. Поставља се питање шта је онда сврха техничких услова и позитивног техничког извјештаја СК д.о.о., па и самих Општих услова?

Такође, како су тумачење *"United Media"* у погледу начина проведбе наводних обавеза од стране Мтел-а нејасна, на чак и контрадикторна (ово је обавеза дистрибуције СК канала преко новог система преноса заправо не постоји, па се морало измислити), друга опција оператора (у конкретном случају Мтел-а) ваљда јесте да како би могао да започне дистрибуцију ТВ канала преко новог, другог система преноса, овде ДТХ, одмах почне са плаћањем накнаде за Спорт клуб канале и то без обзира што их у том тренутку не дистрибуира својим ДТХ корисницима (јер је наводно по основу чланова Ф.4. и Ф.5. Мтел био дужан да плаћа за 100% свих својих корисника свих система преноса), а да након тога од СК д.о.о. добије потребне техничке услове, усклади се са њима, проведе цијелу процедуру у вези са прибављањем позитивног техничког извјештаја (што се, као што је Савјету познато, показало крајње неизвесно за операторе и поред испуњавања свих услова) и на крају, започне са дистрибуцијом и Спорт клуб канала на новом систему преноса.

Очигледно је да шта се, када и како ради чак ни *United Media* и СК д.о.о. није јасно, а што је и логично, јер је предмет Уговора о дистрибуцији Мтел-ов ИПТВ систем, на самим тим, није регулисана ситуација да Мтел, у току његовог трајања, започне са дистрибуцијом ТВ канала преко новог система преноса. Ни Општи услови не регулишу посебно ову ситуацију, а што очигледно Унитед Медиа, односно њеном агенцији, заједно са чињеницом да Опћи услови не садрже техничке услове за ДТХ систем преноса, омогућава да се у оvisност о своје субјективне оцјене, према сваком индивидуалном оператору понашају на начин на који желе, и с тим у складу, договоре о сарадњи или не, без обзира на објективне околности. У конкретном случају, одлучили су да не сарађују са Мтел-ом и онемогуће му дистрибуцију Спорт клуб канала преко његовог ДТХ система. Јасно, ово се могло и још увијек може десити сваком другом оператору у Босни и Херцеговини.

На овом мјесту Савјету поново указујемо на оно што смо детаљно образложили у нашем поднеску од 25.11.2020. године и дали конкретне разлоге, а то је да чак и да је тумачење *United Media* у погледу постојања споменутих уговорних обавеза Мтел-а правилно (што свакако није случај и не стоји из ових аката) прописивање и њихова примјена од стране *United Media*, односно њеног агента би била незаконита и представља доминантног положаја у смислу члана 10, став 1, тачка д) и а) Закона, те би њихова примјена била забрањена. Стога је позивање *United Media* код давања своје обране, и то у испитном поступку пред Савјетом (које је то понашање дужно да санкционира), само по себи апсурд. *United Media* једну своју повреду "правда" другом, и то тежком повредом конкуренције, и нужно је да се Савјет, у оквиру овог поступка, на недвосмислен начин то спријечи, тако што ће између осталог *United Media* наложити да измјени своје Опште услове тако да исти на адекватан регулишу ситуацију када оператор који има закључен уговор о дистрибуцији Спорт клуб канала за један систем преноса жeli да преко другог система преноса започне са њиховом дистрибуцијом, на начин који ће искључити споменуто условљавање, односно злоупотребе од стране *United Media* и њеног агента,

а сама процедура преговарања бити транспарентна и избалансирана.

Ипак, даље у свом поднеску *United Media* износи још једно, невјеројатније тумачење (непостојећих) одредби Општих услова и Уговора о дистрибуцији на ове наводне обавезе Мтел-а проширује и на његова зависна друштава Телрад-Нет д.о.о. Бијељина, Елта-Кабел д.о.о. Добој и Блицнет д.о.о. Бања Лука. Наме, но *United Media*, Мтел је био дужан ... "одмах нор преузимању ових пословних субјеката пријавити кориснике истих, испунити потребне техничке захтјеве и отпочети са дистрибуцијом канала Спорт Клуб корисницима ових пословних субјеката, у складу са Општим условима за дистрибуцију канала у важећим уговором.

Мало је рећи да су ове тврђње погрешне, и да овакав закључак не произлази из одредби Уговора о дистрибуцији и Општих услова. Све је више него јасно, предметни уговор је закључио Мтел, у својству Оператора (како је то дефинисано у члану 1.1. Општих услова Оператор је сваки оператор који на територији Босне и Херцеговине дистрибуира аудио-визуелне садржаје) и то у своје име и за свој рачун. Овисна друштва Оператора (конкретно Мтел-а), постојећа или будућа се нигде у овим актима не спомињу нити регулишу ни директно ни индиректно.

Сматрамо да Савјету није потребно посебно образлагати општепознати и прихваћени концепт правног субјективитета правног лица који подразумијева његову самосталност и одвојеност његове имовине од његових оснивача, односно правну, пословну и деликтну способности/одговорности правног лица, чију вољу изражавају његова тијела, регистровани заступници. Овај концепт, који важи и за односе између матичних и зависних друштава односно повезаних лица садржан је у релевантним прописима, између осталог у одредбама ЗОО којима се уређује закључење и општа дјеловања уговора, прописима који регулишу оснивање и рад привредних друштава, као и многим процесним законима. У том смислу, неупитно је да заступник Мтел-а по закону није овлаштен да у име и за рачун зависних друштава Мтел-а закључује уговоре, већ је свако од њих самостални и неовисни правни субјекат и уговоре закључују самостално, свако за себе, путем својих овлаштених заступника.

Интересантно је да *United Media* у свом поднеску у том контексту не спомиње привредно друштво Логософт д.о.о. Сарајево (у даљем тексту: "Логософт") који је у моменту закључења Уговора о дистрибуцији већ био зависно друштво Мтел-а и на територији Босне и Херцеговине дистрибуирао аудио - визуелне садржаје, а што је свакако било познато *United Media* и њеном агенту. Ипак, из предметног уговора је јасно да се његове одредбе и права Мтел-а из уговора не важе за постојећа зависна друштва Мтел-а, конкретно Логософт и његове кориснике већ се дистрибуција Спорт Клуб канала уговора искључиво у корист Мтел-а, конкретно за његове ИПТВ кориснике.

У том смислу, како се види из Рjeшења Савјета УП-06-2-008-85/20 од 22.12.2020. године, СК д.о.о. је након закључења Уговора о дистрибуцији са Мтел-ом, конкретно 09.11.2017. године Логософту доставио своје Опште услове и започео преговоре ради закључења уговора о дистрибуцији Спорт клуб канала, што додатно доказује да је и сам СК д.о.о. Логософт своје вријеме третирао као самосталног привредног субјекта, на кога се јасно, Уговор о дистрибуцији не односи. Ову чињеницу на крају потврђује и само Рjeшење Савјета УП-06-2-008-85/20 од 22.12.2020. године, којим је утврђено да је "*United Media*" злоупотријебила доминантни положај приликом преговора за закључење уговора о дистрибуцији

Спорт Клуб канала са Логософтом и дао јој је налог да у року од 60 дана закључи предметни уговор са Логософтом.

Наводи "*United Media*" да привредна друштва Телрад-Нет д.о.о. Бијељина, Елта-Кабел д.о.о. Добој и Блицнет д.о.о. Бања Лука према прописима о заштити конкуренције представљају (укључујући у Закон о конкуренцији Босне у Херцеговине) дио истог пословног субјекта... начелно су тачни или то што се нека привредна друштва у смислу ових прописа проматрају као "јединствени економски субјекат" (*single economic entity*) не подразумијева да се њихов правни субјективитет у правном животу у потпуности дерогира и да престају бити правно лице. То би нпр. у случају заснивања уговорних односа значило да се због примјене прописа о конкуренцији има сматрати да када преговара и закључује уговор са трећим лицима Мтел по сили закона заступа не само себе, већ да уговор закључује и у име и за рачун свих својих зависних друштава или да нпр. у парничном поступку наступа као процесни пуномоћник зависних друштава, што закон не допушта. Споменута доктрина "јединственог економског субјекта" је од значаја код примјене прописа о заштити конкуренције јер се њима у првом реду штити конкуренција на тржишту, а конкуренција подразумијева односе између конкурената, гдје појам конкурента не мора увијек да коинцидира са појмом привредног субјекта. У том смислу и од стране Савјета ово начело се примјењује код оцјене да ли постоји забрањено конкуренцијско дјеловање у смислу Закона конкуренцији јер се нпр. на споразуме између повезаних лица начелно не примјењују одредбе о забрањеним споразумима, код оцјене што се сматра споразумом мале вриједности, код оцјене је ли ријеч о промјени контроле/концентрацији или је о интерном реструктуирању унутар повезаних лица, у поступцима оцјене концентрација и изузета споразума из забране и то код израчунавања укупног годишњег прихода и утврђивања релевантног тржишта и тржишног учешћа учесника у концентрацији, када се у обзир узимају и релевантни подаци који се тичу повезаних лица.

Свакако, као и код постојања наводне повреде уговорне обавезе Мтел-а у погледу ДТХ система преноса, све и да овакво тумачење Уговора о дистрибуцији и Општих увјета од стране "*United Media*" чак и проистиче из ових докумената (што јасно није случај), њихово прописивање и примјена од стране "*United Media*" и њеног агента представља злоупотребу доминантног положаја у смислу члана 10., став (1), тачке д) и а) Закона о конкуренцији.

Наиме, као и у случају ДТХ система пријеноса, јасно је да не постоји никакво објективно (економско, правно, техничко, логичко) оправдање за прописивање овакве обавезе од стране *United Media* и њеног агента, и то под пријетњом раскида уговора са матичним друштвом. Ријеч је искључиво о интересу *United Media* и њеног агента да задржи и побољша свој доминантни положај на тржишту, нема ту никакве нужне заштите његових комерцијалних интереса или потребе заштите од неких ризика. Ријеч је о два самостална и независна система преноса. Из тих разлога, закључење и важење уговора о дистрибуцији за оператора не може и не смије бити условљено обавезом да сва његова зависна друштва (која постоје у тренутку закључења или будућа) испуни техничке и друге услове за дистрибуцију Спорт клуб канала својем корисницима, односно да уколико те услове чак и испуњавају (што захтјева значајне финансијске и друге капацитете), и они ове канале дистрибуирају својим корисницима. Право је, али не и обавеза сваког оператора да одлучи да ли ће испуни техничке и друге захтјеве за дистрибуцију Спорт клуб канала као што је право је сваког оператора који ове услове испуњава да одлучи хоће ли са СК д.о.о. споразумјети о дистрибуцији СК канала, и за који

систем преноса, с тим да је *United Media*, јасно, као доминантан судионик, свим операторима дужна да кроз своје Опште услове осигура објективне и транспарентне услове, а који ће бити једнаки за све.

Практично, то би за посљедицу имало да је оператор који са СК д.о.о. има закључен уговор о дистрибуцији Спорт клуб канала у тренутку када стекне контролу над привредним друштвом које обавља дјелатност дистрибуције аудио-визуелног садржаја у Босни и Херцеговини дужан да се истовремено са стицањем контроле над овим друштвом обрати СК д.о.о. и обавијести га о корисницима преузетог друштва и осигура да (у том тренутку!) његово зависно друштво испуни тражене техничке услове за дистрибуцију Спорт клуб канала и да започне са њиховом дистрибуцијом. У противном, ако оператор пропусти испунити ове "обавезе", *United Media* и агент би имали право да са матичним друштвом раскину уговор о дистрибуцији Спорт клуб канала и траже од оператора накнаду штете, ваљда због изгубљене добити. Оваква посљедица нема ама баш никакво оправдање, ријеч је о чисто злоупотреби.

Како смо то горе навели, у случају да су тачне, овакве одредбе Општих услова и Уговора о дистрибуцији и њихова примјена од стране *United Media* и СК д.о.о. представљају типични случај злоупотребе доминантног положаја (члан 10, став 1, тачке д) и а) Закона о конкуренцији), где се код закључења предметног уговора друга страна, овдје оператор, условљава да прихвати додатне обавезе које нису ни у каквој вези са предметом уговора о дистрибуцији и ограничава се производња и технички развој, а на штету корисника у Босни и Херцеговини, односно оператору се намећу неправични услови пословања.

Ипак, без обзира што је очигледно да је ово условљавање у погледу зависних друштва супротно Закону о конкуренцији (а *United Media* то зна или би морала да зна), те да свакако НИЈЕ предвиђено Општим условима, *United Media*, односно њен заступник током преговора за закључење новог уговора о дистрибуцији са Мтел-ом захтјева и условљава закључење уговора са Мтел-ом на начин да ће истим бити обухваћена сва зависна друштва у Босни и Херцеговини која се баве дистрибуцијом ТВ канала. *United Media* током преговора тврди да Општи услови под оператором подразумијевају јединственог подузетника (*single economic entity*)!

У погледу навода који се тичу позиције Мтел-а на вертикалном тржишту, у свом поднеску *United Media* опет примјењује тактику да је напад најбоља обрана.

Као одговор на ово указује се на неспорну чињеницу да у овом тренутку на малопродајном тржишту дистрибуције аудио - визуелног садржаја ову услугу путем ДТХ система преноса поред Мтел-а, пружа само *Telemach*, који у Босни и Херцеговини има највећу базу корисника, и то како свих корисника тако и ДТХ корисника, где има чак преко 95% свих корисника. Одбијањем од стране *United Media* да ДТХ корисницима Мтел-а омогући гледање Спорт клуб канала, Мтел је у несумњиво стављен је у неповољнији положај у односу на *Telemach*, који је повезано лице са *United Media*, односно овакво понашање *United Media* омогућава *Telemach*-у конкурентску предност и осигурава му да у сваком случају задржи своју позицију. У том смислу, намјера и разлоги за овакво понашање "*United Media*" су неупитни.

С тим у вези, позивање *United Media* на налазе и закључке РАК-а дане у Приједлогу анализе (ово чак није ријеч о финалном документу РАК-а и исти је подложен изменама) нема никакав значај за оцјену од стране Савјета да ли је у конкретном случају "*United Media*" злоупотријебила доминантни положај на узлазном тржишту и то

ускраћивањем сарадње у погледу ДТХ система преноса. Ријеч је о другом релевантном тржишту, другој врсти тијела и поступка који ова тијела воде. Јасно, из свих података који су доступни Савјету, као и из Приједлога анализе РАК-а очито је да Мтел нема никакав ...монополски положај на тржишту", нити је ..."створен монопол пословног субјекта Мтел"..., како то неосновано тврди "*United Media*".

Са тим у вези разлоги изнijети у тачки 2.6.2. поднеска "*United Media*", као наводни додатни доказ да "*United Media*" и СК д.о.о. немају ми способност нити потицај да изврше затварање тржишта... не стоје. Наиме, из свега напријед наведеног је очигледно да "*United Media*", односно СК д.о.о. своје Опште услове не примјењује и не тумачи на начин који ће да доведе до постизања споразума о дистрибуцији СК канала са свим оним операторима у Босни и Херцеговини који испуњавају техничке и друге услове и то без обзира на технолошки систем/платформу за пренос (ИПТВ\ЦАТВ, ДТХ). Додатно, (намјерним) пропустима код прописивања Општих увјета, СК д.о.о. није успоставио техничке услове за ДТХ систем преноса, нити је сам поступак преговора у вези са накнадним уговорањем дистрибуције канала за ДТХ систем преноса са оператором који већ има закључен Уговор о дистрибуцији за неки други систем јасно регулисан. Стога, свакако нема ријечи да су *United Media*, односно СК д.о.о. поступили у складу са ранијим рješењима Савјетa, укључујући ту и Рješeњe из 2015. године које спомиње *United Media*.

United Media није успјела да оспори чињенице и околности које се тичу њеног понашања у "преговорима" у вези са дистрибуцијом СК канала са Мтел-ом преко Мтел-овог ДТХ система преноса и није дала било какво образложение и разлоге за своје одбијање сарадње са Мтел-ом.

Оптужбе да је на основу Уговора о дистрибуцији и Општих увјета оператор, а у конкретном случају Мтел, био обавезан да: (а) пријави своје ДТХ кориснике као и кориснике оvisних друштава (у случају Мтела само одређених), (б) за своје ДТХ кориснике и кориснике оvisних друштава испуњава све техничке захтјеве за дистрибуцију Спорт клуб канала као и да (ц) ове канале дистрибуира својим ДТХ корисницима и осигура њихову дистрибуцију корисницима ових зависних друштава су не само неосноване и не проистичу из ових докумената, већ указују да *United Media*, у свом надмоћном положају, не преза ни од чега и наставља са злоупотребама на релевантном тржишту.

United Media, у току трајања овог поступка чини нове и нове повреде конкуренције. Прва таква радња јесте условљавање Мтел-а да нови уговор о дистрибуцији Спорт клуб канала не закључи само Мтел, за свој ИПТВ систем, већ траже да се уговор закључи за све систаве преноса и сва оvisна друштва. Друга повреда јесте подношење тужбе против Мтел-а ради накнаде очигледно непостојеће штете, где је заправо једину штету претрпио Мтел као и његови корисници!

Имајући у виду све напријед наведено, још једном предлажемо Савјету да што је прије могуће закаже усмену расправу на којој ће стране бити у могућности да се додатно изјасне о чињеницима н доказима и доказним приједлозима, те да након одржане расправе, Савјет донесе одлуку у којој ће утврдiti да је *United Media*, путем свог агента СК д.о.о. злоупотријебила доминантни положај у смислу члана 10, став б) и ц) Закона, недостављањем Мтел-у и необјављивањем техничких услова за ДТХ систем преноса и одбијањем сарадње са Мтел-ом у том погледу, да јој изрекне адекватну новчану казну, као и да јој наложи да директно или преко свог агента, у најкраћем року, измјени Опште услове тако

што ће у њима утврдити техничке услове за дистрибуцију Спорт клуб канала преко ДТХ система преноса као и транспарентну процедуру за ситуацију када оператор који са агентом има закључен уговор о дистрибуцији за један систем преноса жели да преко другог система преноса започне са дистрибуцијом СК канала, на начин да се споразум који се тиче једног система преноса не условљава постицањем споразума за други систем преноса и исте достави у најкраћем року свим заинтересованим лицима.

6. Продужење рока за доношење коначног рјешења

С обзиром на околности у предметном поступку због проглашене пандемије вируса COVID-19 који је утицао на рад Конкуренцијског савјета, опсежност конкретног предметног поступка као и чињенице да је за утврђивање стања и оцјену доказа потребно извршити додатне анализе, Конкуренцијски савјет је процјенио да неће бити у могућности донојети коначно рјешење у року од 4 (четири) мјесеца од дана доношења Закључка о покретању поступка, како је прописано чланом 41. став (1) тачка ц) Закона.

Конкуренцијски савјет је стога оцијенио да је рок за доношење коначног рјешења по Закључку о покретању поступка који се односи на утврђивања кршења одредби члана 10. став (2) тачке б) и ц) Закона потребно продужити за додатна 3 (три) мјесеца у смислу члана 41. став (2) Закона.

Закључак о продужењу рока за доношење коначног рјешења донесен је дана 21. јануара 2021. године под бројем УП-06-26-2-018-27/20. Исти је достављен странкама у поступку истог дана у прилогу акта број УП-06-26-2-018-28/20 Подносиоцу захтјева, у прилогу акта број УП-06-26-2-018-29/20 привредним субјектима Спорт Клуб и *United Media*.

7. Захтјеви за увид у спис

Захтјев за увид у спис упутио је пуномоћник привредних субјеката Спорт Клуб и *United Media* адвокат Нихад Сијерчић, поднеском запримљеним дана 31. децембра 2020. године под бројем УП-06-26-2-018-25/20. Конкуренцијски савјет одобрио тражени увид актом број УП-06-26-2-018-30/20, те је увид у спис извршен дана 29. сiječnja 2021. године.

Такође, Захтјев за увид у спис упутио је пуномоћник привредног субјекта Мтел, адвокатски уред Цвијановић, поднеском запримљеним дана 22. марта 2021. године под бројем УП-06-26-2-018-43/20, Конкуренцијски савјет одобрио тражени увид актом број УП-06-26-2-018-44/20, с тим да увид није обављен, а дана 5. априла 2021. године поднеском број УП-06-26-2-018-49/20 затражен је увид у спис, од стране истог пуномоћника Мтел-а, које је Конкуренцијски савјет одобрио актом број УП-06-26-2-018-50/20, те је увид у спис извршен дана 9. априла 2021. године.

8. Релевантно тржиште

Релевантно тржиште, у смислу чланова 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта чини тржиште одређених производа/услуга који су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште производа обухваћа све производе и/или услуге које потрошачи сматрају међусобно замјењивим с обзиром на њихове битне карактеристике, квалитет, намјену, цијену или начин употребе.

Према одредби члана 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно географско тржиште обухваћа цјелокупан или значајан дио територије Босне и Херцеговине на којој привредни субјекти дјелују у продаји и/или куповини релевантне услуге под једнаким или довољно

уједначеним условима и који то тржиште битно разликују од услова конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Релевантно тржиште услуга предметног поступка је тржиште дистрибуције спортских канала са ногометним садржајима високог квалитета који укључују и пренос Ливе пакета енглеске Премијер лиге путем ДТХ технологије.

Релевантно географско тржиште предметног поступка је подручје Босне и Херцеговине.

Слиједом наведенога, релевантно тржиште предметног поступка је тржиште дистрибуције спортских канала са ногометним садржајима високог квалитета који укључују и пренос Ливе пакета енглеске Премијер лиге путем ДТХ технологије на подручју Босне и Херцеговине.

9. Захтјев за прекид поступка - претходно питање

Дана 9. фебруара 2021. године Конкуренцијски савјет је запримио поднесак достављен од стране привредних субјеката *United Media* и Спорт Клуб број УП-06-26-2-018-33/20, којим тражи прекид поступка у складу са чланом 135. Закона о управном поступку.

У прилог свом Захтјеву подносилац наводи како је пред Општинским судом у Сарајеву под бројем 65 О Пс 885304 21 Пс, покренуо Тужбу против привредног субјекта Мтел а.д. Бања Лука, коју доставља као саставни дио поднесеног Захтјева, а ради утврђења и накнаде штете, по питању спора из Уговора о дистрибуцији закљученог са Мтел-ом, те да одлука у предметном парничном поступку представља претходно питање у овом поступку, јер уколико је Мтел имао право/обавезу дистрибуције предметног канала путем ДТХ платформе у складу са одредбама Уговора (о чему ће одлучивати суд), онда, независно од свих других чињеница на које је указано у досадашњем току поступка, извјесно не може бити говора о било каквој злоупотреби доминантног положаја.

Дана 10. фебруара 2021. године, поднеском број УП-06-26-2-018-34/20, затражено је очитовање Подносиоца захтјева привредног субјекта Мтел, о поднесеном Захтјеву за прекид поступка од стране Противне стране у овом поступку. Dana 22. фебруара 2021. године запримљено је очитовање Мтел-а о поднесеном захтјеву, у којем у битном наводи како је захтјев неоснован.

Примјеном члана 135. Закона о управном поступку, утврђено је како у случајевима, као у предметном поступку, када се појави правно питање, а за чије је рјешење надлежан суд, орган, у конкретном случају Конкуренцијски савјет, има могућност сам расправити то питање, или поступак прекинути док релевантни орган то питање не ријеши, па је Конкуренцијски савјет одлучио да ће о овом конкретном случају самостално заузети став о овом питању, тј. самостално расправити питање које је постављено, а не прекинути поступак до доношења одлуке Општинског суда, па је стога одлучило дана 12. марта 2021. године Закључком број УП-06-26-2-018-38/20 да подносиоца одбије за Захтјевом за прекид поступка.

10. Усмена расправа и даљи ток поступка

У даљем току поступка, будући да се ради о поступку са странкама са супротним интересима, Конкуренцијски савјет је заказао усмену расправу, у складу са чланом 39. Закона, за дан 26. марта 2021. године (позиви достављени Подносиоцу захтјева актом број УП-06-26-2-018-41/20, Спорт Клуб и *United Media* актом број УП-06-26-2-018-42/20 дана 16. марта 2021. године).

Усмена расправа одржана је у просторијама Конкуренцијског савјета о чему је сачињен Записник број УП-06-26-2-018-45/20.

На усменој расправи Подносилац захтјева и Противна страна у поступку су остали при досадашњим исказима, те поставили питања једни другима, те питања испред Конкуренцијског савјета, која су унесена у записник, а странке у поступку су се усугласиле да ће на иста доставити писане одговоре у року од 8 дана, што је евидентирано Записником.

Привредни субјекат Спорт Клуб је дана 2. travnja 2021. године, доставио тражено са усмене расправе, актом број УП-06-26-2-018-47/20, у прилогу којег је доставио тражену документацију са усмене расправе, те дао одговоре на постављена питања, што је у кратко наведено:

1. Да ли је тачно да нисте у потпуности дефинисали техничке услове за ДТХ?

Није тачно. Технички услови за све технологије, укључујући ДТХ, суштински су истовјетни и јасно дефинисани Општим условима. Наведено би морало бити неспорно и на основу чињенице да су и прије захтјева Мтел-а, поједини оператори дистрибуирали сигнал преко ДТХ платформе у складу са Општим условима. Подносилац захтјева, на којем је терет доказивања, није предложио вјештачење по вјештаку телекомуникационске струке, нити провео било какав други доказ из којег би се могло закључити да прописани технички услови нису примјењиви за ДТХ, а ради се о стручном питању. Противне стране сматрају да било које стручно лице са основним знањем у области телекомуникација не би могло имати никаквих дилема о техничким условима за ДТХ дистрибуцију, као ни ИПТВ или ЦАТВ. Према томе, ради се о паушалном наводу Подносиоца захтјева, који није предложио ни провео било који доказ како би доказао своје тврђње, иако је на њему терет доказивања према одредбама Закона о конкуренцији.

2. Да ли је истина да никад нисте одговорили на захтјев Мтел-а који се односи на комерцијално-техничке услове за ДТХ платформу?

Сматрамо потребним нагласити сљедеће: а) питање је било нејасно, јер је Мтел већ имао закључен уговор о дистрибуцији са општим условима, којима су били дефинисани сви услови дистрибуције за све аутORIZоване платформе, укључујући ДТХ. Према томе, никакве дилеме о комерцијалним и техничким условима дистрибуције није могло бити; б) Спорт Клуб сматра да је Мтел овај упит поставио покушавајући прикрити властити пропуст да пријави све своје кориснике у складу са одредбама и обавезама Уговора и Опћих услова. Како су посљедице овакве одлуке превазилазиле овлаштења локалног агента, наведену информацију смо прослиједили принципалу, који је разматрао посљедице овакве одлуке и евентуалну реакцију у моменту када је избила глобална пандемија Covid-19, која је узроковала велике проблеме у раду спорских канала, због отказивања и/или одлагања бројних спорских такмичења, што је тешко погодило еmitera канала Спорт Клуб, те је исти све до тренутка пријема овог захтјева био преокупиран овим питањима опстанка свог пословања. Противне стране су биле јако изненађене када су запримиле закључак о покретању поступка, јер је у овом случају јасно да се радио о грубом кршењу уговора на страни Подносиоца захтјева, којим је проузочена значајна материјална штета Противним странама, што ће бити утврђено у одговарајућем поступку пред надлежним судом. Према томе, Подносилац захтјева је, у намјери прикривања властитог кршења уговора, поставио нејасна питања о условима

закључења новог уговора, која су била потпуно беспредметна, јер је у моменту постављања тих питања већ имао закључен уговор о дистрибуцији, који је обухваћао и ДТХ као једну од платформи, у складу са дефинисаним условима. Непријављивање почетка рада нове платформе, односно одговарајућег броја корисника, само по себи представља кршење уговора.

3. Да ли сте тражили ванредну ревизију броја корисника како стоји у уговору (члан Ф.10)?

Члан Ф.10 се односи на ситуацију из члана Ф.9 (пријављање другог оператора оператору који има закључен уговор). У овом случају није дошло ни до каквог пријављања другог пословног субјекта пословном субјекту Телеком Српске а.д. Бања Лука, него се ради о дистрибуцији корисницима који су оригинални корисници Телеком Српске. Спорно питање је зашто Телеком Српске није праводобно пријавио такве кориснике, односно дистрибуирао им канале Спорт Клуб у складу са уговорним обавезама. Додатно, се истиче да у конкретном случају уопште није спорно да Телеком Српске није пријављивао укупан број својих корисника како уговор налаже (није пријавио кориснике којима услугу пружа путем ДТХ), те о томе не постоји спор, па ни потреба да ревизор то утврђује. У условима пандемије и високог здравственог ризика за све грађане БиХ, еmiter канала је сматрао и непримјереним разматрање овог питања. С друге стране, Подносилац захтјева се очигледно мање бавио интересима грађана и својих корисника, јер је очито био преокупиран прикривањем кршења уговора о дистрибуцији.

4. Да ли сте, и ако нисте из којих разлога, представницима Мтел-а нисте доставили тражене техничке услове за ДТХ систем дистрибуције и то након три ургенције, посљедња је била 07.10.2019. године?

Услови су били дефинисани и Телеком Српске је већ имао закључен уговор, па му ништа није могло бити непознато у вези са техничким условима. Телеком Српске није доставио никакав доказ на околност да технички услови дефинисани Општим условима нису примјењиви за ДТХ.

5. Ако су технички услови исти за све системе преноса (како то УМ тврди у поднеску од 03.12.2020. године), зашто нам то нисте тако одговорили?

Погледати одговоре на питања 1 и 2. Наглашавамо да је било јасно да Телеком Српске наводне "нејасноће" истиче само да би избегао одговорност за кршење уговора о дистрибуцији. Напријед је већ истакнуто да су технички услови били јасни и да су се могли примијенити и на ДТХ технологију. Дакле, питања Телекома Српске су постављена само како би се скренула пажња са очигледног кршења уговора.

6. Да имајући у виду одредбе Уговора о дистрибуцији и Општих услова права и обавезе Мтел-а из уговора односе и на његов ДТХ систем преноса уколико је неспорно да прије његовог закључења Мтел није добио позитиван технички извјештај за овај систем (конкретно, није га ни тражио јер у том тренутку није користио овај систем)?

Уговори о дистрибуцији се односе на све "Ауторизиране платформе", како су исте дефинисане у Општим условима, те су оператори дужни дистрибуирати сигнал канала свим својим корисницима (без обзира на платформу), а сами оператори се пријављују за технички *due diligence* платформе путем којих врше дистрибуцију. Да би могли вршити дистрибуцију свим својим корисницима, подразумијева се да морају да добију

претходне позитивне техничке извјештаје за све своје платформе.

Према томе, Телеком Српске очито настоји помијешати три одвојене теме:

- да ли се уговор односи на све технологије?
- да ли је Телеком Српске дистрибуирао сигнал канала Спорт Клуб свим својим корисницима и да ли је пријавио све своје кориснике, што му је све била обавеза у складу са Уговором о дистрибуцији и Општим условима?
- да ли је Телеком Српске благовремено пријавио емитеру, односно његовом заступнику све платформе путем којих врши дистрибуцију и прибавио за њих позитивне техничке извјештаје?

Одговор на прво питање је позитиван, а на друга два очигледно негативан. Односно, Противне стране су извршиле све своје обавезе које проистјечу из примјењивог права и уговора, а Телеком Српске није испунио нити једну своју уговорну обавезу. Накнадним прроверама, установљено је да Телеком Српске већ дуже вријеме инвестира у оптичке каблове и дистрибуира сигнал, поред мреже бакарних жица (хДСЛ), и преко оптичких каблова (ФТТХ). Видјети примјерице информацију на веб страници: [хттп://мтел.ба/Прес-центар/a3322-м-тел-наставља-сирение-оптичке-мрзеле.хтмл](http://мтел.ба/Прес-центар/a3322-м-тел-наставља-сирение-оптичке-мрзеле.хтмл), што је такође вјеројатно довело до промјене техничких услова дистрибуције које је Телеком Српске пријавио приликом закључења Уговора о дистрибуцији. Том приликом Телеком Српске није постављао никаква питања нити је указивао на нејасноће.

7. Све и да је Уговором о дистрибуцији био уговорен и ДТХ систем преноса (што свакако није) молимо вас да нам објасните процедуру коју је Мтел или било који други оператер који већ има заклучен уговор за један систем преноса и планира да започне са кориштењем и другог треба да поштује имајући у виду конкретне одредбе Уговора и Општих услова? Конкретно нас интересује да ли је и којим одредбама Уговора/Општих услова је та ситуација регулисана.

У складу са Уговором о дистрибуцији и Општим условима, Телеком Српске је имао јасне обавезе: (и) да дистрибуију канала Спорт Клуб врши свим својим корисницима, те да у редовним извјештајима које подноси емитеру и његовом заступнику достави тачан укупан број корисника; (ии) да испуни техничке услове за дистрибуцију путем свих својих платформи путем којих врши дистрибуцију.

Ови услови су потпуно јасни и сви оператори их испуњавају. Емитер и његов заступник нити могу, нити су дужни, да предвиде све комбинације пружања услуга, повезаних лица или технолошких платформи, које у својој пракси осмисле оператори, посебно не прије настанка специфичних појединачних ситуација. У сваком случају, за емитера и његовог агента није уопште спорно да сваки оператер може да, уз постојећу, уведе нову "ауторизовану платформу" како је предвиђено Уговором о дистрибуцији и Општим условима.

Конкретно, у таквој ситуацији, Телеком Српске је требао:

- по доношењу одлуке о почетку дистрибуције путем ДТХ технологије (децембар 2018. године), обавијестити Спорт Клуб д.о.о. Сарајево о почетку дистрибуције путем ДТХ платформе и до рока планираног за почетак дистрибуције (јануар 2019. године) затражити технички дуе дилигенце платформе;

- најкасније до почетка дистрибуције путем ДТХ платформе (јануар 2019. године) прибавити позитиван технички извјештај или алтернативно затражити да условно започне са дистрибуцијом, уз обавезу накнадног прибављања позитивног техничког извјештаја, како детаљно предвиђају Општи услови и Уговор (члан С.3);
- одмах по почетку дистрибуције путем ДТХ платформе (јануар 2019. године) започети са дистрибуцијом канала Спорт Клуб свим корисницима, како Уговор предвиђа (члан Ф.4);
- затим, редовно подносити извјештаје о укупном броју корисника који обухваћа све Ауторизоване платформе, како је и предвиђено Уговором о дистрибуцији (члан Е.1) и Општим условима.

Све и да су постојале неке нејасноће у Уговору о дистрибуцији и Општим увјетима, Телеком Српске је био дужан одмах, односно благовремено прије почетка операције нове платформе (у децембру 2018. године) тражити разјашњење и њихово отклањање, јер је знао да је у складу са Општим условима и Уговором о дистрибуцији дужан вршити дистрибуцију свим својим корисницима путем свих Ауторизованих платформи које посједује, те пријавити нову платформу и платити накнаду за дистрибуцију канала свим својим корисницима. Напротив, Телеком Српске је покушао да избегне обавезе према емитеру при лансирању нове услуге, а накнадно покреће управне поступке против истог тог емитера због тога што (нажалост) није одмах судским путем реаговао на кршење уговорних обавеза.

Како то није учинио, јасно је да је Телеком Српске свјесно прекршио одредбе Уговора о дистрибуцији и Општих услова, које чине његов саставни дио, а онда је 10 мјесеци касније, позивајући се на наводне нејасноће техничких услова покушао избјећи одговорност за кршење уговорних обавеза.

Телеком Српске тенденцијозно настоји приказати да постоји повреда конкуренције ако свака хипотетичка ситуација која може настати у пракси дистрибуције канала није експлицитно предвиђена Општим условима. Међутим, нити по прописима, нити по пракси тијела за заштиту конкуренције, не постоји, нити може постојати таква обавеза, јер ниједан емитер (макар био и доминантан) не може предвидјети све животне и пословне ситуације које се могу додогодити на тржишту. Сходно томе, теза да је нужно да се свака ситуација претходно уреди Општим условима је беспредметна. Јасно је било предвиђено уговорним односом да се дистрибуција канала Спорт Клуб мора вршити свим корисницима којима оператер може вршити дистрибуцију, да се за све њих мора плаћати накнада и да се прије почетка (осим у случају условног започињања) дистрибуције морају испунити технички услови. Све је то Телеком Српске могао врло лако испунити да је хтио поштовати уговорне обавезе - међутим, Телеком Српске то константно не жели, него настоји за себе добити повољније услове дистрибуције канала Спорт Клуб у односу на оне које имају други оператори на тржишту, што је конкретно извршна директорија Телеком Српске и изричито навела у преписци која је достављена Конкуренцијском савјету. Телеком Српске би хтио да му, кроз овај и претходне поступке које је покретао, Конкуренцијски савјет омогући да може наставити са дискриминацијом корисника, тако да му се дозволи да сам изабере којим ће својим корисницима дистрибуирати садржаје, а којим

- не, како би био у позицији да до краја експлоатира свој монополски положај на тржишту дискриминацијом својих корисника.
8. Да ли у том случају оператор мора и за нови систем преноса да испуни техничке услове из члана 2 Општих услова и ако је одговор позитиван, да ли мора да добије нови позитиван Технички извјештај СК д.о.о. прије започињања дистрибуције свих канала, односно Спорт Клуб канала? Како се проводи та процедура, чиме је то регулисано.
 Видјети одговор на претходно питање. У односу на допунско питање око момента прибављања позитивног извјештаја, скрећемо пажњу да Општи услови јасно предвиђају и могућност условног започињања дистрибуције, прије прибављања позитивног техничког извјештаја, при чemu се оператор обавезује да ће тај извјештај прибавити у року предвиђеном Општим условима и Уговором о дистрибуцији (60 дана). За релативно мали број корисника на које се односи овај поступак, тај рок је свакако доста дужи од потребног за испуњавање ове обавезе.
 У конкретном случају, то извјесно није ни било битно, јер је Телеком Српске вјеројатно одувијек испуњавао техничке услове и на ДТХ платформи (путем исте је дистрибуирао бројне канале који такође захтијевају високе техничке стандарде), само није желио свим својим корисницима вршити дистрибуцију Спорт Клуб канала и плаћати накнаду за то, те највјеројатније из тих разлога (а не зато што су му технички услови наводно били нејасни) није затражио технички извјештај за ту платформу по започињању дистрибуције, те је наводна појашњења затражио тек 10 мјесеци касније и покушао то правдати наводним нејасноћама у техничким условима.
9. Шта се дешава ако нови систем преноса не испуњава техничке услове из члана 2, које су посљедице по закључени Уговор и посебно којим одредбама Уговора/ Општих услова је то регулисано?
 Примјењивале би се одредбе о условном почетку дистрибуције, како је јасно предвиђено Уговором/Општим условима, као и рок у којем би оператор имао обавезу да испуни техничке услове. У преосталом дијелу, молимо да погледате претходне одговоре.
 Пуномоћник Спорт Клуб д.о.о. Сарајево ће се посебним поднеском изјаснити на наводе из писаних поднесака Подносиоца захтјева који су нам достављени уз позив за усмену расправу, те ће Конкуренцијском савјету БиХ доставити захтјев за накнаду трошка које нам је пословни субјект Телеком Српска а.д. Бања Лука проузорчио неоснованим подношењем захтјева за покретање поступка.
 Пуномоћник Мтел-а је дана 5. априла 2021. године поднеском запримљеним под бројем УП-06-26-2-018-48/20 и доставио одговоре на питања са усмене расправе, укратко како слиједи:
- Када сте формирали промо цијену пакета м;Сат јесте ли имали у својој понуди канале Спорт клуб?
 Не, нисмо имали у својој понуди споменуте канале. Као доказ погледајте Ажурирану листу Дозволе за дистрибуцију аудиовизуелних медијских услуга и медијских услуга радија путем ДТХ технологије коју наније издао РАК дана 12.12.2018. године, бр. 03-29-3502-4/18, а коју у прилогу достављамо.
 - Објасните нам позив за достављање комерцијално техничке понуде за м;Сат тв ДТХ платформу?

Како је Савјету свакако познато, право на дистрибуцију Спорт клуб канала на сваком од система преноса увјетовано је претходним испуњењем Техничких захтјева из члана 2.1 Општих услова који су садржани у њиховом прилогу 6 - Технички захтјеви за успостављање сарадње и добивањем позитивног Техничког извјештаја од стране СК д.о.о (након проведене техничке провјере), којим се потврђује да су ови захтјеви испуњени.

У тренутку слања споменутог позива г. Фериду Ахмићу из СК д.о.о., конкретно дана 06.08.2019. године Уговор о дистрибуцији односио се на Мтел-ов ИПТВ систем преноса, односно Мтел је за њега добио позитиван Технички извјештај. Иако је у уводном дијелу Општих услова декларативно наведено да се исти односе на све системе преноса за које *United Medija* посједује права преноса у БиХ (што сходно прилогу 8 укључује још и ЦАТВ и ДТХ системе), у прилогу 6 Општих услова а који се управо односи на прописане Техничке захтјеве за успостављање сарадње наводи се да оператор може користити само ЦАТВ и ИПТВ врсте система преноса. Стога је очигледно да у моменту слања позива СК д.о.о. нисмо имали тачне информације који конкретно Технички захтјеви важе за успостављање сарадње за ДТХ система, односно није било јасно важе ли исти захтјеви као и за друга два система, или не, те смо се из тих разлога званично обратили СК д.о.о., како бисмо прво сазнали који су конкретно њихови Технички захтјеви и исте пажљиво проучили, тек након чега би наша техничка служба могла да попуни детаљан Упутник из прилога 7, па би са СК д.о.о. организирали провођење техничке провјере нашег ДТХ система у циљу оцјене испуњености Техничких захтјева и добивања позитивног Техничког извјештаја од стране СК д.о.о.

Ипак, како је то неспорно међу странама, иако је примио наш позив за достављање Техничких захтјева, као и касније ургенције, представник СК д.о.о. нам на ове дописе никада није одговорио, што је довело до тога да Мтел није могао да својим постојећим ДТХ корисницима омогући праћење премиум спортског садржаја који се емитира на Спорт клуб каналима, у првом реду утакмица Ливе пакета Премијер лиге, односно да тај садржај нуди потенцијалним ДТХ корисницима.

Савјет се поново упућује да је СК д.о.о. у свом поднеску од 03.11.2020. године изјавио: ..."Тачно је да технички услови дистрибуције путем ДТХ платформе нису детаљно разрађени у Општим условима као за ИПТВ и ЦАТВ платформе, док је *United Media* у свом поднеску од 09.02.2021. године навела да ови услови ..."суштински одговарају онима за ИПТВ.., чиме су практично признали да Општи услови не садрже тачне информације у погледу конкретних Техничких захтјева који морају бити испуњени ради успостављања сарадње за ДТХ систем преноса.

Из тих разлога, тврдње Унитет Медије/СК д.о.о. да смо прекршили одредбе Уговора о дистрибуцији јер смо пропустили да испунимо наводу обавезу да начин ДТХ корисницима истовремено са почетком кориштења овог ДТХ систем дистрибуирати и Спорт клуб канале (или ваљда само да СК д.о.о. плаћамо за њих?), а које нам иначе први пут износе у поступку пред Савјетом су потпуно неосноване. Како смо то детаљно објаснили ријеч је о типичној злоупотреби и замјени теза, где *United Media* и СК д.о.о. покушавају (безуспјешно) да

- дају оправдање за игнорисање Мтел-а у вези са позивом за достављање конкретних Техничких захтјева за ДТХ систем преноса, а што је био *conditio sine qua non* за њихово евентуално испуњење и успостављање сарадње са СК д.о.о. ради дистрибуције Спорт клуб канала преко овог система.
3. Можете ли сада након престанка важења уговора прецизирати свој захтјев у односу на нове околности? Свакако остајемо при свим нашим приједозима из Захтјева, и то без обзира на престанак важења Уговора о дистрибуцији за ИПТВ систем. У дијелу приједлога који се тиче налога *United Mediji* и СК д.о.о. да своје понашање ускладе са Законом и прекину са кршењем истог, те да Мтел-у доставе, без одлагања, комерцијално техничку понуду за дистрибуцију Спорт клуб канала за ДТХ систем, конкретно предлажемо да им Вијеће наложи да Мтел-у, без одлагања, доставе измијењене Опште услове, где ће у прилогу 6, бити недвосмислено предвиђени Технички захтјеви за успостављање сарадње са СК д.о.о. за ДТХ систем преноса, с обзиром да ни њихови посљедњи Општи услови које је њихов пуномоћник СК д.о.о. дао на усменој расправи у свом прилогу 6 поново не наводе захтјеве ДТХ систем преноса, односно не садрже тачне информације у погледу конкретних Техничких захтјева који морају бити испуњени ради успостављања сарадње за овај систем. Такође, како смо то истакли и у нашем Захтјеву и каснијим поднесцима, Општим условима није прописана било каква процедура у ситуацији када оператор који је већ закључио уговор о дистрибуцији и претходно добио позитиван Технички извјештај за један систем преноса жели накнадно да успостави сарадњу са СК д.о.о. у погледу дистрибуције Спорт клуб канала преко новог система. Конкретно, није регулисано како започињу преговори са СК д.о.о., да ли оператор доставља захтјев за давање понуде, која је његова садржај, да ли СК д.о.о. доставља понуду оператору, која је процедура у вези са првојером испуњености Техничких захтјева за успостављање сарадње и рокови за поступање, форма сарадње (није јасно да ли се закључује нови уговор или само анекс постојећег, у којим роковима). Све ово је нужно како би сви оператори на тржишту у БиХ (не само Мтел) у овој ситуацији били у могућности да рационално планирају своје пословање и имају довољан ступањ предвидљивости када планирају сарадњу ради дистрибуције Спорт клуб канала, што би између осталог помогло да се избегну слична понашања код у случају Мтел-ове ДТХ платформе. У том смислу, предлажемо Савјету да, уколико сматра даје то ефикасно и примјерено, додатно наложи *United Media*-и, односно њеном заступнику СК д.о.о. да у својим Општим условима предвиди транспарентну процедуру којим ће ова ситуација бити регулисана и која ће се примјењивати једнако на све операторе који послују у БиХ.
4. Због чега сматрате да *single economic* доктрина није примјењива за лица у саставу Телеком Србија групе, а са друге стране читав захтјев заснивате на наводној жељи *United Medie* да погодује својим повезаним лицима на вертикално нижем тржишту?
- Мишљења смо да се оваквим питањима поново покушава да се пажња Савјета скрене са суштине овог поступка а то је одговор на питање зашто је и како Мтел-у од стране *United Medie*, односно СК д.о.о. онемогућено да преко свог ДТХ система преноса дистрибуише Спорт клуб канале, недостављањем,

односно недавањем одговора у вези са конкретним Техничким захтјевима за дистрибуцију Спорт клуб канала преко ДТХ система преноса.

Тако, пуномоћник *United Medie/CК* д.о.о. се на ову доктрину у својим ранијим поднесцима позива када тврди даје Мтел прекршио одредбе Уговора о дистрибуцији јер је наводно био дужан, одмах по преузимању Телрад-Нет д.о.о. Бијељина, Елта-Кабел д.о.о. Добој и Блицнет д.о.о. Бања Лука пријавили кориснике истих, испунили потребне техничке захтјеве и отпочети са дистрибуцијом канала Спорт Клуб корисницима ових пословних субјеката, у складу са Општим условима за дистрибуцију канала и важећим уговором". Како смо то већ детаљно образложили у нашим ранијим поднесцима, мало је рећи да су ове тврдње (које *United Media/CК* д.о.о. први пут истичу тек у овом поступку) погрешне и да овакав закључак свакако не произлази из Уговора о дистрибуцији и Општих услова јер је из њихових одредби више него јасно да се предметни уговор о дистрибуцији, чији су Општи услови саставни дио односи само на Мтел, и његове обавезе, а не и на његова повезана лица. Додатно, како смо то већ детаљно објаснили, ова доктрина по којој се у контексту правилне примјене прописа о заштити конкуренције повезана лица унутар групе друштава проматрају као "јединствени економски субјект" (*single economic entity*) свакако не значи да се њихов правни субјективитет у правном животу дерогира и да престају бити правно лице, па се стога не подразумијева да се код заснивања уговорних односа има сматрати да када преговара и закључује уговор са трећом особом матично друштво заступа не само себе, већ да у сваком случају аутоматски преговара и уговор закључује и у име и за рачун (свих) својих оvisних друшава.

Сада пуномоћник *United Medie/CК* д.о.о. у свом питању на усменој расправи опет рекло би се "мути воду" када сугерише да ми сматрамо да ова доктрина није примјењива на лица у саставу Телеком Србија групе или да јесте за *United* групу, односно да .."читав захтјев заснивате на наводној жељи *United Medie* да погодује својим повезаним лицима на вертикално нижем тржишту ". Неспорно је да се ова доктрина свакако примјењује и на сва повезана лица унутар једне групе друштава, па тако и лица у саставу Телеком Србија групе као и на она која послују у саставу *United* групе (конкретно *United Media*, *Telemach* и други оператори који послују у БиХ), и то ми никада нисмо спорили, али смо оспорили њихово тумачење да примјена ове доктрине заправо значи да је Мтел, закључењем Уговора о дистрибуцији, аутоматски обавезао да Спорт клуб канала дистрибуира и преко свих својих повезаних лица која се баве дистрибуцијом медијског садржаја у БиХ. То није тачно.

Овакво понашање *United Medie* (преко СК д.о.о.) погодује у првом реду њеној повезаном лицу које послује на вертикалном тржишту, *Telemach*-у, који у БиХ још увијек остаје једини оператор који медијски садржај дистрибуира преко овог система преноса (ово имајући у виду број његових ДТХ корисника у односу на број наших ДТХ корисника). Па управо из података РАК-а које је пуномоћник *United Medie/CК* д.о.о. доставио на усменој расправи очигледно да само ДТХ тржиште у БиХ расте и развија се, што је додатни разлог за одлуку *United Medie* да са Мтел-ом не сарађује у погледу дистрибуције Спорт клуб канала преко ДТХ

система преноса (већ само за наш ИПТВ систем), а како Мтел не би могао да се са *Telemach*-ом равноправно такмичи за нове ДТХ кориснике, који су својој понуди имали Спорт клуб канале. Наме, из ових података се произлази да је Тотал ТВ д.о.о. (ДТХ оператор који је пословао у оквиру *United* групе, касније припојен *Telemach*-у) је 2015. године имао укупно 116.278 корисника (што је био и укупан број ДТХ корисника у БиХ), док је 2019. години *Telemach*-ов ДТХ систем имао укупно 130.613 корисника, Мтел-ов 2.740 корисника, што чини укупно 133.353 ДТХ корисника у 2019. години. То значи даје укупан број ДТХ корисника у 2019. години у односу на 2015. годину порастао за чак 17.075 нових ДТХ корисника, од чега је чак 14.335 нових *Telemach*-ових ДТХ корисника.

5. Да ли Телеком Србија у уговорима са другим емитерима (посебно *Fox*, *Discovery*, Аrena Спорт и у другим уговорима) има обавезу да канал дистрибуира свим својим корисницима без обзира на платформу и да ли се ради о уобичајеној обавези у предметној индустрији? Како смо то у одговору на претходно питање као и у нашим ранијим поднесцима већ истакли, понашање Телеком Србије није предмет овог поступка, а посебно не уговори које је Телеком Србија закључио са емитерима, те је у том смислу у овом дијелу питање је крајње ирелевантно и сувишно, посебно јер се подаци/уговори која *United Media/СК д.о.о.* овде наводи не односе на Мтел.
- Што се тиче питања да ли је уобичајена обавеза једног оператора да канал дистрибуира свим својим корисницима без обзира на платформу, такође сматрамо да је исто ирелевантно за утврђење зашто је и како Мтелу од стране *United Medie*, односно СК д.о.о. онемогућено да преко свог ДТХ система преноса дистрибуира Спорт клуб канале, недостављањем, односно недавањем одговора у вези са конкретним Техничким захтјевима за дистрибуцију Спорт клуб канала преко ДТХ система. Како смо то горе детаљно образложили, *United Media* покушава да ово своје незаконито понашање накнадно "оправда" наводном повредом од стране Мтел-а наводне уговорне обавезе да својим ДТХ корисницима дистрибуира Спорт клуб канале одмах по започињану ове услуге на тржишту, па како не може у самом Уговору о дистрибуцији и Опћим увјетима да нађе адекватне одредбе које би то доказале, покушава сада то да прогласи за "убичајену обавезу у предметној индустрији". Јасно, све ово је све ирелевантно за конкретан поступак јер на овај начин *United Media/СК д.о.о.* још увијек нису дали адекватно и рационално објашњење због чега нам на наш позив у погледу Техничких захтјева за сурадњу за ДТХ систем и више ургенција нису дали какав одговор.

6. Којим доказима у овом поступку доказујете да технички услови нису примјењиви за ДТХ технологију или се ради само о вашем субјективном утиску?
- Имајући у виду све што смо навели код одговора под 4) горе, посебно садржај прилога 6 Општих услова, те да су у својим поднесцима СК д.о.о. и *United Media* практично признали да Општи услови не садрже тачне информације у погледу конкретних Техничких захтјева који морају бити испуњени ради успостављања сарадње за ДТХ систем преноса, сматрамо да је непотребно да доказујемо да ли су Технички захтјеви из прилога 6 Општих услова примјењиви и на ДТХ систем преноса или не, те даје очигледно да није ријеч о неком нашем

субјективном утиску, како *United Media/СК д.о.о.* имплицира својим питањем.

Свакако, основно питање је зашто нам СК д.о.о. на наш љубазан позив и касније ургенције није даја јасан одговор у вези са потребним Техничким захтјевима за ДТХ систем, посебно ако су наводно ови захтјеви исти за све системе преноса, односно суштински одговарају онима за ИПТВ како су то накнадно изјавили у току овог поступка пред Савјетом.

Такође, дана 6. априла 2021. године запримљен је и поднесак Спорт Клуба и *United Medie*, у којем дају свој одговор на наводе Мтел-а из поднесака од 15. фебруара 2021. године и 22. фебруара 2021. године, који у кратко наводи следеће:

- У поднеску од 18.02.2021. године, Телеком Српске негира да постојање парнице о утврђењу кршења уговора од стране овог пословног субјекта представља претходно питање,
- У поднеску од 15.02.2021. године, Телеком Српске инсистира да радња злоупотребе доминантног положаја јесте садржана у нејасноћи техничких захтјева за дистрибуцију канала Спорт Клуб путем ДТХ технологије, те недостављању одговора на захтјеве за давање понуде за дистрибуцију канала Спорт Клуб путем те платформе Телекома Српске. У оба наведена Поднеска наводи се да је пословном субјекту Телеком Српске "онемогућено да преко свог ДТХ система преноса дистрибуира Спорт Клуб канале", те се даље оспорава кршење уговора о дистрибуцији од стране пословног субјекта Телеком Српске, негира се да се уговор о дистрибуцији који је имао овај субјекат односи на ДТХ технологију, оспорава се да се технички услови дистрибуције канала Спорт Клуб дефинисани у Општим условима односе на ДТХ технологију, негира се примјена *single economic entity* доктрине на пословни субјекат Телеком Српске и његова повезана лица (уз истовремено инсистирање на примјени исте доктрине на *United Media S.r.l.* и његова повезана лица), негира се постојање изразито доминантног положаја пословног субјекта Телеком Српске и његових повезаних лица на тржишту дистрибуције аудиовизуелних медијских садржаја на подручју градова и општина у којима дјелују, односно монополски положај на свим другим телекомуникационим тржиштима, те се износе разне друге паушалне тврђње, све без било каквих доказа и позивања на прописе и праксу тијела за заштиту конкуренције у Европској унији.

Те даље појашњава како:

- a) Телеком Српске није ни захтијевао снабдијевање - дистрибуцију канала Спорт Клуб за своју ДТХ платформу, на иста није могла бити ни одбијена;
- b) Технички захтјеви из Општих услова за дистрибуцију канала Спорт Клуб су јасни, а ДТХ технологија представља једну од ауторизованих платформи на које се исти односе;
- c) За утврђивање повреде конкуренције у виду одбијања снабдијевања у конкретном случају није испуњен нити један законски услов;
- d) Поступање Противних страна представља уобичајим пословну праксу у предметној индустрији;

Па према томе:

- одредба Општих услова којом се захтијева да се канал дистрибуира свим корисницима оператора, најприје уопште није предмет овог Поступка, те никада није оспорена у било којем поступку пред Савјетом или било којим другим органом;
- ова одредба, не само да није забрањена и не представља никакву злоупотребу, него представља тржишни стандард, па су стога очигледно неосновани наводи Телеком Српске да таква обавеза није прописана или није дозвољена (нејасно је шта уствари у вези с овим Телеком Српске уопште тврди);
- такође, уобичајило се испуњавање техничких стандарда које одређује емитер канала захтијева за све канале, без остављања оператору права да једнострano прави сегментацију корисника на основу платформе (на овом мјесту посебно треба нагласити да је дискриминација корисника строго забрањена секторским прописима, те је Телеком Српске дужан приступ јавним телекомуникационим услугама пружати свим заинтересованим корисницима на транспарентном, објективном и недискриминаторном основу, што очигледно није била намјера Телеком Српске у конкретном случају, те је стога чак 10 мјесеци затјејо постојање своје ДТХ платформе); дакле, наводи Телеком Српске су очигледно неосновани и нелогични, а у поступању пословног субјекта *United Media S.a.r.l.* нема ништа неуобичајено, противно добрим пословним обичајима, а поготово не одредбама Закона о конкуренцији са подзаконским актима.

У складу са свим наводима изнесеним у досадашњем току поступка, очигледно су неосновани сви наводи пословног субјекта Телеком Српске изнесени у Захтјеву и током овог поступка:

- 1) Телеком Српске није никад изричito ни захтијевао снабдијевање каналима Спорт Клуб за своју ДТХ платформу, него је само захтијевао достављање понуде за своју нову платформу;
- 2) понуда за дистрибуцију канала Спорт Клуб истовјетна је за све три технологије (ДТХ, ЦАТВ и ИПТВ), неспорно је достављена Телеком Српске још у фебруару 2016. године и исти је по њој закључио уговор о дистрибуцији;
- 3) технички услови су били потпуно јасни и обухваћали су и ДТХ технологију, као и уговор о дистрибуцији;
- 4) Телеком Српске је прекришио уговорне обавезе које се односе на обавезу дистрибуције канала свим корисницима (а који представљају тржишни стандард који захтијевају сви емитери популарнијих канал), пропустио је дистрибуирати канале Спорт Клуб својим ДТХ корисницима дуже од 10 мјесеци, те је затим почeo постављати захтјеве за тумачење Општих услова који су потпуно јасни;
- 5) радње које Телеком Српске наводи као спорне (наводне нејасноће техничких захтјева из Опћих услова и евентуални изостанак њиховог појашњења) не представљају радње злоупотребе доминантног положаја према Закону о конкуренцији;
- 6) у сваком случају, Телеком Српске не даје никакав доказ на околности да такве нејасноће постоје (Противне стране сматрају да се ради о потпуно

- јасним захтјевима који се односе и на ДТХ технологију, које је Телеком Српске већ раније испунио за ИПТВ технологију), иако је на њему терет доказивања;
- 7) Телеком Српске није доказао испуњење нити једног услова који према пракси Европске комисије и Европског суда правде морају бити испуњени за утврђење постојања злоупотребе доминантног положаја у виду одбијања снабдијевања:
- a. канали објективно нису неопходни за учинковито тржишно такмичење на силазном тржишту, што је јасно из чињенице Телеком Српске не само да се учинковито такмичи на силазном тржишту, него осваја изразито доминантни положај у периоду када уопште нема те канале у понуди, што указује да су ови канали без значаја за ефективно конкурисање на силазном тржишту на којем пословни субјект Телеком Српске има изразито доминантни положај,
 - b. није вјеројатно је да ће одбијање снабдијевања за посљедицу имати укидање ефикасне конкуренције на силазном тржишту - штовише, извјесно је да се то неће десити, јер Телеком Српске, као пословни субјекат који има изразито доминантан положај на предметном тржишту, нема никаквих проблема у пословању због изостанка овог канала у понуди, посебно није у опасности да буде елиминисан са тржишта;
 - c. ничим није утврђено да ће одбијање снабдијевања вјеројатно имати за посљедицу напуштање штете потрошачима;
 - d. услови које захтијева *United Media S.a.r.l.* не представљају одступање од нормалне конкуренције, него чак тржишни стандард;
 - e. све и да Савјет закључи да Телеком Српске јесте захтијевао снабдијевање (а није, него је само тражио понуду која му је неколико година раније достављена), а Противне стране то одбиле (што није тачно, јер је тражена понуда дата још у фебруару 2016. године), постојало би оправдање за то због кршења уговорних обавеза од стране Телеком Српске.

Конечно, пословни субјекат *United Media S.a.r.l.* сматра нужним указати на бројне битне повреде правила поступка којима је током поступка спријечен у остваривању својих права на обрану:

Захтјев и Закључак никада нису прописно достављени пословном субјекту *United Media S.a.r.l.* на званичном преводу на језик у службеној употреби у земљи сједишта овог пословног субјекта, нити су исти законито достављени овом пословном субјекту дипломатским путем, што је спријечило овај пословни субјекат да учествује у овом поступку - *United Media S.a.r.l.* јесте именовала пуномоћнике у БиХ, али сама *United Media S.a.r.l.* никада није добила Захтјев са доказима и Закључак на језику у службеној употреби у својој земљи, па није могла исте нити цијенити, нити доставити све доказе које би можда предлагала да јој је законито омогућено да учествује у поступку, што је једино било могуће званичним достављањем Захтјева и Закључка на језику у службеној употреби у Луксембургу, дипломатским путем; поступак води

одговорни члан који се по Закону о управном поступку БиХ морао изузети, како је детаљно појашњено у захтјеву за изузеће и каснијим поднесцима; такође, с обзиром да из садржаја Закључка није јасан садржај наводних повреда у вези са којима Савјет води поступак, пословни субјекат *United Media S.a.r.l.* сматра да је Савјет у овом случају дужан да у складу са чланом 43, став (4) Закона о конкуренцији, прије доношења коначног рјешења, у писаној форми обавијести странке о садржају рјешења које намјерава донијети, како би се могле изјаснити на чињенице и околности које Савјет сматра битним, јер то из тока поступка није јасно, а Противним странама није био омогућен увид и копирање цјелокупног списка како је Законом о конкуренцији предвиђено.

Имајући у виду наведено, пословни субјекат *United Media S.a.r.l.* захтијева да Савјет одбије Захтјев у шијелости и обавеже пословни субјекат Телеком Српске на плаћање трошкова поступка према трошковнику у прилогу.

Дана 9. априла 2021. године, *United Media* и Спорт Клуб су доставили акт број УП-06-26-2-018-55/20 и УП-06-26-2-018-56/20 којим су се очитовали на наводе Мтел-а са усмене расправе, те траже копирање дијела списка. Мтел-а је дана 12. априла 2021. године поднеском запримљеним под бројем УП-06-26-2-018-57/20, доставио додатно изјашњење и трошковник.

Дана 21. априла 2021. године, актом број УП-06-26-2-018-58/20, Конкуренцијски савјет је поступио по захтјеву *United Media* и Спорт Клуб за копирање дијела списка, те доставили тражене акте из списка.

11. Утврђено чињенично стање и оцјена доказа

Након сагледавања релевантних чињеница и доказа утврђених током поступка као и чињеница изнијетих на усменој расправи, савјесном и детаљном оцјеном сваког доказа посебно и свих доказа заједно, Конкуренцијски савјет је утврдио следеће:

Чланом 9. став (1) и (2) Закона прописано је како привредни субјекат има доминантни положај на релевантном тржишту роба или услуга, ако се због своје тржишне снаге може понашати у значајној мјери независно од стварних или могућих конкурената, купаца, потрошача или добављача, такође узимајући у обзир учешће тог привредног субјекта на релевантном тржишту, учешћа на том тржишту које имају његови конкуренти, као и правне препреке за улазак других привредних субјеката на тржиште. Претпоставља се да привредни субјекат има доминантни положај на тржишту роба или услуга ако на релевантном тржишту има учешће веће од 40%.

Прије свега, у овом поступку се приступило испитивању постојања доминантног положаја од стране привредних субјеката *United Media*, и Спорт Клуб.

Увидом у достављену документацију и анализом исте, Конкуренцијски савјет је утврдио, како су испуњени сви захтјеви из члана 9. став (1) и (2) Закона о конкуренцији, који се односе на утврђивање доминантног положаја, те да *United Media* путем свог заступника Спорт Клуб на релевантном тржишту производа у Босни и Херцеговини има доминантни положај.

Спорт Клуб дјелује као ексклузивни заступник на територији Босне и Херцеговине привредног субјекта *United Media*, између којих привредних субјеката не постоји власничка веза, а пословне везе односе на обављање послова заступања за рачун *United Media* код закључења уговора о дистрибуцији канала Спорт Клуб као и одређених других

канала које емитира овај привредни субјекат у Босни и Херцеговини.

Дакле, по овом питању Конкуренцијски савјет је утврдио како исти имају доминантан положај, из разлога што једини на тржишту Босне и Херцеговине нуде Спорт Клуб канале, а који су истовремено једини спортски канали који нуде пренос Ливе пакета енглеске Премијер лиге, с тим да Спорт Клуб као заступник *United Media*-e у Босни и Херцеговини закључује уговоре о дистрибуцији Спорт Клуб канала, што омогућава Спорт Клубу да се може понашати у значајној мјери независно од конкурената на релевантном тржишту. Истовремено је утврђено да не постоје супститути овим каналима на тржишту, па тако и ако спортски канали "Арена Спорт" такође, емитирају спортске садржаје, не могу се сматрати за супститутима спортским садржајима које пружају канали Спорт Клуб, чиме су испуњени захтјеви из члана 9. Закона.

Чланом 10. став (1) Закона прописано је да је забрањена свака злоупотреба доминантног положаја једног или више привредних субјеката на релевантном тржишту, а чланом 10. став (2) прописано је да се злоупотреба доминантног положаја посебно односи на:

- б) ограничавање производње, тржишта или техничког развоја на штету потрошача, и
- ц) примјену различитих услова за исту или сличну врсту послова с осталим странама, чиме их доводе у неравноправан и неповољан конкурентски положај.

У конкретном случају, привредни субјекат Мтел, наводи како постоји злоупотреба доминантног положаја из члана 10. става (2) тачка б) и ц) Закона, а која се очituје као одбијање пословне сарадње од стране Спорт Клуб, и *United Media*, у односу на Мтел, и то одбијањем закључења уговора за емитирање Спорт Клуб канала, путем ДТХ система преноса.

На основу достављених доказа и утврђеног чињеничног стања, као аргументације изнесене током поступка, савјесном и детаљном оцјеном сваког доказа посебно и свих доказа заједно, Конкуренцијски савјет је разматрао наведени предмет и доносио одлуку да радње описане у Захтјеву представљају повреду одредбе члана 10. став (2) тачке а) и б) Закона о конкуренцији.

Наиме, Уговор о дистрибуцији ТВ канала, као и Анекс 1. Уговора о дистрибуцији, између Спорт Клуб-а као заступника *United Media*-e и Мтел-а као оператора закључен је дана 31.3.2017. године, којим су регулисани међусобни пословни односи.

Тачком Б.9. Уговора о пословној сарадњи (Основне одредбе) уговорено је: "Врста система преноса сервиса Оператора је ИПТВ."

Дакле, током поступка неспорно је утврђено како су уговорне стране уговором од 31.3.2017. године закључиле уговор за пружање "само" услуге ИПТВ система преноса.

За аргументе које је *United Media*, и Спорт Клуб наводили како је, приликом закључења Уговора о пословној сарадњи од 31.3.2017. године, истовремено са закључењем истог за пружање ИПТВ услуге, закључен уговор и за пружање услуга путем ДТХ система преноса, утврђено је да су неосновани, па тако и сви аргументи који су наведени у корист доказивања предње тезе.

Наиме, у тренутку закључења предметног уговора, Мтел, није имао могућност пружања ове врсте услуге путем ДТХ система преноса, нити је исту нудио, па стога је Конкуренцијски савјет утврдио како, нити из садржаја уговора, нити околности које су постојале приликом закључења истог, не остављају могућност сумње да је у том тренутку постојао уговор и за ту врсту услуге.

Предње потврђује и чињеница како је Мтел, када је створио техничке услове за пружање ове врсте услуге (при чему није битно за овај поступак да је то девет мјесеци након покретања ове врсте услуге својим корисницима, са понудом других ТВ канала), затражио понуду, те објашњење од заступника *United Media-e*, Спорт Клуба, на који начин могу уговорити и ту врсту услуге, за што је као доказ достављени додати који су у више наврата упућени Спорт Клубу, на које Спорт Клуб није одговорио, односно оглушио се на захтјев за доставу понуде.

Дакле, према току догађања, произлази како је Мтел је дана 7.12.2018. године донио Одлуку о одобравању промотивне цијене и увјета кориштења м:САТ услуге, тј. услуге која омогућава испоруку телевизијских програма преко сателита до одговарајуће опреме инсталисане на локацији претплатник, тзв. ДТХ систем пријеноса. Приликом покретања ове врста услуге Мтел у својој понуди није имао Спорт Клуб канале.

Након чега је, дана 6.8.2019. године, 5.9.2019. године, 3.10.2019. године, писаним поднесцима, а затим и телефоном, те е-мајлом дана 18.9.2019. године више пута контактирао заступника Спорт Клуб, како би закључио уговор о дистрибуцији Спорт Клуб ТВ канала путем ДТХ система преноса, међутим, није дошло до одговора заступника Спорт Клуб-а.

Уговорни односи у нашем праву регулирани су Законом о обvezним односима, те као основно начело уговора, јесте начело савјесности и поштења, забране наметања обавезе, забране условљавања ради монополског положаја, једнаке вриједности давања, дужности извршења обавезе, сагласности воља уговорних страна, пажљивим понашањем, примјеном добрих пословних обичаја, из чега произлази како су пословни субјекти који послују и нуде своје робе/услуге на територији Босне и Херцеговине дужни поштитавати наведена начела приликом закључења уговора, те да се у сваком случају уговори предмет и цијена, о чему мора постојати сагласност воља.

Из наведеног произлази како је на позив Мтел-а ради закључења уговора, Спот Клуб био дужан доставити појашњење и одговор на питање. Спорт Клуб, током цијelog поступка није доставио било какво образложење, зашто није одговорио на позив Мтел-а, а тек када је поступак покренут, у својим поднесцима наводи како је уговор између њега и Мтел на снази и за ДТХ систем преноса, још од потписивања првог уговора од 31.3.2017. године. На основу те тврђење, *United Media* и Спорт Клуб су покренули и поступак накнаде штете пред Општинским судом у Сарајеву. Наме, како су навели да из Уговора од 31.3.2017. године, којом приликом је према ставу истих, закључен Уговор и за пружање услуге преноса Спорт Клуб канала путем ДТХ система преноса, те да из исте произлази обавеза плаћања накнаде за све кориснике с којим је исти имао Уговор (без обзира што није у понуди имао канале Спорт Клуб!)

Овиме Конкуренцијски савјет рјешава и питање које се појавило као претходно питање у овом поступку, а то је питање постојања Уговора, односно је ли приликом закључења уговора од 31.3.2017. године, истовремено била уговорена и услуга са ДТХ системом преноса, чиме за потребе овој поступка утврђује негативан одговор на претходно питање, за овај конкретни поступак, тј. предметним уговором није била обухваћена услуга ДТХ система преноса.

Дакле, увидом и анализом у цјелокупни Уговор, а посебице одредби чланка Ц.3., Е.1. и Ф.4. на које се позивала Противна страна, како из истих произлази чињеница да је уговор закључен и за ДТХ систем преноса, утврђена је да

исти чланови Уговора не односе, те из истих не произече закључак да је Уговор закључен и за ту врсту обавезе.

Тврђња Противне стране како Мтел није захтијевао опскрубу - дистрибуцију канала Спорт Клуб је беспредметна, обзиром да је, приликом закључења било каквог уговора, прије свега потребно заинтересираном купцу доставити понуду, па тек након прихвата понуде, може се сматрати да је уговор закључен и да се може тражити опскруба уговорене услуге.

У прилог оваквом ставу Конкуренцијског савјета, држи и чињеница коју није оспоравала ни Противна страна, како је да би Мтел могао започети са пружањем услуге путем ДТХ система преноса ипак потребно извршити технички *due diligence*, што хоће рећи да је потребно извршити техничку припрему у складу са захтјевима и стандарду који је прописао Спорт Клуб, а тек по испуњењу истих започети са пружањем услуге.

На основу свега наведеног, утврђено је, како је Спот Клуб био дужан доставити Мтел-у понуду, из које требају на јасан, транспарентан и недискриминирајући начин, са свим потребним захтјевима које је потребно испунити како би дошло до закључења Уговора, а о којој ће Мтел накнадно одлучити хоће ли исту прихватити или неће.

Такође, на основу свега наведеног утврђено је да поступање привредних субјеката *United Media* и Спорт Клуб, односно ускраћивање/одбијање пословне сарадње представљају злоупотребу доминантног положаја из члана 10. став (2) тачка б) и ц) Закона.

На основу наведеног, одлучено је као у тачки 2. диспозитива.

Такође, као битно питање овог поступка је и садржај Општих услова пружања услуга, и припадајућих Анекса којим се регулишу уговорни односи између сервиса (Спорт Клуб) и Оператора (пругаоца услуге гледања ТВ канала).

Неспорна је чињеница како је Конкуренцијски савјет, у фази приједлога предметне Опшите услове оцјенио да из истих не произлази могућност нарушавања тржишне конкуренције, односно дошло је позитивно мишљење на исте.

Међутим, не стоје тврђње Противне стране како је оцјена садржаја Општих услова "пресуђена ствар", те да о истим не постоји могућност оспоравања.

Конкуренцијски савјет је утврдио како садржај Општих услова не садржава клаузуле нити одредбе које могу бити дискриминирајуће за Операторе, међутим, нити један документ, нити правни акт, уколико покаже мањкавости у примјени, не може бити "ослобођен" од поновног преиспитивања и предметом ревизије.

Стога, Конкуренцијски савјет је темељем свих доказа у поступку који су достављени, те стварном ситуацијом која је практичном примјеном настала, те увидом у Опште услове, утврдило како је исте потребно "допунити", у смислу додатног регулисања садржаја истих.

Наме, Противне стране су тврдиле како из Општих услова произлази како се исти односе на све врсте преноса, те да је примјеном истих дошло и до закључења Уговора.

Овде треба пријодати и како је и Противна страна у својим поднесцима наводила како у Општим условима није детаљно регулисан начин закључења уговора за ДТХ систем преноса.

Наме, примјена Општих услова је показала како, Оператори који намјеравају закључити Уговоре са заступником Спорт Клубом, из истих немају довољно информација на који начин се закључује Уговор за пружање услуге ТВ канала путем ДТХ система преноса.

Стога је Конкуренцијски савјет, како би се успоставила ефикасна тржишна конкуренција, те отклонила повреда из

члана 10. став (2) тачка б) и ц) Закона., одлучило као у тачки 3. диспозитива.

Током поступка Пуномоћник Противне стране је приговарао на начин доставе поднесака, тј. тражио је доставу директно у Велико Војводство Луксембург, међутим Конкуренцијски савјет је овакав приговор оцјенио као неоснован, јер је у складу са чланом 47. став (5) Закона о управном поступку БиХ привредни субјекат *United Media* именовао пуномоћника за заступање у Босни и Херцеговини, чиме је отклоњена обавеза доставе на адреси у иноземству.

12. Новчана казна

У смислу члана 48. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, новчаном казном у износу највише до 10,0% вриједности укупног годишњег прихода привредног субјекта, из године која је претходила години у којој је наступила повреда закона, казнит ће се привредни субјекат, ако злоупотријеби доминантни положај на начин прописан одредбама члана 10. Закона о конкуренцији.

Конкуренцијски савјет је приликом изрицања висине новчане казне узело у обзир намјеру те дужину трајања повреде Закона о конкуренцији, као и последице које је иста имала на тржишну конкуренцију, у смислу члана 52. Закона о конкуренцији.

Надаље, полазећи од неспорно утврђене чињенице да је *United Media* злоупотријебио доминантни положај, из члана 10. став (2) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији, у смислу члана 48. став (1) тачке б) Закона о конкуренцији, изречена је новчана казна у износу 250.000,00 КМ (двије стотине педесет хиљада конвертибилних марака), што представља (***)^{1%} оствареног прихода из 2019. године, који је (**) ЕУР, односно (**) КМ.

С обзиром на висину изречене новчане казне, Конкуренцијски савјет није имао првенstвено за циљ кажњавање искључиво ради кршења Закона о конкуренцији, већ да упозори привредни субјекат *United Media* на обавезу поштовања правила тржишне конкуренције утврђених одредбама Закона о конкуренцији.

У случају да се изречена новчана казна не уплати у утврђеном року иста ће се наплатити принудним путем од повезаног привредног субјекта *Telemach* БХ д.о.о. Сарајево, у смислу члана 47. Закона о конкуренцији, уз обрачунавање затезне камате за вријеме прекорачења рока, према важећим прописима Босне и Херцеговине.

Имајући у виду наведено Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 4. диспозитива овог Рјешења.

13. Трошкови поступка

Пуномоћник Подносиоца захтјева је дана 12.4.2021. године поднеском број УП-06-26-2-018-57/20 доставио Захтјев за накнаду трошкова поступка у укупном износу од 3.397,19 КМ са уklучenim износом ПДВ-а.

Пуномоћник привредних субјеката *United Media* и Спорт Клуб је дана 6.4.2021. године поднеском број УП-06-26-2-018-50/20 доставио Захтјев за накнаду трошкова поступка у износу од 1.965,60 са уklучenim износом ПДВ-а, и дана 9.4.2021. године, поднеском број УП-06-26-2-018-55/20, износ од 240 КМ додатно са ПДВ-ом, износ од 280,80 КМ, што укупно износи 2.246,40 КМ.

Конкуренцијски савјет је приликом одређивања трошкова поступка узело у обзир одредбе Закона о управном поступку и то члан 105. став (2) Закона о управном поступку када у поступку судјелују дviјe или više странака са супротним интересима, странка која је изазвала поступак, а

¹ Подаци представљају пословну тајну, у смислу члана 38. Закона о конкуренцији.

на чију је штету поступак окончан, дужна је противној странци надокнадити оправдане трошкове који су тој странци настали учешћем у поступку. Ако је која од страна дјеломично успјела у свом захтјеву, дужна је надокнадити противној страни трошкове размјерно дијелу свог захтјева у којем није успјела.

Како је у предметном поступку Подносилац захтјева успио са својим Захтјевом, Конкуренцијски савјет је прихватио Захтјев привредног субјекта Мтел за накнаду трошкова, а Противна страна је изазвала овај поступак, те је на његову штету исти и окончан, истој нису признати трошкови.

На основу горе наведеног, Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 5. диспозитива овога Рјешења.

14. Административна такса

У складу са чланом 2. тарифни број 107. став (1) тачка ф) Одлуке о висини административних такси у вези са процесним радњама пред Конкуренцијским савјетом ("Службени гласник БиХ", број 30/06, 18/11 и 75/18) Подносилац захтјева је на ово Рјешење обавезан уплатити административну таксу у укупном износу од 1.500,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.

У складу са одредбом члана 3. став (2) тачка б) Одлуке о висини административних такси у вези с процесним радњама пред Конкуренцијским савјетом, Подносилац захтјева је након извршене уплате дужан уплатнику као доказ о извршеној уплати административне таксе доставити Конкуренцијском савјету, прије достављања Рјешења.

Уколико Подносилац захтјева не изврши уплату административне таксе, Конкуренцијски савјет ће покренuti поступак принудне наплате по процедуре која је прописана чланом 18. Закона о административним таксама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 и 3/10).

Слиједом наведеног Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 7. диспозитива овог Рјешења.

15. Пука о правном лијеку

Против овога Рјешења није дозвољена жалба.

Незадовољна странка може покренuti Управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овога Рјешења.

Број УП-06-26-2-018-59/20

22. априла 2021. године

Сарајево

Предсједник

Др Стјепо Прањић, с. р.

Konkurenčijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na osnovu člana 32. stav (1) i (2), te člana 42. stav (2) Zakona o konkurenčiji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), i člana 105. Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), a po Zahtjevu za pokretanje postupka privrednog subjekta Mtel a.d. Banja Luka, Vuka Karadžića 2., 78 000 Banja Luka, Bosna i Hercegovina, protiv privrednih subjekata United Media S.à.r.l., Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Veliko Vojvodstvo Luksemburg i Sport Klub d.o.o. Džemala Bijedića 160 G, Lamela C, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina, radi utvrđivanja zloupotrebe dominantnog položaja u smislu člana 10. stav (2) tačka b) i c) Zakona o konkurenčiji, na 86. (osamdesetšestoj) sjednici održanoj dana 22. aprila 2021. godine, donijelo je slijedeće

RJEŠENJE

1. Utvrđuje se da privredni subjekt United Media S.à.r.l., Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Veliko Vojvodstvo Luksemburg, putem zastupnika privrednog subjekta "Sport

- Klub" d.o.o. Sarajevo, Džemala Bijedića 160 G, Lamela C, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina, zloupotrijebio dominantni položaj na tržištu Bosne i Hercegovine, u smislu člana 10. stav (2) tačka b) i c) Zakona o konkurenčiji, odbijanjem poslovanja radi zaključenja ugovora o distribuciji za DTH sistem prenosa sa privrednim subjektom Mtel a.d. Banja Luka, Vuka Karadžića 2., 78 000 Banja Luka, Bosna i Hercegovina.
2. Nalaže se privrednom subjektu United Media S.à.r.l., Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Veliko Vojvodstvo Luksemburg, putem zastupnika privrednog subjekta "Sport Klub" d.o.o. Sarajevo, Džemala Bijedića 160 G, Lamela C, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina, u roku od 60 dana dostavi komercijalno-tehničku ponudu za distribuciju Sport Klub kanala za DTH sistem prenosa privrednom subjektu Mtel a.d. Banja Luka, Vuka Karadžića 2., 78 000 Banja Luka, Bosna i Hercegovina.
3. Nalaže se privrednom subjektu United Media S.à.r.l., Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Veliko Vojvodstvo Luksemburg, putem zastupnika privrednog subjekta "Sport Klub" d.o.o. Sarajevo, Džemala Bijedića 160 G, Lamela C, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina, u roku od 60 dana dopuni Opće uslove pružanja usluga, na način da jasno, transparentno, nediskriminirajuće definiše način dostavljanja ponude i zaključenja ugovora za DTH sistem prenosa.
4. Izriče se novčana kazna privrednom subjektu United Media S.à.r.l., Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Veliko Vojvodstvo Luksemburg, zbog kršenja Zakona utvrđenog u tački 1. ovog Rješenja, u visini od 250.000,00 KM (dvije stotine pedeset hiljada konvertibilnih maraka), u smislu člana 48. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenčiji, koju je dužan platiti u roku od 8 (osam) dana od dana prijema ovog Rješenja.
Ukoliko privredni subjekt United Media S.à.r.l., Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Veliko Vojvodstvo Luksemburg, ne uplati izrečenu novčanu kaznu u ostavljenom roku, ista će se naplatiti prisilnim putem, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine, od njegovog povezanog pravnog lica registrovanog u Bosni i Hercegovini, privrednog subjekta "Telemach BH" Društvo za pružanje usluga u oblasti telekomunikacija d.o.o. Sarajevo, Džemala Bijedića 216, 71000 Sarajevo.
5. Nalaže se privrednom subjektu United Media S.à.r.l., Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Veliko Vojvodstvo Luksemburg na ime troškova postupka isplati novčani privrednom subjektu Mtel a.d. Banja Luka, Vuka Karadžića 2., 78 000 Banja Luka, Bosna i Hercegovina iznos od 3.397,19 KM (tri hiljade i devedesetsedam konvertibilnih maraka) u roku od 8 dana od dana prijema ovog Rješenja.
6. Odbija se zahtjev privrednih subjekata United Media S.à.r.l., Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Veliko Vojvodstvo Luksemburg, i "Sport Klub" d.o.o. Sarajevo, Džemala Bijedića 160 G, Lamela C, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina za naknadom troškova postupka.
7. Obavezuje se privredni subjekt Mtel a.d. Banja Luka, Vuka Karadžića 2., 78 000 Banja Luka, Bosna i Hercegovina da plati administrativnu taksu u ukupnom iznosu od 1.500,00 KM (hiljadu i petsto konvertibilnih maraka) u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine u roku od 8 dana od dana prijema ovog Rješenja.
8. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurenčijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurenčijsko vijeće ili Vijeće) je, dana 24. aprila 2020. godine zaprimilo Zahtjev za pokretanje postupka, zaprimljen pod brojem UP-06-26-2-018-1/20 (u daljem tekstu: Zahtjev) podnosioca privrednog subjekta Mtel a.d. Banja Luka, Vuka Karadžića 2., 78 000 Banja Luka (u daljem tekstu: Mtel) radi utvrđivanja zloupotrebe dominantnog položaja iz člana 10. stav (2) tačka b) i c) Zakona o konkurenčiji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09- u daljem tekstu: Zakon) protiv privrednih subjekata United Media S.à.r.l. Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Veliko Vojvodstvo Luksemburg (u daljem tekstu: United Media) i Sport Klub d.o.o. Džemala Bijedića 160 G, Lamela C, 71000 Sarajevo (u daljem tekstu: Sport Klub ili SK d.o.o.).

Kako Zahtjev nije bio potpun, Konkurenčijsko vijeće je aktom broj UP-06-26-2-018-2/20 od 7.5.2020. godine, zatražilo od Podnosioca zahtjeva dopunu istog.

Dopuna Zahtjeva je zaprimljena u Konkurenčijsko vijeće dana 15.5.2020. godine pod brojem UP-06-26-2-018-3/20.

Nakon kompletiranja Zahtjeva, Konkurenčijsko vijeće je Podnosiocu zahtjeva, izdalo Potvrdu o prijemu kompletног i urednog Zahtjeva, u smislu člana 28. stav (3) Zakona, dana 23. jula 2020. godine, aktom broj UP-06-26-2-018-4/20.

1. Stranke u postupku

Stranke u postupku su privredni subjekt Mtel a.d. Banja Luka, Vuka Karadžića 2., 78 000 Banja Luka, United Media S.à.r.l., Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Veliko Vojvodstvo Luksemburg i Sport Klub d.o.o. Sarajevo, Džemala Bijedića 160 G, Lamela C, 71 000 Sarajevo.

1.1. Privredni subjekt Mtel a.d. Banja Luka

Mtel je dio grupe društava čije je matično društvo Telekom Srbija a.d. Beograd, Republika Srbija.

Prema Izvodu iz sudskega registra Okružnog privrednog suda u Banja Luci broj 057-0-Reg-Z-19-002723 privredni subjekt "Telekomunikacije Republike Srpske" a.d., skraćena tvrtka društva Mtel, registriran je u sudskem registru ovog suda pod brojem MBS: 1-9317-00.

Osnovne registrovane djelatnosti privrednog subjekta Mtel je između ostalog 61.10 djelatnost žičane telekomunikacije, 61.20 djelatnost bežične telekomunikacije, 61.30 djelatnost satelitske telekomunikacije.

Osnovni kapital MTEL-a je podijeljen na dionice, a prema podacima iz Registra hartija od vrijednosti RS, Banja Luka, vlasništvo na dionicama imaju slijedeći dioničari:

- Telekom Srbija a.d. Beograd - 65%;
- PREF a.d. Banjaluka - 8,92%;
- Fond za restituciju RS a.d. Banjaluka - 5,02%;
- DUIL Kristal invest a.d.- OMIF Future Fund - 2,61%;
- Ostali - 18,45%;

MTEL je jedna od tri nacionalna operatera na tržištu telekomunikacija u Bosni i Hercegovini, te pod poslovnim brandom "m:tel" nudi svojim korisnicima različite usluge iz oblasti mobilne telefonije, fiksne telefonije, digitalne televizije, interneta i prenosa podataka. MTEL u Bosni i Hercegovini ima blizu dva miliona korisnika i rasprostranjenu maloprodajnu mrežu.

1.2. Privredni subjekt United Media S.à.r.l.

Privredni subjekt United Media S.à.r.l., Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Veliko Vojvodstvo Luksemburg, registrovan je dana 5. 3. 2014. godine pod matičnim brojem B 184939 u Registru privrednih društava i trgovine Luksemburg. Prema informacijama iz Zahtjeva privredni subjekt United Media upravlja medijskim uslugama i uslugama oglašavanja u okviru grupe društava pod kontrolom privrednog društva United Group B.V. iz Nizozemske uključujući tu kupovinu odnosno licenciranje

TV prava za potrebu proizvodnje kanala koje potom emitira, gdje su uključena i prava na emitovanje sportskih, filmskih i drugih sadržaja. United grupa je u krajnjem vlasništvu fondova koje savjetuje BC Partners LLP, međunarodni privatni investicijski fond sa sjedištem u Londonu, čija je jedina djelatnost obavljanje savjetodavnih usluga.

United Media je vlasnik nekoliko TV kanala koji se emitiraju u BiH, uključujući tu i Sport Klub (više kanala) i N1 BiH.

1.3. Privredni subjekt Sport Klub d.o.o. Sarajevo

Privredni subjekt Sport Klub d.o.o., Džemala Bijedića 160 G, Lamela C, 71 000 Sarajevo (u daljem tekstu: Sport Klub), registrovan je kod Općinskog suda u Sarajevu, pod matičnim brojem 65-01-0208-09.

Sport Klub kanali emitiraju najbolje dogadaje iz svijeta nogometa i to Live paket Premjer lige (počev od 2006. godine), kao i druge premium sadržaje kao što su LaLiga, EURO i kvalifikacije za Svjetsko prvenstvo, kao i UEFA Liga nacija), košarke (NBA, Euroliga, Eurocup, FIBA kvalifikacije i turniri) i tenisa (Wimbledon, Masters Serie i WTA).

Na kanalima se prenosi i nizozemski, turski, austrijski, ukrajinski i švicarski nogomet, kao i auto-moto sportovi: Formula 1, Moto GP i NASCAR. Tu su i NFL, IAAF Dijamantska liga atletike, ruski KHL hokej, kao i Liga prvaka (muška i ženska), Liga nacija, europska i svjetska prvenstva u odbojci. Portfelj sportskih kanala čine SK1, SK2, SK3, SK4, SK5, SK6, SK7, SK8, SK9 i SK10, specijalizovani kanal SK Golf, kao i SK HD.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurenčijsko vijeće je u postupku primijenilo odredbe Zakona, Odluke u definisanju dominantnog položaja ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10) i odredbe Zakona o upravnom postupku, u smislu člana 26. Zakona.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između evropskih zajednica i njegovih država članica, s jedne strane i Bosne i Hercegovine s druge strane ("Službeni glasnik BiH - međunarodni ugovor" br. 10/08 - u daljem tekstu: Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju) odredba čl. 71. o primjeni kriterija i pravne stečevine Evropske unije, te člana 43. stav (1) Zakona, omogućuju Konkurenčijskom vijeću u svrhu ocjene datog slučaja, da može koristiti sudsku praksu Evropskog suda pravde i odlukama Evropske komisije.

Konkurenčijsko vijeće je izvršilo uvid u Opće uslove pružanja usluga, Anex 1 Općih uslova pružanja usluga, te Ugovora o distribuciji TV kanala između Mtel-a i privrednog subjekta Sport Klub.

3. Postupak po Zahtjevu za pokretanje postupka

Podnositelj Zahtjeva u svom Zahtjevu navodi slijedeće:

Postupajući u skladu sa odredbama člana 27. stav (3) i člana 28. Zakona o konkurenčiji ("Službeni glasnik BiH" br. 48/05, 76/07 i 80/09) privredno društvo Telekomunikacije Republike Srpske, a.d. Banja Luka, Ulica Vuka Karadžića broj 2, Banja Luka, registrovano je u Okružnom privrednom судu u Banja Luci pod matičnim brojem 1-9317-00 (u daljem tekstu: Mtel ili Podnositelj Zahtjeva), Konkurenčijskom vijeću Bosne i Hercegovine podnosi Zahtjev za pokretanje postupka radi utvrđivanja zloupotrebe dominantnog položaja iz člana 10. stav (2) tачke b) i c) Zakona, protiv privrednog subjekta United Media S.a.r.l., sa sjedištem na adresi Boulevard Pierre Frieden 43, L-1543 Veliko Vojvodstvo, Luksemburg, registrovano pod matičnim brojem B 184939, dana 5.3.2014. god. u Registru privrednih društava i trgovine Luksemburg (u daljem tekstu: "United Media") i privrednog subjekta Sport Klub d.o.o., sa sjedištem na adresi Hajrudina Šabanije 49, Sarajevo, registrovano

kod Općinskog suda u Sarajevu, pod matičnim brojem 65-01-0208-09 (u daljem tekstu: "SK d.o.o."), ukazujući na slijedeće činjenice, dokaze i dokumentaciju.

U svom Zahtjevu Podnositelj dalje navodi, kako je Mtel jedan od tri vodeća telekomunikacijska operatora u Bosni i Hercegovini i njegova glavna poslovna djelatnost je pružanje telekomunikacijskih usluga u fiksnoj i mobilnoj telefoniji, distribucija medijskih sadržaja i pružanje usluge pristupa internetu.

Pored osnovnih djelatnosti, definisane su i druge djelatnosti kojima Mtel nudi i širok spektar ostalih telekomunikacijskih usluga, uključujući ostale fiksne telefonske usluge, prenos podataka, zakup linija, vodova, usluge na cijelom mrežnom području, dodatne usluge u oblasti mobilne telefonije, internetske i multimedijalne usluge. Mtel pruža i usluge u oblasti zakupa, izgradnje, upravljanja i zaštite telekomunikacijske infrastrukture, a obavlja i druge djelatnosti koje služe djelatnosti upisanoj u registar, a koje se uobičajeno obavljuju uz te djelatnosti u manjem obimu ili povremeno.

Mtel je dio grupacije čije je matično društvo Telekom Srbija a.d. Beograd, Takovska broj 2, Beograd, Republika Srbija. Na dan 5.3.2020. godine struktura vlasništva Mtel-a d.o. Banja Luka je bila: Telekom Srbija a.d. Beograd - 65,01%, PREF a.d. Banja Luka - 8,92%, Fond za restituciju RS a.d. Banja Luka - 5,03%, DUF Kristal Invest A.D. - OMIF Future Fund - 2,61% i ostali dioničari - 18,42%.

Na području BiH Mtel ima udjele u vlasničkoj strukturi sljedećih privrednih subjekata:

100% udjela u vlasništvu privrednog društva Logosoft d.o.o. Sarajevo;

100% udjela u vlasništvu privrednog društva Blicnet d.o.o. Banja Luka;

100% udjela u vlasništvu privrednog društva Telrad Net d.o.o. Bijeljina i

100% udjela u vlasništvu privrednog društva ELTA-KABEL d.o.o. Doboj

100% udjela u vlasništvu privrednog društva FINANC d.o.o. Banja Luka.

Sve usluge koje nudi Mtel, kao i inovativna rješenja u tehnologiji koju primjenjuje, usmjerena su ka potrebama korisnika na tržištu i motivirana njihovom željom za kvalitetnijom komunikacijom.

Prema javno dostupnim informacijama, United Media upravlja medijskim uslugama i uslugama oglašavanja u okviru grupe društava pod kontrolom privrednog društva United Group B.V. iz Nizozemske (u daljem tekstu: "United grupa"), uključujući kupovinu, odnosno licenciranje TV prava za potrebu proizvodnje kanala koje zatim emitira, gdje su uključena i prava na emitovanje sportskih, filmskih i drugih sadržaja.

United grupa je u krajnjem vlasništvu fondova koje savjetuje BC Partners LLP, međunarodni privatni investicijski fond sa sjedištem u Londonu, čija je jedina djelatnost obavljanje savjetodavnih usluga, sa 20 milijardi eura u upravljanju.

United Media je vlasnik nekoliko TV kanala koji se emituju u BiH, uključujući Sport Klub kanale. Sport Klub kanali emituju najbolje događaje iz svijeta nogometa i to Live paket Premjer lige (počev od 2006. god.), kao i druge premium sadržaje kao što su LaLiga, EURO i kvalifikacije za Svjetsko prvenstvo, kao i UEFA Liga nacija), košarke (NBA, Euroliga, Eurocup, FIBA kvalifikacije i turniri) i tenisa (Wimbledon, Masters Serie i WTA). Na kanalima se prenosi i nizozemski, turski, austrijski, ukrajinski i švicarski nogomet, kao i auto-moto sportovi: Formula 1, Moto GP i NASCAR. Tu su i NFL, IAAF Dijamantna liga atletike, ruski KHL hokej, kao i Liga prvaka (muška i ženska), Liga nacija, europska i svjetska prvenstva u odbojci. Portfolio sportskih kanala čine SK1, SK2, SK3, SK4, SK5, SK6, SK7, SK8, SK9 i SK10,

specijalizivani kanal SK Golf, kao i SK HD (u daljem tekstu: Sport Klub kanali).

Poslovne aktivnosti United grupe u BiH obuhvataju i tržišta fiksne telefonije i pristupa internetu kao i u maloprodajno tržište distribucije audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija (u daljem tekstu: "tržište distribucije radio i TV programa").

Na ovom posljednjem tržištu, United Grupa je prisutna preko sljedećih privrednih subjekata, koja nastupaju udruženo: Telemach d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu: Telemach), M&H Company d.o.o. Sarajevo, HKB net d.o.o. Sarajevo i HS d.o.o. Sarajevo.

Prema podacima Regulatorne Agencije za telekomunikacije (u daljem tekstu: RAK), na dan 31.12.2019. god ova 4 operatora imaju 342.249 preplatnika, u odnosu na ukupan broj preplatnika CATV/IPTV/DTH¹ u BiH od 833.011, što čini tržišni udjel od 41,09% na tržištu distribucije radio i TV programa u BiH. Za njima slijedi Mtel sa svojim povezanim društvima - Blicnet d.o.o. Banja Luka, Elta Kabel d.o.o. Doboј, Logosoft d.o.o. Sarajevo i Telrad Net d.o.o. Bijeljina, sa brojem preplatnika od [201.868] i tržišnim udjelom od [24,23%], kao i BH Telekom d.d. Sarajevo sa 197.641 preplatnika i tržišnim udjelom od 23,73% i HT Mostar sa 39.188 preplatnika i tržišnim udjelom od 4,70%. Svi ostali operatori imaju 6,25% udjela.

U BiH djeluju dva operatora koja nude DTH uslugu distribucije radio i TV programa (također prema podacima RAK na dan 31.12.2019. god) i to Telemach (Total TV), koji ima 130.613 preplatnika odnosno 97,95% udjela u ukupnom broju od 133.353 preplatnika DTH usluge distribucije u BiH i Mtel (m:SATtv), koji ima [2.740] preplatnika odnosno [2,05%].

Udjeli DTH usluge distribucije u ukupnom broju preplatnika u BiH iznosi 16%.

Kao dokaz Podnositac Zahtjeva je priložio Rješenje RAK-a br: UP1: 07-29-2-5/20 od 15.1.2020. god. dostavljeno Asocijaciji kompozitora-muzičkih stvaratelja, rješavajući po njihovom zahtjevu za pristup informacijama, a koje je dostavljeno Mtel-u. Imajući u vidu ovako visoki udio na tržištu, te rasprostranjenost infrastrukture na teritoriji cijele BiH (za razliku od drugih operatora koji posluju na užim zemljopisnim područjima), nesporну finansijsku snagu United Grupe, te vertikalnu integrisanost Telemach-a sa United Media, može se zaključiti da Telemach i njegova povezana društva imaju značajnu tržišnu snagu, koja im omogućava da se na maloprodajnom tržištu distribucije radio i TV programa ponašaju u značajnoj mjeri neovisno o konkurentima i potrošačima, odnosno da imaju dominantni položaj.

SK d.o.o. je zastupnik, odnosno agent privrednog subjekta United Media, koji je počev od 2012. god. ovlašten za distribuciju Sport Klub kanala na teritoriji BiH. Kao vlasnik ovih kanala, United Media ima pravo odlučivanja o načinu distribucije, procedurama i drugim pitanjima oko zaključivanja pojedinačnih ugovora o distribuciji sa operatorima u BiH.

Kao što je članovima Vijeće poznato, počev od 2013. god., pred Vijećem je vodeno nekoliko postupaka koji su se ticali nedozvoljenog ponašanja SK d.o.o. kao agenta i United Media, odnosno njenih prethodnika/povezanih lica (United Media Distribution SRL, Rumunija, IKO Balkan S.R.L. G-RAL), na tržištu distribucije sportskih kanala sa nogometnim sadržajima visokog kvaliteta koji uključuju i prenos Live paketa engleske Premijer lige u BiH.

S tim u vezi Vijeće je u svom Rješenju br. 05-26-3-002-179-II/13 od 16.12.2013. god, utvrdilo da je IKO Balkan S.R.L G-

¹ CATV (usluga kablovske distributivne mreže kojom se signal isporučuje do krajnjih korisnika); DTH - Direct to Home (satelitski sistem za direktno emitiranje signala do krajnjih korisnika); IPTV (usluga internet protokol televizije, koja se koristi za distribuciju više televizijskih signala korištenjem TCP/IP protokola).

RAL, direktno i/ili putem svoj agenta, SK d.o.o. zloupotrijebio dominantni položaj na predmetnom relevantnom tržištu, te je subjektu IKO Balkan S.R.L G-RAL naloženo da u roku od 30 dana... "uspstavi sistem kriterija koji će osigurati da svi zainteresovani operatori u Bosni i Hercegovini, mogu zaključiti Ugovor o distribuciji TV kanala Sport Klub pod transparentnim i jednakim uslovima". Radnje povrede su se u prvom redu odnosile na nametanje nelegalnih uslova koji se tiču minimalnog broja korisnika, kao i primjene različitih uslova na iste ili slične transakcije (različite cijene i sredstva osiguranja).

Slijedeća relevantna odluka je Rješenje Vijeća br. 06-26-2-006-143-II/15 od 23.12.2015. god., gdje je utvrđeno da je United Media Distribution SRL, Rumunjska nastavio zloupotrebljavati dominantni položaj, pa je naloženo da ..."u roku od 30 dana svim zainteresovanim operatorima učini dostupnim Opće i tehničke uslove pružanja usluga i rješenje Konkurenčijskog vijeća, i da u roku od 60 dana zaključe Ugovore o distribuciji kanala Sport klub sa svim zainteresovanim operatorima u Bosni i Hercegovini, pod uslovima pod kojima su zaključeni važeći ugovori sa privrednim subjektom "Total TV BH" d.o.o. i "Telemach" d.o.o. Sarajevo. Radnje povrede su se i ovaj put prvenstveno odnosile na primjenu različitih uslova na iste ili slične transakcije - primjena različitih tehničkih uslova odnosno selektivno traženje adekvatnog sistema zaštite (tzv. fingerprint) samo od nekih operatora, nedostavljanje određenim operatorima u toku pregovora informacija o potrebnim tehničkim i/ili drugim zahtjevima.

Nakon dvije godine, Vijeće je donijelo novo Rješenje br. 04-26-2-005-113-11/15 od 20.12.2017. god. u kojem je ponovo utvrdilo zloupotrebu dominantnog položaja na tržištu distribucije sportskih kanala sa nogometnim sadržajima visoke kvalitete koji uključuju i prenos Live paketa engleske Premijer lige u BiH i to od strane istih aktera. Ovdje je utvrđeno da je United Media Distribution S.R.L. (zajedno sa SK d.o.o.) namjerno odugovlačio i nije potpisao ugovor o distribuciji sa operaterom BH Telecom d.d., tako da su mu prilikom pregovaranja stalno nametali dodatne uslove koji nisu bili propisani općim uslovima, te da je tokom pregovaranja primijenio različite uslove, čime je BH Telecom d.d. doveo u neravnopravan i nepovoljan konkurenčki položaj.

Što se tiče relevantnog tržišta, u spomenutim rješenjima Vijeće je ocijenilo da je kod nogometnih sadržaja visoke kvalitete riječ o ..."veoma diferenciranom proizvodu, koji nema upće ili nema adekvatnu zamjenu, odnosno, da krajnji korisnik koji npr. prati utakmice njemačke Bundeslige neće smatrati utakmice engleske Premijer lige adekvatnom zamjenom, i obratno". Kao relevantno geografsko tržište određena je teritorija BiH iz razloga što... "stranke u postupku djeluju ili imaju mogućnost da djeluju na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine, a i ugovori kojima je regulisano pravo distribucije TV kanala zaključivani su za teritoriju Bosne i Hercegovine".

Dana 31.3.2017. god., nakon ispunjenja zahtjeva predviđenih Općim uslovima pružanja usluga SK d.o.o. od 9.11.2016 . god. (u daljem tekstu: "Opći uslovi") od strane Mtel-a za distribuciju Sport Klub kanala, Mtel i SK d.o.o. su zaključili Ugovor o distribuciji TV kanala (u daljem tekstu: "Ugovor o distribuciji"), koji je i dalje na snazi.

Predmet Ugovora o distribuciji je davanje neekskluzivnog i neprenosivog prava Mtel-u za prijem i distribuciju Sport Klub kanala i to: SK1, SK2, SK3, SK4, SK5 i SK6.

Članom B.6 Ugovora o distribuciji je predviđeno da Mtel dobije prava na Sport Klub kanale, koji se mogu distribuirati preko autoriziranih platformi kako su definisane Prilogom 8. Općih uslova.

Prilogom 8 su kao autorizirane platforme u smislu Općih uvjeta navedene CATV, DTH i IPTV. Dana 13.4.2018. god. Mtel je potpisao svoj primjerak Aneksa br. 1 Ugovora o distribuciji, a kojim aneksom je saglasno dopuni Općih uvjeta, povećan i broj

Sport Klub kanala. Takoder i zastupnik po zakonu SK d.o.o. je dana 16.4.2018. god. potpisao svoj primjerak Aneksa br. 1 Ugovora o distribuciji.

U izvršenja predmetnog ugovora, United Media, odnosno njen agent do sada nisu imali nikakve primjedbe prema Mtelu, u smislu redovnog izmirenja novčanih obaveza, poštovanja prava intelektualnog vlasništva i onemogućavanja piraterije, tehničkih zahtjeva, prijavljivanja tačnog broja korisnika i slično.

Kako bi bio što konkurentniji na tržištu i u tom smislu korisnicima omogućio izbor između različitih platformi za distribuciju medijskog sadržaja, Mtel je odlučio da u svoju ponudu uvrsti ovu uslugu i sa DTH platforme. Tako je dana 7.12.2018. g. Mtel usvojio odluku o odobravanju promotivne ponude cijena i uslova korištenja m:SAT usluge (DTH platforma). Do tada, jedini operater u BiH koji je koristio i ovu platformu jeste Telemah (tzv. Total TV).

m:SAT usluga je usluga putem DTH platforme koja podrazumijeva isporuku televizijskih programa preko satelita do odgovarajuće opreme instalisanе na lokaciji preplatnika, pri čemu se programski sadržaj organizuje u pakete televizijskih programa.

Za potrebe omogućavanja pružanja m:SAT usluge, preplatniku se isporučuje odgovarajuća terminalna oprema koju čine, satelitski prijemnik (STB-Set Top Box sa integriranim satelitskom karticom ili SAM - Conditional-access module sa uparenom satelitskom karticom), satelitska antena koju samostalno osigura (ili već posjeduje istu) pod uslovom da ta satelitska antena ispunjava odgovarajuće tehničke karakteristike.

Uz odgovarajući zahtjev, korisnik može da mijenja lokaciju, pod uslovom da je tehnički moguće prenošenje i funkcionalnost opreme na drugoj lokaciji.

Sijedom navedenog, a nakon donošenja Odluke Mtel-a od 07.12.2018. god., Mtel se usredotočio upravo na omogućavanje korisnicima DTH usluge praćenja Sport klub kanala, u prvom redu imajući u vidu njegov visok kvalitet i atraktivnost njihovog sadržaja za korisnike, a naročito atraktivnost utakmica Live paketa Premjer lige u BiH (kako za bazu postojećih tako i za potencijalne nove korisnike).

Stoga je dana 6.8.2019. god. Mtel uputio na adresu SK d.o.o. poziv za dostavljanje komercijalno-tehničke ponude za m:SATtv DTH platformu pod brojem 1-01-42246/19 (u daljem tekstu: Poziv).

S obzirom da ni po proteku roka od mjesec dana SK d.o.o. nije odgovorio na Poziv, dana 5.9.2019. god., Mtel je pod brojem 1-01-42246-1/19 uputio urgenciju na adresu SK d.o.o. (u daljem tekstu: Urgencija), a koja Urgencija je također prema stanju poštanske povratnice zaprimljena od strane SK d.o.o. dana 10.09.2019. god.

Kako su se ovlaštena lica SK d.o.o. oglušila i na Urgenciju Mtel-a, dana 18.9.2019. god. telefonskim putem smo stupili u kontakt sa direktorom SK d.o.o., gospodinom Feridom Ahmićem, koji je potvrdio da su zaprimljena oba pisma. Takoder, telefonskim putom je potvrđeno da je Poziv dovoljan i odgovarajući za daljnji postupak i da nisu potrebni dodatni dokumenti, te da je isti "u obradi", što podrazumijeva da je prosljeden United Media na konfirmaciju, kao i da će SK d.o.o. obavijestiti Mtel čim bude imao novu informaciju o statusu Poziva. Da bi otklonili svaku sumnju u pouzdanost navoda putem e-maila: dragana.ozegovic@mtel.ba istog dana (18.09.2019. g.) je upućeno elektronsko pismo u kojem su potvrđeni navodi iz telefonskog razgovora. Međutim, ni nakon e-mail korespondencije, nije bilo odgovora od strane SK d.o.o., što jeiniciralo da Mtel uputi još jednu pismenu urgenciju dana 3.10.2019. god., pod brojem 1-0142246-2/19, a koja je prema stanju poštanske povratnice zaprimljena od strane SK d.o.o., dana 7.10.2019. god.

Nakon ovoga, dana tačnije 7.10.2019. g. u 15.58 sati, SK d.o.o. je ponovo telefonski kontaktiran od strane Mtel-a i to s mobilnog telefona zaposlenice na mobilni uredaj direktora SK d.o.o. g.dina Ferida Ahmića. I ovog puta je odgovor bio identičan, da su zaprimljeni kako Poziv, tako i naknadno upućene Urgencija 1 i Urgencija 2, te da će Mtel dobiti odgovor odmah po izjašnjenju principala - United Media. Međutim, na upit Mtel-a, kad bi se mogao očekivati odgovor United Media, zastupnik SK d.o.o. nije odgovorio.

Ipak, ni nakon toga, do dana današnjeg, SK d.o.o. nam nije odgovorio na Poziv, Urgenciju, Telefonske razgovore, e-mail korespondenciju. SK d.o.o. to prosto ignoriše.

Nakon svega ovoga riješili smo da prestanemo sa svim daljim aktivnostima i kontaktima prema SK d.o.o. u vezi sa distribucijom Sport klub kanala preko DTH platforme. Naime, postalo je definitivno jasno da United Media i njen agent, SK d.o.o. bez ikakvog razloga i bilo kakvih objašnjenja, odbijaju da nam to omoguće, te da im i to nikada i nije bila namjera.

Opći uslovi, odnosno njihovo donošenje je upravo trebalo da doprinese transparentnosti postupka zaključenja ugovora o distribuciji Sport Klub kanala, jasnoću i predvidljivost u vezi sa samim procedurama i kriterijima kao i pravima i obvezama operatera u tom procesu, a sa krajnjim ciljem da se "osigura da da svi zainteresirani operateri u Bosni i Hercegovini, mogu zaključiti Ugovor o distribuciji TV kanala Sport Klub pod transparentnim i jednakim uslovima".

Na žalost do toga nije došlo te SK d.o.o. i dalje jedini ima kontrolu u postupku zaključenja ugovora o distribuciji Sport Klub kanala.

Tako, u uvodnom dijelu Općih uslova navedeno je da se isti odnose na sve ugovorne odnose sa distributerima koji distribuiraju audio - vizuelne sadržaje u BiH kroz tehnološke platforme za koje United Media posjeduje prava prenosa u BiH, te ih definira kao autorizovane platforme koje su navedene u prilogu 8 Općih uslova (CATV, DTH i IPTV). Takoder, Ugovor o distribuciji članom B.6 odreduje autorizirane platforme za distribuciju Sport Klub kanala, definisane prilogom 8 Općih uslova. Prema tome, moglo bi se zaključiti da se Opći uslovi primjenjuju kod zaključenja ugovora za sve spomenute vrste platformi.

Sa druge strane, Opći uslovi u članu 2.1 predviđaju da svaki operator mora ispunjavati tehničke zahtjeve u skladu sa zahtjevima vlasnika prava na servis, a sve u cilju zaključenja ugovora o distribuciji. Dalje se navodi da se tehnički zahtjevi nalaze u prilogu 6 Općih uslova, a da se ispunjenost tehničkih zahtjeva potvrđuje tehničkim izvještajem koji izraduje SK d.o.o., te daje operator dužan popuniti i dostaviti upitnik o zaštiti sadržaja koji se nalazi u prilogu 7 Općih uslova.

Ako se pogleda prilog 6, prva kolona u tabeli u općem opisu navodi, da operater ili lice koje zastupa operatatora može koristiti samo sljedeće vrste prenosa i nabroja samo CATV i IPTV.

Opet, ako se pogleda prilog 7, tačka 5, moli se operater koji aplicira za distribuciju da navede sve tipove mreže koje ima (gdje se navodi i DTH) i da se izjasni za koju vrstu mreže će usluga biti isporučena.

Dakle, iako se Opći uslovi deklarativno primjenjuju na distribuciju putem sve tri autorizovane platforme, operator, kada se rukovodi prilogom 6 Općih uslova, nema informacije, odnosno nisu mu unaprijed dostupni tehnički zahtjevi koje treba da ispunjava ukoliko želi da sadržaj prenosi putem DTH platforme. Iz tih razloga Mtel je odlučio da uputi Poziv u kojem smo pozvali SK d.o.o. da nam se dostavi komercijalno-tehničku ponudu sa Općim uslovima za distribuciju Sport Klub kanala putem DTH platforme.

Naime, bez obzira na ove "propuste" u Općim uslovima u odnosu na DTH, jedino savjesno ponašanje agenta, odnosno United Media, u slučaju da im se neko od operatera obrati sa

zahtjevom za distribuciju sadržaja putem DTH platforme jeste da tom operateru blagovremeno dostavi jasne tehničke zahtjeve za ovu vrstu platforme, kako bi bio u mogućnosti da, nakon što iste pažljivo prouči, donese poslovnu odluku da li da nastavi sa postupkom, te ako se odluči za nastavak, da se dalje organizira kako bi ovlašteno lice agenta odnosno United Media izvršilo ocjenu ispunjenosti tehničkih zahtjeva, a sve u cilju izdavanja pozitivnog tehničkog izvještaja, ispunjenja drugih uslova i na kraju zaključenja ugovora o distribuciji.

Ništa od ovoga nije moguće ukoliko operater prethodno nije upoznat sa sadržajem tih tehničkih zahtjeva. Kako smo to gore objasnili, na žalost, od SK d.o.o., odnosno United Media nikada nismo dobili tražene tehničke zahtjeve za DTH platformu, i to bez ikakvog objašnjenja. Na prvom koraku naišli smo na prepreku i praktično odbijanje saradnje u pogledu DTH platforme.

Stoga, imajući u vidu spomenute odredbe Općih uslova ali i ponašanje United Media, odnosno SK d.o.o. kod njihove primjene na naš konkretan slučaj, jedini logičan zaključak jeste da spomenuta društva već kod njihovog donošenja (09.11.2016. god) nisu imala namjeru da operaterima koji nisu iz United grupe omoguće distribuciju Sport klub kanala putem DTH platforme, i da nije u pitanju nekakav slučajni propust kod njihove izrade (posebno priloga 6), koji komplikira sam postupak, već da je to bila i ostala njihova poslovna strategija. Ovo sve u situaciji kada u tom trenutku isključivo Telemah, povezano lice sa United Media vrši distribuciju medijskog sadržaja preko DTH platforme na tržištu BiH.

Također, ukazuje i na dodatne nejasnoće cijelog postupka iz Općih uslova, a tiču se operatera koji već ima zaključen ugovor o distribuciji Sport Klub kanala u kojem je optiraо za jednu platformu, a želi da distribuciju proširi i na drugu platformu, s tim da se, kako smo to gore detaljno objasnili, situacija dodatno komplicira kada je riječ o uvođenju DTH platforme. Članom 5.1.1. Općih uslova je predviđeno da SK d.o.o. ima obavezu da svakom operatoru na teritoriji BiH, na pisani zahtjev operatera u skladu sa formularom u prilogu 1, uputi ponudu za zaključenje ugovora u roku od 30 dana od dana prijema pisanoz zahtjeva operatera, zajedno sa Općim uslovima i drugim materijalima. Opći uslovi ne regulišu situaciju kako da djeluje operater koji već ima zaključen ugovor o distribuciji za emitovanje Sport Klub kanala, kao što to mi imamo, dakle nije jasno je da li takav operater treba da dostavi uredno sačinjen prilog 1 Općih uslova ili ne. Naravno, nelogično je i nesvrishodno da operator koji već ima zaključen ugovor o distribuciji, ovaj prilog 1 Općih uslova ponovo uredno popunjava i dostavlja SK d.o.o. da bi dobio ponudu zajedno sa Općim uslovima (koje već ima, ali koji na žalost ne sadrže tehničke zahtjeve za DTH platformu). Stoga smo odlučili da ne pratimo zahtjeve člana 5.1.1. Općih uvjeta, već da SK d.o.o. uputimo Poziv.

Kako nam nije odgovoreno, upućena je i urgencija, da bi nakon toga uslijedili su i telefonski razgovori u kojem je rečeno da je navedeno u Pozivu dovoljno i odgovarajuće za dalji postupak i da nisu potrebbni dodatni dokumenti sa naše strane.

Prema tome, i sama United Media, odnosno njen agent su potvrdili da je naše postupanje bilo adekvatno i prilagođeno situaciji. Čekali su se njihovi tehnički zahtjevi kao i drugi komercijalni uslovi. Sve je to bilo u skladu sa našom željom da na svaki mogući način postupamo u dobroj vjeri i sa dobrim namjerama sa svojim poslovnim partnerom.

Međutim, iz svega što se poslije dešavalo, odnosno njihovog potpunog ignorisanja, očigledno je da to nije bio slučaj i sa SK d.o.o. i United Media, te da njima postizanje dogovora sa Mtel-om u vezi sa distribucijom Sport klub kanala putem DTH platforme nikada i nije bila namjera.

Dodatno, postalo je očigledno da ovako sačinjeni Opći uslovi omogućavaju SK d.o.o., odnosno United Media da se u

zavisnosti od svoje subjektivne ocjene, prema svakom individualnom operateru ponašaju na način na koji žele, i s tim u skladu, na kraju zaključe ili ne zaključe ugovore sa njima, bez obzira na objektive okolnosti. To svakako nije u skladu sa nalozima Vijeća iz prethodnih rješenja koji se odnose na obaveze United Media povodom usvajanja Općih uslova, naročito zahtjeva da svi kriteriji budu transparentni i da važe jednaki uvjeti. Ono što može da se zaključi iz cijele situacije je da SK d.o.o. i United Media nikada nisu ni željeli da drugim operaterima omoguće emitiranje Sport Klub kanala na DTH platformi iz razloga što je njihovo povezano društvo, Telemah jedini pružatelj usluge emitiranja kanala na DTH platformi (i jasno jedini koji emitira Sport klub kanale), te da žele da isključe sve druge konkurenente koji imaju poslovni plan i finansijske mogućnosti da svoje poslovanje šire i na emitovanje sadržaja na DTH platformi.

Relevantno tržište u smislu člana 3. Zakona, te člana 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 33/10) čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu. Prema odredbi člana 4. Odluke, relevantno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne karakteristike, kvalitet, namjenu, cijenu ili način upotrebe. Relevantno geografsko tržište obuhvata cijelokupnu ili značajan dio teritorije BiH na kojoj subjekti djeluju u prodaji ili kupovini relevantnih usluga pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuju od uslova konkurencoje na susjednim geografskim tržištima (član 5. Odluke). Član 9. stav (1) Žakona propisuje da privredni subjekt ima dominantni položaj na relevantnom tržištu roba ili usluga, ako se zbog svoje tržišne snage može ponašati u značajnoj mjeri nezavisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, također uzimajući u obzir udio tog privrednog subjekta na tržištu, udio koji na tom tržištu imaju njegovi konkurenenti, kao i pravne i druge prepreke za ulazak drugih privrednih subjekata na tržište. Član 9. stav (2) Zakona, pretpostavlja da privredni subjekt ima dominantni položaj na tržištu roba ili usluga ako na relevantnom tržištu ima udio veći od 40%.

Član 10. stav (2), tačke b), i c) Zakona propisuje da je zabranjena zloupotreba dominantnog položaja kojima se ograničava konkurenca, ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača i primjenjuju različiti uslovi za istu ili sličnu vrstu poslova s ostalim stranama, čime se dovode u neravnopravan i nepovoljan konkurenčki položaj.

Imajući u vidu spomenute propise kao i dosadašnju praksu Vijeća, te sve gore navedene činjenice, predlažemo da se u ovom konkretnom postupku relevantno tržište definije kao tržište distribucije sportskih kanala sa nogometnim sadržajima visokog kvaliteta koji uključuju i prenos Live paketa engleske Premijer lige u BiH.

Na teritoriji BiH od svih sportskih kanala koji nude visoko kvalitetne nogometne sadržaje jedino kanal Sport Klub kanali nude prijenos Live paketa engleske Premijer lige, a SK d.o.o. kao agent United Media zaključuje ugovore o distribuciji Sport Klub kanala na teritorij BiH.

Prema tome, tržišni udjel United Media na ovako definisanom relevantnom tržištu iznosi 100%, te samim United Media ima dominantni položaj na tržištu u smislu člana 9. stav (2) Zakona.

Imajući u vidu sve gore navedene činjenice, može se zaključiti da United Media, preko svog agenta, SK d.o.o. zloupotrebljava dominantni položaj na, reklo bi se, već poznati način, odgovlašenjem i ignorisanjem u zaključivanju ugovora o distribuciji Sport Klub kanala dok operator, u ovom slučaju Mtel, ne odustane od daljih pokušaja za ugovaranje prava na distribuciju Sport Klub kanala preko DTH platforme.

Jasno je da su se SK d.o.o. i United Media namjerno ponašali na način da ne dođe do bilo kakvog dogovora sa Mtel-om u vezi sa distribucijom Sport Klub kanala za DTH platformu. Ovo prije svega njihovim ponašanjem nakon Poziva, Urgencije, Telefonskih razgovora, e mail korespondencije, prema predstvincima Mtel-a.

Također, na ovakav zaključak dodatno upućuje i neuključivanje tehničkih zahtjeva za DTH platformu u prilog 6 Općih uslova, gdje je očigledno da je takva njihova strategija usmjerena ne samo na Mtel, već i sve druge potencijalne operatere koji ne pripadaju United grupi.

Ovakvim ponašanjem Mtel je onemogućen da se efektivno takmiči na tržištu distribucije radio i TV programa i stavljen je u nepovoljniji položaj u odnosu na Telemach i druge operatere iz United grupe, koji u svojoj ponudi imaju takav kvalitetan sportski sadržaj. Live paket engleske Premier lige na svim svojim platformama na kojima emituju sadržaj. Na taj način operateri iz United grupe imaju konkurenčku prednost kod krajnjih potrošača, posebno kod onih koji bi se opredijelili za DTH platformu. Ovdje posebno treba imati u vidu da je Telemach (zajedno sa povezanim licima) dominantni tržišni sudionik, s tim da Telemah medijski sadržaj uključujući tu i Sport klub kanale u značajnoj mjeri distribuira upravo preko DTH platforme (preko 35% njihovih pretplatnika koristi DTH platformu, što čini skoro 100% DTH pretplatnika u BiH), te je očigledno u interesu United grupe da u ovoj vrsti distribucije Sport Klub kanala ostane praktično jedini na području BiH, naspram svih svojih konkurenata.

Na taj način određene kategorije stanovništva, koji imaju dostupnu samo mogućnost korištenja DTH platforme, su diskriminirane u odnosu na ostale korisnike koji signal primaju putem CATV ili IPTV platforme, što je s aspekta raznovrsnosti sadržaja i jednakе dostupnosti svima, nedopustivo, naročito ako se imu u vidu kvalitet i atraktivnost tog sadržaja.

Na osnovu svega navedenog, smatramo da predmetni zahtjev sadrži više nego dovoljno informacija kako bi Vijeće utvrdilo da postoji osnovana sumnja da United Media, direktno ili indirektno preko svog agenta SK d.o.o., značajno sprječava, ograničava, odnosno narušava tržišnu konkurenčiju u smislu člana 27, stav 2 Zakona.

Mtel predlaže Vijeću da utvrdi da je United Media, putem svog agenta SK d.o.o. na tržištu distribucije sportskih kanala sa fudbalskim sadržajima visokog kvaliteta koji uključuju i prenos Live paketa engleske Premier lige u BiH namjernim odugovlaženjem, odnosno odbijanjem potpisivanja ugovora o distribuciji Sport klub kanala za DTH platformu, Mtel dovela u neravnopravan i nepovoljan konkurenčki položaj u odnosu na druge operatere, odnosno da je na taj način United Media ograničila relevantno tržište a na štetu korisnika koji su uskraćeni za praćenje nogometnih sadržaja visokog kvaliteta, koji uključuju i prenos Live paketa engleske Premier lige sve u smislu člana 10, stav (2), tačke b i c) Zakona.

Pored navedenog, Mtel predlaže da Vijeće doneše mјere u cilju eliminisanja spomenutih radnji zloupotrebe, na način da se pored eventualnog izricanja novčane kazne u smislu člana 48 stav (2) Zakona, naloži United Media i SK d.o.o. da svoje ponašanje usklade sa odredbama Zakona i prekinu sa kršenjem istog i da Mtel-u, SK d.o.o. bez odlaganja, dostavi komercijalno-tehničku ponudu za distribuciju Sport Klub kanala na DTH platformi.

3.1. Zaključak o pokretanju postupka

Na osnovu gore navedenog, Konkurenčko vijeće je ocijenilo da povrede Zakona, na koje Podnosič zahtjeva ukazuje, nije moguće utvrditi bez provedbe postupka, te je u skladu sa članom 32. stav (2) Zakona, na 73. sjednici održanoj dana 23. septembra 2020. godine, donijelo Zaključak o pokretanju postupka, broj UP-06-26-2-018-6/20 (u daljem tekstu: Zaključak),

radi utvrđivanja zloupotrebe dominantnog položaja u smislu člana 10. stav (2) tačka b) i c) Zakona o konkurenčiji.

Konkurenčko vijeće je dostavilo Zaključak Podnosiocu zahtjeva, aktom broj UP-06-26-2-018-10/20 dana 23. septembra 2020. godine. U skladu sa članom 33. stav (1) Zakona Konkurenčko vijeće je dostavilo Zaključak na odgovor privrednom subjektu Sport Klub dana 23. septembra 2020. godine, aktom broj UP-06-26-2-018-11/20, a privrednom subjektu United Media, dana 26. oktobra 2020. godine aktom broj UP-06-26-2-018-14/20.

Sport Klub je dana 8. oktobra 2020. godine zatražio produženje roka za dostavu odgovora na Zaključak i Zahtjev, aktom broj UP-06-26-2-018-12/20, a koji mu je odobren aktom broj UP-06-26-2-018-13/20. Dana 3. novembra 2020. godine zaprimljen je odgovor privrednog subjekta Sport Klub.

Privredni subjekt United Media je dana 12. novembra 2020. godine zatražio produženje roka za dostavu odgovora aktom broj UP-06-26-2-018-17/20, a dana 18. novembra 2020. godine zaprimljena je punomoć za zastupanje u ovom postupku za advokate Nihada Sijerčića, Aminu Đugum, Lejlu Popara i Alenu Gračića, advokate iz Sarajeva za zastupanje u ovom postupku, kako i Zahtjev za produženje roka za dostavu odgovora od strane punomoćnika United Media, a koji mu je odobren aktom Konkurenčkog vijeća broj UP-06-26-2-018-18/20.

U ostavljenom roku, dana 3. novembra 2020. godine zaprimljen je odgovor privrednog subjekta Sport Klub na Zahtjev i Zaključak akt broj UP-06-26-2-018-15/20, a dana 3. decembra 2020. godine zaprimljen je i odgovor United Medie na Zahtjev i Zaključak broj UP-06-26-2-018-21/20.

3.2. Odgovor privrednog subjekta Sport Klub na Zahtjev i Zaključak

U Odgovoru privrednog subjekta Sport Klub u bitnom se navodi sljedeće:

- Sport Klub nije aktivan na predloženom relevantnom tržištu pa ne može imati ni dominantni položaj, te Postupak u dijelu koji je pokrenut protiv ovog privrednog subjekta treba biti obustavljen;
- Vijeće je već imalo prilike da u ranijim postupcima odlučuje o pitanjima distribucije kanala Sport Klub;
- Isto kao u predmetnom postupku, u ranijim postupcima su podnosioci zahtjeva navodili Sport Klub kao protivnu stranu.
- U Rješenju Konkurenčkog vijeća iz 2013. godine mjerodavno tržište definirano je kao tržište distribucije sportskih kanala sa nogometnim sadržajima visoke kvalitete koji uključuju i prenos Live paketa engleske Premier lige u BiH i odbilo je u potpunosti zahtjev podnosioca zahtjeva protiv društva Sport Klub d.o.o. Sarajevo navodeći kako Sport Klub d.o.o. Sarajevo, uz ostala tri privredna društva, nije aktivna na relevantnom tržištu, te stoga ne može ni imati dominantni položaj na tržištu, pa samim tim niti zlouprijetebiti isti;
- I u kasnijim postupcima u vezi sa emitovanjem kanala Sport Klub, Konkurenčko vijeće je utvrdilo povrede samo u odnosu na osobe koja su emiteri odgovarajućih kanala, a ne u odnosu na njihove lokalne zastupnike emitera;
- Imajući u vidu da se u tom pogledu ništa nije promijenilo - Sport Klub d.o.o. Sarajevo i dalje nije aktivna na relevantnom tržištu Sport Klub d.o.o. Sarajevo smatra da Konkurenčko vijeće nije imalo osnova da uopće pokrene Postupak protiv Sport Klub d.o.o. Sarajevo i stoga treba bez odlaganja obustaviti postupak protiv ovog poslovнog subjekta, te mu se učešćem u ovoj postupku stvaraju nepotrebni i neosnovani troškovi;

Uprkos navedenom kako je Zahtjev neosnovan, Sport Klub prepreca radi podnosi i odgovor u pogledu navoda iz zahtjeva, te

ističe da je isti neosnovan, i da zanemaruje vjerovatnost da poslovni subjekt Mtel nije poštovao Opće uslove distribucije kanala Sport Klub, koji predstavljaju sastavni dio ugovorne saradnje između United Media i operatora. Mtel ovakvo postupanje ne spori u Zahtjevu, već izričito navodi na str. 10. zahtjeva da je "odlučio da ne prati zahtjeve općih uslova, već da uputi poziv Sport Klubu".

Konkretno, nesporne su činjenice navedene u Zahtjevu i Zaključku:

- Tačno je da su poslovni subjekti Mtel i Sport Klub dana 31.3.2017. godine zaključili Ugovor o distribuciji TV kanala Sport Klub, te da Opći uslovi čine sastavni dio ovog Ugovora,
- Također je tačno da je predmetni Ugovor još na snazi, te da je Aneksom 1 dopunjen broj kanala koje poslovni subjekt Mtel distribuiru u skladu sa Ugovorom,
- Nesporno je i da je poslovni subjekt Mtel dana 7. 12. 2018. godine donio Odluku o uspostavljanju vlastite DTH usluge, te da je od tog dana ponudio predmetnu uslugu svojim korisnicima,
- Tačno je i da se poslovni subjekt Mtel nekih devet mjeseci nakon toga javio poslovnom subjektu Sport Klub sa informacijom da pruža uslugu i predmetnim korisnicima putem DTH usluge, te da je poslovni subjekt Sport Klub nakon toga predmetne činjenice morao komunicirati svom principalu. U pogledu te okolnosti, treba imati u vidu navode Mtel-a da "se usredotočio upravo na omogućavanje korisnicima DTH usluge praćenja Sport Klub kanala, u prvom redu imajući u vidu njegov visoki kvalitet i atraktivnost sadržaja za korisnike" i ako u dugoročnom periodu prije toga distribuiru Sport Klub kanale, Mtel nije "pristup kanalima" tražio prije ili neposredno nakon lansiranja usluge na BH tržištu, već tek devet mjeseci nakon što je istu i lansirao na tržištu.
- Nakon šest mjeseci od posljednje komunikacije u pogledu distribucije Sport Klub kanala (i gotovo godinu i pol nakon uspostavljanja DTH usluge na Bh tržištu) Mtel se obraća Vijeću za zaštitu u pogledu sadržaja koji tvrdi da predstavlja ključni input za poslovanje.

Kršenje ugovornih obaveza od strane poslovnog subjekta Mtel:

Ugovor kao autoriziranu platformu između ostalog navodi i DTH, te shodno tome ne isključuje mogućnost pružanja usluge krajnjim korisnicima i putem ove platforme. Međutim, Mtel pojašnjava da li je onda u trenutku obraćanja poslovnom subjektu Sport Klub znao i bio svjestan da je, ako ugovor o distribuciji predmetnih kanala uključuje i DTH platformu, na osnovu odredbi člana F.4. ugovora, kanale čiju je distribuciju ugovorio bio dužan i da distribuiru i svojim DTH korisnicima od prvog dana pružanja usluga korisnicima (naravno, uz prethodnu obavijest i provedbu tehničkog due diligence-a).

U tom slučaju, a što Mtel ne navodi u svom Zahtjevu, da li je u tom slučaju bio dužan da, u skladu sa članom F.4. Ugovora, u izvještaju o broju korisnika koje dostavlja poslovnom subjektu Sport Klub od početka pružanja usluge putem DTH tehnologije uvrsti ukupan broj svojih korisnika, pod kojim se podrazumijevaju svi korisnici kojima ovaj operater može distribuirati svoj signal, pa i korisnici koji koriste DTH tehnologiju.

Nužno se nameće i pitanje zbog čega u konkretnom slučaju poslovni subjekt Mtel tokom devet mjeseci 2019. godine nije postupao u skladu sa odredbama člana E.1. i F.4. Ugovora, odnosno zbog čega kanale Sport Kluba nije distribuirao svojim DTH korisnicima, te o istom obavijestio poslovni subjekt Sport Klub u skladu sa ugovornim obavezama. Iz odredbi Ugovora nesporno proizlazi kako je poslovni subjekt Mtel bio dužan da kanale Sport Kluba distribuiru na svim platformama na kojima

ima mogućnosti isporučiti audiovizuelni sadržaj, u skladu sa važećim Ugovorom.

Poslovni subjekt Mtel također u svom Zahtjevu ne pojašnjava je li činjenica da je zanemarjući navedenu obvezu, Protivnim stranama prouzročio materijalnu štetu, a obzirom da očigledno nije prijavio ukupan broj korisnika, što mu je bila obaveza.

Ugovor sa Općim uslovima u ovim slučajevima predviđa izuzetno teške posljedice po operatora za kršenje obaveza iz člana E.1. i F.4. Ugovora - prestanak ugovora u skladu sa poglavljem I. Ugovora, uz naknadu štete, te pod određenim uslovima i ugovornu kaznu iz člana E.2. Ugovora.

Poslovni subjekt Sport Klub koji je samo agent, o predmetnim okolnostima nije ovlašten odlučivati, te će se o istima izjasniti poslovni subjekt United Media u svom odgovoru i eventualno drugim pravnim radnjama.

Imajući u vidu sve navedeno, čini se da je očigledno da poslovni subjekt Mtel, ne samo da ne uvida tešku povredu ugovornih obaveza za koju je odgovoran, nego još optužuje Protivne strane da ga onemogućuju da distribuiru predmetne sadržaje i to tri godine nakon što je zaključio Ugovor, te sve vrijeme globalne pandemije COVID-19 i šest mjeseci nakon posljednje komunikacije po relevantnom pitanju.

U konkretnim okolnostima, poslovni subjekt Mtel najprije devet mjeseci nakon uvodenja DTH platforme nije poduzeo niti jednu radnju u cilju ispunjenja ugovornih obaveza iz člana F.4. i E.1. Ugovora, a tek zatim se obratio poslovnom subjektu Sport Klub, pa je nejasno zbog čega: a) to nije učinjeno odmah, b) zašto isti nije postupao u skladu sa pravima i obavezama iz Ugovora.

Iz svega navedenog očigledno je da je Zahtjev neosnovan, ne samo da ne postoji povreda konkurenčije od strane Protivnih strana, već je nasuprot tome izvjesno da se radi o ozbiljnom kršenju ugovornih obaveza poslovnog subjekta Mtel, te poslovni subjekt Sport Klub predlaže Vijeću iz svih gore navedenih razloga da Zahtjev odbije u cijelosti.

Tehnički uslovi za distribuciju kanala Sport Klub:

Apsurdni su navodi iz Zahtjeva da su Opći uslovi pripremani sa ciljem da se operatori koji koriste DTH tehnologije sprječe da distribuiraju Sport Klub. Naime, u tom trenutku, pa sve do početka 2019. godine, na Bh tržištu nisu uopće postojali operatori koji koriste DTH (izuzev Telemach-a), te je nejasno kako bi i zašto bio pripreman i učinjen javno dostupnim dokument koji sprječava određenu mogućnost licima koja na tržištu ni ne postoje u danom trenutku.

Tačno je da tehnički uslovi distribucije DTH platforme nisu detaljno razrađeni u Općim uvjetima kao za IPTV i CATV platformu, ali samo iz razloga što u to vrijeme svi zainteresirani operatori koriste IPTV ili CATV tehnologiju, te je principal detaljnije obradio uslove za distribuciju putem tih tehnologija.

To nikako ne znači da je u bilo kojem trenutku bila sprječena ili nedozvoljena distribucija putem DTH platforme. Poslovni subjekti i danas mogu predmetne kanale distribuirati svojim DTH korisnicima, samo je za to potrebno platiti naknadu koja je ugovorenata i prethodno obaviti provjere svoje tehničke zaštite, što je Mtel-u poznata procedura koju je već vrlo brzo propšao za svoju IPTV platformu.

O poduzimanju daljnjih mjer u vezi s mogućim povredama Ugovora od strane Mtel-a i zahtjevu za naknadu štete će svakako odlučiti principal po svojoj diskrecijskoj ocjeni i zakonom propisanim procedurama.

Nema pravnog osnova za vodenje postupka:

Vijeće je već odbilo navode da Protivne strane nisu provele ranija rješenja Vijeća.

Sport Klub smatra osobito tendencioznim navode Mtel-a u vezi sa postupcima koji su pred Vijećem vođeni protiv ranijeg emitera kanala Sport Klub.

Kao što je Vijeću već poznato, bez obzira što je raniji emiter koji je stranka u postupcima koji su vođeni pred Vijećem u periodu od 2013-2015 godine, davno prestao emitirati kanale Sport Klub, svi nalozi Vijeća iz ranijih Odluka su izvršeni i sve novčane obaveze plaćene, i ako još nisu iscrpljeni svi pravni liječkovi protiv navedenih odluka.

Rješenja Vijeća po zahtjevu poslovnih subjekata Asocijacija kablovskih operatora u Bosni i Hercegovini (AKOP) i Elta Kabel protiv privrednih subjekata United Media Distribution SRL, Bukurešt, Rumunija i Sport Klub broj 06-26-2-006-143-II/15 od 23. 12. 2015. godine izvršeno je u cijelosti u roku koje je naložilo Vijeće, uključivši između ostalog i usvajanje Općih uslova koje konkretni operator osporava, i ako su isti bili jasni kada je po njima zaključivao važeći Ugovor, te Sport Klub smatra da je suvišno i nepotrebno citiranje konkretnog predmeta nakon skoro pet godina.

Opći uslovi sa cjenikom i dokazima o slanju istih svim zainteresovanim operatorima, te razni kasniji aneksi, pojašnjenja i dopune Općih uslova sa dokazima dostavljeni su proaktivno i samoinicijativno svim zainteresovanim operatorima, kao i Vijeću više puta.

Da su navedene odluke izvršene i isti uslovi ponuđeni svim zainteresovanim operatorima potvrđuje i činjenica da je ugovore o distribuciji predmetnih kanala po navedenim uslovima imaju svi veći operatori u BiH, uključujući i Mtel, pri čemu su neka društva već više puta mijenjala pakete Sport Klub kanala koje koriste, odnosno koristili su nove kanale i pogodnosti koje su bile ponuđene, te djelujeapsurdno pitanje navodnih nejasnoća predmetnih akata pokretati skoro pet godina nakon što su razni zainteresovani operatori zaključili ugovore o distribuciji kanala Sport Klub na lokalnom tržištu, pod transparentnim uslovima koje konkretni operator ne želi primijeniti. (Dokaz: Ugovori sa operatorima).

Kao što je Vijeću već poznato, povezano lice Mtel-a (Elta Kabel d.o.o. Dobo) je prije više godina osporavalo da je predmetno rješenje iz 205. godine provedeno i sa zahtjevom da izvršenje se se obratili Vijeću, što je od strane Vijeća odbijeno nakon što je United Media i Sport Klub dostavili Vijeću dokaz o izvršenju. (Dokaz: zaključak broj 06-26-2-006-273-II/15 od 7. 6. 2018. godine).

Navodi o kojima je već odlučeno navedenim zaključkom ne mogu se sada ponovo preispitivati, niti se nakon toliko godina može ukazivati na bilo kakve nejasnoće Općih uslova, što pokušava Mtel, naime radi se o tzv. već presuđenoj stvari.

Uslovi koje United Media nudi operatorima, a koje Mtel smatra "nejasnim" dostavljeni su Vijeću i Vijeće ih nije osporilo.

U skladu sa nalogom iz rješenja broj 06-26-2-006-143-II/15 od 23. 12. 205. godine, raniji emiter kanala Sport Klub je bio u obavezi da svim zainteresovanim CATV/IPTV/DTH operatorima učini dostupnim Opće i tehničke uslove pružanja usluga i rješenje Vijeća, te da u roku od 60 dana zaključi ugovore o distribuciji kanala Sport Klub sa svim zainteresovanim CATV/IPTV/DTH operatorima u Bosni i Hercegovini pod istim uslovima.

Kako je raniji emiter prestao emitirati kanale Sport Kluba, United Media, je i ako nije bio stranka u navedenom postupku, niti je pravni slijednik ranijeg emitera, u cijelosti postupilo u skladu sa obavezom ranijeg emitera, o čemu je Vijeće više puta obaviješteno.

Vijeće nije ni na koji način ukazalo da ovi dokumenti nisu u skladu sa nalogom iz Rješenja od 23. 12. 2015. godine, na taj način, Vijeće je odobrilo sadržaj ovih dokumenata prije više godina te se isti primjenjuju na lokalnom tržištu u definisanoj formi.

Time što nije iskazalo svoje zamjerke na dokumente koji su mu predani, Vijeće je očito smatralo da su ovi dokumenti u skladu sa Zakonom. U suprotnom Vijeće bi postupilo po službenoj

dužnosti i svojim zakonskim obavezama kako bi osiguralo postupanje na tržištu u skladu sa propisima. Na osnovu navedenog, Vijeće nema ovlasti da provodi predmetni postupak protiv strana u vezi sa dokumentima u pogledu kojih nije iskazalo protivljenje kada su isti bili dostavljeni Vijeću.

U skladu sa članom 131. Zakona o upravnom postupku, koji se supsidijarno primjenjuje na procesna pitanja koja nisu izričito regulisana Zakonom, službeno lice koje vodi postupak dužno je upozoriti stranku na njena prava u postupku i ukazati joj na pravne posljedice njenih radnji ili propuštanja u postupku.

Shodno navedenom, da je Vijeće smatralo kako dokumenti dostavljeni kao dokaz izvršenja rješenja od 23.12.2015. godine nisu u skladu sa obavezama koje je tadašnji emiter kanala Sport Klub imao, Vijeće je imalo obavezu da u pogledu ovoga upozori Protivne strane i osigura primjenu propisa, a nije to učinilo već skoro pet godina. Time što u vezi s ovim Vijeće nije iskazalo bilo kakve zamjerke, emiter kanala Sport Klub je mogao da se opravdano osloni na to da su dokumenti koje je predao Vijeću bili u skladu sa Zakonom, te stoga nema pravnu osnovu za provedbu predmetnog postupka, naprotiv, naknadnim osporavanjem predmetnih uslova bi se grubo prekršilo pravo na pravnu sigurnost i legitimna očekivanja emitera u pogledu poslovanja na Bh tržištu, te oštetili ostali operatori aktivni na tržištu koje su prilagodili i zaključili ugovore u skladu sa istim uslovima.

Relevantno tržište:

Sport Klub i ako je upoznat sa definicijama relevantnog tržišta koje je Vijeće koristilo u ranijim postupcima, smatra da definicija koju je Vijeće usvojilo u konkretnom slučaju, ukoliko ne obustavi postupak, mora biti u skladu sa praksom Evropske komisije, u tom slučaju, postojanje dominantnog položaja United Media, na tržištu prodaje prava na distribuciju kanala ne može se prepostaviti, pošto United Media nije jedini poslovni subjekt koji djeluje na tržištu distribucije tematskih sportskih kanala u BiH.

U ovom pogledu, pitanje zloupotrebe dominantnog položaja utemeljeno je na pristupu subjekata aktivnih u TV maloprodaji sportskim kanalima, uključujući i povezano lice podnosioca zahtjeva, koje emitira sportski kanal "Arena Sport". Stoga, tržište koje je relevantno u pogledu moguće zloupotrebe bi trebalo analizirati kao tržište snabdijevanja i nabavke TV kanala za potrebe distribucije putem operatora. Protivne strane smatraju da bi relevantno tržište trebalo odrediti kao emitiranje kanala sa sportskim sadržajima, te da bi takva definicija bila adekvatnija od "tržišta distribucije sportskih kanala sa nogometnim sadržajima visokog kvaliteta koji uključuju i prenos Live paketa engleske Premijer lige", koje bi dovela do toga da se utvrdi monopolski položaj svakog kanala koji posjeduje prava visokog kvaliteta. Dodatno, pošto u BiH nespecijalizirani kanali emitiraju znatan broj sportskih kanala sadržaja visoke kvalitete i pošto preplatnici takvim sadržajima mogu pristupiti na isti način kao što mogu pristupiti specijaliziranim sportskim kanalima, ne bi bilo ispravno relevantno tržište proizvoda definisati kao tržište specijaliziranih sportskih kanala.

Sport Klub nije prisutan na relevantnom tržištu:

Kao što je navedeno Vijeće je utvrdilo kako u ranijim predmetima, Sport Klub nije prisutan na relevantnom tržištu u pogledu distribucije TV kanala u BiH. shodno tome, ne može imati dominantni položaj na tržištu na kojem nije prisutan, a ne može ni zlouporebljivati položaj kojeg nema. United media se bavi emitiranjem sportskih sadržaja. Ukoliko bi Vijeće u predmetnom postupku usvojilo istu definiciju relevantnog tržišta kao u ranijim predmetima, United Media nužno bi imala vladajući položaj pošto je Sport Klub jedini kanal koji emitira englesku Premijer ligu. Međutim, čak i ukoliko United Media ima vladajući položaj Mtel koji snosi teret dokazivanja, nije dokazao da je United Media počinio bilo koji akt koji bi predstavljao zloupotrebu vladajućeg položaja.

United Media nije dominantan na tržištu snabdijevanja sportskim kanalima:

Ne može se pretpostaviti da je United Media dominantan na tržištu snabdijevanja sportskim kanalima bez detaljne analize uvjeta konkurenčije na mjerodavnom tržištu.

Odsutnost tržišne snage United Media na tržištu prodaje sportskih kanala proizlazi iz činjenice da pored Sport Kluba postoje i druge alternative u pogledu sportskih kanala, uključujući i privredne subjekte pod kontrolom podnosioca inicijative u konkretnom slučaju.

Ne postoje radnje zloupotrebe dominantnog položaja:

Niti jedna od radnji navedenih u Zahtjevu ne predstavlja radnju zloupotrebe dominantnog položaja. Sport Klub će se po potrebi dodatno izjasniti na navode Mtel-a u daljem toku postupku, ukoliko Vijeće ne odbaci Zahtjev.

Imajući u vidu sve navedeno privredni subjekt Sport Klub predlaže Konkurenčijskom vijeću da obustavi postupak i obaveže Mtel da snosi troškove postupka.

3.3. Odgovor privrednog subjekta United Media na Zahtjev i Zaključak

U Odgovoru privrednog subjekta United Media u bitnom se navodi sljedeće:

Prije svega, United Media želi ukazati da je dostava Zaključka i Zahtjeva neuredna u smislu propisa BiH i međunarodnih pravila dostave, jer nije izvršena diplomatskim putem i u prevodu stalnog sudskog tumača na službene jezike u Luksemburgu. United Media ostaje kod zahtjeva da se dostava izvrši uredno, te da rokovi za dostavljanje odgovora počinju teći tek po urednoj dostavi.

Opreza radi, iako smatra da je dostava Zaključka neuredna i nepravilna, da bi izbjegao rizik nastupanja štetnih posljedica, United Media blagovremeno dostavlja svoj odgovor na Zaključak i Zahtjev.

United Media se pridružuje zahtjevu Sport Klub za odbacivanje Zahtjeva i obustavu Postupka:

United Media je od svog lokalnog agenta Sport Klub dobio njegov odgovor na Zahtjev i Zaključak, sa kojim je u cijelosti saglasan, te se pridružuje svim bitnim navodima Sport Klub danim u odgovoru, kako slijedi:

- United Media smatra da, kao agent koji postupa po njegovim instrukcijama, Sport Klub nije aktivan na predloženom relevantnom tržištu, pa ne može imati ni dominantni položaj, te stoga postupak u dijelu u kojem je isti pokrenut protiv ovog poslovнog subjekta treba biti obustavljen kao očigledno neosnovan.
- Zahtjev je očigledno neosnovan iz razloga navedenih u dostavljenom odgovoru Sport Kluba, sa kojima je United Media u cijelosti saglasna, te se istima pridružuje i potvrđuje da isti čine i sastavni dio ovog odgovora, te ih iz razloga ekonomičnosti neće prenositi.
- Kako je iz argumenata iznesenih u odgovoru Sport Klub očigledno da Mtel nije učinio vjerojatnim da prijavljene radnje mogu predstavljati radnje zloupotrebe dominantnog položaja, to Vijeće nije stvarno nadležno da ih uopće razmatra, te predlažemo da Vijeće pozove Mtel da u roku od 3 dana upotpuni svoj Zahtjev i učini vjerojatnim da navodne radnje koje ističe u Zahtjevu predstavljaju povrede Zakona o konkurenčiji, a ako to ne učini, predlažemo da Vijeće donese zaključak o obustavljanju postupka, na osnovu člana 25. stav (1) tačka e) i člana 42. stav (2) Zakona, odnosno člana 138. stav (3) Zakona o upravnom postupku.

United Media smatra da su vjerojatni razlozi za podnošenje Zahtjeva od strane Mtel-a, nakon proteka toliko vremena - uz pokušaj skrivanja kršenja ugovornih obaveza i izbjegavanje odgovornosti za štetu koju je time prouzročio United Media i

postupci koje pojedine članice United Group vode pred Vijećem protiv članica Telekom Srbija grupe, što uključuje zloupotrebe dominantnog položaja u vezi sa distribucijom kanala RTS, te osporavanje postupaka ocjena koncentracija kojima je Telekom Srbija stekla monopolski položaj na mjerodavnim tržištima u desetinama gradova i općina BiH u postupku, koji po ocjeni kompanija u sastavu United Group, nije bio proveden po Zakonu o konkurenčiji.

Protivne strane su od Mtel dobine zahtjev za dostavljanje nove ponude, koju će dostaviti u propisanim rokovima.

Pozicija Poslovнog subjekta Mtel na vertikalno nižem tržištu:

Neutemeljeni su i navodi Mtel-a o navodnoj tržišnoj snazi povezanih osoba United Media na vertikalno nižem tržištu.

Naime, poslovni subjekt Mtel ima monopolsku poziciju na području na kojem djeluje, kao i kontrolu nad ključnom telekomunikacijskom infrastrukturom i značajne prednosti u pogledu ekonomije obima i opsega, te nema bilo kakvu konkurenčiju. Također, povezane osobe u okviru grupe proizvode i emitiraju usporedivi kanal sa kanalom "Sport Klub" ("Arena Sport"), koji emitira slične prestižne sportske sadržaje.

Ovaj subjekt, sa svojim povezanim osobama u BiH, jedini je poslovni subjekt koji se na tržištu distribucije medijskih sadržaja može ponašati neovisno od svojih konkurenata, što i dokazuju stalna povećanja maloprodajnih cijena, koje članice ove grupacije vrše nakon što su stekle tu poziciju na tržištu, kako tvrdi RAK u svojoj analizi.

Uzimajući u obzir da svi bitni konkurenti, uključujući i Mtel, imaju ugovore o distribuciji kanala Sport Klub, ne postoji nikakav osnov da bi se Protivne strane mogle okvalificirati kao vladajuće na vertikalno nižem tržištu kao ni da bi mogle da takvu tržišnu snagu zlouporabiti kako bi sprječile pristup Sport Klub kanalima.

Da zaista postoji povreda na koju ukazuje Mtel, trebalo bi da postoje i neki efekti na vertikalno nižem tržištu. Međutim, takvi efekti ne postoje. Mtel je (čak i ako se ne računaju povezane osobe) u periodu 2016-2019 udvostručio broj korisnika, sa 50.886 na 103.240, što dokazuje nedostatak bilo kakvih negativnih efekata na njegovo poslovanje (naprotiv, značajan rast konkretnе grupacije na teritoriji Bosne i Hercegovine).

Protivne strane nemaju ni sposobnost ni poticaj da izvrši zatvaranje tržišta:

Iako Mtel navodi da su Protivne strane izvršile više radnji zloupotrebe dominantnog položaja, svi se ti navodi suštinski svode na navodne radnje diskriminacije kako bi zatvorilo tržište za konkurenčne na vertikalno nižem tržištu. Međutim, imajući u vidu stvarne efekte na vertikalno nižem tržištu (stvoreni monopol Mtel-a), ovi navodi su očigledno neosnovani.

Takvi navodi se ne mogu prihvati i iz više razloga: protivne strane su postupile u skladu sa rješenjem Vijeća iz 2015. godine; da je to rješenje provedeno dokazuje činjenica da svi bitni konkurenti imaju ove sadržaje, uključujući sam Mtel; protivne strane nemaju sposobnost da dovedu do zatvaranja tržišta za konkurenčne na vertikalno nižem tržištu (sam Mtel na pojedinim dijelovima teritorije BiH ima monopolski položaj na vertikalno nižem tržištu); te protivne strane nemaju poticaja za takvo zatvaranje tržišta (s obzirom na prethodno navedeno, odnosno na činjenicu da već omogućavaju glavnim konkurentima pristup istom sadržaju). U tom smislu, Mtel nije ponudio ni jedno razumno obrazloženje uskraćivanja saradnje u konkretnim okolnostima, osim navodne "nekompetentnosti" i "zlonamjernosti" lica sa kojima želi da zasnuje ugovorni odnos.

4. Zahtjev za izuzeće postupajućeg odgovornog člana Konkurenčijskog vijeća

Konkurenčijsko vijeće je dana 3. decembra 2020. godine, pod brojem UP-06-26-2-018-22/20 zaprimilo Zahtjev za izuzeće

postupajućeg odgovornog člana Konkurenčijskog vijeća u ovom postupku, podnesen od United Media predmetnom postupku.

Zaključak broj UP-06-26-2-018-23/20 kojim je odbijen Zahtjev privrednog subjekta United Media za izuzeće odgovornog člana Konkurenčijskog vijeća u predmetnom postupku kao neosnovan donezen je na 76. (sedamdesetšestoj) sjednici dana 20.11.2020. godine te istog dana dostavljen privrednom subjektu United Media u prilogu akta broj UP-06-26-2-018-24/20.

Informaciju predsjedniku Konkurenčijskog vijeća o razlozima za zabrinutost povodom nezakonitih radnji postupajućeg odgovornog člana u predmetnom postupku dostavio je punomoćnik privrednih subjekata Sport Klub i United Media podneskom koji je zaprimljen pod brojem UP-06-26-2-018-26/20 dana 31.12.2020. godine.

5. Nastavak postupka

Konkurenčijsko vijeće je dana 5. novembra 2020. godine aktom broj UP-06-26-2-018-16/20 dostavilo privrednom subjektu Mtel podnesak privrednog subjekta Sport Klub kao odgovor na Zahtjev za pokretanjem postupka na eventualno očitovanje.

U očitovanju Mtel-a, na odgovor Sport Kluba, koje je zaprimljeno dana 27. novembra 2020. godine pod brojem UP-06-26-2-018-20/20 navedeno je, u bitnom, sljedeće:

Odgovor na zahtjev za odbacivanje Zahtjeva i obustavu postupka protiv Sport Klub:

Vijeće je Zaključkom pokrenulo postupke protiv United Media i Sport Klub, a po Zahtjevu. Sport Klub u svom podnesku od 3. novembra 2020. godine navodi da Vijeće nije imalo uprće osnova pokrenuti postupak protiv Sport Klub, te da s toga treba bez odlaganja da obustavi postupak protiv njega jer nije aktivran na relevantnom tržištu kao i da mu se učešćem u ovom postupku stvaraju nepotrebni i neosnovani troškovi.

Tačno je da je u rješenju br. 05-26-3-002-179-II/13 od 16.12.2013. god. (u daljem tekstu: Rješenje iz 2013.) u tački 7. dispozitiva odbijen zahtjev podnosioca kao neosnovan uz obrazloženje da između ostalih Sport Klub nije prisutan na relevantnom tržištu, tržištu distribucije sportskih kanala sa nogometnim sadržajima visoke kvalitete, koji uključuju i prenos Live paketa engleske Premjer lige u BiH, ali je također tačno i da u rješenju br. 06-26-2-006-143-II/15 od 23.12.2015. g. (u daljem tekstu: Rješenje iz 2015.), kao i rješenju br. 04-26-2-005-113-11/15 od 20.12.2017. (u daljem tekstu: Rješenje iz 2017.) to nije slučaj. U svim navedenim, pa i u postupku okončanim Rješenjem iz 2013., postupak se od strane Vijeća vodio i protiv Sport Klub. To što Rješenjem iz 2015. i Rješenjem iz 2017., Sport Klub nije kažnen, ne znači da neće biti u budućnosti, zbog utvrđenih povreda Zakona, odnosno da nije potrebno voditi postupak protiv njega.

Dalje, Sport Klub ukazuje da se ni u drugim sličnim slučajevima postupci nisu vodili protiv lokalnih zastupnika emitera, te navodi primjer postupka broj UP-04-26-2-019-1/15 koji se vodio protiv privrednog subjekta HD WIN d.o.o. iz Beograda, Srbija, a ne protiv njegovog lokalnog zastupnika privrednog subjekta VMK Media d.o.o. iz Sarajeva. Sport Klub tu zaboravlja da ukaže na bitnu činjenicu da zahtjev za pokretanje postupka Vijeću nije ni podnijet protiv ovog privrednog subjekta od strane Telemacha, kao ni činjenicu da VMK Media d.o.o. iz Sarajeva ne zaključuje ugovore o distribuciji Arenasport kanala kao agent HD WIN d.o.o., već to čini sam HD WIN d.o.o. a što nije slučaj sa Sport Klub-om.

Naime, osim toga što Sport Klub zaključuje ugovore o distribuciji Sport klub kanala u ime United Media-e, on se pojavljuje i kao veoma aktivna stranka u ovom odnosu, on na primjer vrši veoma važnu radnju u postupku zaključenja ugovora o distribuciji, a to je ocjena ispunjenosti tehničkih zahtjeva i dostavljanje pozitivnog ili negativnog tehničkog izvještaja. Ovo se

jasno vidi i iz priloženog dokaza uz Zahtjev, pod naslovom Prvi tehnički izvještaj, koji Sport Klub upućuje Mtel-u u kome se navodi da su analize i provjere izvršene od strane tehničke službe Sport Klub-a. On isto tako usvaja i Opće uslove, te stoga, uloga Sport Klub svakako nije svedena samo na pukog posrednika u pregovorima između operatera i United Media-e, i mišljenja smo da i na njemu leži odgovornost u povredi Zakona i da i on treba da bude sankcionisan, svakako uz United Media, te da je predmetni zahtjev Sport Klub neosnovan.

Odgovor na tvrdnje o neosnovanosti Zahtjeva kao i tvrdnju o kršenju ugovornih obaveza od strane Mtel-a:

Tvrđnje iznesene od strane Sport Klub u Podnesku predstavljaju veoma proizvoljno tumačenje naših navoda iz Zahtjeva, vjerojatno zbog nemogućnosti opravdanja svog ponašanja i ponašanja United Media-e.

Naime, jedan od glavnih argumenata Sport Klub kojim potkrpljuje neosnovanost Zahtjeva je da Mtel nije poštovao Opće Uslove i tu navodi dio rečenice na stranici 10 Zahtjeva koju Sport Klub citira da glasi: ..."odlučio da ne prati zahtjeve Opštih uslova, već da uputi poziv SK d.o.o.".

Prvo, ovaj dio rečenice nije dobro citiran, tačan citat je: ..."odlučio da ne prati zahtjeve člana 5.1.1. Opštih uslova, već da SK d.o.o. uputimo Poziv".

Drugo, ovaj dio rečenice je potpuno izvučen iz konteksta. Naime, ovaj dio našeg Zahtjeva se odnosi na postupanje operatora u situaciji koju Opći uslovi ne regulišu.

Ta situacija je ponašanje operatora koji već ima zaključen ugovor o distribuciji za emitiranje Sport Klub kanala koji se odnosi na IPTV sistem prenosa, kao što to mi imamo, dakle nije jasno je li takav operator treba da dostavi Sport Klub-u (ponovo) uredno sačinjen Prilog 1. Općih uslova ili ne. U toj situaciji je naravno, nelogično i nesvrishodno da operator ovaj prilog 1 Općih uslova ponovo uredno popunjava i dostavlja Sport Klub da bi dobio njegovu ponudu zajedno sa Općim uslovima (koje već ima, ali koji na žalost ne sadrže tehničke zahtjeve za DTH sistem prenosa). Upravo iz tog razloga smo se odlučili da ne pratimo zahtjeve člana 5.1.1. Općih uslova, već da Sport Klub-u uputimo Poziv.

Treće, u Telefonskom razgovoru koji je vodila gđa Dragana Ožegović sa g.dinom Feridom Ahmićem joj je izričito potvrđeno da je Poziv dovoljan i odgovarajući za dalji postupak, da nisu potrebni dodatni dokumenti, te daje isti u obradi.

Stoga, svakako nema mjesta tvrdnji da Mtel krši zahtjeve iz Općih uslova.

Drugi argument koji Sport Klub navodi u svrhu potkrpljivanja svog navoda o neosnovanosti Zahtjeva je da Mtel nije tražio pristup kanalima prije ili neposredno nakon lansiranja usluge na Bh. tržištu, već tek devet mjeseci nakon što je ta usluga lansirana na tržištu, te da se tek nakon šest mjeseci od posljednje komunikacije sa Sport Klub-om obraćamo Vijeću za zaštitu. Da li ove činjenice predstavljaju bilo kakav dokaz o neosnovanosti Zahtjeva i nepostojanju povrede konkurenčije od strane United Media, odnosno njenog agenta Sport Klub ostavlja se Vijeću da prosudi!

U odnosu na navode da Mtel krši ugovorne obaveze, konkretno odredbe člana E.1 i F.4 Ugovora o distribuciji kao prvo ukazujemo da Sport Klub prebjegava da se predmetni ugovor i prava i obaveze strana odnose isključivo na IPTV sistem prenosa signala, kako je to izričito navedeno u njegovom članu B.9, te da je samo za taj sistem dobiven pozitivan tehnički izvještaj u skladu sa Općim uslovima.

Prema Sport Klubu, operater koji već ima zaključen ugovor o distribuciji Sport klub kanala, u situaciji kada želi da započne sa korištenjem nove, dodatne platforme za prenos medijskog sadržaja to može uraditi samo pod uslovom da i na toj platformi distribuira i Sport klub kanale, a protivnom će prekršiti odredbe predmetnog

ugovora, pod prijetnjom raskida. Prije nego započne sa korištenjem ovog novog sistema prenosa i distribucijom bilo kojeg medijskog sadržaja preko ovog sistema (ne samo signala Sport klub kanala), operater je valjda dužan da se obrati Sport Klub kako bi isti utvrdio da li ta nova, dodatna platforma za prenos ispunjava njegove tehničke zahtjeve (a koji za DTH uopće nisu navedeni u Općim uslovima!). Ako Sport Klub utvrdi da tehnički zahtjevi nisu ispunjeni, operater, ukoliko želi da ostane pri zaključenom ugovoru o distribuciji za Sport Klub kanale preko svoje osnovne platforme mora da odustane od plana za korištenje nove platforme za prenos, i to bez obzira što njegova osnovna platforma i dalje ispunjava tehničke zahtjeve i što za 100% korisnika koji Sport Klub kanale mogu da prate preko osnovne platforme plaća naknadu.

U konkretnom slučaju, Sport Klub u Podnesku tvrdi da iz zaključenog Ugovora o distribuciji... "nesporno proizilazi kako je poslovni subjekt Mtel bio dužan da kanale Sport klub distribuiru na svim platformama na kojima ima mogućnost isporučiti audiovizuelni sadržaj (koji uključuje DTH platformu)", te da je riječ o "...izuzetno ozbiljno kršenju ugovorenih obaveza". Znači, po njima, Mtel je riskirao (i valjda još uvijek riskira) raskid Ugovora o distribuciji ukoliko samostalno odluči da paralelno sa IPTV-om, započne sa korištenjem svoje DTH platforme za prenos preko koje bi se korisnicima distribuirali medijski sadržaji koji nisu Sport Klub kanali. Kako bi izbjegao rizik, prije toga Mtel je valjda trebalo da dobije saglasnost Sport Kluba, uz prethodno ispunjenje tehničkih uslova za DTH platformu (koji mu još uvijek nisu dostupni!), ovo sve bez obzira na činjenicu što se Sport klub kanali neće distribuirati njegovim DTH korisnicima, već samo preko IPTV.

Ovakvo tumačenje kao i prijetnje za raskid ugovora Mtel-utvrdjene u Podnesku ne samo da ne proističu iz ovih dokumenata, pogrešne su i nezakonite, već dodatno, protivne su zabrani zloupotrebe dominantnog položaja ali i ranijim odlukama Vijeća datim United Media-i u pogledu obaveze donošenja općih uslova od strane SK d.o.o. i njihove svrhe.

Naime, cilj ranijih naloga Vijeća je bio da se općim uslovima Sport Klub uspostavi sistem kriterija - tehnički i drugi uslovi za saradnju koji su objektivni, transparentni i nediskriminirajući i koji bi, uz jasnu proceduru, trebalo da dovedu do zaključenja ugovora o distribuciji Sport Klub kanala sa svim onim operatorima u BiH koji ih ispunjavaju i to bez obzира na tehnološki sistem/platformu za prenos (IPTV, CATV, DTH), a sve radi uspostavljanja efikasne tržišne konkurenkcije i zaštite interesa korisnika.

Iz Općih uslova je vidljivo da su dva osnovna uslova za uspostavljanje saradnje između Sport Klub i operatora navedena u članu 2. Tehnički zahtjevi za uspostavljanje saradnje i članu 3. Uslov tačnog izvještavanja kao uslov za saradnju (a koji su preneseni u člane D., E. i F. ugovora o distribuciji). Njihova svrha jeste da osiguraju adekvatnu zaštitu autorskih prava vlasnika sadržaja koji se emitira na Sport Klub kanalima, tako što će platforma za prenos preko koje operater distribuiru ove kanale svojim korisnicima u svakom trenutku trajanja ugovora ispunjavati propisane tehničke zahtjeve kao i da broj korisnika kojim operator isporučuje Sport Klub kanale ne bude veći od broja korisnika za koje operater po ugovoru o distribuciji plaća Sport Klub Ugovor o distribuciji, koji operater zaključuje sa operatorom koji zadovoljava spomenute uslove, zaključuje sa na osnovu Općih uslova, koji su njegov sastavni dio.

Nijedan od ova dva uvjeta ne sadrže obavezu i ne mogu se tumačiti tako da je operater, ukoliko se tokom trajanja ugovora sa Sport Klub odluči započeti sa distribucijom medijskog sadržaja preko novog, dodatnog sistema distribucije, dužan da putem tog drugog sistema distribuirati i Sport Klub kanale, u protivnom agent ima pravo da ugovor raskine, i to bez obzira što operater za

100% svojih korisnika kojima isporučuje Sport klub kanal ispunjava tehničke zahtjeve iz člana 2. Općih uslova, odnosno iz člana D. ugovora i za njih plaća. Nema nikakvog objektivnog (ekonomskog, tehničkog ili drugog) osnova za ovakvo tumačenje. Zašto bi važenje ugovora o distribuciji koji se tiče korisnika koji Sport Klub kanale prate preko jedne platforme (u konkretnom slučaju preko IPTV) bilo uslovljeno obavezom operatora da se ti kanali distribuiraju i na drugoj platformi istog operatora, koja nije ni ukakvoj vezi sa prvom i za koju važe posebni tehnički zahtjevi (u konkretnom slučaju riječ je o našem DTH sistemu)! Upravo suprotno, ovo pogrešno tumačenje relevantnih odredbi Općih uvjeta i Ugovora o distribuciji od strane SK d.o.o. predstavljalo bi tipičan slučaj zloupotrebe dominantnog položaja, gdje se kod zaključenja predmetnog ugovora druga strana, ovdje operator, uslovjava da prihvati dodatne obaveze koje nisu u vezi sa predmetom ugovora i ograničava se proizvodnja i tehnički razvoj, a na štetu korisnika u Bosni i Hercegovini i za posljedicu bi imalo njihovu ništavost.

Stoga, predmetni dokumenti ne mogu biti i nisu osnova za nove zlouporabe od strane United Media-e, odnosno njenog agenta Sport Klub u odnosu na Mtel, uključujući tu i eventualni raskid Ugovora o distribuciji. Pravo je, a ne ugovorna obaveza operatora, u konkretnom slučaju Mtel-a, da sa Sport Klub-om ugovori distribuciju Sport Klub kanala i za novu DTH platformu/sistemi prenosa, s tim da je United Media, kao vladajuća na tržištu i za ovu platformu svim operatorima dužna da kroz svoje opće uslove osigura objektivne i transparentne uslove, i koji će biti jednaki za sve. Sve to je bez uticaja na već zaključeni Ugovor o distribuciji i ugovorena prava i obaveze strana.

Da zaključimo, spomenuta tumačenja i prijetnje Sport Klub usmjereni samo da bi se u Postupku pažnja Vijeća pa i Mtel-a skrenula sa onoga što je više nego očigledno i što je predmet Postupka a to je da je bez ikakvog objektivnog razloga, United Media, preko svog agenta Sport Klub odbijanjem da Mtel-u dostavi tehničko - komercijalne uslove za DTH, odbila da sa Mtel-om ugovori distribuciju Sport Klub kanala koji bi se odnosio i na ovaj sistem prenosa, a koje ponašanje je nesumnjivo na štetu Mtel-a i svih korisnika a u korist njegovog povezanog lica, Telemacha i predstavlja povredu člana 10., stavovi b) i c) Zakona.

Odgovor na tvrdnje vezane za tehničke u za distribuciju Sport Klub kanala:

Objašnjenje da to što u trenutku izrade Općih uslova samo Telemach distribuira Sport Klub kanale u BiH jeste jedini razlog zbog čega se tehnički zahtjevi za DTH sistem prenosa ne nalaze u Općim uslovima praktično predstavlja priznanje Sport Kluba da je jedini cilj njihovog neuključivanja bila upravo namjera United Media-e da se ostali operatori sprječe u ovom poduhvatu. Izgleda da su United Media i Sport Klub u trenutku njihove izrade bili toliko sigurni u svoj položaj na tržištu BiH u pogledu DTH da jednostavno ni ne razmatraju situaciju da distribuciju Sport Klub kanala putem DTH platforme omoguće i drugim operatorima, niti su voljni da ih definisu kasnije, kada smo im se obratili sa Pozivom. Pri tom, ostaje nejasno da li i koje konkretno "tehničke zahtjeve" Sport Klub ispunjava Telemach.

Navođenje u Podnesku da se zahtijevaju usporedive mjere zaštite kao na drugim platformama nije dovoljna. Nijedan ozbiljan privredni subjekt ne može da se osloni na ovo što Sport Klub tvrdi. Jasni tehnički zahtjevi su jednostavno nužni.

Dalje se navodi, kako ovo svakako nije su skladu sa nalogima Vijeća iz prethodnih rješenja koji se odnose na obaveze United Media-e povodom usvajanja Općih uslova, naročito naloga da svi kriteriji budu transparentni i da za sve operatore vrijede jednaki uslovi, što ovdje svakako nije slučaj.

S tim u vezi, dodatno su nelogične, i reklo bi se neozbiljne tvrdnje Sport Klub o navodnoj povredi Ugovora o distribuciji sa naše strane iz razloga što im se prije započinjanja distribucije

preko našeg DTH sistema nismo obratili radi utvrđenja da li su u konkretnom slučaju ispunjeni njihovi tehnički zahtjevi za distribuciju Sport Klub kanala putem DTH, kada sami ti uslovi nisu bili predviđeni Općim uslovima.

Odgovor na tvrdnje da nema pravnog osnova za vođenje Postupka uslijed toga što je Vijeće već odbilo navode da United Media i Sport Klub nisu provele ranija rješenja Vijeća:

Sport Klub tvrdi da Vijeće nema ovlaštenje da provodi Postupak u vezi s dokumentima u pogledu kojih nije iskazalo protivljenje kada su isti bili dostavljeni Vijeću. Ovdje Sport Klub prvenstveno valjda ima u vidu Opće uslove.

Sport Klub navodi Zaključak Vijeća broj 06-26-2-006-273-II/15 od 7. 6. 2018. kao dokaz daje Rješenje iz 2015. izvršeno. Međutim, kako je Vijeće i poznato, ono što je u tom zaključku navedeno je da je odgovorni član Vijeća dostavio prijedlog zaključka za izvršenje zbog neprovedbe Rješenja iz 2015., ali da podneseni prijedlog nije dobio potrebnu većinu glasova Vijeća, te da zbog neispunjerenja uslova iz člana 24., stav 2) Zakona, predmetni akt nije bio usvojen. Iako Sport Klub ovako nešto tumači na način su obaveze iz Rješenja iz 2015. ispunjene je vjerojatno samo njemu jasno.

Tvrđnja da to što su Opći uvjeti dostavljeni Vijeću i da ih Vijeće nije osporilo, te da je samim tim i u tom dijelu izvršeno Rješenje iz 2015., je jednostavno netačna. Vijeće se, koliko je poznato do sada nije izjašnjavalo u pogledu sadržaja Općih uslova, što ne znači da ne može, da neće i da ne mora, kada se to pitanje postavi kao relevantno, a što je svakako tako u našem slučaju i u ovom Postupku.

Upravo je i zadatak Vijeća da prati provedba Općih uslova i da reagira na svaku nejasnoću koja se pojavi u njihovoj primjeni. Jednostavno je potrebno da Opći uslovi budu jasni, precizni, nediskriminirajući, da ne uslovljavaju i jednostrani. Sve ovo jasno ukazuje da navodi Sport Klub ne stoe.

Odgovor na zahtjev da se relevantno tržište definiše u skladu sa navodnom praksom Evropske komisije:

Imajući u vidu da postoji već jasna, ustaljena praksa Vijeća u pogledu definicije relevantnog tržišta, smatramo da Sport Klub nije dostavio nijedan novi dokaz odnosno razlog koji bi ukazao da je u ovom Postupku tržište potrebitno definisati drugačije.

Odgovor na tvrdnje da United Media i SK d.o.o. nije zloupotrijebila dominantni položaj:

Očigledno je da u svom Podnesku Sport Klub nije naveo nijedan argument koji bi opovrgao tvrdnje i dokaze iznijete u Zahtjevu, upravo suprotno, iz svega se može zaključiti da United Media i njen agent nastavljaju sa ranjom praksom koja je bila predmet ispitivanja Vijeća, pa čak u ovom slučaju i idu korak dalje, optužujući neosnovano Mtel da krši Ugovor o distribuciji, uz prijetnju raskida, pri tom uporno odbijajući da ispunе svoje obaveze i da nam kao prvi korak u zaključenju ugovora dostave tražene uslove za distribuciju Sport Klub kanala preko DTH platforme, što još uvijek, ni nakon 30. 9. 2020. godine, kada im je dostavljen Zaključak, nisu učinili.

Imajući u vidu sve naprijed navedeno, predlažemo Vijeću da što je prije moguće zakaže usmenu raspravu na kojoj će strane biti u mogućnosti da se izjasne o podnijetim činjenicama, dokazima i dokaznim prijedlozima, te da nakon toga Vijeće donese odluku u kojoj će, između ostalog, naložiti United Mediji i njenom agentu SK d.o.o. da nam dostave komercijalno - tehničku ponudu, kako bismo bili u mogućnosti da svojim DTH korisnicima što prije omogućimo praćenje ekskluzivnih sportskih sadržaja, u prvom redu utakmica Live paketa Premijer lige.

Također, Konkurenčijsko vijeće je dana 26. januara 2021. godine aktom broj UP-06-26-2-018-31/20 dostavilo gospodarskom subjektu Mtel podnesak gospodarskog subjekta United Media kao odgovor na Zahtjev za pokretanjem postupka na eventualno očitovanje.

Dana 8. februar 2021. godine zaprimljen je Zahtjev Mtel-a, za produženje roka za dostavu odgovora, akt broj UP-06-26-2-018-32/20, koje mu je odobreno 10. februara 2021. godine, te mu je istovremeno dostavljen i podnesak broj UP-06-26-2-018-33/20 zaprimljen dana 9. februara 2021. godine, od strane United Media i Sport Klub.

U očitovanju Mtel-a, na odgovor United Media-e, koji je zaprimljen dana 15. februara 2021. godine pod brojem UP-06-2-018-35/20 navedeno je, u bitnom, sljedeće:

U svojim tumačenjima o navodnom kršenju Ugovora o distribuciji od strane Mtel-a, United Media ide čak i korak dalje od svog agenta, tvrdeći da je Mtel bio dužan ne samo "da kanale Sport klub distribuira na svim platformama na kojima ima mogućnost isporučiti audiovizuelni sadržaj (koji uključuje DTH platformu)" (kako je to navedeno u podnesku SK d.o.o.), već se ova navodna obaveza protezala i na njegova zavisna društva Telrad-Net d.o.o. Bijeljina, Elta-Kabel d.o.o. Doboј i Blicnet d.o.o. Banja Luka, nakon ih je preuzeo. Na ovaj način United Media pokušava da se u nastavku postupka izazove umjetna rasprava i postupak razvodni, nepotrebним iscrpljivanjem Vijeća i Mtel sa konceptima koji su ovdje neprimjenjivi kao i zamagljivanjem jednostavnih činjenica, a sve to kako se ne bi raspravljalio o ponašanju United Media, odnosno njenog agenta u pogledu ugovaranja distribucije preko Mtel-ovog DTH sustava prenosa, odnosno odbijanja da se to učini.

Ovim svojim tumačenjima Ugovora o distribuciji i Općih uvjeta i optužbama na račun Mtela, United Media pokazuje da ne može da se "uzdrži" od zloupotrebe svog položaja na relevantnom tržištu, na čak ni pred Vijećem.

U tom kontekstu treba cijeniti i podnošenje očigledno neosnovane tužbe United Media i SK d.o.o. protiv Mtela pred Općinskim sudom u Sarajevu dana 14. 1. 2021. godine, a u kojoj zahtijevaju da sud utvrdi da je Mtel povrijedio odredbe Ugovora o distribuciji (članovi E.I, F.4 i F.5) i prouzročio štetu jer je propustio da im plaća naknadu za svoje DTH korisnike i to od trenutka kada je započeo sa distribucijom TV kanala preko svog DTH sistema prenosa da do dana podnošenja tužbe i zahtijevaju da im se nadoknadi materijala šteta u vidu izgubljene dobiti u iznosu od 225.000,00 KM.

Pritom, United Media u svom podnesku namjerno obmanjuje Vijeće da su pregovori sa Mtel-om radi postizanja sporazuma o nastavku distribucije Sport klub kanala i nakon 31. 12. 2020. godine u toku, prešuće da su "pregovori", bez krivice Mtel-a, okončani još 18. 12. 2020. godine, te da od 1. 1. 2021. godine Mtel ove kanale ne distribuira svojim korisnicima.

Također, cijeli jedan dio podneska posvećen je navodnoj monopolskoj poziciji Mtel-a na maloprodajnom tržištu distribucije medijskih sadržaja, kao da se postupak pred Vijećem vodi protiv Mtel-a, a ne u vezi sa ponašanjem "United Media" na tržištu distribucije sportskih kanala sa nogometnim sadržajima visokog kvaliteta, koji uključuju i prenos Live paketa engleske Premijer lige u BiH.

United Media u svom podnesku potvrđuje i kao svoju prihvaća ocjenu SK d.o.o. da je Mtel navodno prekršio obaveze iz članova F.4. i E.I. Ugovora o distribuciji i Općih uslova jer je propustio da ih od početka pružanja DTH usluge obavijesti o svojim DTH korisnicima i uvrsti ih u ukupan broj korisnika, kao i da od prvog dana pružanja ove usluge Sport klub kanale distribuira svojim DTH korisnicima uz prethodnu provedbu tehničkog due diligencia"..., a što po njima za posljedicu ima prestanak ugovora i obavezu Mtela da im se nadoknadi šteta u vidu izgubljene dobiti.

S tim u vezi, upućujemo da je SK d.o.o. u svom podnesku od 03.11.2020. godine (tačka 2.4.2.) izjavio: ... "Tačno je da tehnički uslovi distribucije putem DTH platforme nisu detaljno razrađeni u Općim uslovima kao za IPTV u CATV platforme".

Upravo u taj kontekst treba staviti i (neosnovane) tvrdnje da je Mtel, na osnovu zaključenog ugovora i Općih uslova već u trenutku započinjanja distribucije korisnicima TV kanala preko svog DTH sustava prenosa bio obavezan da tim korisnicima distribuira i Sport klub kanale i za njih plaća naknadu SK d.o.o., sve to pod prijetnjom raskida ugovora. Čak i da su tačne, i da to piše u ovim dokumentima, izvršenje ove obaveze podrazumijevalo bi da je Mtel prethodno bio upoznat sa tehničkim uslovima za distribuciju preko DTH sistema prenosa. Dalje, tek nakon što ispuni ove uslove, operater bi bio u mogućnosti da u skladu sa članom 2. (Tehnički zahtjevi za uspostavu saradnje) Općih uslova prvo popuni i dostavi SK d.o.o. upitnik o zaštiti sadržaja (Prilog 7), koji bi potom radi njihove ocijene proveo tehnički due diligence sustava, nakon čega bi se čekao pozitivan tehnički izvještaj. Tek nakon što Mtel dobije ovaj izvještaj smatralo bi se da su ispunjeni tehnički uslovi/zahtjevi, a što je nesporno preduslov da operator ima pravo na distribuciju Sport klub kanala i to važi za bilo koji sistem prenosa. Stoga, neupitno je da je ispunjenje ove (navodne) obaveze nemoguće bez da operater, konkretno Mtel zna koji su tehnički uslovi za određeni sistem prenosa, konkretno za DTH sustav! Također, prethodna informacija o ovim uslovima svakako nije dovoljna, potrebno je ispuniti tehničke uslove i provesti cijelu proceduru radi dobivanja pozitivnog tehničkog izvještaja od strane SK d.o.o. Ispunjene ove navodne obaveze operatera logično slijedi tek ukoliko su svi ovi preduvjeti ispunjeni, osim ukoliko "United Media" smatra da je Mtel trebalo da distribuira Sport klub kanale svojim DTH korisnicima, bez obzira da li ispunjava tehničke uslove ili ne. Postavlja se pitanje šta je onda svrha tehničkih uslova i pozitivnog tehničkog izvještaja SK d.o.o., pa i samih Općih uslova?

Također, kako su tumačenja "United Media" u pogledu načina provedbe navodnih obaveza od strane Mtel-a nejasna, na čak i kontradiktorna (ovo jer obaveza distribucije SK kanala preko novog sistema prenosa zapravo ne postoji, pa se moralo izmisli), druga opcija operadora (u konkretnom slučaju Mtel-a) valjda jeste da kako bi mogao da započne distribuciju TV kanala preko svog novog, drugog sistema prenosa, ovdje DTH, odmah počne sa plaćanjem naknade za Sport klub kanale i to bez obzira što ih u tom trenutku ne distribuira svojim DTH korisnicima (jer je navodno po osnovu članova F.4. i F.5. Mtel bio dužan da plaća za 100% svih svojih korisnika svih sistema prenosa), a da nakon toga od SK d.o.o. dobije potrebne tehničke uslove, uskladi se sa njima, provede cijelu proceduru u vezi sa pribavljanjem pozitivnog tehničkog izvještaja (što se, kao što je Vijeću poznato, pokazalo krajnje neizvjesno za operatore i pored ispunjavanja svih uslova) i na kraju, započne sa distribucijom i Sport klub kanala na novom sistemu prenosa.

Očigledno je da šta se, kada i kako radi čak ni United Media i SK d.o.o. nije jasno, a što je i logično, jer je predmet Ugovora o distribuciji Mtel-ov IPTV sustav, na samim tim, nije regulisana situacija da Mtel, u toku njegovog trajanja, započne sa distribucijom TV kanala preko novog sistema prenosa. Ni Opći uslovi ne regulišu posebno ovu situaciju, a što očigledno United Media, odnosno njenom agentu, zajedno sa činjenicom da Opći uslovi ne sadrže tehničke uslove za DTH sistem prenosa, omogućava da se u ovisnost od svoje subjektivne ocjene, prema svakom individualnom operatoru ponašaju na način na koji žele, i s tim u skladu, dogovore o saradnji ili ne, bez obzira na objektivne okolnosti. U konkretnom slučaju, odlučili su da ne sarađuju sa Mtel-om i onemoguće mu distribuciju Sport klub kanala preko njegovog DTH sistema. Jasno, ovo se moglo i još uvijek može desiti svakom drugom operateru u Bosni i Hercegovini.

Na ovom mjestu Vijeću ponovo ukazujemo na ono što smo detaljno obrazložili u našem podnesku od 25.11.2020. godine i dali konkretnе razloge, a to je da čak i da je tumačenje United Media u pogledu postojanja spomenutih ugovornih obaveza Mtel-

a pravilno (što svakako nije slučaj i ne stoji iz ovih akata) propisivanje i njihova primjena od strane United Media, odnosno njenog agenta bi bila nezakonita i predstavlja dominantnog položaja u smislu člana 10, stav 1, tačka d) i a) Zakona, te bi njihova primjena bila zabranjena. Stoga je pozivanje United Media kod davanja svoje obrane, i to u ispitnom postupku pred Vijećem (koje je to ponašanje dužno da sankcionira), samo po sebi absurd. United Media jednu svoju povredu "pravda" drugom, i to težom povredom konkurenциje, i nužno je da se Vijeće, u okviru ovog postupka, na nedvosmislen način to spriječi, tako što će između ostalog United Media naložiti da izmjeni svoje Opće uslove tako da isti na adekvatan regulišu situaciju kada operator koji ima zaključen ugovor o distribuciji Sport klub kanala za jedan sistem prenosa želi da preko drugog sistema prenosa započne sa njihovom distribucijom, na način koji će isključiti spomenuto uslovljavanje, odnosno zloupotrebe od strane United Media i njenog agenta, a sama procedura pregovaranja biti transparentna i izbalansirana.

Ipak, dalje u svom podnesku United Media iznosi još jedno, nevjerojatnije tumačenje (nepostojećih) odredbi Općih uslova i Ugovora o distribuciji na ove navodne obaveze Mtel-a proširuje i na njegova zavisna društava Telrad-Net d.o.o. Bijeljina, Elta-Kabel d.o.o. Dobojski Blicnet d.o.o. Banja Luka. Naime, no United Media, Mtel je bio dužan ... "odmah no preuzimanju ovih poslovnih subjekata prijaviti korisnike istih, ispuniti potrebne tehničke zahtjeve i otpočeti sa distribucijom kanala Sport Klub korisnicima ovih poslovnih subjekata, u skladu sa Općim uslovima za distribuciju kanala u važećim ugovorom.

Malo je reći da su ove tvrdnje pogrešne, i da ovakav zaključak ne proizlazi iz odredbi Ugovora o distribuciji i Općih uslova. Sve je više nego jasno, predmetni ugovor je zaključio Mtel, u svojstvu Operatora (kako je to definisano u članu 1.1. Općih uslova Operator je svaki operator koji na teritoriji Bosne i Hercegovine distribuira audio-vizuelne sadržaje) i to u svoje ime i za svoj račun. Ovisna društva Operatora (konkretno Mtel-a), postojeća ili buduća se nigdje u ovim aktima ne spominju niti regulišu ni direktno ni indirektno.

Smatramo da Vijeću nije potrebno posebno obrazlagati općepoznati i prihvaćeni koncept pravnog subjektiviteta pravnog lica koji podrazumijeva njegovo samostalnost i odvojenost njegove imovine od njegovih osnivača, odnosno pravnu, poslovnu i deliktnu sposobnosti/odgovornosti pravnog lica, čiju volju izražavaju njegova tijela, registrirani zastupnici. Ovaj koncept, koji važi i za odnose između matičnih i zavisnih društava odnosno povezanih lica sadržan je u relevantnim propisima, između ostalog u odredbama ZOO kojima se uređuje zaključenje i opća djelovanja ugovora, propisima koji regulišu osnivanje i rad privrednih društava, kao i mnogim procesnim zakonima. U tom smislu, neupitno je da zastupnik Mtel-a po zakonu nije ovlašten da u ime i za račun ovisnih društava Mtel-a zaključuje ugovore, već je svako od njih samostalni i neovisni pravni subjekt i ugovore zaključuju samostalno, svako za sebe, putem svojih ovlaštenih zastupnika.

Interesantno je da United Media u svom podnesku u tom kontekstu ne spominje privredno društvo Logosoft d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu: "Logosoft") koji je u momentu zaključenja Ugovora o distribuciji već bio zavisno društvo Mtel-a i na teritoriji Bosne i Hercegovine distribuirao audio - vizuelne sadržaje, a što je svakako bilo poznato United Media i njenom agentu. Ipak, iz predmetnog ugovora je jasno da se njegove odredbe i prava Mtel-a iz ugovora ne važe za postojeća zavisna društva Mtel-a, konkretno Logosoft i njegove korisnike već se distribucija Sport Klub kanala ugovora isključivo u korist Mtel-a, konkretno za njegove IPTV korisnike.

U tom smislu, kako se vidi iz Rješenja Vijeća UP-06-2-008-85/20 od 22.12.2020. godine, SK d.o.o. je nakon zaključenja

Ugovora o distribuciji sa Mtel-om, konkretno 09.11.2017. godine Logosoft dostavio svoje Opće uslove i započeo pregovore radi zaključenja ugovora o distribuciji Sport klub kanala, što dodatno dokazuje da je i sam SK d.o.o. Logosoft svo vrijeme tretirao kao samostalnog privrednog subjekta, na koga se jasno, Ugovor o distribuciji ne odnosi. Ovu činjenicu na kraju potvrđuje i samo Rješenje Vijeća UP-06-2-008-85/20 od 22.12.2020. godine, kojim je utvrđeno da je "United Media" zloupotrijebila dominantni položaj prilikom pregovora za zaključenje ugovora o distribuciji Sport Klub kanala sa Logosoftom i dao joj je nalog da u roku od 60 dana zaključi predmetni ugovor sa Logosoftom.

Navodi "United Media" da privredna društva Telrad-Net d.o.o. Bijeljina, Elta- Kabel d.o.o. Doboj i Blicnet d.o.o. Banja Luka prema propisima o zaštiti konkurenkcije predstavljaju (uključujući u Zakon o konkurenkciji Bosne u Hercegovine) dio istog poslovnog subjekta... načelno su tačni ali to što se neka privredna društva u smislu ovih propisa promatraju kao "jedinstveni ekonomski subjekt" (single economic entity) ne podrazumijeva da se njihov pravni subjektivitet u pravnom životu u potpunosti derogira i da prestaju biti pravno lice. To bi npr. u slučaju zasnivanja ugovornih odnosa značilo da se zbog primjene propisa o konkurenkciji ima smatrati da kada pregovara i zaključuje ugovor sa trećim licima Mtel po sili zakona zastupa ne samo sebe, već da ugovor zaključuje i u ime i za račun svih svojih zavisnih društava ili da npr. u parničnom postupku nastupa kao procesni punomoćnik zavisnih društava, što zakon ne dopušta. Spomenuta doktrina „jedinstvenog ekonomskog subjekta“ je od značaja kod primjene propisa o zaštiti konkurenkcije jer se njima u prvom redu štiti konkurenkcija na tržištu, a konkurenkcija podrazumijeva odnose između konkurenata, gdje pojam konkurenta ne mora uvijek da koincidira sa pojmom privrednog subjekta. U tom smislu i od strane Vijeća ovo načelo se primjenjuje kod ocjene da li postoji zabranjeno konkurenčko djelovanje u smislu Zakona konkurenkciji jer se npr. na sporazume između povezanih lica načelno ne primjenjuju odredbe o zabranjenim sporazumima, kod ocjene što se smatra sporazumom male vrijednosti, kod ocjene je li riječ o promjeni kontrole/koncentraciji ili je o internom restrukturiranju unutar povezanih lica, u postupcima ocjene koncentracija i izuzeća sporazuma iz zabrane i to kod izračunavanja ukupnog godišnjeg prihoda i utvrđivanja relevantnog tržišta i tržišnog udjela učesnika u koncentraciji, kada se u obzir uzimaju i relevantni podaci koji se tiču povezanih lica.

Svakako, kao i kod postojanja navodne povrede ugovorne obaveze Mtel-a u pogledu DTH sistema prenosa, sve i da ovakvo tumačenje Ugovora o distribuciji i Općih uvjeta od strane "United Media" čak i proističe iz ovih dokumenata (što jasno nije slučaj), njihovo propisivanje i primjena od strane "United Media" i njenog agenta predstavlja zloupotrebu dominantnog položaja u smislu člana 10., stav (1), tačke d) i a) Zakona o konkurenkciji.

Naime, kao i u slučaju DTH sustava prijenosa, jasno je da ne postoji nikakvo objektivno (ekonomsko, pravno, tehničko, logičko) opravdanje za propisivanje ovakve obaveze od strane United Media i njenog agenta, i to pod prijetnjom raskida ugovora sa matičnim društvom. Riječ je isključivo o interesu United Media' i njenog agenta da zadrži i poboljša svoj dominantni položaj na tržištu, nema tu nikakve nužne zaštite njegovih komercijalnih interesa ili potrebe zaštite od nekih rizika. Riječ je o dva samostalna i nezavisna sistema prenosa. Iz tih razloga, zaključenje i važenje ugovora o distribuciji za operatora ne može i ne smije biti uslovljeno obavezom da sva njegova zavisna društva (koja postoje u trenutku zaključenja ili buduća) ispune tehničke i druge uslove za distribuciju Sport klub kanala svojim korisnicima, odnosno da ukoliko te uvjete čak i ispunjavaju (što zahtjeva značajne finansijske i druge kapacitete), i oni ove kanale distribuiraju svojim korisnicima. Pravo je, ali ne i obaveza svakog operatora da odluči da li će ispuniti tehničke i druge zahtjeve za

distribuciju Sport klub kanala kao što je pravo je svakog operatora koji ove uslove ispunjava da odluči hoće li sa SK d.o.o. sporazumjeti o distribuciji SK kanala, i za koji sistem prenosa, s tim da je United Media, jasno, kao dominantan sudionik, svim operaterima dužna da kroz svoje Opće uslove osigura objektivne i transparentne uslove, a koji će biti jednaki za sve.

Praktično, to bi za posljedicu imalo da je operator koji sa SK d.o.o. ima zaključen ugovor o distribuciji Sport klub kanala u trenutku kada stekne kontrolu nad privrednim društvom koje obavlja djelatnost distribucije audio-vizuelnog sadržaja u Bosni i Hercegovini dužan da se istovremeno sa sticanjem kontrole nad ovim društvom obrati SK d.o.o. i obavijesti ga o korisnicima preuzetog društva i osigura da (u tom trenutku!) njegovo zavisno društvo ispuni tražene tehničke uslove za distribuciju Sport klub kanala i da započne sa njihovom distribucijom. U protivnom, ako operator propusti ispuniti ove "obaveze", United Media i agent bi imali pravo da sa matičnim društvom raskinu ugovor o distribuciji Sport klub kanala i traže od operatera naknadu štete, valjda zbog izgubljene dobiti. Ovakva posljedica nema ama baš nikakvo opravdanje, riječ je o čistoj zloupotrebi.

Kako smo to gore naveli, u slučaju da su tačne, ovakve odredbe Općih uslova i Ugovora o distribuciji i njihova primjena od strane United Media i SK d.o.o. predstavljaju tipični slučaj zloupotrebe dominantnog položaja (član 10, stav 1, tačke d) i a) Zakona o konkurenkciji), gdje se kod zaključenja predmetnog ugovora druga strana, ovdje operator, uslovjava da prihvati dodatne obaveze koje nisu ni u kakvoj vezi sa predmetom ugovora o distribuciji i ograničava se proizvodnja i tehnički razvoj, a na štetu korisnika u Bosni i Hercegovini, odnosno operatoru se nameću nepravični uslovi poslovanja.

Ipak, bez obzira što je očigledno da je ovo uslovljavanje u pogledu zavisnih društva suprotno Zakonu o konkurenkciji (a United Media to zna ili bi morala da zna), te da svakako NIJE predviđeno Općim uslovima, United Media, odnosno njen zastupnik tokom pregovora za zaključenje novog ugovora o distribuciji sa Mtel-om zahtjeva i uslovjava zaključenje ugovora sa Mtel-om na način da će istim biti obuhvaćena sva zavisna društva u Bosni i Hercegovini koja se bave distribucijom TV kanala. United Media tokom pregovora tvrdi da Opći uslovi pod operatorom podrazumijevaju jedinstvenog poduzetnika (single economic entity)!

U pogledu navoda koji se tiču pozicije Mtel-a na vertikalnom tržištu, u svom podnesku United Media opet primjenjuje takтику da je napad najbolja obrana.

Kao odgovor na ovo ukazuje se na nesporunu činjenicu da u ovom trenutku na maloprodajnom tržištu distribucije audio - vizuelnog sadržaja ovu uslugu putem DTH sistema prenosa pored Mtel-a, pruža samo Telemach, koji u Bosni i Hercegovini ima najveću bazu korisnika, i to kako svih korisnika tako i DTH korisnika, gdje ima čak preko 95% svih korisnika. Odbijanjem od strane United Media da DTH korisnicima Mtel-a omogući gledanje Sport klub kanala, Mtel je u nesumnjivo stavljen je u nepovoljniji položaj u odnosu na Telemach, koji je povezano lice sa United Media, odnosno ovakvo ponašanje United Media omogućava Telemachu konkurenčku prednost i osigurava mu da u svakom slučaju zadrži svoju poziciju. U tom smislu, namjera i razlozi za ovakvo ponašanje "United Media" su neupitni.

S tim u vezi, pozivanje United Media na nalaze i zaključke RAK-a dane u Prijedlogu analize (ovo čak nije riječ o finalnom dokumentu RAK-a i isti je podložan izmjenama) nema nikakav značaj za ocjenu od strane Vijeća da li je u konkretnom slučaju "United Media" zloupotrijebila dominantni položaj na uzlaznom tržištu i to uskraćivanjem saradnje u pogledu DTH sistema prenosa. Riječ je o drugom relevantnom tržištu, drugoj vrsti tijela i postupka koji ova tijela vode. Jasno, iz svih podataka koji su dostupni Vijeću, kao i iz Prijedloga analize RAK-a očito je da

Mtel nema nikakav "...monopolski položaj na tržištu", niti je ..."stvoren monopol poslovnog subjekta Mtel"..., kako to neosnovano tvrdi "United Media".

Sa tim u vezi razlozi iznijeti u tački 2.6.2. podneska "United Media", kao navodni dodatni dokaz da "United Media" i SK d.o.o. nemaju mi sposobnost niti poticaj da izvrše zatvaranje tržišta... ne stoje. Naime, iz svega naprijed navedenog je očigledno da "United Media", odnosno SK d.o.o. svoje Opće uvjete ne primjenjuje i ne tumači na način koji će da dovede do postizanja sporazuma o distribuciji SK kanala sa svim onim operatorima u Bosni i Hercegovini koji ispunjavaju tehničke i druge uslove i to bez obzira na tehnološki sistem/platformu za prenos (IPTV\CATV, DTH). Dodatno, (namjernim) propustima kod propisivanja Općih uvjeta, SK d.o.o. nije uspostavio tehničke uslove za DTH sistem prenosa, niti je sam postupak pregovora u vezi sa naknadnim ugovaranjem distribucije kanala za DTH sistem prenosa sa operatorom koji već ima zaključen Ugovor o distribuciji za neki drugi sistem jasno regulisan. Stoga, svakako nema riječi da su United Media, odnosno SK d.o.o. postupili u skladu sa ranijim rješenjima Vijeća, uključujući tu i Rješenje iz 2015. godine koje spominje United Media.

United Media nije uspjela da ospori činjenice i okolnosti koje se tiču njenog ponašanja u "pregovorima" u vezi sa distribucijom SK kanala sa Mtel-om preko Mtel-ovog DTH sistema prenosa i nije dala bilo kakvo obrazloženje i razloge za svoje odbijanje saradnje sa Mtel-om.

Optužbe da je na osnovu Ugovora o distribuciji i Općih uvjeta operator, a u konkretnom slučaju Mtel, bio obavezan da: (a) prijavi svoje DTH korisnike kao i korisnike ovisnih društava (u slučaju Mtela samo određenih), (b) za svoje DTH korisnike i korisnike ovisnih društava ispunjava sve tehničke zahtjeve za distribuciju Sport klub kanala kao i da (c) ove kanale distribuiru svojim DTH korisnicima i osigura njihovu distribuciju korisnicima ovih zavisnih društava su ne samo neosnovane i ne proističu iz ovih dokumenata, već ukazuju da United Media, u svom nadmoćnom položaju, ne preza ni od čega i nastavlja sa zloupotrebljama na relevantnom tržištu.

United Media, u toku trajanja ovog postupka čini nove i nove povrede konkurenциje. Prva takva radnja jeste uslovljavanje Mtel-a da novi ugovor o distribuciji Sport klub kanala ne zaključi samo Mtel, za svoj IPTV sistem, već traže da se ugovor zaključi za sve sustave prenosa i sva ovisna društva. Druga povreda jeste podnošenje tužbe protiv Mtel-a radi naknade očigledno nepostojeće štete, gdje je zapravo jedinu štetu pretrpio Mtel kao i njegovi korisnici!

Imajući u vidu sve naprijed navedeno, još jednom predlažemo Vijeću da što je prije moguće zakaže usmenu raspravu na kojoj će strane biti u mogućnosti da se dodatno izjasne o činjenicama u dokazima i dokaznim prijedlozima, te da nakon održane rasprave, Vijeće doneše odluku u kojoj će utvrditi da je United Media, putem svog agenta SK d.o.o. zloupotrijebila dominantni položaj u smislu člana 10., stav b) i c) Zakona, nedostavljanjem Mtel-u i neobjavljinjem tehničkih uslova za DTH sistem prenosa i odbijanjem saradnje sa Mtel-om u tom pogledu, da joj izrekne adekvatnu novčanu kaznu, kao i da joj naloži da direktno ili preko svog agenta, u najkraćem roku, izmjeni Opće uslove tako što će u njima utvrditi tehničke uslove za distribuciju Sport klub kanala preko DTH sistema prenosa kao i transparentnu proceduru za situaciju kada operater koji sa agentom ima zaključen ugovor o distribuciji za jedan sistem prenosa želi da preko drugog sistema prenosa započe sa distribucijom SK kanala, na način da se sporazum koji se tiče jednog sistema prenosa ne uslovjava postizanjem sporazuma za drugi sistem prenosa i iste dostavi u najkraćem roku svim zainteresovanim licima.

6. Producenje roka za donošenje konačnog rješenja

S obzirom na okolnosti u predmetnom postupku zbog proglašene pandemije virusa COVID-19 koji je uticao na rad Konkurencijskog vijeća, opsežnost konkretnog predmetnog postupka kao i činjenice da je za utvrđivanje stanja i ocjenu dokaza potrebno izvršiti dodatne analize, Konkurencijsko vijeće je procijenilo da neće biti u mogućnosti donijeti konačno rješenje u roku od 4 (četiri) mjeseca od dana donošenja Zaključka o pokretanju postupka, kako je propisano članom 41. stav (1) tačka c) Zakona.

Konkurencijsko vijeće je stoga ocijenilo da je rok za donošenje konačnog rješenja po Zaključku o pokretanju postupka koji se odnosi na utvrđivanja kršenja odredbi člana 10. stav (2) tačke b) i c) Zakona potrebno produljiti za dodatna 3 (tri) mjeseca u smislu člana 41. stav (2) Zakona.

Zaključak o produženju roka za donošenje konačnog rješenja donesen je dana 21. januara 2021. godine pod brojem UP-06-26-2-018-27/20. Isti je dostavljen strankama u postupku istog dana u prilogu akta broj UP-06-26-2-018-28/20 Podnosiocu zahtjeva, u prilogu akta broj UP-06-26-2-018-29/20 privrednim subjektima Sport Klub i United Media.

7. Zahtjevi za uvid u spis

Zahtjev za uvid u spis uputio je punomoćnik privrednih subjekata Sport Klub i United Media advokat Nihad Sijerčić, podneskom zaprimljenim dana 31. decembra 2020. godine pod brojem UP-06-26-2-018-25/20. Konkurencijsko vijeće odobrilo traženi uvid aktom broj UP-06-26-2-018-30/20, te je uvid u spis izvršen dana 29. siječnja 2021. godine.

Također, Zahtjev za uvid u spis uputio je punomoćnik privrednog subjekta Mtel, advokatski ured Cvijanović, podneskom zaprimljenim dana 22. marta 2021. godine pod brojem UP-06-26-2-018-43/20. Konkurencijsko vijeće odobrilo traženi uvid aktom broj UP-06-26-2-018-44/20, s tim da uvid nije obavljen, a dana 5. aprila 2021. godine podneskom broj UP-06-26-2-018-49/20 zatražen je uvid u spis, od strane istog punomoćnika Mtel-a, koje je Konkurencijsko vijeće odobrilo aktom broj UP-06-26-2-018-50/20, te je uvid u spis izvršen dana 9. aprila 2021. godine.

8. Relevantno tržište

Relevantno tržište, u smislu članova 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište proizvoda obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne karakteristike, kvalitet, namjenu, cijenu ili način upotrebe.

Prema odredbi člana 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno geografsko tržište obuhvaća cjelokupan ili značajan dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj privredni subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini relevantne usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuju od uslova konkurenkcije na susjednim geografskim tržištima.

Relevantno usluga predmetnoga postupka je tržište distribucije sportskih kanala sa nogometnim sadržajima visokog kvaliteta koji uključuju i prenos Live paketa engleske Premijer lige putem DTH tehnologije.

Relevantno geografsko tržište predmetnoga postupka je područje Bosne i Hercegovine.

Slijedom navedenoga, relevantno tržište predmetnog postupka je tržište distribucije sportskih kanala sa nogometnim sadržajima visokog kvaliteta koji uključuju i prenos Live paketa

engleske Premijer lige putem DTH tehnologije na području Bosne i Hercegovine.

9. Zahtjev za prekid postupka - prethodno pitanje

Dana 9. februara 2021. godine Konkurenčijsko vijeće je zaprimilo podnesak dostavljen od strane privrednih subjekata United Media i Sport Klub broj UP-06-26-2-018-33/20, kojim traži prekid postupka u skladu sa članom 135. Zakona o upravnom postupku.

U prilog svom Zahtjevu podnosič navodi kako je pred Općinskim sudom u Sarajevu pod brojem 65 O Ps 885304 21 Ps, pokrenuo Tužbu protiv privrednog subjekta Mtel a.d. Banja Luka, koju dostavlja kao sastavni dio podnesenog Zahtjeva, a radi utvrđenja i naknade štete, po pitanju spora iz Ugovora o distribuciji zaključenog sa Mtel-om, te da odluka u predmetnom parničnom postupku predstavlja prethodno pitanje u ovom postupku, jer ukoliko je Mtel imao pravo/obaveznu distribuciju predmetnog kanala putem DTH platforme u skladu sa odredbama Ugovora (o čemu će odlučivati sud), onda, nezavisno od svih drugih činjenica na koje je ukazano u dosadašnjem toku postupka, izvjesno ne može biti govora o bilo kakvoj zloupotrebi dominantnog položaja.

Dana 10. februara 2021. godine, podneskom broj UP-06-26-2-018-34/20, zatraženo je očitovanje Podnosioca zahtjeva privrednog subjekta Mtel, o podnesenom Zahtjevu za prekid postupka od strane Protivne strane u ovom postupku. Dana 22. februara 2021. godine zaprimljeno je očitovanje Mtel-a o podnesenom zahtjevu, u kojem u bitnom navodi kako je zahtjev neosnovan.

Primenjom člana 135. Zakona o upravnom postupku, utvrđeno je kako u slučajevima, kao u predmetnom postupku, kada se pojavi pravno pitanje, a za čije je rješenje nadležan sud, organ, u konkretnom slučaju Konkurenčijsko vijeće, ima mogućnost sam raspraviti to pitanje, ili postupak prekinuti dok relevantni organ to pitanje ne riješi, pa je Konkurenčijsko vijeće odlučilo da će o ovom konkretnom slučaju samostalno zauzeti stav o ovom pitanju, tj. samostalno raspraviti pitanje koje je postavljeno, a ne prekinuti postupak do donošenja odluke Općinskog suda, pa je stoga odlučilo dana 12. marta 2021. godine Zaključkom broj UP-06-26-2-018-38/20 da podnosiča odbije za Zahtjevom za prekid postupka.

10. Usmena rasprava i dalji tok postupka

U daljem toku postupka, budući da se radi o postupku sa strankama sa suprotnim interesima, Konkurenčijsko vijeće je zakazalo usmenu raspravu, u skladu sa članom 39. Zakona, za dan 26. marta 2021. godine (pozivi dostavljeni Podnosiocu zahtjeva aktom broj UP-06-26-2-018-41/20, Sport Klub i United Media aktom broj UP-06-26-2-018-42/20 dana 16. marta 2021. godine).

Usmena rasprava održana je u prostorijama Konkurenčijskog vijeća o čemu je sačinjen Zapisnik broj UP-06-2-018-45/20.

Na usmenoj raspravi Podnosič zahtjeva i Protivna strana u postupku su ostali pri dosadašnjim iskazima, te postavili pitanja jedni drugima, te pitanja ispred Konkurenčijskog vijeća, koja su unesena u zapisnik, a stranke u postupku su se usuglasile da će na ista dostaviti pisane odgovore u roku od 8 dana, što je evidentirano Zapisnikom.

Privredni subjekt Sport Klub je dana 2. travnja 2021. godine, dostavio traženo sa usmene rasprave, aktom broj UP-06-26-2-018-47/20, u prilogu kojeg je dostavio traženu dokumentaciju sa usmene rasprave, te dao odgovore na postavljena pitanja, što je u kratko navedeno:

1. Da li je tačno da niste u potpunosti definisali tehničke uslove za DTH?

Nije tačno. Tehnički uslovi za sve tehnologije, uključujući DTH, suštinski su istovjetni i jasno definisani Općim

uvjetima. Navedeno bi moralo biti nesporno i na osnovu činjenice da su i prije zahtjeva Mtel-a, pojedini operateri distribuirali signal preko DTH platforme u skladu sa Općim uslovima. Podnosič zahtjeva, na kojem je teret dokazivanja, nije predložio vještačenje po vještačku telekomunikacijske struke, niti proveo bilo kakav drugi dokaz iz kojeg bi se moglo zaključiti da propisani tehnički uslovi nisu primjenjivi za DTH, a radi se o stručnom pitanju. Protivne strane smatraju da bilo koje stručno lice sa osnovnim znanjem u oblasti telekomunikacija ne bi moglo imati nikakvih dilema o tehničkim uslovima za DTH distribuciju, kao ni IPTV ili CATV. Prema tome, radi se o paušalnom navodu Podnosioca zahtjeva, koji nije predložio ni proveo bilo koji dokaz kako bi dokazao svoje tvrdnje, iako je na njemu teret dokazivanja prema odredbama Zakona o konkurenčiji.

2. Da li je istina da nikad niste odgovorili na zahtjev Mtel-a koji se odnosi na komercijalno-tehničke uslove za DTH platformu?

Smatramo potrebnim naglasiti sljedeće: a) pitanje je bilo nejasno, jer je Mtel već imao zaključen ugovor o distribuciji sa općim uslovima, kojima su bili definisani svi uslovi distribucije za sve autorizovane platforme, uključujući DTH. Prema tome, nikakve dileme o komercijalnim i tehničkim uslovima distribucije nije moglo biti; b) Sport Klub smatra da je Mtel ovaj upit postavio pokušavajući prikriti vlastiti propust da prijavi sve svoje korisnike u skladu sa odredbama i obavezama Ugovora i Općih uslova. Kako su posljedice ovakve odluke prevazilazile ovlaštenja lokalnog agenta, navedenu informaciju smo proslijedili principalu, koji je razmatrao posljedice ovakve odluke i eventualnu reakciju u momentu kada je izbila globalna pandemija Covid-19, koja je uzrokovala velike probleme u radu sportskih kanala, zbog otakzivanja i/ili odlaganja brojnih sportskih takmičenja, što je teško pogodilo emitera kanala Sport Klub, te je isti sve do trenutka prijema ovog zahtjeva bio preokupiran ovim pitanjima opstanka svog poslovanja. Protivne strane su bile jako iznenadene kada su zaprimile zaključak o pokretanju postupka, jer je u ovom slučaju jasno da se radi o grubom kršenju ugovora na strani Podnosioca zahtjeva, kojim je prouzročena značajna materijalna šteta Protivnim stranama, što će biti utvrđeno u odgovarajućem postupku pred nadležnim sudom. Prema tome, Podnosič zahtjeva je, u namjeri prikrivanja vlastitog kršenja ugovora, postavio nejasna pitanja o uslovima zaključenja novog ugovora, koja su bila potpuno bespredmetna, jer je u momentu postavljanja tih pitanja već imao zaključen ugovor o distribuciji, koji je obuhvaćao i DTH kao jednu od platformi, u skladu sa definisanim uslovima. Neprijavljivanje početka rada nove platforme, odnosno odgovarajućeg broja korisnika, samo po sebi predstavlja kršenje ugovora.

3. Da li ste tražili vanrednu reviziju broja korisnika kako stoje u ugovoru (član F.10)?

Član F.10 se odnosi na situaciju iz člana F.9 (pripajanje drugog operatera operateru koji ima zaključen ugovor). U ovom slučaju nije došlo ni do kakvog pripajanja drugog poslovnog subjekta poslovnom subjektu Telekom Srpske a.d. Banja Luka, nego se radi o distribuciji korisnicima koji su originalni korisnici Telekom Srpske. Sporno pitanje je zašto Telekom Srpske nije pravodobno prijavio takve korisnike, odnosno distribuirao im kanale Sport Klub u skladu sa ugovornim obavezama. Dodatno, se ističe da u konkretnom slučaju uopće nije sporno da Telekom Srpske nije prijavljivao ukupan broj svojih korisnika kako ugovor nalaže (nije prijavio korisnike kojima uslugu pruža putem DTH), te o tome ne postoji spor, pa ni potreba da rezvisor to

- utvrđuje. U uslovima pandemije i visokog zdravstvenog rizika za sve građane BiH, emiter kanala je smatrao i neprimjerjenim razmatranje ovog pitanja. S druge strane, Podnositac zahtjeva se očigledno manje bavio interesima građana i svojih korisnika, jer je očito bio preokupiran prikrivanjem kršenja ugovora o distribuciji.
4. Da li ste, i ako niste iz kojih razloga, predstavnicima Mtel-a niste dostavili tražene tehničke uslove za DTH sistem distribucije i to nakon tri urgencije, posljednja je bila 07.10.2019. godine?
- Uslovi su bili definisani i Telekom Srpske je već imao zaključen ugovor, pa mu ništa nije moglo biti nepoznato u vezi sa tehničkim uslovima. Telekom Srpske nije dostavio nikakav dokaz na okolnost da tehnički uslovi definisani Općim uslovima nisu primjenjivi za DTH.
5. Ako su tehnički uslovi isti za sve sisteme prenosa (kako to UM tvrdi u podnesku od 03.12.2020. godine), zašto nam to niste tako odgovorili?
- Pogledati odgovore na pitanja 1 i 2. Naglašavamo da je bilo jasno da Telekom Srpske navodne "nejasnoće" ističe samo da bi izbjegao odgovornost za kršenje ugovora o distribuciji. Naprijed je već istaknuto da su tehnički uslovi bili jasni i da su se mogli primijeniti i na DTH tehnologiju. Dakle, pitanja Telekoma Srpske su postavljena samo kako bi se skrenula pažnja sa očiglednog kršenja ugovora.
6. Da imajući u vidu odredbe Ugovora o distribuciji i Općim uslovima prava i obaveze Mtel-a iz ugovora odnose i na njegov DTH sistem prenosa ukoliko je nesporno da prije njegovog zaključenja Mtel nije dobio pozitivan tehnički izvještaj za ovaj sistem (konkretno, nije ga ni tražio jer u tom trenutku nije koristio ovaj sistem)?

Ugovori o distribuciji se odnose na sve "Autorizirane platforme", kako su iste definisane u Općim uslovima, te su operateri dužni distribuirati signal kanala svim svojim korisnicima (bez obzira na platformu), a sami operateri se prijavljuju za tehnički due diligence platforme putem kojih vrše distribuciju. Da bi mogli vršiti distribuciju svim svojim korisnicima, podrazumijeva se da moraju da dobiju prethodne pozitivne tehničke izvještaje za sve svoje platforme.

Prema tome, Telekom Srpske očito nastoji pomiješati tri odvojene teme:

- da li se ugovor odnosi na sve tehnologije?
- da li je Telekom Srpske distribuirao signal kanala Sport Klub svim svojim korisnicima i da li je prijavio sve svoje korisnike, što mu je sve bila obaveza u skladu sa Ugovorom o distribuciji i Općim uslovima?
- da li je Telekom Srpske blagovremeno prijavio emitenu, odnosno njegovom zastupniku sve platforme putem kojih vrši distribuciju i pribavio za njih pozitivne tehničke izvještaje?

Odgovor na prvo pitanje je pozitivan, a na druga dva očigledno negativan. Odnosno, Protivne strane su izvršile sve svoje obaveze koje proistječu iz primjenjivog prava i ugovora, a Telekom Srpske nije ispunio niti jednu svoju ugovornu obavezu. Naknadnim provjerama, ustanovljeno je da Telekom Srpske već duže vrijeme investira u optičke kablove i distribuira signal, pored mreže bakarnih žica (xDSL), i preko optičkih kablova (FTTX). Vidjeti primjerice informaciju na web stranici: <https://mtel.ba/Press-centar/a3322-m-tel-nastavlia-sirenje-opticke-mreze.html>, što je također vjerojatno dovelo do promjene tehničkih uslova distribucije koje je Telekom Srpske prijavio prilikom zaključenja Ugovora o distribuciji. Tom prilikom Telekom Srpske nije postavljao nikakva pitanja niti je ukazivao na nejasnoće.

7. Sve i da je Ugovorom o distribuciji bio ugovoren i DTH sistem prenosa (što svakako nije) molimo vas da nam objasnite proceduru koju je Mtel ili bilo koji drugi operater koji već ima zaključen ugovor za jedan sistem prenosa a planira da započne sa korištenjem i drugog treba da poštuje imajući u vidu konkretne odredbe Ugovora i Općih uslova? Konkretno nas interesuje da li je i kojim odredbama Ugovora/Općih uslova je ta situacija regulisana.

U skladu sa Ugovorom o distribuciji i Općim uslovima, Telekom Srpske je imao jasne obaveze: (i) da distribuciju kanala Sport Klub vrši svim svojim korisnicima, te da u redovnim izvještajima koje podnosi emitenu i njegovom zastupniku dostavi tačan ukupan broj korisnika; (ii) da ispuni tehničke uslove za distribuciju putem svih svojih platformi putem kojih vrši distribuciju.

Ovi uslovi su potpuno jasni i svi operateri ih ispunjavaju. Emisija i njegov zastupnik niti mogu, niti su dužni, da predvide sve kombinacije pružanja usluga, povezanih lica ili tehnoloških platformi, koje u svojoj praksi osmisle operateri, posebno ne prije nastanka specifičnih pojedinačnih situacija. U svakom slučaju, da emisija i njegov agenta nije uopće sporno da svaki operater može da, uz postojeću, uvede novu "autorizovanu platformu" kako je predviđeno Ugovorom o distribuciji i Općim uslovima.

Konkretno, u takvoj situaciji, Telekom Srpske je trebao:

- po donošenju odluke o početku distribucije putem DTH tehnologije (decembar 2018. godine), obavijestiti Sport Klub d.o.o. Sarajevo o početku distribucije putem DTH platforme i do roka planiranog za početak distribucije (januar 2019. godine) zatražiti tehnički due diligence platforme;
- najkasnije do početka distribucije putem DTH platforme (januar 2019. godine) pribaviti pozitivan tehnički izvještaj ili alternativno zatražiti da uslovno započne sa distribucijom, uz obavezu naknadnog pribavljanja pozitivnog tehničkog izvještaja, kako detaljno predviđaju Opći uslovi i Ugovor (član C.3);
- odmah po početku distribucije putem DTH platforme (januar 2019. godine) započeti sa distribucijom kanala Sport Klub svim korisnicima, kako Ugovor predviđa (član F.4);
- zatim, redovno podnosići izvještaje o ukupnom broju korisnika koji obuhvaća sve Autorizovane platforme, kako je i predviđeno Ugovorom o distribuciji (član E.I.) i Općim uslovima.

Sve i da su postojale neke nejasnoće u Ugovoru o distribuciji i Općim uvjetima, Telekom Srpske je bio dužan odmah, odnosno blagovremeno prije početka operacije nove platforme (u decembru 2018. godine) tražiti razjašnjenje i njihovo otklanjanje, jer je znao da je u skladu sa Općim uslovima i Ugovorom o distribuciji dužan vršiti distribuciju svim svojim korisnicima putem svih Autorizovanih platformi koje posjeduje, te prijaviti novu platformu i platiti naknadu za distribuciju kanala svim svojim korisnicima. Naprotiv, Telekom Srpske je pokušao da izbjegne obaveze prema emitenti pri lansiranju nove usluge, a naknadno pokreće upravne postupke protiv istog tog emitera zbog toga što (nažalost) nije odmah sudskim putem reagovao na kršenje ugovornih obaveza.

Kako to nije učinio, jasno je da je Telekom Srpske svjesno prekršio odredbe Ugovora o distribuciji i Općih uslova, koje čine njegov sastavni dio, a onda je 10 mjeseci kasnije, pozivajući se na navodne nejasnoće tehničkih uslova pokušao izbjegći odgovornost za kršenje ugovornih obaveza. Telekom Srpske tendenciozno nastoji prikazati da postoji povreda konkurenčije ako svaka hipotetička situacija koja

može nastati u praksi distribucije kanala nije eksplisitno predvidena Općim uslovima. Međutim, niti po propisima, niti po praksi tijela za zaštitu konkurenčije, ne postoji, niti može postojati takva obaveza, jer nijedan emiter (makar bio i dominantan) ne može predviđjeti sve životne i poslovne situacije koje se mogu dogoditi na tržištu. Shodno tome, teza da je nužno da se svaka situacija prethodno uredi Općim uslovima je bespredmetna. Jasno je bilo predviđeno ugovornim odnosom da se distribucija kanala Sport Klub mora vršiti svim korisnicima kojima operater može vršiti distribuciju, da se za sve njih mora plaćati naknada i da se prije početka (osim u slučaju uslovnog započinjanja) distribucije moraju ispuniti tehnički uslovi. Sve je to Telekom Srpske mogao vrlo lako ispuniti da je htio poštovati ugovorne obaveze - međutim, Telekom Srpske to konstantno ne želi, nego nastoji za sebe dobiti povoljnije uslove distribucije kanala Sport Klub u odnosu na one koje imaju drugi operateri na tržištu, što je konkretno izvršna direktorica Telekom Srpske i izričito navela u prepisci koja je dostavljena Konkurenčijskom vijeću.

Telekom Srpske bi htio da mu, kroz ovaj i prethodne postupke koje je pokretao, Konkurenčijsko vijeće omogući da može nastaviti sa diskriminacijom korisnika, tako da mu se dozvoli da sam izabere kojim će svojim korisnicima distribuirati sadržaje, a kojim ne, kako bi bio u poziciji da do kraja eksplloatira svoj monopolski položaj na tržištu diskriminacijom svojih korisnika.

8. Da li u tom slučaju operater mora i za novi sistem prenosa da ispuni tehničke uslove iz člana 2 Općih uslova i ako je odgovor pozitivan, da li mora da dobije novi pozitivan Tehnički izvještaj SK d.o.o. prije započinjanja distribucije svih kanala, odnosno Sport Klub kanala? Kako se provodi ta procedura, čime je to regulisano.
Vidjeti odgovor na prethodno pitanje. U odnosu na dopunsko pitanje oko momenta pribavljanja pozitivnog izvještaja, skrećemo pažnju da Opći uvjeti jasno predviđaju i mogućnost uslovnog započinjanja distribucije, prije pribavljanja pozitivnog tehničkog izvještaja, pri čemu se operater obavezuje da će taj izvještaj pribaviti u roku predviđenom Općim uslovima i Ugovorom o distribuciji (60 dana). Za relativno mali broj korisnika na koje se odnosi ovaj postupak, taj rok je svakako dosta duži od potrebnog za ispunjavanje ove obaveze.

U konkretnom slučaju, to izvjesno nije ni bilo bitno, jer je Telekom Srpske vjerojatno oduvijek ispunjavao tehničke uslove i na DTH platformi (putem iste je distribuirao brojne kanale koji također zahtijevaju visoke tehničke standarde), samo nije želio svim svojim korisnicima vršiti distribuciju Sport Klub kanala i plaćati naknadu za to, te najvjerojatnije iz tih razloga (a ne zato što su mu tehnički uslovi navodno bili nejasni) nije zatražio tehnički izvještaj za tu platformu po započinjanju distribucije, te je navodna pojašnjenja zatražio tek 10 mjeseci kasnije i pokušao to pravdati navodnim nejasnoćama u tehničkim uslovima.

9. Šta se dešava ako novi sistem prenosa ne ispunjava tehničke uslove iz člana 2, koje su posljedice po zaključeni Ugovor i posebno kojim odredbama Ugovora/ Općih uslova je to regulisano?
Primjenjivale bi se odredbe o uslovnom početku distribucije, kako je jasno predviđeno Ugovorom/Općim uslovima, kao i rok u kojem bi operater imao obavezu da ispuni tehničke uslove. U preostalom dijelu, molimo da pogledate prethodne odgovore.

Punomoćnik Sport Klub d.o.o. Sarajevo će se posebnim podneskom izjasniti na navode iz pisanih podnesaka Podnosioca zahtjeva koji su nam dostavljeni uz poziv za

usmenu raspravu, te će Konkurenčijskom vijeću BiH dostaviti zahtjev za naknadu troškova koje nam je poslovni subjekt Telekom Srpska a.d. Banja Luka prouzročio neosnovanim podnošenjem zahtjeva za pokretanje postupka. Punomoćnik Mtel-a je dana 5. aprila 2021. godine podneskom zaprimljenim pod brojem UP-06-26-2-018-48/20 i dostavio odgovore na pitanja sa usmene rasprave, ukratko kako slijedi:

1. Kada ste formirali promo cijenu paketa m;Sat jeste li imali u svojoj ponudi kanale Sport klub?

Ne, nismo imali u svojoj ponudi spomenute kanale. Kao dokaz pogledajte Ažuriranu listu Dozvole za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija putem DTH tehnologije koju nanije izdao RAK dana 12.12.2018. godine, br. 03-29-3502-4/18, a koju u prilogu dostavljamo.

2. Objasnite nam poziv za dostavljanje komercijalno tehničke ponude za m;Sat tv DTH platformu?

Kako je Vijeću svakako poznato, pravo na distribuciju Sport klub kanala na svakom od sistema prenosa uvjetovano je prethodnim ispunjenjem Tehničkih zahtjeva iz člana 2.1 Općih uslova koji su sadržani u njihovom prilogu 6 - Tehnički zahtjevi za uspostavljanje saradnje i dobivanjem pozitivnog Tehničkog izvještaja od strane SK d.o.o (nakon provedene tehničke provjere), kojim se potvrđuje da su ovi zahtjevi ispunjeni.

U trenutku slanja spomenutog poziva g. Feridu Ahmiću iz SK d.o.o., konkretno dana 06.08.2019. godine Ugovor o distribuciji odnosio se na Mtel-ov IPTV sistem prenosa, odnosno Mtel je za njega dobio pozitivan Tehnički izvještaj. Iako je u uvodnom dijelu Općih uslova deklarativno navedeno da se isti odnose na sve sisteme prenosa za koje United Media posjeduje prava prenosa u BiH (što shodno prilogu 8 uključuje još i CATV i DTH sisteme), u prilogu 6 Općih uslova a koji se upravo odnosi na propisane Tehničke zahtjeve za uspostavljanje saradnje navodi se da operater može koristiti samo CATV i IPTV vrste sistema prenosa.

Stoga je očigledno da u momentu slanja poziva SK d.o.o. nismo imali tačne informacije koji konkretno Tehnički zahtjevi važe za uspostavljanje saradnje za DTH sistema, odnosno nije bilo jasno važe li isti zahtjevi kao i za druga dva sistema, ili ne, te smo se iz tih razloga zvanično obratili SK d.o.o., kako bismo prvo saznali koji su konkretno njihovi Tehnički zahtjevi i iste pažljivo proučili, tek nakon čega bi naša tehnička služba mogla da popuni detaljan Upitnik iz priloga 7, pa bi sa SK d.o.o. organizirali provođenje tehničke provjere našeg DTH sistema u cilju ocjene ispunjenosti Tehničkih zahtjeva i dobivanja pozitivnog Tehničkog izvještaja od strane SK d.o.o.

Ipak, kako je to nesporno među stranama, iako je primio naš poziv za dostavljanje Tehničkih zahtjeva, kao i kasnije urgencije, predstavnik SK d.o.o. nam na ove dopise nikada nije odgovorio, što je dovelo do toga da Mtel nije mogao da svojim postojecim DTH korisnicima omogući praćenje premium sportskog sadržaja koji se emitirao na Sport klub kanalima, u prvom redu utakmica Live paketa Premijer lige, odnosno da taj sadržaj nudi potencijalnim DTH korisnicima. Vijeće se ponovo upućuje da je SK d.o.o. u svom podnesku od 03.11.2020. godine izjavio: ..."Tačno je da tehnički uslovi distribucije putem DTH platforme nisu detaljno razrađeni u Općim uslovima kao za IPTV i CATV platforme, dok je United Media u svom podnesku od 09.02.2021. godine navela da ovi uslovi ..."suštinski odgovaraju onima za IPTV.., čime su praktično priznali da Opći uslovi ne sadrže tačne informacije u pogledu konkretnih Tehničkih zahtjeva

- koji moraju biti ispunjeni radi uspostavljanja saradnje za DTH sistem prenosa.
- Iz tih razloga, tvrdnje United Medije/SK d.o.o. da smo prekršili odredbe Ugovora o distribuciji jer smo propustili da ispunimo navodu obavezu da način DTH korisnicima istovremeno sa početkom korištenja ovog DTH sistem distribuiramo i Sport klub kanale (ili valjda samo da SK d.o.o. plaćamo za njih?), a koje nam inače prvi put iznose u postupku pred Vijećem su potpuno neosnovane. Kako smo to detaljno objasnili riječ je o tipičnoj zloupotrebi i zamjeni teza, gdje United Media i SK d.o.o. pokušavaju (bezuspješno) da daju opravdanje za ignorisanje Mtel-a u vezi sa pozivom za dostavljanje konkretnih Tehničkih zahtjeva za DTH sistem prenosa, a što je bio *conditio sine qua non* za njihovo eventualno ispunjenje i uspostavljanje saradnje sa SK d.o.o. radi distribucije Sport klub kanala preko ovog sistema.
3. Možete li sada nakon prestanka važenja ugovora precizirati svoj zahtjev u odnosu na nove okolnosti?
- Svakako ostajemo pri svim našim prijedlozima iz Zahtjeva, i to bez obzira na prestanak važenja Ugovora o distribuciji za IPTV sistem. U dijelu prijedloga koji se tiče naloga United Mediji i SK d.o.o. da svoje ponašanje usklade sa Zakonom i prekinu sa kršenjem istog, te da Mtel-u dostave, bez odlaganja, komercijalno tehničku ponudu za distribuciju Sport klub kanala za DTH sistem, konkretno predlažemo da im Vijeće naloži da Mtel-u, bez odlaganja, dostave izmijenjene Opće uslove, gdje će u prilogu 6, biti nedvosmisleno predviđeni Tehnički zahtjevi za uspostavljanje saradnje sa SK d.o.o. za DTH sistem prenosa, s obzirom da ni njihovi posljednji Opći uslovi koje je njihov punomoćnik SK d.o.o. dao na usmenoj raspravi u svom prilogu 6 ponovo ne navode zahtjeve DTH sistem prenosa, odnosno ne sadrže tačne informacije u pogledu konkretnih Tehničkih zahtjeva koji moraju biti ispunjeni radi uspostavljanja saradnje za ovaj sistem. Također, kako smo to istakli i u našem Zahtjevu i kasnijim podnescima, Općim uslovima nije propisana bilo kakva procedura u situaciji kada operater koji je već zaključio ugovor o distribuciji i prethodno dobio pozitivan Tehnički izvještaj za jedan sistem prenosa želi naknadno da uspostavi saradnju sa SK d.o.o. u pogledu distribucije Sport klub kanala preko novog sistema. Konkretno, nije regulisano kako započinju pregovori sa SK d.o.o., da li operater dostavlja zahtjev za davanje ponude, koja je njegova sadržaj, da li SK d.o.o. dostavlja ponudu operateru, koja je procedura u vezi sa provjerom ispunjenosti Tehničkih zahtjeva za uspostavljanje saradnje i rokovi za postupanje, forma saradnje (nije jasno da li se zaključuje novi ugovor ili samo aneks postojećeg, u kojim rokovima. Sve ovo je nužno kako bi svi operateri na tržištu u BiH (ne samo Mtel) u ovoj situaciji bili u mogućnosti da racionalno planiraju svoje poslovanje i imaju dovoljan stupanj predvidljivosti kada planiraju saradnju radi distribucije Sport klub kanala, što bi između ostalog pomoglo da se izbjegnu slična ponašanja kod u slučaju Mtel-ove DTH platforme. U tom smislu, predlažemo Vijeću da, ukoliko smatra da je to efikasno i primjereno, dodatno naloži United Media-i, odnosno njenom zastupniku SK d.o.o. da u svojim Općim uslovima predviđi transparentnu proceduru kojom će ova situacija biti regulisana i koja će se primjenjivati jednakno na sve operatore koji posluju u BiH.
4. Zbog čega smatrate da *single economic* doktrina nije primjenjiva za lica u sastavu Telekom Srbija grupe, a sa druge strane čitav zahtjev zasnivate na navodnoj želji United Medie da pogoduje svojim povezanim licima na vertikalno nižem tržištu?

Mišljenja smo da se ovakvim pitanjima ponovo pokušava da se pažnja Vijeća skrene sa suštine ovog postupka a to je odgovor na pitanje zašto je i kako Mtel-u od strane United Medie, odnosno SK d.o.o. onemogućeno da preko svog DTH sistema prenosa distribuiše Sport klub kanale, nedostavljanjem, odnosno nedavanjem odgovora u vezi sa konkretnim Tehničkim zahtjevima za distribuciju Sport klub kanala preko DTH sistema prenosa.

Tako, punomoćnik United Medie/SK d.o.o. se na ovu doktrinu u svojim ranijim podnescima poziva kada tvrdi daje Mtel prekršio odredbe Ugovora o distribuciji jer je navodno bio dužan, odmah po preuzimanju Telrad-Net d.o.o. Bijeljina, Elta-Kabel d.o.o. Doboj i Blicnet d.o.o. Banja Luka prijavili korisnike istih, ispuniti potrebne tehničke zahtjeve i otpočeti sa distribucijom kanala Sport Klub korisnicima ovih poslovnih subjekata, u skladu sa Općim uslovima za distribuciju kanala i važećim ugovorom". Kako smo to već detaljno obrazložili u našim ranijim podnescima, malo je reći da su ove tvrdnje (koje United Medija/SK d.o.o. prvi put ističu tek u ovom postupku) pogrešne i da ovakav zaključak svakako ne proizlazi iz Ugovora o distribuciji i Općih uslova jer je iz njihovih odredbi više nego jasno da se predmetni ugovor o distribuciji, čiji su Opći uslovi sastavni dio odnosi samo na Mtel, i njegove obaveze, a ne i na njegova povezana lica. Dodatno, kako smo to već detaljno objasnili, ova doktrina po kojoj se u kontekstu pravilne primjene propisa o zaštiti konkurenčije povezana lica unutar grupe društava promatraju kao "jedinstveni ekonomski subjekt" (single economic entity) svakako ne znači da se njihov pravni subjektivitet u pravnom životu derogira i da prestaju biti pravno lice, pa se stoga ne podrazumijeva da se kod zasnivanja ugovornih odnosa ima smatrati da kada pregovara i zaključuje ugovor sa trećom osobom matično društvo zastupa ne samo sebe, već da u svakom slučaju automatski pregovara i ugovor zaključuje i u ime i za račun (svih) svojih ovisnih drušava.

Sada punomoćnik United Medie/SK d.o.o. u svom pitanju na usmenoj raspravi opet reklo bi se "muti vodu" kada sugerire da mi smatramo da ova doktrina nije primjenjiva na lica u sastavu Telekom Srbija grupe ali da jeste za United grupu, odnosno da .."čitav zahtjev zasnivate na navodnoj želji United Medie da pogoduje svojim povezanim licima na vertikalno nižem tržištu". Nesporno je da se ova doktrina svakako primjenjuje i na sva povezana lica unutar jedne grupe društava, pa tako i lica u sastavu Telekom Srbija grupe kao i na ona koja posluju u sastavu United grupe (konkretno United Media, Telemach i drugi operateri koji posluju u BiH), i to mi nikada nismo sporili, ali smo osporili njihovo tumačenje da primjena ove doktrine zapravo znači da je Mtel, zaključenjem Ugovora o distribuciji, automatski obavezao da Sport klub kanala distribuira i preko svih svojih povezanih lica koja se bave distribucijom medijskog sadržaja u BiH. To nije tačno.

Ovakvo ponašanje United Medie (preko SK d.o.o.) pogoduje u prvom redu njenoj povezanom licu koje posluje na vertikalnom tržištu, Telemachu, koji u BiH još uvijek ostaje jedini operator koji medijski sadržaj distribuira preko ovog sistema prenosa (ovo imajući u vidu broj njegovih DTH korisnika u odnosu na broj naših DTH korisnika). Pa upravo iz podataka RAK-a koji je punomoćnik United Medie/SK d.o.o. dostavio na usmenoj raspravi očigledno da samo DTH tržište u BiH raste i razvija se, što je dodatni razlog za odluku United Medie da sa Mtel-om ne saraduje u pogledu distribucije Sport klub kanala preko DTH sistema prenosa (već samo za naš IPTV sistem), a kako Mtel ne bi mogao da se sa Telemach-om ravнопravno takmiči za nove DTH

- korisnike, koji su svojoj ponudi imali Sport klub kanale. Naime, iz ovih podataka se proizlazi da je Total TV d.o.o. (DTH operater koji je poslova u okviru United grupe, kasnije pripojen Telemachu) je 2015. godine imao ukupno 116.278 korisnika (što je bio i ukupan broj DTH korisnika u BiH), dok je 2019. godini Telemach-ov DTH sustav imao ukupno 130.613 korisnika, Mtel-ov 2.740 korisnika, što čini ukupno 133.353 DTH korisnika u 2019. godini. To znači daje ukupan broj DTH korisnika u 2019. godini u odnosu na 2015. godinu porastao za čak 17.075 novih DTH korisnika, od čega je čak 14.335 novih Telemach-ovih DTH korisnika.
5. Da li Telekom Srbija u ugovorima sa drugim emiterima (posebno Fox, Discovery, Arena Sport i u drugim ugovorima) ima obavezu da kanal distribuira svim svojim korisnicima bez obzira na platformu i da li se radi o uobičajenoj obavezi u predmetnoj industriji?
- Kako smo to u odgovoru na prethodno pitanje kao i u našim ranijim podnescima već istakli, ponašanje Telekom Srbije nije predmet ovog postupka, a posebno ne ugovori koje je Telekom Srbija zaključio sa emiterima, te je u tom smislu u ovom dijelu pitanje je krajnje irelevantno i suvišno, posebno jer se podaci/ugovori koja United Media/SK d.o.o. ovdje navodi ne odnose na Mtel.
- Što se tiče pitanja da li je uobičajena obaveza jednog operatera da kanal distribuira svim svojim korisnicima bez obzira na platformu, takođe smatramo da je isto irelevantno za utvrđenje zašto je i kako Mtelu od strane United Medie, odnosno SK d.o.o. onemogućeno da preko svog DTH sistema prenosa distribuira Sport klub kanale, nedostavljanjem, odnosno nedavanjem odgovora u vezi sa konkretnim Tehničkim zahtjevima za distribuciju Sport klub kanala preko DTH sustava. Kako smo to gore detaljno obrazložili, United Media pokušava da ovo svoje nezakonito ponašanje naknadno "opravda" navodnom povredom od strane Mtel-a navodne ugovorne obaveze da svojim DTH korisnicima distribuira Sport klub kanale odmah po započinjanu ove usluge na tržištu, pa kako ne može u samom Ugovoru o distribuciji i Općim uvjetima da nade adekvatne odredbe koje bi to dokazale, pokušava sada to da proglaši za "uobičajenu obvezu u predmetnoj industriji". Jasno, sve ovo je sve irelevantno za konkretni postupak jer na ovaj način United Medija/SK d.o.o. još uvijek nisu dali adekvatno i racionalno objašnjenje zbog čega nam na naš poziv u pogledu Tehničkih zahtjeva za suradnju za DTH sustav i više urgencija nisu dali bilo kakav odgovor.
6. Kojim dokazima u ovom postupku dokazujete da tehnički uslovi nisu primjenjivi za DTH tehnologiju ili se radi samo o vašem subjektivnom utisku?
- Imajući u vidu sve što smo naveli kod odgovora pod 4) gore, posebno sadržaj priloga 6 Općih uslova, te da su u svojim podnescima SK d.o.o. i United Media praktično priznali da Opći uslovi ne sadrže tačne informacije u pogledu konkretnih Tehničkih zahtjeva koji moraju biti ispunjeni radi uspostavljanja saradnje za DTH sistem prenosa, smatramo da je nepotrebno da dokazujemo da li su Tehnički zahtjevi iz priloga 6 Općih uslova primjenjivi i na DTH sistem prenosa ili ne, te daje očigledno da nije riječ o nekom našem subjektivnom utisku, kako United Media/SK d.o.o. implicira svojim pitanjem.
- Svakako, osnovno pitanje je zašto nam SK d.o.o. na naš ljubazan poziv i kasnije urgencije nije dao jasan odgovor u vezi sa potrebnim Tehničkim zahtjevima za DTH sistem, posebno ako su navodno ovi zahtjevi isti za sve sisteme prenosa, odnosno suštinski odgovaraju onima za IPTV kako su to naknadno izjavili u toku ovog postupka pred Vijećem.

Također, dana 6. aprila 2021. godine zaprimljen je i podnesak Sport Kluba i United Medie, u kojem daju svoj odgovor na navode Mtel-a iz podnesaka od 15. februara 2021. godine i 22. februara 2021. godine, koji u kratko navodi slijedeće:

- U podnesku od 18.02.2021. godine, Telekom Srpske negira da postojanje parnice o utvrđenju kršenja ugovora od strane ovog poslovog subjekta predstavlja prethodno pitanje,
- U podnesku od 15.02.2021. godine, Telekom Srpske insistira da radnja zloupotrebe dominantnog položaja jeste sadržana u nejasnoći tehničkih zahtjeva za distribuciju kanala Sport Klub putem DTH tehnologije, te nedostavljanju odgovora na zahtjeve za davanje ponude za distribuciju kanala Sport Klub putem te platforme Telekoma Srpske. U oba navedena Podneska navodi se da je poslovnom subjektu Telekom Srpske "onemogućeno da preko svog DTH sistema prenosa distribuira Sport Klub kanale", te se dalje osporava kršenje ugovora o distribuciji od strane poslovog subjekta Telekom Srpske, negira se da se ugovor o distribuciji koji je imao ovaj subjekt odnosi na DTH tehnologiju, osporava se da se tehnički uslovi distribucije kanala Sport Klub definisani u Općim uslovima odnose na DTH tehnologiju, negira se primjena single economic entity doktrine na poslovni subjekt Telekom Srpske i njegova povezana lica (uz istovremeno insistiranje na primjeni iste doktrine na United Media S.a.r.l. i njegova povezana lica), negira se postojanje izrazito dominantnog položaja poslovog subjekta Telekom Srpske i njegovih povezanih lica na tržištu distribucije audiovizuelnih medijskih sadržaja na području gradova i općina u kojima djeluju, odnosno monopolski položaj na svih drugim telekomunikacijskim tržištima, te se iznose razne druge paušalne tvrdnje, sve bez bilo kakvih dokaza i pozivanja na propise i praksu tijela za zaštitu konkurenčije u Evropskoj uniji.

Te dalje pojašnjava kako:

- a) Telekom Srpske nije ni zahtijevao snabdijevanje - distribuciju kanala Sport Klub za svoju DTH platformu, na ista nije mogla biti ni odbijena;
- b) Tehnički zahtjevi iz Općih uslova za distribuciju kanala Sport Klub su jasni, a DTH tehnologija predstavlja jednu od autorizovanih platformi na koje se isti odnose;
- c) Za utvrđivanje povrede konkurenčije u vidu odbijanja snabdijevanja u konkretnom slučaju nije ispunjen niti jedan zakonski uslov;
- d) Postupanje Protivnih strana predstavlja uobičajim poslovnu praksu u predmetnoj industriji;

Pa prema tome:

- odredba Općih uslova kojom se zahtijeva da se kanal distribuira svim korisnicima operatera, najprije uopće nije predmet ovog Postupka, te nikada nije osporena u bilo kojem postupku pred Vijećem ili bilo kojim drugim organom;
- ova odredba, ne samo da nije zabranjena i ne predstavlja nikakvu zloupotrebu, nego predstavlja tržišni standard, pa su stoga očigledno neosnovani navodi Telekom Srpske da takva obaveza nije propisana ili nije dozvoljena (nejasno je šta ustvari u vezi s ovim Telekom Srpske uopće tvrdi);
- također, uobičajilo se ispunjavanje tehničkih standarda koje određuje emiter kanala zahtijeva za sve kanale, bez ostavljanja operatoru prava da jednostrano pravi

segmentaciju korisnika na osnovu platforme (na ovom mjestu posebno treba naglasiti da je diskriminacija korisnika strogog zabranjenja sektorskim propisima, te je Telekom Srpske dužan pristup javnim telekomunikacijskim uslugama pružati svim zainteresiranim korisnicima na transparentnom, objektivnom i nediskriminatornom osnovu, što očigledno nije bila namjera Telekom Srpske u konkretnom slučaju, te je stoga čak 10 mjeseci zatajio postojanje svoje DTH platforme); dakle, navodi Telekom Srpske su očigledno neosnovani i nelogični, a u postupanju poslovnog subjekta United Media S.a.r.l. nema ništa neuobičajeno, protivno dobrim poslovnim običajima, a pogotovo ne odredbama Zakona o konkurenциji sa podzakonskim aktima.

U skladu sa svim navodima iznesenim u dosadašnjem toku postupka, očigledno su neosnovani svi navodi poslovnog subjekta Telekom Srpske izneseni u Zahtjevu i tokom ovog postupka:

- 1) Telekom Srpske nije nikad izričito ni zahtijevao snabdijevanje kanalima Sport Klub za svoju DTH platformu, nego je samo zahtijevao dostavljanje ponude za svoju novu platformu;
- 2) ponuda za distribuciju kanala Sport Klub istovjetna je za sve tri tehnologije (DTH, CATV i IPTV), nesporno je dostavljena Telekom Srpske još u februaru 2016. godine i isti je po njoj zaključio ugovor o distribuciji;
- 3) tehnički uslovi su bili potpuno jasni i obuhvaćali su i DTH tehnologiju, kao i ugovor o distribuciji;
- 4) Telekom Srpske je prekršio ugovorne obaveze koje se odnose na obavezu distribucije kanala svim korisnicima (a koji predstavljaju tržišni standard koji zahtijevaju svi emiteri popularnijih kanala), propustio je distribuirati kanale Sport Klub svojim DTH korisnicima duže od 10 mjeseci, te je zatim počeо postavljati zahtjeve za tumačenje Općih uslova koji su potpuno jasni;
- 5) radnje koje Telekom Srpske navodi kao sporne (navodne nejasnoće tehničkih zahtjeva iz Općih uslova i eventualni izostanak njihovog pojašnjenja) ne predstavljaju radnje zloupotrebe dominantnog položaja prema Zakonu o konkurenциji;
- 6) u svakom slučaju, Telekom Srpske ne daje nikakav dokaz na okolnosti da takve nejasnoće postoje (Protivne strane smatraju da se radi o potpuno jasnim zahtjevima koji se odnose i na DTH tehnologiju, koje je Telekom Srpske već ranije ispunio za IPTV tehnologiju), iako je na njemu teret dokazivanja;
- 7) Telekom Srpske nije dokazao ispunjenje niti jednog uslova koji prema praksi Evropske komisije i Evropskog suda pravde moraju biti ispunjeni za utvrđenje postojanja zloupotrebe dominantnog položaja u vidu odbijanja snabdijevanja:
 - a. kanali objektivno nisu neophodni za učinkovito tržišno takmičenje na silaznom tržištu, što je jasno iz činjenice Telekom Srpske ne samo da se učinkovito takmiči na silaznom tržištu, nego osvaja izrazito dominantni položaj u periodu kada uopće nema te kanale u ponudi, što ukazuje da su ovi kanali bez značaja za efektivno konkurisanje na silaznom tržištu na kojem poslovni subjekt Telekom Srpske ima izrazito dominantni položaj,
 - b. nije vjerojatno je da će odbijanje snabdijevanja za posljedicu imati ukidanje efikasne konkurenциje na silaznom tržištu - štoviše,

- izvjesno je da se to neće desiti, jer Telekom Srpske, kao poslovni subjekt koji ima izrazito dominantan položaj na predmetnom tržištu, nema nikakvih problema u poslovanju zbog izostanka ovog kanala u ponudi, posebno nije u opasnosti da bude eliminiran sa tržišta;
- c. ničim nije utvrđeno da će odbijanje snabdijevanja vjerojatno imati za posljedicu nanošenje štete potrošačima;
 - d. uslovi koje zahtijeva United Media S.a.r.l. ne predstavljaju odstupanje od normalne konkurenkcije, nego čak tržišni standard;
 - e. sve i da Vijeće zaključi da Telekom Srpske jeste zahtijevao snabdijevanje (a nije, nego je samo tražio ponudu koja mu je nekoliko godina ranije dostavljena), a Protivne strane to odbile (što nije tačno, jer je tražena ponuda data još u februaru 2016. godine), postojalo bi opravdanje za to zbog kršenja ugovornih obaveza od strane Telekom Srpske.

Konačno, poslovni subjekt United Media S.a.r.l. smatra nužnim ukazati na brojne bitne povrede pravila postupka kojima je tokom postupka spriječen u ostvarivanju svojih prava na obranu:

Zahtjev i Zaključak nikada nisu propisno dostavljeni poslovnom subjektu United Media S.a.r.l. na zvaničnom prevodu na jezik u službenoj upotrebi u zemlji sjedišta ovog poslovnog subjekta, niti su isti zakonito dostavljeni ovom poslovnom subjektu diplomatskim putem, što je spriječilo ovaj poslovni subjekt da učestvuje u ovom postupku - United Media S.a.r.l. jeste imenovala punomoćnike u BiH, ali sama United Media S.a.r.l. nikada nije dobila Zahtjev sa dokazima i Zaključak na jeziku u službenoj upotrebi u svojoj zemlji, pa nije mogla iste niti cijeniti, niti dostaviti sve dokaze koje bi možda predlagala da joj je zakonito omogućeno da učestvuje u postupku, što je jedino bilo moguće zvaničnim dostavljanjem Zahtjeva i Zaključka na jeziku u službenoj upotrebi u Luksemburgu, diplomatskim putem; postupak vodi odgovorni član koji se po Zakonu o upravnom postupku BiH morao izuzeti, kako je detaljno pojašnjeno u zahtjevu za izuzeće i kasnijim podnescima; također, s obzirom da iz sadržaja Zaključka nije jasan sadržaj navodnih povreda u vezi sa kojima Vijeće vodi postupak, poslovni subjekt United Media S.a.r.l. smatra daje Vijeće u ovom slučaju dužno da u skladu sa članom 43, stav (4) Zakona o konkurenциji, prije donošenja konačnog rješenja, u pisanoj formi obavijesti stranke o sadržaju rješenja koje namjerava donijeti, kako bi se mogle izjasniti na činjenice i okolnosti koje Vijeće smatra bitnim, jer to iz tijeka postupka nije jasno, a Protivnim stranama nije bio omogućen uvid i kopiranje cjelokupnog spisa kako je Zakonom o konkurenциji predviđeno.

Imajući u vidu navedeno, poslovni subjekt United Media S.a.r.l. zahtijeva da Vijeće odbije Zahtjev u cijelosti i obaveže poslovni subjekt Telekom Srpske na plaćanje troškova postupka prema troškovniku u prilogu.

Dana 9. aprila 2021. godine, United Media i Sport Klub su dostavili akt broj UP-06-26-2-018-55/20 i UP-06-26-2-018-56/20 kojim su se očitovali na navode Mtel-a sa usmene rasprave, te traže kopiranje dijela spisa. Mtel-a je dana 12. aprila 2021. godine podneskom zaprimljenim pod brojem UP-06-26-2-018-57/20, dostavio dodatno izjašnjenje i troškovnik.

Dana 21. aprila 2021. godine, aktom broj UP-06-26-2-018-58/20, Konkurenčijsko vijeće je postupilo po zahtjevu

United Media i Sport Klub za kopiranje dijela spisa, te dostavili tražene akte iz spisa.

11. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Nakon sagledavanja relevantnih činjenica i dokaza utvrđenih tokom postupka kao i činjenica iznijetih na usmenoj raspravi, savjesnom i detaljnou ocjenom svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno, Konkurenčijsko vijeće je utvrdilo slijedeće:

članom 9. stav (1) i (2) Zakona propisano je kako privredni subjekt ima dominantni položaj na relevantnom tržištu roba ili usluga, ako se zbog svoje tržišne snage može ponašati u značajnoj mjeri nezavisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, također uzimajući u obzir udio tog privrednog subjekta na relevantnom tržištu, udjele na tom tržištu koje imaju njegovi konkurenti, kao i pravne prepreke za ulazak drugih privrednih subjekata na tržište. Pretpostavlja se da privredni subjekt ima dominantni položaj na tržištu roba ili usluga ako na relevantnom tržištu ima udio veći od 40%.

Prije svega, u ovom postupku se pristupilo ispitivanju postojanja dominantnog položaja od strane privrednih subjekata United Media, i Sport Klub.

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju i analizom iste, Konkurenčijsko vijeće je utvrdilo, kako su ispunjeni svi zahtjevi iz člana 9. stav (1) i (2) Zakona o konkurenčiji, koji se odnose na utvrđivanje dominantnog položaja, te da United Media putem svog zastupnika Sport Klub na relevantnom tržištu proizvoda u Bosni i Hercegovini ima dominantni položaj.

Sport Klub djeluje kao ekskluzivni zastupnik na teritoriji Bosne i Hercegovine privrednog subjekta United Media, između kojih privrednih subjekata ne postoji vlasnička veza, a poslovne veze odnose na obavljanje poslova zastupanja za račun United Media kod zaključenja ugovora o distribuciji kanala Sport Klub kao i određenih drugih kanala koje emitira ovaj privredni subjekt u Bosni i Hercegovini.

Dakle, po ovom pitanju Konkurenčijsko vijeće je utvrdilo kako isti imaju dominantan položaj, iz razloga što jedini na tržištu Bosne i Hercegovine nude Sport Klub kanale, a koji su istovremeno jedini sportski kanali koji nude prenos Live paketa engleske Premijer lige, s tim da Sport Klub kao zastupnik United Media-e u Bosni i Hercegovini zaključuje ugovore o distribuciji Sport Klub kanala, što omogućava Sport Klubu da se može ponašati u značajnoj mjeri neovisno od konkurenata na relevantnom tržištu. Istovremeno je utvrđeno da ne postoje supstituti ovim kanalima na tržištu, pa tako iako sportski kanali "Arena Sport" također, emitiraju sportske sadržaje, ne mogu se smatrati za supstitutima sportskim sadržajima koje pružaju kanali Sport Klub, čime su ispunjeni zahtjevi iz člana 9. Zakona.

Članom 10. stav (1) Zakona propisano je da je zabranjena svaka zloupotreba dominantnog položaja jednog ili više privrednih subjekata na relevantnom tržištu, a članom 10. stav (2) propisano je da se zloupotreba dominantnog položaja posebno odnosi na:

- b) ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača, i
- c) primjenu različitih uslova za istu ili sličnu vrstu poslova s ostalim stranama, čime ih dovode u neravnopravan i nepovoljan konkurentski položaj.

U konkretnom slučaju, privredni subjekt Mtel, navodi kako postoji zloupotreba dominantnog položaja iz člana 10. stava (2) tačka b) i c) Zakona, a koja se očituje kao odbijanje poslovne saradnje od strane Sport Klub, i United Media, u odnosu na Mtel, i to odbijanjem zaključenja ugovora za emitiranje Sport Klub kanala, putem DTH sustava prenosa.

Na osnovu dostavljenih dokaza i utvrdenog činjeničnog stanja, kao argumentacije iznesene tokom postupka, savjesnom i detaljnou ocjenom svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno, Konkurenčijsko vijeće je razmatralo navedeni predmet i donijelo

odлуku da radnje opisane u Zahtjevu predstavljaju povredu odredbe člana 10. stav (2) tačke a) i b) Zakona o konkurenčiji.

Naime, Ugovor o distribuciji TV kanala, kao i Aneks 1. Ugovora o distribuciji, između Sport Klub-a kao zastupnika United Media-e i Mtel-a kao operatora zaključen je dana 3.3.2017. godine, kojim su regulisani međusobni poslovni odnosi.

Tačkom B.9. Ugovora o poslovnoj suradnji (Osnovne odredbe) ugovoren je: "Vrsta sistema prenosa servisa Operatora je IPTV."

Dakle, tokom postupka nesporno je utvrđeno kako su ugovorne strane ugovorom od 3.3.2017. godine zaključile ugovor za pružanje "samo" usluge IPTV sistema prenosa.

Za argumente koje je United Media, i Sport Klub navodili kako je, prilikom zaključenja Ugovora o poslovnoj saradnji od 3.3.2017. godine, istovremeno sa zaključenjem istog za pružanje IPTV usluge, zaključen ugovor i za pružanje usluga putem DTH sistema prenosa, utvrđeno je da su neosnovani, pa tako i svi argumenti koji su navedeni u korist dokazivanja prednjee teze.

Naime, u trenutku zaključenja predmetnog ugovora, Mtel, nije imao mogućnost pružanja ove vrste usluge putem DTH sustava prijenosa, niti je istu nudio, pa stoga je Konkurenčijsko vijeće utvrdilo kako, niti iz sadržaja ugovora, niti okolnosti koje su postojale prilikom zaključenja istog, ne ostavljaju mogućnost sumnje da je u tom trenutku postojao ugovor i za tu vrstu usluge.

Prednje potvrđuje i činjenica kako je Mtel, kada je stvorio tehničke uslove za pružanje ove vrste usluge (pri čemu nije bitno za ovaj postupak da je to devet mjeseci nakon pokretanja ove vrste usluge svojim korisnicima, sa ponudom drugih TV kanala), zatražio ponudu, te objašnjenje od zastupnika United Media-e, Sport Kluba, na koji način mogu ugovoriti i tu vrstu usluge, za što je kao dokaz dostavljeni dopisi koji su u više navrata upućeni Sport Klubu, na koje Sport Klub nije odgovorio, odnosno oglasio se na zahtjev za dostavu ponude.

Dakle, prema toku događanja, proizlazi kako je Mtel je dana 7. 12. 2018. godine donio Odluku o odobravanju promotivne cijene i uvjeta korištenja m:SAT usluge, tj. usluge koja omogućava isporuku televizijskih programa preko satelita do odgovarajuće opreme instalirane na lokaciji preplatnik, tzv. DTH sustav prijenosa. Prilikom pokretanja ove vrste usluge Mtel u svojoj ponudi nije imao Sport Klub kanale.

Nakon čega je, dana 6.8.2019. godine, 5.9.2019. godine, 3.10.2019. godine, pisanim podnescima, a zatim i telefonom, te e-mailom dana 18.9.2019. godine više puta kontaktirao zastupnika Sport Klub, kako bi zaključio ugovor o distribuciji Sport Klub TV kanala putem DTH sistema prenosa, međutim, nije došlo do odgovora zastupnika Sport Klub-a.

Ugovorni odnosi u našem pravu regulirani su Zakonom o obveznim odnosima, te kao osnovno načelo ugovaranja, jeste načelo savjesnosti i poštenja, zabrane nametanja obaveza, zabrane uslovljavanja radi monopolskog položaja, jednakе vrijednosti davanja, dužnosti izvršenja obaveze, saglasnosti volja ugovornih strana, pažljivim ponašanjem, primjenom dobroih poslovnih običaja, iz čega proizlazi kako su poslovni subjekti koji posluju i nude svoje robe/usluge na teritoriji Bosne i Hercegovine dužni poštovati navedena načela prilikom zaključenja ugovora, te da se u svakom slučaju ugovori predmet i cijena, o čemu mora postojati saglasnost volja.

Iz navedenog proizlazi kako je na poziv Mtel-a radi zaključenja ugovora, Spot Klub bio dužan dostaviti pojašnjenje i odgovor na pitanje. Sport Klub, tijekom cijelog postupka nije dostavio bilo kakvo obrazloženje, za što nije odgovorio na poziv Mtel-a, a tek kada je postupak pokrenut, u svojim podnescima navodi kako je ugovor između njega i Mtel na snazi i za DTH sistem prenosa, još od potpisivanja prvog ugovora od 3.3.2017. godine. Na osnovu te tvrdnje, United Media i Sport Klub su pokrenuli i postupak naknade štete pred Općinskim sudom u

Sarajevu. Naime, kako su naveli da iz Ugovora od 3.3.2017. godine, kojom prilikom je prema stavu istih, zaključen Ugovor i za pružanje usluge prenosa Sport Klub kanala putem DTH sustava prijenosa, te da iz iste proizlazi obaveza plaćanja naknade za sve korisnike s kojim je isti imao Ugovor (bez obzira što nije u ponudi imao kanale Sport Klub!).

Ovime Konkurencijsko vijeće rješava i pitanje koje se pojavilo kao prethodno pitanje u ovom postupku, a to je pitanje postojanja Ugovora, odnosno je li prilikom zaključenja ugovora od 3.3.2017. godine, istovremeno bila ugovorena i usluga sa DTH sistema prenosa, čime za potrebe ovo postupka utvrđuje negativan odgovor na prethodno pitanje, za ovaj konkretni postupak, tj. predmetnim ugovorom nije bila obuhvaćena usluga DHT sistema prenosa.

Dakle, uvidom i analizom u cijelokupni Ugovor, a posebice odredbi članka C.3., E.1. i F.4. na koje se pozivala Protivna strana, kako iz istih proizlazi činjenica da je ugovor zaključen i za DTH sistem prenosa, utvrđena je da isti članovi Ugovora ne odnose, te iz istih ne proistječe zaključak da je Ugovor zaključen i za tu vrstu obaveze.

Tvrđnja Protivne strane kako Mtel nije zahtijevao opskrbu-distribuciju kanala Sport Klub je bespredmetna, obzirom da je, prilikom zaključenja bilo kakvog ugovora, prije svega potrebno zainteresiranom kupcu dostaviti ponudu, pa tek nakon prihvata ponude, može se smatrati da je ugovor zaključen i da se može tražiti opskrba ugovorene usluge.

U prilog ovakvom stavu Konkurencijskog vijeća, drži i činjenica koju nije osporavala ni Protivna strana, kako je da bi Mtel mogao započeti sa pružanjem usluge putem DTH sistema prenosa ipak potrebitno izvršiti "tehnički due diligence", što hoće reći da je potrebitno izvršiti tehničku pripremu u skladu sa zahtjevima i standardu koji je propisao Sport Klub, a tek po ispunjenju istih započeti sa pružanjem usluge.

Na osnovu svega navedenog, utvrđeno je, kako je Spot Klub bio dužan dostaviti Mtel-u ponudu, iz koje trebaju na jasan, transparentan i nediskriminirajući način, sa svim potrebnim zahtjevima koje je potrebitno ispuniti kako bi došlo do zaključenja Ugovora, a o kojoj će Mtel naknadno odlučiti hoće li istu prihvatiti ili neće.

Također, na osnovu svega navedenog utvrđeno je da postupanje privrednih subjekata United Media i Sport Klub, odnosno uskraćivanje/odbijanje poslovne saradnje predstavljaju zloupotrebu dominantnog položaja iz člana 10. stav (2) tačka b) i c) Zakona.

Na osnovu prednjeg, odlučeno je kao u tački 2. izreke.

Također, kao bitno pitanje ovog postupka je i sadržaj Općih uslova pružanja usluga, i pripadajućih Anexa kojim se regulišu ugovorni odnosi između servisa (Sport Klub) i Operatora (pružaoca usluge gledanja TV kanala).

Nesporna je činjenica kako je Konkurencijsko vijeće, u fazi prijedloga predmetne Opće uslove ocijenio da iz istih ne proizlazi mogućnost narušavanja tržišne konkurenčnosti, odnosno dalo je pozitivno mišljenje na iste.

Međutim, ne stoje tvrdnje Protivne strane kako je ocjena sadržaja Općih uvjeta "presuđena stvar", te da o istim ne postoji mogućnost osporavanja.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo kako sadržaj Općih uslova ne sadržava klauzule niti odredbe koje mogu biti diskriminirajuće za Operatore, međutim, niti jedan dokument, niti pravni akt, ukoliko pokaže manjkavosti u primjeni, ne može biti "osloboden" od ponovnog preispitivanja i predmetom revizije.

Stoga, Konkurencijsko vijeće je temeljem svih dokaza u postupku koji su dostavljeni, te stvarnom situacijom koja je praktičnom primjenom nastala, te uvidom u Opće uvjete, utvrdilo kako je iste potrebno "dopuniti", u smislu dodatnog regulisanja sadržaja istih.

Naime, Protivne strane su tvrdile kako iz Općih uslova proizlazi kako se isti odnose na sve vrste prenosa, te da je primjenom istih došlo i do zaključenja Ugovora.

Ovdje treba pridodati i kako je i Protivna strana u svojim podnescima navodila kako u Općim uslovima nije detaljno regulisan način zaključenja ugovora za DTH sistem prenosa.

Naime, primjena Općih uslova je pokazala kako, Operatori koji namjeravaju zaključiti Ugovore sa zastupnikom Sport Klubom, iz istih nemaju dovoljno informacija na koji način se zaključuje Ugovor za pružanje usluge TV kanala putem DTH sistema prenosa.

Stoga je Konkurencijsko vijeće, kako bi se uspostavila efikasna tržišna konkurenčnost, te otklonila povreda iz člana 10. stav (2) tačka b) i c) Zakona., odlučilo kao u tački 3. idispositiva.

Tokom postupka Punomoćnik Protivne strane je prigovarao na način dostave podnesaka, tj. tražio je dostavu direktno u Veliko Vojvodstvo Luksemburg, međutim Konkurencijsko vijeće je ovakav prigovor ocijenio kao neosnovan, jer je u skladu sa članom 47. stav (5) Zakona o upravnom postupku BiH privredni subjekt United Media imenovao punomoćnika za zastupanje u Bosni i Hercegovini, čime je otklonjena obaveza dostave na adresi u inozemstvu.

12. Novčana kazna

U smislu člana 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenčnosti, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10,0% vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda privrednog subjekta, iz godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, kaznit će se privredni subjekt, ako zloupotrijebi dominantni položaj na način propisan odredbama člana 10. Zakona o konkurenčnosti.

Konkurencijsko vijeće je prilikom izricanja visine novčane kazne uzelo u obzir namjeru te dužinu trajanja povrede Zakona o konkurenčnosti, kao i posljedice koje je ista imala na tržišnu konkurenčnost, u smislu člana 52. Zakona o konkurenčnosti.

Nadalje, polazeći od nesporno utvrđene činjenice da je United Media zloupotrijebio dominantni položaj, iz člana 10. stav (2) tačke b) i c) Zakona o konkurenčnosti, u smislu člana 48. stav (1) tačke b) Zakona o konkurenčnosti, izrečena je novčana kazna u iznosu 250.000,00 KM (dvije stotine pedeset hiljada konvertibilnih maraka), što predstavlja (**)¹% ostvarenog prihoda iz 2019. godine, koji je (**) EUR, odnosno (**) KM.

S obzirom na visinu izrečene novčane kazne, Konkurencijsko vijeće nije imalo prvenstveno za cilj kažnjavanje isključivo radi kršenja Zakona o konkurenčnosti, već da upozori privredni subjekt United Media na obavezu poštovanja pravila tržišne konkurenčnosti utvrđenih odredbama Zakona o konkurenčnosti.

U slučaju da se izrečena novčana kazna ne uplati u utvrđenom roku ista će se naplatiti prinudnim putem od povezanog privrednog subjekta Telemach BH d.o.o. Sarajevo, u smislu člana 47. Zakona o konkurenčnosti, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.

Imajući u vidu navedeno Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao tački 4. dispozitiva ovog Rješenja.

13. Troškovi postupka

Punomoćnik Podnosioca zahtjeva je dana 12.4.2021. godine podneskom broj UP-06-26-2-018-57/20 dostavio Zahtjev za naknadu troškova postupka u ukupnom iznosu od 3.397,19 KM sa uključenim iznosom PDV-a.

Punomoćnik privrednih subjekata United Media i Sport Klub je dana 6.4.2021. godine podneskom broj UP-06-26-2-018-50/20 dostavio Zahtjev za naknadu troškova postupka u iznosu od 1.965,60 sa uključenim iznosom PDV-a, i dana 9.4.2021. godine, podneskom broj UP-06-26-2-018-55/20, iznos od 240 KM

¹ Podaci predstavljaju poslovnu tajnu, u smislu člana 38. Zakona o konkurenčnosti

dodatno sa PDV-om, iznos od 280,80 KM, što ukupno iznosi 2.246,40 KM.

Konkurencijsko vijeće je prilikom određivanja troškova postupka uzelo u obzir odredbe Zakona o upravnom postupku i to član 105. stav (2) Zakona o upravnom postupku kada u postupku sudjeluju dvije ili više stranaka sa suprotnim interesima, stranka koja je izazvala postupak, a na čiju je štetu postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadoknaditi opravdane troškove koji su toj stranci nastali učešćem u postupku. Ako je koja od strana djelomično uspjela u svom zahtjevu, dužna je nadoknaditi protivnoj strani troškove razmjerno dijelu svog zahtjeva u kojem nije uspjela.

Kako je u predmetnom postupku Podnositac zahtjeva uspio sa svojim Zahtjevom, Konkurencijsko vijeće je prihvatiло Zahtjev privrednog subjekta Mtel za naknadu troškova, a Protivna strana je izazvala ovaj postupak, te je na njegovu štetu isti i okončan, isto nisu priznati troškovi.

Na osnovu gore navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 5. dispozitiva ovoga Rješenja.

14. Administrativna taksa

U skladu sa članom 2. tarifni broj 107. stav (1) tačka f) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", broj 30/06, 18/11 i 75/18) Podnositac zahtjeva je na ovo Rješenje obavezan uplatiti administrativnu taksu u ukupnom iznosu od 1.500,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.

U skladu sa odredbom člana 3. stav (2) tačka b) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi s procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem, Podnositac zahtjeva je nakon izvršene uplate dužan uplatnicu kao dokaz o izvršenoj uplati administrativne takse dostaviti Konkurencijskom vijeću, prije dostavljanja Rješenja.

Ukoliko Podnositac zahtjeva ne izvrši upлатu administrativne takse, Konkurencijsko vijeće će pokrenuti postupak primudne naplate po proceduri koja je propisana članom 18. Zakona o administrativnim taksama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 i 3/10).

Slijedom navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 7. dispozitiva ovog Rješenja.

15. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna stranka može pokrenuti Upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objavljivanja ovoga Rješenja.

Broj UP-06-26-2-018-59/20

22. aprila 2021. godine
Sarajevo

Predsjednik
Dr. Stjepo Pranjić, s. r.

AGENCIJA ZA SIGURNOST HRANE BOSNE I HERCEGOVINE

841

Temeljem članka 56. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), članka 61. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17), članka 193. stavak (1) Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), članka 16. stavak (1) Pravilnika o sustavima kvalitete za prehrambene proizvode ("Službeni glasnik BiH", broj 90/18) i Prijedloga Povjerenstva za registraciju oznaka podrijetla, oznaka zemljopisnog podrijetla i dodjelu oznaka zajamčeno tradicionalnog specijaliteta prehrambenih proizvoda u Bosni i Hercegovini (broj 04-3-02-3-804-8/21 od 27.09.2021. godine), po Zahtjevu za registraciju naziva prehrambenog proizvoda "Drvarski mučeni pekmez od drenjina" zaštićenom

oznakom podrijetla podnesenog od strane Udruge mladih "Budi zdrav ko dren", Grahovska 12, 80260 Drvar, ravnatelj Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine donosi

RJEŠENJE

1. Registrira se **OZNAKA PODRIJETLA** (ZOP) prehrambenog proizvoda "**DRVARSKI MUČENI PEKMEZ OD DRENJINA**", Udruge mladih "Budi zdrav ko dren".
2. Naziv iz točke 1. ovog rješenja odnosi se na proizvod iz razreda 1.6. Voće, povrće i žitarice, u prirodnom stanju ili preradeni iz Priloga I Pravilnika o sustavima kvalitete za prehrambene proizvode ("Službeni glasnik BiH", broj 90/18).
3. Registrirana oznaka iz točke 1. ovog rješenja, označava se pripadajućim zaštićenim znakom oznake podrijetla na način i sukladno Pravilniku o izgledu i načinu korištenja zaštićenog znaka oznake podrijetla, oznake zemljopisnog podrijetla i oznake zajamčeno tradicionalnog specijaliteta prehrambenih proizvoda ("Službeni glasnik BiH", broj 82/19).
4. Danom pravosnažnosti ovog rješenja, registrirana oznaka iz točke 1. ovog rješenja upisuje se u registar Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine.
5. U registar Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine upisuje se i svaki pojedini član Udruge iz točke 1. ovog rješenja.
6. Svaki pojedini proizvođač proizvoda s nazivom zaštićenim iz točke 1. ovog rješenja, odnosno korisnik oznake, kao i svaki sudionik u lancu proizvodnje, prerade i distribucije naveden u specifikaciji proizvoda "Drvarski mučeni pekmez od drenjina", provodi postupak potvrđivanja sukladnosti sa specifikacijom proizvoda kod ovlaštenog tijela za ocjenjivanje sukladnosti.
7. Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH" i na web-stranici Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Udruga mladih "Budi zdrav ko dren", Grahovska 12, 80260 Drvar, podnijela je Zahtjev za registraciju naziva prehrambenog proizvoda "Drvarski mučeni pekmez od drenjina" zaštićenom oznakom podrijetla, a koji je zaprimljen u Agenciju za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Agencija) pod brojem UP-1-02-2-1/21 od 05.01.2021. godine i dopune Zahtjeva pod brojem UP-1-02-2-1-1/21 od 04.02.2021. godine.

Zahtjev je osnovan.

Povjerenstvo za registraciju oznaka podrijetla, oznaka zemljopisnog podrijetla i dodjelu oznaka zajamčeno tradicionalnog specijaliteta prehrambenih proizvoda u Bosni i Hercegovini (u dalnjem tekstu: Povjerenstvo) razmatralo je Zahtjev, sukladno članku 11. Pravilnika o sustavima kvalitete za prehrambene proizvode. Podnositelj zahtjeva dostavio je: Zahtjev za registraciju naziva prehrambenog proizvoda "Drvarski mučeni pekmez od drenjina" zaštićenom oznakom podrijetla; dokaz o registraciji Udruge mladih "Budi zdrav ko dren"; izjavu predsjednika Udruge mladih "Budi zdrav ko dren" o usvojenoj odluci o zaštiti oznake podrijetla "Drvarskog mučenog pekmeza od drenjina"; Specifikaciju proizvoda "Drvarski mučeni pekmez od drenjina"; Jedinstveni dokument za prehrambeni proizvod "Drvarski mučeni pekmez od drenjina"; potvrdu Organic Control System d.o.o. da se može izvršiti postupak provjere sukladnosti sa specifikacijom proizvoda "Drvarski mučeni pekmez od drenjina"; naziv i adresu Udruge mladih "Budi zdrav ko dren" proizvođača "Drvarskog mučenog pekmeza od drenjina" i Organic Control System d.o.o. kao ovlaštenog tijela koje provjerava sukladnost s

odredbama specifikacije proizvoda; uplatnicu o uplaćenoj naknadi za podnošenje zahtjeva za registraciju oznake podrijetla.

Povjerenstvo je utvrdilo da je dostavljeni Zahtjev kompletan i osnovan. Sukladno navedenom Agencija je objavila Obavještenje o Zahtjevu ("Službeni glasnik BiH", broj 34/21) i Proizvođačku specifikaciju na svojoj službenoj web stranici dana 01.06.2021. godine.

S obzirom da u propisanom roku nije bilo podneseni prigovora na objavljeni Zahtjev, Povjerenstvo je jednoglasno dostavilo Prijedlog o registraciji naziva prehrambenog proizvoda "Drvarski mučeni pekmez od drenjina" zaštićenom oznakom podrijetla.

Sukladno navedenom, podnositelj Zahtjeva je obaviješten o ispunjavanju uvjeta za dobivanje rješenja i obvezom uplate naknade za provedbu postupka registracije i naknade za izdavanje rješenja odnosno za upis u registar.

Člankom 8. Pravilnika o sustavima kvalitete za prehrambene proizvode, određeno je da se postupak za registraciju oznake podrijetla i oznake zemljopisnog podrijetla prehrambenog proizvoda pokreće zahtjevom koji se podnosi Agenciji, a da predmetni postupak provodi Povjerenstvo.

Clancima 12., 13., 14., 15. i 16. Pravilnika o sustavima kvalitete za prehrambene proizvode, propisan je način vođenja postupka, okončanje postupka, upisa u registar i objava oznake u "Službenom glasniku BiH" i na web stranici Agencije.

Člankom 17. Pravilnika o sustavima kvalitete za prehrambene proizvode, definirano je korištenje zaštićene oznake kao i izgled i način korištenja iste.

Člankom 43. Pravilnika o sustavima kvalitete za prehrambene proizvode definiran je postupak potvrđivanja sukladnosti sa specifikacijom proizvoda kod ovlaštenog tijela za ocjenjivanje sukladnosti.

Sukladno naprijed navedenom, rješeno je kao u dispozitivu ovog rješenja.

Sukladno Odluci o visini naknade za postupak zaštite oznaka podrijetla i zaštite oznaka zemljopisnog podrijetla i postupak zaštite oznaka zajamčeno tradicionalnog specijaliteta prehrambenih proizvoda ("Službeni glasnik BiH", broj 34/19), podnositelj zahtjeva uplatio je naknadu za podnošenje zahtjeva u iznosu od 30,00 KM, naknadu za provođenje postupka registracije u iznosu od 500,00 KM i naknadu za upis u Registar u iznosu od 30,00 KM, na jedinstveni račun trezora (JRT trezor BiH) u korist proračuna Bosne i Hercegovine.

Uputstvo o pravnom lijeku

Protiv ovog rješenja ne može se izjaviti žalba, već se može pokrenuti upravni spor kod Suda Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana dostavljanja ovog rješenja.

Broj UP-1-02-2-1-12/21
28. rujna 2021. godine

Ravnatelj
Dr. sc. **Džemil Hajrić**, v. r.

Na основу člana 56. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), člana 61. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17), člana 193. stav (1) Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), člana 16. stav (1) Pravilnika o sistemima kvaliteta za prehrambene proizvode ("Službeni glasnik BiH", broj 90/18) i Prijedloga Komisije za registraciju oznaka portfelja, oznaka geografskog portfelja i dodjelu oznaka garantovano tradicionalnog specijaliteta prehrambenih proizvoda u Bosni i Hercegovini (broj 04-3-02-3-804-8/21 od 27.09.2021. godine), po Zahtjevu za registraciju naziva prehrambenog proizvoda "Drvarski mučeni pekmez od drenjina" zaštićenom oznakom portfelja podnesenog od strane

Udruženja mladih "Budi zdrav ko dren", Gračevska 12, 80260 Drvar, direktor Agencije za bezbjednost hrane Bosne i Hercegovine donosi

RJEŠENJE

1. Registruje se **OZNAKA ПОРИЈЕКЛА** (ЗОП) prehrambenog proizvoda "**ДРВАРСКИ МУЋЕНИ ПЕКМЕЗ ОД ДРЕЊИНА**", Udruženja mladih "Budi zdrav ko dren".
2. Naziv iz tacke 1. ovog rješenja односи se na proizvod iz razreda 1.6. Boće, povrće i žitariče, u prirodnom staju ili prerađeni iz Ankusa I Pravilnika o sistemima kvaliteta za prehrambene proizvode ("Službeni glasnik BiH", broj 90/18).
3. Registrirana oznaka iz tacke 1. ovog rješenja, označava se primadajućim zaštićenim znakom oznake portfelja na начин и у складу са Pravilnikom o izgledu и начину коришћења заштићеног znaka oznake portfelja, oznake geografskog portfelja и oznake garantovano tradicionalnog specijaliteta prehrambenih proizvoda ("Službeni glasnik BiH", broj 82/19).
4. Danom pravosnajnosti ovog rješenja, registrirana oznaka iz tacke 1. ovog rješenja upisuje se u registar Agencije za bezbjednost hrane Bosne i Hercegovine.
5. U registar Agencije za bezbjednost hrane Bosne i Hercegovine upisuje se i svaki pojedini član Udruženja iz tacke 1. ovog rješenja.
6. Svaki pojedini proizvođač proizvoda s nazivom zaštićenim iz tacke 1. ovog rješenja, odnosno korisnik oznake, kao i svaki учесник у ланцу производње, прераде и дистрибуције naveden u specifikaciji proizvoda "Drvarski mučeni pekmez od drenjina", provodi postupak potvrđivanja usaglašenosti sa specifikacijom proizvoda kod ovlaštenog tijela za očeđivanje usaglašenosti.
7. Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH" и на web-stranici Agencije za bezbjednost hrane Bosne i Hercegovine.

Образложение

Udruženje mladih "Budi zdrav ko dren", Gračevska 12, 80260 Drvar, podnijelo je Zahtjev za registraciju naziva prehrambenog proizvoda "Drvarski mučeni pekmez od drenjina" zaštićenom oznakom portfelja, a koji je zaprimljen u Agenciju za bezbjednost hrane Bosne i Hercegovine (у даљњем тексту: Agencija) pod brojem УП-1-02-2-1-21 od 05.01.2021. godine i dopune Zahtjeva pod brojem УП-1-02-2-1-21 od 04.02.2021. godine.

Zahtjev je основан.

Komisija za registraciju oznaka portfelja, oznaka geografskog portfelja i dodjelu oznaka garantovano tradicionalnog specijaliteta prehrambenih proizvoda u Bosni i Hercegovini (у даљњем тексту: Komisija) razmatrala je Zahtjev, u skladu sa članom 11. Pravilnika o sistemima kvaliteta za prehrambene proizvode. Podnosiča zahtjeva dostavio je: Zahtjev za registraciju naziva prehrambenog proizvoda "Drvarski mučeni pekmez od drenjina" zaštićenom oznakom portfelja; dokaz o registraciji Udruženja mladih "Budi zdrav ko dren"; izjavu predsjednika Udruženja mladih "Budi zdrav ko dren" o usvojenoj odluci o zaštiti oznake portfelja "Drvarskog mučenog pekmeza od drenjina"; Specifikaciju proizvoda "Drvarski mučeni pekmez od drenjina"; Jedinствeni dokument za prehrambeni proizvod "Drvarski mučeni pekmez od drenjina"; potvrdu Organic Control System d.o.o. da se može izvršiti postupak provjere uskladjenosti sa specifikacijom proizvoda "Drvarski mučeni pekmez od

дрењина; назив и адресу Удружења младих "Буди здрав ко дрен" произвођача "Дрварског мућеног пекmezа од дрењина" и Organic Control System д.о.о. као овлаштеног тijела које провјерава усклађеност с одредбама спецификације производа; уплатнику о уплаћеној накнади за подношење захтјева за регистрију ознаке поријекла.

Комисија је утврдила да је достављени Захтјев комплетан и основан. У складу с наведеним Агенција је објавила Обавјештење о Захтјеву ("Службени гласник BiH", број 34/21) и Произвођачку спецификацију на својој службеној веб страници дана 01.06.2021. године.

С обзиром да у прописаном року није било поднесених приговора на објављени Захтјев, Комисија је једногласно доставила Приједлог о регистрацији назива прехранбеног производа "Дрварски мућени пекmez од дрењина" заштићеном ознаком поријекла.

У складу с наведеним, подносилац Захтјева је обавијештен о испуњавању услова за добијање рјешења и обавезом уплате накнаде за проведбу поступка регистрације и накнаде за издавање рјешења односно за упис у регистар.

Чланом 8. Правилника о системима квалитета за прехранбене производе, одређено је да се поступак за регистрацију ознаке поријекла и ознаке географског поријекла прехранбеног производа покреће захтјевом који се подноси Агенцији, а да предметни поступак проводи Комисија.

Члановима 12., 13., 14., 15. и 16. Правилника о системима квалитета за прехранбене производе, прописан је начин вођења поступка, окончање поступка, уписа у регистар и објава ознаке у "Службеном гласнику BiH" и на веб страници Агенције.

Чланом 17. Правилника о системима квалитета за прехранбене производе, дефинисано је коришћење заштићене ознаке као и изглед и начин коришћење исте.

Чланом 43. Правилника о системима квалитета за прехранбене производе дефинисан је поступак потврђивања усаглашености са спецификацијом производа код овлаштеног тijела за ојењивање усаглашености.

У складу с напријед наведеним, ријешено је као у диспозитиву овог рјешења.

У складу са Одлуком о висини накнаде за поступак заштите ознака поријекла и заштите ознака географског поријекла и поступак заштите ознака гарантовано традиционалног специјалитета прехранбених производа ("Службени гласник BiH", број 34/19), подносилац захтјева уплатио је накнаду за подношење захтјева у износу од 30,00 KM, накнаду за провођење поступка регистрације у износу од 500,00 KM и накнаду за упис у Регистар у износу од 30,00 KM, на јединствени рачун трезора (ЈРТ трезор BiH) у корист буџета Босне и Херцеговине.

Упутство о правном лијеку

Против овог рјешења не може се изјавити жалба, већ се може покренути управни спор код Суда Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана достављања овог рјешења.

Број UP-1-02-2-1-12/21

28. септембра 2021. године

Директор

Др sci. **Цемил Хајрић**, с. р.

Na osnovu člana 56. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), člana 61. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17), člana 193. stav (1) Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), člana 16. stav (1) Pravilnika o sistemima kvaliteta za prehrambene proizvode ("Službeni glasnik BiH", broj 90/18) i Prijedloga Komisije za registraciju oznaka

porijekla, oznaka geografskog porijekla i dodjelu oznaka garantirano tradicionalnog specijaliteta prehrambenih proizvoda u Bosni i Hercegovini (broj 04-3-02-3-804-8/21 od 27.09.2021. godine), po Zahtjevu za registraciju naziva prehrambenog proizvoda "Drvarski mućeni pekmez od drenjina" заštićenom oznakom porijekla podnesenog od strane Udruženja mlađih "Budi zdrav ko dren", Grahovska 12, 80260 Drvar, direktor Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine donosi

RJEŠENJE

1. Registrira se **OZNAKA PORIJEKLA** (ZOP) prehrambenog proizvoda "**DRVARSKI MUĆENI PEKMEZ OD DRENJINA**", Udruženja mlađih "Budi zdrav ko dren".
2. Naziv iz tačke 1. ovog rješenja odnosi se na proizvod iz razreda 1.6. Voće, povrće i žitarice, u prirodnom stanju ili preradeni iz Aneksa I Pravilnika o sistemima kvaliteta za prehrambene proizvode ("Službeni glasnik BiH", broj 90/18).
3. Registrirana oznaka iz tačke 1. ovog rješenja, označava se pripadajućim zaštićenim znakom oznake porijekla na način i u skladu sa Pravilnikom o izgledu i načinu korištenja zaštićenog znaka oznake porijekla, oznake geografskog porijekla i oznake garantirano tradicionalnog specijaliteta prehrambenih proizvoda ("Službeni glasnik BiH", broj 82/19).
4. Danom pravosnažnosti ovog rješenja, registrirana oznaka iz tačke 1. ovog rješenja upisuje se u registar Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine.
5. U registar Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine upisuje se i svaki pojedini član Udruženja iz tačke 1. ovog rješenja.
6. Svaki pojedini proizvođač proizvoda s nazivom zaštićenim iz tačke 1. ovog rješenja, odnosno korisnik oznake, kao i svaki učesnik u lancu proizvodnje, prerade i distribucije naveden u specifikaciji proizvoda "Drvarski mućeni pekmez od drenjina", provodi postupak potvrđivanja usaglašenosti sa specifikacijom proizvoda kod ovlaštenog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti.
7. Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH" i na web-stranici Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Udruženje mlađih "Budi zdrav ko dren", Grahovska 12, 80260 Drvar, podnijelo je Zahtjev za registraciju naziva prehrambenog proizvoda "Drvarski mućeni pekmez od drenjina" zaštićenom oznakom porijekla, a koji je zaprimljen u Agenciju za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija) pod brojem UP-1-02-2-1/21 od 05.01.2021. godine i dopune Zahtjeva pod brojem UP-1-02-2-1/21 od 04.02.2021. godine.

Zahtjev je osnovan.

Komisija za registraciju oznaka porijekla, oznaka geografskog porijekla i dodjelu oznaka garantirano tradicionalnog specijaliteta prehrambenih proizvoda u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: Komisija) razmatrala je Zahtjev, u skladu sa članom 11. Pravilnika o sistemima kvaliteta za prehrambene proizvode. Podnositac zahtjeva dostavio je: Zahtjev za registraciju naziva prehrambenog proizvoda "Drvarski mućeni pekmez od drenjina" zaštićenom oznakom porijekla; dokaz o registraciji Udruženja mlađih "Budi zdrav ko dren", izjavu predsjednika Udruženja mlađih "Budi zdrav ko dren" o usvojenoj odluci o zaštiti oznake porijekla "Drvarskog mućenog pekmeza od drenjina"; Specifikaciju proizvoda "Drvarski mućeni pekmez od drenjina"; Jedinstveni dokument za prehrambeni proizvod "Drvarski mućeni pekmez od drenjina"; potvrdu Organic Control System d.o.o. da se može izvršiti postupak provjere uskladenosti

i stečajni upravnik i Skupština povjerilaca su dali saglasnost da apelant, kao razlučni povjerilac, izvrši prodaju predmetne izvršenikove nekretnine radi odvojenog namirenja.

7. Rješenjem Okružnog privrednog suda od 26. juna 2013. godine stečajni postupak nad izvršenikom imovinom je zaključen, jer izvršenik, kao stečajni dužnik, nije raspolagao imovinom iz koje bi se mogli namiriti troškovi stečajnog postupka, a stečajni povjerioc nisu postupili po nalogu suda da uplate predujam na ime troškova stečajnog postupka.

Tok postupka

8. Apelant je 4. juna 2013. godine, na osnovu navedenog ugovora o zasnivanju založnog prava, podnio prijedlog za izvršenje protiv izvršenika prodajom izvršenikove nekretnine koja je bila predmet zaloge, koji je Okružni privredni sud dozvolio rješenjem od 25. novembra 2013. godine, te je 17. aprila 2014. godine u zemljinišnim knjigama izvršen upis zabilježbe izvršenja na predmetnoj izvršenikovoj nekretnini.

9. Apelant je 17. jula 2015. i 18. septembra 2015. godine podnio Okružnom privrednom sudu urgencije radi preduzimanja izvršnih radnji u predmetnom postupku.

10. Okružni privredni sud je zaključkom od 13. oktobra 2015. godine pozvao apelanta da uplati predujam na ime troškova gradevinsko-arhitektonskog vještačenja.

11. Apelant je 18. januara 2016. godine podnio Okružnom privrednom sudu urgenciju kojom je tražio da sud što prije odredi i provede vještačenje i održi ročište za prodaju predmetne nekretnine.

12. Okružni privredni sud je 19. januara 2016. godine donio zaključak o vještačenju.

13. Vještak je podneskom od 1. februara 2016. godine obavijestio sud da nije u mogućnosti izvršiti vještačenje zbog ranije preuzetih obaveza.

14. Apelant je 30. augusta 2016. godine dostavio Okružnom privrednom sudu podnesak kojim je predložio da ponovno izvrši uplatu predujma na ime troškova vještačenja s obzirom na to da je nad bankom kod koje je vođen račun na koji je izvršena ranija uplata predujma na ime troškova vještačenja otvoreni stečajni postupak.

15. Okružni privredni sud je zaključkom od 11. oktobra 2017. godine pozvao apelanta da ponovo izvrši uplatu predujma na ime troškova vještačenja, koju je apelant izvršio 18. oktobra 2017. godine.

16. Rješenjem Okružnog privrednog suda od 16. januara 2018. godine predmetni izvršni postupak je prekinut zbog toga što je izvršenik kao pravno lice prestao postojati.

17. Rješenjem Višeg privrednog suda od 24. aprila 2018. godine usvojena je apelantova žalba, ukinuto je rješenje Okružnog privrednog suda od 16. januara 2018. godine i predmet je vraćen prvostepenom sudu na ponovni postupak. U navedenom rješenju Viši privredni sud je dao uputu prvostepenom sudu da je u ponovnom postupku potrebno utvrditi da li su ispunjeni uvjeti za vođenje ovog postupka sa aspekta upućivanja iz stečajnog u izvršni postupak i identiteta potraživanja za čije namirenje je upućen apelant iz stečajnog u izvršni postupak, te da li je došlo do eventualnih promjena upisanog i faktičkog stanja u pogledu hipoteke, kao i da li je apelant učestvovao u glavnoj diobi i da li se eventualno i u kojem dijelu namirio u pogledu predmetnog potraživanja.

Osorene odluke

18. Rješenjem Okružnog privrednog suda broj 57 O Ip 104072 18 Ip 2 od 18. aprila 2019. godine predmetni izvršni postupak je obustavljen zbog nemogućnosti izvršenja.

19. U obrazloženju rješenja Okružni privredni sud je naveo da je utvrđeno da je nad izvršenikom zaključen stečajni postupak i da je izvršenik brisan iz registra poslovnih subjekata. S obzirom na

to da izvršenik više ne postoji i da, stoga, nema stranačku sposobnost, Okružni privredni sud je obustavio izvršni postupak pozivajući se na odredbe člana 63. Zakona o izvršnom postupku (u dalnjem tekstu: ZIP).

20. Presudom Višeg privrednog suda broj 57 O Ip 104072 19 Pž 2 od 26. novembra 2019. godine odbijena je apelantova žalba kao neosnovana i prvostepeno rješenje je potvrđeno, te je odbijen apelantov zahtjev za naknadu troškova za sastavljanje žalbe.

21. U obrazloženju presude Viši privredni sud je naveo da je u konkretnom slučaju stečajni postupak nad izvršenikom zaključen zbog nedostatka stečajne mase, a stečajni dužnik, odnosno izvršenik je, u skladu sa rješenjem o zaključenju stečajnog postupka, koje je postalo pravosnažno 23. septembra 2013. godine, brisan iz sudskeg registra, te da i apelant u žalbi navodi da je stečajni sud utvrdio da izvršenik nema nikakve druge imovine osim nekretnine koja je bila opterećena založnim pravom u korist apelantovog prednika. S obzirom na to da izvršenik nakon brisanja iz sudskeg registra nema stranačku sposobnost i da je stečajni postupak zaključen zbog nedostatka stečajne mase, Viši privredni sud je zaključio da nema izvršenika, niti imovine na kojoj bi se proveo izvršni postupak, te da su to dovoljni razlozi da se izvršenje obustavi, shodno odredbi člana 63. stav 3. ZIP-a. Pri tome je istakao da apelant, na kojem je teret dokazivanja shodno odredbi člana 7. stav 1. i člana 123. Zakona o parničnom postupku (u dalnjem tekstu: ZPP), nije dokazao žalbene navode da se na izvršeniku vode nekretnine opterećene hipotekom u apelantovu korist.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

22. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijedeno pravo na pravično sudenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u dalnjem tekstu: Evropska konvencija) i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Apelant navodi da je, kao razlučni povjerilac, blagovremeno prijavio svoja potraživanja u stečajnom postupku i zatražio odvojeno namirenje u izvršnom postupku na šta su stečajni upravnik i Skupština povjerilaca dali saglasnost, te je apelant na osnovu ugovora o zasnivanju založnog prava od 28. septembra 2011. godine podnio Okružnom privrednom sudu prijedlog za izvršenje, koji je sud rješenjem dozvolio i na osnovu tog rješenja je kod Republike uprave za geodetske i imovinskopravne poslove izvršena zabilježba izvršenja u zemljinišnim knjigama. Navodi da Viši privredni sud nije odgovorio na apelantov žalbeni navod da je predmetna izvršenikova nekretnina i dalje upisana na njegovom imenu i da je na toj nekretnini upisano založno pravo u apelantovu korist, koja činjenica je konstatirana u rješenju donesenom u stečajnom postupku i apelantu dato pravo na odvojeno namirenje u izvršnom postupku, te da je to jedina izvršenikova imovina. Navodi da je svrha predmetnog izvršnog postupka upravo bila da se apelant namiri iz predmetne nekretnine. Apelant navodi da osporene odluke nisu dale jasne, precizne i nedvosmislenе razloge i argumente na osnovu kojih su osporene odluke donesene, odnosno da stavovi izneseni u osporenim odlukama nisu adekvatno i precizno obrazloženi, te da obiluju kontradiktornostima i proizvoljnom primjenom prava. U konačnici navodi da mu je zbog dužine trajanja predmetnog izvršnog postupka, koji je pokrenut 2013. godine, povrijedeno pravo na suđenje u razumnom roku.

b) Odgovor na apelaciju

23. Viši privredni sud je naveo da u cijelosti ostaje pri razlozima datim u obrazloženju osporenog rješenja, te da nije došlo do povrede apelantovih prava. Predložio je da Ustavni sud apelaciju odbaci ili odbije.

24. Okružni privredni sud je naveo hronologiju postupanja u predmetnom izvršnom postupku, te da je, nakon donošenja osporene odluke Višeg privrednog suda od 26. novembra 2019. godine, zaključkom od 16. juna 2020. godine naloženo apelantu da uplati predujam od 500,00 KM na ime vještačenja (koje nije uplaćeno), da je rješenjem od 10. jula 2020. godine sud odredio vještačenje vještaka građevinske struke radi procjene vrijednosti izvršenikove nekretnine, te da je vještak izradio nalaz i mišljenje 31. augusta 2020. godine. Naveo je da su zaključkom od 26. aprila 2021. godine stavljeni van snage zaključak od 16. juna 2020. godine, rješenje o vještačenju od 10. augusta 2020. godine, rješenje o isplati troškova vještaku od 24. septembra 2020. i 8. aprila 2021. godine, koji su doneseni nakon rješenja o obustavi postupka, jer je rješenje o obustavi predmetnog izvršnog postupka od 18. aprila 2019. godine postalo pravosnažno 26. novembra 2019. godine, a sud je, shodno odredbi člana 198. stav 3. ZPP u vezi sa članom 21. ZIP-a, vezan za svoje rješenje, te da, stoga, nije moguće dalje provoditi bilo kakve izvršne radnje.

V. Relevantni propisi

25. **Zakon o izvršnom postupku** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14, 5/17 - OUSRS, 60/17 - OUSBiH, 115/17 - OUSBiH, 58/18 - Rješenje USBiH i 66/18)

Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima, jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Obustava izvršenja

Član 63. stav (3)

(3) Izvršenje će se obustaviti ako je postalo nemoguće.

26. **Zakon o stečajnom postupku** - prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 26/10) u relevantnom dijelu glasi:

Razlučni povjeriocici

Član 42. stav (1) i stav (2) tačka 1)

(1) Povjeriocici koji imaju razlučno pravo na nekom predmetu stečajne mase ovlašteni su na odvojeno namirenje iz predmeta razlučnog prava za glavno potraživanje, kamate i troškove u skladu sa odredbama čl. 107-112. ovog zakona.

(2) Razlučni povjeriocici su:

1. hipotekarni povjeriocici i povjeriocici zemljišnog duga,

Preuzimanje sporova

Član 59.

(1) Otvaranjem stečajnog postupka prekidaju se sudske postupci i postupci pred arbitražama, ukoliko se odnose na stečajnu masu. Prekid traje do zaključenja stečajnog postupka, ukoliko se pravni spor prije toga ne nastavi u skladu sa odredbama ovog člana.

(2) Pravne sporove o imovini koja pripada stečajnoj masi, u kojima je stečajni dužnik tužilac i koji su u vrijeme otvaranja stečajnog postupka u toku, stečajni upravnik i protivna stranka u sporu mogu nastaviti u onom stanju u kojem se nalaze.

(3) Pravne sporove koji teku u vrijeme otvaranja stečajnog postupka i u kojima je stečajni dužnik tuženi, može preuzeti i stečajni upravnik i protivna stranka, ako se tiču:

1. izlučenja nekog predmeta iz stečajne mase;
2. odvojenog namirenja, ili
3. dugova stečajne mase.

(4) Pravne sporove koji se odnose na stečajna potraživanja povjerilac može nastaviti tek ako stečajni upravnik na ročištu za ispitivanje ta potraživanja ospori.

(5) Ako stečajni upravnik odmah prizna zahtjev, protivnik može ostvarivati pravo na naknadu troškova parničnog postupka samo kao stečajni povjerilac.

Zabrana izvršenja i osiguranja

Član 62.

(1) Nakon otvaranja stečajnog postupka stečajni povjeriocici ne mogu protiv stečajnog dužnika tražiti prinudno izvršenje niti tražiti osiguranje na dijelovima imovine koja ulazi u stečajnu masu.

(2) Postupci iz stava 1. ovog člana koji su u toku u vrijeme otvaranja stečajnog postupka prekidaju se.

(3) Stečajni sudija odlučuje o prigovorima koji budu podneseni na osnovu odredaba stava 1. ovog člana protiv dopuštenosti prinudnog izvršenja.

(4) Razlučni povjeriocici mogu svoja osigurana potraživanja ostvarivati zasebno, po pravilima izvršnog postupka, uz prethodnu saglasnost stečajnog upravnika

(5) Radi dobivanja saglasnosti iz prethodnog stava, razlučni povjeriocici podnose zahtjev stečajnom upravniku u roku od 30 dana od dana održavanja izveštajnog ročišta, a stečajni upravnik je dužan odlučiti po tom zahtjevu u roku od 15 dana po njegovom prijemu, uz prethodno pribavljeni mišljenje Odbora povjerilaca. Ako se stečajni upravnik ne izjasni u predviđenom roku po zahtjevu razlučnog povjerioca, smatraće se da je saglasnost na zahtjev data.

(6) Ako stečajni upravnik, po zahtjevu razlučnog povjerioca iz stava 3. ovog člana, odluci negativno, preuzeće u stečaju preuzima odgovornost za štetu koju bi razlučni povjerilac zbog toga pretrpio.

(7) Nakon prijema prijedloga za izvršenje razlučnog povjerioca, sud može odlučiti da se ne pokreće izvršni postupak u skladu s prethodnim stavom ovog člana ili da izvršenje odloži ako upravnik osigura odgovarajući zaštitu potraživanja razlučnog povjerioca. Odgovarajuća zaštita razlučnog potraživanja predstavlja zaštitu, koja je priznata odlukom suda pri čemu je vrijednost garancije dovoljna, tako da odlaganje izvršnog postupka neće dovesti do toga da će povjerilac biti oštećen na bilo koji način.

27. **Zakon o parničnom postupku** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 105/08 - OUSRS, 45/09 - OUSRS, 49/09 i 61/13)

Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima, jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 378.

Postupak se prekida:

1) kad stranka umre ili izgubi parničnu sposobnost;

2) kad zakonski zastupnik stranke umre ili prestane njegovo ovlašćenje za zastupanje, a stranka nema punomoćnika u toj parnici;

3) kad stranka koja je pravno lice prestane postojati, odnosno kad nadležni organ pravosnažno odluči o zabrani rada;

4) kad nastupe pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka;

5) kad uslijed rata ili drugih uzroka prestane rad u sudu;

6) kad je to drugim zakonom određeno.

VI. Dopustivost

28. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

29. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lječevi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosič apelacije primio

odлуku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

30. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Višeg privrednog suda broj 570 Ip 104072 19 Pž 2 od 26. novembra 2019. godine protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelant je primio 10. decembra 2019. godine a apelacija je podnesena 30. januara 2020. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

31. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

32. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

33. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) *Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.*

34. Član 6. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. *Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom. [...]*

35. Ustavni sud, prije svega, konstatira da se u konkretnom slučaju radi o izvršnom postupku koji je apelant, kao tražilac izvršenja, pokrenuo na osnovu izvršne isprave protiv izvršenika radi naplate novčanog potraživanja, tako da se radi o predmetu koji je gradanskopravne prirode, pa apelant u predmetnom postupku uživa garantije prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije (vidi, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4924/19 od 9. juna 2021. godine, tačka 39, dostupna na www.ustavnisud.ba).

a) U odnosu na osporene odluke

36. Ustavni sud zapaža da iz apelacionih navoda proizlazi da apelant smatra da su redovni sudovi proizvoljno primijenili procesno pravo. U vezi s tim, Ustavni sud podsjeća da, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u dalnjem tekstu: Evropski sud) i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi, Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan da supstituira redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi, Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila eventualno proizvoljna ili diskriminacijska.

37. Ustavni sud će se, dakle, izuzetno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi primijenili pozitivnopravne propise kada je očigledno da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovnog suda kako u postupku utvrđivanja činjenica, ocjene dokaza, tako i primjene relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 311/04 od 22. aprila 2005. godine, stav 26). U kontekstu navedenog Ustavni sud podsjeća i na to da je u više svojih odluka istakao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi pravičnom postupku (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 1293/05 od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje, i, *mutatis mutandis*, Evropski sud, *Andelković protiv Srbije*, presuda od 9. aprila 2013. godine, tačka 24). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja se postavljaju, ispitati da li su osporene odluke zasnovane na proizvoljnoj primjeni procesnog prava.

38. Ustavni sud primjećuje da su redovni sudovi zaključili da je predmetno izvršenje nemoguće, u smislu odredaba člana 63. ZIP-a, jer je zaključen stečajni postupak nad izvršenikom imovinom i izvršenik je brisan iz registra poslovnih subjekata, pa, stoga, izvršenik više ne postoji, niti postoji imovina na kojoj bi se izvršni postupak proveo. Pri tome Ustavni sud zapaža da je apelant pokrenuo predmetni izvršni postupak radi prodaje izvršenikove nekretnine koja je bila opterećena založnim pravom u korist apelantovog pravnog prednika, i to nakon što je u stečajnom postupku nad izvršenikom imovinom dobio odobrenje stečajnog upravnika i Skupštine povjerilaca da izvrši prodaju predmetne izvršenikove nekretnine radi odvojenog namirenja kao razlučni povjerilac. Dakle, u konkretnom slučaju izvršni postupak je pokrenuo apelant kao razlučni povjerilac sa hipotekarnim potraživanjem nakon pokretanja stečajnog postupka. Ustavni sud ukazuje da je odredbama Zakona o stečajnom postupku propisano da nakon otvaranja stečajnog postupka stečajni povjerioc ne mogu protiv stečajnog dužnika tražiti prinudno izvršenje, niti tražiti osiguranje na dijelovima imovine koja ulazi u stečajnu masu (član 62. stav 1), da su povjerioc koji imaju razlučeno pravo u koje, *inter alia*, spadaju i povjeroci čije je potraživanje osigurano hipotekom na nekom predmetu stečajne mase ovlašćeni na odvojeno namirenje iz predmeta razlučnog prava za glavno potraživanje, kamate i troškove (član 42. st. 1. i 2), te da razlučni povjerioc mogu svoja osigurana potraživanja ostvarivati zasebno, prema pravilima izvršnog postupka, uz prethodnu saglasnost stečajnog upravnika (član 62. stav 4). S tim u vezi, Ustavni sud zapaža da je apelant u konkretnom slučaju preuzeo sve potrebne procesne radnje kako bi namirio svoje potraživanje (zatražio odobrenje od stečajnog upravnika i na osnovu dobijenog odobrenja pokrenuo predmetni izvršni postupak) osigurano hipotekom upisanom u zemljišne knjige. Međutim, redovni sudovi su, nakon što je stečajni postupak nad izvršenikom imovinom zaključen zbog toga što izvršenik nije raspologao imovinom iz koje bi se mogli namiriti troškovi stečajnog postupka, a stečajni povjerioc nisu postupili po nalogu suda da uplate predujam na ime troškova stečajnog postupka, zaključili da je predloženo izvršenje postalo nemoguće, u smislu odredbe člana 63. stav 3. ZIP-a, jer ni izvršenik, niti njegova imovina više ne postoje.

39. Dalje, Ustavni sud ukazuje da je odredbom člana 378. stav 4. Zakona o parničnom postupku (u dalnjem tekstu: ZPP), a koji se, shodno odredbi člana 21. ZIP-a, na odgovarajući način primjenjuje u izvršnom postupku, propisano da se parnični postupak prekida kada nastupe pravne posljedice stečajnog postupka. S tim u vezi, Ustavni sud ukazuje da je odredbama člana 59. Zakona o stečajnom postupku (koji je alociran u Poglavlju 4. navedenog zakona naslovljenom kao "Pravne posljedice stečajnog postupka") propisano da se otvaranjem stečajnog postupka prekidaju sudske postupci ukoliko se odnose na stečajnu masu i da

prekid traje do zaključenja stečajnog postupka (stav 1), te da pravne sporove koji teku u vrijeme otvaranja stečajnog postupka i u kojima je stečajni dužnik tuženi mogu preuzeti i stečajni upravnik i protivna stranka ako se tiču, *inter alia*, odvojenog namirenja (stav 3). Iz navedenih zakonskih odredaba, dakle, proizlazi da razlučno pravo, što je u konkretnom slučaju, ne predstavlja prepriku za vođenje parničnog postupka protiv stečajnog dužnika nakon otvaranja stečajnog postupka, te da, stoga, nije preprika ni za provodenje izvršnog postupka na imovini osiguranoj razlučnim pravom. Ustavni sud, također, ukazuje da je odredbama ZPP propisano da se postupak prekida kad stranka koja je pravno lice prestane postojati (član 378. stav 3) i da će se postupak nastaviti, *inter alia*, kada pravni sljednici pravnog lica preuzmu postupak, ili kad ih sud na prijedlog protivne strane pozove da to učine (član 381). Dakle, *ratio legis* citiranih zakonskih odredaba jeste da se, u slučaju otvaranja stečajnog postupka nad pravnim licem, postupak prekine do okončanja stečajnog postupka ukoliko se postupak odnosi na stečajnu masu, a u slučaju prestanka pravnog lica, dok pravni sljednik pravnog lica ne preuzme postupak, a što u konkretnom nije slučaj jer se radi o realizaciji razlučnog prava na imovini pravnog lica koje nema pravnog sljednika i koje je prestalo postojati nakon okončanja stečajnog postupka.

40. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da činjenica da je u konkretnom slučaju izvršenik prestao postojati i da kao takav nema stranačku sposobnost, u situaciji kada je nakon prestanka postojanja izvršenika preostala predmetna nekretnina sa uknjiženom hipotekom u korist apelantovog prednika i izvršenom zabilježbom predmetnog izvršenja, ne predstavlja okolnost koja čini nemogućim provođenje predloženog izvršenja u smislu odredbe člana 63. stav 3. ZIP-a. Naime, Ustavni sud smatra da apelant ne može snositi štetne posljedice činjenice da stečajni povjeriocu nisu uplatili predujam na ime troškova stečajnog postupka uslijed čega je stečajni postupak nad izvršenikom imovinom zaključan a da prethodno predmetni izvršni postupak nije okončan, nakon čega je izvršeno brisanje izvršenika iz registra poslovnih subjekata. Pri tome Ustavni sud zapaža da u konkretnom slučaju ne postoji drugi interes koji bi eventualno bio ugrožen naplatom apelantovog potraživanja iz vrijednosti izvršenikove založene nekretnine, jer su izvršenikove interese nakon otvaranja stečajnog postupka zastupali stečajni upravnik i Skupština povjerilaca koji su, kako je već rečeno, dali saglasnost da apelant izvrši prodaju predmetne izvršenikove nekretnine radi odvojenog namirenja.

41. Sublimirajući navedeno, Ustavni sud smatra da su redovni sudovi postupali proizvoljno kada su zaključili da je provođenje predloženog izvršenja postalo nemoguće, te da je, stoga, došlo do povrede apelantovog prava na pravično sudenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije.

b) U odnosu na sudenje u razumnom roku

Relevantna načela

42. Ustavni sud podsjeća da se, prema konzistentnoj praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, razumnost dužine trajanja izvršnog postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti pojedinog predmeta, vodeći računa o kriterijima uspostavljenim sudske praksom Evropskog suda, a naročito o složenosti predmeta, ponašanju strana u postupku i nadležnog suda ili drugih javnih vlasti, te o značaju koji konkretna pravna stvar ima za apelanta (vidi, Evropski sud, *Mahmutović protiv Hrvatske*, aplikacija broj 9505/03 od 15. februara 2007. godine, stav 26).

43. Također, Evropski sud je ukazao da je potrebna naročita marljivost nadležnih vlasti u svim predmetima koji se tiču ličnog statusa i svojstva, a da je ovaj zahtjev naročito važan u državama u kojima domaći zakon propisuje da određeni sudske postupci imaju

hitani karakter (vidi, Evropski sud, *Borgese protiv Italije*, presuda od 26. februara 1992. godine, Serija A broj 228-B, stav 18, i *Novović protiv Crne Gore*, predstavka broj 13210/05, presuda od 23. oktobra 2012. godine, stav 51).

Period koji se uzima u obzir

44. Ustavni sud primjećuje da je predmetni izvršni postupak započeo 4. juna 2013. godine apelantovim podnošenjem prijedloga za izvršenje, te da je okončan Presudom Višeg privrednog suda broj 570 Ip 104072 19 Pž 2 od 26. novembra 2019. godine. Dakle, relevantni period trajanja predmetnog postupka koji će Ustavni sud uzeti u razmatranje iznosi šest godina i pet mjeseci.

Analiza dužine trajanja izvršnog postupka

45. Rukovodeći se navedenim kriterijima ustanovljenim praksom Evropskog suda, Ustavni sud najprije zapaža da se u konkretnom slučaju radi o izvršnom postupku koji je po zakonu hitne prirode. U pogledu ocjene složenosti predmeta, a imajući u vidu činjenična i pravna pitanja koja je u predmetnom postupku trebalo riješiti, Ustavni sud zaključuje da se ne radi o složenom predmetu.

46. Analizirajući ponašanje Okružnog privrednog suda, Ustavni sud primjećuje da je Okružni privredni sud donio rješenje o izvršenju 25. novembra 2013. godine, više od pet mjeseci nakon što je apelant podnio prijedlog za izvršenje, nakon čega Okružni privredni sud nije preduzimao nikakve radnje (u periodu od skoro dvije godine) do 13. oktobra 2015. godine, kada je, nakon što je apelant podnio dvije urgencije, zaključkom pozvao apelanta da uplati predujam na ime troškova građevinsko- arhitektonskog vještačenja. Ustavni sud, dalje, primjećuje da je Okružni privredni sud, nakon što je donio zaključak o vještačenju od 19. januara 2016. godine, imao period pasivnosti u radu sve do 11. oktobra 2017. godine (godinu dana i devet mjeseci), kada je, nakon što je apelant to predložio, donio zaključak kojim je pozvao apelanta da ponovo uplati predujam na ime troškova vještačenja. Nakon tогa Okružni privredni sud je donio rješenje od 16. januara 2018. godine kojim je predmetni izvršni postupak prekinut, te je donio osporeno rješenje od 18. aprila 2019. godine, godinu dana nakon što je Viši privredni sud donio rješenje od 24. aprila 2018. godine kojim je ukinuo rješenje Okružnog privrednog suda od 16. januara 2018. godine. Ustavni sud, dalje, zapaža da je Viši privredni sud donosio odluke o žalbama protiv odluka prvostepenog suda u relativno kratkim rokovima. Analizirajući, sa druge strane, apelantovo ponašanje, Ustavni sud primjećuje da apelant nije doprinio dužini trajanja predmetnog postupka, te da je podnio tri urgencije radi postupanja Okružnog privrednog suda. Iz navedenog, dakle, proizlazi da je dužini trajanja predmetnog izvršnog postupka od šest godina i pet mjeseci u odlučujućoj mjeri doprinijelo pasivno postupanje Okružnog privrednog suda, a za koju pasivnost taj sud nije dao opravdanje koje bi moglo utjecati na drugačiji zaključak Ustavnog suda. Stoga, Ustavni sud nalazi da Okružni privredni sud nije, u skladu sa svojom pozitivnom obavezom, djelotvorno i ekonomično preduzimao raspoložive procesne radnje s ciljem okončanja predmetnog postupka, te da je došlo do povrede apelantovog prava na sudenje u razumnom roku kao segmentu prava na pravično sudenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije.

Pitanje naknade nematerijalne štete

47. U smislu člana 74. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može odrediti naknadu nematerijalne štete. Međutim, Ustavni sud podsjeća na to da, za razliku od postupka pred redovnim sudovima, naknadu nematerijalne štete određuje u posebnim slučajevima kršenja zagarantiranih ljudskih prava i osnovnih sloboda. U konkretnom slučaju apelant kao pravno lice nije tražio naknadu nematerijalne štete zbog kršenja prava na pravično

suđenje zbog čega, u smislu navedenog, utvrđivanje povrede ovog ustavnog prava, samo po sebi, predstavlja primjerenu i dovoljnu pravnu zaštitu (vidi Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP 4870/19 od 19. maja 2021. godine, tačka 38, dostupnu na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

Ostali navodi

48. S obzirom na zaključak o povredi prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije, Ustavni sud ne smatra da je potrebno posebno razmatrati apelantove navode o povredi prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

VIII. Zaključak

49. Ustavni sud zaključuje da je osporenim odlukama došlo do povrede apelantovog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije s obzirom na to da su redovni sudovi, pod specifičnim okolnostima konkretnog slučaja, obustavljući predmetni izvršni postupak onemogućili apelanta, kao razlučnog hipotekarnog povjerioca, da namiri svoje potraživanje iz založene nekretnine.

50. Ustavni sud, također, zaključuje da je došlo do povrede apelantovog prava na suđenje u razumnom roku kao segmentu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije s obzirom na to da Okružni privredni sud nije, u skladu sa svojom pozitivnom obavezom, djelotvorno i ekonomično preduzima raspoložive procesne radnje s ciljem okončanja predmetnog postupka.

51. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

52. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić, s. r.

Уставни суд Bosne и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број АП 392/20, рјешавајући апелацију **Sberbanke a.d. Бања Лука**, на основу члана VI/3б) Устава Bosne и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Bosne и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Bosne и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Мато Тадић, предсједник
Миодраг Симовић, потпредсједник
Мирсад Ђеман, потпредсједник
Валерија Галић, судија
Сеада Палаврић, судија РС
Златко М. Кнежевић, судија
на сједници одржаној 8. септембра 2021. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација **Sberbanke a.d. Бања Лука**.

Утврђује се повреда права на прavično суђење из члана II/3e) Устава Bosne и Херцеговине и члана 6 Evropske konvencije за заштиту људских права и основних слобoda.

Укида се Пресуда Вишег привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Ип 104072 19 ПЖ 2 од 26. новембра 2019. године.

Предмет се враћа Вишем привредном суду у Бањој Луци, који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку у складу с чланом II/3e) Устава Bosne и Херцеговине и чланом 6 Evropske konvencije за заштиту људских права и основних слобoda.

Утврђује се повреда права на прavično суђење из члана II/3e) Устава Bosne и Херцеговине и члана 6 Evropske konvencije за заштиту људских права и основних слобoda у односу на доношење одлуке у разумном року у поступку који је окончан Пресудом Вишег привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Ип 104072 19 ПЖ 2 од 26. новембра 2019. године.

Налаже се Вишем привредном суду у Бањој Луци да, у складу с чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Bosne и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Bosne и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Bosne и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Bosne и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Bosne и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Sberbank a.d. Бања Лука (у даљњем тексту: апелант) из Бање Луке, којег заступа Заједничка адвокатска канцеларија "Пушар" из Бање Луке, поднио је 30. јануара 2020. године апелацију Уставном суду Bosne и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Вишег привредног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Виши привредни суд) број 57 0 Ип 104072 19 ПЖ 2 од 26. новембра 2019. године и Рјешења Окружног привредног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Окружни привредни суд) број 57 0 Ип 104072 18 Ип 2 од 18. априла 2019. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Вишег привредног суда и Окружног привредног суда затражено је 19. априла 2021. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Виши привредни суд и Окружни привредни суд доставили су одговоре на апелацију 28. априла 2021. и 6. маја 2021. године.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин:

Уводне напомене

5. Volksbank a.d. Бања Лука (у даљњем тексту: апелантов правни предник) закључио је са извршеником ("Imperial Co" д.о.о. Бања Лука у стечају) уговор о кредиту у износу од 154.995,46 KM, те је ради обезбеђења потраживања из тог уговора 28. септембра 2011. године закључен уговор о заснивању заложног права на одређеној извршениковој непокретности.

6. Рјешењем Окружног привредног суда од 4. марта 2013. године отворен је стечајни поступак над извршениковом имовином и стечајни управник и Скупштина повјерилаца су дали сагласност да апелант, као разлучни повјерилац, изврши продају предметне извршеникове непокретности ради одвојеног намирења.

7. Рјешењем Окружног привредног суда од 26. јуна 2013. године стечајни поступак над извршениковом имовином је закључен, јер извршеник, као стечајни дужник, није располагао имовином из које би могли да се намире трошкови стечајног поступка, а стечајни повјериоци нису поступили по налогу суда да уплате предујам на име трошкова стечајног поступка.

Ток поступка

8. Апелант је 4. јуна 2013. године, на основу наведеног уговора о заснивању заложног права, поднио приједлог за

извршење против извршеника продајом извршеникове непокретности која је била предмет залога, који је Окружни привредни суд дозволио рјешењем од 25. новембра 2013. године, те је 17. априла 2014. године у земљишним књигама извршен упис забилjeже извршења на предметној извршениковој непокретности.

9. Апелант је 17. јула 2015. и 18. септембра 2015. године поднио Окружном привредном суду ургенције ради предузимања извршних радњи у предметном поступку.

10. Окружни привредни суд је закључком од 13. октобра 2015. године позвао апеланта да уплати предујам на име трошкова грађевинско-архитектонског вјештачења.

11. Апелант је 18. јануара 2016. године поднио Окружном привредном суду ургенцију којом је тражио да суд што прије одреди и спроведе вјештачење и одржи рочиште за продају предметне непокретности.

12. Окружни привредни суд је 19. јануара 2016. године донио закључак о вјештачењу.

13. Вјештак је поднеском од 1. фебруара 2016. године обавијестио суд да није у могућности да изврши вјештачење због раније преузетих обавеза.

14. Апелант је 30. августа 2016. године доставио Окружном привредном суду поднесак којим је предложио да поново изврши уплату предујма на име трошкова вјештачења с обзиром на то да је над банком код које је вођен рачун на који је извршена ранија уплата предујма на име трошкова вјештачења отворен стечајни поступак.

15. Окружни привредни суд је закључком од 11. октобра 2017. године позвао апеланта да поново изврши уплату предујма на име трошкова вјештачења, коју је апелант извршио 18. октобра 2017. године.

16. Рјешењем Окружног привредног суда од 16. јануара 2018. године предметни извршни поступак је прекинут због тога што је извршеник као правно лице престао да постоји.

17. Рјешењем Вишег привредног суда од 24. априла 2018. године усвојена је апеланта жалба, укинуто је рјешење Окружног привредног суда од 16. јануара 2018. године и предмет је враћен првостепеном суду на поновни поступак. У наведеном рјешењу Виши привредни суд је дао упутство првостепеном суду да је у поновном поступку потребно утврдити да ли су испуњени услови за вођење овог поступка са аспекта упућивања из стечајног у извршни поступак и идентитета потраживања за чије намирење је упућен апелант из стечајног у извршни поступак, те да ли је дошло до евентуалних промјена уписаног и фактичког стања у погледу хипотеке, као и да ли је апелант учествовао у главној диоби и да ли се евентуално и у којем дижелу намирио у погледу предметног потраживања.

Оспорене одлуке

18. Рјешењем Окружног привредног суда број 57 0 Ип 104072 18 Ип 2 од 18. априла 2019. године предметни извршни поступак је обустављен због немогућности извршења.

19. У образложењу рјешења Окружни привредни суд је навео да је утврдио да је над извршеником закључен стечајни поступак и да је извршеник брисан из регистра пословних субјеката. С обзиром на то да извршеник више не постоји и да, стога, нема страначку способност, Окружни привредни суд је обуставио извршни поступак позивајући се на одредбе члана 63 Закона о извршном поступку (у даљњем тексту: ЗИП).

20. Пресудом Вишег привредног суда број 57 0 Ип 104072 19 Пк 2 од 26. новембра 2019. године одбијена је апеланта жалба као неоснована и првостепено рјешење је

потврђено, те је одбијен апелантов захтјев за накнаду трошкова за састављање жалбе.

21. У образложењу пресуде Виши привредни суд је навео да је у конкретном случају стечајни поступак над извршеником закључен због недостатка стечајне масе, а стечајни дужник, односно извршеник је, у складу са рјешењем о закључењу стечајног поступка, које је постало правоснажно 23. септембра 2013. године, брисан из судског регистра, те да и апелант у жалби наводи да је стечајни суд утврдио да извршеник нема никакве друге имовине осим непокретности која је била оптерећена заложним правом у корист апелантовог предника. С обзиром на то да извршеник након брисања из судског регистра нема страначку способност и да је стечајни поступак закључен због недостатка стечајне масе, Виши привредни суд је закључио да нема извршеника, нити имовине на којој би се спровео извршни поступак, те да су то довољни разлози да се извршење обустави, сходно одредби члана 63 став 3 ЗИП-а. При томе је истакао да апелант, на којем је терет доказивања сходно одредби члана 7 став 1 и члана 123 Закона о парничном поступку (у даљњем тексту: ЗПП), није доказао жалбене наводе да се на извршенику воде непокретности оптерећене хипотеком у апелантову корист.

IV. Апелација

a) Наводи из апелације

22. Апелант сматра да му је оспореним одлукама повриједено право на правично суђење из члана II/3e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) и право на имовину из члана II/3k) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Апелант наводи да је, као разлучни повјерилац, благовремено пријавио своја потраживања у стечајном поступку и затражио одвојено намирење у извршном поступку на шта су стечајни управник и Скупштина повјерилаца дали сагласност, те је апелант на основу уговора о заснивању заложног права од 28. септембра 2011. године поднио Окружном привредном суду приједлог за извршење, који је суд рјешењем дозволио и на основу тог рјешења је код Републичке управе за геодетске и имовинскоправне послове извршена забилjeжа извршења у земљишним књигама. Наводи да Виши привредни суд није одговорио на апелантов жалбени навод да је предметна извршеника непокретност и даље уписана на његовом имену и да је на тој непокретности уписано заложно право у апелантову корист, која чињеница је констатована у рјешењу донесеном у стечајном поступку и апеланту дато право на одвојено намирење у извршном поступку, те да је то једина извршеника имовина. Наводи да је сврха предметног извршног поступка управо била да се апелант намири из предметне непокретности. Апелант наводи да оспорене одлуке нису дале јасне, прецизне и недвосмислене разлоге и аргументе на основу којих су оспорене одлуке донесене, односно да становиšta изнесена у оспореним одлукама нису адекватно и прецизно образложена, те да обилују контрадикторностима и произвољном примјеном права. У коначници наводи да му је због дужине трајања предметног извршног поступка, који је покренут 2013. године, повриједено право на суђење у разумном року.

б) Одговор на апелацију

23. Виши привредни суд је навео да у цијелости остаје при разлозима датим у образложењу оспореног рјешења, те да није дошло до повреде апелантових права. Предложио је да Уставни суд апелацију одбaci или одбије.

24. Окружни привредни суд је навео хронологију поступања у предметном извршном поступку, те да је, након доношења оспорене одлуке Вишег привредног суда од 26. новембра 2019. године, закључком од 16. јуна 2020. године наложено апеланту да уплати предујам од 500,00 КМ на име вјештачења (које није уплаћено), да је рјешењем од 10. јула 2020. године суд одредио вјештачење вјештака грађевинске струке ради процјене вриједности извршеникове непокретности, те да је вјештак израдио налаз и мишљење 31. августа 2020. године. Навео је да су закључком од 26. априла 2021. године стављени ван снаге закључак од 16. јуна 2020. године, рјешење о вјештачењу од 10. августа 2020. године, рјешење о исплати трошкова вјештаку од 24. септембра 2020. и 8. априла 2021. године, који су донесени након рјешења о обустављању поступка, јер је рјешење о обустављању предметног извршног поступка од 18. априла 2019. године постало правоснажно 26. новембра 2019. године, а суд је, сходно одредби члана 198 став 3 ЗПП у вези са чланом 21 ЗИП-а, везан за своје рјешење, те да, стoga, није могуће даље спроводити било какве извршне радње.

V. Релевантни прописи

25. **Закон о извршном поступку** ("Службени гласник Републике Српске" бр. 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14, 5/17 - ОУСРС, 60/17 - ОУСБиХ, 115/17 - ОУСБиХ, 58/18 - Рјешење УСБиХ и 66/18)

За потребе ове одлуке користи се текст прописа како је објављен у службеним гласилима, јер није објављен на свим службеним језицима и писмима, а који у релевантном дијелу гласи:

Обустава извршења

Члан 63. став (3)

(3) Извршење ће се обуставити ако је постало немогуће.

26. **Закон о стечајном поступку** - пречишћени текст ("Службени гласник Републике Српске" број 26/10) у релевантном дијелу гласи:

Разлучни повјериоци

Члан 42. став (1) и став (2) тачка 1)

(1) Повјериоци који имају разлучно право на неком предмету стечајне масе овлашћени су на одвојено намирење из предмета разлучног права за главно потраживање, камате и трошкове у складу са одредбама чл. 107-112. овог закона.

(2) Разлучни повјериоци су:

1. хипотекарни повјериоци и повјериоци земљишног дуга,

Преузимање спорова

Члан 59.

(1) Отварањем стечајног поступка прекидају се судски поступци и поступци пред арбитражама, уколико се односе на стечајну масу. Прекид траје до закључења стечајног поступка, уколико се правни спор прије тога не настави у складу са одредбама овог члана.

(2) Правне спорове о имовини која припада стечајној маси, у којима је стечајни дужник тужилац и који су у вријеме отварања стечајног поступка у току, стечајни управник и противна странка у спору могу наставити у оном стању у којем се налазе.

(3) Правне спорове који теку у вријеме отварања стечајног поступка и у којима је стечајни дужник тужени, може преузети и стечајни управник и противна странка, ако се тичу:

1. излучења неког предмета из стечајне масе;
2. одвојеног намирења, или

3. дугова стечајне масе.

(4) Правне спорове који се односе на стечајна потраживања повјерилац може наставити тек ако стечајни управник на рочишту за испитивање та потраживања оспори.

(5) Ако стечајни управник одмах призна захтјев, противник може остваривати право на накнаду трошкова парничног поступка само као стечајни повјерилац.

Забрана извршења и осигурања

Члан 62.

(1) Након отварања стечајног поступка стечајни повјериоци не могу против стечајног дужника тражити принудно извршење нити тражити осигурање на дијеловима имовине која улази у стечајну масу.

(2) Поступци из става 1. овог члана који су у току у вријеме отварања стечајног поступка прекидају се.

(3) Стечајни судија одлучује о приговорима који буду поднесени на основу одредаба става 1. овог члана против допуштености принудног извршења.

(4) Разлучни повјериоци могу своја осигурана потраживања остваривати засебно, по правилима извршног поступка, уз претходну сагласност стечајног управника

(5) Ради добијања сагласности из претходног става, разлучни повјериоци подносе захтјев стечајном управнику у року од 30 дана од дана одржавања изјештајног рочишта, а стечајни управник је дужан одлучити по том захтјеву у року од 15 дана по његовом пријему, уз претходно прибављено мишљење Одбора повјерилаца. Ако се стечајни управник не изјасни у предвиђеном року по захтјеву разлучног повјериоца, сматраје се да је сагласност на захтјев дата.

(6) Ако стечајни управник, по захтјеву разлучног повјериоца из става 3. овог члана, одлучи негативно, предузеће у стечају преузима одговорност за штету коју би разлучни повјерилац због тога претрпио.

(7) Након пријема приједлога за извршење разлучног повјериоца, суд може одлучити да се не покреће изврши поступак у складу с претходним ставом овог члана или да извршење одложи ако управник обезбиједи одговарајућу заштиту потраживања разлучног повјериоца. Одговарајућа заштита разлучног потраживања представља заштиту која је призната одлуком суда при чему је вриједност гаранције довољна, тако да одлагање извршног поступка неће довести до тога да ће повјерилац бити оштећен на било који начин.

27. **Закон о парничном поступку** ("Службени гласник Републике Српске" бр. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 105/08 - ОУСРС, 45/09 - ОУСРС, 49/09 и 61/13)

За потребе ове одлуке користи се текст прописа како је објављен у службеним гласилима, јер није објављен на свим службеним језицима и писмима, а који у релевантном дијелу гласи:

Члан 378.

Поступак се прекида:

1) кад странка умре или изгуби парничну способност;

2) кад законски заступник странке умре или престане његово овлашћење за заступање, а странка нема пуномоћника у тој парници;

3) кад странка која је правно лице престане постојати, односно кад надлежни орган правоснажно одлучи о забрани рада;

4) кад наступе правне посљедице отварања стечајног поступка;

5) кад услед рата или других узрока престане рад у суду;

6) кад је то другим законом одређено.

VI. Допустивост

28. У складу са чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

29. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побија, иссрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је доносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку којег је користио.

30. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Вишег привредног суда број 57 О Ип 104072 19 Џк 2 од 26. новембра 2019. године против којег нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апелант је примио 10. децембра 2019. године а апелација је поднесена 30. јануара 2020. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допустива, нити је очигледно (*prima facie* неоснована).

31. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

32. Апелант сматра да му је оспореним одлукама повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на правично суђење

33. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.

34. Члан 6 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правично и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом.
[...]

35. Уставни суд, прије свега, констатује да се у конкретном случају ради о извршном поступку који је апелант, као тражилац извршења, покренуо на основу извршне исправе против извршеника ради наплате новчаног потраживања, тако да се ради о предмету који је грађанскоправне природе, па апелант у предметном поступку ужива гаранције права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције (види, Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број АП 4924/19 од 9. јуна 2021. године, тачка 39, доступна на www.ustavnisud.ba).

а) У односу на оспорене одлуке

36. Уставни суд запажа да из апелационих навода произилази да апелант сматра да су редовни судови произвољно примијенили процесно право. У вези с тим, Уставни суд подсећа да, према пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) и Уставног суда, задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене материјалног права (види, Европски суд, *Pronina против Ruse*, одлука о допустивости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у пројени чињеница и доказа, већ је, уопште, задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види, Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли је евентуално дошло до повреде или занемаривања уставних права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била евентуално произвољна или дискриминациона.

37. Уставни суд ће се, дакле, изузетно упустити у испитивање начина на који су надлежни судови примијенили позитивноправне прописе када је очигледно да је у одређеном поступку дошло до произвољног поступања редовног суда како у поступку утврђивања чињеница, оцјене доказа, тако и примјене релевантних позитивноправних прописа (види, Уставни суд, Одлука број АП 311/04 од 22. априла 2005. године, став 26). У контексту наведеног Уставни суд подсећа и на то да је у више својих одлука истакао да очигледна произвољност у примјени релевантних прописа никада не може да води правично поступку (види, Уставни суд, Одлука број АП 1293/05 од 12. септембра 2006. године, тачка 25 и даље, и, *mutatis mutandis*, Европски суд, *Анђелковић против Србије*, пресуда од 9. априла 2013. године, тачка 24). Имајући у виду наведено, Уставни суд ће у конкретном случају, с обзиром на питања која се постављају, испитати да ли су оспорене одлуке засноване на произвољној примјени процесног права.

38. Уставни суд примјењује да су редовни судови закључили да је предметно извршење немогуће, у смислу одредаба члана 63 ЗИП-а, јер је закључен стечајни поступак над извршеником имовином и извршеник је брисан из регистра пословних субјеката, па, стога, извршеник више не постоји, нити постоји имовина на којој би се извршни поступак спровео. При томе Уставни суд запажа да је апелант покренуо предметни извршни поступак ради продаје извршеникове непокретности која је била оптерећена заложним правом у корист апелантовог правног предника, и то након што је у стечајном поступку над извршеником имовином добио одобрење стечајног управника и Скупштине повјерилаца да изврши продају предметне извршеникове непокретности ради одвојеног намирења као разлучни повјерилац. Дакле, у конкретном случају извршни поступак је покренуо апелант као разлучни повјерилац са хипотекарним потраживањем након покретања стечајног поступка. Уставни суд указује да је одредбама Закона о стечајном поступку прописано да након отварања стечајног поступка стечајни повјериоци не могу против стечајног дужника тражити принудно извршење, нити тражити обезбиђење на дијеловима имовине која улази у стечајну масу (члан 62 став 1), да су повјериоци који имају разлучно право у које, *inter alia*, спадају и повјериоци чије је потраживање обезбиђењено хипотеком на неком предмету стечајне масе овлашћени на одвојено намирење из предмета разлучног права за главно потраживање, камате и трошкове (члан 42 ст. 1 и 2), те да

разлучни повјериоци могу своја обезбиђењена потраживања остваривати засебно, према правилима извршног поступка, уз претходну сагласност стечајног управника (члан 62 став 4). С тим у вези, Уставни суд запажа да је апелант у конкретном случају предузео све потребне процесне радње како би намирио своје потраживање (затражио одобрење од стечајног управника и на основу добијеног одобрења покренуо предметни извршни поступак) обезбиђено хипотеком уписаном у земљишне књиге. Међутим, редовни судови су, након што је стечајни поступак над извршениковом имовином закључен због тога што извршеник није располагао имовином из које би могли да се намире трошкови стечајног поступка, а стечајни повјериоци нису поступили по налогу суда да уплате предујам на име трошкова стечајног поступка, закључили да је предложено извршење постало немогуће, у смислу одредбе члана 63 став 3 ЗИП-а, јер ни извршеник, нити његова имовина више не постоје.

39. Даље, Уставни суд указује да је одредбом члана 378 став 4 Закона о парничном поступку (у даљем тексту: ЗИП), а који се, сходно одредби члана 21 ЗИП-а, на одговарајући начин примјењује у извршном поступку, прописано да се парнични поступак прекида када наступе правне посљедице стечајног поступка. С тим у вези, Уставни суд указује да је одредбама члана 59 Закона о стечајном поступку (који је алоциран у Глави 4. наведеног закона насловљеној као "Правне посљедице стечајног поступка") прописано да се отварањем стечајног поступка прекидају судски поступци уколико се односе на стечајну масу и да прекид траје до закључења стечајног поступка (став 1), те да правне спорове који теку у вријеме отварања стечајног поступка и у којима је стечајни дужник тужени могу да преузму и стечајни управник и противна странка ако се тичу, *inter alia*, одвојеног намирења (став 3). Из наведених законских одредаба, дакле, произилази да разлучно право, што је у конкретном случају, не представља препреку за вођење парничног поступка против стечајног дужника након отварања стечајног поступка, те да, стога, није препрека ни за спровођење извршног поступка на имовини обезбиђеној разлучним правом. Уставни суд, такође, указује да је одредбама ЗИП прописано да се поступак прекида кад странка која је правно лице престане да постоји (члан 378 став 3) и да ће се поступак наставити, *inter alia*, када правни сљедници правног лица преузму поступак, или кад их суд на приједлог противне стране позове да то учине (члан 381). Дакле, *ratio legis* цитираних законских одредаба јесте да се, у случају отварања стечајног поступка над правним лицем, поступак прекине до окончања стечајног поступка уколико се поступак односи на стечајну масу, а у случају престанка правног лица, док правни сљедник правног лица не преузме поступак, а што у конкретном није случај јер се ради о реализацији разлучног права на имовини правног лица које нема правног сљедника и које је престало да постоји након окончања стечајног поступка.

40. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да чињеница да је у конкретном случају извршеник престао да постоји и да као такав нема страначку способност, у ситуацији када је након престанка постојања извршеника преостала предметна непокретност са укњиженом хипотеком у корист апелантовог предника и извршеном забиљежбом предметног извршења, не представља околност која чини немогућим спровођење предложеног извршења у смислу одредбе члана 63 став 3 ЗИП-а. Наиме, Уставни суд сматра да апелант не може да сноси штетне посљедице чињенице да стечајни повјериоци нису уплатили предујам на име трошкова стечајног поступка услед чега је стечајни поступак над извршениковом имовином закључен а да претходно

предметни извршни поступак није окончан, након чега је извршено брисање извршеника из регистра пословних субјеката. При томе Уставни суд запажа да у конкретном случају не постоји други интерес који би евентуално био угрожен наплатом апелантовог потраживања из вриједности извршеникове заложене непокретности, јер су извршеникове интересе након отварања стечајног поступка заступали стечајни управник и Скупштина повјерилаца који су, како је већ речено, дали сагласност да апелант изврши продају предметне извршеникове непокретности ради одвојеног намирења.

41. Сублимирајући наведено, Уставни суд сматра да су редовни судови поступали произвољно када су закључили да је спровођење предложеног извршења постало немогуће, те да је, стога, дошло до повреде апелантовог права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције.

6) У односу на суђење у разумном року Релевантни принципи

42. Уставни суд подсећа да, према конзистентној пракси Европског суда и Уставног суда, разумност дужине трајања извршног поступка мора да се оцјењује у свјетлу околности појединог предмета, водећи рачуна о критеријумима успостављеним судском праксом Европског суда, а нарочито о сложености предмета, понашању страна у поступку и надлежног суда или других јавних власти, те о значају који конкретна правна ствар има за апеланта (види, Европски суд, *Махмутовић против Хрватске*, апликација број 9505/03 од 15. фебруара 2007. године, став 26).

43. Такође, Европски суд је указао да је потребна нарочита марљивост надлежних власти у свим предметима који се тичу личног статуса и својства, а да је овај захтјев нарочито важан у државама у којима домаћи закон прописује да одређени судски поступци имају хитан карактер (види, Европски суд, *Borgese против Италије*, пресуда од 26. фебруара 1992. године, Серија А број 228-Б, став 18, и *Нововић против Црне Горе*, представка број 13210/05, пресуда од 23. октобра 2012. године, став 51).

Период који се узима у обзир

44. Уставни суд примјењује да је предметни извршни поступак започео 4. јуна 2013. године апелантовим подношењем приједлога за извршење, те да је окончан Пресудом Вишег привредног суда број 57 0 Ип 104072 19 ПЖ 2 од 26. новембра 2019. године. Дакле, релевантни период трајања предметног поступка који ће Уставни суд узети у разматрање износи шест година и пет мјесеци.

Анализа дужине трајања извршног поступка

45. Руководећи се наведеним критеријумима установљеним праксом Европског суда, Уставни суд најприје запажа да се у конкретном случају ради о извршном поступку који је по закону хитне природе. У погледу оцјене сложености предмета, а имајући у виду чињенична и правна питања која је у предметном поступку требало ријешити, Уставни суд закључује да се не ради о сложеном предмету.

46. Анализирајући понашање Окружног привредног суда, Уставни суд примјењује да је Окружни привредни суд донио рješenje o извршењу 25. новембра 2013. године, више од пет мјесеци након што је апелант поднио приједлог за извршење, након чега Окружни привредни суд није предузимао никакве радње (у периоду од скоро двије године) до 13. октобра 2015. године, када је, након што је апелант поднио двије ургенције, закључком позвао апеланта да уплати предујам на име трошкова грађевинско-архитектонског вјештачења. Уставни суд, даље, примјењује да

је Окружни привредни суд, након што је донио закључак о вјештачењу од 19. јануара 2016. године, имао период пасивности у раду све до 11. октобра 2017. године (годину дана и девет мјесеци), када је, након што је апелант то предложио, донио закључак којим је позвао апеланта да поново уплати предујам на име трошкова вјештачења. Након тога Окружни привредни суд је донио рjeшење од 16. јануара 2018. године којим је предметни извршни поступак прекинут, те је донио оспорено рjeшење од 18. априла 2019. године, годину дана након што је Виши привредни суд донио рjeшење од 24. априла 2018. године којим је укинуо рjeшење Окружног привредног суда од 16. јануара 2018. године. Уставни суд, даље, запажа да је Виши привредни суд доносио одлуке о жалбама против одлука првостепеног суда у релативно кратким роковима. Анализирајући, са друге стране, апелантово понашање, Уставни суд примјећује да апелант није допринио дужини трајања предметног поступка, те да је поднио три ургенције ради поступања Окружног привредног суда. Из наведеног, дакле, произилази да је дужини трајања предметног извршног поступка од шест година и пет мјесеци у одлучујућој мјери доприњијело пасивно поступање Окружног привредног суда, а за коју пасивност тај суд није дао оправдање које би могло да утиче на другачији закључак Уставног суда. Стога, Уставни суд налази да Окружни привредни суд није, у складу са својом позитивном обавезом, дјелотворно и економично предузима расpolожive процесне радње с циљем окончања предметног поступка, те да је дошло до повреде апелантовог права на суђење у разумном року као сегменту права на правично суђење из члана II/3e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције.

Питање накнаде нематеријалне штете

47. У смислу члана 74 Правила Уставног суда, Уставни суд може да одреди накнаду нематеријалне штете. Међутим, Уставни суд подсећа на то да, за разлику од поступка пред редовним судовима, накнаду нематеријалне штете одређује у посебним случајевима кршења загарантovаних људских права и основних слобoda. У конкретном случају апелант као правно лице није тражио накнаду нематеријалне штете због кршења права на правично суђење због чега, у смислу наведеног, утврђивање повреде овог уставног права, само по себи, представља примјерену и довољну правну заштиту (види Одлуку о допустивости и меритуму број АП 4870/19 од 19. маја 2021. године, тачка 38, доступну на интернетској страници Уставног суда www.ustavnisud.ba).

Остали наводи

48. С обзиром на закључак о повреди права на правично суђење из члана II/3e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције, Уставни суд не сматра да је потребно посебно разматрати апелантове наводе о повреди права на имовину из члана II/3k) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

49. Уставни суд закључује да је оспореним одлукама дошло до повреде апелантовог права на правично суђење из члана II/3e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције с обзиром на то да су редовни судови, под специфичним околностима конкретног случаја, обустављајући предметни извршни поступак онемогућили апеланта, као разлучног хипотекарног повјериоца, да намири своје потраживање из заложене непокретности.

50. Уставни суд, такође, закључује да је дошло до повреде апелантовог права на суђење у разумном року као сегменту права на правично суђење из члана II/3e) Устава

Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције с обзиром на то да Окружни привредни суд није, у складу са својом позитивном обавезом, дјелотворно и економично предузима расpolожive процесне радње с циљем окончања предметног поступка.

51. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

52. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тадић, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj AP 392/20, rješavajući apelaciju **Sberbanke a.d. Banjaluka**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – precišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik
Miodrag Simović, dopredsjednik
Mirsad Čeman, dopredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Seada Palavrić, sutkinja
Zlatko M. Knežević, sudac

na sjednici održanoj 8. rujna 2021. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Sberbanke a.d. Banjaluka**.

Utvrđuje se povreda prava na pravично suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ip 104072 19 Pž 2 od 26. studenog 2019. godine.

Predmet se vraća Višem privrednom sudu u Banjaluci, koji je dužan po žurnom postupku domijeti novu odluku sukladno članku II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Utvrđuje se povreda prava na pravично suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u odnosu na доношење одлуке у razumnom roku u postupku који је окончан Presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ip 104072 19 Pž 2 od 26. studenog 2019. godine.

Nalaže se Višem privrednom суду u Banjaluci да, sukladno članku 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od три мјесеца од дана доставе ове одлуке обавијести Уставни суд Bosne i Hercegovine о подузетим мјерама с циљем izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Sberbank a.d. Banjaluka (u dalnjem tekstu: апелант) из Banjaluke, којег заступа Zajednička advokatska kancelarija "Pucar" из Banjaluke, подnio је 30. сiječња 2020. године апелацију Ustavnom суду Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Уставни суд) protiv Presude Višeg privrednog suda u Banjaluci (u dalnjem tekstu: Viši privredni суд) број 57 0 Ip 104072 19 Pž 2 od 26. studenog 2019. године i Rješenja Okružnog privrednog суда u

Banjaluci (u dalnjem tekstu: Okružni privredni sud) broj 57 0 Ip 104072 18 Ip 2 od 18. travnja 2019. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Višeg privrednog suda i Okružnog privrednog suda zatraženo je 19. travnja 2021. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Viši privredni sud i Okružni privredni sud dostavili su odgovore na apelaciju 28. travnja 2021. i 6. svibnja 2021. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumentata predočenih Ustavnom судu mogu se sumirati na sljedeći način:

Uvodne napomene

5. Volksbank a.d. Banjaluka (u dalnjem tekstu: apelantov pravni prednik) zaključio je sa izvršenikom ("Imperial Co" d.o.o. Banjaluka u stečaju) ugovor o kreditu u iznosu od 154.995,46 KM, te je radi osiguranja tražbina iz tog ugovora 28. rujna 2011. godine zaključen ugovor o zasnivanju založnog prava na određenoj izvršenikovoj nekretnini.

6. Rješenjem Okružnog privrednog suda od 4. ožujka 2013. godine otvoren je stečajni postupak nad izvršenikovom imovinom i stečajni upravnik i Skupština povjeritelja su dali suglasnost da apelant, kao razlučni povjeritelj, izvrši prodaju predmetne izvršenikove nekretnine u svrhu odvojenog namirenja.

7. Rješenjem Okružnog privrednog suda od 26. lipnja 2013. godine stečajni postupak nad izvršenikovom imovinom je zaključen, jer izvršenik, kao stečajni dužnik, nije raspolagao imovinom iz koje bi se mogli namiriti troškovi stečajnog postupka, a stečajni povjeritelji nisu postupili po nalogu suda da uplate predujam na ime troškova stečajnog postupka.

Tijek postupka

8. Apelant je 4. lipnja 2013. godine, na temelju navedenog ugovora o zasnivanju založnog prava, podnio prijedlog za izvršenje protiv izvršenika prodajom izvršenikove nekretnine koja je bila predmetom zaloga, koji je Okružni privredni sud dozvolio rješenjem od 25. studenog 2013. godine, te je 17. travnja 2014. godine u zemljiniim knjigama izvršen upis zabilježbe izvršenja na predmetnoj izvršenikovoj nekretnini.

9. Apelant je 17. lipnja 2015. i 18. rujna 2015. godine podnio Okružnom privrednom судu urgencije u svrhu poduzimanja izvršnih radnji u predmetnom postupku.

10. Okružni privredni sud je zaključkom od 13. listopada 2015. godine pozvao apelanta da uplati predujam na ime troškova građevinsko-arhitektonskog vještačenja.

Apelant je 18. siječnja 2016. godine podnio Okružnom privrednom судu urgenciju kojom je tražio da sud što prije odredi i provede vještačenje i održi ročište za prodaju predmetne nekretnine.

11. Okružni privredni sud je 19. siječnja 2016. godine donio zaključak o vještačenju.

12. Vještak je podneskom od 1. veljače 2016. godine obavijestio sud da nije u mogućnosti izvršiti vještačenje zbog ranije preuzetih obveza.

13. Apelant je 30. kolovoza 2016. godine dostavio Okružnom privrednom судu podnesak kojim je predložio da ponovno izvrši upлатu predujma na ime troškova vještačenja obzirom na to da je nad bankom kod koje je vođen račun na koji je izvršena ranija uplata predujma na ime troškova vještačenja otvoren stečajni postupak.

14. Okružni privredni sud je zaključkom od 11. listopada 2017. godine pozvao apelanta da ponovno izvrši uplatu predujma na ime troškova vještačenja, koju je apelant izvršio 18. listopada 2017. godine.

15. Rješenjem Okružnog privrednog suda od 16. siječnja 2018. godine predmetni izvršni postupak je prekinut zbog toga što je izvršenik kao pravna osoba prestao postojati.

16. Rješenjem Višeg privrednog suda od 24. travnja 2018. godine usvojen je apelantov priziv, ukinuto je rješenje Okružnog privrednog suda od 16. siječnja 2018. godine i predmet je vraćen pravostupanjskom судu na ponovni postupak. U navedenom rješenju Viši privredni sud je dao uputu pravostupanjskom судu da je u ponovnom postupku potrebno utvrditi jesu li ispunjeni uvjeti za vođenje ovog postupka sa aspekta upućivanja iz stečajnog u izvršni postupak i identitetra tražbine za čije namirenje je upućen apelant iz stečajnog u izvršni postupak, te je li došlo do eventualnih promjena upisanog i faktičkog stanja u pogledu hipoteke, kao i je li apelant sudjelovao u glavnoj diobi i je li se eventualno i u kojem dijelu namirio u pogledu predmetne tražbine.

Osporene odluke

17. Rješenjem Okružnog privrednog suda broj 57 0 Ip 104072 18 Ip 2 od 18. travnja 2019. godine predmetni izvršni postupak je obustavljen zbog nemogućnosti izvršenja.

18. U obrazloženju rješenja Okružni privredni sud je naveo da je utvrdio da je nad izvršenikom zaključen stečajni postupak i da je izvršenik brisan iz registra poslovnih subjekata. Obzirom na to da izvršenik više ne postoji i da, stoga, nema stranačku sposobnost, Okružni privredni sud je obustavio izvršni postupak pozivajući se na odredbe članka 63. Zakona o izvršnom postupku (u dalnjem tekstu: ZIP).

19. Presudom Višeg privrednog suda broj 57 0 Ip 104072 19 Pž 2 od 26. studenog 2019. godine odbijen je apelantov priziv kao neutemeljen i pravostupanjsko rješenje je potvrđeno, te je odbijen apelantov zahtjev za naknadu troškova za sastav priziva.

20. U obrazloženju presude Viši privredni sud je naveo da je u konkretnom slučaju stečajni postupak nad izvršenikom zaključen zbog nedostatka stečajne mase, a stečajni dužnik, odnosno izvršenik je, sukladno rješenju o zaključenju stečajnog postupka, koje je postalo pravomočno 23. rujna 2013. godine, brisan iz sudskeg registra, te da i apelant u prizivu navodi da je stečajni sud utvrdio da izvršenik nema nikakve druge imovine osim nekretnine koja je bila opterećena založnim pravom u korist apelantovog prednika. Obzirom na to da izvršenik nakon brisanja iz sudskeg registra nema stranačku sposobnost i da je stečajni postupak zaključen zbog nedostatka stečajne mase, Viši privredni sud je zaključio da nema izvršenika, niti imovine na kojoj bi se proveo izvršni postupak, te da su to dostatni razlozi da se izvršenje obustavi, sukladno odredbi članka 63. stavak 3. ZIP-a. Pri tome je istaknuto da apelant, na kojem je teret dokazivanja sukladno odredbi članka 7. stavak 1. i članka 123. Zakona o parničnom postupku (u dalnjem tekstu: ZPP), nije dokazao prizivne navode da se na izvršeniku vode nekretnine opterećene hipotekom u apelantovu korist.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

21. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijedeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u dalnjem tekstu: Europska konvencija) i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Apelant navodi da je, kao razlučni povjeritelj, pravovremeno prijavio svoju tražbinu u stečajnom postupku i zatražio odvojeno namirenje u izvršnom postupku na što su stečajni upravnik i Skupština povjeritelja dali suglasnost, te je apelant na temelju ugovora o zasnivanju založnog prava od 28. rujna 2011. godine podnio Okružnom privrednom судu prijedlog za izvršenje, koji je sud rješenjem dozvolio i na temelju tog rješenja je kod Republičke uprave za geodetske i imovinskopravne poslove izvršena

zabilježba izvršenja u zemljишnim knjigama. Navodi da Viši privredni sud nije odgovorio na apelantov prizivni navod da je predmetna izvršenikova nekretnina i dalje upisana na njegovom imenu i da je na toj nekretnini upisano založno pravo u apelantovu korist, koja činjenica je konstatirana u rješenju donesenom u stečajnom postupku i apelantu dano pravo na odvojeno namirenje u izvršnom postupku, te da je to jedina izvršenikova imovina. Navodi da je svrha predmetnog izvršnog postupka upravo bila da se apelant namiri iz predmetne nekretnine. Apelant navodi da osporene odluke nisu dale jasne, precizne i nedvojbenе razloge i argumente na temelju kojih su osporene odluke donesene, odnosno da stajališta iznesena u osporenim odlukama nisu adekvatno i precizno obrazložena, te da obiluju kontradiktornostima i proizvoljnom primjenom prava. U konačnici navodi da mu je zbog duljine trajanja predmetnog izvršnog postupka, koji je pokrenut 2013. godine, povrijedeno pravo na suđenje u razumnom roku.

b) Odgovor na apelaciju

22. Viši privredni sud je naveo da u cijelosti ostaje pri razlozima danim u obrazloženju osporenog rješenja, te da nije došlo do povrede apelantovih prava. Predložio je da Ustavni sud apelaciju odbaci ili odbije.

23. Okružni privredni sud je naveo kronologiju postupanja u predmetnom izvršnom postupku, te da je, nakon donošenja osporene odluke Višeg privrednog suda od 26. studenog 2019. godine, zaključkom od 16. lipnja 2020. godine naloženo apelantu da uplati predujam od 500,00 KM na ime vještačenja (koje nije uplaćeno), da je rješenjem od 10. lipnja 2020. godine sud odredio vještačenje vještaka građevinske struke u svrhu procjene vrijednosti izvršenikove nekretnine, te da je vještak izradio nalaz i mišljenje 31. kolovoza 2020. godine. Naveo je da su zaključkom od 26. travnja 2021. godine stavljeni izvan snage zaključak od 16. lipnja 2020. godine, rješenje o vještačenju od 10. kolovoza 2020. godine, rješenje o isplati troškova vještaku od 24. rujna 2020. i 8. travnja 2021. godine, koji su doneseni nakon rješenja o obustavi postupka, jer je rješenje o obustavi predmetnog izvršnog postupka od 18. travnja 2019. godine postalo pravomoćno 26. studenog 2019. godine, a sud je, sukladno odredbi članka 198. stavak 3. ZPP u svezi sa člankom 21. ZIP-a, vezan za svoje rješenje, te da, stoga, nije moguće dalje provoditi bilo kakve izvršne radnje.

V. Relevantni propisi

24. **Zakon o izvršnom postupku** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14, 5/17 - OUSRS, 60/17 - OUSBiH, 115/17 - OUSBiH, 58/18 - Rješenje USBiH i 66/18)

Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima, jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Obustava izvršenja

Član 63. stav (3)

(3) Izvršenje će se obustaviti ako je postalo nemoguće.

25. **Zakon o stečajnom postupku** - prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 26/10) u relevantnom dijelu glasi:

Razlučni povjeritelji

Članak 42. stavak (1) i stavak (2) točka 1)

(1) Povjeritelji koji imaju razlučno pravo na nekom predmetu stečajne mase ovlašteni su na odvojeno namirenje iz predmeta razlučnog prava za glavno potraživanje, kamate i troškove sukladno odredbama čl. 107-112. ovoga zakona.

(2) Razlučni povjeritelji su:

I. hipotekarni povjeritelji i povjeritelji zemljишnog duga,

Preuzimanje prijepora

Članak 59.

(1) Otvaranjem stečajnog postupka prekidaju se sudbeni postupci i postupci pred arbitražama, ukoliko se odnose na stečajnu masu. Prekid traje do zaključenja stečajnog postupka, ukoliko se pravni prijepor prije toga ne nastavi sukladno odredbama ovoga članka.

(2) Pravne prijepore o imovini koja pripada stečajnoj masi, u kojima je stečajni dužnik tužitelj i koji su u vrijeme otvaranja stečajnog postupka u tijeku, stečajni upravitelj i protivna stranka u prijeporu mogu nastaviti u onom stanju u kojemu se nalaze.

(3) Pravne prijepore koji teku u vrijeme otvaranja stečajnog postupka i u kojima je stečajni dužnik tuženi, može preuzeti i stečajni upravitelj i protivna stranka, ako se tiču:

1. izlučenja nekog predmeta iz stečajne mase,
2. odvojenog namirenja, ili
3. dugova stečajne mase.

(4) Pravne prijepore koji se odnose na stečaj na potraživanja povjeritelj može nastaviti tek ako stečajni upravitelj na ročištu za ispitivanje za potraživanja pobije.

(5) Ako stečajni upravitelj odmah prizna zahtjev, protivnik može ostvarivati pravo na naknadu troškova parničnog postupka samo kao stečajni povjeritelj.

Zabranu izvršenja i osiguranja

Članak 62.

(1) Nakon otvaranja stečajnog postupka stečajni povjeritelji ne mogu protiv stečajnog dužnika tražiti prinudno izvršenje niti tražiti osiguranje na dijelovima imovine koja ulazi u stečajnu masu.

(2) Postupci iz stavka 1. ovoga članka koji su u tijeku u vrijeme otvaranja stečajnog postupka prekidaju se.

(3) Stečajni sudac odlučuje o prigovorima koji budu podneseni na temelju odredaba stavka 1. ovoga članka protiv dopuštenosti prinudnog izvršenja.

(4) Razlučni povjeritelji mogu svoja osigurana potraživanja ostvarivati zasebno, po pravilima izvršnog postupka, uz prethodnu suglasnost stečajnog upravitelja.

(5) Radi dobivanja suglasnosti iz prethodnoga stavka, razlučni povjeritelji podnose zahtjev stečajnom upravitelju u roku od 30 dana od dana održavanja izvještajnog ročišta, a stečajni upravitelj je dužan odlučiti po tom zahtjevu u roku od 15 dana po njegovom prijemu, uz prethodno pribavljeno mišljenje Odbora povjeritelja. Ako se stečajni upravitelj ne izjasni u predviđenom roku po zahtjevu razlučnog povjeritelja, držat će se da je suglasnost na zahtjev dana.

(6) Ako stečajni upravitelj, po zahtjevu razlučnog povjeritelja iz stavka 3. ovoga članka, odluči negativno, poduzeće u stečaju preuzima odgovornost za štetu koju bi razlučni povjeritelj zbog toga pretrpio.

(7) Nakon prijema prijedloga za izvršenje razlučnog povjeritelja, sud može odlučiti da se ne pokreće izvršni postupak sukladno prethodnom stavku ovoga članka ili da izvršenje odloži ako upravitelj osigura odgovarajuću zaštitu potraživanja razlučnog povjeritelja. Odgovarajuća zaštita razlučnog potraživanja predstavlja zaštitu, koja je priznata odlukom suda pri čemu je vrijednost jamstva dostatna, tako da odgoda izvršnog postupka neće dovesti do toga da će povjeritelj biti oštećen na bilo koji način.

26. **Zakon o parničnom postupku** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 105/08 - OUSRS, 45/09 - OUSRS, 49/09 i 61/13)

Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima, jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 378.

Postupak se prekida:

- 1) kad stranka umre ili izgubi parničnu sposobnost;
- 2) kad zakonski zastupnik stranke umre ili prestane njegovo ovlašćenje za zastupanje, a stranka nema punomoćnika u toj parnici;
- 3) kad stranka koja je pravno lice prestane postojati, odnosno kad nadležni organ pravosnažno odluči o zabrani rada;
- 4) kad nastupe pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka;
- 5) kad uslijed rata ili drugih uzroka prestane rad u sudu;
- 6) kad je to drugim zakonom određeno.

VI. Dopustivost

27. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom sporu zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

28. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

29. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Višeg privrednog suda broj 570 Ip 104072 19 Pž 2 od 26. studenog 2019. godine protiv kojeg nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, osporenu presudu apelant je primio 10. prosinca 2019. godine a apelacija je podnesena 30. siječnja 2020. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

30. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

31. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijedeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

32. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava vezana za krivične postupke.

33. Članak 6. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

34. Ustavni sud, prije svega, konstatira da se u konkretnom slučaju radi o izvršnom postupku koji je apelant, kao tražitelj izvršenja, pokrenuo na temelju izvršne isprave protiv izvršenika u svrhu naplate novčane tražbine, tako da se radi o predmetu koji je građanskopravne naravi, pa apelant u predmetnom postupku uživa garancije prava na pravično sudenje iz članka II/3.(e) Ustava

Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije (vidi, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4924/19 od 9. lipnja 2021. godine, točka 39, dostupna na www.ustavnisud.ba).

a) U odnosu na osporene odluke

35. Ustavni sud zapaža da iz apelacijskih navoda proizlazi da apelant smatra da su redoviti sudovi proizvoljno primijenili procesno pravo. U svezi s tim, Ustavni sud podsjeća da, prema praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) i Ustavnog suda, zadača ovih sudova nije da preispituju zaključke redovitih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi, Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadača redovitih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi, Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjene Kraljevine*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadača Ustavnog suda je da ispita je li eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila eventualno proizvoljna ili diskriminacijska.

36. Ustavni sud će se, dakle, iznimno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi primijenili pozitivnopravne propise kada je očigledno da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovitog suda kako u postupku utvrđivanja činjenica, ocjene dokaza, tako i primjene relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 311/04 od 22. travnja 2005. godine, stavak 26). U kontekstu navedenog Ustavni sud podsjeća i na to da je u više svojih odluka istaknuo da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi pravičnom postupku (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 1293/05 od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje, i, *mutatis mutandis*, Europski sud, *Andelković protiv Srbije*, presuda od 9. travnja 2013. godine, točka 24). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će u konkretnom slučaju, obzirom na pitanja koja se postavljaju, ispitati jesu li osporene odluke utemeljene na proizvoljnoj primjeni procesnog prava.

37. Ustavni sud primjećuje da su redoviti sudovi zaključili da je predmetno izvršenje nemoguće, u smislu odredaba članka 63. ZIP-a, jer je zaključen stečajni postupak nad izvršenikovom imovinom i izvršenik je brisan iz registra poslovnih subjekata, pa, stoga, izvršenik više ne postoji, niti postoji imovina na kojoj bi se izvršni postupak proveo. Pri tome Ustavni sud zapaža da je apelant pokrenuo predmetni izvršni postupak u svrhu prodaje izvršenikove nekretnine koja je bila opterećena založnim pravom u korist apelantovog pravnog prednika, i to nakon što je u stečajnom postupku nad izvršenikovom imovinom dobio odobrenje stečajnog upravnika i Skupštine povjeritelja da izvrši prodaju predmetne izvršenikove nekretnine u svrhu odvojenog namirenja kao razlučni povjeritelj. Dakle, u konkretnom slučaju izvršni postupak je pokrenuo apelant kao razlučni povjeritelj sa hipotekarnom tražbinom nakon pokretanja stečajnog postupka. Ustavni sud ukazuje da je odredbama Zakona o stečajnom postupku propisano da nakon otvaranja stečajnog postupka stečajno povjeritelji ne mogu protiv stečajnog dužnika tražiti prinudno izvršenje, niti tražiti osiguranje na dijelovima imovine koja ulazi u stečajnu masu (članak 62. stavak 1), da su povjeritelji koji imaju razlučeno pravo u koje, *inter alia*, spadaju i povjeritelji čija je tražbina osigurana hipotekom na nekom predmetu stečajne mase ovlašćeni na odvojeno namirenje iz predmeta razlučnog prava za glavnu tražbinu, kamate i troškove (članak 42. st. 1. i 2), te da razlučni povjeritelji mogu svoju osiguranu tražbinu ostvarivati zasebno, prema pravilima izvršnog postupka, uz

prethodnu suglasnost stečajnog upravnika (članak 62. stavak 4). S tim u svezi, Ustavni sud zapaža da je apelant u konkretnom slučaju poduzeo sve potrebne procesne radnje kako bi namirio svoju tražbinu (zatražio odobrenje od stečajnog upravnika i na temelju dobivenog odobrenja pokrenuo predmetni izvršni postupak) osiguranu hipotekom upisanom u zemljišne knjige. Međutim, redoviti sudovi su, nakon što je stečajni postupak nad izvršenikovom imovinom zaključen zbog toga što izvršenik nije raspologao imovinom iz koje bi se mogli namiriti troškovi stečajnog postupka, a stečajni povjeritelji nisu postupili po nalogu suda da uplate predujam na ime troškova stečajnog postupka, zaključili da je predloženo izvršenje postalo nemoguće, u smislu odredbe članka 63. stavak 3. ZIP-a, jer ni izvršenik, niti njegova imovina više ne postoje.

38. Dalje, Ustavni sud ukazuje da je odredbom članka 378. stavak 4. Zakona o parničnom postupku (u dalnjem tekstu: ZPP), a koji se, sukladno odredbi članka 21. ZIP-a, na odgovarajući način primjenjuje u izvršnom postupku, propisano da se parnični postupak prekida kada nastupe pravne posljedice stečajnog postupka. S tim u svezi, Ustavni sud ukazuje da je odredbama članka 59. Zakona o stečajnom postupku (koji je alociran u Poglavlju 4. navedenog zakona naslovljenoj kao "Pravne posljedice stečajnog postupka") propisano da se otvaranjem stečajnog postupka prekidaju sudske postupci ukoliko se odnose na stečajnu masu i da prekid traje do zaključenja stečajnog postupka (stavak 1), te da pravne sporove koji teku u vrijeme otvaranja stečajnog postupka i u kojima je stečajni dužnik tuženi mogu preuzeti i stečajni upravnik i protivna stranka ako se tiču, *inter alia*, odvojenog namirenja (stavak 3). Iz navedenih zakonskih odredaba, dakle, proizlazi da razlučno pravo, što je u konkretnom slučaju, ne predstavlja prepreku za vođenje parničnog postupka protiv stečajnog dužnika nakon otvaranja stečajnog postupka, te da, stoga, nije prepriča ni za provedbu izvršnog postupka na imovini osiguranoj razlučnim pravom. Ustavni sud, također, ukazuje da je odredbama ZPP propisano da se postupak prekida kad stranka koja je pravna osoba prestane postojati (članak 378. stavak 3) i da će se postupak nastaviti, *inter alia*, kada pravni sljednici pravne osobe preuzmu postupak, ili kad ih sud na prijedlog protivne strane pozove da to učine (članak 381). Dakle, *ratio legis* citiranih zakonskih odredaba jeste da se, u slučaju otvaranja stečajnog postupka nad pravnom osobom, postupak prekine do okončanja stečajnog postupka ukoliko se postupak odnosi na stečajnu masu, a u slučaju prestanka pravne osobe, dok pravni sljednik pravne osobe ne preuzme postupak, a što u konkretnom nije slučaj jer se radi o realizaciji razlučnog prava na imovini pravne osobe koja nema pravnog sljednika i koja je prestala postojati nakon okončanja stečajnog postupka.

39. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da činjenica da je u konkretnom slučaju izvršenik prestao postojati i da kao takav nema stranačku sposobnost, u situaciji kada je nakon prestanka postojanja izvršenika preostala predmetna nekretnina sa uknjiženom hipotekom u korist apelantovog prednika i izvršenom zabilježbom predmetnog izvršenja, ne predstavlja okolnost koja čini nemogućim provedbu predloženog izvršenja u smislu odredbe članka 63. stavak 3. ZIP-a. Naime, Ustavni sud smatra da apelant ne može snositi štetne posljedice činjenice da stečajni povjeritelji nisu uplatili predujam na ime troškova stečajnog postupka uslijed čega je stečajni postupak nad izvršenikovom imovinom zaključen a da prethodno predmetni izvršni postupak nije okončan, nakon čega je izvršeno brisanje izvršenika iz registra poslovnih subjekata. Pri tome Ustavni sud zapaža da u konkretnom slučaju ne postoji drugi interes koji bi eventualno bio ugrožen naplatom apelantove tražbine iz vrijednosti izvršenikove založene nekretnine, jer su izvršenikove interese nakon otvaranja stečajnog postupka zastupali stečajni upravnik i Skupština povjeritelja koji

su, kako je već rečeno, dali suglasnost da apelant izvrši prodaju predmetne izvršenikove nekretnine u svrhu odvojenog namirenja.

40. Sublimirajući navedeno, Ustavni sud smatra da su redoviti sudovi postupali proizvoljno kada su zaključili da je provedba predloženog izvršenja postala nemoguća, te da je, stoga, došlo do povrede apelantovog prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije.

b) U odnosu na suđenje u razumnom roku Relevantna načela

41. Ustavni sud podsjeća da se, prema konzistentnoj praksi Europskog suda i Ustavnog suda, razumnost duljine trajanja izvršnog postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti pojedinog predmeta, vodeći računa o kriterijima uspostavljenim sudscom praksom Europskog suda, a osobito o složenosti predmeta, ponašanju strana u postupku i nadležnog suda ili drugih javnih vlasti, te o značaju koji konkretna pravna stvar ima za apelanta (vidi, Europski sud, *Mahmutović protiv Hrvatske*, aplikacija broj 9505/03 od 15. veljače 2007. godine, stavak 26).

42. Također, Europski sud je ukazao da je potrebna naročita marljivost nadležnih vlasti u svim predmetima koji se tiču osobnog statusa i svojstva, a da je ovaj zahtjev osobito važan u državama u kojima domaći zakon propisuje da određeni sudske postupci imaju žuran karakter (vidi, Europski sud, *Borgese protiv Italije*, presuda od 26. veljače 1992. godine, Serija A broj 228-B, stavak 18, i *Novović protiv Crne Gore*, predstavka broj 13210/05, presuda od 23. listopada 2012. godine, stavak 51).

Razdoblje koje se uzima u obzir

43. Ustavni sud primjećuje da je predmetni izvršni postupak započeo 4. lipnja 2013. godine apelantom podnošenjem prijedloga za izvršenje, te da je okončan Presudom Višeg privrednog suda broj 570 Ip 104072 19 Pž 2 od 26. studenog 2019. godine. Dakle, relevantno razdoblje trajanja predmetnog postupka koje će Ustavni sud uzeti u razmatranje iznosi šest godina i pet mjeseci.

Analiza duljine trajanja izvršnog postupka

44. Rukovodeći se navedenim kriterijima ustanovljenim praksom Europskog suda, Ustavni sud najprije zapaža da se u konkretnom slučaju radi o izvršnom postupku koji je po zakonu žurne naravi. U pogledu ocjene složenosti predmeta, a imajući u vidu činjenična i pravna pitanja koja je u predmetnom postupku trebalo rješiti, Ustavni sud zaključuje da se ne radi o složenom predmetu.

45. Analizirajući ponašanje Okružnog privrednog suda, Ustavni sud primjećuje da je Okružni privredni sud donio rješenje o izvršenju 25. studenog 2013. godine, više od pet mjeseci nakon što je apelant podnio prijedlog za izvršenje, nakon čega Okružni privredni sud nije poduzimao nikakve radnje (u razdoblju od skoro dvije godine) do 13. listopada 2015. godine, kada je, nakon što je apelant podnio dvije urgencije, zaključkom pozvao apelanta da uplati predujam na ime troškova građevinsko- arhitektonskog vještačenja. Ustavni sud, dalje, primjećuje da je Okružni privredni sud, nakon što je donio zaključak o vještačenju od 19. siječnja 2016. godine, imao razdoblje pasivnosti u radu sve do 11. listopada 2017. godine (godinu dana i devet mjeseci), kada je, nakon što je apelant to predložio, donio zaključak kojim je pozvao apelanta da ponovno uplati predujam na ime troškova vještačenja. Nakon toga Okružni privredni sud je donio rješenje od 16. siječnja 2018. godine kojim je predmetni izvršni postupak prekinut, te je donio osporeno rješenje od 18. travnja 2019. godine, godinu dana nakon što je Viši privredni sud donio rješenje od 24. travnja 2018. godine kojim je ukinuo rješenje Okružnog privrednog suda od 16. siječnja 2018. godine. Ustavni sud, dalje, zapaža da je Viši privredni sud donosio odluke o prizivima protiv odluka

prvostupanjskog suda u relativno kratkim rokovima. Analizirajući, sa druge strane, apelantovo ponašanje, Ustavni sud primjećuje da apelant nije doprinio duljini trajanja predmetnog postupka, te da je podnio tri urgencije radi postupanja Okružnog privrednog suda. Iz navedenog, dakle, proizlazi da je duljini trajanja predmetnog izvršnog postupka od šest godina i pet mjeseci u odlučujućoj mjeri doprinijelo pasivno postupanje Okružnog privrednog suda, a za koju pasivnost taj sud nije dao opravdanje koje bi moglo utjecati na drugačiji zaključak Ustavnog suda. Stoga, Ustavni sud nalazi da Okružni privredni sud nije, sukladno svojoj pozitivnoj obvezi, učinkovito i ekonomično poduzimao raspoložive procesne radnje s ciljem okončanja predmetnog postupka, te da je došlo do povrede apelantovog prava na suđenje u razumnom roku kao segmentu prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije.

Pitanje naknade nematerijalne štete

46. U smislu članka 74. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može odrediti naknadu nematerijalne štete. Međutim, Ustavni sud podsjeća na to da, za razliku od postupka pred redovitim sudovima, naknadu nematerijalne štete određuje u posebnim slučajevima kršenja zagarantiranih ljudskih prava i temeljnih sloboda. U konkretnom slučaju apelant kao pravna osoba nije tražio naknadu nematerijalne štete zbog kršenja prava na pravično suđenje zbog čega, u smislu navedenog, utvrđivanje povrede ovog ustavnog prava, samo po sebi, predstavlja primjerenu i dostatnu pravnu zaštitu (vidi Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP 4870/19 od 19. svibnja 2021. godine, točka 38, dostupnu na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

Ostali navodi

47. Obzirom na zaključak o povredi prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije, Ustavni sud ne smatra da je potrebno posebice razmatrati apelantove navode o povredi prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

VIII. Zaključak

48. Ustavni sud zaključuje da je osporenim odlukama došlo do povrede apelantovog prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije obzirom na to da su redoviti sudovi, pod specifičnim okolnostima konkretnog slučaja, obustavljajući predmetni izvršni postupak onemogućili apelanta, kao razlučnog hipotekarnog povjeritelja, da namiri svoju tražbinu iz založene nekretnine.

49. Ustavni sud, također, zaključuje da je došlo do povrede apelantovog prava na suđenje u razumnom roku kao segmentu prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije obzirom na to da Okružni privredni sud nije, sukladno svojoj pozitivnoj obvezi, učinkovito i ekonomično poduzimao raspoložive procesne radnje s ciljem okončanja predmetnog postupka.

50. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

51. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić, v. r.

843

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj AP 1939/20, rješavajući apelaciju **Općine Breza**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka

57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (3) i članka 64. stavak (4) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik
Miodrag Simović, dopredsjednik
Mirsad Čeman, dopredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Seada Palavrić, sutkinja
Zlatko M. Knežević, sudac
na sjednici održanoj 8. rujna 2021. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija **Općine Breza** podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Zenici broj 41 0 P 077441 19 Gž od 19. ožujka 2020. godine i Presude Općinskog suda u Visokom broj 41 0 P 077441 19 P od 18. rujna 2019. godine.

Na temelju članka 64. stavak (4) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, prestaje pravno djelovanje Odluke o privremenoj mjeri broj AP 1939/20 od 15. srpnja 2020. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Općina Breza (u daljnjem tekstu: apelantica), koju zastupa Općinsko pravobraniteljstvo, podnijela je 9. lipnja 2020. godine apelaciju Ustavnom суду Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Zenici (u dalnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 41 0 P 077441 19 Gž od 19. ožujka 2020. godine i Presude Općinskog suda u Visokom (u dalnjem tekstu: Općinski sud) broj 41 0 P 077441 19 P od 18. rujna 2019. godine. Istodobno, apelantica je zatražila donošenje privremene mjere kojom bi se naložilo odlaganje izvršenja Presude Općinskog suda broj 41 0 P 077441 19 P od 18. rujna 2019. godine, potvrđene Presudom Kantonalnog suda broj 41 0 P 077441 19 Gž od 19. ožujka 2020. godine, do okončanja postupka pred Ustavnim sudom.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Ustavni sud je Odlukom o privremenoj mjeri broj AP 1939/20 od 15. srpnja 2020. godine usvojio apelantičin zahtjev za donošenje privremene mjere, te odložio izvršenje Presude Općinskog suda u Visokom broj 41 0 P 077441 19 P od 18. rujna 2019. godine do donošenja konačne odluke Ustavnog suda.

3. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda, Općinskog suda i Radomira Todorovića (u dalnjem tekstu: tužitelj) zatraženo je 6. srpnja 2020. godine da dostave odgovor na apelaciju.

4. Kantonalni sud, Općinski sud i tužitelj su dostavili odgovore na apelaciju u razdoblju od 9. do 21. srpnja 2020. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelacijskih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom суду mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Presudom Općinskog suda broj 41 0 P 077441 19 P od 18. rujna 2019. godine, koja je potvrđena Presudom Kantonalnog suda broj 41 0 P 077441 19 Gž od 19. ožujka 2020. godine, utvrđeno je da je tužitelj po osnovi dosjelosti stekao pravo vlasništva na nekretninama označenim kao k. č. br. 374, 375, 376 i 377 (u dalnjem tekstu: predmetne nekretnine) preciziranim u presudi (u naravi predmetne nekretnine su: voćnjak, pašnjak i njiva), te da će se u zemljišnim knjigama Općinskog suda predmetne nekretnine upisati u tužiteljevu korist s dijelom 1/1 (stavak 1.). Presudom je

apelantica obvezana tužitelju naknaditi troškove postupka u iznosu preciziranom u presudi, a odbijen je i apelantičin zahtjev za naknadu troškova postupka (st. 2. i 3.). U obrazloženju je, između ostalog, navedeno da je na temelju provedenih dokaza utvrđeno da su predmetne nekretnine od uspostave novog premjera 1984. godine bile upisane na posjednika Mirka Todorovića (tužiteljev otac) do 2017. godine, a 2017. godine na temelju rješenja o naslijedivanju preciziranog u presudi kao posjednik je upisan tužitelj, koji se i dalje vodi kao posjednik na predmetnim nekretninama. Kao vlasnik predmetnih nekretnina sa 1/1 dijela upisana je općenarodna imovina. U svezi s tim je obrazloženo da su odredbom članka 58. Zakona o stvarnim pravima ("Službene novine FBiH" br. 66/13 i 100/13) propisane pretpostavke stjecanja prava vlasništva dosjelošću, prema kojima se dosjelošću stječe vlasništvo stvari samostalnim posjedom, te stvari ako taj posjed ima zakonom određenu kakvoću i neprekidno traje zakonom određeno vrijeme, a posjednik je sposoban da bude vlasnik te stvari. Samostalni posjednik nekretnine čiji je posjed savjestan stječe dosjelošću vlasništvo na nekretnini protekom dvadeset godina neprekidnog posjedovanja. Posjed je savjestan ako posjednik ne zna, niti može znati da stvar koju posjeduje nije njegova, a savjesnost se pretpostavlja. Nesavjestan posjednik, kako je obrazložio taj sud, ne može steći pravo vlasništva dosjelošću bez obzira na vremensko trajanje posjeda.

7. U Zakonu o osnovama vlasničkih odnosa ("Službeni list RBiH" broj 37/95), koji je stupio na snagu 10. listopada 1995. godine, prema obrazloženju Općinskog suda, ne stoji zabrana kao u prethodnom zakonu, pa po tom zakonu od navedenog datuma (10. listopada 1995. godine) počinje teći rok potreban za dosjelost. Kako je na temelju provedenih dokaza utvrđeno da je tužitelj zakonit i savjestan posjednik više od 20 godina od dana stupanja na snagu navedenog zakona 10. listopada 1995. godine do podnošenja tužbe 1. travnja 2019. godine, a posjed nekretnine je stekao naslijedivanjem, to je Općinski sud utvrdio da je tužitelj dosjelošću stekao pravo vlasništva na predmetnim nekretninama.

8. Osim toga, u odnosu na apelantičin prigovor na nedostatak pasivne legitimacije na njezinu strani, Općinski sud je istaknuo da je odredbom članka 4. stavak 2. Zakona o uknjiženju nekretnina u društvenom vlasništvu ("Službeni list SRBiH" broj 28/77 i "Službeni list RBiH" broj 13/94), koji je važio u vrijeme kada je nadležni organ bio dužan u skladu sa člankom 1. istog zakona u zemljišnoj knjizi upisati pored društvenog vlasništva i nositelja prava raspolažanja, propisano da "ako se iz isprave na temelju koje se knjiži nekretnina u društvenom vlasništvu ne može utvrditi tko je nositelj prava raspolažanja, kao nositelj prava raspolažanja će se uknjižiti općina na čijem se području ta nekretnina nalazi". U stavku 3. propisano je da će se uknjiženje u smislu prethodnog stavka izvršiti na prijedlog skupštine općine, u kojem se potvrđuje da na odnosnu nekretninu druga društvena pravna osoba nema pravo raspolažanja. U svezi s tim, Općinski sud je naveo da je u konkretnom slučaju kao vlasnik predmetnih nekretnina upisana općenarodna imovina, a s obzirom na to da općenarodna imovina više ne postoji, te da je prema odredbama Zakona o pretvorbi društvenog vlasništva u državno vlasništvo ("Službeni list RBiH" broj 33/94) nadležni organ bio dužan umjesto općenarodne imovine i društvenog vlasništva upisati državno vlasništvo s nositeljem prava raspolažanja, a što je apelantica u konkretnom slučaju propustila uraditi. Prema mišljenju Općinskog suda, zbog navedenog je neutemeljen i prigovor nedostatka pasivne legitimacije. Iz navedenog, prema zaključku Općinskog suda, slijedi da je apelantica pasivno legitimirana u ovoj pravnoj stvari, a na što upućuju navedene zakonske odredbe. Imajući u vidu navedeno, Općinski sud je donio presudu kao u dispozitivu.

9. Protiv navedene presude apelantica je podnijela žalbu Kantonalnom sudu koji je Presudom broj 410 P 077441 19 Gž od

19. ožujka 2019. godine žalbu odbio kao neutemeljenu i potvrdio prvostupanjsku presudu uz obrazloženje da u potpunosti prihvata utvrđeno činjenično stanje i pravni stav Općinskog suda.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

10. Apelantica smatra da su joj osporenim presudama prekršeni pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljinjem tekstu: Europska konvencija), te pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine, kao i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Kršenje navedenih prava apelantica vidi u proizvoljnoj primjeni materijalnog i procesnog prava. Navodi da je nesporno da nije pasivno legitimirana u ovom predmetu jer vlasništvo na predmetnim nekretninama nije njezino, nego države BiH. Navodi da je netočan navod redovnih sudova da je odredbama čl. 1. i 4. Zakona o uknjiženju nekretnina u društvenom vlasništvu propisana obveza uknjižbe imovine na općine, već da je izričito navedeno da se uknjižba vrši na državu. Navodi i da tužitelj nije dokazao da je savjestan posjednik predmetnih nekretnina jer iz dokaza provedenih u postupku proizlazi da je tužitelj navedene nekretnine rijetkoobilazio i da ne postoji niti jedan dokaz da ih je držao preko 20 godina u savjesnom posjedu. Navodi i da činjenica da je pogrešan zaključak redovnih sudova o postojanju pasivne legitimacije kod apelantice proizlazi i iz Zakona o usurpacijama jer iz njega ne proizlazi da se zemljište nalazi u vlasništvu općine, već da postupak raspravljanja usurpacije provodi i rješenje donosi općinski organ uprave.

b) Odgovor na apelaciju

11. Kantonalni sud je naveo da ostaje pri razlozima danim u obrazloženju svoje presude i da, suprotno apelantičinim navodima, smatra da nije bilo kršenja prava na koja se apelantica poziva i da apelaciju treba odbiti kao neutemeljenu.

12. Općinski sud je naveo da nije bilo kršenja prava na koja se apelantica poziva i da je pravilno primjenjeno materijalno pravo koje je bilo relevantno u konkretnom slučaju.

13. Tužitelj smatra da nije bilo kršenja prava na koja se apelantica poziva. Predloženo je da se apelacija odbije.

V. Relevantni propisi

14. **Zakon o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 6/80 i 36/90 i "Službeni list RBiH" br. 2/92 i 13/94). Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 29.

Na stvari u društvenoj svojini pravo svojine ne može se steći održajem.

15. **Zakon o osnovama vlasničkih odnosa** ("Službeni list RBiH" broj 37/95) stupio je na snagu 10. listopada 1995. godine. Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 86.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje važiti Zakon o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima ("Službeni list RBiH", br. 2/92 i 13/94).

16. **Zakon o vlasničko-pravnim odnosima** ("Službene novine FBiH" br. 6/98 i 29/03) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 32.

Posjednik stjeće dosjelošću pravo vlasništva na nepokretnoj stvari koja je u vlasništvu druge osobe, protekom deset godina savjesnog i zakonitog posjeda.

Posjednik stječe dosjelošću pravo vlasništva na nepokretnoj stvari koja je u vlasništvu druge osobe, protekom dvadeset godina savjesnog posjeda.

17. Zakon o uknjiženju nekretnina u društvenoj svojini ("Službeni list SRBiH" broj 28/77 i "Službeni list RBiH" broj 13/94). Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

U zemljišnim knjigama uknjižiće se nekretnine u društvenoj svojini i prava koja pojedina društvena pravna lica imaju na te nekretnine (u daljem tekstu: pravo raspolažanja), uz istovremeno naznačenje nosioca tog prava (u daljem tekstu: nosilac prava raspolažanja), osim ako se radi o nekretninama u opštoj upotrebi.

Svaka promjena nosioca prava raspolažanja nekretninama u društvenoj svojini mora se upisati u zemljišnu knjigu.

Nekretnine, u smislu ovog zakona, su zemljišta i zgrade.

Član 4.

Uknjiženje prava raspolažanja na nekretnine u društvenoj svojini izvršiće se na osnovu ovjerelog ugovora kad je zakonom određeno da se to pravo može takvim ugovorom prenijeti, na osnovu pravosnažne odluke suda ili drugog nadležnog organa kojom se utvrđuje ovo pravo u korist određenog društvenog pravnog lica, kao i na osnovu samoupravnog sporazuma.

Ako se iz isprave na osnovu koje se uknjižuje nekretnina u društvenoj svojini ne može utvrditi ko je nosilac prava raspolažanja, uknjižiće se kao nosilac prava raspolažanja opština na čijem se području ta nekretnina nalazi.

Uknjiženje u smislu prethodnog stava izvršiće se na prijedlog skupštine u kome se potvrđuje da na odnosu nekretninu drugo društveno pravno lice nema prava raspolažanja.

VI. Dopustivost

18. U skladu sa člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. U skladu sa člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

20. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Kantonalnog suda broj 410 P 077441 19 Gž od 19. ožujka 2020. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelantica je primila 11. svibnja 2020. godine, a apelacija je podnesena 9. lipnja 2020. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

21. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

22. Apelantica pobija navedene presude tvrdeći da joj je tim presudama povrijedeno pravo na pravično sudenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u

dalnjem tekstu: Europska konvencija), te pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

23. U svezi s tim, Ustavni sud, prije svega, podsjeća na svoj stav da državni organi i javna vlast kao sudionici sudskega postupaka ne uživaju prava iz Europske konvencije, ali da uživaju garancije prava na pravičan postupak i prava na imovinu iz članka II/3.(e) i (k) Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 39/03 od 27. veljače 2004. godine i AP 3444/19 od 7. travnja 2021. godine, točka 28., dostupne na www.ustavnisud.ba). Imajući u vidu navedeno, s obzirom na to da je apelantica organ javne vlasti, Ustavni sud će predmetnu apelaciju ispitati samo u odnosu na članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine.

Pravo na pravično suđenje

24. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

25. Ustavni sud zapaža da se u postupku koji je okončan osporeniom odlukama odlučivalo o tužbenom zahtjevu radi utvrđenja prava vlasništva po osnovi dosjelosti, dakle nesporno je da se radi o predmetu gradanskopravne prirode, te stoga apelantica uživa garancije prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine.

26. Ustavni sud zapaža da apelantica osporava presude redovnih sudova, tvrdeći da su sudovi proizvoljno primijenili pravo. Ustavni sud ukazuje na to da, prema praksi Europskog suda za ljudska prava (u dalnjem tekstu: Europski sud) i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispitaju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, generalno, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispiša jesu li, eventualno, povrijeđena ili zamarenata ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

27. Ustavni sud će se, dakle, izuzetno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrdili činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise kada je očigledno da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovnog suda, kako u postupku utvrđivanja činjenica tako i primjene relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 311/04 od 22. travnja 2005. godine, stavak 26.). U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 1293/05 od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje, i, *mutatis mutandis*, Europski sud, *Andelković protiv Srbije*, presuda od 9. travnja 2013. godine, točka 24.). Shodno navedenom, Ustavni sud će ispitati je li prilikom odlučenja došlo do proizvoljne primjene materijalnog prava.

28. Ustavni sud podsjeća da je u svojoj praksi (predmet broj AP 3292/19) već razmatrao identično činjenično i pravno pitanje u kontekstu gotovo identičnih apelacijskih navoda po apelantičinoj apelaciji podnesenoj protiv presuda redovnih sudova, kao u konkretnom slučaju (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 3292/19 od

12. siječnja 2021. godine, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). U navedenom predmetu tužitelj je također tužbenim zahtjevom tražio da se utvrdi da je dosjelošć stekao pravo vlasništva na nekretninama na kojima pravo raspolaganja ima apelantica, a koji tužbeni zahtjev su redovni sudovi usvojili i utvrđili pravo vlasništva na nekretninama spornim u tom predmetu. U navedenom predmetu apelantica je isticala nepostojanje pasivne legitimacije na svojoj strani ukazujući da nepostojanje pasivne legitimacije proizlazi iz odredbi Zakona o usurpacijama, a navedene tvrdnje su redovni sudovi odbili kao neutemeljene pozivajući se na zakone precizirane u prethodnim točkama ove odluke, te ističući i da ukoliko je apelantičin organ nadležan za raspravljanje usurpacije vezano za predmetne nekretnine, to je apelantica pasivno legitimirana u ovom postupku. Ustavni sud je u citiranoj odluci zaključio da osporene presude u obrazloženju sadrže precizne i jasne razloge za primjenu relevantnih odredaba Zakona o osnovnim vlasničkopravnim odnosima, Zakona o osnovama vlasničkih odnosa, Zakona o vlasničkopravnim odnosima i Zakona o uknjiženju nekretnina u društvenom vlasništvu i da se ne mogu prihvati apelantičini navodi o proizvoljnosti u primjeni prava.

29. Imajući u vidu okolnosti konkretnog slučaja, činjenicu da su redovni sudovi detaljno i argumentirano obrazložili osporene odluke odgovorivši na sve apelantičine relevantne prigovore, a sve u svjetlu dosadašnje prakse na koju je Ustavni sud ukazao u prethodnim točkama ove odluke, Ustavni sud u takvim okolnostima ne uočava niti jedan razlog da u konkretnom slučaju odstupi od dosadašnje prakse. Shodno tome, Ustavni sud se u cijelosti, u kontekstu iznesenih prigovora kojima apelantica ukazuje na kršenje prava na pravično sudenje i prava na imovinu, poziva na obrazloženje koje je dano u Odluci broj AP 3292/19 od 12. siječnja 2021. godine. Navedeno stoga što se predmetnom apelacijom pokreće identična pitanja čiju je neutemeljenost Ustavni sud već obrazložio u citiranom predmetu.

30. Stoga, Ustavni sud iz istih razloga koji su navedeni u Odluci broj AP 3292/19 od 12. siječnja 2021. godine zaključuje da osporenim odlukama u konkretnom slučaju nije došlo do kršenja apelantičnog prava iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine.

VIII. Zaključak

31. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na pravično sudenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine kada nema ništa što bi ukazivalo na to da su redovni sudovi proizvoljno primijenili pravo kada su udovoljili tužbenom zahtjevu temeljeći osporene odluke na relevantnim odredbama Zakona o osnovnim vlasničkopravnim odnosima, Zakona o osnovama vlasničkih odnosa, Zakona o vlasničkopravnim odnosima i Zakona o uknjiženju nekretnina u društvenom vlasništvu i kada su dali jasne i argumentirane razloge za svoje odlučenje.

32. U skladu sa člankom 64. stavak (4) Pravila Ustavnog suda, danom donošenja ove odluke prestaje važiti Odluka Ustavnog suda o privremenoj mjeri broj AP 1939/20 od 15. srpnja 2020. godine.

33. Na temelju članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

34. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić, v. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vеликом vijeću, u predmetu broj **АП 1939/20**, rješavajući apelaciju **Општине**

Бреза, na osnovu člana VI/3б) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57 stav (2) tачка б) i člana 59 ст. (1) и (3) и člana 64 stav (4) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – пречишћени текст ("Службени гласник Bosne и Hercegovine" број 94/14), у саставу:

Мато Тадић, предсједник
Миодраг Симовић, потпредсједник
Мирсад Ђеман, потпредсједник
Валерија Галић, судија
Сеада Палаврић, судија
Златко М. Кнежевић, судија

на сједници одржаној 8. септембра 2021. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација **Општине Бреза** поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Зеници број 41 0 П 077441 19 Гж од 19. марта 2020. године и Пресуде Општинског суда у Високом број 41 0 П 077441 19 П од 18. септембра 2019. године.

На основу члана 64 stav (4) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, prestaje правно дјеловање Одлуке о привременоj мјери број АП 1939/20 од 15. јула 2020. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Bosne и Hercegovine", "Службеним новинама Федерације Bosne и Hercegovine", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Bosne и Hercegovine".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Општина Бреза (у даљњем тексту: апелантићина), коју заступа Општинско правобранилаштво, поднијела је 9. јуна 2020. године апелацију Уставном суду Bosne и Hercegovine (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Кантоналног суда у Зеници (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 41 0 П 077441 19 Гж од 19. марта 2020. године и Пресуде Општинског суда у Високом (у даљњем тексту: Општински суд) број 41 0 П 077441 19 П од 18. септембра 2019. године. Истовремено, апелантићина је затражила доношење привремене мјере којом би се наложило одлагање извршења Пресуде Општинског суда број 41 0 П 077441 19 П од 18. септембра 2019. године, потврђене Пресудом Кантоналног суда број 41 0 П 077441 19 Гж од 19. марта 2020. године, до окончања поступка пред Уставним судом.

II. Поступак пред Уставним судом

2. Уставни суд је Одлуком о привременоj мјери број АП 1939/20 од 15. јула 2020. године усвојио апелантићинин заhtjev za доношење привремене мјере, те одложио извршење Пресуде Општинског суда у Високом број 41 0 П 077441 19 П од 18. септембра 2019. године до доношења коначне одлуке Уставног суда.

3. На основу члана 23 Pravila Ustavnog suda, od Кантоналног суда, Општинског суда и Радомира Тодоровића (у даљњем тексту: тужилац) затражено је 6. јула 2020. године да доставе одговор на апелацију.

4. Кантонални суд, Општински суд и тужилац су доставили одговоре на апелацију у периоду од 9. до 21. јула 2020. године.

III. Чињенично становје

5. Чињенице предмета које произлазе из апелационих навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

6. Пресудом Општинског суда број 41 0 П 077441 19 П од 18. септембра 2019. године, која је потврђена Пресудом Кантоналног суда број 41 0 П 077441 19 Гж од 19. марта 2020. године, утврђено је да је тужилац по основу досјелости стекао

право својине на непокретностима означеним као к. ч. бр. 374, 375, 376 и 377 (у даљем тексту: предметне непокретности) прецизираним у пресуди (у нарави предметне непокретности су: воћњак, пањњак и њива), те да ће се у земљишним књигама Општинског суда предметне непокретности уписати у тужиочеву корист с дијелом 1/1 (став 1). Пресудом је апелантиња обавезана да тужиоцу накнади трошкова поступка у износу прецизираним у пресуди, а одбијен је и апелантињин захтјев за накнаду трошкова поступка (ст. 2 и 3). У образложењу је, између осталог, наведено да је на основу проведених доказа утврђено да су предметне непокретности од усpostаве новог премјера 1984. године биле уписане на посједника Мирка Тодоровића (тужиочев отац) до 2017. године, а 2017. године на основу решења о наслеђивању прецизираним у пресуди као посједник је уписан тужилац, који се и даље води као посједник на предметним непокретностима. Као власник предметних непокретности са 1/1 дијела уписан је општенародна имовина. У вези с тим је образложено да су одредбом члана 58 Закона о стварним правима ("Службене новине ФБиХ" бр. 66/13 и 100/13) прописане претпоставке стицања права својине досјелошћу, према којима се досјелошћу стиче својина ствари самосталним посједом, те ствари ако тај посјед има законом одређену каквоћу и непрекидно траје законом одређено вријeme, а посједник је способан да буде власник те ствари. Самостални посједник непокретности чији је посјед савјестан стиче досјелошћу својину на непокретности протеком двадесет година непрекидног посједовања. Посјед је савјестан ако посједник не зна, нити може знати да ствар коју посједује није његова, а савјесност се претпоставља. Несавјестан посједник, како је образложио тај суд, не може стећи право својине досјелошћу без обзира на временско трајање посједа.

7. У Закону о основама власничких односа ("Службени лист РБиХ" број 37/95), који је ступио на снагу 10. октобра 1995. године, према образложењу Општинског суда, не стоји забрана као у претходном закону, па по том закону од наведеног датума (10. октобра 1995. године) почиње теђи рок потребан за досјелост. Како је на основу проведених доказа утврђено да је тужилац законит и савјестан посједник више од 20 година од дана ступања на снагу наведеног закона 10. октобра 1995. године до подношења тужбе 1. априла 2019. године, а посјед непокретности је стекао наслеђивањем, то је Општински суд утврдио да је тужилац досјелошћу стекао право својине на предметним непокретностима.

8. Осим тога, у односу на апелантињин приговор на недостатак пасивне легитимације на њеној страни, Општински суд је истакао да је одредбом члана 4 став 2 Закона о укњижењу непокретности у друштвеној својини ("Службени лист СРБиХ" број 28/77 и "Службени лист РБиХ" број 13/94), који је важио у вријеме када је надлежни орган био дужан да у складу са чланом 1 истог закона у земљишној књизи упише поред друштвене својине и носиоца права располагања, прописано да "ако се из исправе на основу које се књижи непокретност у друштвеној својини не може утврдiti ко је носилац права располагања, као носилац права располагања ће се укњижити општина на чијем се подручју та непокретност налази". У ставу 3 прописано је да ће се укњижење у смислу претходног става извршити на приједлог скupštine општине, у којем се потврђује да на односну непокретност друго друштвено правно лице нема право располагања. У вези с тим, Општински суд је навео да је у конкретном случају као власник предметних непокретности уписана општенародна имовина, а с обзиром на то да општенародна имовина више не постоји, те да је према одредбама Закона о претворби друштвene својине у државну

својину ("Службени лист РБиХ" број 33/94) надлежни орган био дужан да уместо општенародне имовине и друштвene својине упише државну својину с носиоцем права располагања, а што је апелантиња у конкретном случају пропустила да уради. Према мишљењу Општинског суда, због наведеног је неоснован и приговор недостатак пасивне легитимације. Из наведеног, према закључку Општинског суда, сlijedi да је апелантиња пасивно легитимисана у овој правној ствари, а на што упућују наведене законске одредбе. Имајући у виду наведено, Општински суд је донио пресуду као у диспозитиву.

9. Против наведене пресуде апелантиња је поднијела жалбу Кантоналном суду који је Пресудом број 410 П 077441 19 Гж од 19. марта 2019. године жалбу одбио као неосновану и потврдио првостепену пресуду уз образложение да у потпуности прихвата утврђено чињенично стање и правни став Општинског суда.

IV. Апелација

a) Наводи из апелације

10. Апелантиња сматра да су јој оспореним пресудама прекршени право на правично суђење из члана II/3e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Европска конвенција), те право на имовину из члана II/3k) Устава Босне и Херцеговине, као и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Кршење наведених права апелантиња види у произвољној примјени материјалног и процесног права. Наводи да је неспорно да није пасивно легитимисана у овом предмету јер својина на предметним непокретностима није њена, него државе БиХ. Наводи да је нетачан навод редовних судова да је одредбама чл. 1 и 4 Закона о укњижењу непокретности у друштвеној својини прописана обавеза укњижбе имовине на општине, већ да је изричito наведено да се укњижба врши на државу. Наводи и да тужилац није доказао да је савјестан посједник предметних непокретности јер из доказа проведених у поступку произлази да је тужилац наведене непокретности ријетко обилазио и да не постоји нити један доказ да их је држао преко 20 година у савјесном посједу. Наводи и да чињеница да је погрешан закључак редовних судова о постојању пасивне легитимације код апелантиње произлази и из Закона о узурпацијама јер из њега не произлази да се земљиште налази у својини општине, већ да поступак расправљања узурпације проводи и рјешење доноси општински орган управе.

b) Одговор на апелацију

11. Кантонални суд је навео да остаје при разлозима датим у образложењу своје пресуде и да, супротно апелантињиним наводима, сматра да није било кршења права на која се апелантиња позива и да апелацију треба одбити као неосновану.

12. Општински суд је навео да није било кршења права на која се апелантиња позива и да је правилно примијењено материјално право које је било релевантно у конкретном случају.

13. Тужилац сматра да није било кршења права на која се апелантиња позива. Предложен је да се апелација одбије.

V. Релевантни прописи

14. **Закон о основним својинско-правним односима** ("Службени лист СФРЈ" бр. 6/80 и 36/90 и "Службени лист РБиХ" бр. 2/92 и 13/94) у релевантном дијелу гласи:

Члан 29.

На ствари у друштвеној својини право својине не може се стећи одржасјем.

15. Закон о основама власничких односа ("Службени лист РБиХ" број 37/95) ступио је на снагу 10. октобра 1995. године и у релевантном дијелу гласи:

Члан 86.

Даном ступања на снагу овог закона престаје важити Закон о основним својинско-правним односима ("Службени лист РБиХ", бр. 2/92 и 13/94).

16. Закон о власничко-правним односима ("Службене новине ФБиХ" бр. 6/98 и 29/03). За потребе ове одлуке користи се текст прописа како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима, а који у релевантном дијелу гласи:

Члан 32.

Посједник стјече досјелошћу право власништва на непокретној ствари која је у власништву друге особе, пртежком десет година сајесног и законитог посједа.

Посједник стјече досјелошћу право власништва на непокретној ствари која је у власништву друге особе, пртежком двадесет година сајесног посједа.

17. Закон о укњижењу некретнина у друштвеној својини ("Службени лист СРБиХ" број 28/77 и "Службени лист РБиХ" број 13/94) у релевантном дијелу гласи:

Члан 1.

У земљишним књигама укњижиће се некретнине у друштвеној својини и права која поједина друштвена правна лица имају на те некретнине (у даљем тексту: право располагања), уз истовремено назначење носиоца тог права (у даљем тексту: носилац права располагања), осим ако се ради о некретнинама у општој употреби.

Свака промјена носиоца права располагања некретнинама у друштвеној својини мора се уписати у земљишну књигу.

Некретнине, у смислу овог закона, су земљишта и зграде.

Члан 4.

Укњижење права располагања на некретнине у друштвеној својини извршиће се на основу овјереног уговора кад је законом одређено да се то право може таквим уговором пренејти, на основу правоснажне одлуке суда или другог надлежног органа којом се утврђује ово право у корист одређеног друштвеног правног лица, као и на основу самоуправног споразума.

Ако се из исправе на основу које се укњижује некретнина у друштвеној својини не може утврдити ко је носилац права располагања, укњижиће се као носилац права располагања општина на чијем се подручју та некретнина налази.

Укњижење у смислу претходног става извршиће се на приједлог склопитине у коме се потврђује да на односу некретнину другог друштвено правно лице нема права располагања.

VI. Допустивост

18. У складу са чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

19. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, иссрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако је поднесена у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

20. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Кантоналног суда број 410 П 077441 19 Гж од 19. марта 2020. године, против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апелантиња је примила 11. маја 2020. године, а апелација је поднесена 9. јуна 2020. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допустива, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

21. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине и члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

22. Апелантиња побија наведене пресуде тврдећи да јој је тим пресудама повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Европска конвенција), те право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

23. У вези с тим, Уставни суд, прије свега, подсећа на свој став да државни органи и јавна власт као учесници судских поступака не уживају права из Европске конвенције, али да уживају гаранције права на правичан поступак и права на имовину из члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број АП 39/03 од 27. фебруара 2004. године и АП 3444/19 од 7. априла 2021. године, тачка 28, доступне на www.ustavnisud.ba). Имајући у виду наведено, с обзиром на то да је апелантиња орган јавне власти, Уставни суд ће предметну апелацију испитати само у односу на члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члан II/3к) Устава Босне и Херцеговине.

Право на правично суђење

24. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) *Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.*

25. Уставни суд запажа да се у поступку који је окончан оспореним одлукама одлучивало о тужбеном захтјеву ради утврђења права својине по основу досјелости, дакле неспорно је да се ради о предмету грађанскоправне природе, те стога апелантиња ужива гаранције права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине.

26. Уставни суд запажа да апелантиња оспорава пресуде редовних судова, тврдећи да су судови произвољно примијенили право. Уставни суд указује на то да, према пракси Европског суда за људска права (у даљем тексту: Европски суд) и Уставног суда, задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене права (види Европски суд, *Pronina против Russije*, одлука о допустивости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је, генерално, задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02).

Задатак Уставног суда је да испита да ли су, евентуално, повријеђена или занемарена уставна права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминациона.

27. Уставни суд ће се, dakle, изузетно упустити у испитивање начина на који су надлежни судови утврђивали чињенице и на тако утврђене чињенице примјенили позитивноправне прописе када је очигледно да је у одређеном поступку дошло до произвољног поступања редовног суда, како у поступку утврђивања чињеница тако и примјене релевантних позитивноправних прописа (види Уставни суд, Одлука број АП 311/04 од 22. априла 2005. године, став 26). У контексту наведеног, Уставни суд подсећа и да је у више својих одлука указао да очигледна произвољност у примјени релевантних прописа никада не може водити правичном поступку (види Уставни суд, Одлука број АП 1293/05 од 12. септембра 2006. године, тачка 25 и даље, и, *mitatis mutandis*, Европски суд, *Анђелковић против Србије*, пресуда од 9. априла 2013. године, тачка 24). Сходно наведеном, Уставни суд ће испитати да ли је приликом одлучења дошло до произвољне примјене материјалног права.

28. Уставни суд подсећа да је у својој пракси (предмет број АП 3292/19) већ разматрао идентично чињенично и правно питање у контексту готово идентичних апелационих навода по апелантичињи апелацији поднесеној против пресуда редовних судова као у конкретном случају (види Уставни суд, Одлука број АП 3292/19 од 12. јануара 2021. године, доступна на интернет страници Уставног суда www.ustavnisud.ba). У наведеном предмету тужилац је takoђе тужбеним захтјевом тражио да се утврди да је досјелошћу стекао право својине на непокретностима на којима право располагања има апелантичиња, а који тужбени захтјев су редовни судови усвојили и утвrdili право својине на непокретностима спорним у том предмету. У наведеном предмету апелантичиња је истицала непостојање пасивне легитимације на својој страни указујући да непостојање пасивне легитимације произлази из одредби Закона о узурпацијама, а наведене тврдње су редовни судови одбили као неосноване позивајући се на законе прецизизане у претходним тачкама ове одлуке, те истичући и да уколико је апелантичињин орган надлежан за расправљање узурпације везано за предметне непокретности, то је апелантичиња пасивно легитимисана у овом поступку. Уставни суд је у цитирао одлуци закључио да оспорене пресуде у образложењу садрже прецизне и јасне разлоге за примјену релевантних одредаба Закона о основним власничкоправним односима, Закона о основама власничких односа, Закона о власничкоправним односима и Закона о укњижењу непокретности у друштвеној својини и да се не могу прихватити апелантичињини наводи о произвољности у примјени права.

29. Имајући у виду околности конкретног случаја, чињеницу да су редовни судови детаљно и аргументовано образложили оспорене одлуке одговоривши на све апелантичињине релевантне приговоре, а све у свјетлу досадашње праксе на коју је Уставни суд указао у претходним тачкама ове одлуке, Уставни суд у таквим околnostima не уочава нити један разлог да у конкретном случају одступи од досадашње праксе. Сходно томе, Уставни суд се у цијelости, у контексту изнесених приговора којима апелантичиња указује на кршење права на правично суђење и права на имовину, позива на образложение које је дато у Одлуци број АП 3292/19 од 12. јануара 2021. године. Наведено стога што се предметном апелацијом покрећу

идентична питања чију је неоснованост Уставни суд већ образложио у цитираним предметима.

30. Стoga, Уставни суд из истих разлога који су наведени у Одлуци број АП 3292/19 од 12. јануара 2021. године закључује да оспореним одлукама у конкретном случају није дошло до кршења апелантичињиног права из члана II/3e) Устава Босне и Херцеговине и члана II/3k) Устава Босне и Херцеговине.

VIII. Закључак

31. Уставни суд закључује да нема кршења права на правично суђење из члана II/3e) Устава Босне и Херцеговине и члана II/3k) Устава Босне и Херцеговине када нема ништа што би указивало на то да су редовни судови произвољно примјенили право када су удовољили тужбеном захтјеву заснивајући оспорене одлуке на релевантним одредбама Закона о основним власничкоправним односима, Закона о основама власничких односа, Закона о власничкоправним односима и Закона о укњижењу непокретности у друштвеној својини и када су дали јасне и аргументоване разлоге за своје одлучење.

32. У складу са чланом 64 став (4) Правила Уставног суда, даном доношења ове одлуке престаје да важи Одлука Уставног суда о привременој мјери број АП 1939/20 од 15. јула 2020. године.

33. На основу члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

34. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тадић, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj AP 1939/20, rješavajući apelaciju **Općine Breza**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b) i člana 59. st. (1) i (3) i člana 64. stav (4) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – precišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik
Miodrag Simović, potpredsjednik
Mirsad Čeman, potpredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Seada Palavrić, sutkinja
Zlatko M. Knežević, sudija
na sjednici održanoj 8. septembra 2021. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija **Općine Breza** поднесена protiv Presude Kantonalnog suda u Zenici broj 41 O P 077441 19 Gž od 19. marta 2020. godine i Presude Općinskog suda u Visokom broj 41 O P 077441 19 P od 18. septembra 2019. godine.

Na osnovu člana 64. stav (4) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, prestaje pravno djelovanje Odлуke o privremenoj mjeri broj AP 1939/20 od 15. jula 2020. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Увод

1. Općina Breza (u daljem tekstu: apelantica), koju zastupa Općinsko pravobranilaštvo, podnijela je 9. juna 2020. godine apelaciju Ustavnom суду Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu:

Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Zenici (u dalnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 410 P 077441 19 Gž od 19. marta 2020. godine i Presude Općinskog suda u Visokom (u dalnjem tekstu: Općinski sud) broj 410 P 077441 19 P od 18. septembra 2019. godine. Istovremeno, apelantica je zatražila donošenje privremene mjere kojom bi se naložilo odlaganje izvršenja Presude Općinskog suda broj 410 P 077441 19 P od 18. septembra 2019. godine, potvrđene Presudom Kantonalnog suda broj 410 P 077441 19 Gž od 19. marta 2020. godine, do okončanja postupka pred Ustavnim sudom.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Ustavni sud je Odlukom o privremenoj mjeri broj AP 1939/20 od 15. jula 2020. godine usvojio apelanticin zahtjev za donošenje privremene mjere, te odložio izvršenje Presude Općinskog suda u Visokom broj 410 P 077441 19 P od 18. septembra 2019. godine do donošenja konačne odluke Ustavnog suda.

3. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda, Općinskog suda i Radomira Todorovića (u dalnjem tekstu: tužilac) zatraženo je 6. jula 2020. godine da dostave odgovor na apelaciju.

4. Kantonalni sud, Općinski sud i tužilac su dostavili odgovore na apelaciju u periodu od 9. do 21. jula 2020. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelacionih navoda i dokumentata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Presudom Općinskog suda broj 410 P 077441 19 P od 18. septembra 2019. godine, koja je potvrđena Presudom Kantonalnog suda broj 410 P 077441 19 Gž od 19. marta 2020. godine, utvrđeno je da je tužilac po osnovu dosjelosti stekao pravo vlasništva na nekretninama označenim kao k. č. br. 374, 375, 376 i 377 (u dalnjem tekstu: predmetne nekretnine) preciziranim u presudi (u naravi predmetne nekretnine su: voćnjak, pašnjak i njiva), te da će se u zemljишnim knjigama Općinskog suda predmetne nekretnine upisati u tužiočevu korist s dijelom 1/1 (stav 1). Presudom je apelantica obavezana da tužiocu naknadni troškove postupka u iznosu preciziranom u presudi, a odbijen je i apelanticin zahtjev za naknadu troškova postupka (st. 2. i 3). U obrazloženju je, između ostalog, navedeno da je na osnovu provedenih dokaza utvrđeno da su predmetne nekretnine od uspostave novog premjera 1984. godine bile upisane na posjednika Mirka Todorovića (tužiočev otac) do 2017. godine, a 2017. godine na osnovu rješenja o naslijedivanju preciziranog u presudi kao posjednik je upisan tužilac, koji se i dalje vodi kao posjednik na predmetnim nekretninama. Kao vlasnik predmetnih nekretnina sa 1/1 dijela upisana je općenarodna imovina. U vezi s tim je obrazloženo da su odredbom člana 58. Zakona o stvarnim pravima ("Službene novine FBiH" br. 66/13 i 100/13) propisane pretpostavke stjecanja prava vlasništva dosjeloušću, prema kojima se dosjeloušću stječe vlasništvo stvari samostalnim posjedom, te stvari ako taj posjed ima zakonom određenu kakvoću i neprekidno traje zakonom određeno vrijeme, a posjednik je sposoban da bude vlasnik te stvari. Samostalni posjednik nekretnine čiji je posjed savjestan stječe dosjeloušću vlasništvo na nekretnini protekom dvadeset godina neprekidnog posjedovanja. Posjed je savjestan ako posjednik ne zna, niti može znati da stvar koju posjeduje nije njegova, a savjesnost se prepostavlja. Nesavjestan posjednik, kako je obrazložio taj sud, ne može steći pravo vlasništva dosjeloušću bez obzira na vremensko trajanje posjeda.

7. U Zakonu o osnovama vlasničkih odnosa ("Službeni list RBiH" broj 37/95), koji je stupio na snagu 10. oktobra 1995. godine, prema obrazloženju Općinskog suda, ne stoji zabrana kao u prethodnom zakonu, pa po tom zakonu od navedenog datuma (10. oktobra 1995. godine) počinje teći rok potreban za dosjelost.

Kako je na osnovu provedenih dokaza utvrđeno da je tužilac zakonit i savjestan posjednik više od 20 godina od dana stupanja na snagu navedenog zakona 10. oktobra 1995. godine do podnošenja tužbe 1. aprila 2019. godine, a posjed nekretnine je stekao naslijedivanjem, to je Općinski sud utvrdio da je tužilac dosjeloušću stekao pravo vlasništva na predmetnim nekretninama.

8. Osim toga, u odnosu na apelanticin prigovor na nedostatak pasivne legitimacije na njenoj strani, Općinski sud je istakao da je odredbom člana 4. stav 2. Zakona o uknjiženju nekretnina u društvenom vlasništvu ("Službeni list SRBiH" broj 28/77 i "Službeni list RBiH" broj 13/94), koji je važio u vrijeme kada je nadležni organ bio dužan da u skladu sa članom 1. istog zakona u zemljишnoj knjizi upiše pored društvenog vlasništva i nosioca prava raspolažanja, propisano da "ako se iz isprave na osnovu koje se knjiži nekretnina u društvenom vlasništvu ne može utvrditi ko je nosilac prava raspolažanja, kao nosilac prava raspolažanja će se uknjižiti općina na čijem se području ta nekretnina nalazi". U stavu 3. propisano je da će se uknjiženje u smislu prethodnog stava izvršiti na prijedlog skupštine općine, u kojem se potvrđuje da na odnosu nekretninu drugo društveno pravno lice nema pravo raspolažanja. U vezi s tim, Općinski sud je naveo da je u konkretnom slučaju kao vlasnik predmetnih nekretnina upisana općenarodna imovina, a s obzirom na to da općenarodna imovina više ne postoji, te da je prema odredbama Zakona o pretvorbi društvenog vlasništva u državno vlasništvo ("Službeni list RBiH" broj 33/94) nadležni organ bio dužan da umjesto općenarodne imovine i društvenog vlasništva upiše državno vlasništvo s nosiocem prava raspolažanja, a što je apelantica u konkretnom slučaju propustila uraditi. Prema mišljenju Općinskog suda, zbog navedenog je neosnovan i prigovor nedostatka pasivne legitimacije. Iz navedenog, prema zaključku Općinskog suda, slijedi da je apelantica pasivno legitimirana u ovoj pravnoj stvari, a na što upućuju navedene zakonske odredbe. Imajući u vidu navedeno, Općinski sud je donio presudu kao u dispozitivu.

9. Protiv navedene presude apelantica je podnijela žalbu Kantonalnom sudu koji je Presudom broj 410 P 077441 19 Gž od 19. marta 2019. godine žalbu odbio kao neosnovanu i potvrdio prvostepenu presudu uz obrazloženje da u potpunosti prihvata utvrđeno činjenično stanje i pravni stav Općinskog suda.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

10. Apelantica smatra da su joj osporenim presudama prekršeni pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u dalnjem tekstu: Evropska konvencija), te pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine, kao i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Kršenje navedenih prava apelantica vidi u proizvoljnoj primjeni materijalnog i procesnog prava. Navodi da je nesporno da nije pasivno legitimirana u ovom predmetu jer vlasništvo na predmetnim nekretninama nije njen, nego države BiH. Navodi da je netačan navod redovnih sudova da je odredbama čl. 1. i 4. Zakona o uknjiženju nekretnina u društvenom vlasništvu propisana obaveza uknjižbe imovine na općine, već da je izričito navedeno da se uknjižba vrši na državu. Navodi i da tužilac nije dokazao da je savjestan posjednik predmetnih nekretnina jer iz dokaza provedenih u postupku proizlazi da je tužilac navedene nekretnine rijetko obilazio i da ne postoji niti jedan dokaz da ih je držao preko 20 godina u savjesnom posjedu. Navodi i da činjenica da je pogrešan zaključak redovnih sudova o postojanju pasivne legitimacije kod apelantice proizlazi i iz Zakona o usurpacijama jer iz njega ne proizlazi da se zemljiste nalazi u vlasništvu općine, već da postupak raspravljanja usurpacije provodi i rješenje donosi općinski organ uprave.

b) Odgovor na apelaciju

11. Kantonalni sud je naveo da ostaje pri razlozima datim u obrazloženju svoje presude i da, suprotno apelanticinim navodima, smatra da nije bilo kršenja prava na koja se apelantica poziva i da apelaciju treba odbiti kao neosnovanu.

12. Općinski sud je naveo da nije bilo kršenja prava na koja se apelantica poziva i da je pravilno primijenjeno materijalno pravo koje je bilo relevantno u konkretnom slučaju.

13. Tužilac smatra da nije bilo kršenja prava na koja se apelantica poziva. Predloženo je da se apelacija odbije.

V. Relevantni propisi

14. **Zakon o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 6/80 i 36/90 i "Službeni list RBiH" br. 2/92 i 13/94). Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 29.

Na stvari u društvenoj svojini pravo svojine ne može se steći održajem.

15. **Zakon o osnovama vlasničkih odnosa** ("Službeni list RBiH" broj 37/95) stupio je na snagu 10. oktobra 1995. godine. Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 86.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje važiti Zakon o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima ("Službeni list RBiH", br. 2/92 i 13/94).

16. **Zakon o vlasničko-pravnim odnosima** ("Službene novine FBiH" br. 6/98 i 29/03) u relevantnom dijelu glasi:

Član 32.

Posjednik stjeće dosjelošću pravo vlasništva na nepokretnoj stvari koja je u vlasništvu druge osobe, protekom deset godina savjesnog i zakonitog posjeda.

Posjednik stjeće dosjelošću pravo vlasništva na nepokretnoj stvari koja je u vlasništvu druge osobe, proteklom dvadeset godina savjesnog posjeda.

17. **Zakon o uknjiženju nekretnina u društvenoj svojini** ("Službeni list SRBiH" broj 28/77 i "Službeni list RBiH" broj 13/94). Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

U zemljišnim knjigama uknjižiće se nekretnine u društvenoj svojini i prava koja pojedina društvena pravna lica imaju na te nekretnine (u daljem tekstu: pravo raspologanja), uz istovremeno naznačenje nosioca tog prava (u daljem tekstu: nosilac prava raspologanja), osim ako se radi o nekretninama u opštoj upotrebi.

Svaka promjena nosioca prava raspologanja nekretninama u društvenoj svojini mora se upisati u zemljišnu knjigu.

Nekretnine, u smislu ovog zakona, su zemljišta i zgrade.

Član 4.

Uknjiženje prava raspologanja na nekretnine u društvenoj svojini izvršiće se na osnovu ovjerenog ugovora kad je zakonom određeno da se to pravo može takvim ugovorom prenijeti, na osnovu pravosnažne odluke suda ili drugog nadležnog organa kojom se utvrđuje ovo pravo u korist određenog društvenog pravnog lica, kao i na osnovu samoupravnog sporazuma.

Ako se iz isprave na osnovu koje se uknjižuje nekretnina u društvenoj svojini ne može utvrditi ko je nosilac prava raspologanja, uknjižiće se kao nosilac prava raspologanja opština na čijem se području ta nekretnina nalazi.

Uknjiženje u smislu prethodnog stava izvršiće se na prijedlog skupštine u kome se potvrđuje da na odnosu nekretninu drugo društveno pravno lice nema prava raspologanja.

VI. Dopustivost

18. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni likovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnosič apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom liku koji je koristio.

20. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Kantonalnog suda broj 41 0 P 077441 19 Gž od 19. marta 2020. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih likova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelantica je primila 11. maja 2020. godine, a apelacija je podnesena 9. juna 2020. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

21. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

22. Apelantica pobija navedene presude tvrdeći da joj je tim presudama povrijedeno pravo na pravično sudenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: Evropska konvencija), te pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

23. U vezi s tim, Ustavni sud, prije svega, podsjeća na svoj stav da državni organi i javna vlast kao učesnici sudske postupke ne uživaju prava iz Evropske konvencije, ali da uživaju garancije prava na pravičan postupak i prava na imovinu iz člana II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 39/03 od 27. februara 2004. godine i AP 3444/19 od 7. aprila 2021. godine, tačka 28, dostupne na www.ustavnisud.ba). Imajući u vidu navedeno, s obzirom na to da je apelantica organ javne vlasti, Ustavni sud će predmetnu apelaciju ispitati samo u odnosu na član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine.

Pravo na pravično sudenje

24. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog člana, stava 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u gradanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

25. Ustavni sud zapaža da se u postupku koji je okončan osporenim odlukama odlučivalo o tužbenom zahtjevu radi utvrđenja prava vlasništva po osnovu dosjelosti, dakle nesporno je da se radi o predmetu gradanskopravne prirode, te stoga apelantica uživa garancije prava na pravično sudenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine.

26. Ustavni sud zapaža da apelantica osporava presude redovnih sudova, tvrdeći da su sudovi proizvoljno primijenili pravo. Ustavni sud ukazuje na to da, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: Evropski sud) i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan da supstituira redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, generalno, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li su, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično sudske, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminaciona.

27. Ustavni sud će se, dakle, izuzetno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise kada je očigledno da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovnog suda, kako u postupku utvrđivanja činjenica tako i primjene relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 311/04 od 22. aprila 2005. godine, stav 26). U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 1293/05 od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje, i, *mutatis mutandis*, Evropski sud, *Andelković protiv Srbije*, presuda od 9. aprila 2013. godine, tačka 24). Shodno navedenom, Ustavni sud će ispitati da li je prilikom odlučenja došlo do proizvoljne primjene materijalnog prava.

28. Ustavni sud podsjeća da je u svojoj praksi (predmet broj AP 3292/19) već razmatrao identično činjenično i pravno pitanje u kontekstu gotovo identičnih apelacionih navoda po apelanticinoj apelaciji podnesenoj protiv presuda redovnih sudova, kao i u konkretnom slučaju (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 3292/19 od 12. januara 2021. godine, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). U navedenom predmetu tužilac je također tužbenim zahtjevom tražio da se utvrdi da je dosjelošć stekao pravo vlasništva na nekretninama na kojima pravo raspolaganja ima apelantica, a koji tužbeni zahtjev su redovni sudovi usvojili i utvrdili pravo vlasništva na nekretninama spornim u tom predmetu. U navedenom predmetu apelantica je isticala nepostojanje pasivne legitimacije na svojoj strani ukazujući da nepostojanje pasivne legitimacije proizlazi iz odredbi Zakona o uzurpacijama, a navedene tvrdnje su redovni sudovi odbili kao neosnovane pozivajući se na zakone precizirane u prethodnim tačkama ove odluke, te ističući i da ukoliko je apelanticin organ nadležan za raspravljanje uzurpacije vezano za predmetne nekretnine, to je apelantica pasivno legitimirana u

ovom postupku. Ustavni sud je u citiranoj odluci zaključio da osporene presude u obrazloženju sadrže precizne i jasne razloge za primjenu relevantnih odredaba Zakona o osnovnim vlasničkopravnim odnosima, Zakona o osnovama vlasničkih odnosa, Zakona o vlasničkopravnim odnosima i Zakona o uknjiženju nekretnina u društvenom vlasništvu i da se ne mogu prihvativati apelanticini navodi o proizvoljnosti u primjeni prava.

29. Imajući u vidu okolnosti konkretnog slučaja, činjenicu da su redovni sudovi detaljno i argumentirano obrazložili osporene odluke odgovorivši na sve apelanticine relevantne prigovore, a sve u svjetlu dosadašnje prakse na koju je Ustavni sud ukazao u prethodnim tačkama ove odluke, Ustavni sud u takvim okolnostima ne uočava niti jedan razlog da u konkretnom slučaju odstupi od dosadašnje prakse. Shodno tome, Ustavni sud se u cijelosti, u kontekstu iznesenih prigovora kojima apelantica ukazuje na kršenje prava na pravično sudske i prava na imovinu, poziva na obrazloženje koje je dato u Odluci broj AP 3292/19 od 12. januara 2021. godine. Navedeno stoga što se predmetnom apelacijom pokreću identična pitanja čiju je neosnovanost Ustavni sud već obrazložio u citiranom predmetu.

30. Stoga, Ustavni sud iz istih razloga koji su navedeni u Odluci broj AP 3292/19 od 12. januara 2021. godine zaključuje da osporeni odlukama u konkretnom slučaju nije došlo do kršenja apelanticinog prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine.

VIII. Zaključak

31. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na pravično sudske iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine kada nema ništa što bi ukazivalo na to da su redovni sudovi proizvoljno primijenili pravo kada su udovoljili tužbenom zahtjevu zasnovajući osporene odluke na relevantnim odredbama Zakona o osnovnim vlasničkopravnim odnosima, Zakona o osnovama vlasničkih odnosa, Zakona o vlasničkopravnim odnosima i Zakona o uknjiženju nekretnina u društvenom vlasništvu i kada su dali jasne i argumentirane razloge za svoje odlučenje.

32. U skladu sa članom 64. stav (4) Pravila Ustavnog suda, danom donošenja ove odluke prestaje da važi Odluka Ustavnog suda o privremenoj mjeri broj AP 1939/20 od 15. jula 2020. godine.

33. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

34. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić, s. r.

K A Z A L O

**MINISTARSTVO OBRANE
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 836 Pravilnik o vojnoj stezi i stegovnom postupku (hrvatski jezik)
 1 Правилник о војној дисциплини и дисциплинском поступку (српски језик)
 36 Pravilnik o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku (bosanski jezik)
 73

**MINISTARSTVO VANJSKE TRGOVINE
I EKONOMSKIH ODNOŠA BOSNE I HERCEGOVINE**

- 837 Odluka o poništenju Natječaja za izbor i imenovanje sedam članova Povjerenstva za koncesije Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)
 Одлука о поништењу Конкурса за избор и именовање седам чланова Комисије за концесије Босне и Херцеговине (српски језик)
 Odluka o poništenju Konkursa za izbor i imenovanje sedam članova Komisije za koncesije Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)
 108

**BOSNA I HERCEGOVINA
UPRAVA ZA NEIZRAVNO OPOREZIVANJE**

- 838 Pravilnik o izmjenama Pravilnika o primjeni Zakona o trošarinama u Bosni i Hercegovini (hrvatski jezik)
 Правилник о изменама Правилника о примјени Закона о акцизама у Босни и Херцеговини (српски језик)
 Pravilnik o izmjenama Pravilnika o primjeni Zakona o akcizama u Bosni i Hercegovini (bosanski jezik)
 109

**KONKURENCIJSKO VIJEĆE
BOSNE I HERCEGOVINE**

839	Rješenje broj UP-01-26-2-007-25/21 (hrvatski jezik)	110
	Рјешење број УП-01-26-2-007-25/21 (српски језик)	119
	Rješenje broj UP-01-26-2-007-25/21 (bosanski jezik)	130
840	Rješenje broj UP-06-26-2-018-59/20 (hrvatski jezik)	139
	Рјешење број УП-06-26-2-018-59/20 (српски језик)	162
	Rješenje broj UP-06-26-2-018-59/20 (bosanski jezik)	188

**AGENCIJA ZA SIGURNOST HRANE
BOSNE I HERCEGOVINE**

841	Rješenje broj UP-1-02-2-1-12/21 (hrvatski jezik)	212
	Рјешење број УП-1-02-2-1-12/21 (српски језик)	213
	Rješenje broj UP-1-02-2-1-12/21 (bosanski jezik)	214

**USTAVNI SUD
BOSNE I HERCEGOVINE**

842	Odluka broj AP 392/20 (hrvatski jezik)	215
	Одлука број АП 392/20 (српски језик)	220
	Odluka broj AP 392/20 (bosanski jezik)	225
843	Odluka broj AP 1939/20 (hrvatski jezik)	230
	Одлука број АП 1939/20 (српски језик)	233
	Odluka broj AP 1939/20 (bosanski jezik)	236

Nakladnik: Ovlaštena služba Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Trg BiH 1, Sarajevo - Za nakladnika: tajnik Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Gordana Živković - Priprema i distribucija: JP NIO Službeni list BiH Sarajevo, Džemala Bijedića 39/III - Ravnatelj: Dragan Prusina - Telefoni: Centrala: 722-030 - Ravnatelj: 722-061 - Preplata: 722-054, faks: 722-071 - Oglasni odjel: 722-049, 722-050 faks: 722-074 - Služba za pravne i opće poslove: 722-051 - Računovodstvo: 722-044, 722-046 - Komercijala: 722-042 - Preplata se utvrđuje polugodišnje, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa: UNICREDIT BANK d.d. 338-320-22000052-11, VAKUFSKA BANKA d.d. Sarajevo 160-200-00005746-51, HYPO-ALPE-ADRIA-BANK A.D. Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK d.d. BiH Sarajevo 161-000-00071700-57 - Tiskar: "Unioninvestplastika" d.d. Sarajevo - Za tiskaru: Jasmin Muminović - Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska glasila.

"Službeni glasnik BiH" je upisan u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 731.

Upis u sudski registar kod Kantonalnog suda u Sarajevu, broj UF/I - 2168/97 od 10.07.1997. godine. - Identifikacijski broj 4200226120002. - Porezni broj 01071019. - PDV broj 200226120002. Molimo preplatnike da obvezno dostave svoj PDV broj radi izdavanja poreske fakture.

Preplata za II polugodište 2021. za "Službeni glasnik BiH" i "Medunarodne ugovore" 120,00 KM, "Službene novine Federacije BiH" 110,00 KM.

Web izdanje: <http://www.sluzbenilist.ba> - godišnja preplata 240,00 KM